

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

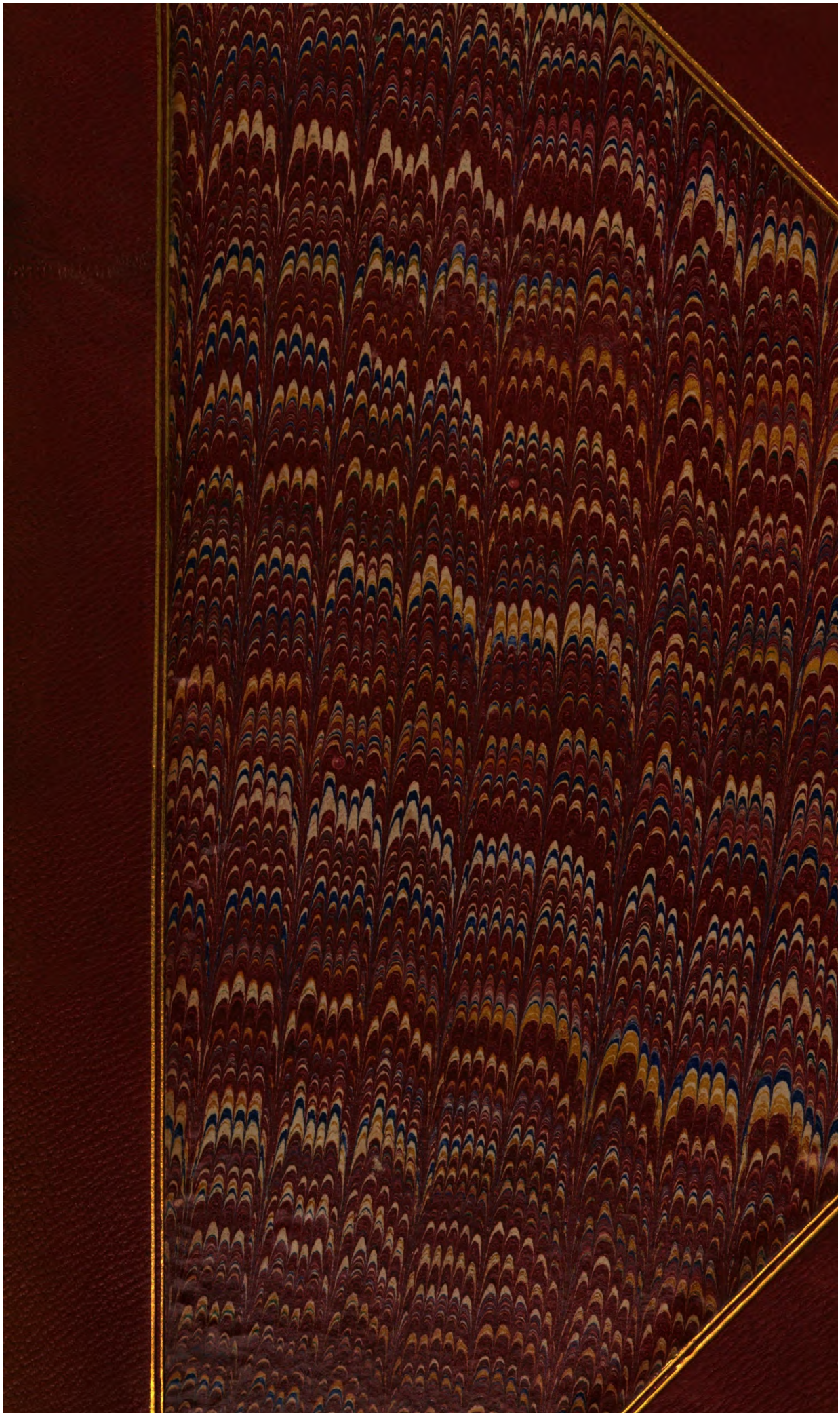
This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

57. c. 18

~~200~~ f. 7

233

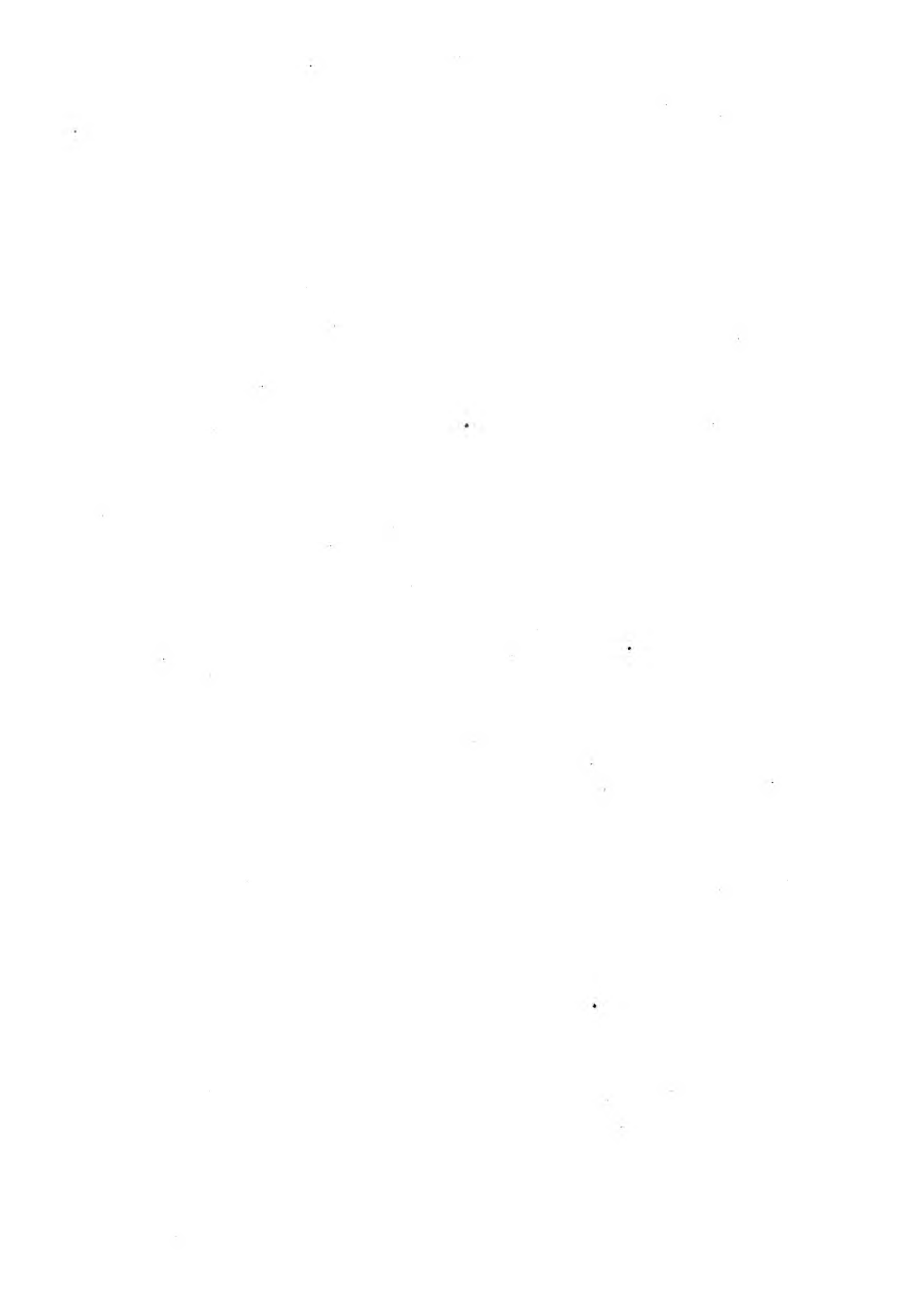
PA2104. R2. A1. 1874/7

743019

302687655%

ΑΠΑΝΤΑ
ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΡΙΖΟΥ

ΤΟΥ

ΡΑΓΚΑΒΗ

—
ΤΟΜΟΣ Ζ΄

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Αἰόλου καὶ Ἀκαδημίας

1875

ΤΑΣΣΟΥ
Η ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΡΙΖΟΥ

ΤΟΥ

ΡΑΓΚΑΒΗ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΡΑΥΦΑΙΑΙ ΙΑ'—Κ'.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

ΡΑΨΩΔΙΑ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

1

Ἐν ᾧ δ' ὁ ἄκρος κοσμητῆς τῶν εὐσεβῶν ταγμάτων
περὶ ἐφόδου σκέπτεται, καὶ ἄγρυπνος σπουδάζει
παντοῖα περὶ προσβολῶν, περὶ μηχανημάτων,
ὁ ἐρημίτης εἰς αὐτὸν, ὁ Πέτρος, πλησιάζει,
καὶ αὐστηρὸν κ' ἐπίσημον τὸ πρόσωπόν του πλάττων,
μόνος πρὸς μόνον συντυχῶν τοιαῦτα τῷ φωνάζει·
«Τὰ ὄπλα σου τὰ γήϊνα κοσμεῖς καὶ καταρτίζεις.
» Ὅθεν, στρατάρχα, ὤφειλες, ἐκεῖθεν δὲν ἀρχίζεις.

2

» Ἐξ οὐρανοῦ ἀρχώμεθα, καὶ διὰ δημοσίων
» κ' εὐλαβεστάτων προσευχῶν ἐπικαλοῦ πρὸ πάντων
» τὰς τροπαιούχους στρατιάς ἀγγέλων καὶ ἀγίων,
» τῶν πάντοτε τὸν στέφανον τῆς νίκης δωρησάντων.
» Ὁ κλῆρος ἅς προπορευθῆ μεθ' ἱερῶν ἀμφίων,
» τῶν μυστηρίων ψαλμωδῶν τοὺς ὕμνους τῶν ἀχράντων·
» καὶ τῶν μεγάλων ἀρχηγῶν μιμούμενον τὸ ἦθος,
» ὕμῶν κατὰ πιν εὐλαβῶς ἅς ἔπεται τὸ πλῆθος.»

3

Τοιαῦτα ὁ θεοσεβὴς κηρύττει ἐρημίτης·
ὁ Βουλλιῶν δ' ὁ συνετὸς τὴν συμβουλήν ἐγκρίνει.
«Ὡ πρόπολε τοῦ Ἰησοῦ, θεάρεστα κηρύττεις»,
τῷ λέγει. «Τὴν καρδίαν μου ὁ λόγος σου ἠδύνει.
»὘ν ᾧ ἐνταῦθα παρ' ἐμοῦ κληθεὶς πᾶς κυβερνήτης
»θα ἔλθῃ, τοὺς ἀρχιερεῖς, τὸν Γουλλιέλμον κίνει
»καὶ κίνει τὸν Ἀλδέμαρον νὰ ἔλθωσιν ἐπίσης.
»Προσέτι σὺ τὰ τῆς σεπτῆς πομπῆς θενὰ φροντίσης.»

4

Ὡς δ' ἡ αὐγὴ ἀνέτειλε, συνήγαγεν ὁ γέρων
τοὺς δύο πρώτους ἱερεῖς μετὰ τοῦ ἄλλου κλήρου,
εἰς τὸν περίβολον αὐτοὺς τὸν ὠρισμένον φέρων,
ὃν ἡ πληθὺς τῶν εὐσεβῶν ἐν τελεταῖς ἐπλήρου.
Λευκὸν χιτῶνα ἔφερε καθεὶς τῶν κατωτέρων,
οἱ πρῶτοι δ' ἐξ ὑφάσματος μανδύαν διαργύρου,
ἔστις ἐπὶ τοῦ στήθους των πεπορπημένος ἦτον·
τιάραν δὲ κατάχρυσον ἐφόρ' ἡ κεφαλὴ των.

5

Ὁ Πέτρος πρῶτος ἔβαινε, ἀνέχων τὸ σημεῖον
ὃ σέβονται οἱ ἄγγελοι κ' οἱ ἐν τῷ παραδείσῳ.
Βραδυπορῶν δὲ ὁ χορὸς, ὁ ἐκ σειρῶν ὁμοίων,
ἐν ἐπισήμῳ βήματι ἐχώρει ἐξοπίσω,
καὶ λιτανίας ἔμελλον ἀγίων τροπαρίων,
τὰς ψαλμωδίας ἐν ῥυθμῷ ἀντιφωνοῦντες ἴσω.
Ὅπισω των δ' ἐβάδιζον ὁμοῦ, καὶ τελευταῖοι
μετὰ τὸν κλῆρον τὸν λοιπὸν, οἱ δύο κορυφαῖοι.

6

Παρηκολούθει δ' ἔπειτα ἐπὶ τὰ βήματά των
 ὁ Ἄρχηγός, ἕμως αὐτός, ὡς ἦτον ἔθος, μόνος·
 κατόπιν δὲ οἱ στρατηγοὶ μετὰ τῶν στρατευμάτων,
 ἐνόπλων, ὡς εἰς ἄμυναν, κ' ἐν τάξει τοῦ ἀγῶνος·
 καὶ οὕτως ἐγκατέλιπον τὰ χαρακώματά των,
 κ' ἐξῆλθεν ὄλος ὁ λαὸς μετὰ τοῦ ἡγεμόνος·
 οὐδὲ ἀντήχουν σάλπιγγες ἢ ἄλλαι κραυγαὶ βίας,
 πλὴν μόνων ταπεινώσεως φωνῶν καὶ εὐσεβείας.

7

Σὲ, ὦ γεννήτωρ, καὶ υἱὲ πρὸς τὸν πατέρα ἴσε,
 καὶ σὲ, τὸ ἀμφοτέρωθεν ἐν πάσῃ στοργῇ πνέον·
 μῆτερ ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ, ἣτις παρθένος εἶσαι,
 καὶ ἦν ἐπικαλεῖται πᾶς ὁ πρὸς δεινὰ παλαίων·
 ὦ φάλαγγες οὐράνιαι αἰ φλόγας ἐνδυθεῖσαι,
 κ' εἰς κύκλον συστρεφόμεναι τριπλοῦν καὶ ἀναγκαῖον·
 καὶ σὲ, ὅστις ἀπέπλυνας τοῦ ἱεροῦ μετώπου,
 ὦ ἄγιε, ἐν τῇ πηγῇ τὸ στίγμα τοῦ ἀνθρώπου·

8

Ἐπικαλοῦνται σᾶς· καὶ σὲ, τὸν πέτρον ἐφ' οὗ βαίνει·
 ὁ οἶκος ὃν ἀνίδρυσεν ὁ ἄρχων τῶν ἀγγέλων,
 καὶ οὗ πιστὸς διάδοχος καὶ οἰκονόμος μένει
 ὁ εἰς σφαλμάτων ἄφεσιν τὴν πύλην διαστέλλων·
 καὶ σᾶς, δι' ὧν ἐπὶ τῆς γῆς εἰς τῶν θνητῶν τὰ γένη
 κηρύττεται ὁ θάνατος ὁ τὴν ζωὴν ἀγγέλλων·
 καὶ ὅσοι, ὁμολογηταὶ τῆς ἀληθείας, κλῆρον
 αἱματηρὸν ἐδέχθητε, καὶ στέμμα τῶν μαρτύρων·

9

Καὶ σᾶς, ὅσων ὁ κάλαμος, ἢ ἔνθεος ἢ γλῶσσα
 διήνοιξε τὴν δύσβατον ὁδὸν τῶν οὐρανίων·
 καὶ σέ, ὦ κόρη σὺ πιστὴ, ἢ τοῦ Χριστοῦ ἐρῶσα,
 ἢ εἰς τὸν ὀσιώτερον ἐπιδοθεῖσα βίον·
 καὶ εἴ τις ἄλλη ἐν κλεισταῖς μοναῖς παρθένος ζῶσα,
 ἐκλεξαμένη τὸν Θεὸν ὡς μόνον τῆς νυμφίου·
 καὶ σᾶς, ὅσοι ἀτρόμητοι, ἀδάμαστ' εἰς βασάνους,
 ἤσθ' ἄψηφοι πρὸς ἀσεβεῖς, γενναῖοι πρὸς τυράννους.

10

Τοιαύτας οὗτοι εὐλαβεῖς ἐτέλουν λιτανίας,
 καὶ τῆς μακρᾶς πορείας τῶν ἐκτείνονται οἱ γύροι·
 πρὸς τ' ὄρος δὲ τῶν Ἐλαιῶν ἐχώρουν ἀπ' εὐθείας,
 τῶν ἐλαιῶν φερώνυμον, ὧν τὰ πλευρά του πλήρη.
 Τὸ ὄρος, περιλάλητον, καὶ φήμης ὄν εὐρείας,
 πρὸς ἕω τοῦ τειχίσματος τὴν κορυφὴν ἐγείρει.
 Πρὸς ὅπου δ' ἢ ὑπέρεια τὴν πόλιν προσεγγίζει,
 εἶν' ἢ κοιλάς Ἰωσαφάτ καὶ τὰς διαχωρίζει.

11

Οὕτω προὔχῳρει ὁ στρατὸς τοὺς θεῖους ὕμνους ἄδων,
 κ' εἰς τοὺς ψαλμοὺς αἱ φάραγκες ἐβόων αἱ βαθεῖαι,
 καὶ τὴν ἠχὴν ἀνέπεμπον πυθμένες τῶν κοιλάδων
 καὶ τῶν σπηλαίων στόματα, κ' αἱ πέριξ ἐρημίαι,
 καὶ ἦν ὡς ἂν ἐκρύπτοντο δασοπλανῶν δρυάδων
 ἐντὸς τῶν δένδρων ψάλλουσαι ἀρμονικῶς χορεῖαι.
 Οὕτως ἐκ λόφων καὶ δασῶν ἀντήχ' εἰς ψαλμωδίας
 τ' ὄνομα πότε τοῦ ΧΡΙΣΤΟΥ καὶ πότε τῆς ΜΑΡΙΑΣ.

42

Εἰς τὰς ἐπάλλξεις δ' ὁ λαὸς τῶν ἀσεβῶν συρρέων,
τὰ ξένα ἔργα ἐν σιγῇ κ' ἐκπλήξει παρετήρει,
τῶν κινήματων τὸν ῥυθμὸν ἐκείνων τῶν βραδέων,
καὶ τ' ἄσματα ἐθαύμαζε τὰ εὐλαβείας πλήρη.
Τὸ θέαμα δ' ὡς ἔπαυσε νὰ εἶναι αὐτοῖς νέον,
ὁ βέβηλος λαὸς κραυγὰς ἐκπληκτικὰς ἐγείρει,
κ' ἐξ ἀπειλῶν καὶ ὕβρεων βλασφημῶν ἐμυκᾶτο
τὸ ὄρος ἄνω, κ' οἱ ὄρυμοὶ καὶ αἱ κοιλάδες κάτω.

43

Ἄλλ' οἱ πιστοὶ τὰ μέλη των δὲν ἔπαυσαν τὰ πρῶτα,
οὐδέ τινα τῶν τελετῶν ἀφῆκαν τῶν συνήθων.
Μάτην αἱ βάρβαροι κραυγαὶ τοῖς ἐπληττον τὰ ὦτα,
ὡς ἂν ἀνεμοσκόρπιστος ἦτον κλαγγὴ ὀρνίθων.
Μικρὸν τὰ μηχανήματα τὰ τόσον ἀφροσύνη
τὰς προσευχὰς ἐτάραξαν διὰ βολῆς τῶν λίθων.
Καὶ οὕτω δὲν διέκοψαν τὸ ἱερόν των μέλος,
ἀλλ' ἀταράχῳ τῇ φρενὶ τὸ ἔφερον εἰς τέλος.

44

Στὴν εἰς τὴν ἄκραν δὲ βωμὸν τὸ πλῆθος ὡς ἀνέβη,
ἔστις ἐστὶν ἡ τράπεζα τοῦ δεῖπνου τοῦ κρυφίου·
λυχνία δὲ πολύφωτος τεθεῖσα, συνοδεύει
ἐνθεν καὶ ἐνθεν τὸν βωμὸν, κ' ἦν ἐκ χρυσοῦ παγίου.
Ὁ Γουλλιέλμος δὲ χρυσᾶ καὶ ἄλλα λαβῶν σκεύη,
τὴν φρένα εἰς ἐπίκλησιν ἐγείρει τοῦ Κυρίου.
Μεγαλοφώνως ἑαυτὸν κατόπιν καταγγέλλει,
προσεύχεται, κ' εἰς τὸν Θεὸν εὐχαριστίας στέλλει.

15

Οἱ πρῶτοι τὸν ἀκούουσιν ἐν ταπεινοφροσύνῃ,
οἱ πόρρωθεν δὲ βλέπουσι μετ' ἄκρας εὐλαβείας.
Ὡς δ' ἔπαυσαν αἱ προσευχαί, «Ἀπέλθετ' ἐν εἰρήνῃ»
τοῖς λέγει, τὸ μυστήριον τελέσας τῆς θυσίας.
Ἐν ᾧ δ' ἐκεῖνοι κλίνουσι, τὴν χειρ' αὐτὸς ἐκτείνει
ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν εἰς σχῆμα εὐλογίας.
Καὶ τότε, εἰς κατάνυξιν τὸ στράτευμα μεγάλην,
ὀπίσω ἦν ἐβάδισεν ὁδὸν ἐστράφη πάλιν.

16

Εἰς τὴν κοιλάδα δὲ καθὼς ὁ Βουλλιῶν κατέβη,
αἱ τάξεις διελύθησαν διὰ τῆς ἐντολῆς του.
Οὐχ ἦττον λόχος εὐσταλῆς ἐν τάξει συνοδεύει
αὐτὸν, ὅτ' ἐμακρύνετο, καὶ μέχρι τῆς σκηνῆς του.
Ἐκεῖ δ', ἀφ' οὗ ἀπέπεμψε τοὺς ἄλλους, ὡς εἰσέβη,
παρ' ἑαυτὸν ἐτήρησε τινάς, τοὺς ἀριστεῖς του,
καὶ προσεκάλεσεν αὐτοὺς, ἐστίασιν προσφέρων.
Ὁ κόμης δ' ὁ Τολώσσιος προὔκαθησεν ὁ γέρων.

17

Ὁ ἔρως ὅμως τῆς τροφῆς ὡς ἔπαυσεν ὁ πρῶτος,
καὶ κατεστάλ' ἡ δίψα των εἰς τὴν οἰνοποσίαν,
τοῖς λέγει· «Εἰς τὸν οὐρανὸν ὡς σκεδασθῆ τὸ σκότος,
»ἔσθ' ἔτοιμοι εἰς ἔφοδον καὶ εἰς τειχομαχίαν.
»Ἡμέρα ἔσται αὐριον ἀγῶνος καὶ ἰδρῶτος·
»ἀπόψε εἰς παρασκευάς δοθῆτε κ' ἡσυχίαν.»
Τότε καθεὶς ἀπέρχεται μικρὸν νὰ ἡσυχάσῃ,
τοὺς ὀπαδοὺς του, κ' ἑαυτὸν νὰ προπαρασκευάσῃ.

18

Ἄπῃλθον, καὶ διὰ φωνῆς σαλπίγγων πολυήχων
τὸν κήρυκα διέταξαν τοῖς πᾶσι νὰ δηλώσῃ
διὰ τὴν μέλλουσαν αὐγὴν, ἔτ' οἱ ὀπλιῖται εἶχον
εἰς τῶν τειχῶν τὴν ἔφοδον νὰ παρασκευασθῶσι.
Οὕτω καιρὸν λαμβάνουσιν οἱ μὲν στιγμῶν ἡσύχων,
οἱ δέ τι καὶ νὰ πράξωσιν, οἱ δὲ καὶ νὰ σκεφθῶσι.
Τέλος δ' ἡ νύξ, ἡ φέρουσα τὴν λύσιν τῶν καμάτων,
τὸν πρᾶον ὕπνον ἔχυσεν ἐπὶ τὰ βλέφαρά των.

19

Μόλις δ' ἀμφίβολον τὸ φῶς διαγελαῖ τὸ πρῶτον,
κ' ἡ γέννησις ἦν ἄωρος εἰσέτι τῆς ἡμέρας·
ἄροτρον ἔτι τῶν ἀγρῶν δὲν ἔσχιζε τὸ νῶτον,
οὐδὲ ἀπέθετ' ὁ ποιμὴν τῆς μάνδρας τὰς διφθέρας.
Εἰς κλάδους μένει τὸ πτηνὸν ἀτάραχον ὑπνώπτον,
οὐδ' ἔτι τὸ ἐξήγειρε τοῦ κυνηγοῦ τὸ κέρας.
Αἶφνης ἀντήχησαν κλαγγαὶ σαλπίγγων πανταχόθεν·
«Τὰ ὄπλα!» κ' ἡ αὐτὴ φωνὴ κατήλθεν οὐρανόθεν.

20

«Τὰ ὄπλα!» Γενικὴ κραυγὴ ἐξήγειρε τὰ πλήθη,
πηδᾷ εἰς πᾶσαν φάλαγγα, πᾶσαν κινεῖ σημαίαν.
Ὁ Βουλλιῶν δ' εἰς θώρακα δὲν ἔκρυψε τὰ στήθη,
οὐδ' εἰς τὴν κόμην ἤρμωσε τὴν περικεφαλαίαν·
ἀλλὰ φίλος, τὸν ἐλαφρὸν μανδύαν ἐνεδύθη,
καὶ στρατιώτου ἔλαβεν ἀναβολὴν τυχαίαν.
Ἄλλ' ὁ Ῥαιμόνδος τότε δὲ εἰς τὴν σκηνὴν ἐμβαίνων,
ἀπροφυλάκτως οὕτω πως τὸν εἶδεν ἑσταλμένον.

21

Τὸν ἀρχηγὸν οὕτω λεπτῶς ἐνδεδυμένον βλέπει,
καὶ παραχρῆμα ἐννοῶν τὰ σχέδιά του ποῖα·
«Ποῦ εἶναι, λέγει, Κύριε, τὰ σιδηρᾶ σου λέπη,
» ἢ περικεφαλαία σου ποῦ εἶναι ἢ βαρεῖα;
» Ἄλλ' εἶσαι ἄοπλος σχεδόν. Τῷ στρατηγῷ δὲν πρέπει
» τὰ μέλη του μὴ σκέπουσα τοιαύτη πανοπλία.
» Ἐξ ὅσων βλέπω, φαίνεται πῶς νὰ ἐπιδιώξης
» πρόθεσιν ἔχεις στέφανον ταπεινοτέρας δόξης.

22

» Τί θέλεις; Τί ἐφθόνησας; Τὴν δάφνην τὴν χυδαίαν
» τυχαίων τειχαναβατῶν; Ἄς ἀναβῶσιν ἄλλοι.
» Ὑπαρξιν ἤττον ἐνδοξον καὶ ἤττον ἀναγκαίαν
» ὁ στρατιώτης (χρέος του ἐστίν) ἄς καταβάλη.
» ὦ! μείνε εἰς τὴν θέσιν σου, στρατάρχα, τὴν ἀρχαίαν.
» Ἡ σωτηρία σου ἡμῶν ἐστίν ἐλπίς μεγάλη.
» Διὰ σοῦ σκέπτεται, καὶ ζῆ κ' ὑπάρχει ὁ στρατός σου.
» ὦ! μὴ ἐκτίθου. Πρὸς Θεοῦ, διαφυλάξου! σώσου! »

23

Εἶπεν· ὁ δ' ἀπεκρίνατο· « Ἐντὸς τοῦ Κλαραμόντου
» ὅτε ὁ μέγας Οὐρβανὸς μὲ ἔχρισεν ἰππότην,
» καὶ σπάθην ἐκ τῶν ἱερῶν ὅτ' ἔλαβον χειρῶν του,
» καὶ τοῦ Χριστοῦ ἐλάχιστον μ' ἐδέχθη στρατιώτην,
» ἐκ βαθυτάτων σπλάγγων μου κρυπτὴν ἐνώπιόν του
» εἰς τὸν Θεὸν ἀπέτεινα ταύτην εὐχὴν τὴν πρώτην·
» οὐ μόνον ὡς ὀπλαρχηγός, ἀλλ' ὅσον ἠμπορέσω
» καὶ ὡς ὀπλίτης ἔσχατος προσέτι νὰ παλαίσω.

24

» Αἱ φάλαγγες κ' οἱ λόχοι μου ἀφ' οὗ διατεθῶσι,
 » κ' ἐν τάξει κατὰ τῶν ἐχθρῶν κινήσωσ' οἱ δπλαῖται,
 » καὶ πάντα τὰ κατ' ἐντολὴν ἐμοῦ ἐκτελεσθῶσι,
 » πᾶν ὅ,τ' ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ ὀφείλει νὰ τελεῖται,
 » τότε,—κ' εἰς τοῦτο συμφωνῶν θέλεις καὶ σὺ ἐνδώσει,—
 » τότ' εἰς τὴν ἔφοδον κ' ἐγὼ νὰ ἔλθω συγχωρεῖται.
 » Εἰς λύσιν ἦς ἐπρόφερα εὐχῆς μου θέλω σπεύσει.
 » Ἄς μὲ φυλάξῃ δ' ὁ Θεὸς καὶ ἄς μὲ προστατεύσῃ.»

25

Τοιαῦτα εἶπε, καὶ αὐτὸν μιμούμενοι οἱ Γάλλοι
 κ' οἱ ἀδελφοὶ του, ὡς αὐτὸς ἀνέβριψαν τὸν κληρὸν,
 καὶ πάντες ἔσπευσαν πεζοὶ οἱ ἀρχηγοὶ οἱ ἄλλοι,
 τὰ στήθη των δι' ὀπλισμῶν ἐνδύσαντες προχείρων.
 Ἄλλ' ὅπου τοῦ τειχίσματος προκύπτει ἡ ἀγκάλῃ,
 κατὰ τὴν θέσιν τῶν ἐπτὰ ἀρκτῶν ἀροτήρων,
 καὶ κάμπτεται πρὸς δύσμια, τῶν Τούρκων ἐσπειροῦτο
 τὸ πλῆθος, ὅτι ἀσθενὲς ἦν τὸ χωρίον τοῦτο.

26

Ἐκεῖ καὶ μόνον, ἀλλαχοῦ ἡ πόλις δὲν φοβεῖται
 ἐξ ἐχθρικῆς ἐπιδρομῆς οὐδ' ἐκ πολιορκίας.
 Ὑπὸ τυράννου δ' ἀσεβοῦς οὐ μόνον συγκαλεῖται
 εἴ τις στρατεύσιμος ἐκεῖ, μαχίμου ἡλικίας,
 ἀλλὰ καὶ τὰ μειράκια, κ' οἱ ἄμαχοι πρεσβῦται
 καλοῦνται εἰς τὰς φοβερὰς αὐτὰς δοκιμασίας.
 Οὗτοι ἐν μέρ' ὑπηρετῶν πρὸς τοὺς μαχίμους ἦσαν
 καὶ βλήματα τοῖς ἔφερον, καὶ ἄσβεστον, καὶ πίσσαν.

27

Τὰ ὄπλα ἐσωρεύθησαν κατὰ τὸ μέρος τοῦτο,
 ὅπου τῷ τείχει τὸ πρᾶνές ὑπόκειται πεδίον.
 Ἐκεῖ δέ, ὡς οἱ γίγαντες τῶν πάλαι χρόνων, οὕτω
 νῦν ὁ Σουλτάνος ἴσταται, φρικτὴν τὴν χεῖρα σείων.
 Καὶ ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τὸ σῶμα ἐπυργούτο
 καταφανές τοῦ φοβεροῦ Ἀργάντου, τὸ ἀνδρεῖον.
 Ἡ δὲ γωνία ὅπου ἦν τοῦ τείχους ἐξηρημένη
 εἰς πύργον, ἡ ἀτρόμητος Χλωρίνδα ἐκεῖ μένει.

28

Εἰς τοὺς εὐρώστους ὤμους της φάρετρα ἐκρεμάτο.
 Βαρεῖα ἦν, ἀμφιλαφής, καὶ τὴν ἐπλήρουν βέλη.
 Ἦδη τὸ τόξον ἤγειρε· τὸ βέλος προσηρτάτο
 εἰς τὴν χορδὴν, καὶ φαίνεται πῶς νὰ τοξεύσῃ θέλει.
 Διερχομένους τοὺς ἐχθροὺς κατασκοπεύει κάτω,
 ὡς ἂν, ἐν ᾧ διέρχονται, νὰ τοὺς κτυπήσῃ μέλλῃ.
 Τοιαύτη ἐπιστεύετο πῶς πέμπει ἐρῶμένως
 ἐξ οὐρανοῦ τὰ βέλη της τῆς Δήλου ἢ παρθένος.

29

Κάτω, πεζὸς περιπατῶν ὁ Βασιλεὺς ὁ γέρων,
 τὰ πάντα ἐπιθεωρεῖ, τὰ τείχη καὶ τὰς πύλας.
 Περὶ τῶν προσταγμάτων του φροντίζει τῶν προτέρων,
 θαρρύνει τοὺς πολεμιστὰς, ἐξάπτει τὰς ἀμίλλας·
 κ' ἐδῶ μὲν τάττων μαχητὰς, ἐκεῖ δὲ ὄπλα φέρων,
 πάντα διέθετο, ἰδῶν, προβλέψας, παραγγείλας.
 Ἄλλ' αἱ μητέρες τὰς στοὰς πληροῦσαι τῶν ναῶν των,
 εὐχὰς βεβήλους πέμπουσι πρὸς τὸν ψευδῆ Θεόν των.

30

«Διὰ τῆς πανισχύρου σου χειρὸς τὴν λόγχην θραῦσον
 »καὶ τὴν ὄφρυν ταπείνωσον τῆς στρατιᾶς τῆς ξένης.
 »Τὴν ὕβριν τούτων τῶν ληστῶν πρὸ τῶν τειχῶν μας παῦσον.
 »Νὰ βλασφημηθῆται τ' ὄνομα τὸ σὸν μὴ ὑπομένης.»
 Ἄλλ' ἡ ἡχὴ τῶν προσευχῶν δὲν φθάνει τῶν βαναύσων
 εἰς οὐρανὸν ἐκ τοῦ βρυγμοῦ ὀδόντων τῆς γεέννης.
 Ἐν ᾧ δ' ἐτοιμαζόμενοι προσηύχοντο ἐκεῖνοι,
 ὁ Βουλλίων τὸ στράτευμα παρέταττε κ' ἐκίνει.

31

Εὐκόσμως τάττει τοὺς πεζοὺς κ' ἐντέχνως εἰς τοὺς τόπους
 καθ' ὧν τὰς πρώτας μελετᾷ νὰ φέρῃ ἐπιθέσεις.
 Εἰς δύο εἶτα φάλαγγας διεῖλε τοὺς ἀνθρώπους,
 κ' εἰς θέσιν ἔστησε λοξὴν τὰς δύο διαιρέσεις,
 τοὺς καταπέλτας μέσῳ των τιθεὶς ἀντιμετώπους,
 καὶ τὰς λοιπὰς τοῦ Ἄρεως ἀγρίας ἐφευρέσεις.
 Ἐκεῖθεν ἐσφενδόνιζον τὰ μηχανήματά των
 θανατηφόρον ὑετὸν καὶ λίθων καὶ δοράτων.

32

Κατὰ τὰ νῶτα τῶν πεζῶν τὸ σῶμα τῶν ἰππέων
 ἐτάχθη, κ' ἐκατέρωθεν οἱ ἐλαφροὶ ἰππόται.
 Τότ' ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς μάχης αὐτὸς πλέον,
 καὶ ἦσαν οἱ σφενδονισταὶ τοσοῦτοι κ' οἱ τοξόται,
 τόσον τὸ πλῆθος τῶν πετρῶν καὶ τῶν βελῶν ῥαγδαῖον,
 ὥστ' ἔπιπτον ἐκ τῶν τειχῶν σωροὶ οἱ στρατιῶται,
 κ' οἱ μὲν ἀπέθνησκον ἐκεῖ, οἱ δ' ἔφευγον ἐν τάχει·
 καὶ ἤδη ἀραιότεροι εἰσὶν οἱ τειχομάχοι.

33

Ὀρμητικαί, θυμωμανεῖς αἱ φάλαγγες τῶν Γάλλων,
 τὸ σύνθημ' ἅμα ἔλαβον, ἀκάθεκτοι ἀπήντων·
 καὶ τὰς ἀσπίδας των τινὲς συντάττοντες μετ' ἄλλων,
 εἰς στέγην τὰς ἐπύκνωσαν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν των·
 ἠκολουθοῦντο δὲ αὐτοὶ ὑφ' ὀπλοφόρων ἄλλων,
 εἰς μηχανὰς κατὰ πληγῶν τῶν λιθοβόλων δίντων·
 καὶ ἀφιχθέντες μέχρις οὗ ἢ τάφρος ἦν ἢ κοίλη,
 νὰ τὴν ἐπιπεδώσωσιν ἐζήτουν ὡς τὰ χεῖλη.

34

Πηλὸς τὴν τάφρον δὲν πληροῖ οὐδ' ὕδωρ καταβρέχει,
 διότ' ἦν ἀκατάλληλος ἡ φύσις τοῦ πεδίου·
 δι' ὃ καὶ τὴν ἐπλήρωσαν, ἐὰν καὶ βάθος ἔχη,
 διὰ χωμάτων καὶ πετρῶν, καὶ ὑλικοῦ παντοῖου.
 Πρῶτος δ' ὁ Ἄδραστος γυμνοῖ τὴν κεφαλὴν, καὶ τρέχει,
 καὶ κλίμακα εἰς τὸ πλευρὸν ἀρμόζει τοῦ φρουρίου·
 καὶ δὲν ἀναχαιτίζουσιν αὐτοῦ τὰς ἐφορμήσεις,
 βολαὶ ἢ λίθων ἢ βελῶν ἢ καιομένης πίσης.

35

Εἰς τὴν ἡμίσειαν ὁδὸν τὴν ἐναέριόν του
 καταφανῆς ὁ Ἑλβετὸς τοῖς πᾶσι διετέλει.
 Οὐδόλως πλὴν ἐβράδυνεν ἐκεῖ τὴν ἐφοδόν του,
 ἂν καὶ σκοπὸς ἦν ἔκθετος εἰς τῶν ἐχθρῶν τὰ βέλη.
 Πέτρος ἐκεῖ χειροπληθῆς μετ' ἀπαισίου βρόντου
 διαπετᾶ, ὡς βαλλιστοῦ σφενδόνη νὰ τὸν στέλλη.
 Ὅπισω τὸν ἐκρήμνισε, τὸ κράνος του κτυπήσας·
 κ' ἐφάνη ὁ Κιρκάσιος τὸν πέτρον σφενδονίσας.

36

Δέν ἦτον μὲν θανάσιμον, πλήν μέγα τραῦμα ἦτον,
καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος, καὶ ἀναισθήτως κεῖται.

Τότ' ὁ Ἀργάντης ἤγειρε φωνήν, αὐτὰ κηρύττων·

«Ὁ πρῶτός λοιπὸν ἔπεσε. Τίς δεύτερος κινεῖται;

»Κρυπτομαχία φαίνεται εἰς σᾶς τῆς μάχης κρείττων.

»Ἴδου ἐγώ. Πῶς κρύπτεσθε ὑμεῖς, χελωνοδύται;

»Τὰ χαλκᾶ σπήλαια μικρὰ σᾶς εἶναι σωτηρία.

»Θεν' ἀποθάνετε, καθὼς εἰς φωλεὰς θηρία.»

37

Τοιαῦτα ἔλεγεν· ἀλλὰ δὲν ἔπαυον οἱ Γάλλοι

ὑπὸ τὰς στέγας δύνοντες ἀσπίδων χαλκηλάτων,

ἀφ' ὧν ἀπεκυλίοντο οἱ λίθοι οἱ μεγάλοι,

καὶ ἀπεπήδων πίπτοντα τὰ πλήθη τῶν δοράτων.

Ἦδη τὰ τεῖχη τοῦ κριοῦ ἢ μηχανὴ προσβάλλει,

ἔχουσα ἔμβολα χαλκᾶ, ὡς κεφαλὰς προβάτων

εἰς ἄκρας ἰσχυρῶν δοκῶν. Τὴν φοβεράν των κροῦσιν

τὰ τεῖχη τὰ λιθόκτιστα κ' αἰ πύλαι ὀρωδοῦσιν.

38

Ἄλλ' ἄνωθεν, δι' ἑκατὸν χειρῶν, ὀγκώδης βράχος

ἐναγωνίως κυλισθεῖς, τοὺς τειχομάχους φθάνει,

καὶ τῆς χελώνης ὅπου ἦν πυκνότερον τὸ πάχος

κτυπῶν, ὡς ὄρος ἐπ' αὐτῆς σφενδονισθὲν ἐφάνη,

καὶ διασπῶν τῶν θυρεῶν τὴν στέγην κατὰ τάχος,

ἔθραυσε μέτωπα πολλὰ, καὶ μετ' αὐτῶν τὰ κράνη,

κ' ἐσπάρη πᾶν τὸ ἔδαφος τὸ πέριξ τῶν ταγμάτων

ὑπ' ἐγκεφάλων καὶ ὀστέων καὶ ὀπλων καὶ αἱμάτων.

[ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΡΑΓΚΑΒΗ—Τόμ. Ζ']

2

39

Τὴν προστασίαν ἔκτοτε τῶν μηχανῶν ἀφῆνον
τὸ στράτευμα, παύ' ὑπ' αὐτὰς τὰ σώματα νὰ κρύπτῃ,
καὶ εἰς ἀγῶνας φανεροὺς ἐκ τῶν κρυπτῶν κινδύνων
προβάν, τὴν τῆς ἀνδρίας του ἀκμὴν ἀποκαλύπτει·
κ' ἐδῶ μὲν οὗτος κλίμακα τρέχ' εἰς τὸ τεῖχος στήνων,
κ' ἐκεῖνος τὰ θεμέλια τοῦ τεύχους ἐκεῖ τύπτει·
καὶ καταπίπτει ὁ κτιστὸς περίβολος, καὶ χαίνει
πρὸς τὰς ἐφόδους ἢ πλευρὰ αὐτοῦ ἠνεωγμένη.

40

Τὸ φρούριον ἐκ τῶν πληγῶν κλονεῖται τῶν βιαίων
τοῦ ἐλεπόλιδος κριοῦ, τῶν φοινικῶν ἰκρίων.
Εἰς τὰς ἐπάλξεις δ' ὁ λαὸς τῆς πόλεως συρρέων,
τρόπους καὶ τέχνας συζητεῖ πρὸς ἄμυναν φρουρίων.
Ἐκεῖ ὅπου τὸ ἔμβολον κατέπιπτε ραγδαῖον,
δέματα παρεμβάλλουσι καὶ ρίπτουσι ἐρίων·
ἢ ὕλη δὲ ἢ μαλακὴ κ' ἐλαστικὴ ἐκείνη,
ὑποχωρεῖ ἐνδίδουσα, καὶ τὰς πληγὰς ἀμβλύνει.

41

Τοιαύτῃ ἦν ἡ συμπλοκὴ καὶ ἡ τειχομοχία·
τοιαύτῃ ἀμφοτέρωθεν ἡ λύσσα καὶ ἡ ῥώμη.
Ἡ δὲ Χλωρίνδα τὴν χορδὴν τοῦ τόξου ἢ ἀνδρεία
ταννύει, κ' ἦτον ἡ φορὰ ἐκείνη ἢ ἐβδόμη.
Ὅπου τὸ βέλος ἔρριπτεν ἦν ἡ πληγὴ καιρία,
καὶ τὴν αἰχμὴν καθήμασσε καὶ τὸ πτερὸν ἀκόμη,
ἀλλὰ εἰς αἷμα εὐγενές, οὐχὶ δὲ εἰς χυδαῖον,
διότι εἴλκυεν αὐτὴν πᾶν μέγα καὶ γενναῖον.

42

Τὸν δευτερότοκον υἱὸν τοῦ Ἄγγλου Βασιλέως
 ἡ πρώτη κατετόξευσε βολὴ τῆς ἡρώιδος.
 Τὸ βέλος τὸ θανάσιμον τὸν ἔλαχεν εὐθέως,
 ἅμα μικρὸν ἐκ τῆς πτυκτῆς προέκυψεν ἀσπίδος·
 τὸν δεξιὸν δ' ἐπλήγωσε βραχίονα, ματαίως
 εἰς λέπη στεγαζόμενον τῆς σιδηρᾶς χειρίδος.
 Οὗτος δ' ἀπέστη, καταστάς ἀπόλεμος, καὶ ἦττον
 ἐξ ἀλγηδόνας, ἢ ὀργῆς καὶ δυσθυμίας φρίττων.

43

Ἐπὶ τῆς τάφρου ἐπλήξε τὸν Κόμητ' Ἀμβυόσσης,
 καὶ ἐπὶ τῆς κλίμακος αὐτῆς Κλωτάριον τὸν Γάλλον,
 καὶ διεπέρασε τῶ μὲν τῶν ὤμων τὰς ἀρθρώσεις,
 ἀπὸ πλευρᾶς δὲ εἰς πλευρὰν ἐτόξευσε τὸν ἄλλον.
 Ὁ δὲ τῆς Φλάνδρας, τοῦ κριοῦ ὠδήγει τὰς ἐμπτώσεις
 ὅτ' ἦλθε βέλος, τὸν λαιὸν βραχίονά του βάλλον.
 Σίει τὸ βέλος, τὴν πληγὴν βαδίζων ἐπιδένει,
 ἀλλ' εἰς τὰς σάρκας ἐμπαγὲς τὸ βέλος ἀπομένει.

44

Ὁ Ἀδεμάρ, ἀνύποπτος, ἐξ ἀπωτέρου τόπου,
 τὴν μάχην φρίττων ἔβλεπεν, ὅπου οἱ τόσοι φόνοι.
 Τὸ βέλος σίζει πτερωτὸν, καὶ κατὰ τοῦ μετώπου
 τὸν βάλλει· οὗτος δὲ, ἀλγῶν, τὴν δεξιὰν ὑψώνει,
 καὶ εἰς τοῦ μετώπου τὴν πληγὴν ταχὺς τὴν φέρει, ὅπου
 ἕτερον βέλος ἐμπεσὸν ὁμοῦ τὴν καθηλόνει.
 Τότ' ἔπεσε, καὶ ἔβαψε δι' αἵματος ἀγίου
 τοῦ βέλους τὴν δξύτομον αἰχμὴν τοῦ γυναικείου.

45

Ὁ Παλαμήδης ἦτον εἰς τῶν μᾶλλον ἀκαθέκτων.
 Εἰς τοὺς βαθμοὺς οἱ πόδες του τοὺς ἀνωτάτους ἦσαν,
 ὁπότε βέλος ἔσχατον, ριφθὲν μετὰ τὸ ἕκτον,
 ἐνέπεσε, τὸ βλέφαρον τὸ δεξιὸν του σχίσαν.
 Διῆλθε διὰ τοῦ βολβοῦ, τῶν νεύρων τῶν ἐμπλέκτων,
 κ' ἐξῆλθε, τὸ μετάφρενον διαμπερὲς τρυπῆσαν.
 Πολὺ τὸ αἷμ' ἀνέβλυζε· κ' ἐκεῖνος πίπτει κάτω,
 παρὰ τὴν κλίμακα, εἰς ἣν ὀρμῶν ἀνεβρίχᾳτο.

46

Οὕτως αὐτὴ ἐτόξευεν. Ὁ Βουλλίων δ' ἐν τούτῳ
 νέαν ἐπῆλθε προσβολὴν ἐπάγων. Διατάττει,
 κ' ἤδη μιᾶς ἐκ τῶν πυλῶν κατ' ὄψιν ἐπυργοῦτο
 τῶν μηχανῶν του ἢ πασῶν ὑψίστη κ' εὐρυτάτη.
 Ἦν εἶδος πύργου, καὶ αὐτοῦ τὸ ὕψος ἦν τοσοῦτο,
 ὥστε καὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ τείχους ἐπεκράτει.
 Ἄνδρῶν ἐγκύμων μηχανὴ καὶ ὄπλων πλήρης ἦτο,
 κ' ἐπὶ τροχῶν ἐσύρετο βραδέως κ' ἐκινεῖτο.

47

Ὁ μέγας ὄγκος προχωρῶν, ὡς ἔφθασε πλησίον,
 λίθος καὶ βέλη βροχηδὸν καὶ δόρατ' ἀκοντίζει,
 καὶ, καθὼς πλοῖον ναυμαχοῦν ἂν ἐπιδράμ' εἰς πλοῖον,
 οὕτως ὁ πύργος ἐπελθὼν τὸ τεῖχος προσεγγίζει.
 Ἄλλ' ὁ τοῦ τείχους πρόμαχος στρατὸς δι' ἀκοντίων
 κατὰ πλευρὰς καὶ μέτωπον ὠθῶν τὸν ἐμποδίζει.
 Συγχρόνως βράχων χάλαζα ραγδαία τὸν προσβάλλει·
 ἄλλοι κτυπῶσι τοὺς τροχοὺς καὶ τὰς ἐπάλξεις ἄλλοι.

48

Καὶ τόσα σφενδονίζονται ἀκόντια καὶ λίθοι,
 ὥστε τὸ φῶς σκοτίζοντα, ἀποτελοῦσι νέφη.
 Μετὰ τοῦ βέλους τοξευθὲν τὸ βέλος συνηντήθη,
 κ' εἰς τὴν ἀφετηρίαν του ὀπίσω ἐπιστρέφει.
 Ὡς ὅτ', ἐλπίς τοῦ κηπουροῦ, καρπῶν τὸ δένδρον βρίθει,
 πλὴν ἐψυγμένη πίπτουσα βροχὴ τὸ καταστρέφει,
 ῥίπτουσα πάντα τοὺς καρπούς, ἄώρους μεθ' ὠρίμων,
 οἱ Τοῦρκοι οὕτω πίπτουσι τοῦ τείχους τῶν Σολήμων.

49

Οὔτοι πρὸ πάντων πλήττονται καιρίως εἰς τὸ κρέας,
 καθ' ὃ μὴ ἔπλα ἔχοντες ἐκ τῶν σιδηροφράκτων.
 Καί τινες μὲν διὰ φυγῆς ἐσώζοντο δρομαίας,
 ὅτ' ἦν ὁ πύργος φονικὸς κατὰ τῶν ἀφυλάκτων·
 ὀλίγους δὲ ὁ τύραννος συνεῖχε τῆς Νικαίας,
 τοὺς ὅσοι διεκρίνοντο δι' ἀρετῶν ἐκτάκτων·
 δοκὸν τοῦ πύργου δ' ὁ τραχὺς Ἀργάντης ἀποσπάσας,
 τὸν ὤθει, τὰς ἀκμαίας του δυνάμεις τείνων πάσας.

50

Τοῦ τείχους τὸν ἐμάκρυνε, πιέζων ἐρῶμένως,
 ὡς εἶχε μήκους ἢ δοκὸς, καὶ ῥώμης ὁ βραχίων.
 Ἐν τούτοις κ' ἡ βασιλικὴ προσέρχεται παρθένος,
 αὐτοῖς συγκινδυνεύουσα κατὰ τῶν πολεμίων.
 Ἄλλὰ τῶν Φράγκων ὁ στρατὸς, δρεπάνας ὠπλισμένος,
 νὰ κόψη ἀγωνίζεται τοὺς σάκκους τῶν ἐρίων·
 καὶ πίπτοντες, ἀφήνουσιν αὐτοὶ τὸ τεῖχος ὄλον
 γεγυμνωμένον, κ' ἔκθετον εἰς κρούσεις τῶν ἐμβόλων.

51

Ὁ πύργος τύπτει ὑψηλά, εἰς δὲ τὰ κάτω μέρη
ὁ χαλκομέτωπος κριὸς ἀλλεπαλλήλως τύπτει.
Ὁ τοῖχος τότε συντριβῆς καὶ τρυπηθεὶς κατέβρει,
καὶ ἐνδοτέρας ἤρχιζεν ὁδοὺς ν' ἀποκαλύπτει.
Εὐθύς δ' ὁ ἀρχιστράτηγος τὰ βήματά του φέρει
ὅπου τὸ φρούριον σεισθὲν κρημνίζεται καὶ πίπτει.
Τὸ σῶμά του ἐκάλυπτεν ἡ ἰσχυρὰ ἀσπίς του,
ἣν ἐπ' ἀγῶνος ἔφερε συνήθως τοῦ μεγίστου.

52

Ὅπισω δὲ τοῦ ῥήγματος λοχῶν μετὰ προνοίας,
τὸν Σολιμᾶν ἀπήντησεν ἐκεῖ νὰ καταβαίνει,
καὶ ὡς ὀχύρωμα λαβὼν τῶν λίθων τὰς σωρείας,
τὴν ἐπικίνδυνον ὁδὸν νὰ προασπίσῃ μένει.
Ἡ δὲ Χλωρίνδα, καὶ ὁμοῦ ὁ ἐκ τῆς Κιρκασίας,
εἰς τὰς ἐπάλξεις ἴστανται, φρουροὶ τῶν ὀπλισμένοι.
Ὅλα τὰ ἔβλεπεν αὐτὰ, καὶ ἦτον ἡ ψυχὴ του
πλήρης πυρὸς ἀρειμανοῦς, καὶ ζήλου ἀμυθήτου.

53

Μετὰ Σιγέρου ἔπειτα, τοῦ παρ' αὐτὸν ἐστῶτος,
τὸ τόξον, καὶ τὴν ἰσχυρὰν ἀσπίδα του ἀμείβων,
τῷ εἶπε· «Φίλε καὶ πιστὲ ὑπασπιστὰ, εἰκότως
»τὸ ὄπλον τοῦτο μ' ἔφερας, τὴν χειρὰ μου μὴ θλίβον,
»διότι εἰς τὴν ἔφοδον νὰ τρέξω θέλω πρῶτος,
»καὶ ν' ἀναβῶ τὴν ἄβατον κ' ἐκρημνισμένην τρίβον.
»Εἶναι καιρὸς, τοῦλάχιστον ἐδῶ παρὰ τὸ ῥῆγμα,
»νὰ δώσω τῆς ἀνδρίας μου κ' ἐγὼ μικρὸν τι δεῖγμα.»

54

Μόλις, τοιαῦτ' ἀφηγηθεῖς, ἀσπίδα μεταβάλλει,
 ὀπότ' ἐφίπτατ' ἐπ' αὐτὸν ἐν βέλος μαιφόνον,
 καὶ εἰς τῆς κνήμης τὴν κυρτὴν γαστέρα τὸν προσβάλλει,
 ὅπου τὰ νεῦρα, φέροντα ὀξύτερον τὸν πόνον.
 Χλωρίνδα, ἐκ τῆς σῆς χειρὸς, καθὼς ἡ φήμη ψάλλει,
 ἐξηκοντίσθη ἡ βολὴ, καὶ σὸν τὸ κλέος μόνον.
 Ἄν σήμερον τὸν θάνατον, τὰς δουλικὰς ἀλύσεις
 τὸ γένος σου διέφυγε, σὸν ἔργον εἶν' ἐπίσης.

55

Ἄλλὰ τὸν καρτερόθυμον οὐδόλως ἡ ὀδύνη
 δαμάζει, ἂν κ' εἰς θάνατον τὸ τραῦμα τὸν ἐπόνει·
 οὐδ', ἐν ὀρμῇ φερόμενον, τὸ βῆμά του βραδύνει·
 ἀλλ' ἀναβαίνων ἔσπευδε, καὶ ἄλλους προσεφώνει.
 Πλὴν βλέπει πῶς ἐλεύθερον τὸ σκέλος δὲν ἐκίνει,
 ὅτι παραλυόμενον ἐκάμπτετο τὸ γόνυ,
 καὶ ὅτι, ὅσω προχωρεῖ, δυνάμεων στερεῖται·
 δι' ὃ, ἀναγκαζόμενος, τῆς μάχης παραιτεῖται.

56

Τὸν Γέλφον τότε ἐκάλεσεν, εἰπὼν· «Θ' ἀναχωρήσω.
 »Νὰ ἐπιμείνω, ἡ πληγὴ αὐτὴ δὲν μ' ἐπιτρέπει.
 »Σὲ ἀντικαταστάτην μου καὶ ἀρχηγὸν θ' ἀφήσω.
 »Ν' ἀναπληρώσης τὸ κενὸν σὺ δύνασαι καὶ πρέπει.
 »Ἐπὶ μικρὸν θὰ μακρυνθῶ, καὶ ἐπιστρέφ' ὀπίσω.
 »Πολὺ δὲν θὰ προσμείνητε.» Τοιαῦτα εἶπεν ἔπη·
 καὶ προστυχοῦσαν ἀναβάς ταχύποδα φοράδα,
 ἐκ τοῦ φρουρίου ἀποπτος, κατέβ' εἰς τὴν κοιλάδα.

57

Ὦς ἔλειψε δ' ὁ ἀρχηγὸς ἐκ τῆς τειχομαχίας,
 κ' ἡ τύχη συνεξέλιπεν ἡ μάχιμος τῶν Γάλλων.
 Ἀναγεννᾶται δ' ἡ ἐλπίς μετὰ τῆς προθυμίας,
 καὶ ἡ ἀνδρία ῥώννυται εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἄλλων.
 Οἱ δὲ πιστοὶ, τῆς ποθητῆς τοῦ Ἄρεως εὐνοίας
 στερούμενοι, ἐφαίνοντο δεδαμασμένοι μᾶλλον.
 Τὰ ξίφη των δὲν βάφονται εἰς ῥύακας αἱμάτων,
 οὐδ' ἡ ἡχώ ἀντιλαλεῖ εἰς τὰ σαλπίσματά των.

58

Λαμβάνουσ' εἰς τὴν ἔπαλξιν τὴν θέσιν τὴν ἰδίαν
 ἐκεῖνοι, ὅσους πρὸ μικροῦ ὁ φόβος εἶχ' ἐξώσει.
 Ὦς κ' αἱ γυναῖκες, βλέπουσαι τὴν κόρην τὴν ἀνδρείαν,
 πληροῦνται πατριωτισμοῦ, καὶ ὄλ' ἐνθουσιῶσι.
 Διὰ τῆς βίας σπεύδουσι ν' ἀπώσωσι τὴν βίαν,
 λυτῇ τῇ κόμῃ τρέχουσι, βραχείᾳ δ' ἀναζώσει,
 καὶ ῥίπτουσιν ἀκόντια, καὶ μάχονται εὐψύχως,
 ὅπως ὑπερασπίσωσι τὸ προσφιλές των τεῖχος.

59

Ἀλλὰ τὸ τοῖς Χριστιανοῖς τὸν πλεῖστον φόβον φέρον,
 ἐξ οὗ τὸ θάρρος πολλαπλοῦν ἠρύσθησαν οἱ ἄλλοι,
 ἦν ὅτι ἔλαχε πληγὴ ὑπ' ὄψιν ἀμφοτέρων
 τὸν Γέλφον κ' εἰς τὸ ἔδαφος τὸν ἔρριψε μεγάλη.
 Αὐτὸν ἐκ τόσων ὥρισαν ἡ μοῖρα καὶ τὸ φέρον,
 καὶ μέγας βράχος κατ' αὐτοῦ σφενδονισθεὶς ἐστάλη.
 Καὶ ὁ Ῥαιμόνδος ἐκ πληγῆς συγχρόνως ἐνεχθείσης,
 καὶ τῇ ἐκείνου ἐμφεροῦς, ἐξέπνευσεν ἐπίσης.

60

Ἐπὶ τῆς τάφρου πολεμῶν κατέπεσ' ἐδῶ θυμα
καὶ ὁ Εὐστάθιος. Γνωσταὶ αἱ ἀρεταὶ του ἦσαν.
Τὴν ὥραν ταύτην τὴν κακὴν οὐδὲν ἐρρίφθη βλήμα
(κ' ἐρρίφθησαν ἀμέτρητα) μὴ πρὸς σκοπὸν κτυπήσαν,
μὴ μίαν κόψαν ὑπαρξιν, μὴ ἐν ἀνοίξαν μνηῆμα,
ἢ μὴ τινα τοῦλάχιστον καιρίως τραυματίσαν.
Ἐκ τούτων ὁ Κιρκάσιος τὴν φρένα ἔχει πλήρη
ὑπερφιάλου κομπασμοῦ, καὶ τὴν φωνὴν ἐγείρει·

61

«Δὲν εἶν' ἡ Ἀντιόχεια ἐνταῦθα, ἐκαυχῆθη,
»οὐδ' εἶναι νύξ, ἡ σύμμαχος τεχνῶν φιλοπονήρων.
»Εἶναι ἡμέρα, ἔξυπνος λαὸς, ἀλλοῖα ἦθη,
»ἀλλοῖα μάχη κατ' ἀνδρῶν πολεμικῶν κ' ἐμπείρων.
»Οὐδὲ σπινθὴρ σᾶς ἔμεινε τοῦ πόθου εἰς τὰ στήθη
»ὄν ὑπὲρ φήμης εἶχετε καὶ ὄν ὑπὲρ λαφύρων;
»Τοσοῦτον μικρὰ ἔφοδος λοιπὸν σᾶς καταβάλλει,
»καὶ ἤδη ἀπηυδῆσατε, Γαλλίδες, οὐχὶ Γάλλοι;»

62

Τοιαῦτα ὁ θρασύστομος ἵππεὺς ἐδημηγόρει,
καὶ μᾶλλον τῆς καρδίας του ἐξήπτετο ἢ λύσσα·
καὶ οὐδ' ἡ πόλις τοῦ λοιποῦ ἐκείνη τὸν ἐχώρει
ἢ διὰ τῆς ἀνδρίας του ὡς τότε λυτρωθεῖσα·
ἀλλὰ πηδῶν, ἀκάθεκτος ἐρρίπτετο, κ' ἐχώρει
ὅπου τὸ ῥῆγμα ἔχαινε, καὶ ἦν ὁδὸς σχισθεῖσα·
καὶ εἰς τὴν ἔξοδον ἰστάς, τὸν Σολιμάνον κάτω
καλεῖ, ὅστις τὴν ἔφοδον μακρόθεν ἐθεᾶτο.

63

«Ἴδου, τῷ λέγει, Σολιμάν, ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος
 »νὰ λάβωμεν τὸν στέφανον τῆς δόξης τὸν ὠραῖον.
 »Τί ἴστασαι φοβούμενος; Τί μένεις φυγοπόνως;
 »Ὁ φήμην ἐφιέμενος, τὴν κατακτᾶ παλαίων.»
 Τοιαῦτα δ' ὡς ὠμίλησεν, ἐξώρμησαν συμφώνως,
 καὶ διεξῆλθε τῆς ῥωγμῆς τὸ ζευγος τὸ γενναῖον,
 ὑπὸ τιμῆς ὀρμώμενος ὁ μὲν, ὁ δ' ὑπὸ λύσσης,
 εἰς τὸ παράδειγμα ἐνῶν ἀγρίας εἰσηγήσεις.

64

Ὅμοῦ, τῷ αὐτῷ βήματι τοῦ τείχους ἐξορμῶσι,
 κ' αἰφνήδιον, ἀπρόοπτον τὸ ζευγος ἐπεφάνη.
 Καὶ εἶχον τόσους ἐν βραχεῖ ἀνθρώπους θανατώσει,
 καὶ τόσαι κατεθραύσθησαν ἀσπίδες, τόσα κράνη,
 κ' ἔπεσαν κλίμακες, κριοὶ συντετριμμένοι τόσοι,
 ὥστε ὁ ἄμορφος σωρὸς εἰς ὄρους ὕψος φθάνει,
 κ' ἐκ τούτων πάντων ἐνταυτῷ, καὶ ἐκ τῶν ἐρειπίων,
 ἀντὶ τοῦ πρώτου, ἕτερον ἀνήγειραν τειχίον.

65

Ὁ δὲ στρατὸς, ὁ πρὸ μικροῦ θυμὸν καὶ μένος πνέων,
 καὶ τειχομάχων στέφανον φιλοδοξῶν νὰ δρέψῃ,
 εἰς τῶν τειχῶν κατάκτησιν δὲν ἀποβλέπει πλέον,
 οὐδ' ἐπαρκεῖ τὰς ἐχθρικὰς ἐφόδους ν' ἀποτρέψῃ.
 Ἐνδίδ' εἰς τοὺς ἐπιδρομεῖς, ἀφήνων τελευταῖον
 τὸ ζευγος καὶ τὰς μηχανὰς αὐτοῦ νὰ καταστρέψῃ,
 ἅς οὕτως ἐμμανῶς κτυπᾶ, καὶ θραύων τὰς προσβάλλει,
 ὥστε ἀδύνατον αὐτῶν νὰ γίνῃ χρῆσις ἄλλη.

66

Ὅρμῳσ' οἱ δύο μαχηταὶ καθὼς τοὺς παραφέρει
 τῶν καρδιῶν των ὁ θυμὸς κ' ἢ τῶν ποδῶν ταχύτης.
 Πῦρ, πῦρ φωνάζουσι κἀνείς τῶν πολιτῶν νὰ φέρη,
 καὶ δύο τοῖς ἐκόμισαν φλογιζομένας πίτυς.
 Τοιαύτη τὰ ταρτάρεια καταλιποῦσα μέρη,
 λυσσῶσα περιφέρεται ἐπὶ τῆς γῆς ἀλίτις
 τῶν λειτουργῶν τοῦ Πλούτωνος ἢ ἀσεβῆς ἀγέλης,
 καὶ φλόγας ἀκοντίζουσα καὶ κεραστὰς ὡς βέλη.

67

Ἐν τούτοις ὁ ἀτρόμητος Ταγκρέδης μακρὰν μένων,
 παρώτρυνεν εἰς ἔφοδον τοὺς λόχους τῶν Λατίνων.
 Ἴδὼν τὸ ἀπροσδόκητον ἀπίστευτον συμβαῖνον,
 τὴν πίτυν βλέπων τὴν διπλῆν, τὰς φλόγας διακρίνων,
 ἐβρίβθη φλέγοντι θυμῷ κατὰ τῶν μαχομένων,
 κωλύων τοὺς Σαρακηνοὺς, κρουνοὺς αἱμάτων χύνων,
 ἀγρίας τῆς ἀνδρίας του τὰς ἀποδείξεις δώσας,
 διώξας τοὺς διώκοντας, τοὺς τροπωτὰς τροπώσας.

68

Οὕτω τῆς τύχης ὁ τροχὸς, στρεφόμενος ἑτέρως,
 ἐπανορθοῖ, κ' ἰσόρροπον τὴν μάχην φέρει πάλιν.
 Εἰς ἕτερον δ' ὁ ἀρχηγὸς ὁ τραυματίας μέρος
 εἰς τὴν σκηνὴν του κομισθεὶς εἰσῆλθε τὴν μεγάλην.
 Ὁ Βαλδοβῆνος μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ πιστὸς Σιγέρος,
 καὶ συνοδίαν ἔχοντες πενθούντων φίλων ἄλλην.
 Ἐκεῖνος δ' ἀνυπόμονος τὸ βέλος του δὲν παύει
 νὰ σείη, καὶ νὰ τὸ κινῆ, καὶ τὴν καλάμην θραύει.

69

Τὸ μόνον εἶναι ὃ ζητεῖ, νὰ ἐξαχθῇ τὸ βέλος
 διὰ προχείρου ἐντομῆς καὶ τρόπων τῶν ταχίστων·
 δι' ὃ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀναγυμνοῖ τὸ σκέλος,
 παρέχων εἰς τὰς σάρκας του νὰ κόψη ἢ λεπίς των.
 «Ὅπισω, λέγει, δότε μοι ν' ἀπέλθω, πρὶν τὸ τέλος
 »φέρ' ἢ ἐσπέρα τῶν μαχῶν τῶν κατὰ τῶν ἀπίστων.»
 Καὶ ὡς εἰπῶν, εἰς στύρακα μεγάλης λόγχης κλίνει,
 κ' εἰς τὴν κατακρεούργησιν τὸν πόδα του ἀφήνει.

70

Ἐν τούτοις ὁ Ἑρώτιμος ἀνέλαβεν ὁ γέρων,
 ὁ πρὸς τῷ Πάδῳ γεννηθεὶς, τὴν τετρωμένην κνήμην.
 Γνώστης ὑδάτων, βοτανῶν, ἐπαλοιφῶν ἐτέρων,
 καὶ ἔχων τῶν δυνάμεων αὐτῶν τὴν ἐπιστήμην,
 ἦν μὲν καὶ φίλος τῶν Μουσῶν, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον χαίρων
 εἰς τέχνης ἀσκησιν βωβῆς, κ' εἰς κατωτέραν φήμην.
 Αὐτὸς σωτὴρ καὶ πρόνοια τῶν ἀσθενῶν σωμάτων,
 καὶ σχεδὸν τάττων τοὺς θνητοὺς μετὰ τῶν ἀθανάτων.

71

Ἴσταται, στηριζόμενος ὁ μέγας τραυματίας
 ἐπὶ τὸ δόρυ, κ' ἤσυχος τὸ μέτωπον ἐγείρων.
 Τὸ γόνυ κλίνων δ' εἰς τὴν γῆν ὁ μύστης τῆς ὑγείας,
 καὶ τὰς χειρίδας τοῦ λευκοῦ χιτῶνος ἀνασύρων,
 ἐπέθετεν εἰς τὴν πληγὴν βοτάνας δραστηρίας,
 καὶ τὴν αἰχμὴν ἐκλόνιζε διὰ χειρῶν ἐμπείρων.
 Ἐνδάνκει δεξιώτατα ἢ σιδηρᾶ λαβίς του,
 ἀλλ' οὐδὲν δύνατ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ βέλους τοῦ δυσσείστου.

72

Οὐδὲν ἢ πείρα κατορθοῖ κ' ἢ τέχνη τῆς χειρός του,
καὶ ἦν ὡς τὴν σοφίαν του ἢ τύχην νὰ χλευάζῃ.
Ἦλγει ὁ ἥρωας ἰσχυρῶς, κ' ἦν τόσ' ἢ βάσανός του,
ὥστε ὁ πόνος ὁ δριμύς πρὸς φόνον ὁμοιάζει.
Τότε ὁ ἄγγελος αὐτὸν οἰκτείρας ὁ φρουρός του,
ἀπὸ τῆς Ἰδῆς δίκταμον λαβὼν παρασκευάζει.
Ἦτο δὲ χόρτον τριχωτὸν, πορφυρανθές, ποικίλα
μὲν ἔχον, πλὴν πανίσχυρα τὰ τρυφερά του φύλλα.

73

Τὴν δύναμιν τῶν ἰσχυρῶν μανθάνουσ' ἰαμάτων
παρὰ τῆς φύσεως αὐτῆς οἱ τῶν ὀρέων τράγοι,
ὅταν ὀδύνην ἔχωσι πληγῆς εἰς τὰ πλευρά των,
καὶ ὁ πετερόεις ὀϊστός ἐντὸς των ἐνεπάγη.
Τὸ χόρτον δ' εἰ καὶ βλάστημα ὀρέων ἀπωτάτων,
οὐχ ἦττον ἐν στιγμῇ μιᾷ ὁ ἄγγελος ἐξάγει.
Ἄόρατος εἰς τὸν θερμὸν ἰατρικὸν λουτήρα
ἐμβάπτει τὴν ἐγκλείουσαν τὰ φύλλα ταῦτα χεῖρα.

74

Κ' ἐκ τῆς Λυδίας ἱερὸν συναναμίξας νᾶμα
μετὰ τῆς ἀρωματικῆς τὸ ἦνωσε δικτάμης.
Τὸν ἀρχηγὸν ἐρβάντισεν ὁ γέρων, κ' ἐν τῷ ἅμα
ἐξῆλθε μετὰ τῆς αἰχμῆς τὸ θλάσμα τῆς καλάμης.
Ἔστη τὸ αἷμα, ἔπαυσεν ὁ πόνος ὃς ἐδάμα
τὸν ἥρωα, κ' αἱ πρῶταί του ἐπέστρεψαν δυνάμεις.
Πλὴν λέγει ὁ Ἐρώτιμος· «Οὐχὶ ἀνθρώπου χεῖρες,
»οὐχὶ τῆς γῆς τὰ φάρμακα εἰσὶν οἱ σοὶ σωτήρες.

75

» Ἀνώτερός μου σώζει σε. Εἷς ἄγγελος, νομίζω,
 » εἰς ἰατρὸν σου ἔγινε κ' ἐξ οὐρανοῦ κατέβη.
 » Θείας χειρὸς πασίδηλα σημεῖ' ἀναγνωρίζω. -
 » Χώρ' εἰς τὸν πόλεμον, λαβὼν τὰ μάχιμά σου σκεύη.»
 Ὁ ἀρχηγὸς αἰσθάνεται θυμὸν καὶ ζῆλον μείζω.
 Διὰ κνημίδων πορφυρῶν τὰς κνήμας προστατεύει,
 πάλλει τὸ δόρυ τὸ βαρὺ, λαβὼν ὑπερηφάνως
 ἐκ νέου τὴν ἀσπίδα του καὶ τὸ εὐρύ του κράνος.

76

Ἐκ τῆς κοιλάδος τῆς στενῆς μετὰ χιλίων τρέπει
 τὸ βῆμα πρὸς τὸ φρούριον ὃ νὰ πορθήσῃ θέλει.
 Ἄνω των νέφος κόνεως τὴν πεδιάδα σκέπει,
 κ' ἡ πεδιάς γογγύζουσα τὸ βῆμά των ἀγγέλλει.
 Τὸ πλῆθος τὸ πολέμιον ἐγγίζοντας τοὺς βλέπει,
 καὶ φόβου ῥῆγος χύνεται εἰς πάντα του τὰ μέλη.
 Τὸ αἷμα εἰς τὰ στήθη των τὰ φρίττοντα παγώνει.
 Ὁ δὲ, ἀνακραυγᾶσας τρίς πρὸς οὐρανὸν, ἐφώνει.

77

Τὴν ἀρειμάνιον φωνὴν γνωρίζουσι τὰ πλήθη,
 ἦτις, ὡς σάλπιγξ πόλεμον καὶ προσβολὰς σημαίνει.
 Ἐξάπτει τὸν θυμὸν αὐτῶν, εἰς συμπλοκὴν τοὺς πείθει,
 καὶ σπεύδουσ' εἰς τὴν ἔφοδον κατενθουσιασμένοι.
 Πλὴν τῶν ἀπίστων ὁ στρατὸς ὁ ἄγριος, ἐχύθη
 καὶ συμπυκνοῦται ἀπειλῶν ὅπου τὸ ῥῆγμα χαίνει.
 Ἀμύνονται δὲ μεθ' ὀρμῆς καὶ ζήλου ἀνηκούστου
 πρὸς τὸν Ταγκρέδην τὸν καλὸν καὶ πρὸς τοὺς ὀπαδοὺς του.

78

Ἐνταῦθα πλήρη ἀπειλῶν κινῶν τὴν δεξιάν του,
 φθάνει ἐν ὄπλοις θωρηκτὸς ὁ στρατηγὸς τῶν Γάλλων.
 Καὶ πρῶτον μὲν ἀπέναντι ἐρρίφθη τοῦ Ἀργάντου,
 διὰ τῆς λόγχης του αὐτὸν τῆς σιδηρᾶς προσβάλλων.
 Τὴν δύναμιν τοῦ βλήματος αὐτὴν τὴν φοβεράν του
 δὲν φθάνει ἐκ τῶν μηχανῶν καμμία τῶν μεγάλων.
 Ἡ μακρὰ λόγχη τὸ κενὸν, συρίζουσα, διάττει,
 ἀλλ' ὁ Ἀργάντης, ἄτρομος, τὸ σάκκος του προτάττει.

79

Τὴν ἰσχυρὰν ἀσπίδα του διέσχισε τὸ δόρυ,
 καὶ οὐδ' ἐπὶ τοῦ θώρακος ἐθραύσθη ἡ ἀκίς του·
 ἀλλὰ τὰ ὄπλα λύουσα, εἰς τὰ ἐντὸς ἐχώρει,
 κ' ἐρρόφα, πόνον φέρουσα, τὸ αἷμα τοῦ ἀπίστου.
 Ὁ δὲ, πρὸς πόνον καὶ πληγὴν ὡς ἂν ἠδιαφόρει,
 ὀρμητικῶς τὸν σίδηρον ἐξάγει τῆς πληγῆς του,
 καὶ ρίπτων αὐτὸν ἔμπαλιν, φωνεῖ τῷ Γοδεφρείδῳ·
 «Ἐχε λαβῶν. Τὰ ὄπλα σου ἰδοὺ σοὶ ἀποδίδω.»

80

Τὸ δόρυ, νῦν μὲν ὄλεθρον, νῦν δ' ἐκδικήσεις φέρον,
 τὸν δρόμον δις διέτρεξε τὸν τῆς βολῆς ἐκεῖνον·
 ἀλλ' ἀκουσίως ἔβαλε κατὰ σκοπῶν ἑτέρων,
 διότι τῷ ἐξέφυγεν ὁ Γοδεφρείδος κλίνων,
 καὶ εὔρεν εἰς τὸν τράχηλον βαθέως τὸν Σιγέρον,
 φίλον πιστὸν τοῦ ἀρχηγοῦ ἐν μέσῳ τῶν κινδύνων.
 Οὗτος τὸ πνεῦμα ἀφιεῖς, εὐδαίμων ἀποθνήσκει,
 ὅτι ἀντὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τὸν θάνατον εὕρισκει.

81

Συγχρόνως πρὸς τὸν Νορμανδὸν ἰππότην σφενδονίζων
 μέγιστον πέτρον ἰσχυρῶς, ὁ Σολιμάν τὸν ρίπτει.
 Κ' ἐκεῖνος σκοτοδιניῶν, κ' ἐφ' ἑαυτὸν γυρίζων,
 τρὶς συνεστράφη, ἤπλωσε τὰς χεῖράς του, καὶ πίπτει.
 Τότε διὰ τῆς σπάθης του τὴν χεῖρά του ὀπλίζων,
 τὴν φλογερὰν αὐτοῦ ὀργὴν ὁ Βουλλιῶν δὲν κρύπτει,
 κ' εἰς τὸ ἐρείπιον ὀρμῶν ἀνέβη μετὰ τάχους,
 καὶ ἦλθε μετὰ τῶν ἐχθρῶν εἰς χεῖρας ἀψιμάχους.

82

Μεγάλα ἔργα πράξεων ἀνδρείων καὶ μαχίμων
 ὁ μέγας τῶν Χριστιανῶν κατῶρθου στρατηλάτης.
 Ἄλλ' ἔξω ἢ ἀγρία νύξ προὔχῳρει μελανείμων,
 τὸν κόσμον εἰς τὰ ζοφερὰ καλύπτουσα πτερά της,
 τὰς ἔριδας ἐπράυνε θνητῶν τῶν ὀξυθύμων
 διὰ τῆς παρεμβάσεως σκοτίας βαθυτάτης,
 κ' ἐκ τῶν τειχῶν ἠνάγκασε τὸν στρατηγὸν νὰ φύγη.
 Οὕτως ἐκεῖν' ἡ φονικὴ ἡμέρα καταλήγει.

83

Πρὶν δὲ πρὸς τὸ στρατόπεδον στραφεῖς ἀποχωρήσει,
 πάντα συστρατιώτην του παρέλαβε πεσόντα,
 μὴ θέλων αὐτοὺς λάφυρα εἰς τὸν ἐχθρὸν ν' ἀφήσει,
 ἐπὶ τῇ δυσπραγίᾳ των τῇ πρώτῃ γαυριῶντα.
 Προσέτι δὲ κατῶρθωσε τὸν πύργον ν' ἀσφαλίσῃ,
 καταστροφὴν καὶ φόβητρον τῶν πολεμίων ὄντα,
 ἂν κ' ἡ ὀρμὴ τῆς φοβεραῆς τῶν ὀπλων τριχυμίας
 ἐπὶ τὸ σῶμά του πληγὰς κατέφερε μυρίας.

84

Ἐκ τῶν κινδύνων ἐξεληθὼν ὁ πύργος τῶν μεγάλων,
κατάγεται εἰς ἄσυλον ἐν ἀσφαλείᾳ μείνας.
Ἄλλ' ὡς ἡ ναῦς, παλαίσασα πρὸς ἄνεμον καὶ σάλον,
θυέλλας ἀψηφίσασα, κυματωγὴν καὶ δίνας,
εἰς τὸν λιμέν' ἀπέναντι ὀκέλλει καθ' ὑφάλων,
ἢ πλησιάζ' εἰς τὸ πλευρὸν εἰς τὰς ἀμμώδεις θίνας·
ἢ ὡς ὁ ἵππος, διαβάς κρημνοὺς καὶ ἀνοδίας,
κλονίζεται, πίπτει ἐγγὺς τῆς φάτνης τῆς ἰδίας,

85

Οὕτω κλονούμενος χωρεῖ ὁ πύργος· κ' εἰς τὸ μέρος
ἔπου τῶν λίθων τὰς πληγὰς τὰς πλείστας εἶχε λάβει,
δύω του θραύονται τροχοί, κ' ἐκ τούτου ἐλευθέρως
ἀδυνατεῖ νὰ προχωρῇ, καὶ μέχρι τέλους παύει.
Ἄλλ' οἱ φρουροὶ τῷ ἔθηκαν στηρίγματα ἐγκαίρως,
κ' ἐπρόλαβον τὴν πτώσιν του. Κληθέντες δ' ἐργολάβοι,
καὶ φέροντες τοὺς πρόινας, τοὺς ἥλους, τὰς ἀξίνας,
νὰ συνουλώσι τὰς πληγὰς ἐπιμελοῦντ' ἐκείνας.

86

Ὁ Γοδεφρείδος ἤθελε νὰ φθάσωσιν εἰς πέρας,
πρὶν νέος ἥλιος φανῇ, αἱ προπαρασκευαί των,
ἐργάτας ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς καὶ τῆς ἐτέρας,
καὶ νυκτοφύλακας ἐντὸς τοῦ ὄγκου διαθέτων.
Ἄλλ' εἰς τὴν πόλιν ἔφθανον, κτυπῶντες τοὺς ἀέρας,
τῶν ἐργατῶν οἱ θόρυβοι κ' αἱ ἀναρθροὶ κραυγαί των·
καὶ λύχνοι καὶ δαυλοὶ ἐκεῖ συνήρχοντο ἀθρόοι·
ἐξ ὧν τὸ τί συνέβαινεν ἡ πόλις κατενόει.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΩΔΕΚΑΤΗ

1

Νυξ ἦτον· ἀλλ' ὁ κάματος δὲν εἶχε καταβάλει
νυστάζοντα τὰ σώματα τῶν φιλεργῶν ἀνθρώπων.
Καὶ ἐξ ἑνὸς μὲν ἄγρυπνοι οἱ λεπτουργοῦντες Γάλλοι
ἐφρούρουν, κ' ἐπεσκεύαζον τὸν πύργον μετὰ κόπων.
Ἐκ τοῦ ἑτέρου δ' ἔσπευδον νὰ φράξωσιν οἱ ἄλλοι
τὸ καταρρέον τεῖχος τῶν διὰ παντοίων τρόπων,
καὶ νὰ ὑποστηρίξωσι τὰ μένοντα ἀκόμη.
Πρὸς δὲ, τοὺς τραυματίας του καθεὶς ἐνοσοκόμει.

2

Ὡς δ' ἔδεσαν τὰ τραύματα, καὶ ὡς τῆς ἐργασίας
ἐκείνης τῆς νυκτερινῆς τὸ μὲν ἐπερατώθη,
τὸ δ' ἀνεβάλλετο, πυκνῆς προβάσης τῆς σκοτίας,
τὸ στράτευμ' ἀμφοτέρωθεν εἰς ὕπνον παρεδόθη.
Ὡς ἄλλοι πλὴν δὲν ὕπνωττεν ἡ κόρη τῆς Ἀσίας
ἡ μάχιμος, ἣτις τιμὴν ἀχόρταγος ἐπόθει,
κ' ἔργα πολέμων ἤρχιζεν ὅτ' ἔπαυον οἱ ἄλλοι.
Ἦν δ' ὁ Ἀργάντης μετ' αὐτῆς, κ' ἐν ἑαυτῇ ἐλάλει·

3

« Ἄν ὁ Ἀργάντης σήμερον, μετὰ τοῦ Βασιλέως
 » τῶν Τούρκων, διεπράξατο ἀνδραγαθίας τόσας,
 » ὁ μὲν κατὰ πολλοῦ στρατοῦ ὀρμήσας ῥωμαλέως,
 » ὁ δὲ τὰ μηχανήματα αὐτῶν κατερειπώσας,
 » ἐγὼ — ἰδοὺ τὸ μόνον μου κατόρθωμα καὶ κλέος, —
 » εἶχον βολὰς, κατάκλειστος εἰς ὕψη, ἀφεστῶσας,
 » — τοξότης ναί, ἐπιτυχής, — ἐξ ἀσφαλοῦς νὰ βάλλω.
 » Τοσοῦτον μόνον δύναται γυνή, καὶ ὄχι ἄλλο;

4

» Αἶ! τί δὲν περιφέρομαι φονεύουσα θηρία
 » δι' ἀκοντίων καὶ βελῶν εἰς δάση καὶ εἰς ὄρη,
 » παρὰ ἐδῶ νὰ ἔρχωμαι ὅπου καλεῖ ἀνδρία,
 » ἐδῶ, ἐν μέσῳ ἵπποτῶν ἐλεγχομένη κόρη!
 » Εἰς γυναικῶνα κλείσθητι. Εἶσαι αὐτοῦ ἀξία·
 » καὶ ἔνδυμα ἡδυπαθὲς καὶ γυναικειὸν φόρει.»
 Ὡς εἶπε, καὶ ἀπόφασιν μεγάλην συλλαβοῦσα,
 πρὸς τὸν συστρατιώτην της ὠμίλησεν εἰποῦσα·

5

» Ἄνδρεῖε φίλε, πρό τινος μᾶς ἦλθον πόθοι νέοι,
 » καὶ τὴν ψυχὴν μου ἀηθες καὶ τολμηρὸν κινεῖ τι.
 » Ἔχω τὸν νοῦν ἀνήσυχον· ἢ ὁ Θεὸς μ' ἐμπνέει,
 » ἢ τὰς θελήσεις του Θεὸν ὁ ἄνθρωπος κηρύττει.
 » Παρὰ τῷ τείχει τῶν ἐχθρῶν ἰδὲ τὸ φῶς πῶς καίει.
 » Ἐκεῖ πυρφόρος θὰ ριφθῶ· κ' ἡ χεὶρ μου ἐν ᾧ πλήττει,
 » θὰ βάλλω εἰς τὸν πύργον πῦρ. Ἄν τοῦτο μ' ἐπιτύχη,
 » τὰ μετὰ ταῦτ' ἄς πράξωσιν ὁ οὐρανὸς κ' ἡ τύχη.

6

» Ἄν δὲ μετὰ τὴν ἔξοδον δὲν πέπρωται νὰ ζήσω,
 » ἀνίσως πέσω ἔκ τινος συμβάντος εὐδοκίητου,
 » εἰς σὲ τοῦ ἄλλου μου πατρὸς τὴν μέριμναν θ' ἀφήσω
 » καὶ τῶν κορῶν αἱ μένουσι πλησίον τοῦ πρεσβύτου.
 » Ἐκεῖνον εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπόπεμψον ὀπίσω
 » μετὰ τῆς συνοδίας του τῆς ἀπαραμυθήτου.
 » ὦ! πράξον τοῦτο πρὸς Θεοῦ! καὶ δεῖξον εὐσπλαγχνίαν
 » πρὸς κόρας, πρὸς ἀδύνατον πρεσβύτου ἡλικίαν.»

7

Εἶπε, κ' ἐκεῖνος ἰσχυρὰς ἠσθάνθη παρορμήσεις
 ἀγρίων φιλοδοξιῶν, πόθων τιμῆς δριμέων.
 «Ν' ἀπέλθης, εἶπε, μελετᾶς, ν' ἀπέλθης, καὶ ν' ἀφήσης
 » ἐμὲ ἐνταῦθα, μεταξὺ στρατιωτῶν χυδαίων;
 » Μακρόθεν θὰ μᾶς πέμπωσι τὰς περὶ σοῦ εἰδήσεις
 » ὁ ἀνιπτάμενος καπνὸς καὶ ὁ δαυλὸς ὁ καίων;
 » Ἦν θέσιν εἶχον παρὰ σοὶ ἐν μάχαις, παραστάτου,
 » καὶ ἐν τῇ δόξῃ ἄφες μοι καὶ ἐπὶ τοῦ θανάτου.

8

» Ἀνδρείαν πρὸς τὸν θάνατον ἔχω κ' ἐγὼ καρδίαν,
 » ἥτις τὴν ἐντιμον ζωὴν μακρᾶς ζωῆς προκρίνει.»
 — «Τούτου, τῷ λέγει, ἔδωκεν ἀπόδειξιν ἀξίαν
 » ἢ τολμηρὰ σου ἔξοδος, ἢ ἐνδοξος ἐκείνη.
 » Εἰμί γυνή· ἂν φονευθῶ ἐγὼ, μικρὰν ζημίαν
 » θὰ αἰσθανθῇ τὸν θάνατον ἐμοῦ ἢ Παλαιστίνη.
 » Ἄν δὲ σὺ πέσης, — ἄπαγε! — ἀλλ' ἂν νὰ πέσης τύχη,
 » τίς ἔσται τ' ἀπειλούμενα νὰ διασώσῃ τείχη;»

9

Ὁ μαχητὴς δ' ἀπήντησεν· «Αἰ! προσπαθεῖς ματαίως
 »διὰ ψευδῶν προφάσεων νὰ μὲ ἀναχαιτίσης.
 » Ἄν μοὶ χαράξης τὴν ὁδόν, σ' ἀκολουθῶ βεβαίως,
 » ἢ προηγοῦμαι σοῦ, ἐάν ἐμμείνης εἰς ἀρνήσεις.»
 Δὴ τότε παρεστάθησαν ἐμπρὸς τοῦ Βασιλέως
 καὶ τῶν σοφῶν συμβούλων τοῦ ἀμφοτέρου ἐπίσης.
 Καὶ ἡ Χλωρίνδα ἤρχισε· «Μονάρχᾳ, εὖνους ἔσο,
 » καὶ κλίνον οὕς ἐπεικῆς εἰς ὅσα θὰ ἐκθέσω.

10

» Οὗτος καυχᾶται, — καὶ γνωστὸν σοὶ εἶναι, τοῦ Ἀργάντου
 » πῶς ἔργον εἶν' ἡ καύχησις, — τὸν πύργον τῶν νὰ καύσῃ.
 » Ἐξερχομένη θὰ ταχθῶ κ' ἐγὼ εἰς τὴν πλευράν του,
 » ἅμα ἡ νύξ τῶν φυλακῶν τὴν ἀγρυπνίαν παύσῃ.»
 Τὰς χεῖράς του ὁ Βασιλεὺς ὑψοῖ, κ' εἰς τὴν χαράν του
 λάμπ' ἡ μορφή του ἡ ῥικνὴ, κ' εἶν' ἔτοιμος νὰ κλαύσῃ.
 «Εὐλογητὸς, ἐπιφωνεῖ, σὺ ὅστις ἀοράτως
 » τοὺς δούλους σου ἐπισκοπεῖς, καὶ σώζεις μου τὸ κράτος!

11

» Πτώσις αὐτὸ δὲν ἀπειλεῖ, ἐάν ὑπηρετῆται
 » ὑπὸ τοιούτων εὐγενῶν ψυχῶν ἠνδειωμένων.
 » Ἄλλ' ὑπὸ τίνων ὑπ' ἐμοῦ ποτὲ θ' ἀνταμειφθῆτε,
 » ὦ ζεῦχος ἀρειμάκιον, ἢ δῶρων ἢ ἐπαίνων;
 » Εἰς τοὺς αἰῶνας τ' ὄνομα ὑμῶν θὰ ἐπαινῆται,
 » κ' ἡ φήμη θὰ διαλαλῇ τῆς δόξης σας τὸν αἶνον.
 » Εἶν' ἀμοιβὴ τὸ ἔργον σας αὐτό· ἀλλ' ἐλευθέρως
 » καὶ ἄλλην ἀπαιτήσατε, τοῦ κράτους μου ἓν μέρος.»

42

Τοιαῦτα εἶπε, κ' ἔσφιγγεν ὁ Βασιλεὺς ὁ γέρων
 ἄλλοτ' ἐκείνον, ἄλλοτε ἐκείνην εἰς τὸ στῆθος.
 Ὁ δὲ Σουλτάνος, ὃς παρῆν ἐκεῖ, μὴ ὑποφέρων
 τοῦτο, διότι φθονερὸν ἦν τοῦ ἀνδρός τὸ ἦθος,
 εἶπε· «Κ' ἐγὼ δὲν θὰ φανῶ τὸ ξίφος μάτην φέρων.
 »Θὰ δείξω ἡ ἀνδρία μου ὅτι δὲν εἶναι μῦθος.»
 —«Νὰ ἔλθῃς θέλεις μεθ' ἡμῶν, ἀπήντησεν ἐκείνη.
 »Ἄν ὄλοι ἔλθετε, ἐδὼ τίς τότε θέλει μείνει;»

43

Τοιαῦτα λέγων, ν' ἀρνηθῆ ὠρμήθη ἀποτόμως,
 εἰς τὸν Ἀργάντην ἄδειαν τοῦ νὰ τὸν συνοδεύσῃ.
 Ὁ Βασιλεὺς ἀποταθεὶς πρὸς τὸν Σουλτάνον ὁμως,
 πρᾶως προέλαβεν αὐτὸν, καὶ εἶπ' ἐν ἐπινεύσει·
 «Εἰς σὲ οὐδεὶς εἶν' ἄγνωστος πρὸς τοὺς κινδύνους δρόμος,
 »οὐδὲ σαυτὸν θέλεις ποτὲ, ὦ ἥρωε, διαψεύσει.
 »Οὐδέποτε ἀπηύδησας εἰς στάδιον πολέμων,
 »οὐδ' εἰς τὰ τρομερώτερα ἐφάνης ποτὲ τρέμων.

44

»Ἐὰν ἐξέλθῃς, πέπεισμαι πῶς ἔργα θενὰ πράξῃς
 »ἀντάξιά σου. Ἄλλ' ἀνδρῶν εἶν' ἄρα γε φρονίμων
 »τὸ νὰ ἐγκαταλείψῃτε τὰς ἐν τῇ πύλῃ τάξεις
 »πάντες οἱ ἀνδρειότεροι, τὸ ἄνθος τῶν μαχίμων;
 »Ναί, δὲν θὰ ἐπετρέπετο κἂν οὐδ' αὐτῶν ἡ πράξις,
 »διότι καὶ τὸ αἷμά των ἐστὶ τῶν πολυτίμων,
 »σπουδαῖον ἂν ἐφαίνετο τὸ ἔργον τοῦτο ἦττον,
 »ἢ ἄλλος πρὸς κατόρθωσιν αὐτοῦ καλὸς ἂν ἦτον.

45

» Ἀλλὰ τὸν πύργον ἐπειδὴ περιφρουροῦσι τόσοι,
 » τὰς προσβολὰς κωλύοντες πρὸς ὅλα τοῦ τὰ μέρη,
 » ὥστε ὀλίγοι θέλουσιν ὀλίγα κατορθῶσει,
 » πολλοὶ δὲ νὰ ἐκδράμωσι τοῦ τείχους δὲν συμφέρει,
 » τὸ ζεῦγος ὃ προσφέρεται, καὶ ἐν ἀφοσιώσει.
 » τοιαῦτα ἄλλοτ' ἔπραξε, καὶ εἰς τοιαῦτα χαίρει,
 » ἃς ἐπεξέλεθ' ἀγαθῇ τῇ τύχῃ. Μόνη πλείων
 » αὕτη ἢ μάχιμος δυὰς ἐστὶν ἀνδρῶν χιλίων.

46

» Σὺ δὲ, ὡς εἰς ἀξίωμα ἀρμόζει Βασιλέως,
 » τὰς πύλας ταύτας νὰ φρουρῆς καὶ νὰ καλύπτῃς μεῖνε.
 » Ὅπόταν δ' ἐπιστρέψωσιν αὐτοὶ, καθὼς βεβαίως
 » ἐλπίζω, καὶ πυρποληθεῖς ὁ πύργος τέφρα εἶναι,
 » ἂν τοὺς ἀκολουθήσωσιν οἱ Φράγκοι, σὺ γενναίως
 » τότε προσδέχθητι αὐτούς, καὶ σὺ σωτὴρ τῶν γίνε.»
 Ὡς ὃ εἶς εἶπε Βασιλεύς· ὁ ἄλλος ἐπομένως
 ἔμεινεν ἤσυχος, ἀλλὰ καὶ δυσηρεσστημένος.

47

Τότε ὁ Ἴσμενος προβάς, « Μὴ, λέγει, σπουδὴ τόση.
 » Ἀφῆτε περισσότερον ἢ νύξ νὰ προχωρήσῃ.
 » Ὑλας ἐγὼ πυρπολικὰς θέλω μιγνύς σᾶς δώσει,
 » κ' εἰς τὰ πλευρά του θέλετε πρὸς ἐμπρησμὸν τὰς χρίσει.
 » Ἴσως ἐν τούτοις κ' ἡ φρουρὰ, ἢ μέρος, θὰ ὑπνώσῃ,
 » ἥτις ἐντὸς τῶν πολλαπλῶν πτυχῶν τῆς τὸν τυλίσσει.»
 Ὡς εἶπε, κ' εἰς τὰ ἴδια ἀναχωροῦσι πάλιν
 ἀμφοτέροι, προσμένοντες τὴν ὥραν τὴν μεγάλην.

48

Ῥίπτ' ἢ Χλωρίνδ' ἀφ' ἑαυτῆς τὴν ἀργυρᾶν ἐσθῆτα,
τὰ ὄπλα τὰ κατάστιλπινα, τὴν περικεφαλαίαν,
λαμβάνει κράνος ἄπτερον καὶ ἄλοφον, καὶ εἶτα
ἔνδυμα, ἔχον μελανὴν βαφὴν καὶ ἀπευκταίαν·
διότι εὐκολώτερον, ἐφρόνει, θὰ ἐφοίτα
εἰς τοὺς ἐχθροὺς, ἂν ἔχθετος δὲν ἦτον εἰς τὴν θέαν.
Ἄλλ' ὁ εὐνοῦχος, ὁ Ἀρσῆς, τὴν ἠκολούθει, ὅστις
ἀπὸ σπαργάνων δοῦλός της ὑπῆρξε καὶ τροφός της.

49

Ὅπου ἐκείνη ἔφερε τὸ τολμηρόν της βῆμα,
κατόπιν ἔσυρεν αὐτὸς τὰ γηραιά του μέλη.
Ἰδὼν δὲ ὅτι ἤλλαξε τὰ ὄπλα, παραχρῆμα
ἐνόησεν εἰς κίνδυνον πῶς νὰ ὀρμήσῃ μέλλει.
Λυπεῖται, καὶ παρακαλεῖ, ἰκέτου λαβῶν σχῆμα,
μὰ τὴν ἀρχαίαν πίστιν του, ἣν σώζων διετέλει,
μὰ τὴν λευκὴν του κεφαλὴν ἣτις ἐκ γήρωσ κλίνει,
νὰ ἀποστῇ τῆς πράξεως. Ἦρνεῖτο πλὴν ἐκείνη.

20

Τότε τῇ λέγει: «Σεαυτὴν δὲν δέχεσαι νὰ πείσης,
»καὶ εἰς τὴν σὴν καταστροφὴν ὁ νοῦς σου ἐπιμένει.
» Ἄν εἰς οὐδὲν ἰσχύουσι κλαυθμοὶ οὐδὲ δεήσεις,
»κ' ἢ ἡλικία εἰς οὐδὲν ἢ καταβεβλημένη,
»ἐσχάτας πρέπει παρ' ἐμοῦ νὰ λάβῃς ἐξηγήσεις
»εἰς ὅ,τι ἢδ' ἢ τύχη σου σοὶ εἶναι κεκρυμμένη.
»καὶ εἶτα ὅ,τι παραινῶ, ἢ ὁ σὺ θέλεις πράττε.»
Κ' ἐκείνη τὴν διήγησιν προσέχουσ' ἀκροᾶται.

21

«Ὁ Σέναπος ἦν Βασιλεὺς εἰς τῆς Αἰθιοπίας
 »τὰ μέρη τὰ εὐδαίμονα, καὶ ἴσως εἶν' ἀκόμη.
 »Ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ υἱοῦ ἐτέλει τῆς Μαρίας,
 »καὶ οἱ αὐτοὶ τὸν μέλανα λαὸν διεῖπον νόμοι.
 »Ἡμὴν ἰκέτης παρ' αὐτῶ, καὶ εἰς τὰς ἀγροικίας
 »καὶ μάνδρας ἦσαν μετ' ἐμοῦ γυναῖκες ἀγρονόμοι.
 »Τῆς Βασιλίσσης ἔγινα λοιπὸν θαλαμηπόλος,
 »ἦτις διότι μέλαινα, ἦν ἄσχημος οὐδόλως.

22

»Τοῦ Βασιλέως πρὸς αὐτὴν ἦν φλογερὸς ὁ ἔρως,
 »ὥστ' ἐξ αὐτοῦ ἀνήπτετο ζηλότυπος μανία,
 »καὶ προῖοῦσα ηὔξανε, καὶ τέλος ἀνημέρως
 »τὸν ἔδακνεν ἢ φοβερά τοῦ πάθους τυραννία.
 »Εἰς ἄγνωστον τὴν ἔκρυπτεν ἀπωκισμένον μέρος·
 »ὥς καὶ ὁ λάμπων ὀφθαλμὸς τῶν ἀστρῶν τὸν ἦνία.
 »Ἐκείνη ὁμως, φρόνιμος καὶ ταπεινὴ ὡς ἦτο,
 »εἰς ὅ,τι ἦν εὐχάριστον αὐτῶ ηὔχαριστεῖτο.

23

»Γραφαὶ αὐτῆς θρησκευτικαὶ ἐκόσμου τὸν κοιτῶνα,
 »κ' ἐξεῖχε μία ἐν αὐταῖς εἰκῶν εὐλαβεστάτη.
 »Παρθένος καλλιπάρειος ἐγράφ' εἰς τὴν εἰκόνα,
 »παρθένος χιονόλευκος, ἦν δράκων ἰχνηλάτει.
 »Ἰππότης δὲ κατέβαλε τὸν ὄφιν εἰς ἀγῶνα
 »αἵματηρὸν, καὶ σπαίροντα ἢ λόγχῃ τὸν ἐκράτει.
 »Πρὸ τῆς εἰκόνης συνεχῶς πρηνῆς ἐκείνη μένει
 »προσευχομένη, κλαίουσα, κ' ἐξομολογουμένη.

24

» Ἐν τούτοις μένει ἔγγυος, καὶ τίκτει θυγατέρα
 » ὠραίαν καὶ κατάλευκον· καὶ ἦσο σὺ ἐκείνη.
 » Ἐκπλήττεται. Τεράστιον φαινόμενον! Ἐτέρα
 » ἦν ἡ θυγάτηρ τὴν χροιάν, κ' ἔτερα ἦν ἐκείνη!
 » Ὡς δ' ἤξευρε ζηλότυπον εἰς ἄκρον τὸν πατέρα,
 » νὰ κρύψη τὴν ἀδόκητον περίστασιν ἐγκρίνει,
 » διότι τὴν λευκότητα ἰδὼν σου τὴν μεγίστην,
 » ἐκείνης θὰ ὑπώπτευεν οὐχὶ λευκὴν τὴν πίστιν.

25

» Τότε λαμβάνει ἀντὶ σοῦ τὴν ὄψιν μέλαν ξένον
 » ἀρτιγενὲς κοράσιον, καὶ τῷ τὸ παραθέτει.
 » Ἡ δ' ἐπειδὴ πλησίον της δὲν εἶχε πλὴν παρθένον,
 » καὶ οὐτις ἄλλος πλὴν ἐμοῦ ἀνὴρ τὴν ὑπηρέτει,
 » μ' ἐγνώριζε δὲ καὶ πιστὸν καὶ ἀφωσιωμένον,
 » σὲ παραδίδει εἰς ἐμὲ, ἀβάπτιστον εἰσέτι·
 » οὐδὲ μοὶ ἐπετρέπετο ἐγὼ νὰ σὲ βαπτίσω,
 » χωρὶς τῆς γῆς τὰ ἔθιμα ἐκεῖνα ν' ἀθετήσω.

26

» Θρηνοῦσα σὲ παρέδωκεν, ἐν ᾧ μὲ παρεκάλει
 » ἡ κόρη της ν' ἀποκρυβῆ, ἡ κόρη της νὰ φύγη.
 » Τίς νὰ εἶπῃ τὴν θλίψιν της, ἡ μητρικὴ ἀγκάλη
 » ποσάκις εἰς ἐσχάτην σου περίπτυξιν ἠνοίγη
 » κ' εἰς τὰς δεινολογίας της ποσάκις παρεμβάλλει
 » δακρυσταγεῖς ὀλοφυρμούς, ὧν ἡ ὄρμη τὰς πνίγει;
 » Τέλος ὑψοῖ τοὺς ὀφθαλμούς· « Σὺ, λέγει, ὁ γινώσκων
 » » τὰ πάντα, κ' εἰς τὰ ἔγκατα ἐμοῦ ἀναγινώσκων!

27

» » Ἡξεύρεις τὴν συζυγικὴν ἐὰν παρέβην πίστιν,
 » » ἂν ἄλλα λέγ' ἢ γλῶσσά μου, καὶ ἂν αἱ φρένες ἄλλα.
 » » Ὑπὲρ ἐμοῦ δὲν σοὶ ζητῶ τὴν χάριν τὴν μεγίστην.
 » » Πολλά μου τ' ἁμαρτήματα, Θεέ μου, καὶ μεγάλα.
 » » Πλὴν τοῦ ἀθώου τέκνου μου σ' ἐπικαλοῦμαι ῥύστην,
 » » εἰς ὃ νὰ δώσω δὲν τολμῶ τὸ μητρικόν μου γάλα.
 » » Ἄς ζήσῃ, καὶ ἄς μιμηθῇ τὴν τιμιότητά μου.
 » » Ἄλλ' ἔστω ἄλλ' ἢ τύχη του, καὶ ξέν' εἰς τὰ δεινά μου.

28

» » Πολεμιστὰ οὐράνιε, ὁ σώσας τὴν παρθένον
 » » ἐκείνην ἐκ τῶν φορικῶν τοῦ ὄφεως ὀδόντων,
 » » φῶς ἂν ποτε σ' ἐπρόσφερα κηρίων ἀνημμένων,
 » » χρυσόν, θυμιατήρια, εὐώδη λίβανόν των,
 » » παρὰ τὴν θυγατέρα μου παράστα ὦπλισμένος,
 » » καὶ τῶν κινδύνων σῶζόν την τῶν ἐπ' αὐτὴν ὀρμώντων.»
 » » Ὡς εἶπε, κ' ἡ καρδία της βιαίως ἐδονήθη,
 » » κ' εἰς τὴν μορφήν της πελιδνὴ ὠχρότης ἐπεχύθη.

29

» » Κ' ἐγὼ ἐθρήνουν. Κάνιστρον λαβὼν, καὶ ὑποστρώσας
 » » ἄνθη καὶ φύλλα, σ' ἔκρυψα, κειμένην μεταξὺ των.
 » » Οὕτως ἐξῆλθον, ἀπατῶν τὰ βλέμματα, μὴ δώσας
 » » οὐδὲ μικρὰν ὑπόνοιαν τὸ κάνιστρον τί ἦτον.
 » » Ἀγνώστως λοιπὸν ἔφυγον, νὰ ἐμβῶ κατορθώσας
 » » εἰς δάσος δένδρων γηραιῶν, ἀγρίων καὶ συμφύτων.
 » » Ἄλλ' ἰδοῦ, τίγρις προχωρεῖ· τὸ βλέμμα φλέγον ἔχει,
 » » ἀσθμαίνει, πνέουσ' ἀπειλὰς, κατέναντί μου τρέχει.

30

»Εἰς δένδρον ἐγὼ ρίπτομαι, καὶ τὴν καρδίαν πλήρη
 »φόβου, ἀναρρίχῶμαι, σὲ εἰς χόρτ' ἀφήνων κάτω.
 »Προσέρχεται ἡ φοβερὰ, τὴν κεφαλὴν ἐγείρει
 »τὴν εὐγενῆ της, κ' ἔκπληκτος ἐστάθη κ' ἔθεᾶτο.
 »Τὸ κἀνίστρον τὸ ἀφεθὲν ἐμπρὸς της παρετήρει,
 »εἰς σὲ τὸ βλέμμα στήσασα, ἀλλὰ πρᾶυνασά το.
 »κ' ἐγγὺς ἐλθοῦσα, σ' ἔλειχε μετὰ πολλῆς θωπείας,
 »καὶ σὺ τὴν ἀντεθώπευες καὶ τῇ προσεμειδίᾳς.

31

»Πρὸς τὸ θηρίον παίζουσα τὴν χεῖρά σου ἐκτείνεις
 »τὴν βρεφικὴν, καὶ ἄφοβος τὸ ρύγχος του λαμβάνεις.
 »Θέσιν ἡ τίγρις παρὰ σοὶ λαμβάνουσα τιθήνης,
 »σοὶ δίδει τὸν μαστὸν, καὶ σὺ μετὰ σπουδῆς βυζάνεις.
 »Ἐγὼ δ' ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς σ' ἠτένιζον ἐκείνης
 »ἐντρόμως, καὶ ὡς πάσχουσα τεράστια μ' ἐφάνης.
 »Ὡς εἶδε δὲ τὸ γάλα της πῶς εἶχε σὲ χορτάσει
 »ἡ τίγρις σ' ἐγκατέλιπε, κ' ἐστράφη πρὸς τὰ δάση.

32

»Κατέβην καὶ σ' ἀνέλαβον, κ' ἐστράφην διευθύνας
 »τὸ βῆμα πάλιν ὅπου πρὶν. Ἐλθὼν δὲ τελευταῖον,
 »καὶ εἰς μικρὸν καὶ ἄγνωστον χωρίον διαμείνας,
 »ἐκεῖ σ' ἐγαλακτούχησα καιρὸν τὸν ἀναγκαῖον,
 »ὃν ἀπαιτεῖ ὁ ἥλιος εἰς τοὺς θνητοὺς ἕξ μῆνας
 »νὰ φέρῃ οὐρανοβατῶν, καὶ δέκα περιπλέον.
 »Ἐκεῖ τὴν γλῶσσάν σου τραυλῶς διδάσκω νὰ ψελλίζῃ,
 »κ' ἡ χεὶρ μου κλωνιζόμενον τὸ βῆμά σου στηρίζει.

33

» Ἄλλ' ἤδη ἐπλησίαζε τοῦ βίου μου ἡ δύσις
 » τὴν κόμην μου ἐκάλυπτε χιῶν τῆς ἡλικίας.
 » Διὸ καὶ ὅσα ἔλαβον παρὰ τῆς βασιλίσσης
 » ἔχων, ἐφόδια πολλὰ, καὶ δωρεὰς πλουσίας,
 » ν' ἀπέλω ἐπεθύμησα, ἀφήνων τὰς πλανήσεις,
 » ὅπου ἡ στέγ' ἡ προσφιλῆς τῆς πατρικῆς οἰκίας,
 » ἐν μέσῳ φίλων παλαιῶν εὐδαίμων διαμένων,
 » τὰ μέλ' εἰς τὴν ἐστίαν μου τὴν παλαιὰν θερμαίνων.

34

» Ἐστράφην πρὸς τὴν Αἴγυπτον, τῆς γενετῆς μου τόπον.
 » Εἰς χεῖλος ὁμῶς ποταμοῦ τὸ βῆμα διευθύνων,
 » αἴφνης ἐκεῖ προσβάλλομαι ὑπὸ ληστῶν ἀνθρώπων,
 » ὧν μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ μεταξὺ κ' ἐκείνων.
 » Διεκφυγῆς ἐζήτησα νὰ εὕρω τινὰ τρόπον,
 » κ' ἐν μέσῳ δύω ἔμενον ἀμφίρροπος κινδύνων.
 » Τότ' εἰς τὸ ρεῦμα θυθισθεῖς ἐπάνω μου σ' ἐπῆρα,
 » καὶ ἔσχιζον τὰ κύματα, κινῶν τὴν ἄλλην χεῖρα.

35

» Ἦν ταχυτάτη ἡ ροή, καὶ ὅπου εὐρυτάτη,
 » ἐφ' ἑαυτῆς συστρέφεται, καὶ ἦν μεγάλ' ἡ δίνη.
 » Ὡς δ' ἔφθασα ὅπου βαθὺ τὸ ὕδωρ ἐκυμάτει,
 » εἰς τὰς σφοδρὰς ἀρπάζον με στροφὰς, μὲ καταπίνει.
 » Τότε σ' ἀφήνω· μ' ἔφυγες· τὸ ὕδωρ πλὴν σ' ἐκράτει,
 » καὶ πνέουσ' αὔρα οὐριος τὰ κύματα ἐκίνει.
 » Αὐτ' εἰς τὴν ἄμμον ἀσφαλῶς σ' ἀπέθεσε σωθεῖσαν.
 » Κ' ἐγὼ ἐσώθην, τὴν πνοὴν ἔχων σχεδὸν κοπεῖσαν.

36

» Πλήρης χαρᾶς σ' ανέλαβον. Ὅποτε δ' ἐκοιμᾶτο
 » τὸ πᾶν, καὶ τῆς νυκτὸς σιγῇ ἐπὶ τὴν γῆν ἐχύθη,
 » κατ' ὄναρ εἶδα. Μαχητῆς ἐξ ὕψους ἦλθε κάτω,
 » καὶ ἀπειλῶν μοὶ ἔθηκε τὸ ξίφος εἰς τὰ στήθη,
 » καὶ εἶπε μετ' ἐμφάσεως· «Νὰ πράξης σοὶ προστάττω
 » ὅ,τι ἐκ μέρους τῆς μητρὸς ποτὲ σοὶ ἐπεβλήθη.
 » Τὴν κόρην ταύτην βάπτισον. Ὁ οὐρανὸς τὸ θέλει.
 » Ἐμοὶ δ' ἡ ἄλλη τύχη της καὶ ἡ φροντίς της μέλει.

37

» » Ἐγὼ εἰμὶ προστάτης της· ἐγὼ εἰς τὰ θηρία
 » ἔδωκα πνεῦμα εὐσεβές, καὶ εἰς τὸ ὕδωρ φρένα.
 » » Οὐαὶ σοὶ, πρὸς τὰ ὄνειρα ἂν δυσπιστῆς τὰ θεῖα! »
 » Τὸν λόγον τοῦτον εἶπέ μοι, καὶ μετ' αὐτὸν οὐδένα.
 » Ὡς δ' ἤκουσα, ἐξύπνησα, κ' ἐκίνησα ἐν βίᾳ
 » τὴν ὥραν ὅτε ἡ αὐγὴ τὸ πρῶτον φῶς ἐγέννα.
 » Ἀλλ' ἀληθῆ τὴν πίστιν μου, τὴν νύκτα δὲ δολίαν
 » νομίζων, καὶ τὸ βάπτισμα καὶ τὴν παραγγελίαν.

38

» Τῆς σῆς μητρὸς ἠμέλησα, καὶ ἀνετράφης οὕτω
 » εἰδωλολάτρις. Σ' ἔκρυψα τὴν πίστιν τῶν γονέων.
 » Ἡὔξανες, κ' ἡ ἀνδρία σου ταχὺ ἐκορυφοῦτο,
 » ὥστε οὐδ' ἄνδρα τέλειον εἶδα ὡς σὲ γενναῖον.
 » Φήμην καὶ γῆν κατέκτησας. Σὺ οἶδας μετὰ τοῦτο
 » ὁποῖός τις ὁ βίος σου ὑπῆρξε τελευταῖον.
 » Δὲν ἀγνοεῖς δὲ πάντοτε πῶς ἤμην σοῦ πλησίον
 » ὡς ὑπηρέτης ἢ πατὴρ κατὰ τῶν πολεμίων.

39

»Βαθέος ὄμως ὄρθρου χθές, νεναρκωμένος πάνυ
 »ἐκείμην, καὶ ὁ ὕπνος μου εἰκὼν ἦν τοῦ θανάτου,
 »ὅταν καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ὀπλίτης μοὶ ἐφάνη,
 »καὶ ἦν τραχεῖα ἢ φωνή, ἢ ὄψις αὐστηρά του.
 »« Ἄπιστε, εἶπε δείξας σε, ἰδοῦ, ἡ ὥρα φθάνει
 »αὐτῆς ὁ βίος νὰ τραπῆ κ' ἡ τύχ' ἢ παλαιά του.
 »»Θενὰ τὴν λάβω ἀπὸ σοῦ, ἀφήνων σ' ἐν τῇ θλίψει.»
 »Τοιαῦτ' ἀφ' οὗ ἐλάλησεν, ἀπέπτη εἰς τὰ ὕψη.

40

»Ἀκουσον! Ἄν ὁ οὐρανός, ὦ θύγατερ φιλτάτη,
 »σὲ ἀπειλῆ, καὶ οἰωνὸν σοὶ στέλλῃ ἀπευκταῖον,
 »εἴτε διότι δυσφορεῖ πρὸς ὅν τιν' ἀντιτάττει
 »ἀντίστασιν πρὸς παλαιὰν θρησκείαν τῶν γονέων,
 »εἴτε διότι εἶν' αὐτὴ θρησκεί' ἀληθεστάτη,
 »ἄφες τὰ ὄπλα, δάμασον τὸ ἦθος τὸ γενναῖον.»
 Ἐσίγησε καὶ ἔκλαιε· κ' ἐκείνη ἐξιπάσθη,
 καθότι ἄρτι καὶ αὐτὴ ταῦτ' ἐνουπνιάσθη.

41

Πλὴν τέλος τῷ ὠμίλησε μετ' ὄψεως αἰθρίας·
 «Θὰ μείνω εἰς τὴν πίστιν ἣν φρονῶ ἀληθεστέραν,
 »ἣς νήπιον ἐθήλασα τὰς πρώτας ἀληθείας,
 »καὶ ἀνθ' ἧς ἤδη συνιστῶν μοὶ φαίνεσαι ἐτέραν.
 »Δὲν θέλω (εἶν' ἀνάρμοστον εἰς εὐγενεῖς καρδίας)
 »τὰ ὄπλα, τὴν ἀπόφασιν ν' ἀφήσω τὴν προτέραν·
 »οὐχί, οὐδ' ἂν ὁ θάνατος ὑπὸ φρικῶδες σχῆμα
 »νὰ κόψῃ ἔλθῃ, ἀπειλῶν, τοῦ βίου μου τὸ νῆμα.»

42

Τὸν παρεμύθει ἔπειτα. Ἄλλα τὴν ὥραν κρίνει
 ἐλθοῦσαν, καθ' ἣν ἔπρεπε τὸ ἔργον των ν' ἀρχίσῃ,
 καὶ σπεύδει ὅπου δι' αὐτὴν προσμένωνων εἶχε μείνει
 ὁ μέλλων τὸ κατόρθωμα νὰ συνεπιχειρήσῃ.
 Προφθάνει καὶ ὁ Ἰσμενος ἐκεῖ, καὶ παροτρύνει
 τὸ θάρρος των, ὃ περιττὸν οὐδεὶς νὰ παροτρύσῃ.
 Θεοῦ ἐφόδιον αὐτὸς τοῖς χορηγεῖ καὶ πίσεως,
 καὶ πῦρ τοῖς φέρει ἔγκλειστον εἰς νάρθηκα ἐπίσης.

43

Διὰ νυκτὸς ἀόρατοι ἐξῆλθον ἠνωμένοι,
 καὶ ἦν μακρὸν καὶ ἦν ταχὺ τὸ βῆμα τοῦ ποδὸς των.
 Προέβησαν· καὶ ἦδ' εἰσὶν οὐχὶ μεμακρυσμένοι
 τοῦ στρατοπέδου τῶν ἐχθρῶν. Ὁ πύργος εἶν' ἐμπρὸς των.
 Πολέμου ἐνθουσιασμὸς τὰς φρένας των θερμαίνει·
 ὀγκοῦται ἡ καρδία των, καὶ δὲν χωρεῖ ἐντὸς των.
 Διψῶσι φόνον κ' ἐμπρησμόν· τὸ αἷμά των καχλάζει.
 Ἄλλα τὸ σύνθημα ζητῶν ὁ νυκτοφύλαξ κράζει.

44

Σιγῶσι. Τοῦ φρουροῦ φωνὴ ἐγείρεται μεγάλη,
 καὶ «Εἰς τὰ ὄπλα» δις καὶ τρις προσβάλλει τὸν ἀέρα.
 Μὴ δυναμένη νὰ κρυβῇ καὶ οὐδὲ ν' ἀναβάλῃ
 ἡ ἀρειμάνιος δυὰς, προβαίνει ταχυτέρα.
 Καθὼς ἐνσκήπτει ἐνταυτῷ, ἀστράπτει καὶ προσβάλλει
 ὁ κεραυνὸς ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἡ πυρφόρος σφαῖρα,
 οὕτως ὀρμῶσι, φθάνουσι καὶ σχίζουσι τὰ σμήνη,
 τ' ἀνοίγουσι κ' εἰσδύουσι διὰ μιᾶς κ' ἐκεῖνοι.

45

Διὰ πληγῶν καὶ συμπλοκῶν μυρίων καὶ μυρίων
ὡς τέλους ἢ ἐπιβολὴ αὐτῶν ἐπιτυγχάνει.
Αἱ δὴ δύο ὕλαι μίγνυνται, ἡ πίσσα καὶ τὸ θεῖον,
καὶ τὴν τροφήν αὐτῶν τὸ πῦρ τοῦ νάρθηκος λαμβάνει·
καὶ τοῦ ἰκρίου τὰ πλευρὰ, τὰ ξύλα ἐπιχρίον,
ὦ! πόσον καταπληκτικῶς ἀνέρπει καὶ αὐξάνει!
τὸν πύργον πῶς περικυκλοῖ! καὶ ὁ καπνὸς πῶς μέλας
τ' ἄστρα καλύπτει τ' οὐρανοῦ, ἀποτελῶν νεφέλας!

46

Γλῶσσαι καὶ στρόβιλοι φλογῶν ὑψοῦνται φρικαλέων,
καὶ λείχουσι τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τοῦ καπνοῦ τὰς σπεύρας.
Συγχρόνως δὲ ὁ ἄνεμος μετὰ μανίας πνέων
εἰς τὴν ἐστίαν τοῦ πυρὸς, διώκει τοὺς σπινθηῆρας.
Ἡ λάμψις των τοὺς ὀφθαλμοὺς κεντᾶ τῶν Εὐρωπαϊῶν·
φρίττουσι, ρίπτονται ταχεῖς, ὀπλίζουσι τὰς χεῖρας.
Τὸ μέγα, λαοφόβητον ἰκρίον ὅμως πίπτει.
Μακρὸς ἀγῶν τὸ ἔκτισε, μικρὰ στιγμὴ τὸ ρίπτει.

47

Ἰδὼν δὲ δύο φάλαγγας Χριστιανῶν ὀρμώσας
ἔπου τὸ πῦρ ἐμαίνετο βιβρώσκον τὸ ἰκρίον,
«Αἴ! ὁ Ἀργάντης ἔκραξεν, ἐντὸς τοῦ αἵματός σας
»θὰ πνίξω τὴν πυρκαϊάν!» Κ' ἐστράφη ἐναντίον.
Πρὸς τῆς Χλωρίδας δ' ἑαυτοῦ τὰ βήματα ἀρμόσας,
βραδέως ὀπισθοπορεῖ εἰς ὑψηλὸν χωρίον.
Ὡς δὲ ὀρμῶσι χεῖμαρροι ὅταν ραγδαῖον βρέχη,
τῶν ὀπλοφόρων κατ' αὐτῶν τὸ σμῆνος οὕτω τρέχει.

Ἡ πύλ' ἠνοιχθη ἢ χρυσῆ. Ὑπό τινων ταγμάτων
ἀκολουθούμενος, ταχύς ὁ Βασιλεὺς ἐξέβη,
ἵνα τὴν ὑποχώρησιν καλύψῃ προφυλάττων
τοῦ ζεύγους ὅπερ μάχεται, καὶ ἤδη κινδυνεύει.
Ἐκεῖνοι δ' εὐθύς ἔστρεψαν ἐκεῖ τὰ βήματά των·
πλὴν μετ' αὐτῶν καὶ ὄμιλος ἐχθρῶν πολὺς ἀνέβη.
Τοὺς ἀπωθεῖ ὁ Σολιμάν· κ' ἡ πύλη κεκλεισμένη
τοῖς ἀντιτάττεται, κ' ἐκτὸς μόν' ἡ Χλωρίνδα μένει.

Ἐμεινε μόνη, ἐπειδὴ ἐξέδραμεν ἐκείνη
ὀπότε εἰς τὸ φρούριον εἰσῆρχοντο οἱ ἄλλοι,
καὶ μετ' ἀγρίας ζέσεως τὰ ὄπλα τῆς ἐκίνει,
νὰ κτείνῃ τὸν Ἀρίμωνα, ὅτ' εἶχε τὴν προσβάλλει.
Ἄλλ' ὁ Ἀργάντης ἀγνοεῖ πῶς ἔξω εἶχε μείνει
ἢ εὐγενῆς του σύντροφος, καὶ τῆς ὁδοῦ ἐσφάλη·
διότι καὶ ἡ συμπλοκὴ, κ' ἡ κόνις, καὶ ὁ κρότος
ἔχυσαν κ' εἰς τὰ βλέμματα καὶ εἰς τὸν νοῦν του σκότος.

Ὡς δ' εἰς τὸν φόνον ἔθρεψε τὴν φρένα ὠργισμένην,
παλίμπους πρὸς τὸ φρούριον ἢ μαχητὶς βαδίζει.
Τὴν πύλην πλὴν τῆς πόλεως εὐροῦσα κεκλεισμένην,
καὶ κυκλωθεῖσα, ἄφευκτον τὸν θάνατον νομίζει.
Ἄλλ' ὅταν εἶδεν ἑαυτὴν μὴ παρατηρουμένην,
νὰ εὖρη νέον τέχνασμα διεκφυγῆς ἐλπίζει,
καὶ κατορθοῖ εἰς τῶν ἐχθρῶν τὸ πλῆθος νὰ εἰσδύσῃ,
χωρὶς κἀνεὶς νὰ τὴν ἰδῇ καὶ τὴν ἀναγνωρίσῃ.

51

Καθὼς ὁ λύκος ἄφρονος μετὰ κακούργημά τι
 εἰς τοῦ δρυμοῦ τὰ σκοτεινὰ εἰσέρχεται κρυφίως,
 ὁμοίως σκότος, ταραχή, κ' ἐκείνην προφυλάττει,
 κ' ἐν μέσῳ τῶν πολεμιστῶν ἐγκρύπτεται ὁμοίως.
 Τὴν εἶδεν ὁ Ταγκρέδης πλὴν ἐν ᾧ ὠπισθοβάτει,
 ὅστις συνέπεσεν ἐντὸς νὰ εἶναι τῆς πληθύος.
 Μακρόθεν τὸν Ἀρίμωνα τὴν εἶδε νὰ φονεύῃ.
 Κατ' ἴχνος τὴν ἀκολουθεῖ καὶ τὴν παραμονεύει.

52

Καὶ εἰς τὰ ὅπλα ἤθελεν αὐτὴν νὰ δοκιμάσῃ,
 ἀνὴρ νομίζων ὅτι ἦν, καὶ ἰσχυρὸς εἰς πάλιν.
 Ἐκείνη δ' εἰς τὰς κορυφὰς στραφεῖσα κ' εἰς τὰ δάση,
 νὰ εὖρη πύλην ἤλπιζεν ἠνεωγμένην ἄλλην.
 Πρὸ τούτου πλὴν κατώρθωσεν ἐκεῖνος νὰ τὴν φθάσῃ.
 Ὡς δ' ἤκουσε τὰ ὅπλα του, ἐστράφ' ἡ νέα πάλιν.
 «Τί, λέγει, μὲ ἀκολουθεῖς; Τί σπεύδεις περαιτέρω;
 ἢ τί μοὶ φέρεις;» — «Πόλεμον καὶ θάνατον σοὶ φέρω.»

53

— «Ἄν θάνατον, ἂν πόλεμον, ἐλθὲ λοιπὸν, προχώρει·
 »εἰσὶν ἐνταῦθ' ἀμφότερα.» Καὶ σταθερῶς προσμένει.
 Πεζὴν πλὴν τὴν ἀντίπαλον αὐτὸς ὡς ἐθεώρει,
 μὴ θέλων νὰ πλεονεκτῇ, τοῦ ἵππου καταβαίνει.
 Συγκρούουσι τὰ ξίφη των ὁ νέος καὶ ἡ κόρη,
 κ' ἡ ὑπερόπτις των ὀργὴ τὰς φρένας των ἐκμαίνει,
 καὶ κατ' ἀλλήλων πίπτουσι καὶ ἀντωθοῦνται γαῦροι,
 ὡς δύο πνέοντες θυμὸν ζηλοτυπίας ταῦροι.

Θεάτρου ἦσαν πλήθοντος, καὶ λάμποντος ἡλίου,
καὶ πάσης μνήμης ἄξια τὰ ἔργα τὰ λαμπρά των.
Ὡ νύξ, ἐντὸς τῶν σπλάγχχνων σου καλύπτεις τῶν μυχίων
καὶ πνίγεις εἰς τὴν λήθην σου τὰ κατορθώματά των.
Ἐπίτρεψόν μοι, ἀπ' αὐτῶν τὸ σκότος διαλύων,
νὰ τὰ εἰπῶ, ἀοίδιμα ὡς γενεῶν ἐσχάτων,
νὰ ἀντηχήσ' ἡ φήμη των, κ' ἡ δόξα των ἡ τόση
εἰς τὴν σκοτίαν σου φωτὸς λαμπρότητα νὰ δώση.

Ἐνταῦθα οὐδ' ἀμύνονται, οὐδὲ ὑποχωροῦσι·
ἡ δεξιότης εἰς οὐδὲν ἐν τῷ ἀγῶν' ἰσχύει.
Πληγαὶ συχναί, προσποιηταὶ μικρὸν τοῖς ὠφελοῦσι,
καὶ ἡ σκοτία τῆς νυκτὸς τὴν τέχνην παραλύει.
Πῶς ἀντηχεῖ ὁ σίδηρος ἐν φοβεραῖ συγκρούσει!
Στερροὶ οἱ πόδες μένουσιν· οὐδεὶς τὸν ἄλλον σειεῖ.
Ἦσαν οἱ πόδες ἄσειστοι, αἰσειστοὶ δ' αἱ χεῖρες·
οὐδὲ τὸ ξίφος σφάλλεται κεντῶν ἢ βάλλον πλήρες.

Τὰς ἐκδικήσεις εἰς ὀργὴν προτρέπει ἡ αἰσχύνη,
καὶ τὴν αἰσχύνην τρέφουσιν αἱ νέαι ἐκδικήσεις·
καὶ οὕτως ἀλλεπάλληλος ὀργὴ τοὺς παροτρύνει
εἰς νέας πάντοτε πληγὰς, εἰς νέας ἐφορμήσεις·
καὶ ἐπὶ μᾶλλον μίγνυται ἡ συμπλοκὴ ἐκείνη.
Ἦδη ματαία τῶν ξιφῶν καθίσταται ἡ χρῆσις.
Κτυπῶνται διὰ τῶν λαβῶν ἀργούσης τῆς λεπίδος.
Κράνος πρὸς κράνος κρούουσιν, ἀσπίδα κατ' ἀσπίδος.

57

Ἄνοιγ' ὄν τὴν ἀγκάλην τοῦ ὀ νέος, τρὶς ἐγκλείει
τὴν μάχιμον ἀντίπαλον εἰς τὸν βραχίονά του.
Τρὶς τὸν χαλύβδινον δεσμὸν ἐκεῖνη διαλύει,
δεσμὸν οὐχὶ ἐρωτικόν, ἀλλὰ δεσμὸν θανάτου.
Τὰ ξίφη τῶν ἀνέλαβον, καὶ τὰς λεπίδας χρίει
ροῆ καὶ πάλιν αἵματος ἀφθόνου καὶ προσφάτου.
Ἄσθμαίνοντες ἐσύρθησαν κ' οἱ δύο κατὰ μέρος,
καὶ μόλις ἀναπνεύουσι πρὸς ὦραν ἐλευθέρως.

58

Ἄλλήλους ἀτενίζουσι, καὶ ἕκαστος ἐρείδει
εἰς τῆς μαχαίρας τὴν λαβὴν τὰ ἔξαιμά του μέλη.
Ἄλλὰ τὸ ἄστρον ὠχριαῖ τὸ τελευταῖον ἤδη,
ἐν ᾧ τοῦ ὄρθρου ἡ ἀκτὶς ἡ πρώτη ἀνατέλλει.
Ἄλλ' ὅτι ῥέει ἀφθονον ὡς ἔφθασε νὰ ἴδῃ
τὸ αἷμά της, καὶ ἄτρωτος αὐτὸς πῶς διετέλει,
κομπάζει ὁ πολεμιστής. ὦ τῶν θνητῶν τὰς φρένας,
τὰς ἀνὰ πᾶν εὐτύχημα εὐθὺς ἐξαιρομένας!

59

Τί ἐπιχαίρεις, δυστυχῆ; ὦ! πόσον τεθλιμμένοι
οἱ θρίαμβοί σου, κ' ἡ χαρὰ πόσον μεστὴ ὀδύνης!
Τὸ αἷμα οὐ τὸ θέαμα τὸ βλέμμα σου εὐφραίνει,
ἀν ζήσης, διὰ πολλαπλῶν δακρῶν θ' ἀποπλύνῃς.
Οὕτως ἀνταπειλούμενον, σιγοῦν τὸ ζεῦγος μένει,
αὐτὴ ἐκεῖνου, καὶ αὐτὸς ἀπέναντι ἐκεῖνης.
Ἄλλ' ὁ Ταγκρέδης τὴν σιγὴν ὡς τέλους διαλύων,
νὰ τῷ εἰπῆ τὴν ἐρωτᾷ τὸ ὄνομά της ποῖον.

60

«Φεῦ! εἶπεν. Οἱ ἀγῶνές μας ἐνταῦθα οἱ ἀνδρεῖοι
 »εἰς σιωπῆς καλύπτονται καὶ εἰς νυκτὸς μανδύαν.
 »Ἄφ' οὗ ἡ τύχη δυσμενῶς τὴν φήμην ἀποκλείει
 »τῆς μάχης, ἀρνούμενη μας ἀξίαν μαρτυρίαν,
 »ὦ! δέομαί σου, (δέησις ἂν παρ' ἐχθροῖς ἰσχύη),
 »μὴ ἀποκρύψης ἀπ' ἐμοῦ τὴν σὴν ἐπωνυμίαν.
 »Νὰ μάθω κἂν ἐπίτρεψον, ἢ θνήσκων ἢ νικήσας,
 »τίς ὁ τὴν νίκην μου, ἢ τίς ὁ τὴν θαντὴν τιμήσας.»

64

Καὶ ἡ ἀγρί' ἀπήντησεν· «Ἐντός μου ὅ,τι κλείω
 »ἐὰν κἂν εἰς ἐνόμισε νὰ μάθῃ, ἠπατήθη.
 »Ν' ἀκούσης μόνον σοὶ ἀρκεῖ ὅτ' εἶμαι ἐκ τῶν δύω,
 »ὕφ' ὧν τὸ κατασκευάσμα ὑμῶν ἐπυρπολήθη.
 — «Εἰς κακὴν ὥραν διὰ σὲ πῶς εἶπας, σοὶ ὁμνῶ,
 »τὰς λέξεις ταύτας, ὁ λυσσῶν Ταγκρέδης ἀπεκρίθη.
 »ἽΩ βάρβαρε, ὁ λόγος σου, καθὼς κ' ἡ σιωπὴ σου
 »ἐντός μου τὴν ἐκδίκησιν ἐξάπτουσιν ἐξ ἴσου.»

62

Ἐντός των διεγείρονται καὶ πάλιν μάχης πόθοι.
 Πολέμου φόνον πνέοντος ὦ θέαμ' ἀπευκταῖον,
 καθ' ὃν ἡ τέχνη ἄχρηστος, ἡ ῥώμη ἐχαυνώθη,
 καὶ μάχεται ἡ λύσσα των, οὐχὶ ἐκεῖνοι πλέον!
 Ὅποια θύρα χαίνουσα, ὁσάκις τις ἐτρώθη,
 ἐκπέμπ' εἰς ἐρυθροὺς κρουνοὺς τὸ αἷμά των ἐκρέαν!
 Τὸ αἷμα δὲ καὶ ἡ ψυχὴ ἐὰν δὲν συνοδεύη,
 εἶναι διότι ἡ ὀργὴ ἐντός των τὴν δεσμεύει.

63

Ὡς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ἂν εἴτε τοῦ βορρέως
εἴτε τοῦ νότου ἢ πνοῇ νὰ τὸ μαστίζη παύη,
ἀμέσως δὲν πραύνεται, ἀλλὰ βοᾷ βαρέως,
καὶ τὰ ὀγκώδη κύματα ἔτι κινεῖ καὶ θραύει,
οὔτω καὶ ὁ βραχίων των ἔαν ὁ ῥωμαλέος
δὲν δύνατ' ἐκ τοῦ αἵματος πλέον ζωὴν νὰ λάβῃ,
ἀλλὰ τὴν πρώτην του ὀρμὴν διατηρεῖ, καὶ μίαν
μετ' ἄλλην εἰς τὸ σῶμά των προστίθησι ζημίαν.

64

Ἡ ὥρα ἡ ἀπαίσιος ἰδοὺ λοιπὸν ἐκείνη,
ὄτ' ἐμελλεν ἡ ἥρωϊς τὸ ζῆν νὰ ἐκμετρήσῃ.
Ἡ ἀκωκὴ τοῦ ξίφους τοῦ αἵμ' ἀκορέστως πίνει
ἐκ τοῦ ὠραίου στήθους της ὃ εἶχε διασχίσει·
ὁ δὲ χιτῶν, ὃν ἔλαφρῶς τὸ στήθος της ἐκίνει,
καὶ τοὺς μαστοὺς ὑπήλεγχεν ἐν πάσῃ του κινήσει,
ἐβάφ' εἰς ῥύακα θερμόν. Πῶς μέλλει ν' ἀποθάνῃ
εἶδεν αὐτὴ· ἡ δύναμις τὴν ἐγκαταλιμπάνει.

65

Ὁ δὲ, τὴν νίκην συμπληρῶν κατὰ τῆς πληγωθείσης,
ἐπαπειλῶν ἐπίκειται νὰ φέρῃ κτύπους νέους.
Ἡ δὲ Χλωρίνδα πίπτουσα, διὰ φωνῆς ῥαγείσης
λόγους βραδεῖς ἐπρόφερον αὐτοὺς τοὺς τελευταίους,
πνεύματος νέου εἰς αὐτὴν ἐσχάτας εἰσηγήσεις,
λόγους ἐλπίδος, πίστεως, καὶ λόγους τοῦ ἐλέους,
τῆς ἀρετῆς ἣν ὁ Θεὸς τῇ ἐμφυσᾷ· καὶ θέλει,
ἄπιστος ζήσασα, πιστὴ νὰ γίνῃ ἐν τῷ τέλει.

66

«Μ' ἐνίκησας· σὲ συγχωρῶ, ὦ φίλε· πλὴν συγχώρει
 »καὶ σὺ, οὐχὶ τὸ σῶμά μου. Ἐκεῖνο τί φοβεῖται;
 »ἀλλὰ τὸ πνεῦμα. Δι' ἐμὲ προσεύχου, καί μοι δώρει
 »χάριν βαπτίσματος, δι' ἧς πᾶν πταῖσμα συγχωρεῖται.»
 Ὡς εἶπε, καὶ δι' ὄλων τῆς τῶν λέξεων ἐχώρει
 ἔντι ἐγγίζον τὰς χορδὰς τῶν καρδιῶν, γλυκύ τε
 καὶ θλιβερόν, τὸ μῖσός του καὶ τὴν ὀργὴν εὐνάζον,
 καὶ δάκρυ εἰς τὰ βλέφαρα αὐτοῦ ἀναβιβάζον.

67

Εἰς οὐ πολλὴν ἀπόστασιν, κατὰ τὰς ὑπωρείας,
 ρυάκιον ἀνέβρυσε, καὶ κελλαρίζον ἔρρει.
 Ἐκεῖ ἐλθὼν, ἀρύεται μετὰ μελαγχολίας
 ὕδωρ πηγαῖον, καὶ πληρῶν τὸ κράνος του, τὸ φέρει·
 καὶ ὅπως τὰ τῆς ἱερᾶς τελέσει λειτουργίας,
 τὸ κράνος τρέμων τὸ χαλκοῦν τῆς ἀντιπάλου αἶρει.
 Τὴν εἶδε· τὴν ἐγνώρισεν. ὦ θεᾶς ἀμυθήτου!
 Ἀκινήτων ἀπέμεινε, κ' ἐκόπη ἡ φωνή του.

68

Καὶ ἔμως δὲν ἀπέθανε. Συνήγειρεν ἡ πίστις
 ἐντός του πᾶσαν ἀρετὴν καὶ δυνάμιν του πᾶσαν·
 ἠθέλησε δι' ὕδατος νὰ γίνῃ λυτρωτὴς τῆς,
 ἀφ' οὗ ἐφόνευσεν αὐτὴν τὸ ξίφος του δαμάσαν.
 Ἐν ᾧ δ' εὐχὰς ἐπρόφερον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς,
 περιχαρῶς τὸ χεῖλός τῆς ἠνοίχθη μειδιάσαν,
 καὶ θνήσκουσα ἐφαίνετο πῶς ἔλεγεν ἐκείνη·
 «Οἱ οὐρανοὶ ἀνοίγονται. Ἀπέρχεμ' ἐν εἰρήνῃ.»

69

Εἰς τὸ λευκὸν τῆς πρόσωπον ὠχρότης ἐπεχύθη,
 ὡς ὅταν κρῖνα μίγνυνται εἰς ἓν μετὰ τῶν ἴων.
 Εἰς οὐρανὸν τὸ βλέμμα τῆς σβεννύμενον ἐστήθη,
 ἀλλ' ἔβλεπε τὸν οὐρανὸν, τὸν ἥλιον ἀλλοῖον.
 Ἄντι φωνῆς δ' ἧς ἐντελῶς τὴν χρῆσιν ἐστερήθη
 γυμνὴν τὴν χεῖρα καὶ ψυχρὰν ἐκτείν' εἰς τὸν ἀνδρεῖον
 πρὸς τελευταῖον ἀσπασμὸν, καὶ ἡ παρθένος μένει
 νεκρὰ, πλὴν μᾶλλον φαίνεται πῶς εἶναι κοιμωμένη.

70

Ὡς δ' εἶδε πῶς ἐξέπνευσεν ἡ εὐγενῆς ψυχὴ τῆς,
 ἐκόπασεν ἡ δύναμις ἣν ἔστεγεν ἐντὸς τοῦ.
 Ἐπαυσε τῆς καρδίας τοῦ νὰ εἶναι κυβερνήτης,
 κ' ἡ λύπ' ὑπερηκόντισε τὴν ῥώμην τῆς φρενός τοῦ.
 Τῷ περιστέλλει τὴν ζωὴν τοῦ πάθους ἡ ὀξύτης,
 καὶ ἐπιχρίει θάνατον ἐπὶ τῆς ὀψεώς τοῦ.
 Πλησίον κεῖται τῆς νεκρᾶς ὁ ζῶν. Ὠχρότης, βλέμμα
 εἰν' ἀμφοτέρων ὅμοια, καὶ τὸ ἐκρέον αἷμα.

71

Πολὺ δὲν θὰ ἐνέμενε βεβαίως ἡ ψυχὴ τοῦ,
 διότ' ἦν ἤδη εὐθραστον τὸ περικάλυμμα τῆς·
 κατόπιν θενὰ ἔσπευδε τῆς πολυαγαπήτου
 ἐκείνης, ἣτις ἤπλωσε τὰ αὐλά πτερὰ τῆς,
 ἀνίσως δὲν διήρχετο ἐκεῖ ἐξ ἀδοκῆτου
 λόχος, ἐλθὼν πρὸς ὕδρευσιν, ἢ ἄλλως διαβάτης·
 καὶ τὸν Ταγκρέδην παρ' αὐτῇ δὲν εὕρισκε πεσόντα,
 ἐν ἑαυτῷ ἡμιθανῆ καὶ ἐν αὐτῇ θανόντα.

72

Ὁ λοχαγὸς τὸν κείμενον ἐν ὅπλοις ἀριστέα
 ἀναγνωρίσας, ἤγειρε κατ' εὐσεβῆς καθήκον.
 Παρέκει, θέαμα οἰκτρὸν! ἦτον νεκρὰ ἡ νέα.
 Καίτοι δ' εἰς ἄπιστον φρονῶν τὸ σῶμά της ἀνῆκον,
 δὲν ἤθελε τὰ μέλη της ν' ἀφήσῃ τὰ ὠραῖα,
 ἄταφα κείμενα, βορὰ νὰ γίνωσι τῶν λύκων.
 Αὐτοὺς δ' εἰς τοὺς βραχίονας τῶν ὀπαδῶν του αἶρει,
 κ' εἰς τοῦ Ταγκρέδου τὴν σκηνὴν ὁμοῦ τοὺς μεταφέρει.

73

Κ' ἐν ὄσῳ μὲν ἐφέρετο βραδέως καὶ ἡσύχως,
 ὁ ἴδιος ἀναισθητῶν ἠγνόει ἂν ἐβίου·
 ἔχνος δὲ μόλις τῆς ζωῆς ἐξήλεγχεν ὁ ἦχος
 ἐντὸς του ἀναστεναγμοῦ λεπτοῦ κ' ἐναγωνίου.
 Ἡ δ' ἀκινήτως μένουσα, κατώχρως καὶ ἀψύχως,
 τὸ πόμα πῶς ἐξήντησεν ἦν προφανὲς τοῦ βίου.
 Καὶ οὕτως ἐκομίσθησαν τὰ σώματ' ἀμφοτέρων,
 κ' ἐντὸς θαλάμων ἕκαστον ἐτέθησαν ἐτέρων.

74

Οἱ εὐλαβεῖς ὑπασπισταί, περιστοιχίσαντές τον,
 φροντίδας δαφιλεύουσι τῷ ἀσθενεῖ ἰππότη.
 Φῶς ἤδη διὰ τῶν βολβῶν χωρεῖ τῶν ἡμισθέστων,
 καὶ ἀκουστοὶ τὰ ὦτά του προσβάλλουσιν οἱ κρότοι·
 ἡ νάρκη πλὴν τὰ μέλη του κατέχει· ἀσθενὲς των
 ἐντὸς του τῆς ὑπάρξεως τὸ αἶσθημα ὑπνώττει.
 Πλὴν τέλος, βλέπων περίξ του ὡς ἐνεὸς, γνωρίζει
 τοὺς τόπους, τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ ταῦτα ψιθυρίζει·

75

« ὦ! Ἔτι πνέω, ἔτι ζῶ! Τὸ φῶς τὸ ἀπευκταῖον,
 » τὸ μισητὸν, προσβλέπουσιν αἱ κόραι τῶν ὀμμάτων,
 » τὸ φῶς, τῶν ἔργων μάρτυρα ἑμοῦ τῶν τελευταίων,
 » τὸ δεῖξάν μοι τὴν φοβερὰν ἀνοσιότητά των!
 » Αἶ! χεὶρ δειλὴ καὶ ἀγενής, δὲν ἔχεις θάρρος πλέον,
 » ἢ ἔμπειρος τεχνίτις σὺ παντοδαπῶν τραυμάτων·
 » σὺ, φαῦλον ὄργανον σφαγῶν καὶ φόνων ἀνοσίων,
 » νὰ κόψῃς τέλος δὲν τολμᾷς καὶ τὸν σίκτρον μου βίον!

76

» Τὴν μάχαιράν σου βύθισον κ' εἰς τοῦτό μου τὸ στῆθος,
 » καὶ σχίσον τὴν καρδίαν μου, εἰρήνην νὰ τῇ δώσης.
 » Ἄλλ' ὄχι! εἰς ἐγκλήματα κινεῖσαι σὺ συνήθως,
 » καὶ θεωρεῖς εὐσέβειαν τὸ νὰ μὲ θανατώσης.
 » Ἔστω! Ἄς ζήσω τῶν θνητῶν παράδειγμα καὶ μῦθος
 » καρδίας ἐν ἐγκλήματι κ' ἐν συμφορᾷ ἐρώσης.
 » Ἄθλιον τέρας! ἀμοιβὴ τοῦ ἀνομήματός μου
 » ἀξία, ἔσται ἢ ζωὴ ἢ πολυβάσανός μου!

77

» Θὰ ζῶ εἰς κόλασιν φρικτὴν· ὑπὸ τῶν Ἑρινύων
 » ἀγρίως διωκόμενος, θὰ φεύγω νυκτοβάτης·
 » πλὴν θὰ φοβοῦμαι τῆς νυκτὸς, τὸ σκότος, τὸ δεικνύον
 » ὄπου στραφῶ, τὸ ἐγκλημα τῆς ἀπηνοῦς ἀπάτης,
 » ὡς θὰ μοὶ εἶναι μισητὸς ὁ ἥλιος, ὁ λύων
 » τὰ μαῦρα σκότη τῆς νυκτὸς καὶ τὰ μυστήριά της.
 » Ἐμὲ θὰ τρέμω. Ἄπ' ἑμοῦ θὰ εἶναι ἡ σπουδὴ μου
 » νὰ φεύγω, ἀλλὰ πάντοτε θὰ εἶμ' ἀπέναντί μου.

78

»Ποῦ ἔμεινεν (ἀλλοίμων ὦ!) ποῦ ἔμεινεν ἐκείνη;
 »Τί ἔγινε τὸ σῶμά της τὸ σῶφρον καὶ ὠραῖον!
 »Ὅ,τι λυσσῶν κατέλιπον κατήντησε νὰ γίνη
 »σπάραγμα ἴσως καὶ βορὰ θηρίων τῶν ὀρέων;
 »ὦ! ἡ σπαραξικάρδιος βορὰ! ὦ! ἡ ὀδύνη!
 »καρδιοδόρον σπάραγμα γλυκύτητ' ἀποπνέον!
 »ὦ! θηριώδης πρᾶξις μου! Τὰ δάση κ' ἡ σκοτία
 »πρῶτον ἐμὲ ἠρέθισαν, καὶ εἶτα τὰ θηρία!

79

»Ἄν εἰς τὰ ὄρη ἔμεινες, ἐν μέσῳ τῶν ὀρυμῶν των
 »θεν' ἀποστῶ πλησίον σου ζωῆς βασανισθείσης.
 »Ἐρμαιον ὅμως φονικῶν ἂν ἔγινας ὀδόντων
 »τὰ μέλη σου τὰ λατρευτὰ, καὶ θηριώδους λύσσης,
 »κ' ἐγὼ εἰς τὰ ἐντόσθια τῶν λύκων καὶ λεόντων,
 »ὄπου ἐκεῖνα θάπτονται, ἄς ἐνταφῶ ἐπίσης.
 »Ἐντιμος ἔσται μοι ταφή καὶ εὐδαιμονεστάτη,
 »ἐὰν παρὰ τὰ μέλη μου τὰ μέλη σου φυλάττη.»

80

Τοιαῦτα ὁ ταλαίπωρος λαλεῖ, ἀλλὰ μανθάνει
 ὅτ' ἦν ἐκεῖ τὸ σῶμά της, καὶ πρὸς ἐκεῖνο θέλει.
 Αἰφνης φαιδρότης φέγγουσα τὴν ὄψιν του ἐφάνη,
 ὡς πετωμένη ἀστραπὴ ἦν πέμπει ἡ νεφέλη.
 Τῆς κλίνης ἀνεγείρεται, μικρὰς ἀναλαμβάνει
 δυνάμεις· τὰ βραδέα του, ἀπηυδαμένα μέλη
 μόλις ὑποκλονόμενα, σφαλλόμενα ἐκίνει,
 κ' ἐσύρθη ὄπου ἤκουσε πῶς ἔκειτο ἐκείνη.

81

Ἄλλ' εἰς τὸ στῆθος τὸ καλὸν ὡς βλέπει τὴν καιρίαν
 πληγὴν, ἀνοσιούργημα τῆς ἀσεβοῦς χειρὸς του,
 καὶ, ὡς τὴν ὄψιν τ' οὐρανοῦ τὴν ἐν νυκτὶ αἰθρίαν,
 βλέπει τὸ πρόσωπον αὐτῆς χωρὶς τῆς λάμψεώς του,
 τρέμει, κλονεῖται... ἔπεσεν, ἐὰν καὶ συνοδίαν
 ἔχει, καὶ αὐτὴ ἔσπευσεν ἀμέσως βοηθὸς του·
 καὶ εἶπε· «Θέα ἱκανὴ τὴν ὄψιν νὰ ἠδύνης
 »καὶ τοῦ θανάτου, ἀλλ' οὐχὶ τὴν τῆς ἐμῆς ὀδύνης!

82

ἽΩραιότατη δεξιὰ, ἐσχάτως μοὶ ἐδόθη;
 »ἐγγύου γλυκύτατον εἰρήνης καὶ φιλίας·
 »καὶ ἤδη πῶς σέ βλέπω! Φεῦ! Πῶς οὕτως ἠλλοιώθη;
 »Καὶ σεῖς, ὦ μέλη, πρότυπα καὶ κάλλους καὶ ἀνδρίας!
 »Πάγκαλον στῆθος! Ὑπ' ἐμοῦ εἰς θάνατον ἐτρώθη.
 »Ἴδου τὰ ἔχνη τῆς ἐμῆς φρικτῆς θηριωδίας.
 »Καὶ σεῖς οὐχ ἤττον τῆς χειρὸς, ὦ ὄμματ', ἀσεβεῖτε.
 »Ἐκεῖνη ἔφερε πληγὰς καὶ σεῖς τὰς θεωρεῖτε.

83

»Ἀδάκρυτα τὰς βλέπετε. Τὸ δάκρυ ἂν δὲν φθάνη
 »κ' ἐστεῖρευσε, τὸ αἷμά μου ἄς πλημμυρήσῃ πλέον.»
 Καὶ τοῦ ἐκόπη ἡ φωνὴ εἰπόντος. Ν' ἀποθάνη
 ἀνάγκην αἰσθανόμενος καὶ μόνον πόθον πνέων,
 λύει τοὺς ἐπιδέσμους του καὶ τὰς πληγὰς, κ' ἐφάνη
 τὸ αἷμά του εἰς ρύακας ἐκ τῶν τραυμάτων ῥέον·
 καὶ ἠτοκτόνει. Ἄλλ' αὐτὸν ἡ θλίψις ἢ ἐσχάτη
 στεροῦσα τῆς αἰσθήσεως εἰς τὴν ζωὴν φυλάττει.

84

Ἐπὶ τὴν κλίνην τίθεται, κ' ἡ φεύγουσα ψυχὴ του
 εἰς τὴν πικρὰν συναίσθησιν τοῦ βίου ἀνεκλήθη.
 Πλὴν τοῦ οἰκτροῦ συμβάντος του καὶ τοῦ πολυδακρύτου
 ἢ φήμ' ἢ πολυστόματος διέτρεξε τὰ πλήθη.
 Ὁ Γοδεφρείδος ἔσπευσε, καὶ οἱ συνέταιροί του
 συνέβρευσαν, καὶ ἕκαστος τὸν ἐπεριποιήθη.
 Ἄλλ' οὐδεμία δύναμις ἢ λόγου ἡδυτάτου
 ἢ λόγου παραινετικοῦ πραῦνει τὰ δεινά του.

85

Καθὼς ὁ διὰ τῆς χειρὸς μέλος ἀλγοῦν ἐγγίζων,
 ἀυξάνει, θεραπεύων το, τὸν πόνον τῶν τραυμάτων,
 ὁμοίως τῆς καρδίας του τὸ ἄλγος ἦτον μείζον,
 ὁσάκις ἔθιγον αὐτὴν διὰ τῶν θωπευμάτων.
 Ὑπὲρ τῆς σωτηρίας του ὁ Πέτρος πλὴν φροντίζων,
 ὡς ὁ ποιμὴν ὁ ἀγαθὸς ὑπὲρ τῆς τῶν προβάτων,
 διὰ σπουδαίων λέξεων καὶ σοβαρῶν συλλέγει
 τὰς πλανωμένας φρένας του, καὶ συμβουλεύων λέγει·

86

«Ταγκρέδη, ὦ Ταγκρέδη, τί ἡ ἀλλαγὴ σου θέλει;
 » Ἄλλα ἐπόνεις ἄλλοτε καὶ ἄλλ' οἱ νῦν σου πόνοι.
 » Τί οὕτω σὲ κατέστησε κωφόν, ἢ τίς νεφέλη
 » ἐχύθη εἰς τὴν φρένα σου καὶ τὴν ἀποτυφλόνει;
 » Τὴν συμφορὰν ἐνόησον πῶς ὁ Θεὸς σοὶ στέλλει.
 » Ἴδὲ καὶ ἄκουσον αὐτὸν, καὶ ὡς προστάττει φρόνει.
 » Ὅπισω σὲ ἀνακαλεῖ, καὶ κράζων εἰς τὰ ὕψη,
 » τὸν δρόμον δακτυλοδεικτεῖ ὃν εἶχες καταλείψει.

87

» Σοὶ ἐνθυμίζει τοῦ Χριστοῦ πῶς εἶσαι στρατιώτης,
 » καὶ σοὶ ζητεῖ φρονήματα καὶ ἔργ' ἀντάξιά του.
 » Σὺ δὲ μετέβαλας ζωὴν· καὶ πῶς; ὦ ἀθλιότης!
 » Ἐγίνας κόρης ὀπαδός, καὶ ταύτης ἀποστάτου·
 » καὶ ὅταν ἡ σωτήριος τῆς τύχης αὐστηρότης,
 » τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνος θυμὸς κινῶν τὴν μάστιγά του,
 » κατὰ τῶν σῶν ἁμαρτιῶν, κατὰ σαυτοῦ νὰ εἶσαι
 » σωτῆρ, σοὶ δίδει ἀφορμὴν, δὲν θέλεις, καὶ ἀρνεῖσαι!

88

» Ἀρνεῖσαι εὐτὼ τ' οὐρανοῦ τὸ δῶρον, ὦ ἀγνώμων!
 » Τὴν σωτηρίαν σ' ἔφερε, καὶ ἀπὸ σοῦ τὴν τρέπεις!
 » Εἰς τοῦτον, ὦ ταλαίπωρε, εἰς ὃν πλανᾶσαι δρόμον,
 » πρὸς τὸ φρικτὸν, τὸ ἔσχατον μαρτύριόν σου ῥέπεις.
 » Ἦδ' εἰς τὸ χεῖλος ἴστασαι βαράθρων ἀποτόμων,
 » καὶ νὰ ἐμπέσης εἰς αὐτὰ ἐγγίζεις. Δὲν τὸ βλέπεις;
 » Ἴδὲ, ἰδὲ καὶ σύνελθε. Σοὶ λέγω ἰκεσίως,
 » καὶ φύγε ὅ,τ' εἰς θάνατον σὲ φέρει διπλασίως.»

89

Ὁ μὲν εἰπὼν ἐσίγησεν· ὁ δὲ κατὰ θανάτου
 ἀπεθαρρύνθη τοῦ ἐνός, ἐκ φόβου πρὸς τὸν ἄλλον.
 Κάμπτ' εἰς τὴν συμβουλευούσαν φωνὴν τὸ φρόνημά του,
 καὶ τὴν ὁρμὴν τῶν θλίψεων πραύνει τῶν μεγάλων.
 Ἄμέσως πλὴν δὲν ἔπαυσαν οὐδὲ τὰ δάκρυά του,
 οὐδὲ τὸ στόμα του θρηνοῦν, οὐδὲ τὸ στῆθος πάλλον.
 Καὶ νῦν μὲν κλαίων, ἑαυτῷ, νῦν τῇ ψυχῇ τῇ φίλῃ
 ἥτις ἀνέβ' εἰς οὐρανοὺς μονολογῶν ὠμίλει.

90

Ἄνετελλεν ἢ ἔδουε τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας,
 τὴν ἠσυχίαν ἢ φωνή, ὁ θρῆνός του ταράσσει,
 ὡς κοπτομένη ἢ τρυγῶν γογγύζ' εἰς τοὺς ἀέρας,
 ἂν τοὺς ἀπτέρους νεοσσοὺς χεῖρ ἄσπλαγχνος ἀρπάσῃ.
 Διὰ νυκτὸς δὲν ἔχουσιν οἱ στεναγμοὶ του πέρας,
 καὶ τὰς ἐρήμους φάραγγας πληροῦσι καὶ τὰ δάση.
 Γελώσης τέλος τῆς αὐγῆς τὰ βλέφαρά του κλείει,
 καὶ τῶν δακρύων μεταξὺ ὁ ὕπνος παρεισδύει.

91

Ἴδου, κατ' ὄναρ, φέρουσα διάστερον μανδύαν,
 τῷ ἐπεφάνη προσηνῆς ἢ ἐρασμία φίλη,
 ὠραία μὲν καθ' ἑαυτὴν, ἀλλὰ καὶ οὐρανίαν
 αὐλοῦ κάλλους ἔκφρασιν ἐλάμβανεν ἢ ὕλη.
 Βραδέως ἔκλιν' ἐπ' αὐτὸν, καὶ συμπαθῆς ἦν λίαν,
 κ' ἐν ᾧ ἀπέματτεν αὐτοῦ τὰ δάκρυα, ὠμίλει·
 «Θεώρησον τὸ κάλλος μου καὶ τὴν φαιδρότητά μου,
 »καὶ παῦσον ὀδυρόμενος, ᾧ φίλτατ' ἐραστά μου.

92

»Εἰς σὲ τὰ χαριστήρια. Τὸ λάθος τῆς χειρός σου
 »ἂν μοῖ ἀφείλε τὸν θνητὸν, τὸν πρόσκαιρόν μου βίον,
 »πλὴν πάλιν σὺ, τῇ ἀρωγῇ τῆς εὐσεβοῦς φρενός σου,
 »ἀξίαν μὲ κατέστησας νὰ ζήσω μεθ' ἀγίων.
 »Ἐκεῖ εὐδαίμων σ' ἀγαπῶ, καὶ ἀναπαύσεώς σου
 »τόπος σοὶ ἐτοιμάζεται ἐντὸς τῶν οὐρανίων.
 »Ἐκεῖ θὰ βλέπῃς εἰς φωτὸς ἀκτῖνας ἀθανάτου
 »τὸ κάλλος μου αἰίδιον, καὶ τὸ τοῦ Ἵπερτάτου.

93

» Ἀνίσως καὶ εἰς σεαυτὸν τὸν οὐρανὸν δὲν κλείσης,
 » κ' ἡ ὕλη δὲν σ' ἀποπλανᾷ εἰς τῆς ζωῆς τὸ χεῖλος,
 » μάθε, καθὼς μὲ ἀγαπᾷς σὲ ἀγαπῶ ἐπίσης,
 » ὅσον ἀύλων δύνатаι θνητὸς νὰ εἶναι φίλος.»
 Εἶπε, κ' ἐξέστραψ' ἐν αὐτῇ ἡ οὐρανια φύσις,
 κ' εἰς τὴν μορφὴν τῆς ἔλαμψεν ὁ ἔνθεός τῆς ζῆλος·
 καὶ εἰς μανδύαν φωτεινῶν περιβληθεῖς ἄκτινων,
 ἐξηφανίσθη, λείπουσα εἰς ἕκστασιν ἐκεῖνον.

94

Ἠγέρθη παρηγορηθεῖς, κ' εἰς τὴν ἐπικουρίαν
 ἀφῆθη Ἀσκληπιαδῶν, δεχθεῖς τὰ φάρμακά των.
 Προέβη δ' εἰς τῶν προσφιλῶν λειψάνων τὴν κηδεῖαν,
 τὴν τελετὴν πολυτελῶς κοσμῶν καὶ διατάττων.
 Κ' εἰς τάφον μὲν δὲν ἔθηκε λαμπρὰν λιθοτομίαν,
 κατάκοσμον διὰ πολλῶν δαιδάλων τορβρευμάτων·
 ἀλλ' ὅμως ἐξελέγησαν ἐπιμελῶς οἱ λίθοι,
 καὶ εἰς τὴν λάξευσίν των χεῖρ τεχνίτου ἡσχολήθη.

95

Κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ διπλῇ μακρὰ σειρὰ λαμπάδων
 μέχρι τοῦ οἴκου προὔπεμψεν αὐτὴν τοῦ τελευταίου.
 Πίτυν δ' ἐκλέξας ὑψηλὴν, μετ' ἐκκοπὴν τῶν κλάδων,
 ἀνήρτησε τὰ ὄπλα τῆς εἰς σύνθεσιν τροπαίου.
 Ὡς δὲ μετὰ παρέλευσιν τινῶν τῶν ἀποφράδων
 ὠρῶν, ἡσθάνθη δύνάμιν νὰ ἐγερθῇ ἐκ νέου,
 μετ' εὐσεβοῦς αἰσθήματος, φρενὸς εὐλαβεστάτης,
 ἀπῆλθεν ὅπου ἔκειντο ταφέντα τὰ ὀστᾶ τῆς.

96

Εἰς τὸν μονήρη τάφον της συρόμενος ὑπάγει,
 τὴν πολυδάκρυτον εἰρκτὴν τοῦ ζῶντος πνεύματός του.
 Εἶναι ὠχρὸς, εἶν' ἄφωνος, τὸ αἷμά του ἐπάγει,
 καὶ εἰς τὸν λίθον ἀτενῆς ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός του.
 Χεῖμαρρός τέλος ἐξ αὐτοῦ δακρύων ἐξερράγη,
 κ' ἐξῆλθε πρώτη λέξις: «Φεῦ!» ἀπὸ τοῦ στόματός του.
 «Φεῦ! εἶπε, λίθε φίλτατε εἰς τὰ αἰσθήματά μου,
 » ἔχων ἐντὸς τὴν φλόγα μου, ἐκτὸς τὰ δάκρυά μου!

97

» Δὲν περιέχει θάνατον, τὴν κόνιν περιέχει
 » ζῶσαν ὁ κόλπος σου, ἐφ' ἧς κοιτάζεται ὁ ἔρως.
 » Ἐγκλείει φλόγα, τὴν γνωστὴν, ἥτις πικρίας ἔχει,
 » πλὴν καίει ὡς καὶ πρὶν θερμῶς, καὶ ἔτι θερμότερως.
 » ὦ! δέχθητι τοὺς στεναγμοὺς, τοὺς ἀσπασμοὺς οὓς βρέχει
 » ἡ δρόσος τῆς μυχίας μου ὀδύνης πανημέρως,
 » καὶ δὸς τὸν φόρον των, ἐμοὶ ἀφ' οὗ δὲν συγχωρεῖται,
 » εἰς τὴν παμφίλητον νεκρὰν, ἥτις ἐντὸς σου κεῖται.

98

» Σὺ δὸς τη τον· καὶ ἂν ποτὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς της στρέψη
 » εἰς τὰ καλὰ της λείψανα ἢ πάγκαλος ψυχὴ της,
 » μὴ ὀργισθῆ καὶ ἀπὸ σοῦ καὶ ἀπ' ἐμοῦ τοὺς τρέψη.
 » Ὀργὴ δὲν εἶν' ἐν οὐρανῷ οὐδὲ θυμοῦ δριμύτης.
 » Συγγνώμης εἰς τὸ σφάλμα μου ἐλπίδ' ἂν ἐπιτρέψη,
 » παραμυθία μου αὐτῆς θὰ εἶναι ἡ γλυκύτης.
 » Ἡ χεὶρ μου μόν' ἡμάρτησε· δὲν θέλω τὴν ὀργίσει
 » ἂν ἀποθάνω ἀγαπῶν αὐτήν, ὡς εἶχον ζήσει.

99

»Ναί! Θ' ἀποθάνω ἀγαπῶν. ὦ εὐτυχῆς ἡμέρα,
 »ὅταν τὴν δᾶδα τὴν οἰκτρὰν τοῦ ἡμισθέστου βίου
 »πλανῶν θὰ παύσω περὶ σέ! Πολὺ δ' εὐτυχεστέρα
 »ὅταν ἐντὸς τοῦ κόλπου σου θὰ εἶμαι τοῦ ἰδίου!
 »Ἐνῶ πετῶσιν αἱ ψυχαὶ ὁμοῦ εἰς τὸν αἰθέρα,
 »αἱ τέφραι μας ἐντὸς τοῦ σοῦ ἄς κεῖνται ὑπογείου!
 »Ὅ, τ' ἡ ζωὴ μ' ἠρνήσατο, ὁ τάφος ἄς μοὶ δώσῃ!
 »ὦ! ποία ἡ λαμπρὰ ἐλπίς! ὦ! ἡ χαρὰ μου πόση!»

100

Ἐν τούτοις ψιθυρίζεται ἡ φήμ' ἡ ἀπευκταία
 ἀμφίβολος μὲν κατ' ἀρχὰς ἐντὸς τοῦ περιβόλου,
 ἀλλὰ κυροῦται βαθμηδὸν, καὶ φέρεται βεβαία,
 καὶ οὕτω περιάδεται διὰ τοῦ πλήθους ὄλου.
 Ἄνδρες, γυναῖκες, κράζουσι, θρηνοῦσιν εἰς τὰ νέα,
 ὡς ἂν ἡ πόλις, ἔρμαιον τῆς βίας ἢ τοῦ δόλου,
 κατέρβρεεν, ἐὰν τὸ πῦρ, ἡ μάχαιρα ἢ ξένη,
 τοὺς οἴκους ἐπενέμετο, τὰ ἱερὰ τεμένη.

101

Ἄλλ' ὁ Ἀρσῆτης οἰκτιστον ἦν θέαμα τοῖς πᾶσι.
 Νεκροῦ τὴν ὄψιν, τὴν φωνὴν ὁ στεναγμὸς του πνίγει.
 Ὅπως ἀνακουφίζουσα τὴν λύπην τῷ σκεδάσῃ,
 δακρύων τὴν καρδίαν του πηγὴν δὲν διανοίγει.
 Ἐπὶ τὴν κόμην του σποδὸν καὶ τέφραν ἐπιπάσσει,
 κ' αἱματηρὰς τὰς παρειὰς, τὸ στῆθός του ἀμίγει.
 Ἐνῶ δ' ὁ ὄχλος, πρὸς αὐτὸν προσέχων, ἐπυκνοῦτο,
 ἐν μέσῳ ὁ Ἀργάντης στάς, λέγ' εἰς τὸν ὄχλον τοῦτο·

102

»Ω! πόσον, ὅτ' ἐνόησα πῶς ἔμεινεν ὀπίσω
 »κ' ἐκτὸς ἐκλείσθη τῶν πυλῶν ἡ κόρη ἡ ἀνδρεία
 »ἐκθύμως δὲν ἐπόθησα νὰ τὴν ἀκολουθήσω,
 »θέλων νὰ εἶν' ἡ τύχη μου τῇ τύχῃ της ὁμοία!
 »Ω! τί δὲν ἔπραξα! ὦ! τί δὲν εἶπα, ἵνα πείσω
 »τὸν Βασιλέα ν' ἀνοιχθῇ ἡ πύλ' εἰς τὰ πεδία!
 »Πλὴν μάτην! Οὕτις δέησις, οὐ λόγος τις τὸν πείθει.
 »Ἐχει ἀπόλυτον ἰσχὺν, καὶ ἄντικρυς ἤρνήθη.

103

»Ω! τότε ἂν, παρήκοος, τοῦ τείχους ἐξηρχόμην,
 »καὶ ἔφερον τὴν μαχητὴν σωθεῖσαν τῶν κινδύνων!
 »ἢ ἀποθνήσκων παρ' αὐτῇ ἂν ἐδοξαζόμην,
 »μετὰ τοῦ αἵματος αὐτῆς κ' ἐγὼ τὸ αἷμα χύνων!
 »Τί ἐδυνάμην; τίποτε, προσκρούων εἰς τὴν γνώμην
 »τὴν θεῖαν, καὶ ἀπέναντι βουλῶν τῶν ἀνθρωπίνων.
 »Μοιραίως ἂν ἀπέθανεν, ὅτ' ἔπαυσε νὰ πνέη,
 »ὅποια μοι ἐπέβαλε θὰ ἐνθυμῶμαι χρέη.

104

»Ἄκουσον, Ἱερουσαλήμ, τὸν ὄρκον τοῦ Ἀργάντου·
 »ἀκούσατέ τον, οὐρανοί! Ἄν γίνῃ παραβάτης,
 »ὁ κεραυνὸς σας εἰς ποινὴν ἅς πέσῃ φοβερὰν του!
 »Ὅμνύ' εἰς ἐξιλέωσιν τῆς κόρης τῆς φιλτάτης
 »τὸν Φράγκον νὰ ἐκδικηθῇ, καὶ εἰς τὴν μάχαιράν του
 »οὐδὲ στιγμῆς ἀνάπαυσιν νὰ δώσῃ, πρὶν βορὰ της
 »γίνῃ ὁ ἄπιστος φονεὺς Ταγκρέδης, τῶν παγκάκων
 »ὁ κάκιστος, τὰ μέλη του δ' εἰς σπάραγμα κοράκων.»

105

Τοιαῦτα οὗτος ἔλεγε, καὶ ἐν τῇ ὀμηγύρει
θροῦς ἐξανέστη πάνδημος ἐπιδοκιμασίας.
Ἡ φανταστὴ ἐκδίκησις ἐντός των διεγείρει
χαρὰν, καὶ τῆς καρδίας των πραῦνει τὰς πικρίας.
Ἐλπίδες, ὄρκοι μάταιοι! Διάφοροι οἱ κλῆροι
τῆς εἰμαρμένης, φέρουσι τὰς τύχας ἐναντίας.
Ὑπὸ τὴν σπάθην τοῦ ἐχθροῦ αὐτὸς νὰ πέσῃ πρέπει
ὃν ἤδη κατακείμενον νεκρὸν ἐμπρός του βλέπει.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ

1

Πλὴν μόλις ἡ ἐλέπολις ἐκείνη καταρρέει,
τὸ μέγιστον μηχανήμα, καὶ τέφρα ψυχρὰ κεῖται,
εἰς τοῦ Ἰσμήνου τὴν ψυχὴν σκοποὶ ὀργῶσι νέοι.
Πῶς ν' ἀσφαλίσῃ μάλιστα τὴν πόλιν συλλογεῖται,
καὶ τοῖς ἐχθροῖς νὰ λείψωσιν οἱ πόρ' οἱ ἀναγκαῖοι
τῆς ὕλης ἣτις ἐκ πυκνῶν δασῶν δενδροτομεῖται,
ὅπως οὐδέποτε παγῆ καὶ δεύτερον ἰκρίον
τοῦ τείχους τὰ θεμέλια καὶ τὰς ἐπάλξεις σεῖον.

2

Οὐχὶ μακρὰν τῆς ἐχθρικῆς παρεμβολῆς ἠπλοῦτο
δρυμῶν πανάρχαιος, ἐντὸς ἐρημικῶν κοιλάδων.
Πυκνὸν δ' αὐτοῦ τὸ φύλλωμα καὶ συμπαγὲς ἦν οὔτω,
ὥστε σκοτίας, καὶ σκιῶν ἦν πλήρες ἀποφράδων.
Ὅποτε εἰς τὸν ἥλιον ἡ φύσις ἐχρυσουῖτο,
ἄχρουν διέρρει, ἀμυδρὸν τὸ φῶς διὰ τῶν κλάδων,
ὅποιον συννεφούμενον τὸ λυκαυγὲς ἐκχέει,
ὅταν ἡμέρ' ἀμφίβολος κατὰ νυκτὸς παλαίει.

3

Ὦς δύση δὲ ὁ ἥλιος, ὀμίχλας, καὶ νεφέλας,
καὶ φρίκην καταχθόνιον, καὶ σκότ' εἰς ἓν συνάγει.
Τὰ ὄμματα τυφλούμενα ἀὴρ προσβάλλει μέλας,
καὶ τὴν καρδίαν πάλλουσαν πληροῦσι φόβου πάγοι.
Εἰς τὰς ἀγρίας του σκιάς βουκόλος τὰς ἀγέλας
οὐδὲ βοσκὸς τὰ ποίμνια οὐδέποτε ὑπάγει,
οὐδ' ὄδοιπóρος τὸν δρυμὸν τολμᾷ νὰ διανύη,
ἀλλὰ περῶν περιτρομος μακρόθεν τὸν δεικνύει.

4

Ἐνταῦθα συναγείρονται μετὰ τῶν ἐραστῶν των
αἱ ἔμπουσ' αἱ νυκτεριναὶ, ὀχούμεναι εἰς νέφη·
καὶ ἔχουσιν ἢ μὲν αὐτῶν μορφήν φρικτῶν δρακόντων,
ἢ δὲ εἰς τράγου δύσμορφον τὴν ὄψιν διαστρέφει.
Ἐκάστ' εἰς τὸ ἀπαίσιον αὐτὸ συνέδριόν των
δι' ἡδονῶν ἀπατηλῶν τὴν φαντασίαν τρέφει,
τελοῦσαι, μετὰ μισητῶν πομπῶν ἀναιδιστάτων,
τοὺς ἀνοσίους γάμους των καὶ τὰ συμπόσιά των.

5

Τοιαῦτα ἐπιστεύοντο, καὶ οὔτις τῶν κατοίκων
προσῆρχετο νὰ ξυλευθῆ διὰ χειρῶν βεβήλων.
Οἱ Φράγχοι ὁμῶς εἰς αὐτὸν τὸν νόμον δὲν ὑπῆκον,
καὶ μηχανὰς ἐπήγνουον ἐκ τῶν ἐκεῖθεν ξύλων.
Ἐν τῇ βαθείᾳ σιωπῇ ἐκεῖ ὁ μάγος ἤκων,
τὸ σκότος ἐξελέξατο, τοῖς μυστηρίοις φίλον,
τὸ σκότος ὃ πυκνότατον νύξ ἔφερεν ἀγρία·
κ' εἰς τὴν γῆν κύκλον, κ' ἐν αὐτῷ ἐχάραξε σημεῖα.

6

Ἄναζωσθεῖς, πόδα γυμνὸν ἐντὸς τοῦ κύκλου θέτει,
καὶ ξένας λέξεων φωνὰς προφέρει πανισχύρων.
Τὸ πρόσωπον τρίς ἔστρεψε πρὸς δύσιν, καὶ προσέτι
πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα τριπλοῦν ἐστράφη γύρον·
καὶ τρίς τὴν βακτηρίαν του κινῶν, ἐπρόφερε τι
σεῖον τοὺς τάφους, τοὺς νεκροὺς τῶν τάφων ἐξεγεῖρον·
καὶ διὰ τοῦ γυμνοῦ ποδὸς τὸ ἔδαφος τρίς κρούσας,
ἀνέκραξε, φωνὰς ἀφείς ἀγρίως ἀντηχούσας·

7

« Ἀκούσατε, ἀκούσατε, κακουργιῶν ἐργάται,
» οὓς κεραυνοὶ ἐκρήμνισαν ἐξ ὕψους τῶν ἀστέρων·
» σεῖς, οἵτινες τρικυμιῶν καὶ θυελλῶν φυσᾶτε
» τὴν λύσσαν τὴν ὀλέτειραν, πλανῆται τῶν ἀέρων·
» σεῖς ὅς' εἰς τῶν ἀμαρτωλῶν τὰς πράξεις ἐντρυφᾶτε,
» κ' ἐστὲ δακρύων λειτουργοὶ καὶ πόνων ἀνημέρων·
» ἐπικαλοῦμαι σᾶς, λαὲ ἀλάστορ τῶν δαιμόνων,
» καὶ σὲ, ὦ ἄρχον τοῦ πυρὸς, ὁ φλόγας ἔχων θρόνον.

8

» Τῶν δένδρων τούτων γίνετε φρουροί. Ἐριθμημένα
» ὑμῖν τὰ ἐμπιστεύομαι. Τὸ σῶμα ὡς ἐνδύει
» καὶ περιβάλλει τὴν ψυχὴν, ὁμοίως καὶ καθένα
» ὑμῶν εἰς τούτων τῶν κορμῶν ἐντὸς ἃς περικλείη.
» Ἄς φεύγη τούτους ὁ ἐχθρός· ἢ, ἂν τολμᾷ κἀνένα
» νὰ κόψη, τὰς δυνάμεις του ὁ φόβος σας ἃς λύη!»
Εἶπε, κ' ἐπῆλθε ποία νύξ, ἐπῆλθε φρίκη πόση,
• χεῖλη μὴ ὄντ' ἀνίερα ποτὲ δὲν θὰ εἰπῶσι.

9

Ὁ βέβηλος ἐξορκισμὸς τὰς νυκτοπόρους σβύνει
 λαμπάδας, δι' ὧν αἴθριος ὁ οὐρανὸς κοσμεῖται.
 Τὰ κέρατά της εἰς ἀτμοὺς ἐγκρύπτει ἢ σελήνη,
 καὶ νέφος εἰς τὸ πρόσωπον τὸ σκοτισθέν της κεῖται.
 Ὁ δ' ὀργιζόμενος, ἀράς καὶ πάλιν ἀπευθύνει·
 «Πῶς; πνεύματα ἐπάρατα, ἀργεῖτε νὰ φανῆτε;
 »Τί θέλ' ἢ τόση μέλησις; Φωνὴν λοιπὸν ἑτέραν
 »ἰσχυρωτέραν θέλετε, ἢ κὰν μυστικωτέραν;

10

»Ἐξ ἀχρηστίας ἐν ἐμοὶ δὲν ἔπνιξεν ἡ λήθη
 »μέχρι τοῦ νῦν τῶν πονηρῶν τεχνῶν τὴν ἐμπειρίαν.
 »Ἡ γλῶσσά μου αἰμοβαρῆς ἀκόμη, ὡς ἡσκήθη,
 »προφέρει τὴν ἐκπληκτικὴν φρικτὴν ὀνομασίαν,
 »ἣτις τὰς μοίρας χαλινοῖ, τὴν εἰμαρμένην πείθει,
 »καὶ καταργεῖ τοῦ Πλούτωνος αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν.
 »Ἄν δὲ . . . ἂν δὲ . . . » Ἡθέλησε καὶ ἄλλα νὰ προσθέσῃ,
 »ἀλλ' εἶδε νὰ προσέρχωνται οὐς εἶχε προσκαλέσει.

11

Ναί, τῶν πνευμάτων ἤρχετο πετώμενον τὸ πλῆθος,
 τὰ μὲν αὐτῶν ὀχούμενα ἐπὶ πτερῶν ἀνέμων,
 τὰ δὲ τῆς βαθυκόλπου γῆς ἐκλείποντα τὸ στῆθος,
 τὸ σπλάγχνον της τὸ ἀχανές, ἀτμῶν καὶ σκότους γέμον.
 Βραδέα πλὴν προσήρχοντο καὶ κατηφῆ τὸ ἦθος,
 ἐξ οὗ τοῖς ἀφηρέθησαν τὰ ὅπλα τῶν πολέμων.
 Πλὴν δὲν τοῖς ἀπετρέπετο ἐνταῦθα νὰ φοιτῶσι,
 καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν κορμῶν καὶ φύλλων νὰ σκηνῶσι.

12

Ὡς κατ' εὐχὴν δ' ἐχώρησαν τὰ πάντα εἰς τὸν μάγον,
 αὐτὸς σκιρτῶντι τῷ ποδὶ πρὸς τὸν μονάρχην τρέχει·
 «Θάρρει, τῷ λέγει, Βασιλεῦ, καὶ παῦσε πένθος ἄγων·
 »εἰς τὸ ἐξῆς ἡ πόλις σου νὰ φοβηθῆ δὲν ἔχει.
 »Δὲν θέλει πλέον ἀπειλεῖ τὰς μηχανὰς προσάγων
 »τὰς τρομεράς του ὁ ἐχθρὸς, καὶ πράγματα παρέχει,
 »καθὼς νομίζει.» Ὡς εἰπὼν, τῷ διηγήθη ποίαις
 εἰς τὸν δρυμὸν ἐτέλεσεν ἐπιτυχεῖς μαγείας.

13

Εἰς ταῦτα δὲ προσέθηκεν· «Ἐπάρχει ἔτι πλέον
 »τῶν ὄσων ἐγὼ ἐπραξα, εὐφρόσυνον οὐχ ἦττον.
 »Ἦξευρε πρὸς τὸν Ἥλιον ἐν οὐρανοῖς ὁ Λέων
 »πῶς θὰ συνέλθ' εἰς σύνοδον, τὸν Ἄρην ἔχων τρίτον·
 »καὶ δὲν θὰ σβύσ' ὑγρὸς ἀήρ, ἡ νέφος ὄμβρον χέον,
 »τὸν καύσωνα δὲν εἰς τὴν γῆν θ' ἀνάψ' ἡ συμπλοκή των·
 »διότι ὅταν φαίνωνται εἰς οὐρανοὺς συγχρόνως,
 »εἶν' ἄφορος καὶ αὐχμηρὸς καὶ δυστυχῆς ὁ χρόνος.

14

»Καὶ θέρμην θενὰ ἔχωμεν ἦν ὑπομένει μόλις
 »τῶν Νασαμόνων ἡ φυλὴ καὶ ἡ τῶν Γαραμάντων.
 »Ἡμεῖς μικρὸν θὰ πάθωμεν. Μᾶς προστατεύ' ἡ πόλις·
 »ἔχομεν κρήνας καὶ στοάς, τὰ δένδρα, τὴν σκιάν των.
 »Οἱ Φράγκοι ὅμως ἐπὶ γῆς ξηρᾶς, αὐχμῶδους ὄλης,
 »πῶς θενὰ ὑποφέρωσι τὴν κακοπάθειάν των;
 »Τὸ πρῶτον ὑποκύψαντες εἰς τὸν θυμὸν τὸν θεῖον,
 »θὰ νικηθῶσιν ἔπειτα ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων.

15

» Σὺ θὰ νικᾷς καθήμενος. Φρονῶ δ' ὅτι δὲν πρέπει
 » τῆς μάχης ν' ἀποπειραθῆς τὴν δάφνην ν' ἀποκτήσης.
 » Ὁ γαῦρος δὲ Κιρκάσιος ἂν δὲν σοὶ ἐπιτρέπη
 » ἀνάπαυσιν, — εἶν' εὐγενεῖς αἱ μάχιμοὶ του κλίσεις, —
 » ἀλλ' ἂν, ὡς ἔθος, ἔγκειται, κ' εἰς μάχας σὲ προτρέπει,
 » ἰδὲ πῶς τὴν μανίαν του νὰ χαλιναγωγήσης·
 » διότι, πρὶν πολλοῦ καιροῦ, ἐξ οὐρανοῦ θὰ γίνη
 » εἰς τοὺς ἐχθρούς σου πόλεμος, εἰς σὲ δ' αὐτὸν εἰρήνη. »

16

Τοιαῦτ' ἀκούων παρ' αὐτοῦ ὁ Βασιλεὺς, ἠύψυχει,
 οὐδ' ἐφοβεῖτο τῶν ἐχθρῶν τὰς ἐπιθέσεις πλέον.
 Καὶ εἶχε μὲν τὰ εὖσειστα ἐξασφαλίσαι τείχη,
 ἔπου τὰ εἶχεν ὁ κριὸς ὑποκλονίσει παίων,
 ἀλλ' ἤδη ν' ἀναστηλωθῆ φροντίζει ὅ,τι τύχη
 ἢ καταρρέυσαν νὰ ἰδῆ ἢ ἄρτι καταρρέον.
 Πάντα ὁμοῦ ἐργάζονται τῆς πόλεως τὰ γένη,
 ἢ δοῦλα, ἢ ἐλεύθερα. Τὸ ἔργον δὲ προβαίνει.

17

Ἐν τούτοις δὲ ὁ Βουλλιῶν ὁ εὐσεβὴς δὲν θέλει
 τὸ φρούριον τὸ ἰσχυρὸν ματαίως νὰ προσβάλη
 πρὶν γίνωσιν αἱ μηχαναὶ ἅς ν' ἀνεγείρη μέλλει,
 ἢ τεφρωθεῖσα πρὸ μικροῦ αὐτῆ, καὶ εἴ τις ἄλλη·
 καὶ δὴ πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν τοὺς ὑλοτόμους στέλλει,
 ὅπως ὁ πέλεκυς αὐτῶν τὰ δένδρα καταβάλη.
 Χωροῦσιν, ἅμα ἔφεξε, πρὸς τὸν δρυμῶνα· ὅμως
 μόλις τὸν εἶδαν, καὶ αὐτοὺς καταλαμβάνει τρόμος.

48

Καθὼς τὰ μορμολύκεια, ὁπότεν ἀσυνήθη
 τοὺς φόβους διεγείρουσι τοῦ βρέφους τοῦ εὐπίστου·
 ἢ, ὡς τὸ βρέφος, πτοηθὲν, φαντάζεται πῶς πλήθη
 φασμάτων φέρονται ἐντὸς τοῦ σκότους τοῦ μεγίστου,
 τῶν ὑλοτόμων ὡς αὐτὸ ὁ λόχος ἐπτοήθη,
 πλὴν δὲν ἤξεύρει διατί, καὶ τίς ἡ πτόησίς του·
 καὶ μόνον συναισθάνεται πολὺ τρομερωτέρας
 ὁ φόβος πῶς τερατουργεῖ καὶ Σφίγγας καὶ Χειμαίρας.

49

Τεταραγμένοι, ἕξαλλοι οἱ τρέμοντες ἐργάται
 φεύγουσι, καὶ συγχέουσι τὰς πράξεις καὶ τὰς ῥήσεις.
 Ἐδιηγοῦνται, φαίνονται ὡς τῶν φρενῶν ἀπάται,
 καὶ δυσπιστοῦσι πρὸς αὐτῶν πολλοὶ τὰς διηγήσεις.
 Τότε λαλεῖ ὁ στρατηγός, καὶ λόχος ἐφιστᾶται,
 ἐπὶ τῶν ἔργων, ὀπλιτῶν, ὧν ἄτρομος ἡ φύσις,
 πιστεύων, ἂν οἱ τολμηροὶ αὐτοὶ ἐπιτηρῶσι,
 πῶς καὶ τοῖς ἄλλοις θέλουσι τὴν τόλμην αὐτῶν δώσει.

20

Τότ' ἐπλησίασαν λοιπὸν τὴν ἔδραν τῶν δαιμόνων,
 τὸν φοβερὸν περίβολον τῆς ὕλης τῆς ἀγρίας.
 Ἄλλ' ἅμα ὡς προσέβλεψαν τὸ μέλαν σκότος μόνον,
 ἤσθάνθησαν παγώνοντα τὰ βάθη τῆς καρδίας.
 Εἰσέτι ἕξω ἔμενον τοῦ χείλους τῶν ὀρυμάνων,
 καὶ τὴν δειλίαν ἔκρυπτον εἰς πρόσχημ' ἀφοβίας.
 Πλὴν προχωρήσας βαθμηδὸν ὁ λόχος, ἔστη μένων
 ἤδη πλησίον τῶν μερῶν τῶν ἐστοιχειωμένων.

21

Αἴφνης φωναὶ ἀκούονται, καὶ ὁ δρυμὸς βοῖζει,
 ὡς ὅτε σείεται ἡ γῆ καὶ ἐν σπασμοῖς μυκᾶται·
 καὶ ἀντηχεῖ, ὡς ὁ βορρᾶς γογγύζων κλαυθμηρίζει,
 ὡς κλαίουσα ἡ θάλασσα εἰς τοὺς σκοπέλους θλάται,
 ὁ λύκος ἔπως ὑλακτεῖ, ὁ ὄφις ἔπως σίζει,
 ἡ ἄρκτος ὡς ὀρύεται, ὁ λέων ὡς μυκᾶται.
 Λαμπρὰ σαλπίσματα, βροντῶν βωβοὶ, μεγάλοι κρότοι
 συγκρούονται, συμμίγνυνται, ταραττουσι τὰ σκότη.

22

Καὶ πάντες ἀνερρίγησαν. Ὁ φόβος των δηλοῦται
 διὰ σημείων πολλαχῶς. Αἱ ὄψεις ὠχρῶσι·
 καὶ οὔτε χρέος ἔπειθε τῆς πειθαρχίας, οὔτε
 σκέψις, αὐτοὺς νὰ δράμωσιν ἐμπρός, ἢ νὰ σταθῶσι·
 διότι κατ' αὐτῶν ἰσχὺς τοιαύτη κορυφοῦται,
 ὥστ' ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ τὴν κατατροπώσῃ.
 Τρέπονται τέλος εἰς φυγὴν, καὶ εἰς τὸν Γοδεφρεΐδον
 εἰς διηγεῖται τὸ συμβάν, τοὺς λόγους τούτους δίδων·

23

«Πιστεύω ἔτι, Κύριε, οὐδεὶς ἐστὶν ἐκ πάντων,
 »τὸν πέλεκυν εἰς τὸν δρυμὸν νὰ καταφέρῃ τοῦτον.
 »Λέγω δ' ἐξ ὅσων νὰ ἰδῶ μοι ἔτυχε συμβάντων,
 »ὅτι τὸ κράτος του ἐλεῖ μετέφερον ὁ Πλούτων.
 »Ναί, τὴν καρδίαν θωρηκτὴν τριπλῶς δι' ἀδαμάντων
 »θὰ ἔχη, ὅστις καρτερεῖ ἀπέναντι τοιούτων
 »ὄψεων, κ' ἔσται ἢ κωφὸς ἢ αἰσθησὶν μὴ ἔχων
 »ὁ εἰς αὐτοὺς τοὺς συριγμοὺς καὶ μυκηθμοὺς ἀντέχων.»

24

Τοιαῦτα εἶπεν ἔντρομος· ἐκεῖ δ' ἀκροατῆς του
 ἐν ἄλλοις ἦν ὁ Ἄλκαστος, ἀπτόητος τὴν φρένα·
 ἀνὴρ ἀνδρίας μὲν πολλῆς, πλὴν τόλμης ἀλογίστου,
 οὐδὲ τὸν θάνατον ψηφῶν οὐδὲ θνητὸν κἀνένα·
 κατὰ θηρίου τάττεται ἀφόβως τοῦ κακίστου,
 καὶ δὲν τρομάζει τέρατα ἀλλόκοτα καὶ ξένα·
 οὐδὲ σεισμὺς, κατακλισμοὺς, ἀνέμους ἐφοβεῖτο,
 ἢ ἄλλο βιαιότερον ἂν εἰς τὸν κόσμον ἦτο.

25

Οὗτος κινεῖ τὴν κεφαλὴν, καὶ λέγει μειδιάσας·
 «Ἐγὼ θὰ ἐπιτύχω. Ἄς ἀπέτυχεν ἐκεῖνος.
 »Μόνος τὰς δρυὺς ὑπόσχομαι ἐγὼ νὰ κόψω πάσας,
 »ὄπου ὀνειρῶν φανταστῶν ψευδὲς φωλεύει σμηῆνος.
 »Ὅφεις ἐγὼ ἀπατηλὰς δὲν φεύγω δειλιάσας,
 »οὐδὲ μὲ τρέπει τῶν πτηνῶν καὶ τῶν δρυμῶν ὁ θρῆνος.
 »Μικρὸν φροντίζω ἢ ὁδὸς ἢ σχίζουσα τὰ μέρη
 »ἐκεῖνα τ' ἀποτρόπαια εἰς ἄδου ἂν μὲ φέρη.»

26

Ἐμίλησεν. Ὁ ἀρχηγὸς τὸν ἐπιδοκιμάζει·
 κ' ἐκεῖνος ἀνυπόμονος τοῖς ἔστρεψε τὸ νῶτον.
 Βλέπει τὸ δάσος, καὶ ποδὶ ἀτρόμῳ πλησιάζει,
 ὅπταν ἐκπεμπόμενον ἀκούη νέον κρότον.
 Ἄλλὰ δὲν στρέφεται. Βοὰς, ὡς εἶπε, δὲν τρομάζει,
 καὶ προχωρεῖ, τὸν κίνδυνον περιφρονῶν, ὡς πρῶτον.
 Τὴν ἀπηγορευμένην γῆν ἤδη ἐγγίζει, φθάνει,
 ὅτε πῦρ βλέπει καῖον, ἢ πῶς βλέπει τῷ ἐφάνη.

27

Τὸ πῦρ εἰς ὕψος αἶρεται. Ἡ φλόξ του ἡ μεγάλη φαίνεται τεῖχος σκοτεινοῦ φωτός, καπνοῦ παγίου· ὡς συνεχές περίφραγμα τὸ δάσος περιβάλλει, φυλάττον ἀπὸ τραύματος τὰ δένδρα του καιρίου. Ὡς ὑψηλὰ πυργώματα καὶ προμαχῶνες ἄλλοι αἱ φλόγες αἱ ὀξύτεραι ἐξεῖχον τοῦ φρουρίου, κ' εἰς τὰς ἐπάλλξεις μηχανὰς ἐφαίνετο πολέμων παντοίας καταστήσασα ἡ τοῦ Ταρτάρου δαίμων.

28

Ποῖαι ἀπαίσιοι μορφαὶ τεράτων φρικαλέων φρουροῦσι τὸν περίβολον, τοὺς πύργους καὶ τὰς θύρας! Διὰ βλεμμάτων μὲν τινες ἠπειλοῦν ἀπευκταίων, ἄλλαι δὲ ὅπλα φοβερὰ ἐκίνουν εἰς τὰς χεῖρας. Ὡς τέλους φεύγει καὶ αὐτὸς, καὶ ναὶ μὲν, ὡς ὁ λέων, ὅστις βραδέως στρέφεται, κ' ὑποχωρεῖ τῆς θήρας, ἀλλ' ὅμως φεύγει πάντοτε, κ' ἐγείρεται ἐντός του καρδιοβόρον αἰσθημα δειλίας, πρὶν ἀγνώστου.

29

Δὲν ὠμολόγ' εἰς ἑαυτὸν πῶς φόβος τὸν ἐκίνει. Πλὴν ὡς εἰς ταύτην ἔφθασε τὴν αὐθομολογίαν, ἀπέμεινεν ἐμβρόντητος· ὀργὴ καὶ καταισχύνη, καὶ μεταμέλεια πικρὰ τῷ δάκνει τὴν καρδίαν. Μένει βωβὸς ὑπ' ἐντροπῆς· τὸ βῆμα διευθύνει μακρὰν τοῦ στρατοπέδου των, καὶ φεύγει κατ' ἰδίαν· οὐδὲ τολμᾷ εἰς πρόσωπον ἀνθρώπου νὰ ἐγείρη τὴν ὄψιν του, τὴν ἄλλοτε ὑπεροψίας πλήρη.

30

Ὁ Γοδεφρείδος τὸν καλεῖ· αὐτὸς πλὴν δὲν ἐπείγει
τὸ βῆμα· προφασίζεται καθ' ἑαυτοῦ παλαιῶν.
Βραδύς προσῆλθε τέλος· πλὴν τὰ χεῖλη δὲν ἀνοίγει,
εἰμὴ καθὼς τις ὁμιλεῖ ἐν ὑπνοῖς παραπαίων.
Ὅτι δὲ εἶχε νικηθῆ καὶ ὅτι εἶχε φύγει
νοεῖ ἐκ τῶν βλεμμάτων του ὁ ἄρχων τελευταῖον,
καὶ λέγει· «Τοῦτο τί ἐστί; Μὴ ὄψις φαντασμάτων
»τὴν φρένα σου ἐπλάνησεν, ἢ φυσικῶν τεράτων;

31

» Ἄν τις ἐστίν, ὃν εὐγενῆς ἐξάπτει προθυμία,
» νὰ σπεύσῃ πρὸς τὰ σύμφυτα, τὰ ἄγρι' αὐτὰ μέρη,
» ἀπίτω ἄς δοκιμασθῆ αὐτοῦ ἡ εὐψυχία,
» καὶ ἀγγελίαν θετικὴν ἐπανελθῶν ἄς φέρῃ.»
Ὡς εἶπε· κ' εἰς τὰ φοβερά, τ' ἀπρόσιτα χωρία
ἡμέρας τρεῖς πᾶς ἔρχεται ὅστις ἀνδρίας χαίρει
καρπούμενος ὑπόληψιν. Κ' ὑπήγον μὲν δεχθέντες,
ἀλλ' ὄλοι πάλιν ἔφυγον, δεινῶς ἀπειληθέντες.

32

Ἐν τούτοις δὲ ὁ ἡγεμὼν Ταγκρέδης, καταθέσας
εἰς γῆν ἀγνήν τὰ λείψανα τῆς φίλης τῆς γενναίας,
εἰ καὶ τὸ σῶμ' ἀσθενικὸς, καὶ μόλις ἠμπορέσας
νὰ φέρῃ βάρος θώρακος καὶ περικεφαλαίας,
ἀλλ' ὄλα τὰ καθήκοντα καλῶς ἐπιτελέσας,
νέους κινδύνους μελετᾷ, κακοπαθείας νέας,
ἔτ' ἡ καρδία του ζωῆς καὶ ῥώμης ἦν ἐστία,
κ' ἐρρώννυε τὸ σῶμά του αὐτῆς ἡ εὐρωστία.

33

Σιωπηλός, εἰς ἑαυτὸν ἐγκαταβάς καὶ σύννου,
ὁ ἄτρομος πολεμιστὴς πρὸς τὸν ὄρυμὸν βαδίζει.
Οὐδὲ βροντὰς ἐξ οὐρανοῦ, οὐδὲ σεισμοὺς γηίνους
ψηφᾶ, οὐδ' ἡ φρικτὴ σκιά τοῦ δάσους τὸν φοβίζει.
Κ' εἰς τοὺς ἀγνώστους μὲν αὐτοὺς ριπτόμενος κινδύνους
φόβος τις, ὅμως δαμασθεὶς ταχέως, τὸν ἐγγίζει,
καὶ προχωρεῖ. Διὰ μιᾶς, ἐν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ
ἐμπρός του ἀνεγείρεται ἡ πόλις ἡ πυρίνη.

34

Ἐν βῆμα ὀπισθοχωρεῖ, καὶ μένει ἀμφιβάλλων,
καὶ λέγει· «Ἄλλ' ἐνταῦθα τί τὰ ὄπλα ὠφελοῦσι;
»Εἰς τῶν τεράτων ἑμαυτὸν τοὺς φάρυγγας ἐμβάλλων,
»θενὰ ριφθῶ ὅπου φρικταὶ αἱ φλόγες πυρπολοῦσι;
»Ὑπὲρ κοινοῦ συμφέροντος, καὶ πρὸς καλὸν τῶν ἄλλων,
»ζωῆς θυσίαν πώποτε δὲν θέλω ἀποκρούσει.
»Ἄλλὰ, καὶ εἶμαι, ὡς φρονῶ, κ' ἐγὼ, ποτὲ γενναῖος
»δὲν πρέπει τὴν ζωὴν αὐτοῦ νὰ σπαταλᾶ ματαιίως.

35

»Ἄλλ' ὁ στρατὸς τί θὰ εἰπῇ ἂν ἐπιστρέψω μάτην;
»Ἐχει ἐξ ἄλλου δάσους, ποῦ τὰ ξύλα του νὰ τάμη;
»Καὶ θὰ πεισθῇ ὁ Βουλλιῶν τὴν ἀναγκαιοτάτην
»ν' ἀφήσῃ ἐπιχείρησιν; Ἄλλ' ἄλλος ἂν τὴν κάμη!
»Καὶ ἄρα μὴ ὀφείλεται εἰς ὀφθαλμῶν ἀπάτην,
»καὶ εἶν' ἀκίνδυνος ἡ φλόξ ἡ φόβον δίδουσά μοι;
»Ἐστω ὡς εἶναι!» Καὶ εἰπὼν, ἐρρίφθη ὁ ἱππότης
κατὰ τὸ μέσον τῶν φλογῶν. Ὅποια γενναιότης!

[ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΡΑΓΚΑΒΗ — Τόμ. Ζ']

6

36

Ἐν τούτοις ὅμως, προχωρῶν, ὑπὸ τὴν πανοπλίαν
τὴν θέρμην δὲν αἰσθάνεται, ὡς ὤφειλε, μεγίστην.
Πυρκαϊὰν διέρχεται, ἢ μόνον φαντασίαν;
Εἰς τί νὰ δώσῃ ἀγνοεῖ ἢ αἰσθησίς του πίστιν·
διότι μόλις ἔφθανεν ἐγγίζων τὴν ἐστίαν,
κ' ἐσβύνητο, ἀφήνουσα ὁμίχλην μόνον πλείστην,
ἔχουσαν σκότη, παγετούς· πλὴν παγετούς καὶ σκότη
τοῦ ἀτρομήτου ἢ ὀρμὴ διέλυεν ἢ πρῶτη.

37

Διότι πεπληγμένων ἦν φρενῶν, ἀλλ' ἀτρομήτων,
καὶ εἰς τὸν ἄγριον δρυμὸν ἀδίστακτος εἰσέβη
ὡς εἶδε τὸ πᾶν ἤσυχον ἐντός του ὅτι ἦτον.
Ἐκεῖ τὰ πάντα ἐρευνᾷ καὶ τὰ κατασκοπεύει.
Ἄλλ' ἔκτακτον ἀπήντησεν οὐδὲν τῶν ἀπορρήτων,
οὐδ' ἔχει τινὰ δύναμιν κρυπτὴν νὰ ὑποπτεύῃ.
Μόνον τὸ βλέμμα δὲ πλανᾷ, τὸ βῆμα παραφέρει
τὸ σκότος, εἰς τὰ σύδενδρα, πεπυκνωμένα μέρη.

38

Τέλος ὡς ἀμφιθέατρον βλέπει εὐρὺ πεδῖον
γυμνόν, ὅπ' οὐδὲ πράσινον βλαστάνει δένδρον, οὔτε
φυτὸν, πλὴν εἰς τὸ κέντρον του ὅτι ὡς μέγας κίων,
ὡς πυραμῖς εὐρύσωμος, κυπάρισσος ὑψοῦται.
Διέγνω δὲ, πλησίον τῆς ἐλθῶν, διὰ παντοίων
στιγμάτων ὅτι ὁ κορμὸς τοῦ δένδρου σημειοῦται.
Ὡς τις γραφὴ ἐφαίνετο· καὶ ἦν ὁμοιοτάτη
πρὸς ἣν ἡ Αἴγυπτος ποτὲ εἶχ' ἔθος νὰ χαράττη.

39

Ἐν μέσῳ τῶν ἀγνώστων δέ, ὑπῆρχον καὶ γνωστά του,
 τῆς γλώσσης τῆς Συριακῆς. Αὐτὴ τῷ ἦν συνήθης·
 « Ἀτρόμητε πολεμιστά, σὺ ὅς εἰς τοῦ θανάτου
 » νὰ ἔλθῃς τὸν περίβολον αὐτὸν δὲν ἐφοβήθης,
 » ὦ! μὴ τὴν ἡσυχίαν του, τὴν ἱερότητά του
 » μὴ συνταράττῃς. Ἄφες με εἰς τὴν μονὴν τῆς λήθης.
 » Μὴ ἐπιμένῃς τυραννῶν τοὺς τὴν ζωὴν λιπόντας.
 » Δὲν εἶναι ὄσιον ὁ ζῶν νὰ πολεμῇ θανόντας.»

40

Οὕτως ὠμίλει ὁ νεκρός. Ὁ μαχητῆς δ' ἐζήτει
 τὴν κεκρυμμένην ἔννοιαν τῶν λέξεων ἐκείνων,
 ὅταν θυέλλης ἄνεμος τὸ δάσος διορύττῃ,
 συρίζων διὰ τῶν δρυῶν, τῶν θάμνων καὶ τῶν σχοίνων,
 καὶ ἤχος δι' αὐτοῦ οἰκτρὸς τὴν ἀκοήν του πλήττει,
 ὡς ἀνθρωπίνων στεναγμῶν καὶ κοπετῶν καὶ θρήνων,
 καὶ τῷ ἐστάλαξεν ἐντὸς τοῦ βάθους τῆς καρδίας
 ὡς κρᾶμα μικτὸν θλίψεως καὶ φόβου κ' εὐσεβείας.

41

Ὅμως, τὸ ξίφος του ἐκσπῶν, διὰ χειρὸς εὐρώστου
 κτυπᾷ τὸ δένδρον ἰσχυρῶς. ὦ θαῦμα τῶν θαυμάτων!
 Αἷματος ρύακα σχισθεῖς ἐκχέει ὁ φλοιός του,
 καὶ μετεβλήθ' εἰς ἐρυθρὰν ἢ ὄψις τῶν χωμάτων.
 Φρικιᾷ ὄλος, πλὴν πληγὴν δευτέραν τῆς χειρὸς του
 κατέφευγεν, εἰς ἔλεγχον ἐκείνων τῶν τεράτων.
 Ἄλλ' αἴφνης ἀσαφῆς κραυγὴ, καὶ γοερὸν ἤχοῦσα,
 ἐκ τοῦ μυχοῦ τοῦ μνήματος ἠκούσθη ἐξελθοῦσα.

42

Εἶτα δ' ὡς ἔναρθρος φωνή, «Ταγκρέδη, νὰ μ' ἀφήσης
 » ποτὲ δὲν θέλεις ἤσυχον;» τῷ λέγει. «Φθάνει πλέον.
 » Σὺ ἐκ τοῦ σώματος, εἰς δ' μ' ἐχάρισεν ἡ φύσις
 » νὰ ζῶ, μὲ ἀπεδίωξας, διὰ τῶν ὄπλων παίων.
 » Νὰ καταστρέψης διατί ἐπιθυμεῖς ἐπίσης
 » τὸ δυστυχές μου ἄσυλον αὐτὸ τὸ τελευταῖον;
 » Ἀκόμη μετὰ θάνατον ζητεῖς τῶν ἀντιπάλων
 » τὴν ὕβριν, κ' εἰς τοὺς τάφους των τὸ σῶμά των προσβάλλων;

43

» Εἶμ' ἡ Χλωρίνδα· ἤμην κἄν. Πλὴν μόν' εἰς τὰ στελέχη
 » καὶ τοὺς τραχεῖς αὐτοὺς φλοιοὺς νὰ ἐνδεθῶ δὲν ἤμην.
 » Καὶ ἄλλους, οὓς ἐκάτερον τῶν στρατοπέδων ἔχει,
 » καὶ οἵτινες ἠτύχησαν νὰ πέσωσ' εἰς Σολύμην,
 » ἕκαστος τούτων τῶν κορμῶν ἐντὸς αὐτοῦ κατέχει,
 » σῶμα ἢ πνεῦμα, εἰς αὐτὴν τὴν χώραν τὴν ἐρήμην.
 » Ὑπάρχει ζῶσα αἴσθησις εἰς ἕκαστον τῶν κλώνων.
 » Μὴ πέλεκυν, μὴ κατ' αὐτῶν κινήσης μισαίφρονον.»

44

Ὡς ἐνυπνιαζόμενος ὅτι τὸν δάκνει δράκων,
 ἢ χεῖμαιρα πῶς τὸν κεντᾶ εἰς φλόγας εἰλιγμένη,
 καίτοι γνωρίζων ἡ μορφή τῶν ὄντων τῶν παγκάκων
 ὅτι δὲν εἶν' ἀλήθεια, ἀλλ' εἶναι πεπλασμένη,
 οὐχ ἤττον ὁμως εἰς φυγὴν παρακινεῖται ἄκων,
 τόσον ἡ ὄψις ἀπεχθῆς τῷ φαίνεται ἡ ξένη,
 οὕτω δειλὸς ὁ ἐραστής, εἰ καὶ τὸν δόλον βλέπει,
 οὐχ ἤττον ὁμως ἐντρομος τὸ βῆμα πάλιν τρέπει.

45

Κ' αἰσθήματ' ἀλληλόμαχα καὶ συγκινήσεις οὕτω
κατεῖχον τὴν καρδίαν του, ὥστ' ἔτρεμε κ' ἐρρίγει·
κ' ἡ ἀνδρική του δύναμις εἰς τόσον ἐναρκοῦτο,
ὥστε τὴν χεῖρά του αὐτὸ τὸ ξίφος νὰ ἐκφύγη·
κ' ἐπίστευεν ὅτ' εἰς αὐτὸν ἡ κόρη ἐδηλοῦτο
ἥτις ἐθρήνει πρὸς αὐτὸν, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐπλήγει.
Νὰ βλέπη δὲν ἀνέχεται τὸ αἷμα νὰ τὸν λούη·
ἔξω φρενῶν, τοὺς στεναγμοὺς δὲν δύναται ν' ἀκούη.

46

Οὕτως, αὐτὸς ὁ θεωρῶν τὸν θάνατον ἀψήφως,
ὃν οὐποτέ τι ἐπὶ γῆς ἐκπλήττει καὶ φοβίζει,
πλὴν ὅτι μόνον τὸν κεντᾶ ὁ ἔρως ὑποκρύφως,
εἰς ψευδῆ γόον, εἰς σκιὰν τὸ βῆμ' ἀναχαιτίζει.
Ἐν τούτοις τὸ ἀποπεσὸν ἐκ τῆς χειρὸς του ξίφος
ἔξω τοῦ δάσους στρόβιλος ἀνέμου σφενδονίζει.
Οὕτως ἀπῆλθεν ἠττηθεὶς, καὶ, καθ' ὁδὸν προβαίνων,
ὀπίσω ἔλαβεν εὐρῶν τὸ ξίφος ἐρριμμένον.

47

Ἄλλ' ὅμως δὲν ἐπέστρεψεν, οὐδὲ νὰ ἐξετάσῃ
τῶν φαινομένων τὴν κρυπτὴν ἐτόλμησεν αἰτίαν.
Καὶ ἔπειτα, τοῦ στρατηγοῦ ἐμπρὸς ὡς εἶχε φθάσει,
καὶ συνελθὼν ἀνέλαβε τινὰ ἀταραξίαν,
«Κύριε, εἶπε, πράγματα συμβαίνουσ' εἰς τὰ δάση»
»ὣν ἦλθον τὴν ἀπίθανον νὰ φέρω ἀγγελίαν.
»Ἐάν τις περὶ ὄψεων φρικτῶν σοὶ διηγήθῃ
»καὶ περὶ φόβων πανικῶν, οὐδόλως ἦσαν μῦθοι.

48

» Ἐκπεπληγμένοις ἔβλεπον ὅτι ἐμπρός μου ὄλη
 » ἀχανήσ θάλασσα φλογῶν τὸ κύμα τῆς ἐκίνει.
 » Εἰς τεῖχος δ' ἤρθη ὄρθιον, καὶ ἐσπινθηροβόλει,
 » καὶ ἐπρομάχουν ἔνοπλα αὐτῆς τεράτων σμήνη.
 » Ὡς δ' ἐπροχώρησα, ἡ φλόξ οὐδόλως ἐπυρπόλει,
 » οὐδὲ τὸ ξίφος τῶν φρουρῶν ἦν ἱκανὸν νὰ κτείνῃ.
 » Ἐνύκτωσε, καὶ ἦν χειμῶν· καὶ πάλιν ἡ ἡμέρα
 » ἀνέλαμψε, κ' ἐπέστρεψε τῆς πρὶν αἰθριωτέρα.

49

» Καὶ ἄλλο θαῦμα θὰ εἰπῶ· Τὰ δένδρα ταῦτα ζῶσι,
 » κ' ὑπ' αἰσθημάτων καὶ ὀσμῶν κινουῦνται ἀνθρωπίνων.
 » Τίς ἄλλη μοὶ χρειάζεται ἀπόδειξις; Ν' ἀφῶσι
 » φωνὴν ἐγὼ τὰ ἤκουσα, καρδιοβόρον θρῆνον.
 » Αἱμάτων ρεῖθρον ἀπ' αὐτῶν τὰ ξίφη ἀποσπῶσι,
 » καὶ σάρκας φαίνοντ' ἔχοντα ἀντὶ κορμῶν ξυλίνων.
 » Ἡττήθη· οὐδὲ δύναμαι, — θενὰ τ' ὁμολογήσω, —
 » νὰ κόψω ἓνα κλάδον τῶν, ἢ τὸν φλοιὸν νὰ σχίσω.»

50

Ὡς εἶπε πρὸς τὸν ἀρχηγόν· ἐκεῖνος δ' ἐκυμάτει
 εἰς τρικυμίαν στοχασμῶν καὶ εἰς ἀμφιβολίας.
 Ἐσκέπτετο τὸ χρέος τοῦ ἂν δὲν τῷ ἐπιτάττῃ
 (χρέος τὸ λέγει) νὰ ριφθῇ αὐτὸς εἰς τὰς μαγείας,
 ἢ ἀλλαχοῦ ὑλοτομῶν ὀρθῶς ἐὰν δὲν πράττῃ,
 εἰς μέρη μὴ παρέχοντα τοιαύτας δυσκολίας.
 Ἄλλ' ὅμως ἐκ τῶν λογισμῶν τὸν ἀποσπᾷ ἐκείνων
 ὁ ἐρημίτης, πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον ἀποτεινῶν

51

« Ἄφες αὐτὸ τὸ τόλμημα· εἰς ἄλλον αὐτὸ μένει.
 » Ἄλλος τὸ δάσος τῶν κορμῶν ν' ἀπογυμνώσῃ μέλλει.
 » Ἦδ' εἰς τὸν ὄρμον ἤγγισεν ἡ ναῦς ἡ πεπρωμένη,
 » καὶ ἤδη τ' ἀνεμόπληκτα ἱστία καταστέλλει.
 » Ὁ ποθητὸς πολεμιστῆς ἐκ τῆς ἀκτῆς προβαίνει,
 » λύσας ἀλύσου ἀγενοῦς τ' ἀδάμαστὰ του μέλη.
 » Μακρὰν δὲν εἶναι ὁ καιρὸς ὁπότε θὰ νικήσῃς
 » τοὺς ἀσεβεῖς, καὶ τῆς Σιών τὴν πόλιν θὰ πορθήσῃς. »

52

Εἶπε, κ' ἐκ τῶν βλεμμάτων του ἐξῆλθον τῶν πυρίνων
 σπινθῆρες, κ' ὑπεράνθρωπον ἀντήχει ἡ φωνή του·
 ὁ Βουλλιῶν δ' ὁ εὐσεβῆς, πρὸς νέας σκέψεις κλίνων,
 ἐπιθυμεῖ ν' ἀπαλλαγῇ ἀργίας ἀθεμίτου.
 Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ ἥλιος, προβάς πρὸς τὸν Καρκῖνον,
 ἔρριπτε βέλη καύσωνος καὶ θέρμης ἀφορήτου,
 ἡ ἀτμοσφαῖρ' ἀπέβαινεν ἐχθρὰ πρὸς τὰς βουλὰς του,
 πιέζουσα κ' ἐκλύουσα τοὺς συμπολεμιστάς του.

53

Ἐσβέσθη πᾶς φαιδρὸς λαμπτήρ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸν θόλον,
 καὶ ζῶδια ἐπιβλαβῆ κρατοῦσ' εἰς τοὺς αἰθέρας.
 Ἐπιβροῆν καὶ δύναμιν προχέουσ' ἰοβόλον,
 κ' ἡ ἐξ αὐτῶν ἀπόρροια μολύνει τοὺς ἀέρας.
 Αὐξάνει ἡ θανάσιμος θερμότης, καὶ εἰς ὄλον
 τὸν τόπον τὰς ἀκτῖνάς της τοξεύει ὀξυτέρας.
 Μετὰ ἡμέραν ἔπεται κακὴν νύξ χειροτέρα,
 καὶ χείρων διαδέχεται τὴν νύκτ' αὐτὴν ἡμέρα.

54

Τὰ κλειῖθρα τῆς ἀνατολῆς ὁ Ἥλιος δὲν λύει,
 κηλίδας φέρων αἵματος καὶ στίγματ' ἀπευκταῖα,
 χωρὶς ἐπὶ τοῦ δίσκου τοῦ προδήλως νὰ δεικνύη
 ὅτ' ἡ ἡμέρα συμφορὰς θὰ ἐπαγάγ' ἡ νέα·
 κ' αἱ ἐρυθραὶ μηνύουσι κηλίδες, ὅτε δύη,
 πῶς ἔσται ἡ ἐπαύριον ὡς ἦν ἡ προτεραία.
 Καὶ οὐτ' ὁ φόβος πάντοτε τῶν μελλουσῶν βασάνων
 προστίθησ' εἰς τὴν βάσανον τὴν νῦν, αὐτὴν αὐξάνων.

55

Ἐν ᾧ τὸν κόσμον δ' ὁ φωστὴρ περῶν τῶν οὐρανίων
 ὡς ὄμμα τὸν ἐπισκοπεῖ, τὸ πᾶν φλογὸς ἐμπλήσαν,
 βλέπει τὰ φύλλα τῶν δασῶν, τὰ χόρτα πῶν πεδίων
 ξηρὰ, ξηρὰ καὶ τ' ἄνθη τῶν ὅσα στολὴ τῶν ἦσαν,
 τὴν γῆν σχισθεῖσαν, τὰς στεγνὰς πηγὰς τῶν ῥυακίων,
 καὶ τὴν ὀργὴν τῶν οὐρανῶν ἐπὶ τὴν γῆν ῥιφθεῖσαν,
 καὶ τὰς νεφέλας, ὕδατος καὶ δρόσου στερουμένας,
 εἰς τὴν μεγάλην ἔκτασιν ὡς φλόγας φερομένας.

56

Ὁ κοῖλος ἄνω οὐρανὸς ὡς κλίβανος ἦν καίων,
 καὶ οὐδαμοῦ οὐδέν ἐστι τὰ βλέμματα ἐλκύνον.
 Κοιμᾶτ' ἐντὸς τῶν μαύρων τοῦ ὀζέφυρος σπηλαίων,
 καὶ εἰς τὰ δένδρα καὶ φυτὰ τὰ φύλλα παύει σείων,
 ἐκτὸς σπανίως ἄνεμος, ὡς ἐκ καμίνου πνέων,
 ἐὰν ἐφύσα, διελθὼν τὰς ἄμμους τῶν Λιβύων.
 Αὐτὸς δὲ δύσπνους καὶ βαρὺς, διὰ πνοῆς ἐμπύρου
 προσέβαλλε τὰ πρόσωπα, τοὺς πνεύμονας ἐπλήρου.

57

Οὐδέ τις κἄν ἀναφυχὴ τὴν νύκτα χορηγεῖται.
 Ἐπίσης ἡλιοκαῆς νομίζεται κ' ἐκείνη.
 Φλογώδεις πλήττουσι δοκοὶ τὰς ὄψεις, καὶ κομῆται,
 κ' ἡ ἀτμοσφαῖρα φαίνεται ὡς πνέουσα πυρίνη·
 καὶ οὐδὲ κἄν, γῆ δύστυνε, εἰς σὲ παραχωρεῖται
 ἢ πάχνη ἦν ὑπέρυθρον σταλάζει ἢ σελήνη
 εἰς τοὺς σοὺς κόλπους. Ἄνυδρον πᾶν χόρτον ἐμαράνθη·
 ἰκμάδος ἕνα σταλαγμὸν ζητοῦσι μάτην τ' ἄνθη.

58

Τὰ βλέφαρα κατέλειπεν ὁ ὕπνος ὄραπετεύων,
 καὶ ἐγρηγόρει παννυχὶ ὁ στρατιώτης ἄκων,
 μάτην ἀνάπαυσιν ζητῶν. Ἄλλὰ δεινὸν πρωτεῦον
 ἦτον ἡ δίψα· ἐπειδὴ τὸ ὕδωρ τῶν ρυάκων
 τῆς Γαλιλαίας, ὁ κακῶς τῆς χώρας δυναστεύων,
 διὰ παντοίων οὐσιῶν φθοροποιῶν φαρμάκων
 διέφθειρε, καὶ ἔγιναν θανάσιμοι αἱ κρήναι,
 ὡς ὁ Ἄχέρων λέγεται καὶ ὡς ἡ Στύξ πῶς εἶναι.

59

Ὁ βραχὺς ρυαῖ Σιλοῆς, διὰ ψυχρῶν ὑδάτων
 ὡς τότε τοὺς Χριστιανούς πολεμιστὰς ποτίζων,
 ἀπεξηράνθη, καὶ σαπρῶν παρίστησι τελμάτων
 κηλίδας, οὔτι ὠφελῶν, καὶ κατ' οὐδὲν ὀροσίζων.
 Ἄλλ' οὐδ' ὁ Πάδος ὁ βαθὺς, ὁ ἄρχων τῶν ρευμάτων,
 θὰ ἦν τῆς ἀπληστίας των, τῆς δίψης αὐτῶν μείζων,
 οὐδὲ ὁ Νεῖλος πλημμυρῶν ἢ ὁ πολὺρροὺς Γάγγης
 ἀνώτεροι ἐφαίνοντο τῆς τοῦ στρατοῦ ἀνάγκης.

60

Ὅστις συνέβη νὰ ἰδῆ εἰς ὄχθας ἀνθοφόρους
 ν' ἀπλοῦται ἄργυρος ὑγρὸς, τὸ νᾶμα τὸ λιμναῖον,
 ἢ χεῖμαρρος ἐκ κορυφῆς νὰ φέρηται τοῦ ὄρους,
 ἢ ρύαξ νὰ ἐλίσσεται διὰ τῆς χλόης ῥέων,
 ἐκεῖνος συνησθάνετο νυγμοὺς καρδιοβόρους,
 κ' ἐκεῖν' ἢ μνήμ' εἰς βάσανον τῷ ἦτον πολὺ πλέον.
 Αὐτ' αἱ εἰκόνες αἱ τερπναὶ σκηνῶν δροσερωτάτων
 ἐπηύξανον τὴν θέρμην των, τὴν αὐχμηρότητά των.

61

Τὰ σώματα τῶν ἵπποτῶν ἐκείνων τῶν εὐρώστων,
 οἷς οὔτι ποτ' ἐμπόδιον ἢ πρόσκομμ' ἀντετάχθη,
 εἰς ὧν τὰ μέλη οὔποτε ἦν βάρος ὁ χαλκός των,
 ὧν πᾶς χιλίους ν' ἀψηφῆ θανάτους ἐδιδάχθη,
 νῦν ἔκλυτ' ὑπὸ τῶν δεινῶν ἐκείνων τῶν ἀγνώστων
 ἐπὶ τῆς γῆς κατάκεινται, ἄχρηστ' ἀρούρης ἄχθη·
 κ' εἰς τὰς ζεούσας φλέβας των πῦρ ἐμφωλεύει βόσκον,
 καὶ τὰς ξηραίνει βαθμηδὸν, αὐτοὺς καταβιβρώσκον.

62

Ὁ ἵππος ὁ θυμοειδῆς ἀθύμως ἤδη κεῖται
 μισῶν τὸ χόρτον τὸ ξηρὸν, τὴν φίλην πρὶν τροφήν του.
 Ὁ ποῦς του ἤδη ἄτανος ὁ σιδηροῦς κλονεῖται,
 καὶ χαύνως ἔχει κύπτουσαν τὴν γαῦρον κεφαλὴν του.
 Τὰς δάφνας ἅς κατέκτησεν ὀλίγον ἐνθυμεῖται,
 οὐδ' εἰς τὴν δόξαν ἔρωτα αἰσθάνεται τὴν πρὶν του.
 Τὰ λάφυρα τὸν θλίβουσι, καὶ ἡ χρυσῆ στολὴ του
 ὡς ὄγκος βάρους ἐπ' αὐτοῦ πιέζει ἀφορήτου.

63

Ὅμοίως ἔκειτ' ὁ πιστὸς, ὁ οἰκοφύλαξ κύων,
 τὸν κύριόν του λησμονῶν, καθὼς καὶ τὴν οἰκίαν.
 Ἄσθμαίνων κατακλίνεται, τὰ μέλη του ταννύων
 ἔχει ὁ χαίνων φάρυγξ του πνοῆς ἐπιθυμίαν.
 Ἄλλ' ἂν ἀὴρ εἰσπνέηται ὑπὸ τῶν ἐντοσθίων,
 ὅπως τὴν θέρμην τὴν ἐντὸς πραῦν' εἰς τὴν καρδίαν,
 τὸ ζῶον οὐδ' ἀναψυχὴν ἀπήντα οὐδὲ δρόσον·
 βαρὺ τὸ εἰσπνεόμενον καὶ φλογερὸν ἦν τόσον.

64

Οὕτως ἐπίσης ἔκειτο ἡ γῆ ἐξηντλημένη,
 κ' ἐξηντλημένον ἐπ' αὐτῆς τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων.
 Ὁ δὲ φιλόχριστος στρατὸς οὐ μόνον δὲν προσμένει
 νίκας, ἀλλὰ τὰ ἔσχατα φοβεῖται τῶν ἀτόπων.
 Καὶ πανταχόθεν κοπετὸς καὶ θρῆνος ἀναβαίνει,
 καὶ ἀντηχεῖ μεμψιμοιρῶν κατὰ τοιοῦτον τρόπον·
 «Τί προσδοκᾷ ὁ ἀρχηγός; Τί περιμένει πλέον,
 »ὅταν εἶν' ὄλος ὁ στρατὸς ἡμιθανῆς κ' ἐκπνέων;

65

»Καὶ διὰ τίνων, πρὸς Θεοῦ, δυνάμεων ἐλπίζει
 »πῶς θὰ νικήσῃ τοὺς ἐχθροὺς, τὰ ὀχυρώματά των;
 »Πόθεν προσμένει μηχανάς; ἢ πῶς παραγνωρίζει
 »πῶς καθ' ἡμῶν ὁ οὐρανὸς ὠργίσθη ἐπ' ἐσχάτων;
 »Δὲν βλέπει; Τὴν δυσμένειαν αὐτοῦ ἐξεικονίζει
 »διὰ πολλῶν καὶ συνεχῶν σημείων καὶ τεράτων.
 »Φλέγει ὁ ἥλιος ἡμᾶς σχεδὸν καθ' οἶον τρόπον
 »φλέγει τὰς χώρας τῶν Ἰνδῶν καὶ τὰς τῶν Αἰθιοπῶν.

66

» Ἐν μέρει ὄχλου ἀγενοῦς μᾶς θέτει καὶ ἀχρήστου,
 » καὶ οὕτω νὰ φερώμεθα ἀδιαφόρως βλέπει
 » ἀπέναντι ἀνωφελοῦς θανάτου, τοῦ αἰσχίστου,
 » ἀρκεῖ αὐτὸς τοῦ ἀρχηγοῦ τὰ σκῆπτρα νὰ διέπη;
 » Λοιπὸν ἢ δίψα τοῦ βαθμοῦ τσαύτη τοῦ πρωτίστου!
 » Τοσοῦτον τῶν ἀρχομανῶν τὸ αἶσθημ' ἀνατρέπει,
 » ὥστε νὰ ἔχωνται ἀπρὶξ τῆς πρωτοκαθεδρίας
 » καὶ ἂν ἐπάγωσι πολλὰς εἰς τὸν λαὸν ζημίας!

67

» Τοιοῦτος ὁ φιλόανθρωπος ἐκεῖνος Γοδεφρεῖδος.
 » Καὶ ὅμως ἐγκαυχώμενος ἐπ' εὐσεβείᾳ χαίρει.
 » Ἴνα πᾶν δρέπη μάταιον τιμῆς ἀτίμου εἶδος,
 » μικρὸν φροντίζει ἂν καὶ τὸ πλῆθος ὑποφέρει.
 » Βλέπων τοὺς ρύακας ἡμῖν ξηροὺς μέχρι ρανίδος,
 » ἐκεῖνος ὕδωρ ἑαυτῷ ἐξ Ἰορδάνου φέρει.
 » Ὀλίγους φίλους ἐστιᾶ, καὶ πίνει μετ' ἐκείνων
 » κιονῶν εἰς ὕδωρ δροσερὸν τὸν ἐκ τῆς Κρήτης οἶνον.»

68

Οὕτως αὐτοί· ὁ δ' ἀρχηγὸς τῶν Γραικικῶν ταγμάτων,
 « Τί », — ἔλεγε, ν' ἀκολουθῆ τοὺς ξένους ἀπαυδήσας, —
 « τί ν' ἀποθάνω πρὸς οὐδέν; πρὸς τί τῶν στρατευμάτων
 » ἐμοῦ τὰς τάξεις νὰ ἰδῶ οἰκτρῶς καταστραφείσας;
 » Ὁ Γοδεφρεῖδος, ὁ τυφλῶς σκεπτόμενος καὶ πράττων,
 » ἐχέτω τύχας ἅς ζητεῖ, κ' οἱ Φράγκοι αὐτοῦ ἴσας.
 » Τί πρὸς ἡμᾶς; » Καὶ τῆς νυκτὸς ὡς ἔφθασεν ὁ ζόφος,
 μετὰ τῶν ἄλλων ἔφυγεν ἀγνώστως καὶ ἀψόφως.

69

Ἄμα δ' ἐγνώσθη τὸ συμβᾶν, φανέντος τοῦ ἡλίου,
καὶ ἄλλους τὸ παράδειγμα παρέσυρ' ἐρεθίσαν.
Τοῦ Ἀδεμάρου ὁ στρατὸς καὶ ὁ τοῦ Κλωταρίου,
καὶ ὄσων ἤδη σκελετοὶ καὶ τέφρα μόνον ἦσαν,
πρὸς οὓς τὸν ὄρκον ἔλυσεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ βίου
τὸ δρέπανον τὸ στυγερὸν, τὸ πάντα δεσμὸν λύσαν,
περὶ φυγῆς συσκέπτεται· καὶ ὡς ἡ νύξ προὔχῳρει,
δραπέτης ἄλλως ἄλλοθεν κρυφίως ἀνεχώρει.

70

Κ' εἰς ταῦτα μὲν ὁ Βουλλίων τὴν προσοχὴν ἐφίστει.
Νὰ ἐκριζώσ' ἡδύνατο βιαίως ὅσα βλέπει,
ἀλλὰ φαρμάκων αὐστηρῶν ἦτον ἐχθρός. Ἐν πίστει
ἦτις χειμάρρους ἴστησι καὶ ὄρη ἀνατρέπει,
κ' ἐν κατανύξ' εἰς τὸν Θεὸν ἀποταθεὶς μεγίστη,
ζητεῖ τῆς εὐλογίας του ἢ χάρις νὰ τὸν σκέπη·
τὰς δύο χεῖράς του ἐνοῖ, κ' ἐνθέου ζήλου πλήρη
λέγων αὐτὰ, τὰ βλέμματα πρὸς οὐρανὸν ἐγείρει·

71

«Πάτερ καὶ Κύριε, καθὼς ἐπέτρεψας νὰ πέσῃ
»ψεκᾶς γλυκεῖα ἄνωθεν ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου,
»κ' εἰς χεῖρα ἔδωκας θνητὴν τὸ μάρμαρον νὰ παίσῃ,
»καὶ τ' ὄρος νὰ διαρραγῇ, καὶ ὕδατος ποτίμου
»νὰ ρεῦσῃ ρύαξ, δὸς καὶ νῦν τὸ θαῦμα νὰ τελέσῃ
»κ' εἰς τούτους, ἀναβαίνουσα εἰς σὲ ἡ προσευχή μου.
»Τοῖς τότε τούτῳ τῷ στρατῷ ἀξίωμα δὸς ἴσον.
»Τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνός σου προμάχους αὐτοὺς χρίσον.»

72

Τοιαῦτα ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ ἐνθέρμως συνηγόρει
 διανοιγὲν τὸ εὐσεβὲς καὶ δίκαιόν του στόμα.
 Αἱ ἔλαφραί του προσευχαί, χωροῦσαι τελεσφόροι,
 ὡς κοῦφ' ἀνέβησαν πτηνὰ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα.
 Ὁ Κύριος δ' ἀποδεχθεὶς αὐτάς, τὸν ἐθεώρει
 ἐν εὐμενείᾳ, κ' ἔστρεψε τὸ ἅγιόν του ὄμμα,
 καὶ εἶδε τὰς βασάνους των καὶ τὸν βαθμὸν τῶν πόνων,
 κ' εὐσπλάγχχνως διὰ λέξεων ὠμίλησε προφρόνων·

73

« Ἄρκοῦσ' οἱ ἐπικίνδυνοι ἀγῶνες, καὶ ἡ πάλη
 » ἦν πρὸ τοσοῦτου ὁ στρατὸς ὁ φίλος ὑπομένει.
 » Κρυφίως, καὶ κακοτεχνῶν, ὁ Ἄδης τὸν προσβάλλει,
 » καὶ κατ' αὐτοῦ ὠπλίσθησαν λαοὶ συνησπισμένοι.
 » Τούντεῦθεν πρέπει δι' αὐτὸν ν' ἀρχίσῃ τάξις ἄλλη,
 » κ' αἰσία καὶ εὐήμερος νὰ εἶναι καὶ νὰ μένη.
 » Ἄς βρέξῃ. Σὺ δ' ἀδάμαστε πολεμιστὰ, μὴ κρύπτου·
 » καὶ ὁ στρατὸς πρὸς δόξαν σου ἐλθέτω τῆς Αἰγύπτου.»

74

Τὴν ἀμβροσίαν κεφαλὴν ἐκίνησε, κ' ἐσεῖσθη
 ὁ οὐρανὸς, κ' οἱ ἀπλανεῖς φωστῆρες, κ' οἱ πλανῆται·
 πᾶν ὄρος καὶ πᾶν βάραθρον ἐκ βάθρων ἐκλονίσθη,
 καὶ τρέμει ὁ Ὠκεανὸς, καὶ ὁ ἀήρ φοβεῖται.
 Ἄστράπτει πρὸς λαῖά, ὡς ἂν ὁ οὐρανὸς ἐσχίσθη,
 κ' ἡ ἀστραπὴ εὐθύς βροντῆς βαρείας προσηγεῖται.
 Χαρμόσυνον δ' ἀλαλαγμὸν ἐξέπεμψαν τὰ πλήθη,
 κ' εἰς τὰς βροντάς καὶ ἀστραπάς ἐκεῖνος ἀπεκρίθη.

75

Ἴδου νεφέλ' αἰφνίδιαι. Οὐχὶ αὐτὰς θηλάσας
 ὁ ἥλιος ἀπὸ τῆς γῆς εἰς οὐρανὸν ἐγείρει.
 Ὁ οὐρανὸς ἠνέωξε τὰς πύλας αὐτοῦ πάσας,
 καὶ μετὰ πλείστης πρὸς τὴν γῆν ὀρμῆς τὰς κατασύρει.
 Σκότος ἐκάλυψε τὴν γῆν κ' ἐχύθ' εἰς τὰς θαλάσσας,
 καὶ ἡ ἡμέρα ἔσβυσεν εἰς νύκτα, φρίκης πλήρη.
 Πίπτει ῥαγδαία ἡ βροχὴ, καὶ τοὺς ἀγροὺς ἀρδεύει·
 τὸ ρεῦμα δέ, τῶν ποταμῶν τὰς ὄχθας ὑπερέβη.

76

Καθὼς ἐν ὥραις αὐχμηραῖς ἐάν, κατὰ τὸ θέρος,
 νέφη φανῶσιν, ἄγγελοι δροσοποιῶν ὑδάτων,
 αἱ λάλοι νῆσσαι εἰς ξηρὸν τοῦ ῥυακίου μέρος
 μετὰ τραχέων τὴν βροχὴν ἀσπάζονται κρωγμάτων·
 τοῦ καταρρέοντος λουτροῦ τὰς ἐξεγείρει ἔρωσ,
 κ' ἐκτείνουσιν εἰς τὰς ψυχρὰς ῥανίδας τὰ πτερά των·
 ταῖς πρώταις δ' ἔπειτα ἐκεῖ καὶ ἕτεραι συνῆψαν,
 καὶ σβέουσαι ἀγάλλονται τὴν καυστηράν των δίψαν·

77

Τοιοῦτοι, ἀλαλάζοντες ἐδέχοντο κ' ἐκεῖνοι
 τὸν ὑετὸν, ὃν ἔστελλεν, ὡς δωρεάν πλουσίαν
 ὁ οὐρανός· καὶ ἔσπευδον τὴν κόμην τίς νὰ πλύνῃ,
 τίς εἰς τὸ ὕδωρ τὸ στακτὸν νὰ βρέξῃ τὸν μανδύαν,
 καὶ τίς μὲν εἰς ποτήριον, τίς δ' ἐκ τοῦ κράνουσ πίνει,
 τίς δ' εἰς τὴν δρόσον νὰ λουσθῇ ζητεῖ τὴν αἰθερίαν·
 αὐτὸς τὸ μέτωπον, αὐτὸς τοὺς μήνιγγάς του βρέχει,
 ἄλλος εἰς χρῆσίν του πληροῖ ἀγγεῖα καὶ τὰ ἔχει.

78

Ἐκτὸς δὲ ὅτι τῶν θνητῶν ἀνέπνευσαν τὰ γένη,
καὶ ἔτι ἀνεβρώσθησαν ἀπὸ τῶν πρώτων πόνων,
κ' ἡ γῆ, ἡ τέως εἰς πολλὰς ῥωγμὰς κατεσχισμένη,
ἡ διψαλέα καὶ στυγνὴ εἰς τὸν πρὸ τούτου χρόνον,
ῥοφᾷ τὸ ὕδωρ ἄπληστος, καὶ διαβρεχομένη,
διὰ τῶν ἐνδομύχων τῆς τὸ διαιρεῖ λαγώνων,
καὶ εἰς τὰς φλέβας τῶν φυτῶν καὶ τῶν ἀνθέων πάντων
νὰ τοῖς παρέχῃ τὴν τροφήν τὸ φέρει τὴν ὑγρὰν των.

79

Καὶ ἦτον ὡς ἡ ἀρρώστος παρθένος, ἀφ' οὗ πῆ
τὸ φάρμακον τὸ ζεῖδωρον, οὗ ἡ ἰσχὺς μεγάλη.
Τὴν πρώτην τοῦ νοσήματος αἰτίαν ἀποσεῖει,
ἣτις τῇ κατεβίβρωσκε τὴν ῥώμην καὶ τὰ κάλλη·
κ' οἱ νέοι χαρακτῆρές τῆς ἐκλάμπουσιν ὅποιοι
ἔθαλλον πρὶν τὴν ἀνθηρὰν ὑγείαν ἀποβάλλῃ·
καὶ λησμονοῦσα ἐν βραχεῖ τὰς πρώτας τῆς βασάνους,
ζητεῖ καὶ πάλιν τὰς στολὰς, τοὺς ἀνθηροὺς στεφάνους.

80

Ἐπαυσε τέλος ἡ βροχὴ κ' ἐπέστρεψεν αἰθρία,
κ' ἔλαμψεν ἥπιος, γλυκὺς ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου,
καὶ ἡ ἀκτίς τοῦ ἦν χρυσῆ καὶ ἰσχυρά, ὅποια
τοῦ ἀπριλίου φθίνοντος κ' ἐλθόντος τοῦ μαΐου.
Ὡ πίστι παντοδύναμε καὶ τοῦ Θεοῦ λατρεία,
σὺ τὸν ἀέρ' ἀπὸ παντὸς καθαίρεις δαιμονίου,
τάξιν καὶ φύσιν τῶν ὠρῶν σὺ δύνασαι ν' ἀλλάσσης,
σὺ τοὺς ἀστέρας νὰ νικᾷς, τὴν τύχην νὰ δαμάσῃς!

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

1

Τὴν δροσερὰν καὶ μαλακὴν ἀγκάλην τῆς μητρὸς τῆς
ἡ νύξ καταλιμπάνουσα μελανωπὸς προκύπτει.
Αἱ αὔραι κοῦφαι πνέουσιν ἀπὸ τοῦ στόματός τῆς,
κ' ἡ ζωοφόρος δρόσος τῆς τῆς γῆς τὸν κόλπον νίπτει.
Τὰ κράσπεδά τῆς ἤπλωσε, κ' ἐκ τοῦ καλύμματός τῆς
τὴν χλόην καὶ τ' ἀνθύλλια ἐπὶ τὴν φύσιν ρίπτει·
κ' οἱ μυροφόροι ζέφυροι, κινουῦντες τὰ πτερά των,
καλοῦσ' εἰς ὕπνον τοὺς θνητοὺς, κ' εἰς λήθην τῶν καμάτων.

2

Κ' οἱ μὲν τὴν μνήμην ἔπνιγον τῶν τῆς ἡμέρας πόνων
εἰς ἣν αὐτοῖς ἀνάπαυσιν ὁ ὕπνος ἦλθε φέρων.
Ὁ δὲ τῶν ὄλων Κύριος, εἰς τοῦ φωτὸς τὸν θρόνον
ἠγρύπνει ἐπὶ τῶν θνητῶν· στραφεῖς δ' ἐκ τῶν αἰθέρων
πρὸς Γοδεφρεΐδον, μεταξὺ τῶν Φράγκων ἡγεμόνων
τὸν εἶδε, κ' εὐμενῶς αὐτὸν προσέβλεψε καὶ χαίρων,
καὶ ὄνειρον ἠθέλησε σιγῶντα νὰ τῷ στείλῃ,
ὅστις ἀρχαῖον θέσπισμα ἐλθῶν νὰ τῷ ἀγγείλῃ.

[ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΡΑΓΚΑΒΗ—Τόμ. Ζ']

7

3

Τοῦ μέρους, ὅθεν τῆς αὐγῆς ὁ δίσκος ἀνατέλλει,
 δευτέρα πύλη οὐ μακρὰν ὑπάρχει κρυσταλλίνη.
 Συνήθως, ὅταν ἡ ἡὼς νὰ μειδιάσῃ μέλλῃ,
 πρὶν εἰς τὴν εἴσοδον προβῆ, ἀνοίγεται ἐκείνη,
 κ' ἐξέρχονται οἱ ὄνειροι, ἂν ὁ Θεὸς τοὺς στέλλῃ
 εἰς οὓς φιλεῖ ἐπ' ἀρετῇ κ' ἐπὶ δικαιοσύνῃ.
 Καὶ τότε πρὸς τὸν στρατηγὸν διὰ χρυσῶν πτερούγων
 κατῆλθεν ὄνειρος σταλείς, τὴν πύλῃν διανοίγων.

4

Ποτὲ εἰς βλέμμ' ἀνθρώπινον ἐκείνου δὲν ἐφάνη
 ἢ ὄναρ χαριέστερον ἢ ὄραμα γλυκίον.
 Ὡς νὰ τῷ λέγῃ φαίνεται, καὶ καταδήλως πάνυ
 τὰ τῶν ἀστέρων μυστικά καὶ τὰ τῶν οὐρανίων·
 καὶ ὡς ἐὰν εἰς κάτοπτρον ἐνέβλεπε, μανθάνει
 πᾶσαν ἀλήθειαν σαφῆ περὶ τῶν ὑπεργείων.
 Ἐνόμιζε πῶς αἴθριον διάστημα ἐπέρα,
 ὃ περιέβαλλε φλογῶν παγχρύσων ἀτμοσφαῖρα.

5

Ὡς δ' εἰς τὸν τόπον τὸν λαμπρὸν ἐθαύμαζεν ἐκεῖνον
 τὴν ἔκτασιν, τὴν κίνησιν, τὸ φῶς, τὴν ἀρμονίαν,
 στέφανον φέροντα πυρὸς καὶ στέφανον ἀκτίνων,
 εἶδε χωροῦντα πρὸς αὐτὸν ἰππότην νεανίαν.
 Καὶ ἤκουσε νὰ τῷ εἰπῆ, τὸν λόγον ἀποτείνων,
 γλυκὺν ὑπὲρ κελάδημα καὶ ὑπὲρ μελωδίαν·
 « ὦ Βουλλιών, νὰ μὲ δεχθῆς ἀρνεῖσαι φιλοφρόνως;
 » Ἡ μνήμη σοὶ ἐξέφυγε τοῦ φίλου σου Οὐγῶνος ; »

6

· Κ' ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο· «Μ' ἐφάνης ὄψιν ἄλλην
 »πῶς ἔχεις, ἡλιοφαῆς ὡς εἶς' ἐστολισμένος.
 »Οὕτω σέ βλέπων, ἄπορον δὲν εἶναι ἂν ἐσφάλην,
 »καὶ ἂν τὸ νέον σχῆμά σου μ' ἠπάτησ' ἐπομένως.»
 Κ' ἠνέωξε περιπαθῶς τὴν φιλικὴν ἀγκάλην
 καὶ τὴν ἐξέτεινε δις, τρίς, καὶ ἐπανειλημμένως.
 Ἄλλὰ κατ' ἐπανάληψιν τρίς ἦν ἐν ἀπορίᾳ·
 ὡς φροῦδὸν ὄναρ, ὡς σκιά ἐλύθ' ἢ ὄπτασία.

7

Ἐκεῖνος δ' εἶπε μειδιῶν· «Ὑπὸ γηίνης σκέπης
 »νομίζεις πῶς καλύπτομαι, καὶ ὕλη πῶς μ' ἐνδύει;
 »Ἐμπρός σου αὐλὸν μορφὴν καὶ πνεῦμα γυμνὸν βλέπεις.
 »Τὸ ἄστν τὸ οὐράνιον πολίτην τοῦ μ' ἐγκλείει.
 »Ἐκεῖ καὶ σὺ θεν' ἀναβῆς, κ' ἐκεῖ θενὰ ἐμπρέπης
 »ἔπου σκηνοῦσι πρόμαχοι τῆς πίστεως ἀνδρεῖοι.»
 —«ὦ! πότε τοῦτο ἔσται μοι; ἠρώτησεν ἐκεῖνος.
 »Νὰ ρίψω ἀνυπομονῶ τὸ γήινόν μου σκῆνος.»

8

Ὁ δὲ Οὐγῶν ἀπήντησε· «Ταχέως, ναί, ταχέως
 »εἰς τοῦ θριάμβου τῶν πιστῶν τὴν δόξαν θ' ἀναζήσης.
 »Ἄλλ' ἡ ὁδὸς αὐτοῦ βατὴ δὲν θὰ σοὶ γίνη, ἕως
 »ιδρώτων τὴν ἀνοίξωσι κ' αἱμάτων πολλῶν ρύσεις,
 »καὶ μέχρις οὗ τὸ μέγα σου νὰ ἐκπληρώσης χρέος,
 »καὶ τῆς ἀγίας πόλεως νὰ θραύσης τὰς ἀλύσεις,
 »καὶ θρόνου χριστιανικοῦ νὰ θέσης πρῶτας βάσεις,
 »εἰς ὃν τὸν σὸν αὐτάδελφον πεσῶν θ' ἀναβιδάσης.

9

» Ἄλλ' ἵνα μάλλον ἐπαρθῆς πρὸς τὰς μονὰς ἐκεῖνας,
 » καὶ περισσεύσῃ ἡ ὄρμη τῆς σῆς ἐπιθυμίας,
 » ἰδὲ τὸ φῶς τὸ ἀχανές, τὰς σφαῖρας τὰς πυρίνας,
 » ἅς διευθύνει δάκτυλος τῆς ἀχανοῦς σοφίας,
 » καὶ ἄκουσον τῶν οὐρανῶν ἀδούσας τὰς σειρῆνας,
 » καὶ τῶν ἀγγελικῶν λυρῶν τὰς θείας συμφωνίας,
 » κ' ἔπειτα νεῦσον πρὸς ἐκεῖ (εἶπε τὴν γῆν δεικνύων),
 » καὶ τὴν μηδαμινότητα ἰδὲ τῶν ἐπιγείων.

10

» Τῆς ἀνθρωπίνης ἀρετῆς μόνος ἰδὲ καὶ κρίνε
 » ποῦ ἐπὶ γῆς ἡ ἀφορμὴ κ' ἡ ἀμοιβὴ ποῦ κεῖται,
 » καὶ τίνες αἱ λαμπρότητες κ' αἱ δόξαι σὰς ἐκεῖναι,
 » ἐφ' αἷς ὑμεῖς κομπάζετε καὶ μεγαλοφρονεῖτε.
 » Βραχεῖα νῆσος εἶν' ἡ γῆ, καὶ πέριξ αὐτῆς εἶναι
 » ὁ πόντος ὃν Ὀκεανὸν, ὃν ἀχανῆ καλεῖτε.
 » Οὐδὲν πλὴν ἔχει ἄξιον ὧν τ' ὄνομα ἐκφράζει,
 » ἀλλ' εἶναι βάλτος ἀβαθῆς, καὶ ὕδωρ ὃ λιμνάζει.»

11

Εἶπεν· ὁ δὲ κατένευσε καὶ εἶδε μειδιάσας,
 καὶ περιφρόνησις κρυπτὴ ἐντὸς τοῦ ἐκδηλοῦται.
 Εἰς ἓν σημεῖον ποταμοὺς, γῆν εἶδε καὶ θαλάσσας,
 ὅ,τι ἀπέχον φαίνεται, εἰς ἓν πῶς συγκεντροῦται·
 καὶ εἰς τοῦ κόσμου τοὺς καπνοὺς, εἰς τὰς σκιάς του πάσας
 ἐξέστη πῶς ὁ νοῦς ἡμῶν ἀφρόνως προσηλοῦται,
 πῶς ἐξουσίαν δουλικήν, φήμην βωβὴν ζηλεύει,
 καὶ λησμονεῖ τὸν οὐρανὸν, ὅστις καλῶν μᾶς νεύει.

12

Καὶ ἀπεκρίθη· «Γῶν δεσμῶν ἀνίσως τῶν γηίνων
 »ὁ οὐρανὸς τὸ πνεῦμά μου ἀργήσῃ ν' ἀπαλλάξῃ,
 »εἰς τὰς ἀπάτας τῆς ζωῆς βαδίζων, διὰ τίνων
 »δρόμων ποτὲ νὰ μὴ σφαλῶ, σὺ θέλεις μὲ διδάξει.»
 Ὁ δ' εἶπεν· «Ἀκολούθησον τὸν ἄπταιστον ἐκεῖνον
 »εἰς ὃν χωρεῖς, κ' ἐντὸς αὐτοῦ οὐδὲν μὴ σὲ παραῖξῃ.
 »Πλὴν τοῦ Βερτόλδου τὸν υἱὸν θὰ σὲ παρακινήσω
 »νὰ φέρῃς, τὸν ἐξόριστον μετακαλῶν, ὀπίσω.

13

»Ἀνίσως ὁ ἀνώτατος νὰ εἶσαι στρατηλάτης
 »τοῦ ἔργου τοῦ ἀγίου σὰς διέταξε τὸ θεῖον,
 »καθὼς ἐδόθη ἐντολὴ εἰς σὲ νὰ διατάτῃς,
 »νὰ ἐκτελῇ τὸ προσταχθὲν ἐδόθ' εἰς τὸν ἀνδρεῖον.
 »Δευτέρας ἔσται τάξεως, ὡς σὺ τῆς ὑπερτάτης,
 »καὶ σὺ μὲν ἔση κεφαλὴ, ἐκεῖνος δὲ βραχίων
 »τοῦ στρατοπέδου. Ἄλλος τις νὰ λάβῃ μὴ ἀφήσῃς
 »τὸ ἔργον του, καὶ οὐδὲ σὺ μὴ λάβῃς το ἐπίσης.

14

»Ἐκείνῳ μόνῳ δέδοται τὸ δάσος ν' ἀποκόψῃ
 »τὸ ὑπερασπιζόμενον ὑπὸ μαγκανευμάτων·
 »καὶ ὁ στρατὸς, ἀδυνατῶν ὡς ὥρας νὰ προκόψῃ
 »ἀπέναντι τῶν ὅπλων των καὶ τῶν ὀχυρωμάτων,
 »καὶ βιαζόμενος σχεδὸν τὸν δρόμον ν' ἀνακόψῃ,
 »θὰ ἐπιτύχῃ δι' αὐτοῦ, πολλὰ καὶ νέα πράττων.
 »Νὰ κατακτήσῃ φρούρια, καὶ νὰ νικήσῃ μέλλει
 »ὅπόσους ἢ ἀνατολὴ στρατοῦς πρὸς δύσιν στέλλει.»

15

Σιγαῖ· ὁ δ' ἀποκρίνεται· «ὦ! τὸν πεπλανημένον
 »θὰ εἴμ' εὐγνωμονέστατος ἐὰν ἰδῶ ὀπίσω.
 »Οἱ εἰς τὸν νοῦν ἐμβλέποντες ἡμῶν τὸν κεχυμένον,
 »ἤξεύρουσιν ἄν, φίλτατε, ἀγαπητὸς μοὶ ἦσο.
 »Ἄλλὰ, νὰ παραγγείλω τί εἰς τὸν ἀπεσταλμένον;
 »τί νὰ μηνύσω εἰς αὐτὸν, καὶ τί νὰ τῷ ζητήσω;
 »Νὰ παραινέσω προτιμᾶς, ἢ λέγεις νὰ προστάξω,
 »ὥστ' εὐγενὲς καὶ νόμιμον νὰ εἶναι ὅ,τι πράξω;»

16

Ὁ ἄλλος δ' ἀνταπήντησεν· «Ὁ ὑψιστος μονάρχης
 »ἔξ οὗ σοι πᾶσαι χάριτες καὶ εὐποιΐαι πᾶσαι,
 »θέλει παρ' ἅπασιν, ἐφ' ὧν σοὶ ἐπιτρέπει ν' ἄρχῃς,
 »νὰ διαμένῃς σεβαστὸς, κ' εἰσέτι νὰ τιμᾶσαι.
 »Μὴ καταβῆς εἰς δέησιν, ὅς ἡγεμῶν ὑπάρχεις,
 »καὶ τῆς συγκαταβάσεως μὴ τόσον καταχρᾶσαι·
 »ἀλλ' εἰς προτάσεις αἰτινες θὰ γίνωσ', ὑποχώρει,
 »καὶ ὅταν σοὶ ἀπευθυνθῇ παράκλησις, συγχώρει.

17

Ὁ Γέλφος οὐρανέμπνευστος θὰ σὲ παρακαλέσῃ
 »συγγνώμην τῶν σφαλμάτων του νὰ δώσῃς εἰς τὸν νέον,
 »εἰς ἃ ἐξ ἄφρονος θυμοῦ ἠτύχησε νὰ πέσῃ,
 »ἂν ἐπανέλθ' εἰς τὴν τιμὴν καὶ πράξῃ κατὰ δέον.
 »Καὶ νῦν μὲν ἐν παράφρονος ἐστὶν εἰσέτι θέσει,
 »ἀργὸς περιφερόμενος, κ' ἔρωτα φαῦλον πνέων·
 »ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ—πίστευσον τοῖς λόγοις μου—ταχέως,
 »θὰ ἔλθῃ, καὶ τὸ ἱερὸν θεν' ἀναλάβῃ χρέος.

48

» Ὁ ἐρημίτης Πέτρος, ὃν ὁ οὐρανὸς ἐγκρίνει
 » ἑρμηνευτὴν ὑπέρτατον τῶν θείων μυστηρίων,
 » τοὺς ἀποστόλους παρ' ὑμῖν αὐτὸς θὰ διευθύνῃ
 » εἰς ὃ ὁ νέος μαχητὴς ἐγκρύπτεται χωρίον·
 » θὰ τοῖς διδάξῃ πῶς αὐτοῦ ἡ λύτρωσις νὰ γίνῃ,
 » καὶ πῶς νὰ σοὶ τὸν φέρωσι, καὶ διὰ δρόμων ποίων.
 » Εἰς τὰς σημαίας σας αὐτὸν ὁ οὐρανὸς θὰ φέρῃ,
 » καὶ οὕτω θενὰ ἔλθωσι κ' οἱ ἄλλοι σας ἑταῖροι.

49

» Καὶ ἤδη ὁ ἐπίλογος τῆς ἀκροάσεώς σου,
 » ὅστις ἠξέυρω ἰσχυρῶς πῶς θὰ σ' εὐχαριστήσῃ·
 » Ὁ ἀναμιγῆ τὸ αἷμά του μετὰ τοῦ αἵματός σου,
 » καὶ γενεὰ ἐκ τοῦ δεσμοῦ λαμπρὰ θενὰ βλαστήσῃ.»
 Σιγαῖ, κ' εὐθύς ἐξέλιπεν ὡς φάσμα ὑγρᾶς δρόσου,
 ἢ ὡς καπνὸς ὃν ἄνεμος προσπνεύσας διαλύσῃ.
 Ὁ Γοδεφρείδος δ' ἐξυπνᾶ, καὶ τ' ὄνειρον ἐλύθη,
 κ' ἐκπληξίς μόνῃ καὶ χαρὰ τῷ μένει εἰς τὰ στήθη.

20

Ἀνέβλεψε δ' ὁ Βουλλιών, καὶ εἶδ' ἐκπεπληγμένους
 ἔτ' ἡ αὐγὴ ἀνέτειλεν, ὅτι τὸ φῶς ἐβρώσθη.
 Τῆς κλίνης τῆς ραθύμου του ἠγέρθη ἐπομένως,
 καὶ εἰς τ' ἀνδρεῖα μέλη του τὰ ὄπλα του ἐζώσθη.
 Ἐκ τῶν σκηνῶν δ' οἱ ἀρχηγοὶ συνῆλθον ἐσπευσμένως,
 ἅμα ἡ πρόσκλησις αὐτοῖς τοῦ στρατηγοῦ ἐγνώσθη·
 κ' ἐν συνεδρίῳ κάθηνται ἐκεῖ νὰ συσκεφθῶσιν,
 ὅπου τεκταίνοντ' αἱ βουλαὶ πρὶν ἢ ἐκτελεσθῶσιν.

21

Εύρων δ' ὁ Γέλφος ὁ χρηστός ἐντός τοῦ συνειδότος
 τὴν οὐρανόθεν εἰς αὐτὸν ἐμφυσηθεῖσαν γνώμην,
 ἠγέρθη ἐκ τῆς ἔδρας του ἐν τοῖς συμβούλοις πρῶτος,
 καὶ ταῦτα εἶπεν· « Ἀρχηγέ ἐπεικῆ, συγγνώμην
 » δὲν θὰ ζητήσω παρὰ σοῦ, διότι ἀπεικότως
 » ὑπὲρ προσφάτου σφάλματος λαλήσων θ' ἀφικόμην,
 » ἔξ οὗ θὰ εἶχες δίκαιον νὰ μὲ καταδικάσης
 » ἀκαίρους ὡς προβάλλοντα καὶ ἀπρεπεῖς προτάσεις.

22

» Ἀλλὰ πρὸς σέ τὸν εὐσεβῆ πῶς ἔρχομαι δεήσεις
 » ὑπὲρ Ῥινάλδου τοῦ κλεινοῦ καὶ τοῦ ἀνδρείου φέρων
 » ἀπόβλεψον, καὶ εἰς ἐμὲ ἀπόβλεψον ἐπίσης
 » ὅστις ὁ πάντων ἔσχατος δὲν εἶμαι τῶν ἐταίρων,
 » καὶ τὴν συγγνώμην ν' ἀρνηθῆς μὴ, ἀρχηγέ, θελήσης,
 » ἦν θὰ δεχθῆ παῶς ὁ στρατὸς ἐπευφημῶν καὶ χαίρων.
 » Νὰ ἐπανέλθῃ ἄφες τον. Μετανοῶν θὰ σπεύσῃ
 » τὸ αἷμά του πρὸς τὸ κοινὸν καλὸν νὰ δαφιλεύσῃ.

23

» Νομίζεις ἄλλος πλὴν αὐτοῦ ὅτι τολμᾷ νὰ τάμη
 » τ' ἄγρια δένδρα τοῦ δρυμοῦ τὰ γεγοητευμένα;
 » Εἰς θάνατον καὶ εἰς σφαγὴν τίς ἄλλος θέλει δράμει,
 » ἔχων αὐτοῦ τὴν ἄτρομον, τὴν χαλυβδίνην φρένα;
 » Τίνος θὰ σείσῃ φρούρια καὶ πύλας ἢ παλάμη,
 » ἢ θ' ἀποκρούσῃ σώματα ἐνόπλων τεταγμένα;
 » Εἰς τὸν στρατὸν σου δὸς, ὦ δὸς τὴν χεῖρα τοῦ κρατίστου,
 » ὅστις ἐστὶν ὁ πόθος του καὶ ἡ θερμὴ ἐλπίς του.

24

» Ἀπόδος τὸν ἀνεψιὸν εἰς τὸν αἰτοῦντα θεῖον,
 » κ' εἰς σέ δριμύν ἐκτελεστήν, εἰς σέ τὴν δεξιάν του.
 » Μὴ ἐν ἀργίᾳ ἐκλυθῆ ὁ κραταῖος βραχίων.
 » Ἀπόδος τον εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὴν εὐκλειάν του·
 » καὶ ὑπὸ τὴν σημαίαν σου, τῆς νίκης τὸ σημεῖον,
 » θ' ἀνταμειφθῆ, τὴν ἀρετὴν λαβὼν τὴν παλαιάν του.
 » Ἐχων δὲ σέ παράδειγμα, καὶ σέ καθοδηγόν του,
 » θὰ πράξῃ ἔργ' ἀντάξι' αὐτῶν πρώτων ἡμερῶν του.»

25

Τοιαῦτ' αὐτὸς ἐδέετο, καὶ πᾶσα συγκινεῖται
 κ' ἐπευφημεῖ ἡ σύνοδος εἰς τὴν παράκλησίν του.
 Ὁ δὲ, ὡς ἂν ἀπόφασιν νῦν πρῶτον συλλογῆται
 ἦν οὐποτε οἱ λογισμοὶ ἐστάθμισαν οἱ πρὶν του,
 τῷ λέγει· « Πάντες ἂν ὑμεῖς ἐκθύμως τὴν ζητῆτε,
 » μόνος ἐγὼ δὲν θ' ἀντιστῶ εἰς τὴν συγχώρησίν του.
 » Ἄς παύσ' ἡ αὐστηρότης μου, καὶ σήμερον κρατεῖτω
 » ὅ,τ' ἡ κοινὴ ἀπόφασις τοῦ συνεδρίου ἦτο.

26

» Ἄς ἔλθῃ ὁ Ῥινάλδος, πλὴν ἅς μάθῃ νὰ ὑπεῖκῃ
 » τοῦντεῦθεν εἰς τὴν φρόνησιν ἡ ζέουσα ὀργή του.
 » Τὰς εἰς αὐτὸν ἐλπίδας μας ἅς δικαιώσ' ἡ νίκη,
 » καὶ ἦν ἀγάπην ἔχουσιν αὐτοῦ οἱ σύντροφοί του.
 » Σὺ μετακάλεσον αὐτὸν, ὦ Γέλφε. Σοὶ ἀνήκει.
 » Μεγάλ' εἰς παλιννόστησιν θὰ εἶναι ἡ σπουδὴ του.
 » Σὺ εὔρε τὸν ἀπόστολον, κ' εἶπέ εἰς ποῖα μέρη
 » ἔλθῶν, τὸν νέον τὸν ὄξυν θὰ εὔρη, νὰ τὸν φέρῃ.»

27

Σιγαῖ· λαλεῖ δ' ἀνεγερθεὶς ὁ πρίγκηψ τῆς Δανίας·
 «Ἐγὼ θ' ἀπέλθω πρὸς αὐτὸν τὴν ἀγγελίαν φέρων.
 »Ὄδοῦ κινδύνους εἰς οὐδὲν ψηφῶ καὶ δυσχερείας.»
 Ἦν δὲ καὶ χεῖρας καὶ ψυχὴν ἀνδρείος νεανίας,
 δι' ὃ τὴν πρότασιν αὐτοῦ ἐδέξατο ὁ γέρων·
 τὸν θέλει ὡς ἀπόστολον· ἀλλ' εἰς αὐτὸν προσθέτει
 καὶ τὸν Οὐμβάλδον, φρόνιμον καὶ δεξιὸν προσέτι.

28

Ἦν ὁ Οὐμβάλδος δὲ ἀνὴρ διὰ τοῦ βίου ὄλου
 τόπους πολλοὺς ἐπισκεφθεὶς καὶ ἤθη γνοὺς ἀνθρώπων,
 ἐκ τῶν χιόνων μεταβάς τοῦ πεπηγμένου πόλου
 μέχρις ἐρήμων φλογερῶν, τῆς γῆς τῶν Αἰθιοπῶν.
 Ὦν δὲ ἀδόλου πνεύματος καὶ μεγαλεπιβόλου,
 ἔγινε κάτοχος γλωσσῶν, συνηθειῶν καὶ τρόπων.
 Ὁ Γέλφος δὲ μετέπειτα τὸν ἔλαβεν ἑταῖρον,
 καὶ τὸν ἠγάπησε πολὺ, καὶ πλέον τῶν ἐτέρων.

29

Οὕτως ἐπέμφθησαν λοιπὸν ἀπόστολοι ἐκεῖνοι
 τοῦ ἔργου, οὗ πᾶς ὁ στρατὸς τὸ πέρασ ἐπεθύμει.
 Ὁ Γέλφος πέμπει πρὸς τὴν γῆν αὐτοῦς, ἣν διευθύνει
 ὁ Βοεμόνδος Βασιλεύς. Ἐκεῖ πῶς ἐπεδήμει
 ὁ ὑπὲρ οὗ ἐπρόκειτό ἡ ἔρευνα νὰ γίνῃ
 αὐτὸς ἐπίστευε, καὶ ἦν κοινὴ αὐτῇ ἡ φήμη.
 Ὁ ἐρημίτης πλὴν ἰδὼν αὐτὸν ἠπατημένον,
 ἀνέκοψε τὸ προσταχθὲν καὶ εἶπε παρεμβαίνων·

30

« Ἴππόται, εἰς διάδοσιν ὀμφῆς ἀπαταιῶνος,
 » εἰς φήμην ἀνυπόστατον ἀνίσως πιστευθῆτε,
 » κ' εἰς ὀδηγὸν ἐπισφαλῆ ἂν ἔπησθε ἀφρόνως,
 » τοῦ ποθουμένου σας σκοποῦ θεν' ἀποπλανηθῆτε.
 » Πορεύθητε πρὸς τὴν ἐγγύς ἀκτὴν τῆς Ἀσκαλῶνος,
 » καὶ ὅπου εἰς τὴν θάλασσαν ὁ ποταμὸς ἐκχεῖται,
 » ἀνθρώπων φίλον θέλετε καὶ πρόφρον' ἀπαντήσει.
 » Πιστεύσατε ὡς εἰς ἐμὲ εἰς ὅ,τι ὁμίλησῃ.

31

» Γινώσκει πλεῖστ' ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' εἶχε καὶ εἰδήσεις
 » περὶ τῆς ἐκδημίας σας τῆς ἄλλοτε ἀγνώστου
 » πρὸ πολλοῦ χρόνου παρ' ἐμοῦ. Θὰ σᾶς εἰπῶ δ' ἐπίσης
 » ὅτι οὐδεὶς σοφώτερος οὐδ' εὐγενέστερός του.»
 Τοιαῦτα τοῖς ὠμίλησεν, οὐδ' ἄλλας ἐρωτήσεις
 ἀπέτεινεν ὁ Κάρολος οὐδ' ὁ συνέταιρός του.
 Τὸν λόγον δ' ἀπεδέξατο ἐν πάσῃ εὐπειθείᾳ
 ὃν εἰς αὐτὸν ἐνέβαλεν ἡ ἔμπνευσις ἡ θεία.

32

Ἀπῆλθον, καὶ τὸν ἐνδοξὸν ἀνέλαβον ἀγῶνα
 ταχέως νὰ τελέσωσι μετὰ σπουδῆς ἀπάσης.
 Τὰ βήματά των δ' ἔστρεψαν κατὰ τὴν Ἀσκαλῶνα,
 ὅπου καμπύλας ἡ ἀκτὴ ἀνείλιττεν ἐκτάσεις.
 Καὶ ἔτι μὲν δὲν ἤκουρον ἐπὶ τὴν ἡϊόνα
 μετὰ βοῆς θραυόμενον τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης,
 ὅτ' ἔφθασαν εἰς ποταμὸν, ὃς πλημμυρήσας ἔρρει
 ἐξ ὕδατος ὃ πλησμονὴ βροχῶν τῷ εἶχε φέρει,

33

Διὸ ἐντὸς ἀδυνατεῖ νὰ συσχεθῆ τῆς κοίτης,
καὶ ὑπερβάς τὰ χεῖλη του, εἰς τοὺς ἀγροὺς ἀπλοῦται.
Ἐν ᾧ δ' ἐδίσταζον αὐτοὶ, σεβάσμιος πρεσβύτης
τὴν ὄψιν ἔχων προσηνῆ, ἐμπρὸς των φανεροῦται.
Ποδῆρης καὶ λευκὸς αὐτὸν καλύπτει ἐπενδύτης,
φηγὸς δὲ εἰς τὴν κόμην του εἰς στέφανον κυκλοῦται.
Προβαίνει, κ' εἰς τὴν χεῖρά του βραχεῖαν ῥάβδον ἔχει,
καὶ εἰς τὰ κύματα πατῶν, τοὺς πόδας του δὲν βρέχει.

34

Ὅταν τοῦ πόλου προσεχεῖς τὰς χώρας τὰς βορείας
ψύχη δριμύτατος χειμῶν ἐντὸς τοῦ πάγου δένων,
ὁ διατρέχων τὰς νεκρὰς ἐκείνας ἐρημίας
μετὰ τῶν ἱππελάφων του προβαίνει ὀλισθαίνων·
ὁμοίως ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς αὐτῆς ἐπιφανείας,
καίτοι ρεούσης, ἀσφαλῶς αὐτὸς ἐχώρει βαίνων,
καὶ ἦλθεν ὅπου ἴσταντο προσμένοντες οἱ φίλοι
καὶ βλέποντές τον ἐκπληκτοὶ, καὶ οὕτω τοῖς ὠμίλει·

35

«Ξένοι, μακρὸν καὶ δυσχερὲς τὸ ἐπιχείρημά σας,
»καὶ ἀκατόρθωτον ἂν τις δὲν γίνῃ ὁδηγὸς σας.
»Ὁ νέος πρὸς ὃν σπεύδετε μακρὰν ἀπῆλθ' ἐλάσας,
»πρὸς ξενηλάτας, πρὸς φυλὰς ἐν ἀπιστία ζώσας.
»ὦ! πόσας νὰ ὀργώσητε θὰ ἔχετε θαλάσσας,
»εἰς πόσας χώρας, εἰς ἀκτὰς νὰ ὀρμισθῆτε πόσας!
»Μὴ παύεσθε, τὴν ἔρευναν ἐὰν τὴν ὑμετέραν
»ἀκόμη δὲν ἐκτείνετε τοῦ κόσμου τούτου πέραν.

36

» Πλὴν μὴ ἀπαξιώσητε διὰ τῶν ἐνδοτέρων
 » συρίγγων νὰ προέλθητε τῶν σκοτεινῶν σπηλαίων.
 » Λόγους ἐκεῖ θ' ἀκούσητε τῶν ἀπορρήτοτέρων,
 » τῶν μᾶλλον ταῖς μελλούσαις σας ἐρεύναις ἀναγκαίων.»
 Οὕτως εἰπὼν, τὰ ὕδατα διέταξεν ὁ γέρον,
 κ' εἰς τὴν φωνὴν του εὐπειθὲς τὸ ὕδωρ παύει ῥέον,
 κ' εἰς ὄρη ἐκατέρωθεν ὑδάτινα ὀρθοῦται,
 κ' ἐν μέσῳ τῶν ὑγρῶν τειχῶν ὁδὸς στεγνὴ κυρτοῦται.

37

Ἐκ τῆς χειρὸς τοὺς ἔλαβε, κ' εἰς ὑπογείους θόλους,
 μυχαιτάτους, κάτωθεν τοὺς ἔφερε τῆς κοίτης.
 Τὸ φῶς ἐπλάνα ὡς ἐκεῖ ἀκτῖνας ἀμφιβόλους
 ὡς ἡ σελήνη εἰς δρυμὸν, ὁπότε εἶν' ἀρχὴ τῆς.
 Οὐχ ἦττον χώρους βλέπουσιν ὑδάτων πλήρεις ὅλους,
 ἐκεῖθεν δ' ἀπορρέουσιν ἐκάστην φλέβα, ἣτις
 ἐπλήρου τὰς δεξαμενάς, τὰς λίμνας καὶ τὰς κρήνας,
 κ' εἰς ἔλη καὶ εἰς ποταμοὺς ἐχειῖτο βαθυδίνας.

38

Τοῦ Πάδου κ' Ἰστροῦ εἶν' ἐκεῖ πηγαί, κ' ἐκεῖ προκύπτει
 ὁ Γάγγης μετὰ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ μετὰ τοῦ Εὐφράτου,
 κ' ἐρεύγεται ὁ Τάναϊς, κ' ἐκεῖ ἀποκαλύπτει
 ὁ Νεῖλος τ' ἄγνωστα ἡμῖν, τὰ πρῶτα βήματά του·
 ποταμὸς δ' ἄλλος εἰς μυχὸν βαθύτερον ἐγκρύπτει
 τὰ ἐξ ἀργύρου ῥέοντος καὶ θείου ῥεύματά του,
 ἃ καθαρίζων ἔπειτα καὶ συμπυκνῶν εἰς σῶμα
 οὐχὶ ῥευστὸν ὁ ἥλιος, χρυσοῦ τοῖς δίδει χρῶμα.

39

Τοὺς βράχους πάντας τῶν ὄχθῶν ἐκείνων τῶν πλουσίων
πολύτιμοι συνέθετον καὶ κατεκόσμουν λίθοι.

Καὶ ὑπ' αὐτῶν κατάφωτος, ὡς ἐκ φανῶν μυρίων
ὁ χῶρος λάμπει, ἢ φρικτὴ σκοτία διελύθη.

Στίλβει ὁ σάπφειρος ἐκεῖ, ἀκτινοβόλον ἶον,
σμαράγδων διαλάμπουσι καὶ ὑακίνθων πλήθη,
ἀντανακλῶσ' οἱ ἀνθρακες τὴν φλογεράν χροιάν των,
καὶ στίλβει ὡς ἡλιακὸν τὸ φῶς τῶν ἀδαμάντων.

40

Ὡς ἐνεοὶ ἀπέμειναν ἐκ θάμβους οἱ ἀνδρεῖοι
ἐπὶ τῇ θεᾷ τῇ καινῇ πραγμάτων ἀδοκῆτων,
καὶ τοῖς ἐκόπη ἡ φωνή. Ἄλλ' ὁ Οὐμβάλδος λύει
τὴν σιωπὴν, καὶ ἐρωτᾷ τὸν γέροντα τίς ἦτον·
«Πάτερ, εὐδόκησον αὐτὸ νὰ μ' εἴπης, καὶ ὅποιοι
»καὶ ποῦ οἱ δρόμοι φέρουσι τῶν σκοτεινῶν ἀδύτων·
»διότι ὄντως ἀγνοῶ ἀλήθει' ἂν μὲ πλήττη,
»ἢ ὄναρ ἂν τεράστιον τὴν φρένα μου ἐκπλήττη.»

41

Ὁ δ' ἀπεκρίθη· «Ἴστασθε ἐντὸς τοῦ ἀπεράντου
»κόλπου τῆς γῆς, παμμήτορος, ἥτις τὸ πᾶν παράγει.
»Ἄλλὰ νὰ διατρέξητε τὴν ἐπιφάνειάν του
»θ' ἀδυνατῆτε, αὐτ' ἡ χεὶρ ἂν δὲν σᾶς ἐξενάγει.
»Ἐντὸς τοῦ Ἀνακτόρου μου σᾶς φέρω, καὶ ἀχράντου
»ἐκεῖ καὶ θαυμαστοῦ φωτὸς θὰ σᾶς δεχθοῦν πελάγη.
»Ἄπιστος εἶμ' ἐκ γενετῆς. Εἰς ἱερὰ πλὴν ρεῖθρα
»μὲ ἀνεγέννησ' ἔπειτα ἡ θεία κολυμβήθρα.

42

» Δι' ἀκαθάρτων μήποτε νομίσητε πνευμάτων
 » πῶς ὅσα θαύματα ἐδῶ ὄρατ' ἐξαγοράζω,
 » δι' ἀκαθάρτων μαγειῶν, διὰ μαγκανευμάτων
 » πῶς τὸν Πυριφλεγέθοντα, τὸν Κοκκυτὸν δαμάζω.
 » Τὴν δύναμιν τῶν βοτανῶν, τὴν χρῆσιν τῶν ὑδάτων
 » εἰς τὰς αἰτίας τὰς κρυπτάς, εἰς τὰς πηγὰς σπουδάζω,
 » καὶ τὰ λοιπὰ μυστήρια τῆς φύσεως ἐπίσης
 » παρατηρῶν, ἀκολουθῶ τῶν ἄστρον τὰς κινήσεις.

43

» Διότι οὐχὶ πάντοτε ἐντὸς σπηλαίου κοίλου
 » μακρὰν τοῦ ἰλαροῦ φωτὸς νὰ μένω συνειθίζω·
 » πολλάκις εἰς τὸν Λίβανον καὶ ἐπὶ τοῦ Καρμήλου
 » εἰς τὰς ὑψίστας κορυφὰς τὴν σκοπιάν μου κτίζω·
 » τὴν Ἀφροδίτην δ' ἐξ αὐτῆς, τὸν Ἄρην ἐκ προδήλου
 » καὶ ἀκαλύπτως θεωρῶν, τὴν ὄψιν των γνωρίζω,
 » καὶ τῶν ἀστέρων ἐρευνῶ τῶν ἄλλων τὰς πορείας,
 » τὰς ἐνεργείας τὰς καλὰς, τὰς φαύλας ἐπηρείας.

44

» Κ' ὑπὸ τοὺς πόδας μου πυκνὰς ἢ ἀραιὰς νεφέλας
 » βλέπω, νῦν μὲν ἰριδωτάς, νῦν μελανὰς ὡς πίσσαν,
 » καὶ μορφουμένην τὴν βροχὴν καὶ τὰς δεινὰς θυέλλας,
 » καὶ τῶν ἀνέμων εἰς ἀκμὴν προβαίνουσιν τὴν λύσσαν·
 » καὶ βλέπω ἀναπτόμενον τοῦ κεραυνοῦ τὸ σέλας,
 » τὸ εἰς φλογώδεις ἔλικας τὰ νέφη διασχίσαν,
 » καὶ σφαίρας ἐκπεμπούσας πῦρ, κ' ἐχούσας ἄλλας κόμηην.
 » Εἰς ταῦτα τὰ θεάματα ὑπερηφανευόμεην.

45

» Τόσον δ' ἐπήρθην ἔνεκα τῆς ἑμαυτοῦ σοφίας,
 » ὥστε τὸν ἰδιὸν μου νοῦν, τὰς γνώσεις τὰς μικράς του,
 » ὡς ὄριον ἀλάνθαστον τῆς παντοδυναμίας
 » καὶ τῆς δραστηριότητος ἐξέλαβον τοῦ πλάστου.
 » Ἄλλ' ὅτ' ἐπὶ τὰς τρίχας μου καὶ ἐπὶ τῆς καρδίας
 » ὁ Πέτρος ὑμῶν ἔβρανε τὰς ἱεράς χοάς του,
 » τότε δὴ ἄνω ἔστρεψα τὸ βλέμμα κατὰ πρῶτον,
 » κ' ἐν σκότει τὸτ' ἐνόησα πῶς ἤμην ἀμβλυόττων.

46

» Καὶ τότε πρὸς τὸν ἥλιον τῆς ἀληθείας ἶδον
 » ὅτ' εἶν' ἡ ἀνθρωπίνη φρὴν πτηνὸν τῶν νυκτοβίων,
 » δι' ὃ καὶ τὸ, εἰς ἑμαυτὸν πεποιθήσιν ἐρείδων,
 » νὰ ἐγκαυχῶμαι, ἔκρινα καὶ ἄφρον καὶ γελοῖον.
 » Πλὴν δὲν ἀπέστην, κατ' αὐτοῦ τὴν γνώμην, τῶν φροντίδων
 » τῶν πρώτων, οὔτε τῶν τεχνῶν, οὐδὲ τῶν μυστηρίων.
 » Οὐχ ἤττον φύσιν ἤλλαξα, καὶ ἄλλος ἐγενόμην,
 » καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐξήρτησα τὰ ἔργα καὶ τὴν γνώμην.

47

» Καὶ ἀναπαύομ' ἐπ' αὐτῷ. Διδάσκει, διατάττει
 » ἐκεῖνος, εὐπειθής δ' ἐγὼ εἰμι, καὶ ὀπαδός του.
 » Ἦδη πολλάκις δι' ἐμοῦ ηὐδόκησε νὰ πράττη
 » ἔργα οὐχὶ ἀνάξια τῆς ἱεῶς χειρός του.
 » Οὕτω καὶ τώρα ἔσται μοι φροντίς μου ὑπερτάτη,
 » ὃ εὐγενής ἀπόδημος καὶ ἡ ἐπάνοδος του.
 » Κατ' ἐντολὴν τοῦ λειτουργοῦ καὶ κατὰ προφητείαν
 » τὴν ὑμετέραν πρὸ πολλοῦ προσμέν' ὑδοιπορίαν.»

48

Τοιαῦτα τοῖς ὠμίλησε, κατ' ἦλθεν αὐτοὺς φέρων
 ἔπου ἡ κατοικία του καὶ ἡ ἀνάπαυσις του.
 Ἦτον κ' ἐκείνη σπήλαιον, ἀλλ' ἐκ τῶν εὐρυτέρων,
 μετ' ἀριθμοῦ λαμπρῶν στοῶν καὶ δωματίων πλείστου.
 Καὶ εἴτι, ἔνδον τοῦ μυχοῦ τῆς γῆς, τῶν λαμπροτέρων,
 καθαρωτέρων ἐνταυτῷ καὶ σχήματος καλλίστου
 φύεται, ἔλαμπεν ἐκεῖ· καὶ ἦν τὸ ἄντρον πλήρες
 κόσμων, ἀλλ' οὐς ἐποίκιλεν ἡ φύσις, οὐχὶ χεῖρες.

49

Ἐκεῖ δὲ δὲν ἀπέλειπε καὶ πλῆθος περιπόλων
 προθυμωτάτων κ' εὐπειθῶν εἰς τὴν φωνὴν ἐκείνων.
 Ἔστρώθη τράπεζ' ἀργυρᾶ, καὶ ἦν ἀκτινοβόλων
 ἀγγείων βρίθουσα χρυσῶν, ἢ ἄλλων κρυσταλλίνων.
 Ἀφ' οὗ δὲ ἀπεγεύθησαν τῶν ἐδεσμάτων ὄλων,
 κ' ἐκόρεσε τὴν δίψαν του καθεὶς ἀφθόνως πίνων,
 ὁ μάγος προσεφώνησε τοὺς ξένους ὁμιλήσας,
 «Ἐπῆλθεν, εἶπεν ἡ στιγμή νᾶ γίν' ἡ θέλησίς σας.

50

»Τὰ ἔργα, ἠκολούθησε, τὰς τέχνας τὰς δολίας
 »μέχρι τινὸς γνωρίζετε τῆς ἀσεβοῦς Ἀρμίδας·
 »ἔτ' ἦλθεν εἰς τὸ στράτευμα, καὶ πλείστους νεανίας
 »εἰς τὰς ὑπούλους ἑαυτῆς παρέσυρε παγίδας.
 »Ἐκ τούτου ἡ ἐπίβουλος προδότις τῆς ξενίας,
 »μάθετε, τοῖς ἐπέβαλε δυσφόρους ἀλυσίδας,
 »καὶ εἰς τὴν Γάζαν ἔπειτα ἐπέμφθησαν δεσμῶται·
 »ἀλλὰ τοὺς ἠλευθέρωσαν ἔλθόντες στρατιῶται.

[ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΡΑΓΚΑΒΗ—Τόμ. Ζ']

51

» Ἦδη καὶ τ' ἄλλ' ἀκούσατε· διότ' ἡ ἱστορία,
 » μείνασα πᾶσιν ἄγνωστος, οὐδόλως διεδόθη.
 » Ὡς ἔμαθεν ἡ μάγισσα πῶς ἡ ἐλευθερία
 » εἰς τοὺς ἐντέχνως ὑπ' αὐτῆς κλαπέντας ἀπεδόθη,
 » ἐδάγκανε τὰς χεῖράς της ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ,
 » καὶ εἶπ', ἐν ᾧ τὸ πείσμα τῆς δεινῶς ἐκορυφώθη·
 » « Λοιπὸν νὰ ἐναμβρύνεται αὐτὸς θὰ ἤμπορέση
 » » νὰ λύσῃ πῶς κατώρθωσεν οὐς εἶχον ἐγὼ δέσει!

52

» » Ἄν ἄλλους ἠλευθέρωσῃ, δούλος αὐτὸς ἄς γίνῃ·
 » » ἂν ἄλλους ἔσωσῃ δεινῶν, αὐτὸς δεινῶς ἄς πάθῃ.
 » » Καὶ οὐδὲ τοῦτο μοὶ ἀρκεῖ. Οὐδεὶς μὴ ἀπομείνῃ
 » » ἐκείνων, ὅστις τὴν ἐμὴν ὀργὴν νὰ διαλάβῃ.»
 » Τοιαῦτα μερμηρίζουσα, ἐξύφαινε ἐκείνη
 » δόλον ὃν θέλετε εὐθὺς μετ' ἀπεχθείας μάθει.
 » Εἰς τοῦ Ἰρινάλδου βαίνουσα τὰ ἴχνη, πρὸς τῇ ὄχθῃ
 » ἀφίχθη, ὅθεν ἡ μικρὰ φρουρά της ἐδιώχθη.

53

» Ἐκεῖνος δ' εἶχεν ἐκδυθῆ τὰ ὅπλα τὰ λαμπρά του,
 » καὶ πανοπλίαν πενιχρὰν περιβληθῆ ἀπίστου,
 » ἴσως νὰ κρύψῃ ἄγνωστα ποθῶν τὰ βήματά του
 » ὑπὸ τὸ κάλυμμα στολῆς κοινῆς καὶ ἀγνωρίστου.
 » Λαβοῦσα δὲ τὰ ὅπλα αὐτῆ, εἰς πτώματος προσφάτου
 » κορμὸν τὰ θέτει ἄκωλον, χωρὶς τῆς κεφαλῆς του,
 » καὶ τὸν κορμὸν εἰς ῥύακα πλησίον θέτει τότε,
 » οὗ ἔμελλον νὰ ἔλθωσιν οἱ Φράγκοι στρατιῶται.

54

»Τοῦτο δ' ἐδύνατο αὐτὴ εὐκόλως νὰ γνωρίζη,
 »διότι εἶχε πανταχοῦ συχνοὺς τοὺς κατασκόπους,
 »καὶ ἤξευρεν ἐκ τοῦ στρατοῦ τίς φεύγει, τίς γυρίζει,
 »καὶ τῶν κινήσεων πασῶν τὰς ὥρας καὶ τοὺς τόπους.
 »Καὶ ὁμιλίας συνεχῶς πλὴν τούτου συνηθίζει
 »μετὰ πνευμάτων μυστικὰς νὰ ἔχη καὶ ἀτόπους.
 »Δι' ὃ τὸ πτώμα ἔθηκεν εἰς τοῦ νεροῦ τὸ χεῖλος,
 »πρὸς τῆς κακοτεχνίας της τὰ τέλη καταλλήλως.

55

»Καὶ ὑπηρέτην ἔθηκε πλησίον νὰ φυλάττη,
 »εἰς ἀρνακίδας πρὶν αὐτὸν ἐνδύσασα ποιμένος·
 »καὶ τῷ ἐδίδαξε τὸ τί νὰ λέγη, πῶς νὰ πράττη.
 »Ὁ δ' εἶπετο ταῖς ἐντολαῖς αὐτῆς ἐπισταμένως.
 »Ἐκεῖνος σὰς ὠμίλησε, καὶ οὕτως ἡ ἀπάτη
 »τὰς ὑπονοίας ἔσπειρε, καὶ ῥήξεις ἐπομένως
 »προὔκαλεσεν ἐν μέσῳ σας, καὶ παρ' ὀλίγον στάσις
 »νὰ διαρρήξῃ τοὺς δεσμοὺς τῆς στρατιᾶς σας πάσης.

56

»Τοιοῦτ' οἱ πρῶτοι δόλοι της· ὅτ' εἶχε διατάξει
 »τὸν τοῦ Ῥινάλδου θάνατον ὁ Βουλλιῶν ἐβρέθη,
 »ἂν κ' ἡ κοινὴ πεποίθησις δὲν ἤργησε ν' ἀλλάξῃ,
 »καὶ ἡ συκοφαντία της ταχέως ἀνηρέθη.
 »Τοιαύτ' ἡ σκευωρία της, ἡ πρώτη ἐν τῇ τάξει,
 »καὶ εἰς αὐτὴν μετέπειτα δευτέρα προσετέθη.
 »Ἦδη λοιπὸν ἀκούσατε κατόπιν τί συνέβη
 »εἰς τὸν Ῥινάλδον, καὶ τὸ πᾶν ὡς τέλους πῶς ἀπέβη.

57

»Ὡς θηρευτῆς ἡ μάγισσα προσμένει τὸν ἀνδρεῖον
 »εἰς πόρον ὃς διχοτομεῖ τὸ ρεῦμα τοῦ Ὀρόντου.
 »Ἐκεῖ σχισθεῖς, κ' ἐφ' ἑαυτὸν καμπτόμενος βραχίων,
 »νῆσον ποτάμιον ἐντὸς ἐγκλείει τῶν στροφῶν του.
 »Κατὰ τὴν ὄχθην ἴσταται τὴν ἀντιπέραν κίων,
 »καὶ σκάφος ἀγκυροβολεῖ ἐγγὺς τῆς βάσεώς του.
 »Τοῦ λίθου τὴν λευκότητα ἐκπεπληγμένος ἔγνω,
 »καὶ ταῦτα χρυσοῖς γράμμασι κεχαραγμέν' ἀνέγνω·

58

»«Ὅστις ἂν ᾖς, ἂν θέλησις ἢ τύχη ὁδοιπόρου,
 »αἰτίαν ταύτας νὰ ἰδῆς τὰς ὄχθας σοὶ παρέχῃ,
 »ἐπὶ τὴν ἔκτασιν τῆς γῆς, ἀφ' ὄρου μέχρις ὄρου
 »δὲν θ' ἀπαντήσης θαύματα οἷα ἡ νῆσος ἔχει.
 »Νὰ ἰδῆς θέλεις; Δι' αὐτοῦ διάβηθι τοῦ πόρου.»
 »Ἀφρόνως οὗτος πείθεται, καὶ πρὸς τὸ σκάφος τρέχει.
 »Ἦν δὲ μονόξυλον αὐτὸ, στενόχωρον ἐν γένει·
 »διὸ ἀφείς τοὺς ὀπαδοὺς, μόνος αὐτὸς ἐμβαίνει.

59

»Περαιωθεὶς δὲ, νὰ ἰδῆ πόθον πολὺν ἠσθάνθη·
 »οὐδὲν πλὴν εἰς τὸ βλέμμα του ὧν ἠλπίζε παρέστη,
 »ἢ μόνον ἄντρα, ὕδατα, χόρτα, φυτὰ καὶ ἄνθη,
 »κ' ἐνόμισε τὴν φρένα του πῶς ἀπατᾶ ψευδές τι.
 »Τοσοῦτον ὁμῶς ἐξ αὐτῆς τῆς ὄψεως ἠϋφράνθη
 »κ' ἐθέλχθη, ὥστε ἔλυσε τὸ κράνος του, καὶ ἔστη,
 »καὶ μετ' ἀγαλλιάσεως τὸ μέτωπον ἐγείρων,
 »τὴν δρόσκον καὶ τ' ἀρώματα ἐδέχθη τῶν ζεφύρων.

60

» Ἐν τούτοις ἐκ τοῦ ποταμοῦ τὴν ἀκοήν του κρότοι
 » νέοι προσβάλλουσι. Στραφέν τὸ βλέμμα του ἐκεῖσε,
 » βλέπει τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ, καὶ εἰς τὸ μέσον ὅτι
 » δίνει πολλὰ ἐστρέφοντο, κ' ἐθραύοντο στραφεῖσαι·
 » καὶ κόμ' ὑπὲρ τὰ κύματα χρυσῆ ἐφάνη πρώτη,
 » καὶ ὀφθαλμοὶ, καὶ παρειαὶ προέκυψαν φανεῖσαι.
 » Μέχρι τοῦ στήθους νεανὶς καὶ τῶν μαστῶν προκύπτει,
 » καὶ μέχρι τέλος τῶν μερῶν ἃ ἡ αἰδῶς καλύπτει.

61

» Ἐφαίνεται δὲ ὡς Θεὰ ἡ νύμφη ἐξ ἐκείνων
 » αἵτινες πλάσμα σκηνηικῆς εἰσὶ σκευοποιίας.
 » Δὲν εἶναι, ἂν καὶ φαίνεται, ἐκ τῶν ποτὲ Σειρήνων
 » τὸ μορμολύκειον αὐτὸ φθοροποιῦ μαγείας,
 » Σειρήνων, ἃς κατώκιζον οἱ μῦθοι τῶν Ἑλλήνων
 » κατὰ τὴν ἐπικίνδυνον ἀκτὴν τῆς Τυρρηνίας.
 » Ἐκείνων ἔχει πλὴν φωνήν, ἐκείνων ἔχει κάλλη,
 » καὶ θέλγουσα καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν, τοιαῦτα ψάλλει·

62

» « ὦ νέοι, ὅτε μάτος γλυκὺς σᾶς ἐπιτρέπη
 » ἄνθη νὰ στέφησθε καλὰ εἰς τῆς ζωῆς τὸ θέρος,
 » τὴν φρένα σας τὴν τρυφερὰν ψευδαρετῆς δὲν πρέπει
 » ν' ἀπομαραίνη σύννεφον, ἢ ψευδοδόξης ἔρωσ.
 » Μόνος σοφὸς ἐπὶ τῆς γῆς ὅστις τὸ τέρπον δρέπει,
 » καὶ συγκομίζει τοὺς καρποὺς τῆς ἡδονῆς ἐγκαίρως.
 » Τοιαῦτα κράζει πρὸς ὑμᾶς καὶ σᾶς διδάσκ' ἡ φύσις.
 » Μὴ εἰς αὐτὴν, μὴ κλείετε τὸν νοῦν καὶ τὰς αἰσθήσεις.

63

» » Μὴ ἡ νεότης νὰ περᾶ ἀφήνετε ἀφρόνως,
 » » καὶ τ' ἀνθὴ τὰ ἐφήμερα τοῦ βίου μὴ πατῆτε.
 » » Εἰσὶν ὀνόματα κενὰ καὶ ἤχος εἰσὶ μόνος
 » » ὅ,τι ἀνδρία καὶ τιμὴ καὶ ἀρετὴ καλεῖται·
 » » ἡ φήμη δ' ἧς κατακτηεῖ καρδιεγέρτης τόνος,
 » » κ' ἦν οἱ ὑπέρφρονες θνητοὶ ὠραίαν ἐπαινείτε,
 » » τί εἶναι εἰμὴ ὄνειρον, εἰμὴ σκιά ὀνείρου,
 » » εἰμὴ ἤχῳ ἦν σθέννυσι πᾶσα πνοὴ ζεφύρου;

64

» » Πᾶσα γλυκεῖ' ἀπόλαυσις τὸ σῶμ' ἄς καθηδύνη,
 » » καὶ τὰς αἰσθήσεις ἄφετε τροφὴν τῶν ἡδονῶν των.
 » » Εἰς λήθην πᾶσα μέριμνα καὶ θλίψις καὶ ὀδύνη!
 » » Μὴ τὸ παρὸν διὰ κακῶν ταραττετε μελλόντων.
 » » Ἄς ἀπειλῶσ' οἱ οὐρανοὶ, ἄς ῥήγνυται πυρίνη
 » » ἡ ἀστραπή των, καὶ βροχὴ ἄς πίπτῃ κεραυνῶν των.
 » » Ἴδοῦ ζωὴ εὐφρόσυνος, σοφία ὑπερτάτη.
 » » Αὐτὴν ἡ φύσις ἀγαπᾶ, διδάσκει κ' ἐπιτάττει.»

65

» » Τοιαῦτα ψάλλ' ἡ ἀσεβῆς, κ' εἰς ὕπνον γοητεύει
 » » δι' ἐπωδῶν βαρύνουσα τερπνῶν τὰ βλέφαρά του.
 » » Βραδέως δ' ἔρπων, ἐπ' αὐτὰ γλυκὺς ὁ ὕπνος ἔβη,
 » » καὶ περιέβαλεν αὐτὸν εἰς ἄλυτα δεσμά του,
 » » ὥστε οὐδὲ οὐράνιος βροντὴ δὲν τὸν σαλεύει
 » » ἀπὸ τῆς ἡσυχίας του, εἰκόνας τοῦ θανάτου.
 » » Τότε ἡ κακογόησσα κατέλιπε τὸ κύμα,
 » » καὶ πνέουσα ἐκδίκησιν προῆλθε πρὸς τὸ θῦμα.

66

» Ἄλλ' ὅτε ἐπλησίατε, καὶ εἶδε πόσον πνέει
 » ἠδέως, καὶ τὴν ὄψιν τοῦ ἠρέμα φαιδρυνθεῖσαν,
 » κ' ἐφαίνοντ' ὡς μειδίαμα ἐκφράζοντες, ὠραῖοι.
 » οἱ κεκλεισμένοι ὀφθαλμοὶ, (τί ἀνοικτοὶ θὰ ἦσαν!)
 » προσῆλθε καὶ ἐκάθητε, κ' ἤσθάνθη νὰ ἐκπνέη
 » ἐντός της τὴν φιλέκδικον, τὴν ἀπηνῆ της λύσσαν.
 » εἰς τὴν γλυκεῖαν ὄψιν τοῦ, κ' ἐπὶ τοῦ νέου κλίνει,
 » ὡς τοῦ Ναρκίσσου ἡ μορφή παρίστατ' ἐπὶ κρήνη.

67

» Καὶ τὸν ἰδρῶτα ἔπειτα, ὅστις συχνὸς τὸν βραίνει,
 » τὸ κάλυμμα της, ἐλαφρῶς λαμβάνουσ' ἀπομάττει.
 » Τὸ μέτωπον τὸ φλέγον τοῦ ριπίζει κεκλιμένη,
 » διότ' ἦν αὕτη θερινὴ ἡμέρα θερμοτάτη.
 » Καὶ οὕτω (τίς ἐπίστευε;) ἀκτὶς κεκαλυμμένη
 » τῶν κεκλεισμένων ὀφθαλμῶν, τὸν παγετὸν ταραττει.
 » καὶ διαλύει, ὅστις ἦν ἐντός της καθὼς λίθος,
 » καὶ ἤδη ἔχει ἔρωτα ἀντ' ἔχθρας εἰς τὸ στήθος.

68

» Κλάδους συμπλέξασα λυγῶν, καὶ ῥόδα μετὰ κρίνων,
 » ἃ ἡ πλουσιοπάροχος ἐνταῦθα τρέφει φύσις,
 » δι' ἄλλων κακοτεχνιῶν κρυπτῶν κ' ἐπικινδύνων.
 » κατασκευάζει ἐλαφρὰς ἀλλ' ἰσχυρὰς ἀλύσεις.
 » Χεῖρας καὶ πόδας καὶ λαιμὸν κατέδεσεν ἐκεῖνον,
 » ματαίας οὕτω πάσας τοῦ ποιῶσα τὰς κινήσεις.
 » κοιμώμενον δ' εἰς ὄχημα πετῶν τὸν μεταφέρει,
 » καὶ ἀγροῦντα, ἐκ τῆς γῆς εἰς οὐρανὸν τὸν αἶρει.

69

»Μακρὰν τὸν μετεκόμισεν· ἀλλὰ δὲν ἐπιστρέφει
 »εἰς Δαμασκὸν, ἣ ὅπου ἦν ὁ πύργος ὁ λιμναῖος·
 »διότι πρὸς τὴν λείαν τῆς ζηλοτυπίαν τρέφει,
 »κ' ἐγκρύπτ' εἰς τὴν καρδίαν τῆς τὸν ἔρωτα λαθραίως.
 »Ἵπου σπανίως δ' ἦ ποτὲ θαλασσοπόρα λαίφη
 »φαίνονται, τοῦ Ὠκεανοῦ ἐν μέσῳ τοῦ εὐρέως,
 »πάσης γνωρίμου γῆς ἐκτὸς, εἰς βραχυτάτην νῆσον
 »μεμονωμένην, φέρεται ὁ νέος κατοικήσων.

70

»Ἡ νῆσος δὲ, καὶ σύστημα τινῶν αὐτῇ γειτόνων,
 »ἐπωνυμίαν ἔλαχεν ἐκ τῆς Εὐδαιμονίας.
 »Ἦν ὄλως ἀκατοίκητος· παρίστα δ' ὄρους κῶνον,
 »ἔχοντα δάσ' εἰς τὰς πλευράς καὶ εἰς τὰς ὑπωρείας.
 »Ἀλλὰ κατὰ τοὺς πρόποδας διὰ πυκνῶν χιόνων
 »ἐξαίφνης τὴν ἐκάλυψε τὸ τέρας τῆς μαγείας.
 »Ἦν δὲ χλωρὰ ἢ κορυφή· καὶ λίμνην τὸ νησίον
 »εἶχεν ἐκεῖ. Ἡ δ' ὕψωσεν οἶκον λαμπρὸν πλησίον.

71

»Εἰς ἔαρ ἀτελεύτητον, οἱ δύο ἐρημῖται
 »τοῦ ἔρωτος, οὕτως ἐκεῖ συνέζων εὐφροσύνως.
 »Τόσον θὰ ἔχετε λοιπὸν μακρὰν νὰ πορευθῆτε,
 »καὶ ἐκ τοιαύτης φυλακῆς θὰ ἐξαχθῆ ἐκεῖνος.
 »Ἐκ τῆς ἀγρύπνου δὲ αὐτῆς φρουρᾶς θενὰ σκεφθῆτε
 »πῶς νὰ τὸν ἀποσπάσητε, καὶ διὰ τρόπου τίνος.
 »Ἀλλ' ὅμως θενὰ εὐρητε τὸν βοηθήσοντά σας,
 »καὶ ὄπλα χορηγήσοντα, καὶ ἀντιλήψεις πάσας.

72

» Ἐμπρός σας θὰ φανῆ, ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἀκόμη
 » γυνή, τὴν ὄψιν νεαρά, τὰ ἔτη πλήν πρεσβύτις.
 » θὰ τὴν γνωρίσετε. Μακρὰ ἐστὶν αὐτῆς ἡ κόμη,
 » περὶ τὸ μέτωπον στρεπτὴ, ποικίλη δ' ἡ στολή της.
 » Εἰς τὰ πελάγη δι' αὐτῆς θὰ σᾶς δειχθῶσ' οἱ δρόμοι·
 » ἐστὶ δ' αὐτῆς ὑπὲρ πτερῶν ἀνέμου ἡ ταχύτης,
 » καὶ ὑπὲρ ῥύμην κεραυνοῦ. Εὐρήσεται ἐκεῖ δ' ἄλλην,
 » ἣτις ὀπίσω ἀσφαλῶς θενὰ σᾶς φέρη πάλιν.

73

» Ὡς εἰς τοὺς λόφους φθάσετε, ὑπὸ τοὺς πρόποδάς των
 » τερατωδῶν θ' ἀκούσετε συρίγματα δρακόντων,
 » καὶ κάπρους ἐκεῖ θίγοντας τοὺς χαυλιόδοντάς των
 » καὶ πλήθη θ' ἀπαντήσετε καὶ ἄρκτων καὶ λεόντων.
 » Ἀλλὰ θ' ἀναχαιτίσετε εὐκόλως τὰς ὀρμάς των,
 » ἔμπρός των τοῦτον στρέφοντες τὸν μαγικόν μου κόντον.
 » Πλὴν νὰ εἰπῶ τὸ ἀληθὲς ὀφείλω, ἐνθυμίζων
 » πῶς ἔστ' ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὁ κίνδυνος ὁ μείζων.

74

» Ἐνταῦθα ῥέει ποταμὸς διὰ διαυγαστάτων
 » καὶ θελγουσῶν τὴν ὄρασιν ῥοῶν, ἀλλὰ παγκάκων.
 » Ἐντὸς τῶν κρυσταλλίνων του καὶ ὄροσερῶν κυμάτων
 » οὐσίας κρύπτει φοβεράς φθοροποιῶν φαρμάκων.
 » Ὅστις ἀπλῶς ἀπογευθῆ σταγῶνος τῶν ὑδάτων,
 » εἰς ξένης μέθης σύμπτωμα ἐμπίπτων, γελᾷ ἄκων,
 » καὶ οὕτω κορυφούμενος σκληρύνεται ὁ γέλως,
 » ὥστ' ἐπιφέρει θάνατον ὀδυνηρὸν ὡς τέλος.

75

» Ὑμεῖς μὴ κατανεύσητε νὰ φέρητε τὰ χεῖλη
 » εἰς τοῦτο τὸ θανάσιμον τῶν δαιμονίων πόμα.
 » Ἐπίσης δὲ μηδ' ἡ τροφή μὴ σᾶς ἐλκύσ' ἡ φίλη,
 » ἣν θέλετ' ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἰδῆ, εἰς χλόης στρῶμα.
 » Προσέτι κ' εἰς τὸ θέλγητρον ἀντίστητε τὸ θῆλυ
 » λιγυροφθόγγων γυναικῶν, καὶ τρυφηλῶν τὸ σῶμα.
 » Κλείσατε ὧτα, ὀφθαλμούς, καὶ τῆ φωνῆ τῆς μοίρας
 » πειθόμενοι, εἰσέλθετε εἰς τὰς μεγάλας θύρας.

76

» Ἐντός, περίβολος πολλῶν ὑπάρχει τειχισμάτων,
 » εἰς ἀνεξίτητον πλοκὴν περικυκλῶν τὸ μέρος.
 » Πλὴν θὰ σᾶς δώσω πίνακα, τοὺς γύρους του χαραττων,
 » ὥστε νὰ τὸν διέλθητε εὐκόλως κ' ἐλευθέρως.
 » Καὶ κῆπον ὁ λαβύρινθος ἐγκλείει περιφράττων
 » τερπνόν, εἰς οὗ πᾶσαν σκιὰν λαλεῖ, νομίζεις, ἔρω.
 » Ἐκεῖ εἰς τ' ἄνθη τὰ γλυκὰ, τὴν χλόην τὴν ὠραίαν
 » θὰ εὔρετε καθήμενον ἐκεῖνον, καὶ τὴν νέαν.

77

» Ἄγνωστοι περιμείνατε· καὶ ὡς ἰδῆτ' ἐκείνην
 » νὰ μακρυνθῆ τοῦ ἔραστοῦ, εὐθὺς ὡς χωρισθῶσι,
 » φανῆτε, κ' εἰς τὰς ὄψεις του ἀσπίδ' ἀδαμαντίνην
 » ἀνέχοντες προτείνατε, ἣν θέλω ἐγὼ δώσει·
 » ὥστε κατοπτριζόμενος, νὰ ἴδῃ τὴν αἰσχύνην
 » τῆς ἐκθηλύνσεως αὐτοῦ ὅποια καὶ ὀπόση·
 » καὶ τότε ἡ συναίσθησις τῆς ταπεινώσεώς του
 » θὰ ἐκριζώσῃ ἔρωτα ἀνάξιον ἐντός του.

78

» Δέν ἔχω ἄλλο νὰ εἰπῶ οὐδ' ἄλλο νὰ προσθέσω,
 » καὶ δύνασθε ν' ἀπέλθητε ἐν πλήρει ἀσφαλείᾳ.
 » Τοῦ πολυπλόκου οἴκου τῆς θενᾶ εἰσέλθετ' ἔσω,
 » ὅπου ὑπάρχει τις κρυπτὴ καὶ ἀφανὴς γωνία·
 » καὶ δέν μοι ἐπιτρέπεται οὐδὲ νὰ ὑποθέσω
 » πῶς θὰ κωλύσῃ δύναμις ὑμᾶς οὐδὲ μαγεία.
 » Οὐδὲ τὴν ἔλευσιν ὑμῶν (καλῶς καὶ τοῦτο οἶδα)
 » νὰ προῖδῃ, τὴν ἄδειαν θὰ ἔχῃ ἡ Ἀρμίδα.

79

» Ὅμοίως κ' ἡ ἀπέλευσις καὶ ἡ ἐπιστροφή σας
 » ἀντίστασιν καὶ πρόσκομμα οὐδὲν θεν' ἀπαντήσῃ.
 » Ἄλλ' ὦρα ὕπνου· ἐπειδὴ ἅμα τὴν γῆν φωτίσας
 » ὁ ἥλιος ἐς αὔριον, θενᾶ σᾶς ἐξυπνίση.»
 Τοιαῦτα εἶπε, κ' ἔφερον αὐτοὺς καθοδηγήσας
 ὅπου τὴν νύκτα ἔμελλε νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ.
 Κ' ἔπειτ' αὐτοὺς καταλιπὼν εἰς σκέψεις καὶ μελήσεις,
 ἀπῆλθεν εἰς τὴν κλίνην του ν' ἀναπαυθῆ ἐπίσης.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

1

Ἄμα δ' ἐπῆλθε τῆς χρυσῆς ἀνατολῆς ἡ ὥρα,
ἢ εἰς τὰ ἔργα, τῶν θνητῶν ἐγείρουσα τὸ γένος,
ὁ γέρον τοῖς ἐκόμισεν ἅ ὑπεσχέθη δῶρα.

Ἦσαν δ' ἡ ῥάβδος, ἡ ἀσπίς, ὁ χάρτης γεγραμμένος.
«Τὸν δρόμον σας νὰ λάβητε καιρὸς, τοῖς εἶπε, τώρα,
»πρὶν ἢ αὐξήσ' εἰς ὀχληρὸν τοῦ καύσωνος τὸ στένος.
»Ἴδού τὰ ὄργανα δι' ὧν θὰ δυνηθῆτε ὄλους
»νὰ καταπολεμήσητε τῆς πονηρᾶς τοὺς δόλους.»

2

Κ' ἐκεῖνοι ἠτοιμάσθησαν, ἀρτῶντες εἰς τὰ νῶτα
κ' εἰς τὴν ὀσφὺν ζωννύμενοι τὰ ὄπλα τὰ βαρέα.
Ἄκολουθοῦσι δ' εἰς ὁδὸν τὸν γέροντα, ἦν φῶτα
ἡμέρας δὲν φαιδρύνουσι· προβαίνοντες δὲ, νέα
ἔχνη πατοῦσιν εἰς τὴν γῆν, ἐκεῖ ὅπου τὰ πρῶτα
χαράττοντας εἶχεν ἰδῆ αὐτοὺς ἡ προτεραία.
Ὡς δ' εἰς τὴν κοίτην ἔφθασαν τὴν κοίλην, τοὺς ἀφήνει,
«Φίλοι, τοῖς λέγει, χαίρετε. Πιορεύθητ' ἐν εἰρήνῃ.»

3

Ἐναγκαλίζεται δ' αὐτοὺς ὁ ποταμὸς ἠδέως,
καὶ ἐπὶ τῶν κυμάτων του τοὺς φέρει καθὼς ῥέει,
ὡς σῶμα ὅταν ἑλαφρὸν σφενδονισθὲν βιαίως
εἰς ὕδωρ, ἀναδύεται, καὶ πάλιν ἐπιπλέει.
Εἰς τὴν ἀκτὴν δ' ἀπέθηκεν αὐτοὺς, κ' ἐκεῖ ταχέως
τὴν μέλλουσαν των ὁδηγὸν ἀπήντησαν οἱ νέοι.
Εἶδαν μικρὸν πλοίαριον, καὶ εἰς αὐτοῦ τὴν πρῶρην
ἐγνώρισαν τὴν ἐκλεκτὴν ὑπὸ τῆς μοίρας κόρην.

4

Ἦν ἄφθονος ἡ κόμη τῆς, κ' ἐκ τῶν χαριστάτων,
ἡμέρων χαρακτήρων τῆς ἀπέπνεε γλυκύτης.
Ὡς ἄγγελος ἐφαίνετο, κ' ἐξέρρει τῶν βλεμμάτων
φῶς, καὶ περιβάλλετο ἀκτῖνας ἡ μορφή τῆς·
τὴν δ' ὄψιν εἶλκε, συνεχῶς τὸ χρῶμα διαλλάττων,
νῦν ἐρυθρὸς, νῦν κυανοῦς αὐτῆς ὁ ἐπενδύτης,
τοσοῦτον, ὥστε πάντοτε ἄλλοῖον νὰ τὸν βλέπη
ὅταν συμβῇ τις ἐπ' αὐτὸν τὸ βλέμμα του νὰ τρέπη.

5

Ὅμοίως ἡ περιστέρα, ἡ ὄρνις τῶν ἐρώτων,
φέρει πολύχροα πτερά ἐπὶ χρυσοῦ τραχήλου.
Δὲν λάμπουσι τὸ δεύτερον ὡς λάμπουσι τὸ πρῶτον
εἰς ἀντανάκλασιν φωτὸς παντοίου καὶ ποικίλου.
Νῦν μὲν ἀκτῖνας ρίπτουσι, ὡς ἀνθραξ πλήρης φώτων,
νῦν δὲ σμαράγδου ἔχουσι χροιάν, πρασίνου φύλλου,
καὶ νῦν τὰ δύο μίγνυνται εἰς ἓν ὠραῖον χρῶμα,
κ' ἡ μίξις των κατακηλεῖ καὶ καταθέλγει τ' ὄμμα.

6

« Ἐλθετε, εἶπ', εὐδαίμονες, ἐμβῆτε εἰς τὸ πλοῖον
 » τὸ διαπορευόμενον τὸν πόντον ἐν εἰρήνῃ,
 » ὃ ὑπ' ἀνέμων πάντοτε προπέμπεται οὐρίων,
 » ᾧ πᾶν φορτίον ἐλαφρὸν, κ' ἡ θύελλα γαλήνη.
 » Πᾶσαν στροφὴν καὶ κίνησιν οἰάκων καὶ ἰστίων
 » πρῶρεὺς αὐτοῦ ὁ Κύριος τῶν ὄλων διευθύνει. »
 Ὡς εἶπε, καὶ ἀπλώσασα τὴν χεῖρα εἰς τὴν κώπην,
 εἰς τὴν ἀκτὴν τὸ σκάφος τῆς προσώρμησε κατόπιν.

7

Οἱ ξένοι δ' ὡς εἰσέβησαν, τὴν ἄγκυραν ἐλκύει
 εὐθὺς ἐκείνη, ἀπωθεῖ τὴν παραποταμίαν,
 λαμβάνει τὸ πηδάλιον, καὶ τὴν ὀθώνην λύει,
 καὶ εὐθυῶρως διοικεῖ τὴν θαλασσοπορίαν.
 Τὸ ρεῦμα δ' εἰς τὰ νῶτά του βαρύτατα ἰσχύει
 νὰ φέρῃ πλοῖα, ἐπειδὴ ὠγκώθη τότε λίαν·
 ἀλλ' ἦτον τὸ πλοῖάριον ἐκ τῶν ἐλαφροτάτων,
 εὐκόλως κ' ἐπὶ ἀβαθῶν φερόμενον ρευμάτων.

8

Ταχεῖς ὑπὲρ τὸ σύνηθες, κολποῦντες τὰ ἰστία,
 ἀπόγαιοι πρὸς τὴν ἀκτὴν οἱ ἄνεμοι φυσῶσι.
 Ἦχεῖ τὸ κῦμα ὡς ἡ ναῦς τὸ διαιρεῖ ταχεῖα,
 καὶ οἱ ἄφροι, λευκαίνοντες τὴν τρόπιν τῆς, πηδῶσι.
 Ἐφθασε δ' ὅπου ἔφερε τὰ ὕδατά του λεῖα
 ὁ ποταμὸς, εἰς ἕκτασιν εὐρεῖαν ν' ἀπλωθῶσι,
 καὶ ὅπου εἰς τὸ πέλαγος μιγνύμενος κενοῦται,
 καὶ ἡ ἐξαφανίζεται, ἢ μόλις φανεροῦται.

9

Πλὴν μόλις τὸ θαυματουργὸν πλοιάριον ἀφίχθη
 ἔπου τραχὺ ἐφέρετο τὸ πνεῦμα τῶν ἀβύσσων,
 κ' εὐθύς τὸ παραπέτασμα τῶν νεφελῶν ἠνοίχθη,
 καὶ αἱ πνοαὶ κοπάσασαι τοῦ νότου, δὲν ἐφύσων.
 Ἐπίπεδος καὶ ἰλαρὰ ἡ θάλασσα ἐδείχθη,
 καὶ τὸ γλυκύ της πρόσωπον ἐγάλα ὑποφρίσσαν.
 Ὁ δ' οὐρανός, ὃν πάγκαλος ἐφαίδρυνεν αἰθρία,
 ἐντός της κατωπτρίζετο καὶ τῇ προσεμειδία.

10

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἔπλευσεν ἐμπρὸς τῆς Ἀσκαλῶνος
 τὸ σκάφος πρὸς τ' ἀριστερὰ, στρεφόμενον δυσμίως.
 Τὴν Γάζαν εἶδεν ἔπειτα. Ἦν δὲ ἡ Γάζα μόνος
 λιμὴν, ὁπότε ἐξέπεσε τῆς πρώτης της ἰσχύος
 πόλις λαμπρὰ καὶ ἔνδοξος τοῦ παλαιοῦ αἰῶνος,
 κ' ἔλαβ' ἐκεῖνος τὴν ἰσχὺν καὶ τ' ὄνομα ὁμοίως.
 Καθὼς δὲ ἄμμου, αἱ ἀκταὶ ἀνθρώπων ἦσαν πλήρεις,
 οἵτινες τὰς ἐκάλυπτον ἐν ὄπλοις καὶ ξιφῆρεις.

11

Σειρὰς σκηνῶν πολυπληθῶν ὡς τοῦ ἐσχάτου χεῖλους
 τοῦ πόντου παρετήρησαν ἐκεῖνοι κ' ἡ παρθένος·
 καὶ εἶδον ἀναμιξ πεζοὺς κ' ἵππεῖς ἀλλεπαλλήλους
 ἄνω καὶ κάτω, μεταξὺ φρουρίου καὶ λιμένος·
 καὶ μετ' αὐτῶν ἐλέφαντας καὶ φορτηγοὺς καμήλους,
 ὡς εἰς τὴν ἄμμον ἔθετον τοὺς πόδας ἐσκεμμένως.
 Καὶ τούτων ἐμπρὸς ἔβλεπον εἰς τὸν βαθὺν λιμένα
 πλοῖα εὐθέτως κείμενα, κ' ἠγκυροβολημένα.

12

Ἔτεραι νῆες ἔτεινον κατάλευκα ἰστία,
 ἄλλαι ταῖς κώπαις ἔπληττον τὴν θάλασσαν προχείροις.
 Κ' εἰς πλεῖστα μέρη ἤφριζεν ἡ πεδιάς ἡ λεία,
 ἦν ἔσχιζον τὰ ἔμβολα καὶ αἱ πυκναὶ τριήρεις.
 Εἶπε δ' ἡ κόρη πρὸς αὐτούς· «Ἐστὶν ἡ παραλία
 »κ' ἡ πόλις καὶ ἡ πεδιάς ἀπίστων εἰσὶ πλήρεις.
 »Καὶ ὁμως τὰς δυνάμεις τοῦ ὀ τύραννος ἀπέχει
 »πολὺ νὰ τὰς συνήθροισε, καὶ πάσας νὰ τὰς ἔχη.

13

»Ἐκ τῆς Αἰγύπτου, κ' ἐκ τῆς γῆς τῆς εἰς αὐτὴν πλησίας
 »ταύτας συνήγαγε· τὰς δὲ μακρόθεν περιμένει,
 »διότι ἐπ' ἀνατολῆς καὶ ἐπὶ μεσημβρίας
 »ὑπάρχ' ἡ ἐπικράτεια αὐτοῦ ἐκτεινομένη.
 »Ἐλπίζω πλὴν νὰ ἔλθωμεν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας
 »πρὶν ἐκστρατεύσωσιν αὐτὸς κ' οἱ ἄλλοι συνηγμένοι·
 »αὐτὸς, ἢ εἴ τις παρ' αὐτοῦ εἰς τῶν μαχῶν τὰ μέρη
 »ἐντολοδόχος ἐκπεμφθῆ τὸ στράτευμα νὰ φέρῃ.»

14

Λέγει, καὶ, ὡς ὁ ἀετὸς τὰς πτέρυγας ταννύων
 περᾶ ἐν μέσῳ τῶν πτηνῶν τῶν ὑποδεεστέρων,
 καὶ τόσον εἰς τὸν ἥλιον ἀνίπταται πλησίον,
 ὥστε τις μάτην τὸν ζητεῖ ἐν μέσῳ τῶν αἰθέρων,
 ὁμοίως καὶ τὸ πλοῖόν των διὰ τῶν ἄλλων πλοίων
 διέρχεται, ὡς τι πτηνὸν ἐκ τῶν ταννουσιπτέρων·
 οὐδὲ φοβεῖται δίωξιν, ἢ ἄλλον τῶν κινδύνων,
 κ' ἦν ἤδη ἐκτὸς ὄψεως κ' ἐκτὸς λαβῆς ἐκείνων.

45

Ἦδη τὴν Ῥάφϊαν περᾶ, τὴν πόλιν τῆς Συρίας,
 ἦν πασῶν πρώτην ἀπαντᾶ ὁ ἐξ Αἰγύπτου πλέων.
 Τῆς Ῥινοκέρας ἔπειτα περᾶ τὰς παραλίας,
 ἀφόρους, ἅς ὁ ἥλιος ξηραίνει κατακαίων.
 Ἐπειτα δ' ὄρος φαίνεται ἐκ τῆς ἐπιφανείας
 τοῦ ὕδατος τὴν κορυφὴν ὑψοῦν, κ' ἐντὸς βαθέων
 πυθμένων ὑποβρύχιον τὸν πρόποδά του βρέχον,
 τοῦ Πομπηίου δὲ ἐντὸς τὸν τάφον περιέχον.

46

Τὴν Δαμιάττην βλέπουσι, καὶ δι' ἑπτὰ στομίων
 ὁ Νεῖλος βαθυκύμαντος πῶς φέρεται, προχύνων
 τὸν φόρον εἰς τὴν θάλασσαν ναμάτων οὐρανίων,
 καὶ δι' αὐλάκων μὲν στενῶν, πλήν παμπληθῶν ἐκείνων.
 Τὴν πόλιν δὲ μετέπειτα παρήλασε τὸ πλοῖον
 ἦν μέγας Ἑλλήν ἐκτισεν εἰς οἴκησιν Ἑλλήνων,
 ὡς καὶ τὴν Φάρον, νῆσον πρὶν, μακρὰν τῆς γῆς κειμένην,
 ἀλλ' ἤδη μετὰ τῆς ἀκτῆς αὐτῆς συνεχομένην.

47

Κρήτην καὶ Ῥόδον πρὸς βορρᾶν μακρὰν δὲν διακρίνει,
 καὶ πλέει πρὸς τῇ Ἀφρικῇ, ἧς τὰ ἐπὶ θαλάσσης
 πλούσια ἦσαν κ' εὐφορα· ἀλλ' ἐνδοτέρω σμήνη
 τεράτων ἦσαν εἰδεχθῶν, καὶ ἔρημοι ἐκτάσεις.
 Παρήλθε τὴν Μαρμαρικὴν, καὶ ὅπου ἡ Κυρῆνη
 παρῖστα πέντε πόλεων εἰς τὴν ἀκτὴν Ὀάσεις.
 Ἐνταῦθα ἡ Πτολεμαῖς, καὶ ἔπειτα ἡ Λήθη
 παρέστη εἰς τὰς ὄψεις των, ἦν ψάλλουσιν οἱ μῦθοι.

48

Ἡ μείζων Σύρτις φαίνεται, πρὸς ἣν ὁ ναύτης φρίττει,
 ἀλιτενῆς, καὶ οὐ μακρὰν τῆς ὄχθης ὑψουμένη.
 Ἡ ἄκρα τοῦ Ἰουδακοῦ τὴν ὄρασίν των πλήττει,
 καὶ ἡ διώρυξ δι' αὐτῆς τῆς Μάγρας διαβαίνει.
 Ἦδη προκύπτ' ἡ Τρίπολις, ἀπέναντ' ἡ Μελίτη,
 ἀλλ' ἀϋψῆς, καὶ ὄπισθεν τοῦ πόντου κρυπτομένη.
 Παρὰ τὰς Σύρτις τὰς λοιπὰς καὶ κατὰ τὰ πελάγη
 εἶν' ἡ Ἀλξέρβη, ἣν ποτὲ κατώκουν λωτοράγοι.

49

Παρὰ τὴν κοίλην δὲ ἀκτὴν ἐγείρεται ἡ Τύνις,
 ἣς οἱ λιμένες κλείονται διὰ διπλῶν ὀρέων,
 ἡ Τύνις, πλήρης θησαυρῶν καὶ ὑψηλοφροσύνης,
 τῶν πόλεων τῶν Λιβυκῶν ἡ ἐγνωσμένη πλέον.
 Ἡ Σικελία δ' ἔπειτα πρὸς δεξιὰν ἐκείνης
 αἰρόμενον ἐδείκνυε μακρὰν τὸ Λιλιβαῖον.
 Προσέτ' εἰς τοὺς συντρόφους τῆς κατέδειξεν ἡ νέα
 ποῦ ἄλλοτε ἡ Καρχηδῶν ὑπῆρξεν ἡ ἀρχαία.

20

Ἐνταῦθα ἦν ἡ Καρχηδῶν. Ἡ ὄχθη δὲν φυλάττει
 οὐδ' ἶχνος ἔσχατον αὐτῆς ἐξ ὅτου ἦν μεγάλη.
 Αἱ πόλεις ἀποθνήσκουσι καὶ θνήσκουσι τὰ κράτη,
 κόνις καὶ χόρτος τὰς πομπὰς καὶ δόξας περιβάλλει,
 καί, — ὦ ὑπεροφίας μας, ὦ τύφλωσις ἐσχάτη! —
 ὁ ἄνθρωπος ὁ μάταιος ὅτι θνητὸς ἀσχάλλει!
 Εἰς τὴν Βισέρταν φθάνουσι· τὸ πλοῖον δὲ προὔχῳρει,
 κ' ἐντὸς ὀλίγου τῆς Σαρδοῦς διέκρινον τὰ ὄρη.

21

Διέκρινον τοὺς Νουμιδοὺς, ὧν ἦν νομάς ἢ φύσις
 ποιμένων, ἀσταθεῖς σκηνάς εἰς τὰς βοσκὰς πλανώντων.
 Βουγίαν καὶ Ἀλγέριον, πειρατικὰς οἰκήσεις,
 καὶ τὴν Ὠράνην ἔγνωσαν προσέτ' εἰς τὸν ὁδὸν των.
 Τὴν Τιγγιτάναν ἔπειτα παρέπλευσαν ἐπίσης,
 γῆν ἐλεφάντων, καὶ τροφὸν πανθήρων καὶ λεόντων.
 Φέξ καὶ Μαρόκκον νῦν εἰσὶν ὅπου ἐκείνη ἦτον,
 καὶ ἡ Γρενάδα ἴσταται μακρὰν ἀπέναντί των.

22

Φθάνουσιν ὅπου θάλασσα εἰς θάλασσαν ἐκβάλλει,
 εἰς ἣν ὁ μῦθος ἔλεγεν ὁδὸν τοῦ Ἡρακλέους·
 καὶ ἴσως ἦτον ἄλλοτε μία ξηρὰ μεγάλη,
 κ' ἐσχίσθη δίχα ἔπειτα εἰς χρόνους παναρχαίους.
 Τὴν Κάλπην ἔχ' ἡ μί' ἀκτὴ, Ἀβίλαν δὲ ἡ ἄλλη,
 ἀφ' οὗ ἀπεχωρίσθησαν εἰς σπαραγμοὺς βιαίους,
 καὶ τοῦτο ἔστιν Ἀφρικὴ, ἐκεῖνο δ' Ἰσπανία.
 Τῆς σφαίρας ἡ ἀνατροπὴ τοιαύτ' ἦν ἡ σπανία.

23

Τέταρτον ἤδη τοῦ φωτὸς ὁ δίσκος βασιλεύει
 ἀφ' ὅτου εἶχεν ἄγκυραν τὸ σκάφος ἀνασπάσει.
 Οὐδὲ στιγμὴν δ' εἰς ἄσυλον λιμένος δὲν εἰσέβη,—
 οὐδ' ἦτον ἀναγκαῖον,—πρὶν μέχρῃς αὐτοῦ νὰ φθάσῃ.
 Καὶ ἤδη διὰ τοῦ πορθμοῦ πλησίστιον διέβη,
 καὶ πλέ' εἰς τὸν Ὠκεανὸν, ἐν Ἀχανεῖ θαλάσση.
 Ἄν τόσῃ εἶν' ἡ ἔκτασις τῶν μεσογείων πόντων,
 ὅποια ἔσται ἡ τῶν γῆν ἐν ἐχυτοῖς κλειόντων!

24

Ἐξέλιπον κ' ἐσβέσθησαν ὀπίσω τῶν κυμάτων
 ἢ Γάδῃ, κ' εἴ τις παρ' αὐτῇ ἑτέρα πόλις ἦτον·
 κ' αἱ γαῖαι μακρὰν ἔμειναν καὶ τὰ παράλιά των,
 καὶ ἦν ὁ πόντος τ' οὐρανοῦ, τοῦ πόντου δ' οὗτος γείτων.
 Ὁ δὲ Οὐβάλδος ἔλεγε· «Σὺ ἦτις δι' ὑδάτων
 »ὥς τώρα καθωδήγησας ἡμᾶς ἀτελευτήτων,
 »εἰπέ ἂν ἔτι ἔχωμεν καὶ θάλασσαν ἑτέραν,
 »καὶ οἰκουμένη ἄλλη γῆ ὑπάρχει ταύτης πέραν.»

25

Ἄρα Ἡρακλῆς, ἀπήντησεν, ἀφ' ὅτου τῆς Λιβύης
 »τὰ τέρατα ἀπέκτεινε, καὶ τὰ τῆς Ἰσπανίας,
 »καὶ τρόπαια ἐν τοῖς ὑμῶν ἀνήγειρε χωρίοις,
 »ἀπέσχετο τῆς τολμηρᾶς Ὀκεανοπλοίας,
 »ἔστησε κίονας ἐκεῖ, καὶ ἐν στενοῖς ὀρίοις
 »τῆς ἀνθρωπίνης ἔκλεισε τὸν κύκλον διανοίας.
 »Ἄλλ' ὑπερέβη ἔπειτα τὰς ἐγερθείσας στήλας
 »ὁ πολυμίτυς Ὀδυσσεύς, γνώσεις ποθῶν ποικίλας.

26

»Καὶ ὑπερβάς μὲν τοὺς σταθμοὺς, ἐπὶ τοῦ ἀπεράντου
 »ὑγροῦ πεδίου ἤπλωσε τὰς κώπας τὰς θρασείας·
 »πλὴν ψεύδων ὁ Ὀκεανὸς τὴν πείραν τὴν μακρὰν του,
 »τὸν κατεβρόχθισε, κ' ἐντὸς τῆς κοίτης τῆς βαθείας
 »ἐγκεκρυμένος ἔμεινεν αὐτὸς καὶ τὸ συμβάν του,
 »καὶ οὐδ' ἐγνώσθη πώποτε ὑπὸ τῆς ἱστορίας.
 »Ἄν δ' ὑπ' ἀνέμων ἄλλος τις ἐκεῖ ἐσφενδονίσθη,
 »ἐκεῖθεν δὲν ἐπέστρεψεν, ἀλλὰ κατεποντίσθη.

27

» Σχίζομεν πόντον ἄγνωστον, κ' εἰς ταύτας τὰς θαλάσσας
 » πολυπληθεῖς ὑπάρχουσι διεσπαρμέναι νῆσοι.
 » Δέν εἶναι ἀκατοίκητοι. Ὡς εἰς τὰ κλίματά σας,
 » κ' εἰς τὴν γῆν εἶναι τὴν ἐκεῖ ἡ εὐφορία ἴση.
 » Εἰσὶν ἀρότρου δεκτικαὶ αἱ γαῖαι, καὶ εἰς πάσας
 » ὁ ἥλιος τὴν γόνιμον ἰκμάδα ἀναπτύσσει.»
 Ὁ δ' ἐπερώτησε· «Καὶ τίς τοῦ κόσμου τοῦ ἀγνώστου
 » ὁ νόμος τῆς διαίτης του καὶ ὁ τῆς πίστεώς του;»

28

Καὶ εἶπ' ἐκείνη· «Ἔχουσι θρησκείαν ἄλλοι ἄλλην,
 » ἕτερα ἦθη ἔχουσι, καὶ τὰς φωνὰς ἑτέρας.
 » Θηρίων λάτρεις εἰν' οἱ μὲν, οἱ δὲ εἰς τὴν μεγάλην
 » μητέρα δέονται, τὴν γῆν, καὶ ἄλλ' εἰς τοὺς ἀστέρας
 » καὶ εἰς τὸν ἥλιον. Πολλοὶ δ' εἰσὶ βδελυροὶ πάλιν,
 » τροφὰς παρατιθέμενοι τὰς ἀπαισιωτέρας·
 » κ' ἐν γένει, τούτων τῶν χωρῶν τ' ἀπωκισμένα πλήθη
 » εἰσὶ τὴν πίστιν ἀσεβῆ, καὶ βάρβαρα τὰ ἦθη.»

29

Καὶ μετ' ἐκπλήξεως αὐτὸς ἠρώτησε μεγίστης·
 «Οὕτω λοιπὸν ὁ πάνσοφος Θεὸς τῆς ἀληθείας
 » νὰ πέσῃ οὐ τις εὐδοκεῖ ἀκάλυπτος ἀκτίς τῆς
 » εἰς τοῦ ἡμίσεος τῆς γῆς τὰς χώρας τὰς εὐρείας;»
 Ἡ δ' εἶπεν· «Ὅχι· κ' εἰς αὐτοὺς θὰ εἰσαχθῆ ἡ πίστις
 » τοῦ Πέτρου, μετὰ τῶν τεχνῶν, καὶ τῆς λοιπῆς παιδείας.
 » Οὐδὲ θὰ εἶναι πάντοτε, ὡς μέχρι τοῦδε ἦτον
 » ἐν μέσῳ σας ἀπόστασις ὁδῶν ἀτελευτήτων.

30

»Ἔσται καιρός. Ὁ φημιστὸς τοῦ Ἡρακλέους ὄρος
 »ὄνομα ἔσται μάταιον, καὶ μῦθος τῶν πλεόντων,
 »καὶ γνώριμος τῶν θαλασσῶν ὁ ἀσυνήθης πόρος,
 »καὶ δι' ὑμῶν περίφημα τὰ κράτη τῶν χωρῶν των
 »κ' εὐτολμοτάτη ναῦς ὑμῶν θὰ φέρη ποντοπόρος
 »τὴν δόξαν σας περὶ τὴν γῆν ἐφ' ἅπαντα τὸν πόντον,
 »καὶ κύκλω ἢ πορεία της ἐπὶ τῆς ὑδρογείου
 »ἐφάμιλλος τῆς τροχιᾶς θὰ εἶναι τοῦ ἡλίου.

31

»Εἷς ἐξ ὑμῶν, ἀτρόμητος, ἐκ Λιγυρίας πρῶτος
 »τὸ ἀγνωστον καὶ ἄστατον θεν' ἀψηφήση κύμα,
 »καὶ οὐδ' ἀνέμων ἀπειλαὶ ἢ τρικυμίας κρότος,
 »οὐδ' ἄξενος Ὀκεανός, οὐδὲ νοσῶδες κλίμα,
 »οὐδ' εἴ τι ἄλλο φοβερὸν νομίζεται εἰκότως
 »τοῖς πλέουσ' εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ κίνδυνος, ἢ δῆμα,
 »οὐδὲν τὸν ὑψηλόφρονα ἐκεῖνον θέλει πείσει
 »τὸ εὐρὺ πνεῦμά του ἐντὸς Ἀβίλης νὰ ἐγκλείσῃ.

32

»Εἷς ἄλλου πόλου εὕρεσιν, εἰς ἄλλας παραλίας
 »θέλεις, Κολόμβ', εὐδαίμονα ἰστί' ἀναπετάσει,
 »ὥστε ἢ φήμ', ἢ ἔχουσα τὰς πτέρυγας χιλίας
 »καὶ χίλια τὰ ὄμματα, δὲν θέλει σὲ προφθάσει.
 »Τῶν Βάκχων καὶ τῶν Ἀλκιδῶν ἄς ἄδῃ τὰς στρατείας.
 »Θέλει ἀρκέσει περὶ σοῦ ἐλάχιστον ἂν ἄσῃ·
 »διότι τὸ ἐλάχιστον αὐτὸ ἀφετηρίαν
 »θὰ δώσῃ κ' εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν.»

33

Τοιαῦτα λέγει, θέουσα εἰς τὸ ὑγρὸν πεδῖον,
καὶ πρὸς τὴν δύσιν προχωρεῖ, καὶ κάμπτει πρὸς τὸν νότον.
Καὶ εἶδεν ὅταν ἐκλινεν ὁ ἥλιος ὁ δύων,
καὶ πάλιν τοῖς ἀνέτειλεν ἡμέρα κατὰ νῶτον.
Ὡς δὲ ἀκτίνων ἡ αὐγὴ καὶ ῥόδων αἰθερίων
ἐστρώννυε τῶν οὐρανῶν τὴν πύλην κατὰ πρῶτον,
ἐφάνη ὄρος πόρρωθεν τοῦ ὕδατος προκύπτον,
καὶ νέφος ἐπεκάθητα τὴν κορυφὴν του κρύπτον.

34

Καὶ προχωροῦντες, καθαρῶς τὴν κεφαλὴν του εἶδον
ἤδη τῶν τελευταίων τῆς νεφῶν ἀπαλλαγεῖσαν.
Ὁξεῖαν εἶχε κορυφὴν, ὡς ἦν τῶν Πυραμίδων,
καὶ πρὸς τὰ κάτω ἦν εὐρὺ, καθὼς ἐκεῖναι ἦσαν
κ' οἶον καπνὸν ἀνέπεμπε μετὰ πυρὸς ἀτμίδων,
ὡς τὸ ποτὲ τὸν γίγαντα Ἐγκέλαδον ἐγκλειῖσαν,
καπνοὺς ἐξερευγόμενον δι' ὅλης τῆς ἡμέρας,
καὶ φλόγας διὰ τῆς νυκτὸς φουσῶν πρὸς ταὺς ἀστέρας.

35

Ἴδου, ἀνακαλύπτεται ὁμὰς νησίων ἄλλη,
πλὴν ταπεινῶν. Οὐδὲν αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς κῶνον.
Ἦσαν μακαριότητος διαίτημα, κ' ἐκάλει
ἡ ἀρχαιότης οἴκησιν αὐτὰ τῶν εὐδαιμόνων.
Ἐφρόνουν πῶς ὁ οὐρανὸς τὰ ἀγαπᾷ, πῶς θάλλει
ἐκεῖ πᾶν ἄνθος, πῶς ἡ γῆ παράγει ἄνευ πόνων,
ἀνάρωτος, καὶ οἱ καρποὶ εἰς τὴν ὠραίαν χώραν
πῶς αὐτομάτως φύονται, καὶ φθάνουσιν εἰς ὦραν.

36

Ἐκεῖ βεβαίους τοὺς καρποὺς κατόπιν τῶν ἀνθέων
 φέρ' ἢ ἐλαία· ὁ κορμὸς ὁ κοῖλος φέρει μέλι.
 Μετὰ τερπνῶν ψιθυρισμῶν ὁ καταρβράκτης ῥέων,
 ἠδέα, γονιμοποιὰ τὰ ὕδατά του στέλλει,
 καὶ δροσοφόρος ζέφυρος ἐκ τῆς θαλάσσης πνέων,
 τοὺς καύσωνας τοῦ θερινοῦ ἡλίου καταστέλλει.
 Ἐνταῦθα τὰ Ἠλύσια φημίζονται πεδία,
 ἐνταῦθα ἡ περίπυστος Μακάρων κατοικία.

37

Ἐνταῦθα σπεύδ' ἡ ὀδηγὸς τὴν σιωπὴν νὰ λύσῃ·
 «Ἴδου, τὸ τέρμα σας ἐγγὺς, καὶ ἡ ὁδὸς σας λήγει.
 » Αὐταί, ἃς βλέπετε, εἰσὶν αἱ τῶν Μακάρων νῆσοι,
 » ὧν φήμη παρ' ὑμῖν πολλή, βεβαία πλὴν ὀλίγη.
 » Κ' εἰσὶ μὲν εὐφοροὶ, καλαὶ, ὡς αὕτη τὰς κηρύσσει,
 » ἀλλ' ἐν τοῖς μύθοις τὸ ψευδὲς τῷ ἀληθεῖ ἐμίγη.»
 Ταῦτα δ' εἰποῦσα, ἔστρεψεν ἀμέσως τὸ ἰστίον
 πρὸς τὸ ἐγγύτερον αὐτῶν τῶν δέκα νησιδίων.

38

Τῇ εἶπε δὲ ὁ Κάρολος· « Ἄν ἐγχωρῶσι, κόρη,
 » τὰ ἔργ' ἃ ἀνελάβομεν, ὁ ἱερὸς σκοπὸς των,
 » νὰ θέσω εἰς τὴν στερεὰν τὸν πόδα μου συγχώρει,
 » νὰ λάβω γνῶσιν τῶν ἀκτῶν ἐκείνων τῶν ἀγνώστων,
 » καὶ τοὺς κατοίκους νὰ ἰδῶ, καὶ νὰ ἰδῶ οἱ ἔροι
 » τίνες τῆς πίστεως αὐτῶν, καὶ τῆς ὑπάρξεώς των·
 » ὥστε εἰς ὅσους ἂν αὐτῶν ἀναπολῶ τὴν μνήμην,
 » φθονοῦντες νὰ μ' ἀκούωσι νὰ λέγω· « Ἐκεῖ ἤμην.»

39

« Ἐπαινετὸς ὁ πόθος σου, ἀπήντησεν ἐκείνη,
 » ἀλλ' ἱκανοποιήσεως αὐτοῦ δὲν ἔχω τρόπον,
 » διότι ψήφισμ' αὐστηρὸν θεόθεν ἀντιτείνει,
 » πρὸς δ' οὐδὲν ἰσχύουσιν οἱ πόθοι τῶν ἀνθρώπων.
 » Ἡ ὥρα ἢ θεόγραφτος δὲν ἦλθε, τοῦ νὰ γίγη
 » ἢ ἀνακάλυψις αὐτῶν τῶν εἰμαρμένων τόπων·
 » οὐδὲ σὰς ἐπιτρέπεται νὰ φέρητε εἰδήσεις
 » ἐκ τῶν χωρῶν ἃς κρύπτουσιν ἡ θάλασσα κ' ἡ δύσις.

40

» Ἐκ μόνης θείας χάριτος ὑμῖν παρεχωρήθη
 » εἰς ταῦτα τ' ἀπροσπέλαστα πελάγη νὰ προβῆτε,
 » ὅπου ὁ σύντροφος ὑμῶν εἰς τὰ δεσμὰ ἐβλήθη,
 » κ' ἐθελοδούλως εἰς τῆς γῆς τὸ ἔμπαλιν κρατεῖται.
 » Τοῦτο ἀρκεῖ. Τῶν εὐσεβῶν χρεῶν σας ἔσται λήθη,
 » τῆς τύχης ἔσται πρόκλησις ἀνώτερ' ἂν ζητῆτε. »
 Εἶπε, καὶ συνιζάνουσα ἡ νῆσος τοῖς ἐφάνη·
 ἡ μετ' αὐτὴν δ' ἐφαίνετο πῶς αὔξησιν λαμβάνει.

41

Τὰς εἶδον δὲ πῶς ἔμενον ὀπίσω κατὰ στίχον,
 εἰς προϊούσας φεύγουσαι πρὸς ἕω ἀποστάσεις·
 σχεδὸν ἐξ ἴσου ἕκασται ἐκάστων πῶς ἀπεῖχον,
 ἔχουσ' εὐρεῖς βραχίονας ἐν μέσῳ των θαλάσσης.
 Εἰς τὰς ἑπτὰ, ἐφαίνοντο οἰκοδομαὶ, καὶ τοίχων
 περίβολοι, καὶ κάτοικοι, κ' ἐμφύτευτοὶ ἐκτάσεις.
 Τρεῖς δ' ἦσαν ὄλως ἔρημοι, καὶ ἦσαν κατοικία
 τὰ ὄρη καὶ τὰ δάση των εἰς ἄγρια θηρία.

42

Μέρος ὑπάρχει ἀφανές εἰς τῆς ἐρημοτέρας
 τὸ χεῖλος τὸ πολύκαμπτον, κυρτούμενον βαθέως.
 Πρὸς δεξιάν καὶ πρὸς λαιάν διπλαῦν προέχει κέρας,
 καὶ ἀποκλείει σκόπελος τὸ στόμιον βεβαίως.
 Τὸ μέτωπόν του πρὸς ἐντὸς ὄρα, τὸ δ' ἄλλο πέρασ
 κωλύει τὸν Ὀκεανὸν νὰ εἰσορμᾷ βιαίως.
 Ἐνθεν δὲ κ' ἐνθεν κορυφαὶ χωροῦσ' εἰς ὕψος ὄρους,
 σημεῖα πορνεύοντα εἰς τοὺς θαλασσοπόρους.

43

Ἵδωρ ἀκύμαντον ἐντὸς κοιμᾶται τοῦ λιμένος,
 καὶ μέλαν δάσος σκοτεινὸν τὴν ὄχθην περιέχει.
 Κοιλοῦται σπήλαιον ἐκεῖ. Κισσὸς εἶν' ἐστρωμένος
 ἐπὶ τοὺς τοίχους, καὶ πηγὴ καλὴ τὸ διαβρέχει.
 Ἐκεῖ δεσμὸς ἀπόγαιος εἶν' ἀγνωστος καὶ ξένος,
 οὐδ' ἀπαυδήσασα ἢ ναῦς ἀγκύρας χρεῖαν ἔχει.
 Ἐκεῖ ἢ κόρ' ἢ ἔμπειρος τὸ σκάφος τῆς κατάγει,
 κ' εἰς τὸν ἰστὸν τὰ χαλαρὰ ἰστία τῆς συναγει.

44

«Τὸν τοῖχον, λέγει, βλέπετε τὸν ὑψηλὸν ἐκεῖνον,
 » ὑφ' οὗ ἡ ἄκρα τοῦ βουνοῦ αὐτοῦ περιστοιχεῖται;
 » Ἐκεῖ ἐν μέσῳ ἡδονῶν καὶ πότων εὐφροσύνων
 » ὁ στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ ἐν ὀκνηρίᾳ κεῖται.
 » Ἄμα τὸ πρῶτον φῶς φανῆ τῶν πρωϊνῶν ἀκτίνων,
 » τότε νὰ σπεύσητε. Καιρὸς θὰ εἶναι ν' ἀναβῆτε.
 » Μὴ σᾶς ταραττῆ ἄτοπος ἀνυπομονησίᾳ.
 » Ἡ ὥρα μόν' ἢ πρωϊνὴ ἔσται ὑμῖν αἰσία.

45

» Ἐν ὅσ' ὁ ἥλιος χρυσοῖ τὴν γῆν ἀκόμη δύων,
 » νὰ φθάσεται ἔχετε καιρὸν κατὰ τὰς ὑπερείας.»
 Κ' ἐκεῖνοι, πόθου ἔμπλεοι, κατέλιπον τὸ πλοῖον
 εἰς τὴν φωνὴν τῆς εὐγενοῦς αὐτῶν ὀδηγητρίας,
 καὶ ἐπὶ λείας τῆς ὁδοῦ διήλθον τὸ πεδίον,
 μὴ αἰσθανθέντες κάματον ἐκ τῆς ὁδοιπορίας.
 Εἰς δὲ τὸ πέρασ ἐφθασαν τῆς ὀμαλῆς των τρίβου
 ὁ δίφρος εἰς τὴν θάλασσαν πρὶν καταβῆ τοῦ Φοίβου.

46

Δι' ἐρειπίων σωρευτῶν καὶ διὰ συντριμμάτων
 ὁ δρόμος εἶδαν πῶς χωρεῖ ὁ πρὸς τὴν ἄκραν ἄγων,
 καὶ ὅτι ἐκ τῶν πρώτων των θα ἔπιπτον βημάτων
 εἰς τὰς χιόνας, κ' εἰς σωροὺς ἀλλεπαλλήλων πάγων·
 λειμῶνα δ' ἄνω ἔβλεπον ἀνθῶν ὠραιότητων,
 ὡς ἂν τὸ κρῖνον τὸ λευκὸν ὁ πάγος ἦν παράγων,
 καὶ ἂν τὸ ῥόδον ἢ χιών. Τοσοῦτον ἦν ἡ φύσις
 εἰς τὰς προστάξεις εὐπειθῆς τῆς πονηρᾶς γοήσεως.

47

Διενυκτέρευσαν δ' ἐντὸς ἐκείνων τῶν ἐρήμων
 ἀγρίων τόπων, ὑπ' αὐτὰ προσμείναντες τὰ ἔρη.
 Ὡς εἶδαν δ' ἡ ἀνατολὴ νὰ μειδιᾷ αἰδήμων,
 καὶ τὸν πατέρα τοῦ φωτὸς ὅστις λαμπρὸς προὔχωρει,
 « Ἐμπρός, ἔμπρός!» ἀνέκραξαν ἀπὸ φρενῶν προθύμων,
 καὶ τῆς ὁδοῦ των εἶχοντο οἱ δύο ὁδοιπόροι.
 Αἶφνης εἰς ὄφιν φοβερὸν προσέκοψαν τὸ βῆμα,
 πολὺστικτον, προσέρποντα, τεράστιον τὸ σχῆμα.

48

Χρυσοῦν αὐχένα, κεφαλὴν λεπιδωτὴν ἐγείρει·
οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ φλέγουσι· μαγία τὸν οἰδαίνει.
Κρύπτ' ἢ γαστήρ τοῦ τὴν δδὸν, τοῦ σώματός τοῦ πλήρη
κ' ἐκ τῶν ῥωθίων τοῦ ἀτμὶς φυσᾶται ἀνημμένη.
Συστέλλεται. Τὴν ἔλικα ἢ ἔλιξ πότε σύρει,
πότε διαστελλόμενος καὶ ἐν καμπαῖς προβαίνει.
Τὸ ἐρπετὸν τὸ βλέμμα τῶν ἀνήσυχον ἐλκύει,
οὐδόλως πλὴν ἢ ὄψις τοῦ τὸ βῆμά τῶν κωλύει.

49

Τὸ ξίφος σπᾶ ὁ Κάραλος τὸν ὄφιν ν' ἀποκτείνῃ.
Ὁ ἄλλος ἔμωσ τῷ λαλεῖ· «Τί μελετᾶς; τί πράττεις;
» Χειρὶ ἐνόπλω ἤλπισας καὶ σπάθη ἀνθρωπίνῃ
» νὰ πέσῃ τούτων τῶν χωρῶν ὁ ἐρπετὸς προστάτης; »
Οὕτω δὲ λέγων, τὴν χρυσῆν ἀθάνατον ἐκίνει
ῥάβδον, ἣν εἶχεν ἐν χερσὶ· καὶ εἰς τὸ σύριγμά της
ὁ ὄφιν φεύγει, ἔμπλεως ἀπροσδοκῆτου τρόμου,
κ' εἰς ὀπὴν σπεύδων νὰ κρυβῆ, ἐξέρχεται τοῦ δρόμου.

50

Ὡς δὲ προὔχωρησαν, φρικτὸς τοῖς ἐπεφάνη λέων,
πελώριος, βλέπων δριμύ, μετ' ὠρυγμῶν ἀγρίων.
Ὅρθοι τὴν χαίτην. Φοβερῶν ἠνέωξε σπηλαίων
σκέτιον χάσμα, φάρυγγα παμφάγον, τὸ θηρίου.
Τὸ σῶμα διὰ τῆς οὐρᾶς ἐκτύπα, θυμὸν πνέων·
πλὴν μόλις εἰς τὸ βλέμμα τοῦ ἐδείχθη τὸ ῥαβδίον,
καὶ ἡ ὀργή τοῦ ἔπαυσε, καὶ ἔδαμάσθ' ἢ φρήν τοῦ,
κ' εἰς μέρη πέραν τῆς ὁδοῦ ἐτρέπ' εἰς τὴν φυγὴν τοῦ.

51

Ἄκατασχέτως ἡ δὺς προέβαινε τῶν φίλων,
 ὅταν θηρίων στρατιὰ τοὺς ἀπαντᾷ μαχίμων,
 τὴν ἔψιν ὄλων φοβερῶν, πλὴν τὴν φωνὴν ποικίλων,
 ποικίλων τῆς κινήσεως τὸν τρόπον, πολυσχήμων.
 Πᾶν ὅ,τι ἐκ τοῦ Ἄτλαντος ὑπάρχει ὡς τὸν Νεῖλον
 τερατωδέστερον, ἐντὸς ἐκείνων τῶν ἐρήμων
 ὡς νὰ συνήχθη, ὡς καὶ πᾶν τρεφόμενον θηρίον
 εἰς Ἵρκανίαν, ἢ ἐντὸς δασῶν τῶν Ἐρκυνίων.

52

Ἄλλ' ἡ ἀγέλ' ἡ παμπληθής, ἡ τόσον φρικαλέα
 οὐδὲ τοὺς ἀνεχαίτισεν οὐδὲ τοὺς ἀποτρέπει.
 Ἄλλ', ὦ τοῦ θαύματος! ἀπλῆ τοῦ μαστιγίου θεά
 πεφοβισμένα εἰς φυγὴν τὰ τέρατ' αὐτὰ τρέπει.
 Ἡ δὲ δὺς τῶν ἵπποτῶν, τῆς νίκης της βεβαία,
 τὴν κορυφὴν ἐγγύτατα καὶ πρὸ ποδῶν της βλέπει·
 καὶ μόνον παρεκώλυε τὸ βῆμά της τὸ ψῦχος
 τῶν ὄρεινῶν αὐτῶν μερῶν, καὶ τῶν κρημνῶν ὁ τοῖχος.

53

Ἄλλ' ὅταν ὑπερέβησαν τὴν ζώνην τῶν χιόνων,
 καὶ ἦσαν ἤδη τῶν μερῶν τῶν ἀποτόμων πέραν,
 εἶδον ἐπιπεδούμενον τῆς κορυφῆς τὸν κῶνον,
 κ' αἶθριον εὔρον οὐρανόν, γλυκεῖαν ἀτμοσφαῖραν.
 Φυσῶσιν αὔραι δροσεραὶ δι' εὐωδῶν ἀνθῶνων
 ὁμοίως ἐν καιρῷ νυκτὸς καὶ ἐν καιρῷ ἡμέρας·
 οὐδόλως τὰς πνοὰς δ' αὐτῶν αὐξάν' ἢ καταστέλλει
 ὁ ἥλιος, ὡς ἀλλαχοῦ, ἂν δὴ ἢ ἀνατέλλῃ.

54

Οὐδ', ὡς συμβαίνει ἀλλαχοῦ, αἰθρίαν πρὸς τὰ νέφη
καὶ ψύχη πρὸς τοὺς καύσωνας ἐνταῦθα ἐναλλάσσει.
Τὸν οὐρανὸν δι' ἰλαρῶν ἀκτίνων καταστέφει,
καὶ διὰ πάγων καὶ φλογῶν τὴν φύσιν δὲν ταράσσει.
Τὴν χλόην τρέφ' εἰς τοὺς ἀγρούς, ἀνθ' εἰς τὴν χλόην τρέφει,
εἰς τ' ἄνθη μύρων ἄρωμα, σκιάς δὲ ἐπὶ πᾶσι.
Παρὰ τὴν λίμνην δ', ἄνωθεν θαλάσσης καὶ ὀρέων
τὸ μέγα οἰκοδόμημα δεσπόζει τὸ ὠραῖον.

55

Εἰς τὴν μακρὰν καὶ δύσβατον ὁδὸν οἱ ὁδοιπόροι
ἦδ' ἰσχυρῶς ἠσθάνοντο τὸ σῶμ' ἀπηυδημένον·
δι' δ' εἰς τὴν ἀνθόσπαρτον ἀνάβασιν ἐχώρει
ἀμφίβολον τὸ βῆμά των, νῦν σπεύδον καὶ νῦν μένον,
ὀπότ' ἐμπρός των, βλέπουσι, κατέρχεται τὰ ὄρη
ρύαξ, τὰ χόρτα πέριξ των δι' ἀδαμάντων ραίνων,
καὶ οὗ ὁ ψίθυρος αὐτοῦς, τῇ ἀκοῇ των φίλος,
ἐκάλει, εἰς τὴν δρόσον του νὰ βάψωσι τὸ χεῖλος·

56

Ἐντὸς δὲ κοίτης ἀνθηρᾶς τὸ ὕδωρ συναθροίζων,
εἰς αὐλακα βαθύδινον κατέρρει ἐπομένως,
καὶ εἰς αἶδιον σκιὰν ἠρέμα κελαρύζων,
μελάγχρους καὶ χρυσταλλωτὸς προχεῖται κατὰ σθένος,
διαφανῆς, ὥστ' ἔβλεπεν ὁ ὀφθαλμὸς γνωρίζων
ὑπὸ τὸ κῦμα τὸ καλὸν τὰ κάλλη τοῦ πυθμένου.
Παρὰ τὰ χεῖλη δ' ἐξ ἑνὸς κ' ἐξ ἄλλου ἐπεκράτει,
ὡς τόπος ἀναπαύσεως, ἡ χλόη, παχυτάτη.

57

« Ἴδοῦ, βεβαίως εἶν' αὐτὸς ὁ ῥύαξ τῶν γελώτων,
 » οὗ εἶναι πλήρες πειρασμῶν τὸ ὕδωρ καὶ κινδύνων.
 » Ἐδῶ νὰ χαλινώσωμεν θὰ πρέπει κατὰ πρῶτον
 » πᾶσαν ὀρμὴν ἀκάθεκτον, πᾶν πάθος καταισχύνον.
 » Καλῶς ἄς ἀποκλείσωμεν τῶν ἡμετέρων ὠτων
 » τὴν ψευδευφρόσυνον μολπὴν, τὸ ἄσμα τῶν Σειρήνων. »
 Κ' ἦλθον, ὁ εἷς τὸν ἕτερον παρακινουῦντες οὕτω,
 ἔπου εἰς λίμνης ἔκτασιν ὁ ποταμὸς ἠπλοῦτο.

58

Ἐκεῖ ποικίλων κ' ἐνταυτῷ πλουσίων ἐδεσμάτων
 ἐπὶ τῆς ὄχθης τράπεζα ἦν παρατεθειμένη·
 καὶ εἰς τὸν κόλπον παίζουσαι τῶν διαυγῶν κυμάτων
 δύο προκύπτουσι καλάι, φιλήδονοι παρθένοι,
 κ' ἡ πρὸς ἀλλήλας δράγματα τινάσσουσιν ὑδάτων,
 ἡ τρέχουσ' εἰς ταχύτητα τίς τίνα ὑπερβαίνει.
 Ἄλλοτε καταδύονται, ἡ ἀναδῦσαι πάλιν,
 δεικνύουσι τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν μορφήν τὴν ἄλλην.

59

Ἐπὶ τῇ θεᾷ τῶν γυμνῶν παρθένων τῶν καλλίστων,
 συγκίνησιν ἠσθάνθησαν τὰ στήθη τῶν ἀνδρείων,
 καὶ ἔμειναν θεώμενοι. Ἡ ἀντιδίωξις των
 ἐξηκολούθει, κ' αἱ λοιπαὶ ἀσκήσεις τῶν παιγνίων.
 Ἡ μία βαίνει πρὸς αὐτοὺς, καὶ βόσκ' ἡ ὄρασις των
 ἐπὶ τοῦ στήθους, κ' ὑπ' αὐτὸ εἰς καλλονῶν παντοίων
 πλήθη, ἃ φαίνονται, χωρὶς οὐδὲν νὰ τὰ καλύπτῃ,
 ἐν ᾧ σινδόνη ὕδατος τὰ μετ' ἐκεῖνα κρύπτει.

60

Ὡς ὁ χρυσοῦς αὐγερινὸς τῆς θαλασσίας κοίτης
 προκίπτει στάζων κ' ἐρυθρὸς, ἢ ὅπως κατὰ πρῶτον
 ἀνέδ' ἢ ἀπαράμιλλος μορφή τῆς Ἀφροδίτης,
 κ' ἐφάν' εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἢ μήτηρ τῶν ἐρώτων,
 τοιαύτη φαίνεται αὐτῇ, κ' ἡ κόμη ἢ χρυσῆ τῆς
 τοιαύτη στάζει κρύσταλλα ἐπὶ παλλεύκων νώτων.
 Ἡ δὲ, ὡς ἂν τοὺς ἐβλεπε τὸ πρῶτον, συνεστάλη,
 καὶ εἰς τὸ βλέμμα τῆς αἰδῶς ἐφαίνετο μεγάλη.

61

Διὰ ταχείας τῆς χειρὸς τῆς κεφαλῆς τῆς λύει
 τὴν κόμην, ἣτις κρώβυλον ὠραῖον ἀπετέλει·
 καταπεσοῦσα δ' εἰς χρυσοῦν μανδύαν, περικλείει
 τὰ ὡς ἐλέφαντα λευκὰ, τὰ ἀπαλά τῆς μέλη.
 ὦ! πόσας κρύπτει καλλονάς, πλὴν πόσας καὶ δεικνύει
 οὐχὶ αὐτῶν ἐλάσσονας, ἀνθ' ὧν νὰ κρύψη θέλει!
 Οὕτως, ἐν ᾧ τῆς κόμης τῆς καὶ τῶν ὑδάτων σκέπη
 τὴν κρύπτει, πρὸς αὐτοὺς δειλῶς καὶ χαίρουσ' ἀποβλέπει.

62

Συγχρόνως ἢ πανέραστος ἐγέλα καὶ ἐρυθρία,
 καὶ κόσμημα τοῦ γέλωτος ἦν τὸ ἐρύθημά τῆς·
 καὶ πάλιν τῇ ἐκάλυπτεν, ὁσάκις ἐμειδία,
 τὰς παρειάς, τὸ μέτωπον, ἢ ῥόδινος χροιά τῆς·
 Ὠμίλησε δὲ, κ' ἡ φωνὴ τοσοῦτον ἦν γλυκεῖα,
 ὥστε οὐδεὶς ἀνθίστατο εἰς τὴν γλυκύτητά τῆς.
 «ὦ, εἶπε, τρισευδαίμονες θνητοὶ, οἷς ἠνεώχθη
 »ἐκ μοίρας αὐτ' ἢ εὐτυχῆς καὶ μακαρία ἔχθη,

63

» Ἴδου τοῦ κόσμου ὁ λιμήν. Ἐνταῦθα θλίψις, πόνος,
 » καὶ ἀθυμία, παύονται, ἡ εὐφροσύνη θάλλει
 » ἦν ἔδρεπον οἱ ζήσαντες εἰς τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος
 » τοὺς χρόνους, ὅτε ἡδονῶν ἦν ἄδεια μεγάλη.
 » Τὰ ἔπλ' ἅ ἠναγκάζεσθε νὰ φέρητε ἐμφρόνως
 » ἐδῶ ἡ χεὶρ σας δύναται ἀφόβως ν' ἀποβάλῃ.
 » Εἰς τὴν ἀνάπαυσιν αὐτὰ ἱερωμένα δότε.
 » Μόνον τοῦ ἔρωτος ἐδῶ θὰ εἴσθε στρατιῶται.

64

» Πεδίον ἔσται τῶν μαχῶν τῶν ἡδονῶν ἡ κλίνη
 » ὑμῖν, κ' εἰς ἀνθηροὺς ἀγροὺς ἡ χλόη ἡ παχεῖα.
 » Ἡ βασιλὶς μετ' οὐ πολὺ θὰ σᾶς φανῆ ἐκείνη,
 » ἥς ἡδονὴ κ' ἐντρύφημα ἐστὶν ἡ παρουσία.
 » Θὰ κατατάξῃ δὲ ὑμᾶς μεθ' ὅσων ἂν προκρίνη,
 » ἐπ' ἀπολαύσει ἐκλεκτῶν καὶ ἐπ' εὐδαιμονία.
 » Πλὴν πρῶτον εἰς τὰ ὕδατα αὐτὰ ν' ἀπολουσθῆτε
 » θελήσατε, κ' ἐκ τῶν τροφῶν αὐτῶν ν' ἀπογευθῆτε.»

65

Τοιαῦτα ἔλεγεν ἡ μὲν· συνώδευε δ' ἡ ἄλλη
 ὁμοίαν ταύτῃ πρόσκλησιν, δι' ἔργων καὶ βλεμμάτων,
 καθὼς, ὁπότ' ἐπὶ χορδῶν ἡ μελωδία ψάλλῃ,
 ἀκολουθοῦσιν εὐρυθμοὶ κινήσεις τῶν βημάτων.
 Τῶν ἵπποτῶν πλὴν ἡ ψυχὴ κωφεύει ἡ μεγάλη,
 καὶ τὰς παγίδας ἀψηφεῖ τοιούτων θωπευμάτων·
 καὶ θίγ' ἡ ὄψις ἡ καλὴ κ' ἡ λαλιὰ ἐπίσης
 μόνον τὴν ἐπιφάνειαν καὶ μόνας τὰς αἰσθήσεις.

Αὐτῆς δὲ τῆς γλυκύτητος, ἣν τρέφουσιν ἀπάται,
εἰς τὴν καρδίαν ἂν ῥανίς κατέλθ' ὑπερνικῶσα,
ἐπιθυμί' ἂν φύηται καὶ πόθος ἂν γεννᾶται,
τὸν περικόπτ' ἢ σύνεσις, τὰς ρίζας ἀνασπῶσα.
Οὕτως ἢ μία τῶν νυμφῶν ἐνδίδει καὶ νικᾶται,
ἢ δ' ἄλλη φεύγει ἀπελπισ, οὐδ' ἀποχαιρετῶσα.
Καὶ πρὸς τὸν οἶκον ἔσπευσαν οἱ μὲν· αἱ δ' ὀργισθεῖσαι
ἐξηφανίσθησαν ἐντὸς τοῦ ῥύακος εἰσδύσαι.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΕΚΑΤΗ ΕΚΤΗ

1

Στρογγύλον οικόδομημα ἐκ τῶν πλουσιωτάτων,
κατὰ τὸ κέντρον μάλιστα, πολυειδῶν ἀνθῶνων
ἐνέκλειε παράδεισον ἐκ τῶν σπανιωτάτων
φυτῶν παντοίας φύσεως, ἀνθῶν πολυσχημόνων.
Πέριξ τοῦ δ' ἦν περίβολος παντοδαπῶν δωμάτων,
συγκεχυμένων, σκολιῶν, τεχνούργημα δαιμόνων.
Ἐν μέσῳ δὲ τῶν στενωπῶν καὶ τῶν δυσεξιτήτων
διόδων, ἀπροσπέλαστος ὁ κῆπος οὗτος ἦτον.

2

Πύλ' ἑκατόν, ἐπὶ πλευρῶν ἠνεωγμέναι ἴσων
ὑπῆρχον· οἱ δ' εἰτέβησαν εἰς τὴν πρωτίστην πύλην.
Κατάργυροι, ἐπὶ λαμπρῶν τροφίγγων καταχρύσων,
γλυπτὴν τὴν ἐπιφάνειαν ἐδείκνυον, ποικίλην.
Ἦν δὲ τὸ πλῆθος τῶν γλυφῶν τὸ βλέμμα των ἐκπλήσσον,
κ' ἐθαύμαζον ἢ τέχνη πῶς ἐνίκησε τὴν ὕλην.
Ταῖς λείπει μόνη ἢ φωνή, καὶ ἴσως δὲν θὰ εἶπη
ὁ κρίνων ἐκ τῆς ὄψεως, ὅτι κ' ἐκείνη λείπει.

3

Ὦς ἐν τῷ μέσῳ τῶν κορῶν τῆς Μαιονίας νήθει
 ὁ Ἡρακλῆς, παρίστησιν ἐν τῶν ζωδίων μέρος.
 Ὅστις κατέβ' εἰς τάρταρα κ' εἰς οὐρανὸν ἐκλήθη,
 κλώθ' ἠλακάτην· καὶ γελᾷ βλέπων αὐτὸν ὁ ἔρως.
 Ἡ δὲ Ἰόλη, ἧς ἡ χεὶρ εἰς ὄπλα δὲν ἠσκήθη,
 τὸ τόξον καὶ τὸ ῥόπαλον ἐθώπευεν ἡμέρωσ·
 καὶ ἔφερε τὴν λεοντῆν· αὐτὴ δ' ὡς ν' ἀπετέλει
 ἐφαίνετό πως πίεσιν εἰς τ' ἀπαλά της μέλη.

4

Παρέκει ἦτον πέλαγος. Εἰς κυανᾶς ἐκτάσεις
 ἐφαίνοντο στεφόμενα ἀφροῦς τὰ κύματά του.
 Στόλος κυμαίνεται διπλοῦς ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης,
 κ' ἐν ὄπλοις τὰ κατάφρακτα ἀστράπτουσι πλευρά του.
 Χρυσὸς ἐπάνω τῆς ὑγρᾶς πλακὸς ἐκλάμπει πάσης,
 καὶ φλόξ πολέμου πυρπολεῖ τὴν ἄκραν τοῦ Λευκάτου.
 Ῥωμαίων μὲν ὁ Αὔγουστος, λαῶν δὲ τῆς Ἀσίας
 ἡγεῖται ὁ Ἀντώνιος, κ' Αἰγύπτου καὶ Ἰνδίας.

5

Καθὼς ἂν συνεχρούοντο νηχόμεν' αἱ Κυκλάδες,
 ὡς ἂν τὰ ὄρη ἔπλεον ὀρμῶντα κατ' ἀλλήλων,
 τοιαῦται ἐκατέρωθεν συμπλέκοντ' αἱ ὀλκάδες,
 εἰς μέγεθος πελώριον πυργούμεναι τῶν ξύλων.
 Πετῶσιν ὄπλα καὶ δαυλοὶ, καὶ ἔψεις ἀποφράδες
 τῶν ναυαγῶν κυλίωνται εἰς πέλαγος ὀργίλον.
 Ἰδοῦ, εἰσέτι ὁ ἀγὼν τῆς μάχης δὲν ἐκρίθη,
 κ' ἡ τῶν βαρβάρων βασιλὶς νὰ φύγη ἐκινήθη.

6

Ὅμοίως ὁ Ἀντώνιος ὡς πρὸς φυγὴν κινεῖται.
 Πῶς! Νίκης κοσμοκράτορος πᾶσαν ἐλπίδ' ἀφήνει;
 Δὲν φεύγει, δὲν φοβεῖται, ναι, ὁ γαῦρος δὲν φοβεῖται,
 πλὴν τὴν φυγάδ' ἀκολουθεῖ τὸν ἔσυρεν ἐκείνη.
 Φαίνεται δ' ὡς ὑπὸ παθῶν παντοίων ἂν ὠθηῖται,
 καὶ ἂν τὸν κυριεύωσιν ἔρωσ, ὀργή, αἰσχύνη,
 καὶ νῦν μὲν ὅπου φονικὴ ἢ μάχη ἀμφιῤῥέπει,
 νῦν δ' ὅπου τὰ ἰστία τῶν φυγομαχοῦντα βλέπει.

7

Εἰς ἄλλο μέρος τῶν γλυφῶν, ἐλθὼν παρὰ τὸν Νεῖλον,
 ἐφαίνετο πλησίον τῆς τὸν θάνατον προσμένων.
 Ἐκείνης δὲ τὸ πρόσωπον τὸ πάγκαλον ἦν δῆλον
 ἐν τῇ βαρεῖα συμφορᾷ τὸ πνεῦμά του εὐφραῖνον.
 Διὰ τοιούτων ζωηρῶν ζωδίων καὶ ποικίλων
 ἦν τῶν πυλῶν τὸ μέταλλον κατατετορῤῥευμένον.
 Εἰς τὰς γλυφὰς δ' ἐβόσκησαν τὸ βλέμμα τῶν, καὶ τότε
 εἰσῆλθον εἰς τὴν ἄγνωστον οἰκίαν οἱ ἰππόται.

8

Ὡς Μαίανδρος ἐντὸς ὀχθῶν κυρτῶν καὶ ἀβεδαίων
 δι' ἀμφιβόλων ἐλιγμῶν τὸ ρεῦμά του κυλίων,
 νῦν εἰς πηγὰς τὸ ὕδωρ του, νῦν εἰς τὸν πόντον χέων,
 ἐρχόμενος, καὶ πάλιν ὡς ἂν ἔφευγε δεικνύων,
 πολύπλοκοι καὶ σχολισὶ τοσοῦτον, κ' ἔτι πλέον,
 εἰσὶν αἱ δρόμοι. Ἄλλ' αὐτοὺς χαράττει τὸ βιβλίον,
 βιβλίον ὃ τοῖς ἔδωκεν ὁ μάγος. Τοῖς δεικνύει
 αὐτὸ τοὺς λαβυρίνθους τῶν, τοὺς ἐλιγμούς τῶν λυεῖ.

9

Ἄφ' οὗ δὲ τέλος δι' αὐτῶν διήλθον τῶν δαιδάλων,
 ἐκστατικοὶ προέκυψαν εἰς κῆπον δενδροφόρον.
 Καὶ ὕδατα ἀκίνητα, καὶ ῥύακες κρυστάλλων,
 καὶ εἶδος πᾶν ἀνθῶν, φυτῶν καὶ δένδρων διαφόρων,
 ἐνταῦθα σύσκιος κοιλάς, παρέχει λόφος θάλλων,
 σπήλαια, δάση, αὕτη ἦν ἡ θεά ἦν ἐώρων.
 Ἐκεῖνο δ' ὁ τὴν καλλονὴν κοσμεῖ καὶ προσαυξάνει,
 ἡ τέχνη, ἦν μὲν πανταχοῦ, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἐφάνη.

10

Τοσοῦτον δ' ἐπιμέλεια συγγέεται καὶ φύσις,
 ὥστ' ὅλα, λέγεις, φυσικὰ εἶν' εἰς αὐτὰ τὰ μέρη,
 καὶ θέσεις καὶ κοσμήματα, ὡς ἂν εἰς τὰς μιμήσεις
 τῆς τέχνης, ἥτις μιμητῆς αὐτῆς, ἡ φύσις χαίρη.
 Ἡ αὔρα μόνη—τοῦτο δὲ ταῖς τέχναις τῆς μαγίσσης—
 ἡ αὔρα μόν' εἰς τὰ φυτὰ τὴν ἀνθησίαν των φέρει.
 Παρὰ τὸ ἄνθος ἀφθαρτον καρπὸς ἀφθάρτως θάλλει,
 κ' εἰσὶν οἱ μὲν ἀρτιφουεῖς, καὶ ὠριμ' εἰσὶν ἄλλοι.

11

Ἐπὶ τοῦ δένδρου τοῦ αὐτοῦ, ἐντὸς τῶν αὐτῶν φύλλων,
 πλησίον τοῦ γηράσαντος γεννᾶται νέον σῦκον.
 Παρὰ τὸ μῆλον πράσινον λάμπει χρυσοῦν τὸ μῆλον,
 πρὸς τῷ ἄωρῳ ὠριμον· εἰς ὕψος δὲ ἀνῆκον,
 γενναῖον ἔχον τὸν ὀπὸν, εἰς στέμματα καμπύλον
 ἀπὸ τῶν κλάδων κρέματα τὸ κλῆμα δι' ἐλίκων.
 Μόλις προκύπτ' ἡ σταφυλὴ ἐνταῦθα ἠνθισμένη·
 ἐκεῖ δὲ στίλβει ἐρυθρᾶ, καὶ νέκταρ τὴν οἰδαίνει.

12

Πτηνὰ παντοῖα τὰς σκιάς φαιδρύνουσι τῶν κλάδων,
καὶ χύνουσι φιλήδονα εἰς τοὺς ἀέρας μέλη.
Ἦ αὔρα, ψιθυρίζουσα ἐν μέσῳ τῶν φυλλάδων,
τὸ λάλον κῦμα ἐξυπνᾶ, καὶ μελωδίας στέλλει.
Ἐκείνη ψάλλει, τὸ πτηνὸν ὁτάκις παύη ᾄδον,
σιγῶσα, ὅταν μελωδῆ ἢ πτερωτὴ ἀγέλη.
Καὶ εἴτε εἶναι σύμπτωσις ἢ τέχνη, νῦν συμφώνως,
νῦν ἐναλλάσσω ἀντηχεῖ τοῦ ἄσματος ὁ τόνος.

13

Ἦν δ' ἐν πρὸ πάντων. Τούτου ἦν ἡ πτέρωσις ποικίλη,
καὶ εἶχε ῥάμφος ἐρυθρὸν εἰς χρῶμα κοραλίου.
Ἐφαίνετο ἀνθρώπινα ὡς ἂν ἀνοίγη χεῖλη,
κ' εἰς τὴν φωνὴν μας τὴν φωνὴν αὐτοῦ πῶς ἐξωμοίου,
καὶ μετὰ τέχνης ἤρξατο τοσαύτης καὶ ὠμίλει,
ὥστε οὐδὲν ἀνώτερον αὐτοῦ τοῦ θαυμασίου.
Τὰ ἄλλα ἐσιώπησαν ἐν προσοχῇ μεγάλῃ,
κ' ἐσίγησαν οἱ ἀνεμοὶ, ἀκούοντες τί ψάλλει.

14

«Ἴδὲ τὸ ῥόδον, ἔψαλεν, αἰδῆμον καὶ παρθένον
»προκύπτον ἐκ τοῦ κάλυκος, τὸ ἄνθος τῶν χαρίτων,
»ἤδη ἐν μέρει ἀνοικτὸν κ' ἐν μέρει κεκρυμμένον,
»τοσοῦτον ὠραιότερον ὅσον τὸ βλέπεις ἦττον.
»Ἴδου, γυμνὸν τὸ στῆθός του δεικνύ' ἠνεωγμένον.
»Ἴδου, ἐφυλλοῤῥόησε· δὲν εἶναι οἶον ἦτον·
»δὲν εἶναι οἶον ἄλλοτε, ὅτε καρδί' ἐρῶσαι
»νέων ποθούντων καὶ κορῶν τὸ ἐπεθύμουν τόσαι.

15

» Τῆς ἐπιγείου μας ζωῆς ὁμοίως τῆς βραχείας
 » ἢ ἀνθησις μαραίνεται πρὶν ἢ ἡμέρα δύσῃ.
 » Θὰ φέρῃ ὁ ἀπρίλιος καὶ πάλιν τὰς γλυκείας
 » στιγμάς του· ὅμως ἡ ζωὴ ἐκ νέου δὲν θ' ἀνθίσῃ.
 » Δι' ὃ ἐγκαίρως δρέπωμεν τὸ ρόδον τῆς πρωΐας,
 » πρὶν τὸ ἑσπέρας μαρανθῆ καὶ πρὶν φυλλορρόσῃ.
 » Ἐγκαίρως ἀγαπήσωμεν, ἐν ὅσῳ προσδοκῶμεν
 » πῶς ἀγαπῶντες, δυνατὸν καὶ ν' ἀνταγαπηθῶμεν.»

16

Ἐσίγησε· καὶ τότε ὡς κυροῦσα δι' ἀσμάτων
 τοὺς λόγους τούτους, ἔψαλεν ἢ τῶν πτηνῶν χορεία.
 Συμπλέκοντ' αἱ περιστεραι εἰς τὰ φιλήματά των,
 καὶ δίδονται εἰς ἔρωτος θωπείας τὰ θηρία,
 καὶ φαίνεται ὡς ἀγαπῶν ὁ πλάτανος τὴν βάτον,
 καὶ ὡς πᾶν ἄθος τῶν ἀγρῶν, ὡς ἂν φυτὰ μυρία,
 ὡς ἂν ἡ γῆ, τὰ ὕδατα, ὡς ἅπαντα τὰ ὄντα
 ἂν γλυκυτάτους στεναγμοὺς ἀνέπεμπον ἐρῶντα.

17

Ἐν μέσῳ τῶν μελωδιῶν, τῶν καλλονῶν ἐκείνων,
 γοήτρων τόσων μεταξὺ ἀπατηλῶν, βαδίζει
 τὸ ζεῦγος, ἀσυγκίνητον, εἰς θέλγητρον μὴ κλίνον.
 Τὰ στήθη του πρὸς ἡδονῶν παγίδας θωρακίζει.
 Διὰ τῶν φύλλων τῶν πυκνῶν ἐν τούτοις διακρίνον
 τὸ βλέμμα των ἀνήσυχον εἶδεν, — ἢ καὶ νομίζει, —
 ὦ! ὄχι! εἶδε, καὶ οὐχὶ νομίζει, καθὼς πρόην,
 αὐτὸν εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς, κ' ἐκείνην εἰς τὴν χλόην.

18

Τὸ στῆθος της φαίνει χιτῶν σχιστὸς μέχρῃς ὀσφύος·
κυμαίνει αὔρα θερινὴ τὴν κόμην της ἡρέμα.

Εἰς πόθων θέρμην τήκεται· ἰδρῶς δ' ἐπανθεῖ κρύος
ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, ὃ βάφει θερμὸν αἶμα.

Ὡς εἰς τὸ ὕδωρ ἢ ἀκτῖς, μειδίαμα ὁμοίως
τρέμει, φαιδρύνον τὸ ὑγρὸν φιλήδονόν της βλέμμα.

Βλέμμα τὸ βλέμμα δ' ἀπαντᾷ· τὴν κεφαλὴν του κλίνει
ἐκεῖνος εἰς τὰ στήθη της, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐκείνη.

19

Τὸν κατατρώγει ἐμμανῆς δι' ὀφθαλμῶν ἀπλήστων,
καὶ τήκει τὴν καρδίαν της τὸ αἰσθημὰ της καῖον.

Κλίνει· τῶν φιλημάτων της τὸ νέκταρ τῶν ἡδίστων
προχέει ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν, ῥοφᾷ ἐκ τῶν χειλέων.

Ὁ δὲ στενάζει ἐκ ψυχῆς, καὶ ἐν τοῖς στεναγμοῖς των
τῶ φαίνεται πῶς τὴν ψυχὴν ὑπόπτερον ἐκπνέων
μεταβιάζ' εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνης. Κεκρυμμένοι
οἱ δύο νέοι, βλέπουσι τὸ πάθος πῶς προβαίνει.

20

Εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ ἔραστοῦ ὄπλον διόλου ξένον
ἐν κρύσταλλον ἐκρέματο κατάστιλπνον καὶ λεῖον.

Λαβοῦσα δὲ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν πεφιλημένον,

κ' οἱ δύο εἰς τὸ ἐκλεκτὸν ἐρώτων ἐργαλεῖον

δι' ὀφθαλμῶν ἢ μὲν ὑγρῶν, ὃ δὲ φλογιζομένων

μίαν καὶ μόνην ἔβλεπον ἀντ' ὄψεων χιλίων.

Ἐκείνη βλέπει τῆς πλακὸς ἐντὸς τῆς κρυσταλλίνης,

ὃ δὲ λαμβάνει κάτοπτρον τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνης.

21

Ἡ μὲν δεσπόζουσα, ὁ δὲ δουλεύων ἐγκαυχᾶται·
 ἐκείνη μὲν καθ' ἑαυτὴν, ὁ δ' οὕτω πῶς ἐλάλει·
 «ὦ! ἄφες, ἄφες εἰς ἐμὲ τὸ βλέμμα νὰ πλανᾶται,
 » τὸ βλέμμα ὅπου ἡδονὴ κ' εὐδαιμονία θάλλει.
 » Εἰς τῆς καρδίας μου τὸ πῦρ εἰκῶν σου παριστᾶται,
 » καὶ λάμπουσι πανόμοια τ' ἀμίμητά σου κάλλη.
 » Τὴν θαυμασίαν σου μορφήν, τὸ θελκτικόν σου ἦθος
 » δεικνύ' ὑπὲρ τὸ κρύσταλλον τὸ ἀγαπῶν σε στῆθος.

22

» Ἐὰν ἐμὲ περιφρονῆς, ἰδὲ πόσον ὠραία
 » ἀντανακλᾶται ἐν ἐμοὶ ἡ τρυφερά μορφή σου.
 » Ἀνίσως ἀναξία σου ἐστὶ πᾶσ' ἄλλη θεά,
 » ἰδὲ τοὺς σοὺς κἂν ὀφθαλμούς· αὐτοὶ εἶν' ἄξιοί σου.
 » Εἰς κάτοπτρον δὲν γράφονται τοιαῦτα κάλλ' ἡδέα,
 » οὐδ' εἶν' αὐτὸ ἐπίτομος εἰκῶν τοῦ παραδείσου.
 » Σὸν κάτοπτρον ὁ οὐρανός, καὶ σὺ εἰς τ' ἄστρα μόνα
 » δύνασαι τῶν βλεμμάτων σου νὰ βλέπῃς τὴν εἰκόνα.»

23

Γελᾷ ἡ νέα ἡ καλή· ἀλλὰ κομψευομένη
 δὲν ἔπαυσε, προκλητικῶς, καὶ φιλαρέσκως λίαν.
 Ἄφοῦ τὴν καλὴν κόμην τῆς τὴν πλανωμένην δένει
 κοσμοῦσα τὴν ἡδυπαθῆ αὐτῆς ἀνωμαλίαν,
 ἰούλους στρέφει ἐξ αὐτῆς, καὶ ἄνθη ἐνυφαίνει,
 ὡς, εἰς χρυσὸν, ἂν διανθῆ ἐμίλτου ποικιλίαν.
 Τὸ στῆθός τῆς δ' ἐκάλυπτον, εἰς ἓν συμμεμιγμένα,
 τὰ κρινά τῆς τ' αὐτοφυῆ, τὰ ρόδα τῆς τὰ ξένα.

24

Δέν λάμπει τόσον ὁ ταῶς, τὸ εὐγενές στρουθίον,
 οὐ ἢ ὠραία πτέρωσις ὀμμάτων ἐστὶ πλήρης,
 δέν διαπρέπ' εἰς χρώματα καὶ εἰς ὑγρὸν χρυσίον,
 τὸν θόλον τὸν οὐράνιον στολίζουσα, ἡ Ἴρις,
 ὡς ὁ κεστός ὁ τὴν ὀσφὺν τὴν πάγκαλον ζωννύων,
 ὅστις ἐφαίνετο γυμνός, καὶ ἤστραπτε θυμῆρης.
 Τὰ αὔλα, τ' ἀσώματα αὐτὸς ἐνεσωμάτου,
 καὶ τ' ἄμικτα ἐμίγνυεν εἰς τὴν ἐνότητά του.

25

Ἄγανακτῆσεις τρυφεράς, προκλητικὰς ἀρνήσεις,
 συγκεκομμένους στεναγμούς, φιλήματα, θωπείας,
 ψιθύρους, μειδιάματα, τερπνάς δακρύων ρύσεις,
 φιλονεικίας ἔρωτος, ἐρωτικὰς φιλίας,
 τὰ πάντα συνανέμιξε καὶ ἤνωσεν ἐπίσης
 εἰς τὰς βραδείας κ' ἰσχυρὰς λαμπάδας τῆς μαγείας.
 Οὕτω παρήχθ' ἡ μαγικὴ, ἡ θαυμασία ζώνη,
 ἣν ἔφερεν εἰς τὴν καλὴν ὀσφὺν ἐκείνη μόνη.

26

Τὰς ἐρωτοτροπίας τῆς ἀφήνει τελευταῖον,
 φιλεῖ ἐκεῖνον, καὶ ἄλλοῦ τὰ βήματά τῆς τρέπει.
 Πᾶσαν ἡμέραν ἔγκλειστος, καὶ φεύγουσα τὸν νέον,
 τὰ μαγικὰ βιβλία τῆς φυλλολογεῖ καὶ βλέπει.
 Ὅ δὲ ἠξεύρει, μόνος του ὅτι νὰ μένη δέον,
 ὅτι νὰ στρέφῃ ἀλλαχοῦ τὸν πόδα του δέν πρέπει.
 Αὐτῷ δὲ δάση σκιερὰ, χλωροὶ ἀγροὶ καὶ κῆποι
 τὰ πάντα εἰσὶν ἔρημα, ὅταν ἐκείνη λείπῃ.

27

Ἄλλ' ὅτ' ἐπανερχόμενον τὸ σκότος τῆς ἐσπέρας,
 τοὺς ἔραστὰς εἰς ἡδονὰς καλύσι κλοπιμαίας,
 συναπολαύουσι στιγμὰς τὰς εὐδαιμονεστέρας
 ὑπὸ τὴν στέγην τὴν αὐτὴν αὐτὸς μετὰ τῆς νέας.
 Ἄλλ' ἡ Ἀρμίδα πρὸς μονὰς καθὼς ἀπῆλθ' ἑτέρας,
 εἰς λειτουργίας σπεύδουσα ν' ἀποδυθῆ σπουδαίας,
 ἐξῆλθον τοῦ κρυπτῶνός των οἱ δύο τοῦ ἀγνώστου,
 καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις των λαμπροὶ ἐφάνησαν ἐμπρὸς του.

28

Ὡς ἵππος ἀρειμάνιος ἀπὸ τῆς ἐπιπόνου
 τιμῆς τῶν ὅπλων ἐκτραπείς, ἐν ᾧ νικῶν βαδίζει,
 καὶ ὅστις ἐρωτομανῆς, ἐν μέσῳ φιληδόνου
 ἀργίας, εἰς βοσκήματα παχέα συνηθίζει,
 ἄμα δηχθῆ ὑπ' ἀστραπῆς χαλκοῦ, καὶ ὑπὸ τόνου
 σαλπίγγων, αἶρει εὐγενῶς τὴν χαίτην, χρεμετίζει,
 ποθεῖ συγκρούσεις, προσβολὰς, καὶ φέρων εἰς τὴν ῥάχιν
 τὸν ἀναβάτην, νὰ ριφθῆ εἰς φόνον καὶ εἰς μάχην·

29

Τοιοῦτος ὁ Ῥινάλδος ἦν, ὁπότε' ἐξ αἰφνιδίων
 ἐλλάμψεων τῶν ὅπλων των τὸ βλέμμα του ἐβλήθη.
 Τὸ πνεῦμά του, τὸ μάχιμον ἐκεῖνο, τὸ ἀνδρεῖον,
 ὑπὸ τῆς κεραυνώσεως αὐτῶν ἐπυρπολήθη,
 ἄν καὶ πρὸ χρόνου χαινωθὲν εἰς τῆς τρυφῆς τὸν βίον
 ἐπνίγ' εἰς ἡδυπάθειαν κ' εἰς μέθην παρελύθη.
 Ἄλλ' ὁ Οὐμβάλδος προχωρεῖ, καὶ τὴν ἐξ ἀδαμάντων
 ἀσπίδα στρέφει πρὸς αὐτὸν, λιπῶν τὴν σκοπιάν των.

30

Ὁ δὲ Ῥινάλδος ἀφορᾷ πρὸς τὴν στιλπνὴν ἀσπίδα,
 ἐμβλέπει, καὶ ὁποῖος ἦν κατανοεῖ εὐκόλως.
 Βλέπει τῶν ἐνδυμάτων του τὴν τρυφηλὴν φροντίδα,
 πῶς ἦτον ὁ μανδύας του κ' ἡ κόμη μυροβόλος,
 καὶ βλέπει καὶ τοῦ ξίφους του, τοῦ ξίφους τὴν λεπίδα
 εἰς στολισμοὺς θηλυπρεπεῖς ἐντεθαμμένην ὄλως,
 καὶ ὅτι φύσιν ἔδιδε κοσμήματος ἀχρήστου
 εἰς τ' ὄπλον τὸ πολεμικὸν ἢ κατακόσμησίν του.

31

Καθὼς ὁ ἐκ ναρκώσεως τοῦ ὕπνου ἀνακύπτων,
 μετὰ πλανήσεις τῆς φρενὸς μακρὰς ἀναλαμβάνει,
 οὕτως αὐτὸς ἐφ' ἑαυτὸν τὸ βλέμμα ἤδη ρίπτων,
 πρὸς τὴν ἰδίαν θέαν του δυσαρестῶν ἐφάνη.
 Μόλις τολμᾷ νὰ τοὺς ἰδῇ. Τὸ βλέμμα του δὲ κύπτων
 δειλῆς ἐπλήρου ἐντροπῆς ἢ δυστυχῆς του πλάνη·
 καὶ ν' ἀποφύγη πρόθυμος ἐστὶ τὰ βλέμματά των
 ἐντὸς θαλάσσης, ἢ πυρὸς, ἢ τῶν τῆς γῆς ἐγκάτων.

32

Ἄλλ' ὁ Οὐμβάλδος ἤρξατο τοιαῦτα λέγων τότε·
 «Πόλεμος ἐπινέμεται Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν.
 » Ὅσοι καυχῶνται τοῦ Χριστοῦ χρισθέντες στρατιῶται,
 » ἢ φήμης ὀρεγόμενοι, χωροῦσ' εἰς τὴν Συρίαν.
 » Σὺ, τοῦ Βερτόλδου ὁ υἱὸς θὰ κάθησαι ὡς πότε
 » τοῦ κόσμου μόνος σὺ ἐκτὸς, εἰς ἄγνωστον γωνίαν;
 » Τὸ πᾶν κινεῖται περὶ σέ· σὺ μόνος δὲν κινεῖσαι,
 » καὶ δορυφόρος γυναικὸς σοὶ ἔξαρχεῖ νὰ εἶσαι;

33

» Τίς ὕπνος σέ κατέλαβεν, ἢ τί ληθάργου εἶδος;
 » Εἰς ποίαν ἐξαχρείωσιν ἐνδίδ' ἡ ἀρετή σου;
 » Ἄγε! Σέ θέλει ὁ στρατός· καλεῖ ὁ Γοδεφρεῖδος·
 » σέ περιμένει θρίαμβος, κ' ἡ τύχ' ἡ εὐγενής σου.
 » Δός τὴν ἐπικουρίαν σου ἣν ἄλλοτε ἐδίδως,
 » πολεμιστὰ θεόχριστε. Τὰ ὄπλα σου ἐνδύσου,
 » καὶ σύντριψον τὸ ἄνομον τῶν μισοθέων τέρας,
 » τὸ μέγα ἐπιχείρημα σὺ εὐοδῶν εἰς πέρας.»

34

Ὡς εἶπε· τὴν δ' ἐπίπληξιν ἐν σιωπῇ ἐδέχθη
 καὶ παραχθεις, ὁ εὐγενής ἐκεῖνος νεανίας.
 Ὅποτε δ' ἀγανάκτησις τὴν πρώτην διεδέχθη
 κατάπληξιν, ὑποβολὴ φρενός, καρπὸς ἀνδρίας,
 ἐσβέσθη τὸ ἐρύθημα, κ' ἐντός του ἀνεφλέχθη
 πῦρ, πολὺ μᾶλλον πυρπολοῦν, κ' ἐξάπτει τὰς καρδίας.
 Ἀπέρριψε τοὺς κόσμους του, τὴν τρυφηλὴν στολὴν του,
 τὰ γυναικῶδη δείγματα δουλείας ἐπαισχύντου·

35

Καὶ ἠτοιμάσθ' εἰς ἐξοδὸν· διήλθε τὰς ἐλίξεις
 τῆς σχολιᾶς αὐτῆς ὁδοῦ καὶ τῆς λαβυρινθώδους.
 Πλὴν τὴν Ἀρμίδαυ ὑποπτοὶ προσέβαλον ἐνδείξεις.
 Τὸ πτώμα εἶδε τοῦ φρουροῦ αὐτῆς τοῦ θηριώδους,
 καὶ βεβαιότης τάχιστα ἐγένετο ἡ νύξις
 ὅτι ὁ φίλος ἐραστής ἐτράπ' εἰς τὰς ἐξόδους.
 Τὸν εἶδε πρὸς τὴν στέγην της, τὴν τόσον φίλην πρῶτον
 νὰ στρέφη ἀνυπόμονος, φυγὰς νὰ στρέφη νῶτον.

36

Νὰ κράξ' ἠθέλησε· «Σκληρὲ, σκληρὲ, λοιπὸν μ' ἀφήνεις
 »νὰ κλαίω μόνη!» Τὴν κραυγὴν ἡ θλίψις ὅμως πνίγει·
 καὶ ἡ φωνὴ τῆς στρέφεται ἐφ' ἑαυτὴν ἐν θρήνοις,
 καὶ πικροτέρα γίνεται, καὶ τὴν καρδίαν θίγει·
 κ' ἐξαφανίζει δύνამις τὰς ἡδονὰς ἐκείνης
 πρὸς ἣν οὐδὲν αἰ γνώσεις τῆς, ἡ τέχνη τῆς ὀλίγη.
 Τὸ βλέπει, ἀπελπίζεται, καὶ ὅμως ἐπιμένει
 νὰ τὸν καθέξ' εἰς τὰ δεσμὰ, καὶ τέχνας ἐξυφαίνει.

37

Πᾶσαν ἀράν, τῶν μυστικῶν καὶ τῶν φρικωδεστέρων,
 ἃς χεῖλη ἐβλασφήμησαν Θεσσαλικῆς μαγίσσης,
 τῶν ἱκανῶν ν' ἀλλάξωσι τὸν δρόμον τῶν ἀστέρων,
 κ' εἰς φῶς τὰς νεκρικὰς σκιάς νὰ φέρωσιν ἐπίσης,
 τὴν ἤξευρεν· ὅμως οὐδὲν τὸ χεῖλός τῆς προφέρει
 κατώρθου, οὐδ' ἐλάμβανε τοῦ Ἄδου ἀποκρίσεις.
 Ἄφισταμένη μαγειῶν λοιπὸν, ἀποπειρᾶται
 ἂν κάλλους ἰκετεύοντος ἰσχύς δὲν προτιμᾶται.

38

Τρέχει ἡ πρὶν νικήτρια ἡ ἀγερωχοτάτη,
 κ' αἰδοῦς ἐπίσης καὶ τιμῆς αἰσθήματ' ἀποπτύσει.
 Ἄλλοτε ἤρκει βλέμμα τῆς τοῦ ἔρωτος τὰ κράτη
 ἄνω καὶ κάτω φέρουσα τ' ἀπέραντα, νὰ σείσῃ·
 κ' ἐν ᾧ, ὑπέρφρων, τρυφερὰς καρδίας κατεπάτει,
 ἠγάπα μὲν τὸν ἔρωτα, τοὺς δ' ἔραστὰς ἐμίσει.
 Ἐν ἑαυτῇ δὲν ἔβλεπε πλὴν ἑαυτὴν· τοὺς δ' ἄλλους
 ὡς δεσμοφόρους τοῦ λαμπροῦ, τοῦ μαγικοῦ τῆς κάλλους.

39

Ἡμελημένη σήμερον καὶ περιφρονημένη,
 ἀκολουθεῖ τὸν φεύγοντα καὶ τὸν περιφρονοῦντα,
 οὗ ἕνεκα διὰ σπονδῆς δακρύων καθυγραίνει
 τὰ κάλλη της τ' ἀνόνητα, μάτην αὐτὴν κοσμοῦντα.
 Τρέχει ἔμπρὸς ἀσθμαίνουσα, καὶ ἡ χιῶν ψυχραίνει
 κ' οἱ βράχοι κατασχίζουσι τὸν πόδα της πονοῦντα·
 κ' ἔμπρὸς, νὰ τὸν καλέσωσιν, ἐκπέμπει προαγγέλους,
 κ' εἰς τῆς θαλάσσης τὴν ἀκτὴν τὸν φθάνει ἐπὶ τέλους.

40

Καὶ λέγει κράζουσα· «Ἐμοῦ ὑπάγεις μέρος φέρων
 »μέρος ἀφήνων. Καὶ αὐτὸ ἦ λάβε, ἦ ἐκεῖνο
 »ἄφες, ἦ θάνατόν μοι δὸς, ναί, δὸς ἐπ' ἀμφοτέρων.
 »Τὰς τελευταίας λέξεις μου, ὦ! ἄφες ν' ἀποτείνω
 »εἰς σέ· δὲν λέγω ἀσπασμόν. Ἐκεῖνον παρ' ἐτέρων
 »ἀξιοτέρων ἢ ἐμέ θὰ λάβῃς. Τί ἂν μείνω
 »πλησίον σου; Τί παρ' ἐμοὶ ἐπὶ στιγμὴν ἂν μείνης;
 »Ἀλλὰ καὶ τοῦτο θ' ἀρνηθῆς, σὺ ὅστις μὲ ἀφήνεις.»

41

Ὁ δὲ Οὐμβάλδος, πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον ἀποτείνων,
 «Νὰ περιμείνης σοὶ ζητεῖ· μὴ, εἶπε, τῇ ἀρνηῆσαι.
 »Δεήσεις δυσάπλλακτοι, πλὴν τῶν ἐπικινδύνων
 »χαρίτων, τὴν ὀπλίζουσιν, εἰς δάκρυα βραχεῖσαι.
 »Τίς ἔσται ἥρως οἷος σὺ, ἀνίσως εἰς Σειρήνων
 »ἄσμα καὶ θέαν ἀντιστῆς, καὶ νικητῆς των εἶσαι!
 »Οὕτως ὁ λόγος τρόπαιον κατὰ παθῶν ἰδρύει,
 »καὶ, οὕτως ἀγνιζόμενος, τῆς ὕλης κατισχύει.»

42

Καὶ ὁ Ῥινάλδος ἔμεινε σταθεὶς, κ' ἐκείνη φθάνει.
 Ἄσθμαίνει, κ' εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸ δάκρυ ἀναθάλλει.
 Ἡ θλίψις τῆς ἀνέκφραστον τὴν ἔκφρασιν λαμβάνει,
 οὐχ ἤττον πλὴν ἀνέκφραστα εἰσὶν αὐτῆς τὰ κάλλη.
 Σιγᾶ, καὶ μόνον βλέπουσα, μόνον αὐτὸν ἐφάνη,
 ὡς ὀργισθεῖς ἂν σκέπτεται, ἢ ἄλλως ἀμφιβάλλη.
 Ὁ δὲ δὲν βλέπει πρὸς αὐτὴν, ἢ μόλις κἂν τὴν βλέπει,
 κ' εὐθύς τὸ βλέμμα κλοπηδὸν κ' αἰδῆμον ἀποτρέπει.

43

Ὡς μουσικὸς πολὺπειρος πρὶν, τὴν φωνὴν ὑψόνων,
 εἰς νήτην τὴν διαπασῶν τοῦ ἄσματος σφηνώση,
 τῆς ἀρμονίας ἀρχεται ἀπὸ τῶν βαρυτόνων,
 ὅπως προβαίνων βαθμηδὸν τὸ αἰσθημα ὑψώση,
 οὕτω κ' ἐκείνη, μεταξὺ τῶν θλίψεων καὶ πόνων
 ἀκόμη οὔσα τῶν τεχνῶν τῶν δολερῶν ἐν γνώσει,
 διὰ βραχέων στεναγμῶν οἰκτρῶν προοιμοιάζει,
 δι' ὧν τὰς τῶν ἀκροατῶν ψυχὰς παρασκευάζει.

44

Καὶ λέγει· «Μὴ θαρρῆς, σκληρῆ, νὰ σὲ παρακαλέσω,
 »ὡς ἐρωμένη ἐραστὴν συνήθως ἰκετεύει.
 »Τοιοῦτοι ἤμεθ' ἄλλοτε. Νῦν δὲ νὰ σὲ καλέσω
 »οὕτως, ἢ σὴ διάθεσις ἐὰν μ' ἀπαγορεύη,
 »εἰσάκουσόν μου ὡς ἐχθρὸς· γενναῖος ἐχθρὸς ἔσο.
 »Πολλάκις εἰς ἐχθροῦ εὐχὰς ἐχθρὸς συγκατανεύει.
 »Ὅ,τι ζητῶ, θὰ δυνηθῆς νὰ τὸ παραχωρήσης,
 »μὴ ἔλαττων παντάπασι τὰς σὰς περιφρονήσεις.

45

» Ἄν μὲ μισῆς, καὶ ἂν αὐτὸ τὸ μῖσος σὲ ἠδύνη,
 » μὴ στερηθῆς τῆς ἡδονῆς, ἔξακολουθεῖ, μίσει.
 » Ὡς φαίνεται σοι, ἀληθῆς ἐστὶ δικαιοσύνη,
 » διότι τοὺς Χριστιανοὺς εἶχον κ' ἐγὼ μισήσει.
 » Εἰδωλολάτρις, ἔπραξα πᾶν ὅ,τι ἂν συντείνῃ
 » τὴν ὑμετέραν δύναμιν ἐκ βάθρων νὰ κλονίσῃ.
 » Ἀφ' οὗ σὲ κατεδίωξα, σὲ ἤρπασα, κ' εἰς μέρη
 » ἔρημα, ξένα, καὶ μακρὰν πολέμων σ' ἔχω φέρει.

46

» Πρόσθεσ καὶ ὅ,τι ἔστι σοι ἡ βλάβη ἢ ἐσχάτη,
 » καὶ ὅπου βλέπεις ὄνειδος καὶ καταισχύνῃν μᾶλλον.
 » Ἦν τοῦτο ἡ ἀπαίσιος, ἡ ἀσεβῆς ἀπάτη,
 » ὅτι παρέδωκα εἰς σὲ τὸ ἔαρ μου τὸ θάλλον,
 » καὶ σ' ἔθρεψα εἰς ἔρωτα ἢ ἀνοσιωτάτη,
 » κ' ἐγὼ ἐδόθην ἔρμαιον εἰς τυραννίαν ἄλλων·
 » ὅτ' εἰς τὸν νέον ἐραστὴν ἐδώρησα τὰ κάλλη
 » ἅ μάρτην ἐπεδίωκον ἀρχαῖοι τόσοι ἄλλοι.

47

» Ἔστω καὶ οὗτος δόλος μου, καὶ ἀπηνῶς τιμῶρει
 » καὶ ταύτην καὶ τὰς ἄλλας μου μεγάλας ἀνομίας·
 » καὶ διὰ τοῦτο, ἄπελθε ψυχρῶς, ἀδιαφόρει
 » περὶ τῆς πρὶν ἀγαπητῆς αὐτῆς σου κατοικίας·
 » ἀπόπλευτον, διάσχισον πελάγη, κίνει δόρυ
 » κατὰ τοῦ ἔθνους τοῦ ἐμοῦ καὶ τῆς ἐμῆς θρησκείας.
 » Ἐμῆς; Τί λέγω; Φεῦ! ἐμὴ δὲν ἔμεινε θρησκεία,
 » σκληρὲ, εἰμὴ ὁ ἔρωσ σου, καὶ ἡ πρὸς σὲ λατρεία.

48

» Ἐν μόνον μοι ἐπίτρεψον. Νὰ σὲ ἀκολουθήσω,
 » δῶρον μικρὸν, ὃ οὐδ' ἐχθρὸς εἰς τὸν ἐχθρὸν ἀρνεῖται.
 » Κατακτητῆς δὲν παραιτεῖ τὴν λείαν του ὀπίσω,
 » καὶ ἔπεται ὁ δέσμιος ὡς ὁ νικῶν ἠγεῖται.
 » Τὰ λάφυρά σου ἄφες με εἰς τὸν στρατὸν ν' αὐξήσω,
 » καὶ ἐπὶ τούτῳ τ' ὄνομα τὸ σὸν νὰ εὐφημηῖται.
 » Ἡ ταπεινώσασά σε πρὶν ἐγὼ, ταπεινουμένη
 » ἔσομαι, κόρη ἄτιμος, δακτυλοδεικτουμένη.

49

» Δακτυλοδεικτουμένη, ναί. Εἰς τί μοι χρησιμεύει
 » ἡ κόμη αὐτῆ τοῦ λοιποῦ; Τὴν τρέφω ἤδη μάτην.
 » Τὴν κόπτω. Σχῆμα δουλικὸν ἀνήκ' εἰς ἣν δουλεύει·
 » οὐδὲν φροντίζεις δι' αὐτὴν τὴν ἄλλοτε φιλτάτην.
 » Ὅταν ἡ μάχη θὰ λυσσᾶ, καὶ θέλεις κινδυνεύει
 » σὺ, ἐν τῷ μέσῳ τῶν σφαγῶν θὰ μ' ἔχῃς παραστάτιν.
 » Ἐχω ψυχὴν ἀτρόμητον, ἀνδρεία εἰμὶ κόρη·
 » δύναμαι ἵππον νὰ κοσμῶ, καὶ νὰ κομίζω δόρυ.

50

» Σὺ ἔκλεξον· ὑπασπιστὶς θὰ εἶμαι ἢ ἀσπίς σου·
 » καὶ θέλω, θέλω, ἐμαυτὴν ἐκθέτουσα, σὲ σώσει.
 » Πρὶν ἀποκόψη ὁ χαλκὸς τὸ νῆμα τῆς ζωῆς σου,
 » τὸ στῆθός μου εἰς θάνατον διαπερῶν θὰ τρώσῃ·
 » καὶ ἴσως σοῦ οἱ βάρβαροι φεισθῶσιν, ἢ σφαγὴ σου
 » φοβούμενοι τὸν θάνατον καὶ εἰς ἐμὲ μὴ δώσῃ·
 » καὶ ἴσως θυσιάσωσιν εἰς τὸ μικρὸν μου κάλλος
 » καὶ τὴν ἐκδίκησιν αὐτὴν, τὴν γλυκυτάτην ἄλλως.

51

» ὦ δυστυχής! Καὶ δύναμαι νὰ ὀνομάζω κάλλη
 » εἰς ἃ σὺ ἐξεκένωσας τὰς σὰς περιφρονήσεις! »
 Ἐνταῦθα διεκόπησαν οἱ λόγοι τῆς· οἱ δ' ἄλλοι
 ἐπνίγησαν εἰς δάκρυα, ἐκρέυσαντα ὡς βρύσις.
 Τοὺς πόδας τοῦ ἠθέλησε νὰ λάβῃ ἐν ἀγκάλῃ,
 ἀλλ' ὁ Ῥινάλδος ἔφυγεν αὐτῆς τὰς προσεγγίσεις,
 καὶ ἑαυτὸν ἐνίκησε, τὸ στῆθος ἀποκλείων
 εἰς εἴσοδον τοῦ ἔρωτος, εἰς ἔξοδον δακρύων.

52

Δὲν τῷ εἰσέρπει τοῦ λοιποῦ ἐκ νέου εἰς τὸ στῆθος
 ὁ ἔρωτος, ὁ ἀποσβεσθεὶς ὑπὸ ψυχρᾶς φρενός του·
 οἶκτος δὲ μόνον, σύντροφος τοῦ ἔρωτος, πλὴν ἦθος
 ἔχων αἰδῆμον κ' εὐλαβῆς, ἐνέμεινεν ἐντός του.
 Ἄλλ' ὁμως, ἂν καὶ συγκινεῖ τὸν νέον ἀσυνήθως,
 δὲν ῥέει δάκρ' εἰς ἐνδειξιν τῆς συγκινήσεώς του.
 Εἰς τὴν ψυχὴν τὸ αἴσθημα τὸ τρυφερὸν ἐγκλείει,
 καὶ πρόσχημα, ὡς δύναται, ἀτάραχον δεικνύει.

53

Καὶ πρῶτος εἶπε πρὸς αὐτήν· « Ἀρμίδα, σὲ λυποῦμαι.
 » Ἀπὸ τοῦ πάθους σου, ὑφ' οὗ ἀτόπως τυραννεῖσαι,
 » νὰ σ' ἀπαλλάξω ἤθελον. Μὴ ὅτι ἐκδικουῦμαι
 » νομίσης, ὅτι σὲ μισῶ, ὅτι περιφρονεῖσαι·
 » μὴ ὅτι ὅσα ἤθελες νὰ βλάβῃς ἐνθυμοῦμαι·
 » μὴ φρόνει πῶς αἰχμάλωτος ἢ πῶς ἐχθρὰ μου εἶσαι.
 » Πῶς εἶχες σφάλει, ἀληθές, πῶς εἶχες σκευωρήσει,
 » ἀλλεπαλλήλως πλέκουσα νῦν ἔρωτας, νῦν μίση.

54

» Πλὴν τί; Συνήθη σφάλματα, καὶ ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων.
 » Σὲ δικαιοῦς' οἱ νόμοι σας, τὰ ἔτη σου, τὸ φύλον.
 » Κ' ἐγὼ ἐπίσης ἔσφαλα. Ἄδυσωπήτως κρίνων,
 » πῶς δὲν θὰ τύχω κρίσεως ἠπίας εἶναι δῆλον.
 » Ἐν μέσῳ θλιβερῶν σκηνῶν κ' ἐν μέσῳ χαρμοσύνων
 » ἔσται μοι τ' ὄνομα τὸ σὸν τιμώμενον καὶ φίλον.
 » Θὰ εἶμαι σὸς ὑπέρμαχος, καθ' ὅσον ἐπιτρέπει
 » ἡ πίστις, ἧς μετὰ τιμῆς νὰ προμαχήσω πρέπει.

55

» Τὸν φαῦλον ἀποσεισωμεν ζυγὸν τῆς ἀμαρτίας,
 » κ' ἔστωσαν αὐτ' αἱ ἔσχαται αἰσχύναι καὶ ἀπάται.
 » Εἰς ταύτας τὰς ἐσχατίας τῆς γῆς, τὰς ἐρημίας,
 » ἐντεθαμμέν' ἡ μνήμη των ἀγνώστως ἄς κοιμᾶται,
 » καὶ διὰ πάσης Ἀφρικῆς, Εὐρώπης καὶ Ἀσίας,
 » ἐξ ὄλων μου τῶν πράξεων αὐτὴ ἄς σιωπᾶται·
 » καὶ σὺ, μὴ διὰ πάντοτε κηλιδωθῆ φοβήσου
 » τὸ κάλλος, ἡ ἀξία σου καὶ ἡ καταγωγή σου.

56

» Καθ' ἃ ὀφείλω, ἀπειμι. Σὺ μένε δ' ἐν εἰρήνῃ,
 » καὶ μὴ παρακολούθει με. Ὁ πέμπων με δὲν θέλει
 » ἢ πρὸς ὁδὸν διάφορον τὸ βῆμ' ἂν θέλῃς, κίνει,
 » καὶ, φρόνιμος, τοῦ ἔρωτος ἀπόσπασον τὰ θέλη.»
 Ἐν ᾧ τοιαῦτα ἔλεγεν ὁ μαχητῆς, ἐκείνη
 ἀκάθεκτος, ἀνήσυχος, καὶ ἔκφρων διετέλει.
 Ἀστράπτει ἀγανάκτησις ἐπὶ τὸ μέτωπόν της·
 λόγων δ' ἐκφράζει ἔκρηξις τοιούτων τὸν θυμὸν της·

57

«Μὴ τῆς Σοφίας λέγησαι υἱός· ἡ γενεά σου
 »μὴ ἐξ Ἀξίων λέγηται. Τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης
 »τὸ ἄγριον σ' ἐγέννησε, κ' οἱ πάγοι τοῦ Καυκάσου.
 »Νήπιον, τίγριδος μαστὸν σὲ εἶδαν νὰ θηλάσῃς.
 »Τί προσποιοῦμαι τοῦ λοιποῦ, ἂν τὴν σκληρότητά σου
 »δὲν κατεδέχθῃς δι' ἐνὸς κἂν λόγου νὰ κολάσῃς;
 »Μὴ δάκρυ ἐν σ' ἐνώτισε; μὴ σ' ἔβαψεν ὠχρότης;
 »μὴ στεναγμός σ' ἐξέφυγεν, αἰσθήματος προδότης;

58

»Τί πρῶτον καὶ τί ὕστατον ν' ἀποθρηνήσω πρέπει;
 »Ἐμὸς ὄτ' εἶν' ἐκήρυττε, καὶ ἤδη δραπετεύει!
 »ὦ! πῶς τὰ λάθη συγχωρεῖ, τὰς βλάβας παραβλέπει,
 »καὶ ἐξ ἐχθροῦ πῶς νικητῆς μακρόθυμος ἀπέβη!
 »ὦ! ἀκουσον τὰ συνετὰ, φιλόσοφά του ἔπη,
 »καὶ πόσα περὶ ἔρωτος φρονίμως συμβουλεύει!
 »Πῶς, οὐρανὲ, ἀνάλγητος κατ' ἀσεβείας τόσης,
 »κεραυνούς στέλλεις τοὺς ναοὺς, τοὺς πύργους νὰ τεφρώσῃς;

59

»Ἀπελθε, ἀπελθε λοιπὸν, καὶ ἔχε αἰωνίως
 »εἰρήνην οἶαν, ἄσπλαγχνε, νὰ ἔχω μοὶ ηὐχθήθῃς.
 »Πρὸς οἶον μέρος ἂν στραφῆς, θὰ ἔπωμαι ὁμοίως,
 »πνεῦμα γυμνὸν, ἀκόλουθος καὶ σύντραφος συνήθης·
 »καὶ ὑπ' ἔμοῦ, ἐν σχήματι πυρφόρου Ἐριννύος
 »θενὰ καταδιώκῃσαι ὅποσον ἠγαπήθῃς.
 »Ἄν τοὺς κινδύνους πέπρωται νὰ φύγῃς τῆς θαλάσσης,
 »κ' εἰς τοῦ πολέμου ἀβλαβῆς τὸ θέατρον νὰ φθάσῃς,

60

»Κ' ἐκεῖ, εἰς αἶμα, μεταξὺ πτωμάτων, ἐν ᾧ κείσαι,
 »ποινήν τῶν ὀλεθρίων μου βασάνων θέλεις δώσει.
 »Ἐκπνέων, μετ' ὀλολυγμῶν θενά μ' ἐπικαλεῖσαι,
 »Ἀρμίδα! κράζων. Ἔσται μοι καὶ τοῦτο ἔτι ζώσῃ...»
 Ἐξέλιπον αἱ λέξεις της εἰς δάκρυα πνιγεῖσαι,
 οὐδ' ἄλλας εἶχε δύναμιν ἐκτὸς αὐτῶν ν' ἀρθρώσῃ.
 Καὶ ἔπεσεν ἡμιθανής· ἰδρῶς τὴν περιχέει·
 οἱ ὀφθαλμοὶ της κλείονται, καὶ ἦν ὡς ἂν ἐκπνέῃ.

61

Οἱ ὀφθαλμοὶ σοῦ κλείονται, Ἀρμίδα. Σοὶ ἀρνεῖται
 ὁ οὐρανὸς ὅ,τ' ἠμπορεῖ νὰ σέ παρηγορήσῃ.
 Ἀνάβλεψον, ταλαίπωρε· ἰδὲ οἱ μαργαρίται
 πῶς χέοντ' ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν οὓς εἶχες ἀγαπήσει.
 Ἄκουσον πῶς ὁ στεναγμὸς ἐκ τῶν μυχῶν ὠθεῖται
 τοῦ στήθους εἰς τὰ χεῖλη του, ἠδονικὸς, γλυκὺς σοι.
 Δίδει σοι ὅ,τι δύναται. Ἀπαλλαττόμενός σου
 —δὲν βλέπεις, — ἀλλ' ἐνέδωκεν εἰς οἶκτον ὁ ἐχθρός σου.

62

Διστάζει. Εἰς τὴν ἔρημον ἐκείνην παραλίαν
 θὰ τὴν κατέλειπε, ζωῆς ἐν μέσῳ καὶ θανάτου;
 Νῦν ἐλεῶν, αἰδούμενος, ἐνδίδ' εἰς εὐσπλαγχνίαν,
 ἄλλοτε κλίν' εἰς τ' αὐστηρὰ σκληρὰ καθήκοντά του.
 Πλὴν ἀποπλέει. Ἦπλωσεν εἰς αὔραν πελαγίαν
 τὴν κόμην της τὴν πάγχρυσον ἢ ὀδηγήτριά του.
 Κυρτὸν τὸ ἀνεμόπληκτον ἰστίον ἠνεώχθη·
 ὁ δ' εἰς τὴν ὄχθην ἀφορᾷ, ἀλλὰ ἐσβέσθ' ἡ ὄχθη.

63

Ἡ δὲ συνῆλθε, κ' ἔστρεψε τὸ βλέμμα περίξ, κ' ἦσαν
βωβὰ τὰ πάντα καὶ κενὰ, καὶ ὡς νενεκρωμένα.

«Ἐνταῦθα, εἶπεν, ἔρημον καὶ ἐγκαταλειφθεῖσαν

» μὲ παρορᾶ ἡμιθανῆ εἰς τ' ἄφιλα, τὰ ξένα!

» Οὐδὲ στιγμὴν ἐδίστασε, κ' εἰς τ' δεινὰ σβεσθεῖσαν

» οὐδὲ κἂν παρηγόρησε τὴν δυστυχῆ μου φρένα!

» Καὶ ὅμως ἀγαπῶσά τον ἀκόμη ἐπιμένω,

» κ' εἰς ταύτην ἔτι, κλαίουσα, τὴν παραλίαν μένω!

64

» Τί μ' ὠφελοῦν τὰ δάκρυα; Μὴ ἄλλα δὲν φυλάττω

» ὄπλα καὶ τέχναι; Τὸν σκληρὸν, θὰ τὸν ἀκολουθήσω.

» Μάτην θὰ φύγη ἀπ' ἐμοῦ εἰς τὰς θαλάσσας κάτω,

» θὰ θέλῃ μάτην νὰ κρυβῆ τῶν οὐρανῶν ὀπίσω.

» Τὸν φθάνω, τὸν συνέλαβον, τὰ μέλη του σπαράττω,

» καὶ τοὺς ἀπίστους δι' αὐτοῦ θὰ παραδειγματίσω.

» Εἶν' ἔμπειρος τραυματιστής. Θὰ δείξω ἂν δὲν εἶμαι

» ἔμπειροτέρα του. Πλὴν φεῦ! τί λέγω; Φεῦ! ποῦ κεῖμαι;

65

» Ἀρμίδα, ὦ ταλαίπωρε! σκληρὰ πῶς δὲν ἐφάνης

» πρὸς τὸν σκληρὸν ὅτ' ἔπρεπε, καὶ ὅτε καιρὸς ἦτον;

» Ἦδη σ' ἐξέφυγεν αὐτός. Νῦν πρῶτον ἐξεμάνης!

» Εἶν' ὀκνηρὰ τὰ πάθη σου, τὸ βάδισμα βραδύ των.

» Ἀλλ' ἂν, ὦ κάλλος, ἄχρηστον, τέχν' εἰς οὐδὲν ἐφάνης,

» θὰ θριαμβεύσουν δι' ὑμῶν οἱ πόθοι μου οὐχ ἦττον.

» ὦ κάλλος μου ταπεινωθὲν, εἰς σέ, εἰς σέ ἀνήκει,

» ἀφ' οὗ σ' ἐπεριφρόνησεν, ἐκδίκησις καὶ νίκη.

66

»Ναί, θέλω εἰς ἀντίδωρον τὸ κάλλος μου χάρισει
 »εἰς ὃν τινα τὴν μισητὴν μοὶ φέρῃ κεφαλὴν του.
 »Περίφημοί μου ἐρασταί, ἰδοῦ, τίς θὰ τολμήσῃ;
 »βεβαίως μὲν πρὸς κίνδυνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τιμὴν του.
 »Ἔχω ἀμέτρους θησαυροὺς, καὶ ὅστις μ' ἐκδικήσῃ,
 »ἔξει αὐτοὺς, καὶ μετ' αὐτῶν ἐμὲ εἰς ἀμοιβὴν του.
 »Ν' ἀγορασθῶ ἐπὶ τιμῇ τοιαύτῃ ἀναξία
 »ἂν εἶμαι, κάλλος, δωρεὰ μοὶ εἶσαι ὀλεθρία!

67

»Ἄδωρον δῶρον, σὲ μισῶ, καὶ μετὰ σοῦ τὸν θρόνον
 »μισῶ, μισῶ τὴν γέννησιν καὶ τὴν νεότητά μου·
 »καὶ τὴν ζωὴν ἀνέχομαι, ὅπως τελέσω μόνον
 »τ' ἀμειλικτὰ μου σχέδια τὰ ἐκδικητικὰ μου.»
 Οὕτω φρυάττει, τῆς φωνῆς ἐγείρουσα τὸν τόνον,
 καὶ λέγουσα, μακρύνεται τῆς παραλίας ἄμμου.
 Τὴν λύσσαν τῆς τὸ πρόσωπον τὸ φλέγον τῆς ἐμφαίνει,
 κ' οἱ παραβλῶπες ὀφθαλμοί, κ' ἡ κόμ' ἠνεμωμένη.

68

Ὡς δ' ἔφθασεν εἰς τὰς μονὰς αὐτῆς, τριακοσίας
 ἐκάλεσε θεότητας τοῦ Ἄδου ἢ φωνή τῆς,
 καὶ τὸ στερέωμα νεφῶν ἐκάλυψε μανδύας
 καὶ ὁ αἰώνιος τὸ φῶς ἀπέβαλε πλανήτης·
 τὰ ὄρη ἔσεισε βορρᾶς καὶ πνεῦμα τρικυμίας.
 Ἐσχίρτησεν ἡ κόλασις, καὶ ἦδ' οἱ γογγυσμοὶ τῆς
 ἠκούοντο, κ' οἱ συριγμοὶ κ' οἱ ὠρυγμοὶ κ' οἱ κτύποι
 ἐφ' ὅσον ἐξετείνοντο ὁ οἶκος καὶ οἱ κῆποι.

69

Ἦν ὑπὲρ νύκτα σκοτεινὸν τὸ σκότος· νὰ εισδύσῃ
 ἀμυδρὸν ἶχνος δι' αὐτοῦ ἀκτῖνος ἠδυνάτει,
 ἐκτὸς ὁσάκις ἀστραπὴ συνέπιπτε νὰ σχίσῃ
 τὸν ζόφον, ὅστις ἄνωθεν τοῦ οἴκου ἐπεκράτει.
 Κατώρθωσεν ὁ ἥλιος ἐν τέλει νὰ νικήσῃ,
 ἀλλ' ἦν ὠχρὰ του ἡ ἀκτίς καὶ ἦν ἀσθενεστάτη·
 καὶ εἰς αὐτὴν δὲν φαίνεται οὐδ' οἶκος, οὐδ' ἡ θέσις,
 οὐδ' ἶχνος ἐξ οὗ δύνασαι ποῦ ἦν νὰ ὑποθέσῃς.

70

Ὡς νέφη σωρευόμενα πυργοῦνται εἰς τὰ ὕψη,
 ἀλλ' ἀφανίζονται, στιγμὴ τὰ διαλύει μία,
 ὡς ἥλιος ἐπιφανῆ, ὡς ἄνεμος ἐνσκήψῃ,
 καθὼς τὸ ὄναρ τῆς νυκτὸς σκεδάζει ἡ πρωτὰ,
 οὕτως ἡ κατοικία της, ὁ κῆπος εἶχ' ἐκλείψει,
 καὶ μόν' οἱ βράχοι ἔμεινον κ' ἡ φύσις ἡ ἀγρία.
 Ἐκείνη δ' εἰς τὸν δίφρον της τὸν πτερωτὸν ἐπέβη,
 ὅστις τὴν περιέμενε, κ' εἰς οὐρανὸν ἀνέβη.

71

Ὡχεῖτ' ἐπὶ τῶν νεφελῶν, δίπταται ἀέρας,
 κατεζωσμένη ἀστραπὰς, θυέλλας ἐστεμμένη·
 ὑπὲρ τὸν πόλον φέρεται τὸν ἕτερον τῆς σφαίρας,
 καὶ ὅπου ἄγριαι φυλαὶ καὶ γῆ ἀγνοουμένη,
 κ' εἰς τοῦ Ἀλκείδου τὸν πορθμὸν, καὶ ὅπου τῆς Ἑσπέρας,
 καὶ ὅπου τῶν Μαυριτανῶν τὸ μέλαν γένος μένει.
 Μετέωρος δὲ ἴσταται ἐπάνω τῆς θαλάσσης,
 ἕως οὗ εἶδ' ἐμπρὸς αὐτῆς τὰς Συρικὰς ἐκτάσεις.

72

Ἐκεῖθεν πρὸς τῆς Δαμασκοῦ τὸν δρόμον δὲν ἐστράφη,
ἀπέφυγε τὰς προσφιλεῖς ἀκτὰς τῆς γενετῆς της·
τὸν δίφρον της πρὸς τ' ἄκαρπα διεύθυνεν ἐδάφη
ὅπου ὁ πύργος ἴδρυτο, οὗ ἦτον αὐτὴ κτίστις.
Ὡς δ' ἔφθασεν, εἰς ἔρημον γωνίαν ἐνετάφη,
μακρύνασα τὰς δούλας της καὶ τοὺς διαγγελεῖς της.
Εἰς τὴν ψυχὴν της στοχασμοὶ παλαίουσι παντοῖοι,
καὶ τῆς αἰσχύνης ἡ ὀργὴ ἐν τέλ' ὑπερισχύει.

73

Κ' εἶπε· «Πρὸς τὸν Αἰγύπτιον θ' ἀπέλθω βασιλέα
»ὅπου τὸν νεοσύλλεκτον στρατὸν θεν' ἀπαντήσω.
»Ἐκεῖ παντοῖα σχήματα ἀνέλπιστα καὶ νέα
»θὰ ἐνδυσθῶ, τέχνας πολλὰς θενὰ ἐπιχειρήσω·
»θὰ μὲ ὀπλίση πέλεκυς καὶ τόξον καὶ ῥομφαία·
»τοῖς ἰσχυροῖς δουλεύουσα θὰ τοὺς ἐξαναστήσω.
»Τὸ μῖσος τὸ φιλέκδικον τὸ καῖόν μου τὰς φλέβας
»ἐντός μου ἐξηφάνισε πᾶσαν τιμὴν, πᾶν σέβας.

74

»Μῆ, μὴ ἐμὲ αἰτιαθῆς, σὲ κατηγορεῖ μάλλον,
»ὦ θεῖε καὶ προστάτα μου, ὡς εἰς κακόν με ῥίψας.
»Σὺ εἰς ψυχὴν παράτολμον καὶ σὺ εἰς φύλον σφάλλον
»ἐπιβλαβεῖς ἐνέβαλες καὶ ἀκορέστους δίψας.
»Σὺ πλάνητα μ' ἐδίδαξας ζωὴν, καὶ ἀποβάλλων
»πᾶσαν αἰδῶ μου, ἐν ἐμοὶ πόθους σφοδροὺς ἀνῆψας.
»Σὺ εἶσαι πάντων τῶν κακῶν παραίτιος, ὑπόσα
»θὰ πράξω δι' ἐκδίκησιν, ἢ ἔπραξα ἐρῶσα.»

Ταῦτα εἰποῦσα, πᾶσάν της καλεῖ τὴν συνοδίαν,
ὑπασπιστάς, παρθένους της καὶ σμῆνος ἀμφιπόλων.
Ὅπλα λαμπρὰ ἐνδύεται, πολυτελεῖ μανδύαν,
ἐπίδειξιν τοῦ πλούτου της καὶ τῶν τεχνῶν της ὄλων.
Οὕτως ἀπέρχεται λοιπὸν, καὶ τὴν ὁδοιπορίαν
οὐδὲ σελήν' ἢ ἥλιος εἰς τ' οὐρανοῦ τὸν θόλον
οὐδ' ὕπνος ἀνεχαίτισεν. Οὕτω ταχέως φθάνει
ἔπου εἰς Γάζαν ὁ στρατὸς ὁ φίλος τῇ ἐφάνη.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΕΚΑΤΗ ΕΒΔΟΜΗ

1

Ἡ Γάζα, πόλις, ἔσχατος σταθμὸς τῆς Παλαιστίνης,
ἔπου πρὸς τὸ Πηλούσιον ἢ παραλία νεύει,
ἐντὸς ἐρήμου ἰδρυτο καὶ ἀπεράντου θίνης.
Δι' ἀτρυγῆτου κύματος ὁ πόντος τὴν ἀρδεύει·
καὶ, ὀγκωθεὶς, ὄτ' ἐπ' αὐτὴν ἐκχῆται βαθυδίνης,
συγγέων πάσας τὰς ὁδοὺς, τὴν ἄμμον ἀναδεύει.
Ὁ δ' ὄδοιπόρος ἐπ' αὐτῆς δυσκόλως τὴν ὁδὸν του
εὕρισκει, ἣν ἀπέπλυναν τὰ κύματα τοῦ πόντου.

2

Ἦν αὕτη ἡ μεθόριος τῶν Αἰγυπτίων κώμη.
Ἐπὶ τῶν Τούρκων ἔλαβον αὐτὴν κατακτηθεῖσαν.
Ὁ Βασιλεὺς των δ', ἐπειδὴ διήρχοντο οἱ δρόμοι
ἐντεῦθεν πάντες πρὸς τὴν γῆν ἔπου αἱ μάχαι ἦσαν,
ἐνταῦθ', ἀπὸ τῆς Μέμφιος, παρέμενεν ἀκόμη,
εἰς ταύτην, εἰς προσωρινὴν καθέδραν ἰδρυθεῖσαν.
Τὸν ἀθροισθέντα δὲ στρατὸν ἐκ τόπων ἀπωτάτων
ἐνταῦθα διωργάνιζε, κοσμῶν καὶ παρατάττων.

3

ὦ Μοῦσα, σὺ εἶπέ μοι τίς ἡ τῶν πραγμάτων θέσις,
καὶ τίς ἦν ἡ διάταξις αὐτῆς τῆς ἐκστρατείας·
ποῖα τὰ ὄπλα τοῦ στρατοῦ, καὶ ποῖ' αἱ διαιρέσεις,
κ' οἱ δούλοι κ' οἱ ἐλεύθεροι εἰς τάξεις ἦσαν ποίας·
τίνες στρατοὶ καὶ Βασιλεῖς ἐκ τῆς στρατίας μέσης
προῆλθον, τίνες ἕτεροι ἐξ ἄκρας Μεσημβρίας.
Σὺ ἀρχηγούς καὶ μαχητὰς καὶ τάξεις καὶ ὀπλίσεις
τῶν στρατευόντων δύνασαι νὰ μοι ἀπαριθμήσῃς.

4

Ἄφ' οὗτου ἀπεστάτησεν ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου
ἡ Αἴγυπτος, κ' ἐξώμοσε, κ' ἐκ τοῦ Χριστοῦ ἀπέστη,
εἰς τοῦ Μωάμεθ μαχητῆς ὑπὸ ζυγὸν κυρίου
τὴν χώραν τῆς ὑποβαλῶν, εἰς ταύτην ἐγκατέστη.
Καλίφην τὸν ὠνόμασαν, καὶ τοῦ ἐπωνυμίου
διάδοχος πᾶς ἕκτοτε ἡγεμονεύων ἔστι.
Τοιαύτας ἐπὶ τῶν καιρῶν ὁ Νεῖλος τῶν ἀρχαίων
εἶδε σειρὰς τῶν Φαραῶ, καὶ γένη Πτολεμαίων.

5

Τὰ ἔτη ὡς παρήρχοντο ἐπὶ τῆς βασιλείας,
μετὰ τοῦ χρόνου ἠῤῥξανεν ἡ δύναμις ἐκείνης.
Ἐγένετο τῆς Ἀφρικῆς κυρία, τῆς Ἀσίας,
τῶν Σύρων ἐκ Μαρμαρικῆς καὶ ἀπὸ τῆς Κυρήνης,
καὶ προσανέβ' ἡ ἕκτασις αὐτῆς τὰς αἰωνίας
ροὰς τοῦ Νείλου, καὶ πολὺ ἐπάνω τῆς Συήνης·
μέχρι τοῦ τόπου δ' ἔπειτα, ἐρήμου κ' εὐρυτάτου,
τοῦ τῶν Σαββαίων προχωρεῖ, καὶ μέχρι τοῦ Εὐφράτου.

6

Ἄριστερῶς καὶ δεξιῶς ἐκτείνεται προσέτι
 ὡς ὄπου ὁ αἰγιαλὸς κ' ἡ χώρα ἡ εὐδαίμων,
 καὶ τόπους ἄλλους τῶν ἐκτὸς τῆς Ἐρυθρᾶς προσθέτει,
 ὄπου ἐξ ἔω ἐξορμᾷ τὸ πνεῦμα τῶν ἀνέμων.
 Κ' εἶχε τὸ κράτος μὲν πολλὴν ἰσχὺν, ἀλλ' ὑπηρετεῖ
 αὐτὴν ὁ δόξαν ἐν αὐτῷ, ὁ δίκαι' ἀπονέμων,
 ὁ Βασιλεὺς τὴν γενετὴν, πλὴν μᾶλλον βασιλεύων
 καθὸ ἐν ὅπλοις, κ' ἐν βουλαῖς εἰρηνικαῖς πρωτεύων.

7

Πολλάκις κατὰ τῶν Περσῶν, τῶν Τούρκων πολεμήσας,
 ἄλλοτε νίκας ἔδρεπε, καὶ ἄλλοτ' ἐνικᾶτο,
 καὶ μείζων ἦν νικώμενος ἀφ' ὅ,τι ἦν νικήσας·
 συνήθως ὅμως πᾶς ἐχθρὸς ἐνέδιδε κ' ἠττᾶτο.
 Ἐν τέλει, ὑπὸ τῶν ἐτῶν τὸ ἄχθος ἀπαυδήσας,
 ἀφῆκε τὴν ῥομφαίαν του τὴν τροπαιοῦχον κάτω·
 ἀλλὰ τὸν μέγαν νοῦν αὐτοῦ, ἐξ οὗ εἰσὶν αἱ νίκαι,
 οὐδὲ τῆς δόξης, τῆς τιμῆς τὸν πόθον δὲν ἀφῆκε.

8

Ἀκόμη διὰ στρατηγῶν ἐμάχετο, καὶ τόση
 ἡ δύναμις ἦν τῆς φρενὸς αὐτοῦ καὶ τῆς καρδίας,
 ὥστε τὸ βᾶρος ἔφερε, χωρὶς πῶς νὰ ἐνδώσῃ,
 τῆς ἡλικίας ἐνταῦτῳ καὶ τὸ τῆς μοναρχίας.
 Πᾶσ' αἱ φυλαὶ τῆς Ἀφρικῆς εἰς φόβον αὐτοῦ ζῶσι,
 κ' ὑπήκουσ' εἰς τὸν νόμον του τὰ ἔθνη τῆς Ἰνδίας.
 Καὶ ἄλλος μὲν ἐκούσιον τῷ πέμπει ὀπλοφόρων,
 ἄλλος δὲ ἄρχων ἢ λαὸς χρυσοῦ τῷ πέμπει φόρον.

9

Τοιοῦτος ὅστις τὸν στρατὸν ἐνταῦθα παρατάττει.
 Ὡς δὲ παρέταξεν αὐτὸν, τὴν φρένα του ἐγείρει
 κατὰ τῶν Φράγκων, ὧν αὐτὸν ἡ πρόοδος ταραττει
 κ' ἡ νικηφόρος δύναμις, καὶ φόβους τῷ ἐνσπείρει.
 Καὶ ἡ Ἀρμίδα ἔφθασεν ἐκεῖ, ναὶ μὲν ἐσχάτη,
 πλὴν καθ' ἣν ὥραν τὸν στρατὸν ὁ Βασιλεὺς ἀγείρει.
 Παρήλλαττον δ' εἰς τὸ εὐρὸν πεδῖον πρὸ τοῦ τείχους
 διηρημέν' αἱ φάλαγγες εἰς τάγματα καὶ στίχους.

10

Ὁ δὲ μονάρχης, ἔνθρονος ἐφ' ὑψηλοῦ ἀνδῆρου,
 οὗ ἐκ πριστοῦ ἐλέφαντος ἡ ἀναβάθρα ἦτον,
 περίβλεπτος ἐκάθητο ὑπὸ σκιάδ' ἀργύρου,
 καὶ ἔθετεν ἐπὶ χρυσῶν τοὺς πόδας του ταπήτων.
 Εἰς κόμπον δὲ βαρβαρικὸν στολῆς χρυσοπορφύρου
 πολυτελοῦς ἐνέπρεπε, τὰ βλέμματα ἐκπλήττων.
 Πλῆθος λινῶν δὲ ταινιῶν, σφιγκτῶς συνεστραμμένων,
 διάδημα τῷ ἔπλεκον περὶ τὴν κόμην ξένον.

11

Τὸ σκῆπτρον εἶχ' ἐν τῇ χειρὶ, καὶ ἦν ἡ πολιὰ του
 ἐν εὐπρεπεῖ καὶ αὐστηρᾷ ἐκφράσει καθημμένη.
 Ἡ τόλμ' ἡ ἀρειμάνιος λάμπ' εἰς τὰ βλέμματά του,
 ἃ ἔτι φλόξ νεανικῆς θρασύτητος θερμαίνει.
 Τῆς ἡλικίας τὸ σεμνὸν δηλοῖ πᾶν κίνημά του,
 καὶ τῆς ἀρχῆς του ἐνταυτῷ τὸ μέγεθος ἐμφαίνει.
 Οὕτω ποτὲ ὁ Ἀπελλῆς καὶ οὕτως ὁ Φειδίας
 παρίστων τοὺς ἐνδόξους τῶν κεραυνοβόλους Δίας.

12

Ἴστανται, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων,
 δύο σατράπαι ἰσχυροί. Ὡς ὄπλον τῆς ἀρχῆς του
 φέρει ὁ εἷς διὰ χειρῶν τὸ ξίφος τῶν μαχίμων,
 τοῦ δὲ κοσμεῖ, ὡς ἔμβλημα, τὴν χεῖρα ἢ σφραγίς του.
 Τῶν μυστηρίων λειτουργὸς αὐτὸς, βουλῶν φρονίμων
 ταμίας ἦν, κ' ἐφώτιζε διὰ τῆς συμβουλῆς του
 ὁ δ' ἕτερος, πανίσχυρος, καὶ τοῦ στρατοῦ κοσμήτωρ,
 ἦν ὁ πταισμάτων καὶ πταιστῶν ἀνώτατος ποινήτωρ.

13

ὑπὸ τὸν θρόνον δ' ἴσταντο πυκνοὶ οἱ δορυφόροι
 ἦτον δ' ὁ λόχος ὁ πιστὸς αὐτοῖ τῶν Κιρκασίων.
 Ἐφόρουθ θώρακα πτυκτὸν, καὶ εἶχον μακρὸν δόρυ,
 καὶ κυρτὰ ξίφ' εἰς τὴν πλευρὰν, ἐντὸς θηκῶν πλουσίων.
 Οὕτως ἐξ ἔδρας ὑψηλῆς ἐμπρὸς του ἐθεώρει
 ὁ τύραννος τὸ στράτευμα ταττόμενον πλησίον.
 Πᾶν ὄπλον πρὸ τοῦ θρόνου του, πᾶσα σημαία κλίνει
 ἐν ᾧ παρήλαττον αὐτοῖ, ὡς ἂν τὸν προσεκύνει.

14

Τῶν Αἰγυπτίων ὁ στρατὸς ἐν πρώτοις ἐθεᾶτο·
 τέσσαρες δ' ἦσαν στρατηγοὶ αὐτῶν τῶν ὀπλοφόρων.
 Δύω ἢ Ἄνω Αἴγυπτος καὶ δύο στέλλ' ἢ Κάτω,
 τὸ πλούσιον τοῦ ποταμοῦ τοῦ θεσπεσίου δῶρον.
 Ὁ πόντος ὑπὸ τῆς ρευστῆς ἰλύος κατεκτᾶτο,
 καὶ ἡ ἰλὺς εἰς ἔδαφος ἐπάγη καρποφόρον.
 Οὕτω παρήχθ' ἡ Αἴγυπτος. ὦ! πόσον τὸ ἀρχαῖον
 χεῖλος τοῦ πόντου ἔμεινεν ἐντὸς τῶν μεσογαίων!

15

Ἡ φάλαγξ πρώτη προχωρεῖ, ἡ ἔχουσα τὰ γένη
 ὀπόσων ἐξεστράτευον ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας,
 καὶ ὄσους πέμπ' ἡ δυτικὴ ἀκτὶς, ἡ λεγομένη
 τούντεϋθεν χώρ' Ἀφρικανή, ἀντὶ τῆς Αἰγυπτίας.
 Ὁ Ἄρασπις τοὺς ὀδηγεῖ, ἰσχύων μὲν ἐν γένει,
 τὴν ἰσχὺν ὅμως τῆς φρενὸς καὶ ὄχι τῆς ἀνδρίας.
 Ἦν εἰς ἐνέδρας ἔμπειρος τεχνίτης, καὶ εἰς ὄλους
 τῶν πονηρῶν Μαυριτανῶν τοὺς τρόπους καὶ τοὺς δόλους.

16

Ὅπισω τούτων δεύτεροι ἐτάττοντο ἐκεῖνοι
 οἵτινες τὴν Ἀσιανὴν κατεῖχον παραλίαν.
 Ὁ Ἄρονταῖος διοικεῖ αὐτοὺς, ὃν διακρίνει
 σπουδὴ οὐχὶ εἰς ἀρετὴν, ἀλλ' εἰς τιτλοφορίαν.
 Ἰδρῶτας ἔτι μαχητοῦ δὲν ἔμαθε νὰ χύνη,
 οὐδὲ τὸν ἡγειρέ ποτε ἢ σάλπιγξ τὴν πρῶταν.
 Ἄλλὰ, σκιατραφούμενον, τὸν ρίπτει ἐξ ἀπόνων
 τρυφῶν ὀρμὴ φιλόδοξος εἰς μέσον τῶν ἀγώνων.

17

Οἱ τρίτοι, μόνον φάλαγγος δὲν εἶχον διαστάσεις·
 ἦσαν ὀλόκληρος στρατὸς, τὰ πέριξ περικλείων.
 Δὲν λέγεις ἢ συγκομιδὴ ἐκ τῆς Αἰγύπτου πάσης
 πῶς τοῖς ἐπήρκει· πλὴν αὐτοὺς τοὺς στέλλει ἐν χωρίον,
 χωρίον ὃ ἐνέκλειεν ἐπαρχιῶν ἐκτάσεις,
 καὶ πληθυσμὸν ἐν ἑαυτῷ εἶχε κωμῶν χιλίων.
 Περὶ Καίρου ὀμιλῶ. Ὁ Κάμφων δὲ ἡγεῖτο
 τοῦ συρφετοῦ, ὃς συρφετὸς καὶ ἐν ταῖς μάχαις ἦτο.

18

Εἰς τὸν Γαζὲλ πειθόμενος ἄλλος στρατὸς ἐχώρει·
καὶ ἦσαν οἱ θερίζοντες τὰς καρποφόρους γαίας,
ὅπου ὁ μέγας ποταμὸς, καταλιπὼν τὰ ὄρη,
δεύτερον τότε μεθ' ὀρμῆς καθάλεται ῥαγδαίας.
Μαχαιροφόροι δὲ αὐτοὶ εἰσὶ καὶ τοξοφόροι,
μισοῦντες βάρος θώρακος καὶ περικεφαλαίας.
Πλουσίας φέρουσι στολάς. Ἀπλήστους δὲ καθίστων
αὐταὶ πολλοὺς τῶν σκύλων των καὶ ἄλλους τῆς ζωῆς των.

19

Ὁ δὲ Ἀλάρκων ἔπειτα διακοσμεῖ τὸν δῆμον
τῆς Βάρκας. Ἦσαν ἄοπλοι αὐτοὶ, σχεδὸν γυμνήται.
Λιμώττοντες διάγουσιν ἐντὸς χωρῶν ἐρήμων,
καὶ διὰ λείας ἡ ζωὴ αὐτῶν διατηρεῖται.
Μεθ' ἤττον φαύλων ὀπαδῶν, ἀλλ' οὐδ' αὐτῶν μαχίμων
ὁ τῆς Ζουμάρας Βασιλεὺς κατόπιν των κινεῖται.
Εἶτα ὁ τῆς Τριπόλεως προκύπτει, ὦν ἐπίσης
καλὸς εἰς ἐλαφρὰς στροφὰς καὶ εἰς γοργὰς κινήσεις.

20

Κατόπιν τούτων φάλαγγες κατοίκων τῆς Πετραίας
καὶ αἱ τῶν τῆς Εὐδαιμόνος προὔχωρον Ἀραβίας,
ἐφ' ἧς, ἀνίσως ἔχωμεν εἰδήσεις τῆς βεβαίας,
ψύχος ἢ θάλπος οὐποτε ἐνσκήπτει μετὰ βίας,
ἥτις ἀρώματα γεννᾷ εἰς μυροφύτους γαίας,
καὶ ὅπου εἰς σωρὸν ἀνθῶν, κ' εἰς ξύλα εὐωδίας
ὁ φοῖνιξ ὁ ἀθάνατος ἐνθάπτεται, κ' εἰς νέον
βίον ἀνίπταται, ταφὴν καὶ γέννησιν συνδέων.

21

Μεγάλας αἰ στολαὶ αὐτῶν δὲν φέρουσι κοσμήσεις·
 ἔχουσι δ' ὄπλα ἐμπερῆ πρὸς τὰ τῶν Αἰγυπτίων.
 Ἰδοὺ καὶ ἄλλοι Ἄραβες. Βεβαίαις τὰς οἰκήσεις
 αὐτοὶ δὲν ἔχουσιν· εἰσὶν ἐκ τῶν πλανητοβίων.
 Ἀκάματ', εἰς διηνεκεῖς φερόμενοι κινήσεις,
 τὰς θέσεις μεταβάλλουσι τῶν ἀσταθῶν χωρίων.
 Λεπτοφυεῖς, λεπτόφωνοι, τὸ σῶμα γυναικῶδεις,
 εἰσὶ τὴν ὄψιν μέλανες, καὶ τὴν μορφήν ζοφώδεις.

22

Λόγχοι καλάμης ἰνδικῆς μακρότατ' ἐκινουῦντο
 εἰς χεῖράς των, καὶ σιδηρᾶν εἶχον αἰχμὴν βραχεῖαν.
 Ἴππευον, καὶ εἰς θύελλαν θὰ ἔλεγες ὠχοῦντο,
 ἂν εἶδες ποτὲ θύελλαν καθὼς αὐτοὺς ταχεῖαν.
 Τῶν στοίχων ὑπὸ Σίφακος οἱ πρῶτοι ὠδηγοῦντο,
 καὶ ὁ Ἀλδῖνος ἔφερε τὴν ἄλλην συστοιχίαν·
 τὴν τρίτην δ' ὁ Ἀλβιαζάρ· ἦτον δ' αὐτοῦ ὠμότης
 ὁ χαρακτήρ. Ἦτον ληστής καὶ ὄχι στρατιώτης.

23

Κατόπιν τούτου ἤρχοντο οἱ ἐκ τῶν νησιδίων,
 ὧν σύστημα πρὸς ταῖς ἀκταῖς τῆς Ἀραβίας κεῖται·
 Ἐν τῷ μυχῶ τῶν θαλασσῶν ἐκείνων τῶν πλουσίων
 αἱ κόγχοι ἀλιεύονται ἐν αἷς οἱ μαργαρίται.
 Οἱ ἄγριοι Νιγριτανοὶ εἰσὶν αὐτῶν πλησίον,
 ὑφ' ὧν ἢ πρὸς δυσμὰς ἀκτὴ τῆς Ἐρυθρᾶς οἰκεῖται.
 Ὁ Ἀγρικάλτιος τῶν μὲν, τῶν δ' ὁ Ὀσμίδας ἄρχει,
 δι' ὃν ὁ νόμος εἶν' οὐδὲν, κ' ἡ πίστις δὲν ὑπάρχει.

24

Ἦ ἐκ Μερόης ἔπεται φυλὴ τῶν Αἰθιοπῶν,
 Μερόης, ἦν πρὸς δεξιὰ ὁ Ἀστραβόρας φράττει,
 ὁ Νεῖλος πρὸς ἀριστερά, καὶ ἦτις ἔχει τόπον
 δύο θρησκευίας νὰ χωρῆ, καὶ ὄλα τρία κράτη.
 Ἦγοῦντο δ' ὁ Κανάριος καὶ Ἀσσιμίρ, ἀνθρώπων
 Ὀθωμανῶν, οἷς ὁ βαρὺς Καλίφφης φόρον τάττει.
 Τοιοῦτ' οἱ δύο βασιλεῖς τοῦ τόπου· ἦν δ' ὁ τρίτος
 Χριστιανός, ὃς ἔμεινε μακρὰν τῶν ἀκινήτως.

25

Δύω προσέτι Βασιλεῖς λαοῦ δασμὸν τελοῦντος
 εἶποντο. Εἷς τὸν ὤμὸν τῶν τὸ τόξον τῶν κυρτοῦται
 καὶ ἡ φαρέτρα κρέματα. Ὁ εἷς ἦν ἐξ Ὀρμουῦντος,
 κειμένης ὅπου ἡ ἀκτὴ ἡ Περσικὴ κολποῦται·
 ὁ δ' ἄλλος ἦν ἐκ Βοηκάν. Τοῦ πόντου πλημμυροῦντος
 ἡ χώρα αὐτὴ χωρίζεται τῆς ὄχθης καὶ νησοῦται·
 ἀλλ' ὅτε πάλιν ἀμπωτις μυζᾷ τὰ ὕδατά της,
 τότε ἀβρόχοις τοῖς ποσὶ περᾷ ὁ διαβάτης.

26

ὦ Ἀλταμῶρε, αὐδὲ σὲ ἡ σύζυγος ἡ φίλη
 ἐκράτησεν εἰς τὸν σεμνὸν συζυγικὸν κοιτῶνα.
 Μάτην τὸ φεῦγον βῆμά σου ζητοῦσα ν' ἀναστείλη,
 ἐκσπᾷ τὴν κόμην, ῥήγνυσι τοῦ στήθους τὸν χιτῶνα·
 « Ὑπὲρ τὴν ὄψιν μου λοιπὸν, σκληρὸν (οὕτως ὠμίλει).
 » προκρίνεις τὸν θαλάσσιον ἀγριωπὸν χειμῶνα!
 » καὶ σ' εἶναι προσφιλέστερος ὁ θῶραξ σὲ πιέζων,
 » παρὰ τὸ βρέφος σου, ἐντὸς τῶν ἀγκαλῶν σου παίζων.»

27

Τὴν Σαρμακάντην κυβερνᾷ· οὐχὶ ὅτ' εἶχε λάχει
 ἄρχων· θὰ ἦτον καὶ χωρὶς τοῦ διαδήματός του·
 τοσαύτ' ἢ ἐμπειρία του, τοσαύτη, ἐν τῇ μάχῃ,
 ἐφάμιλλος ἢ ῥώμη του τῆς γενναιότητός του.
 Θὰ αἰσθανθῶσι τίς ἐστὶν οἱ Φράγκοι ὀπλομάχοι,
 κ' ἤδη πολλάκις ἔγιναν περίφοβοι ἐμπρός του.
 Οἱ ὀπαδοὶ του πέλεκυν ἀπὸ τοῦ ἐφιππίου
 κρεμῶσι, σάκκη φέρουσι, καὶ ξίφη ἐκ πλαγίου.

28

Κατόπιν, ἐκ τῶν Ἰνδιῶν, καὶ ὅπου τοῦ ἡλίου
 ἡ πύλη διανοίγεται ὁ Ἄδραστος ἐχώρει.
 Ἐπὶ τὸ στῆθος, ὄφως ἢ δράκοντος ἀγρίου
 δέρμα μελανοπράσινον κατάστικτον ἐφόρει.
 Εἰς νῶτον δὲ ἐλέφαντος ὠχεῖτο τεραστίου,
 καθὼς ἐφ' ἵππου ἐλαφροῦ ἀνίσως ὠδοιπόρει.
 Τούτῳ δὲ πλήθη ἔπονται, οἰκοῦντα τὰς ἐκτάσεις
 ἐν μέσῳ Γάγγου καὶ Ἰνδοῦ, κ' ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης.

29

Φάλαγξ παρείπετο λαμπρά· καὶ ἦν ἐντὸς ἐκείνης
 τὸ ἄθος, ἢ πολυτελὴς φρουρὰ τοῦ Βασιλέως·
 οἷς κ' ἐν πολέμῳ πάντοτε καὶ ἐπὶ τῆς εἰρήνης
 βαρὺς ἐδαφιλεύετο μισθός, καὶ τιμῶν κλέος.
 Αὐτοὶ κυρίως ἔφερον τὰ ὄπλα τῆς ἀμύνης
 κ' ἐφ' ἵππων μάλιστ' ἀσφαλῶν ἐκάθηντο ἐδραίως.
 Ἐκλάμπουσ' εἰς τὸν ἥλιον οἱ πορφυροῖ μανδύαι,
 ὁ χάλυψ στίλβει, κ' αἱ καλαὶ χρυσαῖ των πανοπλῖαι.

30

Διέπρεπον δὲ μεταξὺ αὐτῶν ὁ Ὑδραότης,
 ὁ Ἄλαρκος, ὁ τῶν λαῶν κοσμήτωρ Ὀδημάρος,
 καὶ ὁ Ῥιμέδων ὁ τραχὺς, ὁ μέγας στρατιώτης,
 ἔχων κατὰ τε τῶν θνητῶν καὶ τοῦ θανάτου θάρρος,
 καὶ ὁ Τιγράνης, ὁ ληστής Ῥαπόλδος, οὐ ὠμότης
 ἦτον ὁ βίος, ὁ συλῶν τὴν θάλασσαν βαρβάρως,
 καὶ ὁ Ὀρμόνδος ὁ θρασὺς, μετὰ τοῦ Μαρλαβούστου,
 ὃς ἤκουεν Ἀραβικὸς, νικήσας τοὺς ἐχθρούς του.

31

Ἐπίσης καὶ ὁ Ὀρινδος, ὁμοίως ὁ Ἀρίμων,
 ὁ Πίργας, ὁ Σουίφαντος, ὁ μέγας ἵπποδάμας,
 Βριμάρτης ὁ ἐκπορθητής, τῶν προσβολῶν εἰδήμων,
 ὁ παλαιστής, ὁ ἰσχυρὸς τὰς χεῖρας Ἀριδάμας,
 ὁ Τισσαφέρνης, κεραυνὸς εἰς τάγματα μαχίμων,
 ὅτε ἦ ξίφος φονικὸν ἐκράτ' εἰς τὰς παλάμας,
 ἦ ἔπαλλεν ἀκόντιον, καὶ ἦ πεζὸς εἰς μάχην
 καθίστατο, ἦ ἔθλιβε γοργῆς φοράδος ῥάχιν.

32

Ἀρμένιος ποδηγετεῖ τὸν λόχον. Ἀποστάτης
 τοῦ ἀληθοῦς θρησκευάματος, ἀφ' ὅτου νέος ἦτο,
 καὶ ὀπαδὸς γενόμενος τῆς ἀσεβοῦς ἀπάτης,
 ὄνομα ἔχει Ἐμιράν· πρὶν Κλήμης δ' ἐκαλεῖτο.
 Τὸν δὲ Καλίφην, ὃς αὐτοῦ ἦν στύλος καὶ προστάτης
 ἐν πάσῃ πίστ' εἰλικρινεῖ φιλῶν, ἀντεφιλεῖτο.
 Καὶ οὐτις τῶν ὁμοίων του εἶχεν αὐτῷ ὁμοίαν
 ῥώμην χειρὸς, φρενὸς ἰσχὺν, καὶ ψυχικὴν ἀνδρίαν.

33

Πλέον οὐδείς ἀπέμεινεν. Ἴδου πλὴν ἑξαπίνης
καὶ ἡ Ἀρμίδα, βαίνουσα κατόπιν τούτων ὄλων.
Κομπάζουσα ἐκάθητο ἐφ' ὑψηλῆς ἀπῆνης,
χρυσῆν φαρέτραν ἔχουσα καὶ τόξον ἐκηβόλον.
Ἦνοῦτο δ' ἐπὶ τῆς μορφῆς τῆς εὐειδοῦς ἐκείνης
ἡ ἔμφυτος γλυκύτης τῆς πρὸς τὸν παρόντα χόλον,
καὶ ἦθος μᾶλλον ἔντονον ἢ μίξις των δεικνύει,
ὃ φαίνεται ὡς ν' ἀπειλῆ, πλὴν ἀπειλοῦν ἐλκύνει.

34

Ὁ δίφρος, ὡς ὁ τῆς αὐγῆς, ὁ τὰς ἀκτῖνας φέρων,
ἐξήστραπτε κατάσπαρτος ἐκ λίθων πολυχρώμων.
Ὁ διφρηλάτης δ' εἰς διπλὴν δυάδα μονοκέρων
ζεύξας τὸν πάγκοσμον ζυγὸν, διήνοιγε τὸν δρόμον.
Ἐκατὸν νέοι, κ' ἑκατὸν νεάνιδες ἐπέρων
κατόπιν, οἷς ἐξήρτηντο φαρέτραι εἰς τὸν ὦμον·
οἱ δ' ἵπποι πάντων καὶ πασῶν ἦσαν λευκοὶ τὸ χρῶμα,
κ' εἶχον τοὺς πόδας πτερωτοὺς, καὶ εὐστροφον τὸ σῶμα.

35

Ὁ Ἀραδῖνος ὁδηγεῖ κατόπιν ὅσα πλήθη
ὁ Ὑδραότης ἔφερε μισθώσας ἐκ Συρίας.
Ὡς τὸ θαυμάσιον πτηνὸν, ἀφ' οὗ ἀνεγεννήθη,
εἰς τὰ πεδί' ἀπέρχεται τὰ τῆς Αἰθιοπίας,
ἔχον ποικίλην πτέρωσιν καὶ κάλλη ἀσυνήθη,
λόφον χρυσοῦν, ἰριδωτὰς εἰς τὸν λαιμὸν ταινίας·
οἱ ἄνθρωποι τὸ βλέπουσι καὶ εἶν' ἐκπεπληγμένοι,
καὶ μετὰ θάμβους τῶν πτηνῶν παρέπονται τὰ γένη·

36

Οὕτω προὔχρησεν αὐτῇ, τὸ κάλλος τοῦ προσώπου,
τὸν πλοῦτον τῆς ἀναβολῆς, τὴν ὄψιν θαυμασία·
οὐδ' ἦν τις τόσον δύστρωτος, τόσον ἀγροίκου τρόπου,
τόσον τραχὺς, ὅστις, ἰδὼν αὐτὴν, δὲν ἐνθουσία.
Νὰ θέλξη δ' ἂν ἐδύνατο τόσους καὶ τόσους, ὅπου
μόλις ἐφάνη, σοβαρὰ ἐν ἀκαταδεξίᾳ,
πόσ' οἱ τρωθέντες ἔσονται, τὰ θύματά της πόσα,
ἔταν θὰ βλέπη προσσηνῆς, θὰ νεύη μειδιῶσα!

37

Ὡς δὲ παρῆλθε καὶ αὐτῇ, ὁ ἄρχων τῶν ἀρχόντων
νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν θρόνον τοῦ τὸν Ἐμιράν ἐκάλει,
διότι ἤθελεν αὐτὸν ἐφ' ὄλων τῶν προὔχόντων
ἀνώτατον καὶ στρατηγὸν κοινὸν νὰ ἐπιβάλλῃ.
Προσῆλθε· κ' ἐκ τῶν τρόπων τοῦ ἐφάνη τῶν πρεπόντων
πῶς ἤξευρεν ὅτι τιμὴ τῷ δίδοται μεγάλη.
Τῶν Κιρκασίων ἡ φρουρὰ ἐσχίσθη, ὡς διέβη,
καὶ πρὸς τὸν θρόνον δίοδον ἀφῆκε, καὶ ἀνέβη.

38.

Τὴν χεῖρα εἰς τὸ στήθος του, πρὸ τοῦ Μονάρχου κλίνει
τὸ γόνυ καὶ τὴν κεφαλὴν· τῷ λέγει δ' ὁ Μονάρχης·
«Λάβε τὸ σκῆπτρόν μου. Εἰς σὲ ὀφείλουσιν ἐκεῖνοι
»εὐπίθειαν. Σὺ ἀντ' ἐμοῦ εἰς τὸν στρατόν μου θ' ἄρχης.
»Τοῦ Βασιλέως τῆς Σιών σωτὴρ σὺ θέλεις γίνεαι·
»τῆς ἀμειλίχτου μου ὀργῆς σὺ λειτουργὸς ὑπάρχεις.
» Ἄπελθε, ἴδε, νίκησον, καὶ εἰς τοὺς πολεμίους
»τὸν φόνον φέρε, εἶδεμῆ, κἂν φέρε τους δεσμίους.»

39

Ὁμίλησεν ὁ Βασιλεύς· ὁ δ' ἐκ τῆς Ἀρμενίας
 ἐκ τῆς χειρὸς του ἔλαβε τὸ σκῆπτρον τῆς ἰσχύος.
 «Τὸ σκῆπτρον, εἶπε, δέχομαι ἀπὸ χειρὸς ἀνδρείας,
 »καὶ ὑπὸ σέ ὑπόσχομαι νὰ μάχωμαι ἀνδρείως,
 »νὰ ἐκδικήσω τὰς πληγὰς, τὰς ὕβρεις τῆς Ἀσίας
 »διὰ τῆς σῆς δυνάμεως, σοῦ στρατηγῶν ἀξίως.
 »Θὰ ἔλθω μόνον νικητῆς, κ' ἐὰν δὲν ἤμπορέσω,
 »οὐχὶ ποτὲ καταισχυθεῖς, ἀλλὰ νεκρὸς θὰ πέσω.

40

» Ἄν εἶναι θέλημα Θεοῦ, — ἀλλὰ δὲν τὸ πιστεύω, —
 »διὰ μεγάλης συμφορᾶς νὰ μᾶς κατασυντρίψῃ,
 »ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἐμοῦ, ἐμοῦ, τὸν ἰκετεύω,
 »ὁ κεραυνὸς ὁ ἀπειλῶν τὸ κράτος ἅς ἐνσκήψῃ,
 »οὐχὶ δ' ὡς ἂν κηδεύωμαι, ἀλλ' ὡς ἂν θριαμβεύω
 »νὰ κομισθῶ, ἂν θάνατος εἰς φέρετρον μὲ ρίψῃ.»
 Ἐσίγησε, κ' ἠγέρθησαν δημῶδεις εὐφημίαι,
 καὶ βάρβαροι παντοδαπῶν ὀργάνων συναυλῖαι.

41

Κ' ἐν μέσῳ τῶν εὐφημιῶν κ' ἐν μέσῳ τῶν παιάνων
 ἀπῆλθεν ὁ παμβασιλεὺς μετὰ τῆς συνοδίας·
 κ' εἰς τὴν μεγάλην του σκηνὴν ἐν παρατάξει φθάνων,
 εἰς τράπεζαν τοὺς ἀρχηγοὺς ἐκάλεσ' εὐωχίας.
 Αὐτὸς δὲ μόνος καθεστῆς μακρὰν τῶν μεγιστάνων,
 τροφὰς τοῖς πέμπει πρὸς τιμὴν, καὶ λόγους εὐμενείας.
 Ἡ ὥρα αὕτη τῆς χαρᾶς καὶ τῶν ἀστειοτήτων
 εἰς τῆς Ἀρμίδας πρόσφορος τὰς τεχνουργίας ἦτον.

42

Ἄφ' οὗ δ' ἀπεκομίσθησαν αἱ τράπεζαι, καὶ ἦτον
 ἡ προσοχή των ἐπ' αὐτὴν προσηλωμένη πᾶσα,
 κ' εἶδ' ἐκ σημείων ἀσφαλῶν καὶ ἀναμφισβητήτων
 πῶς ἐπ' αὐτοὺς ἐπέχυσε τὸ φάρμακόν της φθᾶσα,
 τὸ σχῆμα ὑπερήφανος ἠγέρθη μεταξύ των·
 πρὸ τοῦ μονάρχου δ' εὐπρεπῶς καὶ εὐσεβάστως σταῖσα,
 ἐσπούδαζε νὰ φαίνεται, καθ' ὃν καιρὸν ὠμίλει,
 τὴν ὄψιν ἀρειμάνιος καὶ τὴν φωνὴν ὀργίλη.

43

» ὦ Βασιλεῦ ὑπέρτατε, προσέρχομαι, ἰδοὺ με,
 τῷ εἶπεν, ὑπὲρ πίστεως κ' ἐγὼ, κ' ὑπὲρ πατρίδος.
 » Εἰμί γυνή, πλήν βασιλῆς, καὶ ἄξιον ἠγοῦμαι
 » τ' ὄπλον τοῦ σκήπτρου σύντροφον εἰς χεῖρα βασιλίδος.
 » Τὸ στέμμα ὅπερ κέκτημαι νὰ σώζω δὲν φοβοῦμαι.
 » Νικᾶν καὶ ἄρχειν τῆς αὐτῆς καρπὸς εἰσὶ φροντίδος.
 » Θὰ πλήξῃ αὐτ' ἡ δεξιὰ, καὶ δὲν θὰ δειλιάσῃ,
 » καὶ ἀνδρικῶς ἐκ τῶν πληγῶν τὸ αἷμα θ' ἀποσπάσῃ.

44

» Ἀλλὰ τὸ πρῶτον σήμερον δὲν πρέπει νὰ νομίσης
 » πρὸς τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν τὰ ὄπλα πῶς ἐπῆρα·
 » διότ' ὑπὲρ τῶν νόμων μας καὶ ὑπὲρ σοῦ ἐπίσης
 » καὶ τοῦ μεγάλου κράτους σου καθώπλισα τὴν χεῖρα.
 » Σοὶ λέγω τὴν ἀλήθειαν, καὶ θὰ τ' ὁμολογήσης.
 » Ἔστι σοι καὶ τινῶν ἐμῶν κατορθωμάτων πεῖρα.
 » Ἐγνώρισας ὅτι πολλοὺς Χριστιανοὺς, τῶν πρώτων,
 » ἢ σπάθη μου μετὰ τῶν σῶν κατέταξ' αἰχμαλώτων.

45

» Ἐγὼ αὐτοὺς συνέλαβον, ἐγὼ, νικήτριά των,
 » σοὶ τοὺς παρέδωκ' ἀπαρχὴν τῶν ὄπλων μου πλουσίαν.
 » Ἀκόμ' εἰς τὰ αἰώνια θὰ ἔμενον δεσμά των,
 » κατάκλειστ' εἰς τῶν φοβερῶν εἰρκτῶν σου τὴν σκοτίαν,
 » καὶ ἤδη ἀσφαλέστερος, τοὺς Φράγκους ὑποτάττων,
 » εἰς πέρας θενὰ ἔφερες τὴν ἔνδοξον στρατείαν,
 » ἂν ὁ Ῥινάλδος ὁ κακὸς δὲν εἶχε θανατώσει
 » τοὺς ὀπαδοὺς μου, καὶ αὐτοὺς δὲν εἶχ' ἐλευθερώσει.

46

» Τίς δ' ὁ Ῥινάλδος εἶν' αὐτός, δὲν ἀγνοεῖς. Ἡ φήμη
 » τὰ κατ' αὐτὸν διὰ μακρῶν πολλάκις διηγήθη.
 » Αὐτός ἐστιν ὁ ἀσπλαγχνος, παρ' οὗ ἡ μισητή μοι
 » αἰσχύνη ἐπεγένετο, καὶ δὲν ἐξεδικήθη.
 » Αὐτῆς εἰς ὄπλα μὲ κεντᾶ καὶ μ' ἐξεγεῖρ' ἡ μνήμη,
 » καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ ὀργὴ τὸ λογικόν μου πείθει.
 » Τίς ἦν ἡ ὕβρις ἄλλοτε νὰ σοὶ ἐκθέσω μέλλω·
 » ἀλλ' ἤδη ἐν ἀρκείῳ σοι, ἐκδίκησιν πῶς θέλω.

47

» Καὶ θὰ τὴν λάβω. Πάντοτε διὰ βολῆς ματαίας
 » εἰς τοῦ ἀνέμου τὴν φορὰν τὸ βέλος δὲν κινεῖται.
 » Πολλάκις τοξευόμενον ὑπὸ χειρὸς δικαίας,
 » ὑπ' οὐρανοῦ εἰς πονηρὰς καρδίας ὀδηγεῖται.
 » Τὴν ἄνομον πλὴν κεφαλὴν ἐὰν διὰ ῥομφαίας
 » ταμόντες, νὰ τὴν φέρητε ἐνταῦθα δυνηθῆτε,
 » εὐγνώμων θεν' ἀποδεχθῶ τὸν ζῆλον τῶν προθύμων,
 » ἐὰν καὶ αὐτεκδίκησιν πολὺ θὰ ἐπροτίμων.

48

»Εὐγνώμων! Ὅστις δὲ ἂν ᾗ, θὰ λάβῃ ἐκ χειρός μου
 »εἰς ἀμοιβὴν τὰς κτήσεις μου καὶ τὰ ὑπάρχοντά μου.
 »Κτήμά του ἔσται μετ' ἐμοῦ ὁ μέγας θησαυρός μου·
 »κ' ἐγὼ θὰ γίνω κτήμά του, ἂν θέλῃ, διὰ γάμου.
 »Σὰς πάντας ἔχω μάρτυρας τῆς ὑποσχέσεώς μου.
 »Λάβε τοὺς ὄρκους, Βασιλεῦ, καὶ λάβε τὰ πιστά μου.
 »Ἄν τις ὑμῶν ἢ ἀμοιβὴ φρονῆ πῶς εἶναι ἴση
 »πρὸς τὸν ἐνόντα κίνδυνον, προβάς ἄς ὀμιλήσῃ.»

49

Τοιαῦτα εἶπεν εἰς κοινὸν ἐπήκοον ἡ νέα,
 ἐν ᾧ τὴν κατεβρόχιζε τὸ βλέμμα τοῦ Ἀδράστου.
 «Μὴ γένοιτο τὸ βέλος σου τὸν ἀσεβῆ φονέα
 »τιμῶν, νὰ φέρῃ κατ' αὐτοῦ, τῇ εἶπε, τὰς πληγὰς του.
 »Δὲν εἶναι ἄξιος αὐτὸς, τοξεύτρια ὦραία,
 »ὑπὸ χειρός νὰ προσβληθῇ τοσοῦτον ἐπεράστου.
 »Τὰ ὄπλα φέρων τῆς ὀργῆς τῆς σῆς καὶ τῆς ποινῆς του,
 »τὸ δῶρον σοὶ ὑπόσχομαι ἐγὼ τῆς κεφαλῆς του.

50

»Θὰ τῷ ἐκσπάσω τὴν θερμὴν καρδίαν ἐκ τοῦ στήθους,
 »τὰ μέλη του ἀσπαίροντα εἰς γῦπας παραβάλλων.»
 Τοιαῦτα εἶπεν ὁ Ἴνδος ἀπέναντι τοῦ πλήθους.
 Ὁ Τισσαφέρνης δ' ἤκουσε τοὺς κόμπους του ἀσχάλλων.
 «Τίς εἶσαι, εἶπεν, ὁ λαλῶν μετὰ τοιοῦτου ἥθους
 »τοῦ ἡγεμόνος σου ἐμπρὸς, κ' ἐμπρὸς ἡμῶν τῶν ἄλλων;
 »Ἴσως ὑπάρχουσι πολλοὶ καλοὶ νὰ ὑπερβῶσι
 »δι' ἔργων τὰς καυχήσεις σου, καὶ ὅμως σιωπῶσι.»

51

«Τίς εἶμαι; εἶπεν ὁ Ἰνδός. Καλῶς σε θέλω πείσει
 » ὅτι τὸν λόγον παρ' ἐμοὶ ἢ πρᾶξις ὑπερβάλλει.
 » Ἄλλ' ὅ,τι εἶπας, ἀλλαχοῦ ἂν εἶχες ἐκστομήσει,
 » λέξις ἐκ τῶν χειλέων σου δὲν θεν' ἀντήχει ἄλλη.»
 Καὶ θὰ διεπληκτίζοντο, ἂν, τῆς χειρὸς κινήσει,
 σιγὴν αὐτοῖς ὁ Βασιλεὺς δὲν εἶχεν ἐπιβάλλει.
 Πρὸς τὴν Ἀρμίδαυ δὲ αὐτὸς εἶπε· «Καλὴ νεᾶνις,
 » καρδίαν ἔχουσ' ἀνδρικήν, μεγάλην μοὶ ἐφάνης.

52

» Εἶσαι ἀξία. Δάμασον αὐτούς. Σὺ ἀμφοτέροις
 » νὰ ἐπιβάλλης δύνασαι θυσίαν τοῦ θυμοῦ των,
 » κ' εἰς ἓν τῶν δύο τὴν ὀργὴν συνδέουσα, νὰ φέρῃς
 » αὐτὴν πρὸς τὸν παράνομον, πρὸς τὸν κακοῦργον τοῦτον.
 » Ἐκεῖ θὰ γίνῃ χρήσιμος, καὶ δύναται ἡ ἔρις
 » νὰ παραγάγῃ δι' ἡμᾶς κατορθωμάτων πλοῦτον.»
 Οὕτως εἰπὼν, ἐσίγησεν. Ἐκεῖνοι δ' ἐκ συμφώνου
 προσέφεραν τὰ ξίφη των ἐκτελεστάς τοῦ φόνου.

53

Δὲν ἦσαν μόνοι δὲ αὐτοί· ἀλλ' ὅστις ἂν ἐκίνει
 προκλητικὸν βραχίονα καὶ καυχωμένην γλῶσσαν,
 προσῆλθε, καὶ προσέφερε τὸν ἄνομον νὰ κτείνῃ,
 καὶ χεῖλος δὲν ἀπέμεινε μὴ θάνατον ὁμόσαν.
 Τόσον ἐκείνη κατ' αὐτοῦ τὰ μίσση παροξύνει!
 τὴν ἔχει τόσον νῦν ἐχθρὰν τὴν τόσον πρὶν ἐρῶσαν!
 Ἄλλ' ὁ Ῥινάλδος ἀναχθεὶς, τὴν ἄγκυραν ἐκσπάσας,
 ἤδη φαιδρὸς διέπλεε τὰς ἀνοικτὰς θαλάσσας.

54

Ἐπὶ τὰ πρῶτα ἴχνη του παλινδρομοῦν τὸ πλοῖον,
 ἐξ οὗ ὠρμήθη, πρὸς ἐκεῖ ἐπέστρεφε καὶ πάλιν.
 Οἱ ἄνεμ' οἱ φυσήσαντες εἰς κοῖλον τὸ ἰστίον
 τὸ φέρουσ' εἰς διεύθυνσιν ἀντίθετον καὶ ἄλλην.
 Ὅ δέ, τὸ ἀστερόγραφτον τοῦ οὐρανοῦ βιβλίον,
 τὸν πόλον καταστίλβοντα, τὴν Ἄρκτον τὴν μεγάλην
 διὰ βαθείας τῆς νυκτός, τοὺς ποταμοὺς, τὰ ὄρη,
 κατοπτριζόμενα ἐντὸς τοῦ πόντου ἐθεώρει.

55

Τῶν στρατευμάτων ἐρευνᾷ τὰς θέσεις καὶ τὰς στάσεις·
 ἤθη καὶ τρόπους τῶν ἐθνῶν νὰ καταμάθῃ θέλει·
 καὶ τόσον χρόνον σχίζουσι τὸ νῶτον τῆς θαλάσσης,
 ὥστε τὸ τέταρτον αὐτοῖς ὁ Φοῖβος ἀνατέλλει.
 Ὅταν δὲ νύξ ἐγένετο, τὰς Συρικὰς ἐκτάσεις
 κατεῖδον, καὶ κατήχθησαν εἰς τὴν ξηρὰν ἐν τέλει.
 Εἶπε δ' ἡ κόρη πρὸς αὐτούς· «Ἴδου ἡ Παλαιστίνη.
 » Ἐνταῦθ' ἀπέρχεσθε. Τοῦ πλοῦ τὸ τέρμα εἶν' ἐκεῖνη.»

56

Τότε τοὺς τρεῖς ἀπέθηκεν ἐπὶ τὴν παραλίαν,
 κ' ἔγινεν αἴφνης ἀφανὴς ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν των.
 Ἐν τούτοις δὲ προέβαιεν ἡ νύξ, κ' εἰς ὄψιν μίαν
 τὰς ὄψεις τὰς πολυφανεῖς συνέχεε τῶν ὄντων.
 Ἐκεῖνοι δ' εἰς τὴν ἄφορον ἀμμώδη ἐρημίαν
 δὲν ἔβλεπον οἰκοδομὴν ἢ κατοικίαν ζώντων,
 οὐδ' ἴχνος ἢ ἀνθρώπινον, ἢ ἵππου, ἢ σημεῖον
 ὁποῖον δῆποτε αὐτοῖς τὸν δρόμον των δεικνύον.

57

Μικρὸν μὲν ἦν ὁ δισταγμὸς τὸ βῆμά των βραδύνων.
 Πρὸς τὴν πολύφλοισβον δ' ἀκτὴν ὡς ἔστρεψαν τὰ νῶτα,
 αἴφνης, ἰδοῦ, τὰ βλέμματα προσήλωσεν ἐκείνων
 στιλπνόν τι, δὲν ἠξέυρω τί, εἰς χῶρον ἀφεστῶτα.
 Λάμψεις χρυσᾶς ἐξέπεμπε μετ' ἀργυρῶν ἀκτίνων,
 καὶ τὰς σκιάς ἐσκέδαζον κ' ἐλάμπρυνον τὰ φῶτα.
 Οὔτοι δὲ τότε πρὸς τὸ φῶς βαδίζουσιν ἐμπρὸς των
 καὶ μετ' ὀλίγον βλέπουσι τί ἦν ὁ ὀδηγὸς των.

58

Εἶδον· τὸ σεληναῖον φῶς εἰς πανοπλίαν νέαν,
 ἐξηρτημένην εἰς κορμὸν εὐρύν, ἀντηνακλᾶτο,
 καὶ λίθοι εἰς τὸν θώρακα, τὴν περικεφαλαίαν,
 ὡς τ' ἄστρα ἄνω τοῦ οὐρανοῦ, ἠκτινοβόλουν κάτω·
 καὶ ζωφόρος εἰς σειρὰν κατάγλυφος ὠραίαν
 κοσμοῦσα τὴν περιφερῆ ἀσπίδα ἔθεᾶτο.
 Καθήμενος δ' εἰς τοῦ κορμοῦ τὴν ρίζαν ἦτον γέρων·
 κ' εὐθύς ἠγέρθη, πρὸς αὐτοὺς τὰ βήματά του φέρων.

59

Τὸ σεβαστὸν του πρόσωπον, τὸ εὐγενές του ἦθος
 ὡς εἶδον, τὸν ἐγνώρισαν οἱ δύο πρῶτοι φίλοι.
 Ἄφ' οὗ δὲ τὸν ἠσπάσαντο ἐκεῖνοι ὡς συνήθως,
 καὶ οὗτος εἰς ἀντασπασμὸν ἠνέωξε τὰ χεῖλη,
 τὸν νέον, ὅστις ἄφωνος, ἀκίνητος ὡς λίθος
 τὸν ἐθεώρει, προσφωνῶν, τοιαῦτα τῷ ὠμίλει·
 « Ἄν, Κύριε, εἰς ἔρημον ἐνταῦθα μόνος μένω
 » τὴν ὥραν ταύτην τῆς νυκτός, σὲ μόνον περιμένω.

60

»Τὸ ἀγνοεῖς, πλήν φίλος σου εἰμί. Σὺ μόνος κρίνον
 »ἔρώτα, καὶ σὲ θέλουσιν αὐτοὶ πληροφορήσει.
 »Δι' ἐμοῦ σ' ἔλυσαν αὐτοὶ ἐκ τῶν ἐπικινδύνων
 »δεσμῶν, εἰς οὓς, μαγκανευθεῖς, ἀθλίως εἶχες ζήσει.
 »Δὲν εἶναι μὲν ὁ λόγος μου τὸ ἄσμα τῶν Σειρήνων,
 »ἀλλ' ὅμως ἄκουσον αὐτόν· ἄς μὴ σὲ παροργίσῃ.
 »Αὐτόν νῦν ἐνστερνίσθητι, ἕως ν' ἀκούσῃς ὅσα
 »θενὰ σ' εἶπῃ σοφώτερα ἀγιωτέρα γλῶσσα.

61

»Οὐχὶ εἰς μαλακὰς σκιάς καὶ εἰς ἀκτὰς ἡδεΐας
 »μετὰ Σειρήνων καὶ νυμφῶν, εἰς ἄνθη καὶ εἰς βρύσεις,
 »ἀλλ' ἄνω, εἰς τῆς ἀρετῆς τὰς ἄκρας τὰς τραχείας
 »ἔστι τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ ἢ κοπιώδης κτῆσις.
 »Ἄνευ ἰδρώτων, παγετῶν, καὶ ἄνευ τῆς θυσίας
 »τῶν ἡδονῶν, μέχρις αὐτοῦ νὰ φθάσῃς μὴ ἐλπίσῃς.
 »Μακρὰν τῶν κορυφῶν ἢ φρῆν ἢ σὴ νὰ ἔρπη μέλλει,
 »καθὼς ὁ ὄρνις τ' οὐρανοῦ βατεύων εἰς τὰ ἔλλα;

62

»Ἡ φύσις σοὶ ἐδώρησε τὸ ὕψος τῆς ιδέας,
 »καὶ σ' ἐπλάσε πρὸς οὐρανὸν τὸ μέτωπον νὰ αἴρῃς,
 »ἵνα πρὸς τ' ἄνω ἀφορᾷς, καὶ κατορθῶν ὠραίας,
 »μεγάλας πράξεις, εὐκλειαν εἰς τ' ὄνομά σου φέρῃς.
 »Θυμὸν ἐντός σου, καὶ ὀρμὰς ἐφύτευσε γενναίας,
 »οὐχὶ ὅπως ἐμφύλιος τὰς μεταλλεύῃ ἔρις,
 »οὐχὶ ὅπως κορέσωσιν ἡδυπαθεῖς ὀρέξεις,
 »ἢ ὅπως ὧσιν ἔρμαια εἰς παραλόγους ἕξεις·

63

» Ἄλλ' ἵνα ἡ ἀνδρία σου αὐτὰς καθωπλισμένη
 » ἀκατασχέτως τοὺς ἐχθροὺς προσβάλλῃ τοὺς ὀθνεῖους,
 » καὶ ἵνα πάντοτε δαμᾶ ἐν ἀνικῆτῳ σθένει
 » τὰ πάθη, τοὺς ἐνδογενεῖς ἐκείνους πολεμίους.
 » Ἄφες αὐτὰς νὰ διοικῆ ἐκεῖνος, εἰς ὃν μένει
 » πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτῶν νὰ φέρῃ τοὺς ἀνδρείους.
 » Νὰ τὰς ἐξάπτῃ ἄφες τὰς αὐτὸς, νὰ τὰς πραύνη,
 » νὰ μυωπίζη νῦν αὐτὰς, καὶ νῦν νὰ τὰς βραδύνη.»

64

Ὡς εἶπε, καὶ ὁ μαχητῆς ἐκ τῶν αὐτοῦ χειλέων
 ἀπέματτε τὸν λόγον του σιγῶν, κ' ἐν ἡσυχίᾳ.
 Τὰς συμβουλὰς του ἤκουε, καὶ ὑπ' αἰσχύνης καῖον
 τὸ πρόσωπόν του ἔκυπτεν εἰς γῆν καὶ ἡρυθρία.
 Ὁ δὲ πρεσβύτης ὁ σοφὸς, διανοῶν τὸν νέον,
 τῷ εἶπε. « Τέκνον ἔγειρον τὸ βλέμμα, κ' ἰδὲ ποῖα
 » φέρ' ἡ ἀσπίς ποικίλματα. Ἐνταῦθα ἐγχαράκτους
 » τῶν προπατόρων θὰ ἰδῆς τὰς πράξεις τὰς ἐκτάκτους.

65

» Τὴν δόξαν τῶν προγόνων σου, προεξανισταμένων
 » εἰς τῆς τιμῆς τὸ στάδιον, ἐκεῖ θενὰ θαυμάσης.
 » Καὶ βραδυπόρος οὐραγὸς, ὀπίσω αὐτῶν μένων
 » ν' ἀπολειφθῆς ἀνέχεσαι σὺ μόνος τιμῆς πάσης!
 » Ἐγέρθητι, καὶ ἡ σπουδὴ τῶν ὧδε γεγλυμμένων
 » ἔστω σοι κέντρον, πτερνιστήρ. Ἐλθὲ νὰ τὰ σπουδάσης.»
 Οὕτως ὠμίλησεν. Ὁ δὲ τὸ βλέμμα του προσήλου
 ὅπου ἡ χεὶρ ἐδείκνυε τοῦ γηραιοῦ του φίλου.

66

Ὁ τορρέυτης διὰ χειρὸς σοφῆς καὶ ἀμιμήτου
 πλῆθος εἰς ἕκτασιν στενήν ἐδαίδαλε ζωδίων.
 Παρίστων δ' ἐν διαδοχῇ σειρᾶς ἀδιατμήτου
 τὸ γένος τὸ πολύδοξον, τὸ μέγα τῶν Ἀκκίων,
 ἐκ Ῥώμης ὡς ἀνέβρυσεν ἡ παλαιὰ πηγὴ του,
 κ' ἐχώρει διὰ καθαρῶν προρρέον ῥυακίων.
 Στεφανηφόροι ἴσταντο οἱ τότε ἡγεμόνες,
 κ' ἐφαίνοντο αἱ νίκαι των κ' οἱ ἐνδοξοὶ ἀγῶνες.

67

Ὁ Γάιος, ὡς ἔσωσεν ἐκ τῆς λεηλασίας
 τοῦ κράτους τὰ λειπόμενα τοῦ ἡμιπεπτωκότος,
 καὶ τῶν λαῶν ἀνέλαβεν ἐκόντων τὰς ἡνίας,
 καὶ ἡγεμῶν ἐγένετο τῆς Ἑσθης αὐτὸς πρῶτος·
 ἐκάλυπτε δ' ὑπὸ σκιὰν γενναίας προστασίας
 τὰς πέριξ πόλεις, καὶ αὐτῶν προῦμάχει ἀνεन्दότως·
 καὶ ὡς ὅποτε, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὀνωρίου,
 πάλιν εἰσέβαλε στρατὸς τοῦ Γότθου τοῦ ἀγρίου.

68

Ἰπὸ σιδήρου καὶ πυρὸς βαρβάρων ταμισμένη,
 ἐφαίνετο κατάφλεκτος πῶς καὶ ἡ Ἰταλία,
 κ' ἡ Ῥώμη πῶς αἰχμάλωτος καὶ δούλη, περιμένει
 πότε θὰ ἔλθῃ κ' ἐπ' αὐτὴν καταστροφή τελεία·
 πῶς ὁμοῦς ὁ Αὐρήλιος δὲν ἄφησε τὰ γένη
 τὰ εἰς αὐτὸν ὑπήκοντα νὰ κάμψῃ ἡ δουλεία.
 Καὶ ὁ Φορέστης ἔπειτα ἐδείχθη εἰς τὸν νέον,
 ὁ πρὸς τοὺς Οὐνοὺς τοῦ βορρᾶ καρτερικῶς παλαίων.

69

Ἐκ τῆς μορφῆς γινώσκεται ὁ βδελυρὸς Ἀττίλας·
τὸ βλέμμα ἔχει βλοσυρὸν, ὡς δράκων ἀτενίζων.
Πρόσωπον ἔχει ἀναιδὲς ἀδιαντρόπου σκύλλας,
καὶ φαίνεται μυκώμενος καὶ τοὺς ὀδόντας τρίζων·
εἰς μονομάχους δ' ἔπειτα καταβληθεὶς ἀμίλλας,
ὡς δραπετεύων φαίνεται, τοὺς μαχομένους σχίζων.
Τῆς δ' Ἀκυλίας προμαχῶν κατόπιν σὺ παρέστης
ὁ Ἐκτωρ ὁ Ἰταλικὸς, ὁ εὐγενὴς Φορέστης.

70

Ὁ θάνατός του ἀλλαχοῦ παρίστατο. Ἐκεῖνος
τὴν τύχην τῆς πατρίδος του ἀποφασίζει μόνον.
Ἴδου υἱὸς τοῦ εὐγενοῦς πατρὸς, ὁ Ἀκαρῖνος,
τῆς Ἰταλίας καύχημα, τιμὴ τῶν ἡγεμόνων.
Τοῖς Οὐνοῖς δὲν ἐνέδωκε, τῇ τύχῃ ὁ Ἀλτῖνος
ἐνδίδει, κ' ἐδραιότερον ἀλλοῦ ἐγείρει θρόνον·
καὶ τέλος ἐξ ἐσχατιῶν χιλίων μίαν ὄλην
ἐπὶ τοῦ Πάδου ἔφθασε νὰ συνοικίση πόλιν.

71

Τὸ ρεῦμα πρῶτον γαλινοῖ, ὅπως πλημμύρας χέον
παύσῃ, κ' ἐγείρει ἔπειτα τὴν πόλιν τὴν μεγάλην,
τὴν πόλιν, ἣτις βασιλὶς τοῦ κράτους τῶν Ἑσταιῶν
εἰς ἐποχὴν ἐπρόκειτο νὰ λάμψη ποτὲ ἄλλην.
Τοὺς Ἀλανοὺς ἐδῶ νικῶν, παρέκει δὲ προσπταίων
φαίνεται πρὸς Ὀδόακρον, καὶ ἀτυχήσας πάλιν,
ἀλλ' ἀποθνήσκων θάνατον ὑπὲρ τῆς Ἰταλίας,
τέλος λαμβάνων ἄξιον τῆς πατρικῆς εὐκλείας.

72

Πίπτει ὁ Ἄλφορίσιος πλησίον του, οἱ Ἄζζοι
φεύγουσ' οἱ δύο ἀδελφοὶ μετὰ τῶν ἐξορίστων.
Πλὴν τὸν Ἐροῦλον τύραννον ἡ χεὶρ αὐτῶν δαμάζει·
τὰ ὄπλα δὲ κατήγαγον αὐτοῦς κ' ἡ σύνεσις των.
Ὡς τοξευθεὶς τὸν ὀφθαλμὸν τὸν ἕνα ὁμοιάζει,
Ἐπαμεινώνδας Ἔστιος, εἰς συμπολεμιστῆς των,
θνήσκων φαιδρὸς ὅτ' ἔμαθε τὸ τέρμα τῆς εὐχῆς του,
πῶς ὁ Τοτίλας ἔπεσε, κ' ἐσώθη ἡ ἀσπίς του.

73

Λέγω τὸν Βοιφάτιον. Μειράκιον, τὸ κλέος
ὁ νέος Βαλεριανὸς ἐπόθει τοῦ πατρός του.
Κατὰ τῶν γοθτικῶν στρατῶν ἐμάχετο γενναίως
δι' ἤδη ἰσχυρᾶς φρενὸς, βραχίονος εὐρώστου.
Καὶ ὁ Ἐρνέστος ἄγριος ἐκεῖ, πλὴν ῥωμαλέος,
τοὺς λόχους τοὺς Σλαβωνικοὺς ἐδίωκεν ἐμπρός του.
Κατόπιν ὁ Ἀδόαρδος ἐφαίνετο τῶν ἄλλων
τοὺς Λομβαρδοὺς τῆς πόλεως Μονσέλκης ἀποβάλλων.

74

Ἦν ὁ Ἐρρῆκος, ἦν ἐκεῖ ὁ Βεραγγέρος, ἔπου
ὁ μέγας εἶχε Κάρολος σεπτὴν σημαίαν στήσει.
Ἦν πλήκτης πάντων πρῶτιστος, καὶ ἦν παντὸς ἀνθρώπου
ἐπὶ ἀνδρὶ' ἀνώτερος καὶ πρῶτος ἐν φρονήσει.
Τὸν Λουδοβῆκον ἔπεισεν αὐτὸς ἐκ παντὸς τρόπου
τὸν Ἰταλὸν ἀνεψιὸν νὰ καταπολεμήσῃ.
Ἰδοῦ, νικήσας ἔσυρεν αὐτὸν αἰχμάλωτόν του.
Ἰδοῦ ὁ Ὄθων, ὁδηγῶν πεντάδα τῶν υἱῶν του.

75

Ἐκεῖ καὶ ὁ Ἀλμέρικος παρῆν, ἐξουσιάζων
μαρκέσιος τῆς πόλεως, τοῦ Πάδου Βασιλίσσης.
Πρὸς οὐρανὸν ἀνέτεινε τὸ βλέμμα, ὡς δοξάζων,
καθ' ὃ ἐγείρας εὐσεβῶς θρησκευτικὰς ἰδρύσεις.
Πρὸς Βεραγγέρον ἔπειτα ὁ δεύτερος τῶν Ἄτζων
εἰς ἀμοιβαίας ἐχθρικὰς παρήγετο προκλήσεις.
Μετὰ ποικίλας δὲ στροφὰς τῆς τύχης ἐναντίας,
νικήσας, ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας.

76

Ἰδοὺ χωρῶν πρὸς Γερμανοὺς ὁ τοῦ Ἀλβέρτου γόνος
καὶ παρ' αὐτοῖς ἐπ' ἀρετῇ τοσοῦτον διεκρίθη
διὰ παντὸς πολεμικοῦ κ' εἰρηνικοῦ ἀγῶνος,
ὥστε τοῦ Ὄθωνος γαμβρὸς πολύφερνος προύκρίθη.
Προκύπτει δ' ὀπισθοφανὲς τὸ σῶμα τοῦ Οὐγῶνος,
ὕψ' οὐ πολλάκις ἢ ὄφρ' ἔτι τῆς Ῥώμης κατεβλήθη.
Τῆς Ἰταλίας ἦν αὐτὸς μαρκέσιος, ὑπάρχων
συγχρόνως ὁ ἀνώτατος καὶ τῆς Τοσκάνης ἄρχων.

77

Ὁ Θεοδάλδος πάρεστι μετὰ Βονιφατίου
οὗ καὶ ἡ φίλη σύζυγος παρῆν, ἡ Βεατρίκη.
Διὰ στερήσεως αὐτοῦς ἀρσενικοῦ παιδίου,
ἀξίου κληρονόμου των, ἡ τύχη τοὺς ἠδίκει.
Ἄλλ' ἡ Μαθίλδα, κορωνὶς παντὸς τοῦ γυναικείου,
ἐκέκτητο τὴν ἀρετὴν ἣτις εἰς ἄνδρ' ἀνήκει.
καὶ ἦρεν ὑπερήφανος τὸ εὐγενὲς τῆς βλέμμα,
βλέπουσα κάτωθεν αὐτῆς πᾶν σκῆπτρον καὶ πᾶν στέμμα.

78

Τὸ πρόσωπόν της αἶρεται, καὶ πνέει πνεῦμ' ἀνδρείον.
 Τὸ βλέμμα της, ἄρρενωπὸν, σπινθηῆρας ἐκτινάσσει.
 Κατέβαλε τοὺς Νορμανδοὺς ὁ ἰσχυρὸς βραχίων
 καὶ τὸν Γισκάρδον, ὃν οὐδεὶς εἶχε ποτὲ δαμάσει·
 καὶ τὸν Ἑρβῆικον ἔτρεψε, κ' εἰς τὸν ναὸν τὸν θεῖον
 προσφέρει τὴν σημαίαν του ἣν εἶχε τῷ ἀρπάσει.
 Καὶ τέλος ἐγκαθίδρυσεν ἡ κόρη ἡ γενναία
 εἰς τὴν ἀγίαν ἔδραν τοῦ τὸν ἄκρον ἱερέα.

79

Ἐξόπισθεν ἀκολουθεῖ αὐτὴν ὡς βοηθὸς της
 ὁ πέμπτος Ἄζζος, ἀγαπῶν αὐτὴν, ὡς εἶναι δῆλον.
 Ὁ τέταρτος δὲ τῆς φυλῆς, ὁ ἰσχυρὸς κορμὸς της,
 πρὸ πάντων ἐπεδείκνυε πλοῦτον θλαστῶν καὶ φύλλων.
 Ὁ Γέλφος ἀπεδήμησεν εἰς Γερμανίαν, ὅστις
 τῆς Κονιγούνδης ἦν υἱὸς καὶ τούτου τέκνον φίλον·
 καὶ αὕτη ἡ παραφυὰς, ἐν Ῥώμῃ πεφυκυῖα,
 μετεφυτεύθ' εἰς τὰ καλὰ Βαυαρικὰ πεδία.

80

Αὐτὸς ἐπὶ τὸ στέλεχος τῶν Γέλφων, ξηρὸν ἤδη
 ἀκμαῖον ἐνεκέντρισε τὸν κλάδον τὸν Ἑσταῖον,
 ὥστε ὁ Γέλφος κορμὸς ἐκ νέου ἀναδίδει
 καὶ ἡγεμόνων στέμματα καὶ σκῆπτρα βασιλέων,
 καὶ ὁ κλεινὸς τοῦ κηπουρὸς ἠτύχησε νὰ ἴδῃ
 οὐρανοβάμονα αὐτὸν φυόμενον, ὠραῖον.
 Ἡ κορυφή του ἤγγιζε τὰ ἄστρα, καὶ σκιάσαν
 τὸ φύλλωμα ἐκάλυπτε τὴν Γερμανίαν πᾶσαν.

81

Ἄλλὰ κ' ἡ ρίζα ἐνταύτῳ ἡ Ἴταλῖς ἐκβάλλει
θαλλοὺς γενναίους καὶ χλωροὺς, καὶ ἀφθονίαν κλώνων.
Περὶ τὸν Γέλφον τὸν ἐκεῖ καὶ ὁ Βερτόλδος θάλλει·
ὁ ἕκτος Ἄζζος ἀνυφοῖ τὴν δόξαν τῶν προγόνων.
Τοιαύτην εἶχε τὴν σειρὰν ὁ τορβρευτῆς δαιδάλει,
ὡς ἐπὶ πνέοντος χαλκοῦ, τῶν ζωηρῶν εἰκόνων.
Ὡς ὁ Ῥινάλδος θεωρεῖ αὐτάς, σπινθῆρες πόσοι
ἐκ τῆς ἀρχαίας του φλογὸς ἐντὸς του ἐκπηρῶσι!

82

Εἰς τὴν ψυχὴν του ἀρετὴν ἐξάπτ' ἡ ἀρετὴ των.
Ὁ νοῦς του παραφέρεται, ὥστ' ἐνδομύχους κλίσεις,
καὶ εἴ τι φανταστὸν ἐντὸς τῶν τῆς ψυχῆς ἀδύτων,
ὡς στρατιῶν καταστροφάς, ὡς πόλεων πορθήσεις,
ἐφαίνετο αὐτῷ παρὸν καὶ ἀληθές πῶς ἦτον
εἰς τὰς ἠπατημένας του σωματικὰς αἰσθήσεις·
καὶ ἤδη καθοπλίζεται, καὶ ἡ ἐλπίς του φθάνει
μέχρι τῆς νίκης, καὶ αὐτὴν τὴν νίκην προλαμβάνει.

83

Ἄλλ' εἰς αὐτὸν τοῦ τῶν Δανῶν ἀνδρείου ἡγεμόνος
τὸν θάνατον ὁ Κάρολος ἐν τούτοις διηγῆθη,
καὶ τῷ κρεμᾶ τὴν σπάθην του ἀπὸ τοῦ τελαμῶνος.
«Λάβε τὴν τύχην ἀγαθῆ!» τῷ λέγει τότε. «Ἴθι·
»καὶ δίκαιος, θεοσεβῆς καὶ ἰσχυρὸς συγχρόνως,
»τὴν πίστιν σῶζε τοῦ Χριστοῦ, καὶ πρόμαχος τῆς στῆθι.
»Τὸν πρὶν τῆς σπάθης κύριον, τὸν φίλον σου ἐκδίκει,
»ἔστις σ' ἡγάπα ἐμπαθῶς. Εἰς σὲ αὐτὸ ἀνήκει.»

84

Ὁ δ' εἶπεν· «Ὁ ἐκδικητῆς Θεὸς εἴθ' ἐπιτρέψοι,
 » ἢ χεῖρ μου, ἥτις σήμερον τὴν σπάθην ταύτην ψαύει,
 » ὑπὲρ τοῦ πρὶν κυρίου τῆς ἐκδίκησιν νὰ δρέψῃ,
 » καὶ ν' ἀποδώσῃ ὀφειλὴν ἣν εἶχεν ἀναλάβει.»
 Ὁ δ' ἄλλος, σπεύδων χάριτας αὐτῷ νὰ ἐπιστρέψῃ
 πολλὰς ἀρκεῖται ἐν βραχεῖ αὐτὰς νὰ περιλάβῃ.
 Ὁ γέρων ἔμως τοὺς καλεῖ χωρὶς ἀργοπορίας
 ν' ἀπέλθωσιν, ἀρχόμενοι τῆς νυκτικῆς πορείας.

85

Λέγει· «Καιρὸς νὰ σπεύσητε ὅπου σᾶς περιμένει
 » ὁ Βουλλιῶν καὶ ὁ στρατὸς, καὶ ὅπου ὠφελεῖτε.
 » Μὴ χρόνον κατατρίβωμεν. Ὀλίγος μόνον μένει.
 » Διὰ τοῦ σκότους ὑπ' ἐμοῦ θενὰ ὀδηγηθῆτε.»
 Ὡς λέγει· κ' εἰς τὸν δίφρον τοῦ ἀμέσως ἀναβαίνει,
 κ' οἱ τρεῖς συναναβαίνουνσι κατόπιν τοῦ ὀπλῆται.
 Καὶ μαστιγῶν τοὺς ἵππους τοὺς τὸ βῆμά των ταχύνει,
 καὶ πρὸς ἀνατολὰς αὐτὸ ρυθμίζων διευθύνει.

86

Οὕτω διεπορεύοντο ἐν σιωπῇ τὰ σκότῃ,
 ὁπότε εἶπεν ὁ σοφὸς τοιαῦτα πρὸς τὸν νέον·
 » Ἡ ρίζα τίς τοῦ γένους σου, οἱ κλάδοι τῆς οἱ πρῶτοι
 » ἰδὲ ὁποῖοι, φέροντες καρποὺς ἀνδρῶν γενναίων.
 » Μὴ ἤδη ἄγονον αὐτὴν ἐκλάμβανε, διότι
 » ἦν εὐφορὸς εἰς ἥρωας ἐπὶ καιρῶν ἀρχαίων·
 » οὐδόλως ἢ ἰκμάς αὐτῆς ἀπεξηράνθη στείρας,
 » οὐδὲ τὴν γονιμότητα τῇ ἀφαιρεῖ τὸ γῆρας.

87

» Ω! εἰς τὸν ζόφον τῆς νυκτὸς ὡς εἶδα τῆς προτέρας
 » τὰς παραστάσεις τῶν κλεινῶν, μεγάλων σου προγόνων,
 » εἶθε ὁμοίως ἔβλεπον ὡς τῶν καιρῶν τὸ πέρας
 » καὶ ὄλην σου τὴν ἔνδοξον σειρὰν τῶν ἀπογόνων,
 » καὶ πρὶν ἢ ζῶντες εἰς τὸ φῶς φανῶσι τῆς ἡμέρας,
 » εἶθ' ἐπεδείκνυον αὐτοὺς εἰς ὄψιν τῶν συγχρόνων!
 » εἰρμὸν δὲν θενὰ ἔβλεπες ἀνδρῶν ἀφανεστέρων,
 » ἡρώων ἤττον εὐκλεῶν, ἢ ἔργων κατωτέρων.

88

» Ἄλλ' ὅμως διὰ τῆς ἐμῆς δὲν δύναμαι ἰσχύος
 » ἐν μέλλοντι τὸ ἀληθές ν' ἀνεύρω κεκρυμμένον,
 » εἰμὴ διακρινόμενον διὰ πυκνῆς ἀχλύος,
 » ἀμφίβολον, καὶ ἀμυδρὸν, καὶ συνεσκοτισμένον.
 » Μηδ', ἂν τι διῖσχυρισθῶ, νομίσης, ἀνοικείως
 » ὅτ' εἰς ἰδίαν γνώμην μου στηρίζομ' ἐπιμένων.
 » Οὐχί. Παρ' ἄλλου ἤκουσα ὀλίγα, εἰς ὃν θέλων
 » καὶ πρόφρων ἀνεκάλυψεν ὁ οὐρανὸς τὸ μέλλον.

89

» Ὅ,τ' εἰς ἐκεῖνον ὁ Θεὸς, καὶ ἡ φωνὴ ἐκείνη
 » ἐμοὶ γνωστὸν ἐποίησε, σοὶ θέλω φανερώσει.
 » Οὐδέποτε Ἑλληνίς φυλὴ, οὐδέποτε Λατίνη
 » ἢ βάρβαρος, πάλαι ἢ νῦν, δὲν εἶχεν ἀναδώσει
 » τοιούτους ἀνδρας εὐκλεεῖς, ἡρώων τόσα σμήνη,
 » ὁπόσοι ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ σοῦ θὰ γεννηθῶσι.
 » Θ' ἀναφανῶσι τῶν ἀνδρῶν λαμπρότεροι ἀκόμη
 » ὅσους ἢ Σπάρτη ἔθρεψεν, ἢ Καρχηδῶν κ' ἢ Ῥώμη.

90

» Πλὴν τὸν Ἀλφόνσον προτιμᾶ, μοὶ εἶπε, τῶν ἐτέρων,
 » ὃς ἦν τὸν τίτλον δεύτερος, τὰς ἀρετὰς δὲ πρῶτος.
 » Νὰ γεννηθῆ προώρισται ὅτε ὁ κόσμος γέρων,
 » καὶ ἄνδρες δὲν προάγονται ἐκ τοῦ γεγηρακότος.
 » Οὐδεὶς ὁ τ' ὄπλον ὡς αὐτὸν, τὸ σκῆπτρον κρεῖττον φέρων,
 » ἢ ὅστις τόσον εὐγενῶς, στεβρῶς καὶ ἀνενδότως
 » θὰ ἔχη ἀταπείνωτον τὸ ξίφος ἢ τὸ στέμμα.
 » Θέλ' ὑπερτάτως, ὡς οὐδεὶς, δοξάσει τὸ σὸν αἶμα.

91

» Παιδίον ἔτ', εἰς συμπλοκὰς εἰκονικῶν πολέμων
 » θὰ δώσῃ δείγματα λαμπρὰ πρωτοφανοῦς ἀνδρίας·
 » καὶ τὸ θηρίον τῶν δρυμῶν θενὰ τὸν φεύγῃ τρέμον,
 » καὶ θενὰ δρέψῃ ἔπαινον εἰς τὰς ἵππομαχίας,
 » καὶ ἔπειτα ἐπὶ μαχῶν θὰ λάβῃ πολυαίμων
 » πλούσια λάφυρα ἐχθρῶν, καὶ στέφανον εὐκλείας·
 » καὶ συνεχῶς εἰς κόσμησιν τῆς κεφαλῆς τῆς νέας
 » θὰ φέρῃ στέφανον δρυός, ἢ δάφνης, ἢ ἐλαίας.

92

» Ἐπειτα δ' ἔσται δόξα του, ἐπὶ ὠρίμων χρόνων,
 » ἢ τῆς εἰρήνης ἰδρυσις καὶ ἢ τῆς ἡσυχίας,
 » τὸ ἐν τῷ μέσῳ δυσμενῶν, ταραχῶδων γειτόνων
 » διατηρεῖν ἀκύμαντον τὴν ναῦν τῆς πολιτείας,
 » ἢ διακόσμησις πομπῶν, ἢ τέλεσις ἀγώνων,
 » τῆς τέχνης ἢ ἐνθάβρυνσις καὶ ἢ τῆς εὐφυΐας,
 » τὸ ἀνταμείβειν τοὺς καλοὺς, τοὺς πονηροὺς παιδεύειν,
 » τὸ προορᾶν τὰ μέλλοντα, τ' ἀπέχοντα μαντεύειν.

93

» Ὄταν καιροὶ θὰ ἔλθωσιν, οἱ βάρβαροι τοῦ σκότους
 » ἀγρίως νὰ λυμαίνωνται ὁμοῦ καὶ γῆν καὶ πόντον,
 » καιροὶ ἀπαίσιοι, καθ' οὓς εἰς τῶν λαῶν τοὺς πρώτους
 » θὰ ἐπιβάλωσι ποτὲ τὸν βάνηυσαν ζυγόν των,
 » ἂν ἐκλεχθῆ τοὺς εὐγενεῖς νὰ σώσῃ αἰχμαλώτους,
 » τὴν βάσανόν των ἐκδικῶν, τὴν ὕβριν τῶν ναῶν των,
 » νὰ αἰσθανθῆ τὴν τιμωρὸν ῥομφαίαν αὐτοῦ μέλλει
 » ὁ τύραννος ὁ ἀσεβῆς κ' ἡ ἐναγῆς ἀγέλη.

94

» Ματαίως θ' ἀντιτάττωνται παρασκευῆ μεγάλη
 » οἱ Τοῦρκοι κ' οἱ Μαυριτανοὶ εἰς τὰ στρατεύματά του.
 » Πέραν τοῦ Ταύρου, ἐν σινδῶν χιόνος περιβάλλει,
 » νὰ φέρῃ θέλει δυνηθῆ, καὶ πέραν τοῦ Εὐφράτου,
 » καὶ τῶν χωρῶν, ἐφ' ὧν αἰεὶ θερμὸν τὸ ἔαρ θάλλει,
 » τὸν λευκὸν ὄρνιν, τὸν σταυρὸν, τὰ κρῖνα τὰ χρυσᾶ του
 » καὶ ἔπως μέλανας λαοὺς εἰς κολυμβήθραν νίψῃ,
 » τοῦ Νείλου τὰς κρυπτογενεῖς πηγὰς θ' ἀνακαλύψῃ.»

95

Οὕτως ὁ γέρον ὁμιλεῖ. Αὐτοῦ δ' ὁ νεανίας
 τοὺς λόγους ἀπεδέχετο μετὰ χαρᾶς μεγάλης.
 Τὰς φρένας ἀγαλλόμενος, μετὰ φαιδρᾶς καρδίας
 τὸν στοχασμὸν ἐθώπευε προσδοκωμένης πάλης.
 Ἐν τούτοις ὁ Αὐγερινὸς χρυσοῖ τὰς ἀκρωρείας,
 κ' ἡ φύσις πρὸς ἀνατολὰς λαμβάνει ὄψιν ἄλλην.
 Ὀλίγον δὲ προὔχώρησαν ἐπέκεινα, ὁπότε
 φαίνοντ' ἐμπρὸς των αἰ σκηναὶ καὶ αἰ σημαῖ' αἰ πρῶται.

96

Καὶ τότε πάλιν ὁ σοφὸς τοιαῦτα εἶπε γέρων·
 «Βλέπετε πῶς ὁ ἥλιος χωρεῖ ἀκτινοβόλος,
 »διὰ τοῦ φίλου του φωτὸς εἰς ὄψιν ὑμῶν φέρων
 »ὄρος καὶ πόλιν καὶ σκηνάς. Ἴδου ὁ στρατὸς ὅλος.
 »Μέχρις ἐνταῦθα δι' ὁδῶν ἀγνώστων, νεωτέρων
 »χωρὶς κινδύνων, ἀσφαλῶς σᾶς ἔφερα εὐκόλως.
 »Καθοδηγίαν τοῦ λοιποῦ δὲν θέλετε ἑτέραν.
 »Δὲν συγχωρεῖται εἰς ἐμὲ νὰ προχωρήσω πέραν.»

97

Καὶ τοὺς ἀπεχαιρέτισε. Ἀπέρχονται δ' ἐκεῖνοι
 πεζοὶ, καθ' ὅσον ἡ ἐδὸς τοῖς ἦτον ἐγνωσμένη.
 Πρὸς τὰς σκηνάς πορεύονται, πρὸς ἃς τοὺς κατευθύνει
 ὁ ἥλιος, ὅστις βραδὺς ὑπὲρ αὐτὰς προβαίνει.
 Εἰς τὸ στρατόπεδον γνωστὴ ἐν τούτοις εἶχε γίνεαι
 τῶν ἵπποτῶν ἡ ἔλευσις ἡ περιμενομένη.
 Αὐτῆς δ' ἡ φήμη ἔφ' ἔασε καὶ μέχρι Βουλλιῶνος,
 ὅστις ἀνέστη, κ' ἔσπευσε νὰ τοὺς δεχθῆ προφρόνως.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΕΚΑΤΗ ΟΓΔΟΗ

4

Ὁ δὲ Ῥινάλδος, πρὸς αὐτὸν ἐλθὼν ἐν ὑποκλίσει,
ὠμίλησε, καὶ ἦν αὐτοῦ τοιαύτ' ἡ ὁμιλία·
« Ἄν τὸν θανόντα ἐβρίψα νεκρὸν ἐν ἐκδικήσει,
» μ' ἐπλάνησε ζηλότυπος ψευδοφιλοτιμία.
» Πικρῶς λυποῦμαι, ἀρχηγέ, ὅτ' εἶχον σὲ λυπήσει,
» κ' ἡ τεταπεινωμένη μου μετανοεῖ καρδία.
» Προῆλθα ὡς μ' ἐκάλεσας. Εἶπέ, κ' εἰς τὴν φωνήν σου,
» θά πρᾶξω ὅ,τι ἀπαιτεῖς πρὸς εὐχαρίστησίν σου.»

2

Εἶπε, καὶ κλίνει εὐλαβῶς. Ὁ Βουλλιῶν δ' ἐκτείνει
φίλου ἀγκάλην πρὸς αὐτὸν, καὶ οὕτως ἀπεκρίθη·
« Μακρὰν ἡμῶν ἡ λυπηρὰ ἀνάμνησις ἐκείνη.
» Παρῆλθον ὅσ' ἀναπολεῖς. Ἄς τὰ καλύψ' ἡ λήθη·
» καὶ τιμωρία παρ' ἐμοῦ ἡ μόνη ἄς σοὶ γίνῃ,
» τὰ ἔργα πάλιν τὰ κλεινὰ νὰ πράττης, τὰ συνήθη.
» Εἰς θρίαμβον ἡμέτερον κ' εἰς ὄλεθρον τῶν ἄλλων
» νὰ πολεμήσης, τέρατα τοῦ δάσους καταβάλλων.

3

»Τὸ δάσος τὸ πανάρχαιον, ἐξ οὗ μηχανημάτων
 »ἡμεῖς ἐξυλευόμεθα τὴν ὕλην ἐξ ἀρχαίου,
 »ἐνεκα τίνος ἀγνοῶ, ἀλλὰ γοητευμάτων
 »κατέστη τόπος, θέατρον σκηνῆς ἀποτροπαίου.
 »Οὐδεὶς ὁ δένδρον εἶν' ἐκεῖ ἀφόβως καταράττων.
 »Ἄλλ' ἔσται, ἄνευ μηχανῶν, ἢ ἄλωσις ματαιοῦ
 »κόπου προσπάθεια. Ἐκεῖ ὅπου φοβοῦνται τόσοι
 »καὶ ὄλοι, τὴν ἀνδρίαν σου σὺ θέλεις ἐκδηλώσει.»

4

Ὡς εἶπεν. Ὁ δ' ὑπέσχετο ἐν λέξει βραχυτάτη
 εἰς τοὺς κινδύνους νὰ ριφθῆ, τοὺς κόπους, καὶ εἰς τ' ἄλλα·
 εἰς τὴν μεγάλην πράξιν δ' ἦν ὁ ἀρχηγὸς προστάττει
 νὰ πράξῃ ὅ,τι ἐφικτὸν, οὐχὶ δὲ καὶ μεγάλα.
 Εἶτα στραφεὶς πρὸς τοὺς λοιποὺς, τὰς χεῖράς τιν ἐκράτει,
 προθύμως δεξιούμενος καὶ φιλοφρόνως μάλα.
 Ἦν ὁ Ταγκρέδης, ἦν ἐκεῖ ὁ Γέλφος, πλῆθος ἄλλων
 τοῦ στρατοπέδου ἀρχηγῶν τῶν πρώτων καὶ μεγάλων.

5

Ἄφ' οὗ δὲ πρὸς αὐτοὺς θερμῶς καὶ ἐπανειλημμένως
 τοιαύτας ἐδαψίλευσε πολλὰς φιλοφρονήσεις,
 τῶν κατωτέρων καὶ κοινῶν στρατιωτῶν τὸ γένος
 ἐστράφη καὶ δημοτικῶς ἠσπάσατο ἐπίσης.
 Τοσοῦτος ἀρειμάνιος δὲν θὰ ὑψοῦτο αἶνος,
 οὐδὲ τοιαῦται πέριξ του θὰ ἦσαν συνωθήσεις,
 ἐὰν κατέχτ' ἀνατολὴν καὶ δύσιν, καὶ θριάμβων
 τέθριππον ἤλαυνε χρυσοῦν διὰ λαῶν ἐκθάμβων.

6

Οὕτω προέβ' εἰς τὴν σκηνὴν, καὶ οἱ λοιποὶ συγχρόνως,
καὶ κύκλω του ἐκάθησαν οἱ σχετικώτεροί του.
Πολλὰ τοῖς ἀπεκρίνατο, κ' ἠρώτα ἐπιμόνως
περὶ πολέμου, μαγειῶν, καὶ δάσους ἀπροσίτου.
Ἄφ' οὗ δὲ ἀπεχώρησαν, καὶ ἦτον σχεδὸν μόνος,
τοιαύτ' ἠκούσθη ἡ σεπτὴ φωνὴ τοῦ ἐρημίτου·
«Μεγάλα, εἶπε, πράγματα, ὦ πλάνη ὁδοιπόρε,
»προσέβαλαν τὰς ὄψεις σου, μεμακρυσμέναι χῶραι.

7

»Πόσας ὀφείλεις χάριτας εἰς τὸν τῶν οὐρανίων
»παντάνακτα, ὃς σ' ἔσωσεν ἀπὸ χειρῶν γοήσεως!
»Εἰς τὴν ἀγίαν μάνδραν του, ἀπωλολὸς ἀρνίον
»νά ἐπιστρέψης εὐδοκεῖ, τὴν ποιμνὴν του ν' αὐξήσης.
»Ὁ Γοδέφρειδος, ἐκτελῶν τὸ θέσπισμα τὸ θεῖον,
»σκεῦος σ' ἐκάλεσ' ἐκλογῆς, νὰ τὸν ὑπηρετήσης.
»Πλὴν δὲν ἀρμόζ' εἰς βέβηλον, μὴ καθαρθεῖσαν χεῖρα
»τὸν μέγαν νὰ ὑπηρετῇ, τὸν ἱερὸν σωτῆρα.

8

»Ἡ ζοφερά καὶ παχυλὴ ὁμίχλη τῶν γηίνων
»ἐστὶν ἡ ἀτμοσφαιρὰ σου, καὶ σὰρξ σὲ περιβάλλει,
»ἧς οὐδ' ὁ Νεῖλος δύναται, οὐδὲ ὁ Γάγγης, πλύνων
»οὐδ' ἔλος ὁ Ὀκεανὸς τὸν ῥύπον ν' ἀποβάλλῃ.
»Νὰ σ' ἀπαλλάξῃ τῶν δεινῶν μωλώπων σου ἐκείνων
»ἰσχύει μόνῃ τοῦ Θεοῦ ἡ χάρις ἡ μεγάλη.
»Συγχώρησιν αἰτούμενος, τὸν οὐρανὸν προσκύνει,
»καὶ ἐξομολογούμενος, προσεύχου, κλαῖε, θρήνει.»

9

Οὕτως ὠμίλησεν· ὁ δὲ, τὰς ὑπερηφανείας,
 τοῦς ἄφρονάς του ἔρωτας ἀπέκλαυσεν ἐντός του.
 Εἶτα δ' ἐμπρός του προσπεσὼν, ἐν συντριβῇ καρδίας
 εἶπε τὰ πλημμελέηματα τὰ τῆς νεότητός του.
 Ὁ θεῖος λειτουργὸς δ' ἀφίεις αὐτοῦ τὰς ἀμαρτίας,
 τῷ εἶπεν· «Ὡς ὁ ἥλιος τὸ πρῶτον ρίψη φῶς του,
 »ἀνάβα εἰς τὴν κορυφὴν, ἣν ἡ αὐγὴ χρυσόνει
 »πασῶν τὴν πρῶτην, κ' ἐπ' αὐτῆς προσεύχου, κλίνων γόνυ.

10

»Καὶ εἰς τὸ δάσος ἔπειτα τὸ πλήρες φαντασμάτων
 »ἔλθε, οὗ εἶναι ἡ σκιά τερατουργὸς ἀπάτη.
 »Ἡξευρε· ἔση νικητῆς γιγάντων καὶ τεράτων
 »ἐὰν οὐδὲν ψευδοφανὲς τὴν φρένα σου ταραττή.
 »Μὴ ὑπὸ τόνων θλιβερῶν, ἢ λιγυρῶν ἀσμάτων
 »θελχθῆς· μὴ κάλλος, βλέμμα μὴ, μηδὲ μειδιάμα τι
 »ἐμβάλλ' εἰς τὴν καρδίαν σου ἐπικινδύνους πόθους.
 »Ἀπωσον ὄψεις δολεράς καὶ παρακλήσεις νώθους.»

11

Αὐτὰ τῷ ἐσυμβούλευσεν· ὁ νέος δὲ προέβη
 εἰς σύντονον παρασκευὴν, ἐπιθυμῶν κ' ἐλπίζων.
 Σύννουσ τὴν νύκτα προσδοκᾷ, καὶ διανυκτερεύει
 σύννουσ, καὶ πρὶν διαγελῶν ἀρχίσῃ ὁ ὀρίζων,
 λαμβάνει τὰ πολύτιμα πολεμικά του σκεύη,
 νὰ τὰ καλύψ' ὑπὸ κενὸν χιτώνιον φροντίζων·
 καὶ μόνος, καὶ πεζοβατῶν ἐν σιωπῇ βαθείᾳ,
 ἀπεμακρύνθη τῶν σκηνῶν, ἀφῆκε τὰ πεδία.

12

Ἦν ἔτι ὥρ' ἀμφίβολος, καθ' ἣν δὲν ὑπεχώρει
 νενικημένη ἐντελῶς ἢ νύξ πρὸ τῆς ἡμέρας.
 Πλὴν διὰ ῥόδων ἔστεφεν ἥδ' ἡ αὐγὴ τὰ ὄρη,
 κ' ἔτι διέσωζέ τινας ὁ οὐρανὸς ἀστέρας.
 Ἐκεῖνος δὲ πρὸς τὸ βουνὸν τῶν Ἑλαιῶν ἐχώρει,
 καὶ, περίξ του, περισκοπῶν τὴν γῆν καὶ τοὺς ἀέρας,
 ἐθαύμαζε τῆς φύσεως τὰς θείας ἀρμονίας,
 τὰ κάλλη τὰ νυκτερινὰ, τὰ κάλλη τῆς πρωΐας.

13

Κ' ἐσκέπτετο καθ' ἑαυτόν· «ὦ θεὰς τερπνοτάτης,
 » ἦν παριστᾶ ἢ ἕκτασις τῶν οὐρανίων θόλων!
 » Τὴν μὲν ἡμέραν τὴν περᾶ ὁ μέγας διφρηλάτης,
 » κ' ἡ νύξ σφαιρῶν λαμπρότητα δεικνύει φωτοβόλων,
 » τὴν ἀργυρᾶν σελήνην τῆς καὶ τ' ἄστρα τὰ χρυσᾶ τῆς.
 » Οὐδὲν δ' ἡμᾶς ἐνθουσιᾶ ἐκ τῶν θαυμάτων ὄλων,
 » ἀλλὰ μᾶς θέλγει φῶς θαμβόν, ὃ βλέμμα, στιγμῆς γέλωσ
 » γεννᾶ· καὶ ζῆ ὠκύμορον, καὶ εἶτα σβεῖται τέλος.»

14

Αὐτὰ διελογίζετο, τὸ ὄρος ἀναβαίνων
 πρὸς τὴν ὑψίστην κορυφήν· κ' ἐκεῖ τὸ γόνυ κλίνας,
 τὸ αἶσθημα τῶν οὐρανῶν ἐπάνω ἐπηρμένον,
 τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τῆς αὐγῆς στηρίξας τὰς ἀκτῖνας,
 εἶπεν· «Ἴδέ με ἴλεως, ἰδὲ συγκαταβαίνων
 » πᾶσαν τὴν πρώτην μου ζωὴν, τὰς πρώτας μου εὐθύνας,
 » ὦ πάτερ καὶ ὦ Κύριε! Νεῦσόν μοι χάριν φέρων,
 » καὶ τὸν ἀρχαῖόν μου Ἀδάμ ἀπόπλυνον καθαίρων!»

45

Ὡς προσηυχῆθη. Αἶρεται δ' ἀπέναντι κ' ἐμπρός του
 ἢ χρυσοστέφανος ἤως, ἢ οὔσα πρὶν ῥοδίνη,
 εἰς τὸν χαλκὸν τοῦ κράνους του καὶ τὸν τοῦ θώρακός του
 ἀστράπτουσα, καὶ τῶν βουνῶν τὰς κορυφὰς λαμπρύνει.
 Ὅ δ' εἰς τὸ φλέγον μέτωπον αἰσθάνεται κ' ἐντός του,
 ὅτι τῷ πέμπει ἢ στιγμὴ ἢ πρωϊνὴ ἐκείνη,
 ζωογονοῦντα ζέφυρον, ὃν ἡ αὐγὴ ἐκχέει,
 ὅστις τὴν κόμην του κινεῖ, καὶ ὅστις δρόσον πνέει.

46

Ἄσπιλος πάχνη τ' οὐρανοῦ ἐπὶ τὸ ἔνδυμά του
 πίπτει, καὶ τέφραν φαίνεται λευκὴν πῶς ἐπιπάσσει.
 Τὸ διαβρέχει ἐντελῶς, καὶ τὴν ὠχρότητά του
 πρὸς φωτοβόλον καὶ λαμπρὰν λευκότητ' ἀνταλλάσσει.
 Οὕτω τὸ ῥόδον, μαρανθὲν, τὴν ὠραιότητά του
 ἀναλαμβάνει νεαρὰν ὡς δροσερὸν αὐγάσῃ·
 καὶ οὔτ' ὁ ἔφρις, ἔμπλεως χαρᾶς, ἀνανεοῦται,
 καὶ ἀναλάμπων εἰς τὸ φῶς τὸ δέρμα του χρυσοῦται.

47

Οὐδ' ὁ Ῥινάλδος δὲ αὐτὸς δὲν εἶδε τῆς ἐσθῆτος
 τὴν στίλβουσαν λευκότητα, χωρὶς νὰ τὴν θαυμάσῃ.
 Ἄλλ' ἔμωσ δὲν χρονοτριβεῖ, καὶ θαίνει ἀτρομήτως
 πρὸς τ' ἀρχαιότατα, αὐτῷ καταδειχθέντα δάση.
 Ἐφθασε μέχρις οὐ οὐδεὶς κατῶρθου, ἀκωλύτως,
 διατηρήσας τὴν ἀκμὴν τοῦ θάρρους του, νὰ φθάσῃ.
 Οὐδόλως πλὴν δυσάρεστον τὸ δάσος ἢ φρικῶδες
 ἐφάνη εἰς τὴν ὄψιν του, ἀλλὰ τερπνῶς σκιῶδες.

18

Προβαίνει δέ, κ' ἐκ τοῦ μυχοῦ ἀκούει τοῦ συσκίου
 τόνον τινὰ μελίβρυτον, ὡς ἄσματος θυμήρους,
 καὶ ὡς λαμπρὸν πλατάγημα, ὡς θρήνον βυακίου,
 καὶ ὡς ὑπὸ τὸ φύλλωμα στενάζοντας ζεφύρους.
 Κ' εἰς κύκνου ἤκουσεν ᾠδὴν, τοῦ μουσικοῦ στρουθίου,
 τὴν ἀηδόνα ν' ἀπαντᾷ λαρυγκισμοὺς ἀπείρους·
 κιθάρας, ἄλλα ὄργανα, φωνὰς ἐν εὐρυθμίᾳ·
 κ' ἐξ ὄλων τούτων τῶν φωνῶν ἀπετελεῖτο μία.

19

Ἐπρόσμεν' ἐξερχόμενον ἐκ τῶν μερῶν ἐκείνων
 φρικτὸν, ὡς πάντες οἱ λοιποὶ πῶς θεν' ἀκούσῃ τόνον.
 Πλὴν κελαδήματα νυμφῶν ἀκούει καὶ Σειρήνων,
 αὔρας, βυάκων, καὶ πτηνῶν ἀκούει γλυκυφώνων·
 δι' ὃ καὶ πλήρης θαυμασμοῦ, τὸν δρόμον του βραδύνων,
 σύννους χωρεῖ, μηχανικῶς κινῶν τοὺς πόδας μόνον.
 Κωλύει δὲ προβαίνοντα οὐδὲν τὰ βήματά του,
 πλὴν ποταμοῦ καλλιῆροος καὶ διαφανεστάτου.

20

Αἱ ὄχθαι ἀνθοστόλιστοι, ἢ μία καὶ ἢ ἄλλη,
 τὰ πέριξ γοητευτικῶν πληροῦσιν ἀρωμάτων.
 Τοιαύτη δὲ τοῦ ποταμοῦ κυρτοῦται ἢ ἀγκάλη,
 ὥστ' ἔχει πάντα τὸν δρυμὸν ἐντός τοῦ περιφράττων.
 Ὡς στέφανος κατάκοσμος δ' ἐν ᾧ τὸν περιβάλλει,
 συγχρόνως αὐλαξ σχίζεται τὸ μέσον του χαράττων,
 κ' ἐν μέσῳ θάμνων κελαδεῖ καὶ δένδρων καλλιῆρίζων,
 σκιάν αὐτῶν δεχόμενος, ὄρσον δ' αὐτοῖς δανείζων.

21

Ἐν ᾧ, περιβλεπόμενος, ζητεῖ νὰ εὕρη πόρον,
 ἰδοῦ, ἐμπρός τοῦ γέφυραν χρυσῆν ἀνακαλύπτει.
 Εἰς βάσεις ἐπικάθηται ἀψίδων εὐρυχώρων,
 τὸ κῦμα δὲ τοῦ ποταμοῦ τοὺς ὀρθοστάτας νίπτει.
 Μόλις δ' ὁ νέος τὴν χρυσῆν διῆλθε λεωφόρον,
 κ' ἰδοῦ, ἡ γέφυρ' ἀφανῆς κατόπιν αὐτοῦ πίπτει,
 καὶ τὴν παρέσυρε ταχὺ ὀγκούμενον τὸ κῦμα,
 ἐκ ποταμοῦ εἰς χεῖμαρρόν προῖβρεῦσαν παραχρῆμα.

22

Κ' εἶδε στραφεῖς, ὡς ἐκ λυτῆς ἐξογκωθεῖς χιόνος,
 ὁ ποταμὸς νὰ φέρηται ἀκάθεκτος, βαθύρρους,
 ῥαγδαῖος διὰ τοῦ πυκνοῦ νὰ κυματῆ δρυμῶνος,
 δεικνύων εἰς τὸ ρεῦμά του δίνας πολλὰς καὶ γύρους.
 Ὁ νέος δὲ, περιέργος, προῦχώρησε, συγχρόνως
 σχίζων διὰ τοῦ βλέμματος τοὺς κλάδους τοὺς ἀπείρους·
 κ' εἰς τὴν δασώδη ἔκτασιν ἐκείνην τὴν μονήρη
 ἔψις μετ' ὄψιν θαυμαστὴ βαθύτερον τὸν σύρει.

23

Ἐν ᾧ δὲ περιέρχεται, τὸν πόδα ὅπου βάλλει,
 ὡς νὰ ζωογονῆ τὴν γῆν καὶ ὡς νὰ τὴν θερμαίνῃ.
 Ἐκεῖ τὸ κρῖνον φύεται, ἐκεῖ τὸ ῥόδον θάλλει·
 πηγὴν ἐνταῦθα, ῥύακα ἢ γῆ ἐκεῖ προφαίνει.
 Εἰς δὲ τὰ δένδρ' ἀνέθαλλον, νεάζοντες τὰ κάλλη,
 οἱ γονατώδεις κλάδοι των, οἱ ἀπηρχαιωμένοι·
 καὶ ἡ ἰκμάς οἰδαίνουσα ἀναγεννᾷ τὸ ξύλον,
 καὶ στίλβει πρασινότερον τὸ πράσινον τῶν φύλλων.

24

Μάννα πεσὸν ἐξ οὐρανοῦ τὰ δένδρα ἐπιπάσσει,
καὶ ῥηγνυμένου τοῦ φλοιοῦ, ὡς δάκρυ στάζει μέλι.
Ψίθυρος πάλιν, καὶ φωνῶν συγκρούσεις, κ' ἐπὶ πᾶσι
τ' ἄσματ' ἀκούονται τὰ πρὶν καὶ τὰ ποικίλα μέλη.
Ποῦ ὁ ἀνθρώπινος χορὸς, λανθάνων εἰς τὰ δάση,
μετὰ ζεφύρων καὶ πτηνῶν εἰς ταῦτα συνετέλει;
Ζητεῖ ματαίως νὰ ἰδῇ τοὺς ψάλτας ποιοὶ εἶναι,
ποῦ οἱ λιγύφθογγοι αὐλοὶ καὶ αἱ κιθάρ' ἐκεῖναι.

25

Πίστιν ἀρνοῦντ' αἱ φρένες του, καὶ σέβας τὸ ἀνῆκον
εἰς ὅσα βλέπ' ἢ ὄψεις του, εἰς ὅσα ψαύ' ἢ χεὶρ του.
Θαμνῶδες μονοπάτιον, εἰς ὕψωμα καθῆκον,
ὠδήγει διὰ σκολιᾶς ὁδοῦ καὶ πολυγύρτου.
Ἐκεῖ δὲ ὑπερτείνοντα τὰ δένδρα τῶν φοινίκων,
τὰς κυπαρίσσους, εὐσκιον κορμὸν θαυμάζει μύρτου.
Ἐξέτεινε τοὺς κλάδους του ἐπάνω τοῦ δρυμῶνος,
κ' ἐφαίνετ' ὡς ἂν ἦν αὐλὴ ἐνταῦθα ἡγεμόνος.

26

Ταῦτα ἰδὼν, ὁ ἄτρομος ἰππότης ἐξεπλάγη,
καὶ νέον τι τῷ εἴλωσε τὰς ὄψεις καὶ τὴν φρένα.
Δρῦν εἶδεν, ἥτις θαυμαστῶς ἀφ' ἑαυτῆς ἐρβράγη,
διήνοιξε τὴν γόνιμον γαστέρα της, κ' ἐγέννα.
Ὁραίαν νύμφην, ἐν στολῇ παντοδαπῇ παράγει,
τὴν ἡλικίαν πρόσθητον. (ᾠ θαύματα! Τί ξένα!)
Καὶ τέλος ἑκατὸν κορμοὺς ἐγγύους εἶδ' ἐπίσης
διανοιγέντας, κ' ἑκατὸν ἄλλων νυμφῶν γεννήσεις.

27

Ὡς ἐπ' ἰκρίου σκηνικοῦ, ἢ γραφικῆς εἰκόνας,
 θεότητες παρίστανται ἐκ τῶν δασοδιαίτων,
 λευκώλενοι, βραχυσταλεῖς τὴν πτύξιν τοῦ χιτῶνος,
 κ' αἰ κόμαι εἰς τὸν ζέφυρον κυμαίνοντ' αἰ λυταί των,
 τοιοῦτος ὁ ἀπατηλὸς τῶν δένδρων οὗτος γόνος,
 τοιαῦτ' αἰ νύμφαι τοῦ ὄρυμοῦ καὶ αἰ ψευδεῖς μορφαί των,
 ἐκτὸς τοῦ ὅτι ταῖς κοσμεῖ τοὺς ὤμους καὶ τὴν χεῖρα,
 ἀντὶ φαρέτρας καὶ βελῶν πλαγίαυλος ἢ λύρα.

28

Καὶ ἤρχισαν ὀρχήσεων σειρὰν καὶ πηδημάτων.
 Χειρῶν στεφάνην ἐπλεξεν ἡ εὐθυμος χορεία·
 καὶ τὸν Ῥινάλδον ἔκλεισεν ἐντὸς τῶν κινήματων
 ὡς κέντρον περικλείεται ἐν τῇ περιφερείᾳ.
 Ὅμοῦ τὴν μύρτον ἔζωσαν τὰ κοῦφα βήματά των,
 κ' ἠκούσθη εἰς τὰ χεῖλη των τοιαύτη μελωδία·
 «Προσφιλῆς ἦλθες εἰς αὐτὸ τῶν τέρψεων τὸ μέρος,
 »τῆς φίλης βασιλίσσης μας ὧ σὺ ἐλπίς καὶ ἔρωσ.

29

» Ἦλθες· σὲ ἀνεμένομεν· καὶ φέρεις θεραπείαν
 »εἰς τὰ δεινὰ τοῦ ἔρωτος, εἰς τὴν πικρὰν πληγὴν του.
 »Τὸ δάσος τοῦτο, μέλαν πρὶν, εἰς τὴν μελαγχολίαν
 »παρέχον ἐνδιαίτημα τὴν θέαν τὴν φρικτὴν του,
 »ἀνεγεννήθ' εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν εὐθυμίαν
 »ὡς ἔφθασες, καὶ τὴν παιδρὰν ἐφόρεσε στολὴν του.»
 Αὐταὶ τοιαῦται ἔψαλλον. Ἐξέπεμψε δὲ μέλος
 κ' ἡ μύρτος λιγυρότατον, καὶ ἠνεώχθη τέλος.

30

Εἰς τοὺς ἀρχαίους, Σιληνὸς ποτὲ ἂν ὑλοβάτης
 εἰς τοὺς δρυμοὺς ἐφαίνετο, ἐθαύμαζον μεγάλως.
 Τὴν μύρτον πλήν ἂν ἔβλεπον, τὴν γονιμότητά της,
 θενὰ ἐκὶν' ἢ ὄψις της τὴν ἐκπληξίν των ἄλλως.
 Ἐξῆλθε νέος πάγκαλος. Τὸ πλάσμα τῆς ἀπάτης,
 τὸ δόλιον, ἐφαίνετο ἀγγέλου ἔχον κάλλος.
 Ὁ δὲ Ῥινάλδος ἀτενῶς παρατηρῶν, νομίζει
 πῶς τῆς Ἀρμίδας τὴν καλὴν μορφήν ἀναγνωρίζει.

31

Τὸν βλέπει, κ' εἰς τὸ βλέμμα της ἀντανακλῶντ' ἐπίσης
 ἀντίθετα αἰσθήματα· καὶ θλίβεται καὶ χαίρει.
 «Σ' ἐπαναβλέπω τὸ λοιπὸν, τῷ λέγει. Νὰ μ' ἀφήσης
 » ἠθέλησας. Μᾶς ἤνωσαν πάλιν αὐτὰ τὰ μέρη.
 » Εἰπέ τί ἤλθες; Ἔρχεσαι νὰ μὲ παρηγορήσης
 » δι' ὅσους πόνους φέρ' ἡ νύξ καὶ ἡ ἡμέρα φέρει;
 » Ἡ ἔρχεσαι πολέμιος, κ' ἐδῶ νὰ μὲ προσβάλης;
 » Τί κρύπτεις τὴν καλὴν μορφήν; Τὰ ὄπλα τί προσβάλλεις;

32

» Ἔρχεσ' ἐχθρὸς ἢ ἐραστής; Ὑπὲρ ἐχθροῦ τὸ χεῖλος
 » ἐγὼ δὲν ἐγεφύρωσα τοῦ ποταμοῦ εὐήθως.
 » Ἄνθη, πηγὰς, ρυάκια ὑπὲρ ἐχθροῦ προδήλως
 » δὲν ἔφερα, οὐδ' ἔκοψα τῶν ἀκανθῶν τὸ πλῆθος.
 » Τὸ βλέμμα εἰς τὸ βλέμμα μου, ἀνίσως εἶσαι φίλος,
 » τὸ χεῖλος εἰς τὸ χεῖλόσ μου, τὸ στῆθος εἰς τὸ στῆθος.
 » Ῥίψον τὸ κράνος, ἀνοιξον τὸ μέτωπον τ' ὠραῖον.
 » Κἂν ὄρεξον τὴν χεῖρά σου, τὴν χεῖρα τελευταῖον.»

33

Καὶ ἔλεγε, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἰκετικῶς κινουῖσα.
 Αἱ παρειαὶ τῆς τὴν φαιδρὰν ἀπώλεσαν χροιάν των·
 καὶ γλυκυτάτους στεναγμοὺς ψευδῶς παραποιῶσα,
 τὰ εἶδη τῶν ὀλοφυρμῶν προσποιουμένη πάντων,
 ἐντὸς καρδίας, ἂν τις ἦν μὴ ἑαυτὴν φρουροῖσα,
 θὰ ἔλυσεν αἰσθήματα σκληρότερ' ἀδαμάντων.
 Ἄλλ' ὁ Ῥινάλδος, συνετὸς, οὐχὶ σκληρὸς, καὶ πλήρης
 θάρρους, γυμνοῖ τὴν σπάθην του καὶ προχωρεῖ ξιφῆρης.

34

Κατὰ τῆς μύρτου προχωρεῖ. Ἡ δὲ τὴν περιβάλλει,
 ἴστατ' ἐμπρὸς τῆς, κ' ἐμπαθῶς τοιαύτας λέγει λέξεις·
 «Μὴ τὸν κορμὸν ὃν ἡ θερμὴ ἐγκλείει μου ἀγκάλη
 »ύβριστικῶς δενδροτομῶν, θελήσης νὰ μ' ἐμπαίξῃς.
 »Ἄφες τὸ ξίφος, ἀσεβῆ, ἢ ἄφες νὰ προσβάλλῃ
 »ἐμέ, καὶ εἰς τὸ αἷμά μου τὰς ρίζας του νὰ βρέξῃς.
 »Ναί, δι' ἐμοῦ, ναί, δι' αὐτοῦ τοῦ στήθους νὰ ἡξεύρῃς
 »πῶς μόνον πρὸς τὴν μύρτον μου τὴν δίοδον θὰ εὔρῃς.»

35

Αὐτὸς τὸν σίδηρον ὑψοῖ, κωφεύων εἰς δεήσεις.
 Πλὴν τότε (νέου θαύματος!) μεταμορφοῦτ' ἐκείνη,
 ὡς συνεχῶς οἱ ὄνειροι πολλὰς μορφὰς καὶ φύσεις
 ἀλλάσσουσι, καὶ νῦν αὐτὴ, καὶ νῦν ἡ ἄλλη σβύνει.
 Τὰ μέλη τῆς ὠγκώθησαν, τὸ πρόσωπόν τῆς πίσσης
 ἔλαβε χρῶμα, κ' ἔλειψαν τὰ ῥόδα καὶ οἱ κρῖνοι·
 καὶ ἠὔξησε τερατωδῶς, καὶ εἰς στιγμὰς ὀλίγας
 ἐγένετ' ὁ Βριάρεως, ὁ ἑκατόγχειρ γίγας.

36

Ξίφη πεντήκοντα κινεῖ, ἀσπίδας ἄλλας τόσας,
 ἄς κρούων διὰ τῶν ξιφῶν, φρυάττει, καὶ φωνάζει.
 Κ' αἱ νύμφαι μεταβάλλονται, κ' ἐκάστη, ὄπλα ζώσας
 φαίνεται Κύκλωψ φοβερός. Αὐτὸς πλὴν δὲν τρομάζει.
 Κτυπᾷ τὸ δένδρον, συνεχῶς τὸ ξίφος τοῦ ὑψώσας,
 τὸ δ' εἰς τὰς ἐπαλλήλους τοῦ πληγὰς ὡς ζῶν στενάζει.
 Ἦν ὁ ἀήρ φρικτότερος τῶν τῆς Στυγὸς ὑδάτων.
 Τοσοῦτον ἦν τὸ μέγεθος, τὸ πλῆθος τῶν θαυμάτων.

37

Ὁ μέλας ἄνω οὐρανὸς κ' ἡ γῆ ἐβρόντα κάτω,
 κ' ἡ μὲν ἀνετινάσσετο, ὁ δ' ἐκεραυνοβόλει.
 Ἦ θύελλ' ἀντιμέτωπος ἐκείνοις ἐμυκάτο,
 κ' οἱ ἄνεμοι ἐγόγγυζον, κ' ἐμάχοντο οἱ πόλοι.
 Πλὴν τοῦ ἵππότη' οὐδὲ στιγμὴν τὸ ξίφος ἐπλανᾷτο,
 οὐδ' αὐτὴ ἡ ἀναστάτωσις τὸν ἐθορύβου ὄλη.
 Τέμνει τὸ δένδρον. Δένδρον ἦν αὐτὸ τῶν κοινοτάτων
 κ' αἱ ὀπτασίαι ἔπαυσαν ἐδῶ τῶν φαντασμάτων.

38

Ὁ οὐρανὸς ἠθρίασεν, ἡ αὔρα ἐπραύνηθη,
 τὸ δάσος ἐπανελάβε μορφήν ἢ τῷ ἀνήκει·
 οὐδ' ἦτον πλέον μαγικῶς ἀπαίσιον, οὐδ' ἦνθει.
 Ἦν μὲν φρικτὸν, ἀλλ' ἦν αὐτὴ ἡ ἔμφυτός του φρίκη.
 Ὁ νικητῆς δ' ἠθέλησεν, ἐὰν διηυκολύνθη
 ἢ ἐκκοπὴ νὰ πειραθῆ, ἂν πλήρης ἦν ἡ νίκη.
 Καὶ μειδιάσας ἔλεγε· «Φαντάσματα γελοῖα!
 » ὦ! ἄφρων ὅστις ἰς αὐτὰ ἐνδίδων ἐδειλία!»

39

Εἶτα χωρεῖ πρὸς τὰς σκηνάς. Ὁ Πέτρος δ' εἰς τὰ πλήθη
 ὁ ἐρημίτης, τὴν φωνὴν λαμπρὰν ἐγείρων, κράζει·
 «Ἡ μαγανεία, χαίρετε, τοῦ δάσους ἐνικήθη.
 » Ὁ τροπαιοῦχος νικητὴς τοῦ δάσους πλησιάζει.
 » Ἴδέτε τον.» Ὁ δ' ἤρχετο. Τῷ ἔλαμπον τὰ στήθη
 λευκένδυτα. Τὸ ἦθός του τὸ γαῦρον πᾶς θαυμάζει.
 Τοῦ δ' ἀργυροῦ του ἀετοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του
 αἱ πτέρυγες, ὑπὸ φωτὸς ἀπέστιλβον καλλίστου.

40

Μετὰ λαμπρῶν εὐφημιῶν καὶ ἐπανελημμένων
 ἀντασπαζόμενον αὐτὸν τὸ στράτευμα' ἀνεφώνει.
 Χαίρων δ' ἐδέχετο αὐτὸν, τιμὴν πολλὴν ἐμφαίνων
 καὶ ὁ στρατάρχης Βουλλιών. Οὐδεὶς δὲ τὸν ἐφθώνει.
 Εἶπε δ' ὁ νέος μαχητής· «Τὸ διατεταγμένον
 » ἐτέλεσα ὡς ὄφειλον ἐν τῷ φρικτῷ δρυμῶνι.
 » Ἦλθα, κ' ἰδὼν ἐνίκησα τὸν δόλον. Ὑλοτόμοι
 » ν' ἀπέλθωσ' ἤδη δύνανται. Εἶν' ἀσφαλεῖς οἱ δρόμοι.»

41

Ἀμέσως ἔσπευσαν πολλοὶ πρὸς συλλογὴν τῆς ὕλης,
 κ' ἔλαβον ὅ,τι ἐκλεκτὸν πρὸς μηχανοπηγίαν.
 Ὁ πρῶτος ἦτον ἀφανὴς χειρῶναξ, καὶ ξυήλης
 ἔχων πρὸς τεχνουργήματα ὀλίγην ἐμπειρίαν.
 Ὁ ἤδη ὅμως ἐκλεχθεὶς ἦν ἐνδοξος, τοῖς ξύλοις
 ἐντέχνως δίδων τῶν δεσμῶν τὴν συναρμολογίαν.
 Ὁ Γουλλιέλμος ἦν αὐτὸς, ὁ Δοῦξ τῆς Λυγυρίας,
 ὁ πρὶν ἐχόμενός ποτε τῆς θαλασσοκρατίας.

42

Ἄλλ' ὅτε τῶν Σαρακηνῶν ὑπέροχος προέβη
ὁ στόλος, ὑπεχώρησεν εἰς τὰς δυνάμεις ταύτας·
καὶ τότε ἐκ τῶν πλοίων του τὰ ναυτικά του σκεύη
εἰς τὸν στρατὸν μετέφερον ἐνταῦθα, καὶ τοὺς ναύτας·
κ' ἐκ τούτου ὡς αὐδεῖς ποτε ἀμίμητος ἀπέβη
εἰς ἔργα καὶ κατασκευὰς μηχανικὰς τοιαύτας.
Καὶ εἶχεν ἔτι ἑκατὸν ὑφ' ἑαυτὸν ἐργάτας,
τὰς ὁδηγίας πράττοντας αὐτοῦ τὰς σοφωτάτας.

43

Οὐ μόνον καταπέλτας δὲ, κριοὺς, οὐδ' ἐλεπόλεις
διὰ χειρὸς συνέπηξεν αὐτὸς τεχνικωτάτης,
δι' ὧν νὰ φέρη κρατερὰς πληγὰς τοῖς περιβόλοις,
τοῖς ἰσχυροῖς τειχίσμασι καὶ τοῖς παγιωτάτοις,
ἀλλὰ καὶ πύργον, τῆς ἐντὸς ἐπιφανείας ὅλης
καλύψας τὴν ἐπίστρωσιν διὰ κορυμῶν ἐλάτης,
διὰ δερμάτων δ' ἔξωθεν στερόνως ἠσφαλισμένον,
πρὸς φύλαξιν κατὰ φλογῶν ἐκσφενδονιζομένων.

44

Ὁ πύργος διαλύεται καὶ συναρμολογεῖται.
Εἰσὶ δὲ οἱ ἄρμοι λεπτοὶ, ἀλλ' ἐνταύτῳ ἐδραῖοι.
Δοκὸς δὲ κριοκέφαλος ὡς κάτωθεν ὠθεῖται
κατὰ τοῦ τείχους, φέρονται οἱ κτύποι του ῥαγδαῖοι.
Γέφυρα δὲ καταπακτὴ ἐκ τοῦ πλευροῦ κινεῖται,
καὶ μετὰ τοῦ τειχίσματος τὴν μηχανὴν συνδέει.
Ἐτέθη δ' εἰς τὴν κορυφὴν πυργίσκος ἄλλος οὕτω,
ὥστε νῦν μὲν ἠγείρετο, καὶ νῦν ἐταπεινοῦτο.

45

Ὅπου ἐπίπεδος ὁδὸς καὶ ἐξομαλισμένη,
 εὐκίνητος ἐφ' ἑκατὸν τροχῶν ὁ πύργος τρέχει.
 Ἄνδρῶν καὶ ὀπλῶν ἔγγυος, οὐχ ἤττον πλήν προβαίνει,
 χωρὶς εἰς τὰς κινήσεις του δυσχέρειαν νὰ ἔχη.
 Ἡ τέχνη αὐτὴ τοῖς πολλοῖς ἦν ἄγνωστος καὶ ξένη,
 καὶ πᾶς τις εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐκστατικὸς προσέχει.
 Καὶ ἄλλους δύο ἔσπευσεν ὁμοίους του ἐν πᾶσι
 ὁ ξυλοδόμος μετ' αὐτοῦ νὰ συγκατασκευάσῃ.

46

Ἄλλ' ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν οὐδὲν τῶν πραττομένων
 κυρίως ν' ἀποκρύψωσιν εἶχον οἱ Φράγχοι τρόπον·
 διότι ἀγρυπνότατος εἰς τὰς ἐπάλξεις μένων
 παρηκολούθει ὀφθαλμὸς αὐτοῦς τῶν κατασκόπων.
 Φορτία ἔβλεπον δοκῶν καὶ δένδρων κοπτομένων
 νὰ φέρωνται εἰς τὸν στρατὸν, εἰς ὠρισμένον τόπον,
 ἔβλεπον ἔτι μηχανάς· πλήν δυνατὸν δὲν ἦτον
 καὶ νὰ ἰδῶσιν ἐντελῶς τίς ἦτον ἡ μορφή των.

47

Ὅμοίως καταγίνονται εἰς μηχανάς κ' ἐκεῖνοι,
 καὶ δραστηρίως αἴρουσι τοὺς πύργους καὶ τὰ τεῖχη.
 Μεγάλως δ' ἔχοντες αὐτὰ εἰς ὕψος ἀνατείνει
 ὅπου τῆς μάχης δύναται νὰ τὰ προσβάλ' ἡ τύχη,
 πῶς δὲν ὑπάρχει δύναμις φρονοῦσιν ἀνθρωπίνη,
 ἥτις τὴν ἄλωσιν αὐτῶν ποτὲ νὰ ἐπιτύχη.
 Ἄλλ' ὑπὲρ πάσας τὰς αὐτῶν παρασκευὰς τὰς ἄλλας,
 ὁ Ἴσμενος ἠτοίμασε πυράς τινὰς μεγάλας.

48

Ὁ φαῦλος μάγος ἄσφαλτον συνέμιξε καὶ θεῖον,
 ἃ ἐκ Σοδόμων ἔλαβεν, ἧ εἶχε καὶ εἰσδύσει
 μέχρις αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ τοῦ τῶν καταχθονίων,
 ὅστις τὸν ἄδην ἐν στροφαῖς ἐννέα συνελίσσει.
 Οὕτω παρήγαγε τὸ πῦρ τὸ μαύρην λαῦραν πτύον,
 ὅπερ δυσώδεις καὶ καπνοὺς καὶ φλόγας ἀναπτύσσει.
 Καὶ χαίρει τὴν δαιμόνιον πυρκαϊὰν ῥιπίζων,
 νὰ ἐκδικήσῃ δι' αὐτῆς τὸ δάσος τοῦ ἐλπίζων.

49

Ἐν ᾧ παρεσκευάζετο δ' ἐνταῦθα τὸ ἐν μέρος
 εἰς προσβολὴν, κ' εἰς ἄμυναν παρέκ' οἱ Μουσουλμάνοι,
 ἰδοὺ ἐν μέσῳ τῶν ὁδῶν τοῦ ἀχανοῦς ἀέρος
 πετώσα ὑπὲρ τὸν στρατὸν περιστερὰ ἐφάνη.
 Ἐφέρειτ' ὡς ἀκίνητος ἐμπρὸς τανυσιπτέρως,
 καὶ τὰς ἐκτάσεις τὰς ὑγρὰς διέσχίζε, καὶ φθάνει
 ὑπὲρ τὴν πόλιν τὸ πτηνόν, καὶ πρὸς ἐκείνην στρέφον
 τὴν πτῆσίν του, κατέρχεται ἐξ ὑψηλῶν συννέφων.

50

Ἐν τούτοις γύψ προφαίνεται. Ὅξυ τὸ ῥάμφος ἔχει,
 ἔχει τοὺς ὄνυχας γαμφοὺς, καὶ μεταξύ πεδίου
 καὶ πόλεως τὸ ἔμφοβον στρουθίον κατατρέχει.
 Ἡ δὲ, νὰ φύγῃ τὴν ὀρμὴν ζητεῖ τοῦ πολεμίου.
 Πετώσι δ' ὅπου τῶν λοιπῶν μία σκηνὴ προέχει,
 καὶ ἤδη φαίνεται ὁ γύψ πλησίον τοῦ στρουθίου,
 τὸ ἤγγισεν ὁ ὄνυξ του σχεδὸν ὁ μαιφόνος·
 ἀλλ' εἰς τὸν κόλπον ἔφυγεν αὐτὸ τοῦ Βουλλιῶνος.

51

Ὁ Βουλλιών, δεχθεὶς αὐτὸ, τὸ σώζει τοῦ θανάτου.
 Ἄλλ' αἴφνης πρᾶγμα' ἀνέλπιστον ἐκεῖ ἀνακαλύπτει.
 Ἐκ τοῦ τραχήλου του δετὸν, καὶ ὑπὸ τὰ πτερὰ του
 ἐπιμελῶς κρυπτόμενον, γραμμάτιον προκύπτει. •
 Λαμβάνων, τὸ ἀνέπτυξε, καὶ εἰς τὰ γράμματά του
 τ' ἀλλόγλωσσα κ' ἐπίτομα ἀνέγνω ὅ,τι κρύπτει.
 «Τῆς Ἰουδαίας (ἔλεγον αἱ σύντομοι διφθέραι)
 »τῷ Βασιλεῖ, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Αἰγυπτίων. Χαῖρε.

52

»Μὴ δειλιάσης, Βασιλεῦ. Τῆς πόλεως τὰς θύρας
 »φρούρει ἐλπίζων τέσσαρας ἢ πέντε ἔτ' ἡμέρας.
 »Ὡς τότε φθάνω ἐν στρατῷ, καὶ φέρων σοι σωτῆρας.
 »Τὸ γαῦρον θὰ συντρίψωμεν τῶν πολεμίων κέρας.»
 Αὐτὰ εἰς τοὺς βαρβαρικοὺς ἐκείνους χαρακτῆρας
 ἐνεπιστεύθη, κ' εἰς αὐτὰς τὰς ἐλαφρὰς διφθέρας,
 δοθείσας εἰς τὴν πέλειαν νὰ τὰς μετακομίση.
 Τότε τοιοῦτοι μηνυταὶ ἦσαν ἐκεῖ ἐν χρήσει.

53

Ὁ ἄρχων τὴν περιστερὰν ἐλευθεροῖ, κ' ἐκείνη,
 ἀκούσιος καταγγελεὺς τῶν ξένων ἀπορρήτων,
 ὡς ἐννοοῦσα αἴτιος κακοῦ πῶς εἶχε γίνει,
 νὰ ἐπιστρέψῃ τοῦ λοιποῦ δὲν θέλει ὅπου ἦτον.
 Ὁ στρατηγὸς δ' ὁ ὑπατος τοῖς ἀρχηγοῖς προτείνει
 τὸν χάρτην τῆς ἀποστολῆς, καὶ λέγει μεταξύ των
 «Ἴδέτε πῶς παντοδαπὰ μᾶς χορηγεῖ σημεῖα
 »τῆς προστασίας τ' Οὐρανοῦ ἢ πρόνοια ἢ θεία.

54

» Γῆς ἐνεργείας ἔφθασε, μοι φαίνεται, ὁ χρόνος.
 » Ν' ἀρχίσωμεν τὴν προσβολὴν ἀνάγκη διὰ τάχους.
 » Ἰδρῶς ἄς ρεύσῃ ἀφειδῶς, ἄς μὴ ἐλλείψῃ πόνος,
 » ὅπως ὑπερσκελίσωμεν τοὺς πρὸς τὸν νότον βράχους.
 » Ὀπλίτης δὲν διέρχεται αὐτοὺς χωρὶς ἀγῶνος·
 » νὰ διευθύνω πλὴν φροντίς ἐμὴ τοὺς τειχομάχους.
 » Πλὴν τούτου δὲ, τὸν τόπον ὃν ἠσφάλισεν ἡ φύσις
 » δι' ὅπλων ὀλιγώτερον ὠχύρωσεν ἐπίσης.

55

» Ραιμόνδε, σὺ τὸ τάγμα σου ἐκεῖ θὰ παρατάξῃς
 » καὶ κατ' ἐκείνων τῶν τειχῶν τὰς μηχανὰς θὰ στείλῃς.
 » Ἐγὼ δὲ ἄλλας τοῦ στρατοῦ θὰ ὀδηγήσω τάξεις
 » κατὰ βορρᾶν, ἀπέναντι τοῦ τείχους καὶ τῆς πύλης.
 » Βλέπων δὲ ταύτας ὁ ἐχθρὸς τὰς καταδήλους πράξεις,
 » θὰ ὑπολάβῃ ὅτι ἐκεῖ τὸ κέντρον τῆς ἀμίλλης.
 » Ἐν τούτοις δὲ ὁ πύργος μου, ταχύς, εἰς ἄλλα μέρη
 » τροχηλατῶν θενὰ σταλῆ τὸν πόλεμον νὰ φέρῃ.

56

» Κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν σὺ, Κάμιλλ', ἐπιστάται
 » ν' ἀκολουθῆ τὸ τάγμα μου ἢ μηχανὴ ἢ τρίτη.»
 Ὡς εἶπεν. Ὁ Ραιμόνδος δὲ πλησίον παρεστάται,
 καὶ τὸ ῥηθὲν ἐν ἑαυτῷ σταθμίζων συνεζήτει.
 «Ναί, λέγει, γνώμη φρόνιμος. Εἰς ὅσα διατάττει
 » ἔχει οὐδὲ νὰ προστεθῆ οὐδὲ ν' ἀφαιρεθῆ τι.
 » Φρονῶ δὲ μόνον χρήσιμον νὰ εὕρωμεν καὶ τρόπον
 » τὰ τῶν ἐχθρῶν νὰ μάθωμεν συμπράξει κατασκόπων.

57

»Καλὸν ἔάν τις δυνηθῆ τῶν ἔπλων των τὰ πλήθη
 »καὶ τὰ κρυπτά των σχέδια νὰ μάθῃ λεληθότως.»
 Ὁ δὲ Ταγκρέδης, «Ἄξιον ἰππότην, ἀπεκρίθη,
 »ἔχω, καὶ τοῦτον εἰς ὑμᾶς προτείνω πεποιθότως.
 »Ἔχει τὴν τόλμην συνετὴν ὁμοῦ καὶ ἀσυνήθη·
 »τοὺς πόδας εἶν' ὠκύτατος, καὶ εἰς τὸν δρόμον πρῶτος.
 »Πολύγλωστος, κατὰ δοκοῦν τὸν τόνον τῆς φωνῆς του
 »ἀλλάσσει, καὶ τὸν τρόπον του, τὴν ὄψιν τῆς μορφῆς του.»

58

Τὸν νέον τότε ἐκάλεσαν, καὶ ἐδιδάχθη φθάσας
 ὁ στρατηγὸς τί ἀπαιτεῖ, καὶ τί ὁ κύριός του.
 Ὁ δὲ, δεχθεὶς τὴν πρότασιν, ἀνέβλεψε γελάσας,
 κ' εἶπε, δεικνύων τὴν ἰσχὺν τῆς ἀποφάσεώς του·
 «Ἰπάγ' ὅπου ὁ ἔπηλυς στρατὸς, σκηναὶς πετάσας
 »μένει, καὶ ὑπὸ κάλυμμα ἐνδύματος ἀγνώστου
 »θα εἰσχωρήσω παρ' αὐτοῖς, καὶ δὲν θὰ ἔλθ' ὀπίσω,
 »πρὶν πάντα στρατιώτην των καὶ ἵππον των μετρήσω.

59

»Θὰ σᾶς εἰπῶ ἡ στρατιὰ ὅποια καὶ ὀπόση,
 »ὡς τοῦ ἐσχάτου εἰσχωρῶν στρατηγικοῦ ἀδύτου.
 »Καυχῶμαι καὶ τοῦ στρατηγοῦ πῶς θέλω σᾶς δηλώσει
 »ὅποι' αἱ διασκέψεις του, καὶ τίνες οἱ σκοποὶ του.»
 Οὕτ' ὁ Βαφρῖνος ὁμιλεῖ, αὐτὰ νὰ ἐφαρμόσῃ
 ἀπέρχεται, κἀνδυν λαβῶν ἀντὶ τοῦ ἐπενδύτου.
 Γυμνοὶ τὸν τράχηλον, φορεῖ ὀγκώδη εἰς τὴν κάραν
 ἐκ πεπλεγμένων ταινιῶν πολὺστρεπτον τιάραν.

60

Φαρέτραν περιάπτεται, λαμβάνει τόξον Σύρου,
καὶ ἔχει ἀκριβέστατα βαρβαρικὸν τὸν τρόπον.
Προσέτι τὸν ἀκούοντα ἐκπλήξεως ἐπλήρου
εἰς γλώσσας ὅτ' ἦν ἔμπειρος παντοδαπῶν ἀνθρώπων.
Αἰγύπτιον τῆς Μέμφιδος καὶ Φοίνικα τῆς Τύρου
θενὰ τὸν ἐξελάμβανον εἰς ἕκαστον τῶν τόπων.
Εἰς νῶτον ἵππου ρίπτεται γοργοῦ καὶ ταχυτάτου
μόλις τὴν γῆν χαράττοντος ὑπὸ τὰ βήματά του.

61

Ἄλλ' ἐνταυτῷ οἱ Φράγκοι, πρὶν ἢ τρίτη φθάσῃ δύσις,
τοὺς δρόμους ἐπεσκεύασαν, παθόντας κατὰ τόπους.
Κ' ἐνταῦθα μηχανήματα ἀνήγειραν ἐπίσης,
καμάτους δαφιλεύοντες πολλοὺς, ἀδιακόπους·
κ' εἰς τὰς ἡμέρας τὰς μακρὰς, ἀπαύστους ἀσχολήσεις
τὰς ἀγρυπνίας τῆς νυκτὸς προσθέντες καὶ τοὺς κόπους.
Οὐδ' ἦν τι τὸ δυνάμενον τοῦντεῦθεν νὰ προλάβῃ
ὅπως μὴ πέρας αἴσιον τὸ ἔργον αὐτῶν λάβῃ.

62

Τὴν προτεραίαν ἄπασαν, πρὶν κινηθῆ ἢ προσβάλλων,
ὁ Βουλλιῶν ἐν προσευχαῖς διημερεύων ἦτον,
τῆς ἐξομολογήσεως τὸ χρέος ἐπιβάλλων
εἰς τὸν στρατὸν, καὶ νὰ δεχθῆ τὸν οἶνον καὶ τὸν σῖτον.
Τὰς πλείστας δὲ τῶν μηχανῶν διέθετ' ἐκεῖ μᾶλλον,
ὅπου αὐτῶν προὔτιθετο νὰ κάμῃ χρῆσιν ἦττον.
Ἄπατηθεὶς δ' ὁ ἄπιστος ὅτι τὰς εἶδε χαίρει
κατὰ τὰ ὀχυρώτερα παραταχθείσας μέρη.

63

Διὰ τοῦ σκότους φέρεται ἐκ τῶν μηχανημάτων
 ὁ πύργος ὁ πολύτροχος καὶ ὁ γιγαντιαῖος,
 ὅπου ὀλίγον κάμπτεται τὸ τεῖχος, μὴ χαραττων
 πτυχὰς, οὐδὲ τεμνόμενον πολλάκις γωνιαίως.
 Ὁ δὲ Ῥαιμόνδος, ὑψηλῶς ἐπὶ τῶν λόφων τάττων
 τὸν πύργον ὃν διεύθυνεν, ἀνέβαινε ταχέως.
 Ὁ Κάμιλλος δὲ ὑστατος τὸν ἑαυτοῦ ἐκίνει
 ὅπου τὸ τεῖχος πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς τὴν δύσιν κλίνει.

64

Ἄλλ' ὅμως τῆς ἀνατολῆς ὡς ἡ αὐγὴ χαραττει
 τὰς πύλας τὰς χρυσοστεφεῖς, οἱ ἄπιστοι ἐκεῖνοι
 τὸν πύργον εἶδον παρευθὺς (καὶ τοῦτο τοὺς ταραττει)
 εἰς τὴν ἀρχαίαν θέσιν του ὅτι δὲν εἶχε μείνει.
 Προσέτι τοὺς ἐξέπληξε καὶ ἄλλο θέαμά τι,
 οἱ δύο πύργοι οὓς προτοῦ δὲν εἶχον διακρίνει.
 Πλὴν τούτων, πλῆθος μηχανῶν ἐπέκειντο τῇ πόλει,
 ὡς καταπέλται, βωλισταί, κριοὶ καὶ λιθοβόλοι.

65

Τὰ ὅπλα τ' ἀμυντήρια διὰ χειρῶν μυρίων
 ἀμέσως μετεκόμισαν ταχεῖς οἱ Μουσουλμάνοι,
 καὶ εἰς τὸ ἀπειλούμενον ἐσώρευσαν χωρίον
 ἐξ ὧν τὸ πρῶτον ἀπειλῶν ὁ Βουλλιῶν ἐφάνη.
 Αὐτὸς δὲ, τὴν προσέγγισιν μαθὼν τῶν Αἰγυπτίων,
 ἐκπέμπ' εἰς τὰς προσόδους των καὶ τὰς καταλαμβάνει.
 Τὸν Γέλφον καὶ τοὺς δύο του Ῥοβέρτους προσκαλέσας,
 «Ἐφ' ἵππων! λέγει. Ἔτοιμοι ἄς εἴν' αἱ μάχαιραί σας.

66

»Καὶ ἔστω ἐπιμέλεια πρὸ πάντων ὑμετέρα
 »ὅταν ἐγὼ τὴν προσβολὴν ἑρμήσω διευθύνων,
 »κ' οἱ στρατιῶται μάχωνται, μὴ στρατιὰ ἕτερα
 »κατὰ τὰ νῶτ' ἀπρόοπτος ἐπιφανῆ ἐκείνων.»
 Ἐσίγησε, κ' ἐξώρμησαν ὁμοῦ τὰ τρία κέρα
 τ' ἀήττητα, εἰς προσβολὴν τῶν ἔργων τῶν λιθίνων.
 Τῆς χώρας δὲ ὁ Βασιλεὺς, τὴν χειρὰ του ὀπλίσας,
 ἀμύνας τρεῖς ἀντέταξε πρὸς ἐπιθέσεις ἴσας.

67

Τὰ μέλη του, εἰς ἃ βαρὺς ὑπέτρεμεν ὁ χρόνος,
 πιέζ' ἢ πανοπλία του, ἣν εἶχε πρὶν μακρὰν του.
 Κατὰ Ῥαιμόνδου τάττεται· κατὰ τοῦ Βουλλιῶνος
 ὁ Σολιμάνος· κ' ἔταξε τὸ σῶμα τοῦ Ἀργάντου
 κατὰ Καμίλλου. Μετ' αὐτοῦ δ' ἐβάδιζε συγχρόνως
 καὶ ὁ Ταγκρέδης ὁ καλὸς, ὅστις πρὸς εὐκλειάν του
 ὑπὸ τῆς τύχης φαίνεται ἐνταῦθα πῶς ἐστάλη,
 αὐτοχειρὶ τὸν ἰσχυρὸν ἐχθρὸν νὰ καταβάλη.

68

Πρῶτοι τῶν ἄλλων ἤρχισαν νὰ ρίπτωσ' οἱ τοξόται
 τὰ βέλη, εἰς θανάσιμον ἰὸν ἐμβεβαμμένα·
 κ' ἐμελανοῦτο ἄνωθεν ὁ οὐρανὸς, ὅποτε
 ὡς νέφη τὸν ἐσκίαζον αὐτὰ πεπυκνωμένα.
 Ἐπειτα δὲ βαρεῖς κριοὺς ἐκίνουν στρατιῶται,
 καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐσεῖοντο τὰ τείχη βεβλημένα·
 κ' ἔπειτα λίθους ἔρριπτον ὀγκώδεις καὶ μεγάλους
 οἱ καταπέλται, καὶ δοκοὺς τὰς σιδηροκεφάλους.

69

Θανατηφόροι κεραυνοὶ ἐνσκήπτουσιν οἱ λίθοι.
 Οὐ μόνον δ' ὄπλα θραύονται καὶ μέλη παραχρῆμα,
 οὐ μόνον φεύγει ἡ ζωὴ καὶ ἡ ψυχὴ τὰ στήθη,
 ἀλλὰ δὲν μένει σώματος οὐδὲ προσώπου σχῆμα.
 Ὅσακίς δ' ὑπὸ δόρατος τρωθεῖς τις διετρήθη,
 χωρεῖ ἐμπρὸς, καὶ τὴν πληγὴν διέρχεται τὸ βλῆμα.
 Διὰ μιᾶς εἰσέρχεται πλευρᾶς, δι' ἄλλης φεύγει,
 ἀλλ' ὅμως ἐναφίησι τὸν θάνατον πρὶν ἔβγη.

70

Ἄλλ' ὅμως τοὺς Σαρακηνοὺς ἡ τόση των μανία
 δὲν παύει· οὐδ' ἡ ἄμυνα αὐτῶν ἐχαλαροῦτο.
 Κατὰ τῶν ἀκοντίσεων ἐξέτεινον πανία
 καὶ εἴ τι ἄλλο μαλακὸν, ἐνδίδον εἰς τοσοῦτο,
 ὥστε δὲν ἦν ἀντίστασις εἰς τὰς βολὰς κάμμια,
 κ' ἡ ῥύμη τῆς ἐμπτώσεως ἐκ τούτου ἤλαττοῦτο.
 Ἄν δέ τι μᾶλλον ἐβλεπον ἐκτεθειμένον μέρος,
 ἐκεῖθεν ἐσφενδόμιζον τὰ βέλη πυκνοτέρως.

71

Ἄλλ' αἱ ἐπιτιθέμενοι, τριχὶ διηρημένοι,
 οὐδὲν ψηφοῦντες κώλυμα, εἰς τὰ ἐμπρὸς χωροῦσι.
 Ὑπὸ χελώνης στέγασμα εἰσὶ κεκαλυμμένοι
 τινές, καὶ μὴ φοβούμενοι τὰ βέλη, πολεμοῦσι.
 Οἱ δ' εἰς τὰ τείχη ἔλκουσι τὸν πύργον παντὶ σθένει,
 δὲν ἐπροσπάθει ὁ στρατὸς ὁ ἔνδον ν' ἀποκρούσῃ.
 Τὴν γέφυράν του πύργου πᾶς ζητεῖ νὰ ταπεινώσῃ,
 κ' οἱ χαλκοκέφαλοι κριοὶ τὸ φρούριον κτυπῶσι.

72

Ἄλλ' ὁ Ῥινάλδος ἴσταται, διστάζει ἀμφιβάλλον,
οὐδ' ἄξιόν του θεωρεῖ τὸν κίνδυνον ἐκεῖνον.
Χυδαίαν λέγει τὴν τιμὴν ἣν διαιρεῖ μετ' ἄλλων
κοινὴν νομίζει τὴν ὁδὸν τῶν κοινῶν κινδύνων.
Καὶ βλέμμα ρίπτει πέριξ του, καὶ τὸν ἐλκύει μᾶλλον
εἴ τις ὑπάρχει τοὺς λοιποὺς ἀγῶν ἀποθαβρύνων.
Δι' ὃ καὶ ὅπου ὕψιστον τὸ τεῖχος διετέλει
καὶ ὀχυρώτατον, ἐκεῖ νὰ καθορμήσῃ θέλει.

73

Πρὸς τοὺς ἰππότητας δὲ στραφεὶς τοὺς εἰς τὴν ὁδηγίαν
ὑποκειμένους ἄλλοτε τοῦ ἰσχυροῦ Δυδῶνος
«Αἴσχος, τοῖς εἶπεν, ἀθικτον νὰ μὲν' εἰς ἡσυχίαν
»τὸ τεῖχος τοῦτο, μεταξὺ τοῦ κρατεροῦ ἀγῶνος.
»Πᾶς κίνδυνος ὑποχωρεῖ εἰς ἀληθῆ ἀνδρίαν.
»Τοῖς τολμηροῖς πᾶσα ὁδὸς ἀνοίγεται ἀπόνως.
»Ἀτρόμητοι ὀρμήσωμεν καὶ, κατὰ καταιγίδων
»πληγῶν παντοίων, πλέξωμεν χελώνην ἐξ ἀσπίδων.»

74

Περὶ αὐτὸν συνέρρευσαν, ὡς ἤκουσαν νὰ λέγῃ,
καὶ τὰς ἀσπίδας ὕψωσαν ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς των.
Τὰς ἦνουν δ' ὥστε σιδηρᾶ συνεπυκνώθη στέγη
πρὸς τῶν βελῶν τὴν θύελλαν καὶ πρὸς τὰς προσβολὰς των.
Συνασπισθεῖσα δ' ὑπ' αὐτὴν ἡ φάλαγξ συνελέγη,
καὶ ὤρμησαν. Ἀνθίστατο δ' οὐδὲν εἰς τὰς ὀρμάς των.
Πᾶν δὲ τὸ τοξευόμενον ἐκτύπα τὴν ἀσπίδα
τὴν σύνθετον καὶ στεγανὴν, καὶ φροῦδον ἀπεπήδα.

75

Ἵπὸ τὰ τείχη ἔφθασαν, καὶ ὁ Ῥινάλδος στήνει
κλίμακα, ἥτις ἑκατὸν βαθμῶν καὶ πλεον ἦτο.
Διὰ τοσοῦτο στερεᾶς χειρὸς δὲ τὴν ἐκίνει,
ὥστε ὡς δόναξ εἰς πνοὴν ἀνέμου ἐδονεῖτο.
Ἄλλ' ἂν ἦ κόντος, ἢ δοκὸς, ἢ ἂν βολὴ λιθίνη
τὸν ἔπληττεν, αὐτὸς ἔμπρός· οὐδόλως ἐφοβεῖτο.
Περιφρονεῖ τῶν φονικῶν βλημάτων τὰς ἐμπτώσεις,
καὶ ἂν τὰ ὄρη ἔπιπτον τοῦ Πίνδου καὶ τῆς Ὀσσης.

76

Ὅρος δ' ὀλόκληρον πετρῶν εἰς τὴν ἀσπίδα αἶρει,
καὶ δάσος πῆγνυται βελῶν ἐπὶ τοῦ θώρακός του.
Ἐπὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐγγὺς τὴν μίαν χεῖρα φέρει,
διὰ τῆς ἄλλης δ' ἔκρυπτε τὸ μέτωπον χειρὸς του.
Ῥίπτοντ' κατὰ πόδας του φιλότιμ' οἱ ἑταῖροι,
εἰς μίμησιν κινούμενοι τοῦ παραδείγματός του.
Μετὰ κλιμάκων καὶ αὐτοὶ ἐπέρχονται μεγάλων
πλὴν ἄλλη ἢ ἀνδρία των, κ' ἢ τύχη ἄλλη ἄλλων.

77

Θνήσκει ὁ μὲν, πίπτει ὁ δέ. Ἐμπρός δ' αὐτὸς βαδίζει,
καὶ τοὺς ἐχθροὺς μὲν ἀπειλεῖ, ἐκείνους δ' ἐνθαρρύνει.
Καὶ ἤδη εἰς τὰς πυργωτὰς ἐπάλξεις προσεγγίζει,
καὶ φθάνει μέχρι τοῦ θριγκοῦ, τὰς χεῖρας ὅτ' ἐκτείνῃ.
Συρρέει πλῆθος κατ' αὐτοῦ, ὠθεῖ, τὸν ἐμποδίζει,
καὶ νὰ τὸν ρίψῃ προσπαθεῖ· ἐκεῖνος δ' ἀντιτείνει.
Κατὰ βαθείας φάλαγγος (ὦ θαυμαστοῦ ἀγῶνος!)
ὁ νέος, ἐναέριος σχεδὸν, ἀντέχει μόνος.

78

Ἄντέχει, βαίνει, προχωρεῖ, κ' ἐνδυναμοῦται βαίνων.
 Ὡς εἰς τὸ δένδρον φαίνεται συμβαῖνον τῶν φοινίκων
 ὅτι, ὁπότε εἰς αὐτὸ βαρύνῃ ἄχθος ξένον,
 ὀρθοῦται πιεζόμενον ἀντὶ νὰ κλίν' ὑπῆκον,
 οὕτως ἀνθίστατο αὐτὸς κατ' ἀντιτεταγμένων
 φαλάγγων, καὶ πᾶν πρόσκομμα τὰ ὄπλα του ἐνίκων.
 Ἐπὶ τὸ τεῖχος ρίπτεται· τὸ κυριεύει· τρόμον
 ἐμπνέει· καὶ διήνοιξε τοῖς ἐπομένοις δρόμον.

79

Καὶ πρῶτον πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτὸς τοῦ Βουλλιῶνος
 κύψας, παρέσχεν ἑαυτὸν ἐπίκουρον σωτῆρα.
 Τῆς κλίμακος ἐξέπιπτεν ἐκεῖνος· πλήν συγχρόνως
 ὁ ἥρωσ τῶ ἐξέτεινε τὴν βοηθὸν του χεῖρα.
 Πλήν ἄλλαι τύχαι ἀλλαχοῦ εἰσὶ τοῦ ἡγεμόνος·
 ἄλλους κινδύνους εἰς αὐτὸν ἐπέκλωθεν ἡ μοῖρα.
 Ἐκεῖ πρὸς ἄνδρας τῶν ἀνδρῶν ὁ πόλεμος δὲν ἦτον,
 ἀλλ' ἐπολέμουν μηχανῶν δυνάμεις μεταξὺ των.

80

Κορμὸν ἐπὶ τὰ τεῖχη των ἀνήγειραν οἱ Σύροι,
 ὅστις πρὸς ἄλλα ἐκκοπεῖς, ἦν πλοίου πρὶν κεραία.
 Δοκὸς δ' ἦς ἐνισχύουσι χαλκοῖ τὸ πέρας γύροι,
 κρεμᾶτ' ἐγκάρσιος αὐτῇ, κ' ἦν φοβερά ἡ θέα.
 Πρὸς τὰ ὀπίσω φέρεται, ὡς πρότονος τὴν σύρει,
 καὶ εἶτα, ὡς ἀφίεται, ὀρμᾶ ἐμπρὸς ραγδαία,
 ὡς τὴν χελώνην, ἣτις νῦν τὴν κεφαλὴν συστέλλει
 εἰς τὸ ὄστοῦν, καὶ ἔξω νῦν ὡς βέλος αὐτὴν στέλλει.

81

Προσβάλλ' ἡ εὐπαγῆς δοκός, καὶ οὕτω κατισχύει
 ἡ φοβερὰ τῆς προσβολῆς, ἣν ἐπαναλαμβάνει,
 ὥστε συνθέσεις καὶ ἀρμός τῶν ξύλων παραλύει,
 ὁ πύργος δὲ καταστροφὴν ἀπειληθεὶς ἐφάνη.
 Αὐτὸς πλὴν πρὸς τὸν κίνδυνον ἐπίνοϊαν ἐγκλείει.
 Αἴφνης διπλῆ προσέκυψε τῶν κόλπων τοῦ δρεπάνη.
 Κινούμεναι δ' ἀμφοτέραι σοφῶς κ' ἐν συμφωνίᾳ,
 τὰ τὴν δοκὸν συνέχοντα διέκοψαν σχοινία.

82.

Ὡς βράχου ὄγκος μέγιστος ὃν ἢ ὁ χρόνος φ'εῖρων
 ἢ τῶν ἀνέμων ἢ ὄρμη ἐξ ὄρους καταβράσσει,
 κατακυλίετ' ἐρημῶν, κ' εἰς τ' ἄλματά του σύρων
 ἀνδρῶν ἐπαύλεις, κ' ἐνταυτῷ καὶ ποίμνια καὶ δάση,
 ὁμοίως πίπτει κ' ἡ δοκός, σκιρτῶσα δι' ἀπείρων
 ἀνδρῶν καὶ ὄπλων καὶ σκευῶν, καὶ πλήττει καὶ πατάσσει.
 Ὁ πύργος εἰς τὴν πτώσιν τῆς ἅπαξ καὶ δις ἐκρούσθη·
 τὸ τεῖχος τρέμει, ἀντηχοῦν τὸ πέριξ πᾶν ἠκούσθη.

83

Ὁ Βουλλιῶν ἐνόμισεν ἐκπολιορκηθεῖσα
 ἡ πόλις ὅτι ἔπεσεν ἐν ταύταις ταῖς ἐφόδοις.
 Ἄλλ' αἰφνιδίως ἐπ' αὐτὸν λιγνὺς σαπρὰ χυθεῖσα,
 τῷ πνέει κατὰ πρόσωπον πῦρ καὶ καπνοὺς δυσώδεις.
 Τὸ σπηλαιῶδες Μονγιβέλ οὐδέποτε ἐφύσα
 ἀτμοὺς τοσοῦτους φλογεροὺς καὶ πνιγηρῶς θειώδεις·
 οὐδ' ἐν Ἰνδίαῖς ἐξεμεῖ ὁ ἥλιος τοῦ θέρους
 πονηροτέρους καύσωνας καὶ τούτων θερμοτέρους.

84

Κόντοι καὶ κύκλοι φλογεροὶ κ' ἔμπρηστικά δοχεῖα
 μέλαν ἐξέπεμπον τὸ πῦρ, ἢ ἐρυθρὸν ὡς αἷμα.
 Δυσώδης πνέει ὁ καπνὸς, βιβρώσκ' ἢ φλόξ ἀγρία·
 κρότοι καὶ λάμψεις πλήττουσι τὰ ὦτα καὶ τὸ βλέμμα.
 Τὰ ὑγρὰ δέρματα μικρὰ θὰ ἦσαν προστασία,
 ἃ περίξ εἰς προφύλαξιν ἢ μηχανὴ ἐκρέμα.
 Τὸ δέρμα ὕδρου, καὶ ρικνὸν κατέστη. Ἄν ἀρνῆται
 ὁ οὐρανὸς βοήθειαν, ταχέως πυρπολεῖται.

85

Ὁ μεγαλόφρων δ' ἡγεμῶν, τὰ ἑαυτὸν προτάττων,
 τὴν ὄψιν τὴν ἀτρόμητον, τὴν θέσιν δὲν ἀλλάσσει,
 καὶ τοὺς ἀπομακρύνοντας τὰς φλόγας τῶν δερμάτων
 τοὺς ὑδροχόους, παραινεῖ, θαρρύνει, διατάσσει.
 Τοιαύτη δ' ἦν ἡ θέσις των καὶ ἡ δυσχέρειά των,
 ὥστε τὸ ὕδωρ ἤρχισε νὰ λείπη ἐπὶ πᾶσι.
 Τότ' αἰφνιδίως ἄνεμον ἐκπέμπουσι τὰ νέφη,
 καὶ οὗτος τὴν πυρκαϊάν κατὰ τῶν Σύρων στρέφει.

86

Ἐπὶ τὰς φλόγας τὸν καπνὸν, τὰς φλόγας δ' ἀνατρέπει
 ὁ ἄνεμος, ὅπου εἰσὶ διφθέραι ἠρτημέναι.
 Ἐκόρῳσεν ἢ μαλακὴ, ἢ εὐπρηστός των σκέπη,
 καὶ παρανάλωμα πυρὸς εἰσὶ, τετεφρωμέναι.
 ὦ στρατηγὲ τρισένδοξε, ἢ, ἂν εἰπῶ ὡς πρέπει,
 ὦ ἄρχον θεοφρούρητε, θεοπεφιλημένε,
 ὁ οὐρανὸς δπλίζεται σωτῆρ καὶ σύμμαχός σου,
 καὶ τοὺς ἀνέμους ἢ κλαγγὴ καλεῖ τῆς σάλπιγγός σου.

87

Ἄλλ' ἦν πολὺς τοῦ Ἰσμηνοῦ ὁ χόλος, τοῦ ἀπίστου.
 Ὡς εἶδε πῶς τὸ θεῖόν του κ' ἠφλόξ ὠπισθοδρόμει,
 ἐπεκαλέσθη δεύτερον τὰς τέχνας τὰς ψευδεῖς του,
 ἐλπίζων πῶς τῆς φύσεως θ' ἀλλάξωσιν οἱ νόμοι·
 κ' ἐν μέσῳ δύω ὁπαδῶν τῆς φαύλης μαγικῆς του
 εἰς τὰς ἐπάλλξεις τῶν τειχῶν προέκυψεν ἀκόμη.
 Μέλας, δασὺς καὶ αὐχμηρὸς, ὡς ἦτον μετὰ τούτων,
 μετ' ἐριννύων ἔλεγες ὁ Χάρων ἢ ὁ Πλούτων.

88

Ἦδ' οἱ φρικτοὶ ψιθυρισμοὶ ἠκούοντο ἐκεῖνοι
 οὓς τρέμουσιν ὁ Κωκυτὸς καὶ ἡ Ἀχερουσία.
 Ἦν ἤδη μέλας ὁ ἀήρ, καὶ λαίλαιψ τὸν ἐκίνει,
 κ' ἐζώννυε τὸν ἥλιον στεφάνη ἀπαισία,
 ὁπότε πέτρα φοβερά (ἦν σφαῖρα δὲ λιθίνη)
 ἀπὸ τοῦ πύργου ρίπτεται, ὡς ὄρος τεραστία,
 καὶ σφοδρῶς οὕτω μεταξὺ καὶ τῶν τριῶν ἐνσκήπτει,
 ὥστ' ἐν μιᾷ ἐπλάκωσεν αὐτοὺς, νεκροὺς τοὺς ρίπτει.

89

Οὕτω τὰ βέβηλα ὄστα τῶν μισητῶν γοήτων
 τελέως συνετρίβησαν κ' ἐγένοντο παιπάλη.
 Τοιοῦτοτρόπως ὁ τροχὸς τοῦ μυλωθροῦ τὸν σῖτον
 συνθλαῖ περιστρεφόμενος, κ' εἰς κόνιν μεταβάλλει.
 Γογγύζοντα τὰ πνεύματα ὁμοῦ τὰ ἐναγῆ των
 ἔφυγον τὴν ὠραίαν γῆν καὶ τοῦ φωτὸς τὰ κάλλη
 πρὸς ζόφον ἀτελεύτητον, κολάσεις αἰωνίας.
 Θνητοὶ, ἰδέτε, κ' εἰς ὁδὸν βαδίζετ' εὐσεβείας.

90

Ὁ πύργος οὕτω κατορθοῖ λοιπὸν νὰ προσπελάσῃ,
 ὅστις ὑπερασπίζεται τὴν τοῦ πυρός μανίαν,
 ὥστε τὴν γέφυραν κενῶν, νὰ τὴν καταβιάσῃ
 εὐκόλως εἰς τὴν ἔπαλξιν τοῦ τείχους τὴν πλησίαν.
 Ἄλλ' ἔσπευσεν ὁ Σολιμάν ὁ ἄτρομος νὰ φθάσῃ,
 καὶ ἤθελε τὴν δίοδον νὰ κόψῃ τὴν βραχεῖαν.
 Κτυπᾶ, καὶ πάλιν· κ' ἤθελε τὴν κόψῃ ὁ ἀνδρεῖος,
 ἂν πύργος δὲν προσήρχετο καὶ ἄλλος αἰφνιδίως.

91

Αὐξάνουσα ἡ μηχανὴ ἡ φοβερὰ ἐκείνη,
 παρίσταται πελώριος, κ' ἐπίκειται τῇ πόλει.
 Εἰς ὄψιν αὐτῆς ἔκπληκτοι οἱ Τοῦρκοι εἶχον μείνει,
 θαυμάζοντες πῶς ὑπ' αὐτὴν ἡ πόλις ἦτον ὅλη.
 Ἄλλ' ὁ θρασὺς Ὀθωμανὸς τὴν θέσιν δὲν ἀφήνει,
 ἂν καὶ ὁ πύργος ἐπ' αὐτὸν δεινῶς ἐπετροβόλει.
 Οὐδόλως ἀπελπίζεται τὴν γέφυραν νὰ σχίσῃ,
 καὶ τόλμην νέαν τοῖς δειλοῖς ζητεῖ νὰ ἐμφυσήσῃ.

92

Αἴφνης, ἰδοὺ ὁ Ῥαφαήλ, τοῖς ἄλλοις ἀοράτως
 προκύψας, εἰς τοῦ ἀρχηγοῦ τὰς ὄψεις ἐπεφάνη.
 Ὅπλα οὐράνια φορεῖ, καὶ σβέει κατὰ κράτος
 τὸν ἥλιον, ὃς εἰς ἀχλὺν νεφέλης δὲν λανθάνει.
 «Ἴδου, τῷ λέγει, ὁ καιρὸς ὃς ὠρίσε θεσφάτως
 »ἐλευθερίαν τῇ Σιών· ἰδοὺ, ἡ ὥρα φθάνει.
 »Μὴ κλειεῖ, μὴ τοὺς ὀφθαλμοὺς τεθαμβωμένους κλειεῖ.
 »Ἴδὲ ὅποῖαι τ' οὐρανοῦ, ὅπῳ ἐπικουρίαι.

93

» Στρέφον τὸ βλέμμα νὰ ἰδῆς ἐπάνω τῶν ἀέρων
 » τῶν ἀχανῶν φερόμενον τὸ πλῆθος στρατοῦ τόσο.
 » Ἐγὼ κατῆλθον ἐπὶ σέ, καὶ σέ φωτίζω, αἴρων
 » τὸ νέφος τὸ ἀνθρώπινον ἐκ τῆς ὀράσεώς σου,
 » τὸ σκότη ἐπὶ τὰς θνητὰς αἰσθήσεις ὑμῶν φέρον.
 » Οὕτω γυμνὰ θενὰ ἰδῆς τὰ πνεύματα ἐμπρός σου.
 » Ὁ δ' ὀφθαλμός σου εἰς τὸ φῶς θὰ πλεύσῃ, ὑπομείνας
 » ἐπὶ μικρὸν τὰς πανσθενεῖς ἀγγελικὰς ἀκτῖνας.

94

» Ἴδου ἡ φάλαγξ τῶν πιστῶν ὑπὲρ Χριστοῦ πεσόντων.
 » Ἐν οὐρανοῖς συγκάθηνται μετὰ τῶν μακαρίων.
 » Συμπολεμοῦσι μετὰ σοῦ· οὐδὲ τὸν πόλεμόν των
 » θὰ παύσωσι, πρὶν τελεσθῆ τὸ ἔργον τὸ ἀνδρείον.
 » Ἴδὲ τὴν κόνιν, τὸν καπνὸν ὡς κυματοῦντα πόντον,
 » καὶ τινα ἐν τῷ μέσῳ των ἐρείπια φρουρίων.
 » Ὁ Οὕγων πολεμῶν ἐκεῖ τὴν κόνιν ἐξεγείρει,
 » κ' εἰς τὰ πυργώματα ὀρμῶν, τὰς βάσεις αὐτῶν φθείρει.

95

» Ἴδου παρέκει ὁ Δυδῶν, τὴν πύλην τὴν βορείαν
 » διὰ σιδήρου καὶ πυρὸς καρτερικῶς προσβάλλων,
 » ἔπλα διδούς, τῶν μαχητῶν ἐξάπτει τὴν ἀνδρίαν,
 » καὶ εἰς ἐφόδους τοὺς καλεῖ, τὰς κλίμακας ἐμβάλλων.
 » Ὁ δ' εἰς τὸν λόφον, ὁ φορῶν τὸν ἱερὸν μανδύαν,
 » κ' εἰς στέμμα ἱερατικὸν τὴν κόμην περιβάλλων,
 » ὁ Ἀδεμάρ, ψυχῶν ποιμὴν, ἀνὴρ τῶν μακαρίων,
 » ἰδέ τον πῶς σὰς εὐλογεῖ, Σταυροῦ ποιῶν σημεῖον.

» Ἀνάτεινον τὸ βλέμμα σου. Φαλάγγων ἀηττήτων
 » εἰς τοὺς ἀέρας θὰ ἰδῆς τὰς οὐρανίας τάξεις.»
 Ἄνέβλεψε, κ' ἦν ἔμπλεων στρατῶν πτεροφορήτων
 τὸ πᾶν, καὶ ἦσαν εὐπρεπεῖς αὐτῶν αἱ παραλλάξεις.
 Τρεῖς ἀπετέλουν φάλαγγας, κ' ἐκάστη φάλαγγε ἦτον
 διηρημένη εἰς τριῶν ταγμάτων παρατάξεις.
 Αὐταὶ δὲ πλησιάζουσαι τὸ κέντρον, ἐπυκνοῦντο,
 καὶ πρὸς τὴν περιφέρειαν χωροῦσαι, ἡραιοῦντο.

Ἐκθάμβους κλίνει ὀφθαλμούς, καὶ οὔτι διακρίνει
 τοῦ θαυμαστοῦ ὄραματος ὅποτε τοὺς ἐγείρη.
 Ἄλλ' ὅτε πρὸς τοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ τοὺς διευθύνῃ,
 χαίρων γνωρίζει πανταχοῦ τὴν νίκην αὐτῶν πλήρη.
 Πῶς ὁ Ῥινάλδος ἥρωας εἰς ἀνοδὸν ἐκίνει
 βλέπει πολλοὺς, καὶ πίπτουσι τριγύρω του οἱ Σύροι.
 Ὁ ἄρχων, ἀνυπόμονος τοῦντεῦθεν, δὲν διστάζει,
 καὶ τὴν σημαίαν τῆς χειρὸς τοῦ φέροντος ἀρπάζει.

Καὶ εἰς τὴν γέφυραν ὄρμα· πλήν τῆς ἐμπρὸς πορείας
 ὁ Σολιμὰν ὁ ἄγριος αὐτὸν ἀποκωλύει.
 Ἦν μικροτάτη ἀτραπὸς, ἀλλ' ἦν σκηνὴ ἀνδρίας,
 ἦν βραχὺς τόπος καὶ καιρὸς μεγάλην θὰ δεικνύη.
 Καὶ ὁ Σουλτάνος ἔκραξε πῶς ὑπὲρ ἀλλοτρίας
 ζωῆς, ἐνταῦθα πρόθυμος τὴν ἐδικήν του θύει·
 «Κόψατε εἰς τὰ νῶτά μου τὴν γέφυραν, νὰ μείνω
 » λεία ἐκείνων. Λεία των φρικτῆ θενὰ τοῖς γίνω.»

99

Ἄλλ' ὁ Ῥινάλδος ἔφθασεν εἰς τὰς στιγμὰς ἐκεῖνας,
 κ' ἐμπρός του εἰς φυγὴν καθεὶς ἐτρέπετο δρομαῖος.
 «Τί πράττω; εἶπε τότε· τί, παρὰ νὰ πέσω μείνας;
 »Νὰ πέσω; Ἄν ἀπέθνησκον, θ' ἀπέθνησκον ματαίως.»
 Καὶ ἄλλας ἔχων κατὰ νοῦν καὶ μελετῶν ἀμύνας,
 εἰς τὸν ἐχθρὸν τὴν γέφυραν κατέλιπε ταχέως,
 ὃς ἠκολούθει ἀπειλῶν, κ' ἐπήδησεν, ἰδρύων
 ἐπὶ τὸ τεῖχος τοῦ Σταυροῦ τὸ πάνσεπτον σημεῖον.

100

Τὸ τροπαιοῦχον ἔμβλημα ἀνοίγει τὰς πτυχὰς του,
 κ' εἰς πᾶσαν μεγαλοφανῶς διεύθυνσιν τὰς στρέφει.
 Ἡ αὔρα ὡς μετὰ πνοῆς τὸ πλήττει εὐσεβάστου,
 καὶ τοῦ ἡλίου ἢ ἀκτὶς χρυσῆ τὸ περιστέφει.
 Βέλη προσρίπτονται πολλά· πλήν χαλαροῖ ἐκάστου
 τὴν ρύμην, ἣ ἐξ οὗ ὄρμα, ἐκεῖ τὸ ἐπιστρέφει.
 Καὶ ἡ Σιών ἐφαίνετο ὡς ἂν τὸ προσεκύνει,
 καὶ τ' ὄρος τῆς ἐνόμιζες ὅτι λατρεῦον κλίνει.

101

Θριάμβου τότε ὕψωσε κραυγὰς ἑορτασίμους
 ἐκάστη φάλαγξ μαχητῶν, δηλοῦσα τὴν χαρὰν τῆς·
 καὶ τῶν κραυγῶν ἀντήχησαν εἰς κορυφὰς ἐρήμους
 αἱ τελευταῖαι συλλαβαί, νέων θριάμβων μάντις.
 Καὶ ὁ Ταγκρέδης δ' ἐνταυτῶ, νικήσας τοὺς ἀλκίμους
 φραγμοὺς, οὓς τῶ ἀντέταπτεν ὁ ἄγριος Ἀργάντης,
 κ' ἐκ τῆς γεφύρας καὶ αὐτὸς πηδῶν εἰς προμαχῶνα,
 ἔστησ' ἐπίσης τοῦ Σταυροῦ τὴν ἱερὰν εἰκόνα.

402

Πρὸς νότον ἦν ὁ τύραννος ὁ τῶν Παλαιστινίων,
καὶ ὁ 'Ραιμόνδος πρὸς αὐτὸν ἐμάχετο ὁ γέρων.
'Ο Τούρκος δὲ τὸν Γάσκωνα ἀπέκρουε, κωλύων
ἐκ τῶν τειχῶν τὸν ἔσχατον τῶν πύργων τῶν ἑτέρων·
διότι περὶ ἑαυτὸν τὸ ἄνθος τῶν ἀνδρείων
πεισματωδῶν πολεμιστῶν ἐκεῖνος ἦλθε φέρων.
Κ' ἦν μὲν ἐνταῦθα τῶν τειχῶν ἡ στερεότης ἦττων,
τῶν μηχανῶν ὁ ἀριθμὸς ὑπέρτερος πλὴν ἦτον.

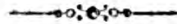
403

'Αλλ' οὐδ' ὁ πύργος ἤγγισε τὸ φρούριον, καὶ μόνον
μετὰ βραδύτητος χωρεῖ καὶ μετὰ δυσχερείας.
Οὐδ' εἰς τὴν τέχνην ἐφικτὸν κ' εἰς τῶν χειρῶν τὸν πόνον
να ὀμαλύνη τὰς ἐκεῖ ὑπῆρξε δυσχωρίας.
'Εν τούτοις οἱ 'Οθωμανοὶ, κ' ἡ φάλαγξ τῶν Γασκόνων
τὰς χαρμοσύνους ἤκουσαν τῆς νίκης εὐφημίας.
'Ο δὲ λαμπρὸς ἀλαλαγμὸς τοὺς τειχομάχους πείθει
πῶς τὸ πρᾶνὲς τῆς πόλεως ἐξεπολιορκήθη.

404

'Ο δὲ 'Ραιμόνδος, τὴν φωνὴν τὴν γηραιὰν ἐγείρων
«Σύντροφοι, κράζει, χαίρετε! Τὸ φρούριον ἐάλω.
»Πίπτει λοιπὸν χωρὶς ἡμῶν! 'Η θέσις ἡμῶν χειρῶν
»τῶν ἄλλων ἔσσετ' ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ τῷ μεγάλῳ;»
Δὴ τότε καὶ ὁ Βασιλεὺς ἀναχωρεῖ τῶν Σύρων,
τὰς ἀντιστάσεις ἀπογνοῦς· κ' ἐλθὼν εἰς μέρος ἄλλο,
ἔχον τὰ τεῖχη ὀχυρὰ, δυσκόλους τὰς προσόδους,
ἤλπισ' ἐκεῖ πῶς ν' ἀντιστῆ ἡμπόρ' εἰς τὰς ἐφόδους.

Καὶ ἤδη θριαμβευτικῶς πᾶς ὁ στρατὸς εἰσβάλλει,
τὰ τεῖχ' ὑπεραλόμενος, διὰ πυλῶν εἰσδύων.
Τὰ πάντα πέριξ του νικᾶ, κρημνίζει, καταβάλλει,
καὶ ῥίπτ' εἰς τέφραν, καὶ σωρὸν ἀμόρφων ἐρειπίων.
Περιπλανᾶται ἡ ὀργὴ τοῦ ξίφους ἡ μεγάλη,
μετὰ τῆς φρίκης καὶ σφαγῆς, τῶν δύο ἐριννύων·
κ' εἰς ποταμοὺς ἀχνίζοντας, καὶ εἰς αἱμάτων πόντον
κυμαίνονται τὰ σώματα θανόντων καὶ θνησκόντων.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΕΚΑΤΗ ΕΝΝΑΤΗ

1

Τοὺς Τούρκους θάνατος, φυγή, ἢ δόγμα ἡγεμόνος
εἶχ' ἐξελάσει τῶν τειχῶν, κ' ἦν ἔρημον τὸ τεῖχος.
Ἄλλ' ὁ Ἀργάντης ἄτρομος, ἐπίμονος, καὶ μόνος
εἰς τὰς ἐπάλλξεις τὰς κενὰς παρέμενε νῆσυχως.
Τὸ μέτωπον ἀτάραχον καὶ φοβερόν συγχρόνως,
πρὸς τοὺς νικήσαντας ἐχθροὺς ἐμάχετο εὐψύχως,
τῆς ἥττης φορητότερον τὸν θάνατον εὐρίσκων,
κ' ἐπιθυμῶν νὰ φαίνεται ἀήττητος καὶ θνήσκων.

2

Πολλοὶ ἐπῆλθον κατ' αὐτοῦ· πλὴν φοβερότερός των
ἦν ὁ Ταγκρέδης, ἀπειλῶν πληγὴν καιριωτάτην.
Εἰς τὸν Ἀργάντην μαχητῆς δὲν ἦν ἐκ τῶν ἀγνώστων.
Πολλάκις συνηνητήθησαν· κ' εἰς μάχην τὴν ὑστάτην
μεθ' ἕξ ἡμέρας ἀπ' αὐτῆς τῆς συνεντεύξεώς των
νὰ ἐπανέλθῃ ὤμοσεν, ἀλλ' ὤμοσεν εἰς μάτην.
Τῷ κράζει ὁ Ὄθωμανός· « Ἴδοὺ αἱ ὑποσχέσεις,
» Ταγκρέδη; Τώρα ἔρχεσαι τὸν ὄρκον νὰ τελέσῃς;

3

» Ἐξώρας ἦλθες, καὶ οὐχὶ κἄν μόνος. Δὲν φροντίζω.
 » Πεῖραν τῶν ὅπλων μου ποθεῖς; Θὰ λάβῃς κατὰ τάχος,
 » ἂν καὶ παρουσιάζεσαι, ὡς ἀληθῶς νομίζω,
 » ἐμπρός μου ὡς μηχανικὸς, οὐχὶ ὡς ὀπλομάχος.
 » Ἄλλ' ἔστω. Πρὸ τοῦ στήθους σου—ἐγὼ δὲν σ' ἐμποδίζω—
 » λόχους παράταξον πυκνοὺς, καὶ θές ἀσπίδων πάχος.
 » Μὴ φρόνει δ' ὅτι τὴν πληγὴν ἐκ ξίφους ὀξυτάτου,
 » γυναικοκτόνε φοβερὲ, θὰ φύγῃς τοῦ θανάτου.»

4

Ἄλλ' ὁ Ταγκρέδης ἤκουε καὶ γαύρως ἐμειδία,
 κ' ὑπερηφάνως ἔλεγε καὶ ἐν περιφρονήσει·
 « Ἄν ἡ ἐμὴ ἐπάνοδος σοὶ φαίνεται βραδεῖα,
 » νὰ σοὶ φανῇ τὰ μάλιστα ταχεῖα δὲν θ' ἀργήσῃ.
 » Ἡμῶν ἐν μέσῳ θὰ ποθῆς ἡ θάλασσα εὐρεῖα
 » νὰ παρεμπέσῃ, Ἄλπεων σειρὰ νὰ μᾶς χωρίσῃ.
 » Ὅτι δ' ἀνάδρως δειλιῶν δὲν ἔμεινα ὀπίσω,
 » θὰ τὸ ἰδῆς μετ' οὐ πολὺ. Δι' ἔργων θὰ σὲ πείσω.

5

» Ἐλθέ λοιπὸν, κατὰβῆθι εἰς τὴν μονομαχίαν
 » σὺ, τῶν ἡρώων ὁ φονεὺς, σὺ ὁ γιγαντοκτόνος.
 » Σὲ προκαλεῖ ὁ εἰς σφαγὴν κομπάζων γυναικείαν.»
 Εἶτα τοὺς στρατιώτας του μακρύνων τοῦ ἀγῶνος,
 φωνὴν ἐγείρει πρὸς αὐτῶν τὰ τάγματα ὀξεῖαν.
 « Ἄς παύσῃ, λέγει, κατ' αὐτοῦ ἐπίθεσις καὶ φόνος.
 » Μὴ τὸν παρενοχλήσητε, διότι εἶν' ἐχθρὸς μου,
 » ἐχθρὸς ἀρχαῖος, καὶ οὐχὶ κοινός, ἀλλ' ἰδιός μου.»

6

Καὶ εἶπεν ὁ Κιρκάσιος· «Ὡς θέλεις, μετὰ πλείστων,
 » ἢ μόνος κάτελθε, μικρὸν αὐτὸ μ' ἐνδιαφέρει.
 » Ἐμπρὸς τοῦ πλήθους, ἢ ἐντὸς ἐρήμων παραβύστων
 » φέρε τὸν πόλεμον· ἐκεῖ θέλω κ' ἐγὼ τὸν φέρει.»
 Ὡς δ' ἐγένεν ἡ φοβερά ἐκείνη σύμβασις των,
 οἱ δὺ' ἑμοῦ ἀπέρχονται εἰς τὰ τῆς μάχης μέρη.
 Τὸ μῖσος τοὺς ἀκολουθεῖ, καὶ ἡ ὀργὴ ἀλλήλων
 εἰς σωτηρίαν ἦν αὐτοῖς, ὡς προστασία φίλων.

7

Εἰς τοῦ Ταγκρέδου τὴν ψυχὴν ζῆλος τιμῆς κινεῖται,
 ὃν θέλ' εἰς τοῦ Ὀθωμανοῦ τὸ αἷμα νὰ κορέσῃ.
 Νομίζ' ἡ ἀγανάκτησις αὐτοῦ πῶς ἀδικεῖται
 καὶ μία μόνη ἂν σταγὼν δι' ἄλλης χειρὸς πέσῃ.
 Τὸν προασπίζει, καὶ «Αὐτοῦ φεισθῆτε, ὦ! φεισθῆτε»,
 φωνάζ' εἰς ὄσους ἀπαντᾶ ἐν φιλεκδίκῳ ζέσει.
 Οὕτω διὰ τῶν φίλων του, ἐὰν καὶ κατεβῶν,
 ἐξεῦρε τρόπον τὸν ἐχθρὸν νὰ διαγάγῃ σῶον.

8

Ἐξέρχονται τῆς πόλεως, μακρὰν τῶν σκηνωμάτων,
 καὶ στρέφουσι πρὸς τοὺς αὐτὰ κατέχοντας τὰ νῶτα·
 καὶ στενωπὸν διὰ πολλῶν διέρχοντ' ἐλιγμάτων,
 πρὸς τόπον ἀπολήγουσαν μακρὰν ἀφεστηκότα.
 Κοιλὰς ἦν. Λόφων στέφανος πολλῶν αὐτὴν ἐμφράττων,
 ἐστένευε, καὶ τ' οὐρανοῦ ἀπέκλειε τὰ φῶτα.
 Οἱ λόφοι δ' ὡς εἰς στάδιον, ἢ εἰς θεάτρου κοῖλον,
 στρογγύλως ἐκτεινόμενοι, προεῖχον ἐπ' ἀλλήλων.

9

Ἐνταῦθα φθάντες ἕστησαν. Πλὴν πρὸς τὴν προθουμένην πόλιν διστάζον στρέφεται τὸ βλέμμα τοῦ Ἀργάντου.

Ὁ δὲ Ταγκρέδης, κατιδὼν ἀσπίδος στερουμένην τὴν χειρὰ του, τὴν ἑαυτοῦ ἀπέρριψε μακρὰν του· κ' ἠρώτησε τί σκέπτεται, ἐὰν τὴν ὠρισμένην ὥραν τρομάξῃ, προορῶν τὸ τέλος ἐπιστάν του.
«Ἴσως, τῷ λέγει, σ' ἔσωζεν ἂν πρὶν τὸ προεώρας.
» Ἦδη νὰ ἔχῃς δι' αὐτὸ δειλίαν, εἶν' ἐξώρας.»

10

«Ἡ βασιλὶς τῶν πόλεων, ἐκεῖνος ἀπεκρίθη,
» εἰς ἣν ἐξ ἀρχαιότητος ὑπῆκ' ἡ Ἰουδαία
» μ' ἀπασχολεῖ. Ἡ εὐγενὴς κατέπεσ', ἐνικήθη,
» κ' ἦν πᾶσά μου προσπάθεια ὑπὲρ αὐτῆς ματαία.
» Μικρὰ δ' ἀποζημίωσις ἐμοὶ παρεχωρήθη
» ἢ κεφαλὴ σου, ἔρμαιον καὶ λεία μου βεβαία.»
Σιγαῖ, καὶ προφυλάξεων πλήρεις εἰσὶν ὁμοίων,
διότι ἤξευρον ὁ εἷς τὸν ἕτερον ἀνδρεῖον.

11

Ὁ μὲν Ταγκρέδης εὐστροφος, γοργὸς εἰς τὰς κινήσεις, τὴν χεῖρα ἔχει ἑλαφρὰν, ὠκὺν τὸν πόδα ἔχει.
Ὁ δὲ Ἀργάντης τῶν μελῶν τὸ μέγεθος, κ' ἐπίσης ὀλόκληρον τῆς κεφαλῆς τὸ ὕψος ὑπερέχει.
Ἐκεῖνος χαίρ' εἰς τὰς τροφὰς καὶ εἰς τὰς ἐφορμήσεις, δι' ὧν συνέχεται, κτυπᾷ, προσβάλλει καὶ ἀντέχει, κ' εἶν' ἐπιδεξιώτατος, ἂν ξίφος ξίφος κρούῃ, τὸ τοῦ ἐχθροῦ του ν' ἀπαντᾷ καὶ νὰ τὸ ἀποκρούῃ.

12

Αὐτὸς δὲ εἶναι σώματος στεῖροῦ καὶ ἀκραδάντου,
τὴν τέχνην ἴσῃν ἔχων μὲν, τὸν τρόπον πλὴν ἀλλοῖον.
Τείνει ἔμπρὸς τὴν ἰσχυρὰν ὀγκώδη δεξιάν του,
σῶμα, οὐ σίδηρον κτυπᾷ ὁ σιδηροῦς βραχίων.
Ὁ δὲ, ζητεῖ τὸ κεχηνὸς τῶν ὅπλων τοῦ Ἀργάντου,
σκοποῦντος εἰς τὸ πρόσωπον ἐκείνου ἐναντίον,
καὶ ἀπειλοῦντος, κ' ἐνταυτῷ ζητοῦντος ν' ἀποκλείη
τὰς ἀδοκίτους προσβολὰς τοῦ ξίφους ὃ εἰσδύει.

13

Ὅμοίως ὅτε πρὸ ποδῶν ὑπάρχη ναυμαχία,
χωρὶς τὸν πόντον ἢ βορρᾶς ἢ νότος νὰ ταραττή,
καὶ εἶναι ἴσος ὁ ἀγὼν ἀλλ' ἄνισα τὰ πλοῖα,
κ' ἡ μὲν μεγίστη ἔστι ναῦς, ἡ δ' εὐκίνητοτάτη·
ἔμπρὸς, ὀπίσω φέρεται, προσβάλλουσα ταχεῖα,
αὕτη, ἡ δ' ἄλλη ἄσειστον τὴν πρῶραν ἀντιτάττει·
καὶ ὅτε ἀλλεπάλληλον ἢ ἐλαφρὰ τὴν πλήσση,
αὕτη ὀγκώδης ἀπειλεῖ νὰ τὴν καταποντίσῃ,

14

Νὰ ὑπεισδύσῃ προσπαθεῖ εὐκάμπτως ὁ Λατῖνος,
καὶ ν' ἀποφύγῃ τὰς πληγὰς συγχρόνως τοῦ Ἀργάντου.
Πλὴν κατὰ μέσους ὀφθαλμοὺς τῷ ἔτεινεν ἐκεῖνος
τὸ ξίφος, πᾶσαν ἀψηφοῦν ματαίαν ἄμυνάν του·
οὕτω βιαίως δ' ἐπληξεν αὐτὸν κ' ἐπικινδύνως,
ὥστε τοῦ ξίφους ἡ αἰχμὴ εἰσέδ' εἰς τὴν πλευράν του.
Εἶπε δὲ, βλέπων τῆς πληγῆς τὸ αἷμα τῆς βαθείας·
«Ὁ ξιφομάχος ἠττηται εἰς τὰς ξιφομαχίας!»

45

Εἰς τοῦ Ταγκρέδου τὴν ψυχὴν ὄργῃ ὁμοῦ κ' αἰσχύνῃ
 ἐφλέχθη. Παραδίδεται εἰς μῖσος καὶ μανίαν·
 καὶ πόθος ἐκδικήσεως τοσοῦτο τὸν ἐκίνει,
 ὥστ' ἐθεώρει ἥττάν του τὴν νίκημ τὴν βραδεῖαν.
 Θέλει τὴν νέαν ὕβριν του εἰς αἶμα ν' ἀποπλύνῃ,
 κ' εἰς τὰς ὀπὰς ἀποσκοπεῖ τοῦ κράνουσ κατ' εὐθεῖαν.
 Ὁ ἄλλοσ τὸν ἀπέκρουσεν· ὁ δ' ἀπὸ βραχυτέρας
 προσβάλλει ἀποστάσεωσ τοῦ μήκουσ τῆσ μαχαίρασ.

46

Ἐφώρμησεν ἀριστερῶσ, καὶ διὰ τῆσ λαιᾶσ του
 τὸν δεξιὸν βραχίονα συνέλαβε τοῦ ἄλλου.
 Πρὸσ δέ, διὰ τῆσ δεξιᾶσ χειρὸσ, τῆσ ἀλανθάστου,
 κατέφερεν εἰς τὴν πλευρὰν πληγὰσ τοῦ ἀντιπάλου.
 «Ὁ ξιφομάχοσ ἥττηθεῖσ αὐτὰσ τὰσ ἀμοιβὰσ του,
 »λέγ', εἰσ τιμὴν τοῦ νικητοῦ προσφέρει τοῦ μεγάλου.»
 Φρυάττει ὁ Κιρκάσιοσ, τὸ σῶμα στρέφων, σείων·
 ἀλλὰ δὲν ἀπαλλάττεται ὁ δέσμιοσ βραχίων.

47

Τέλοσ, ἀφείσ νὰ κρέματα ἀπὸ τοῦ τελαμῶνοσ
 ἡ μάχαιρά του, τὸν ἐχθρὸν ἐγκλεί' εἰσ τὴν ἀγκάλην.
 Καὶ ὁ Ταγκρέδοσ ἔπραξεν ὁμοίωσ· καὶ συγχρόνωσ
 συμπλέκονταί, πιέζονταί, καὶ σφίγγ' ἡ χεὶρ τὴν ἄλλην.
 Οὐχὶ ῥωμαλεώτερον ἐπὶ δεινοῦ ἀγῶνοσ
 ὁ Ἡρακλῆσ τὸν γίγαντα ἐνέζωσεν εἰσ πάλην·
 ἀφ' ὅ, τι συνεδέθησαν αἱ χεῖρεσ αἱ νευρώδεισ,
 ὡσ πλέκονταί τραχεῖσ κορμοί, ἢ κλάδοι γονατώδεισ.

18

Τοιαύτη δ' ἦ συνώθησις, τοσαύτη κ' ἡ ὀρμή των,
 ὥστ' ἔπεσαν ἀμφότεροι περίπλοκοι ὡς ἦσαν.
 Ἡ τέχνη τοῦ Ἀργάντου δέ, ἡ τύχη του ἂν ἦτον,
 εἶχ' ἔξω μὲν τὴν δεξιάν, τὴν δὲ λαιάν κρυβεῖσαν·
 ὁ Φράγκος ὁμως μαχητῆς ἐκ τῶν χειρῶν τὴν ἦττον
 χρήσιμον εἶχε κινήτην, τὴν δ' ἄλλην συσχεθεῖσαν·
 δι' ὃ καὶ τότε καθορῶν ὄν κίνδυνον ὑπέστη,
 ἀφείς τὸν ἕτερον, πηδᾶ, κ' ἐν ἀκαρεῖ ἀνέστη.

19

Καὶ ὁ Ἀργάντης μετ' αὐτὸν ἠγέρθη, πλὴν βραδέως,
 καὶ τῷ κατέφερε πληγὴν ὁ τοῦ Χριστοῦ ὀπλίτης.
 Ὡς ὁμως ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ εὐρου ἢ βορέως
 ἐνδίδει, καὶ τὴν κορυφὴν πάλιν ἐγείρ' ἡ πίσυς,
 ὁμοίως ἡ ἀνδρία του ἀναπτεροῦτ' εὐθέως
 ἂν καταβάλλῃ τις αὐτὴν, ἢ ἂν τὴν πολεμῆ τις.
 Ν' ἀμφισβητῆται ἤρχισε διὰ πληγῶν ἡ νίκη
 ἀφ' ὧν ἡ τέχνη ἔλειπεν, ἀλλὰ προσῆν ἡ φρίκη.

20

Εἰς τοῦ Ταγκρέδου τὰς πολλὰς πληγὰς τὸ αἷμα ῥέει,
 τὸ τοῦ Ἀργάντου δὲ πολὺ ὡς χεῖμαρρος ἐκχεῖται.
 Ὅμοῦ μετὰ τῆς ῥώμης του ἡ λύσσα του ἐκπνέει,
 ὡς ἀποσθέννυται ἡ φλόξ ὅταν τροφῆς στερῆται.
 Ὁ δὲ ἰππότης, βλέπων τον ὅτι ἀτόνως πνέει,
 καὶ βαθμηδὸν εἰς πᾶσάν του πληγὴν πῶς ἐξαντλεῖται,
 εὐνάζ' εἰς τὴν καρδίαν του τὸ μῖσος, κατὰ μέρος
 αὐτοῦ ἀπομακρύνεται, καὶ τῷ λαλεῖ ἡμέρωσ·

21

«Ἐνδος, ὦ ἄνερ ἰσχυρέ. Ἄν προτιμᾶς, θεώρει
 »ὕπὸ τῆς τύχης, ὑπ' ἐμοῦ οὐχί, πῶς ἐνικήθης.
 »Νὰ σὲ σκυλεύσω μὴ φοβοῦ. Τὰ ὄπλ', ἂν θέλῃς, φόρει.
 »Τὰς ὑποκλίσεις δὲν ζητῶ τῆς ἥττης τὰς συνήθεις.»
 Τὴν λύσσαν, τὰς δυνάμεις του καθ' ὅσον ἂν ἠμπόρει
 ἤγειρεν, ἐζωπύρησε, συνέλεξεν ὁ Σκύθης.
 «Ὅτι μ' ἐνίκησας τολμᾶς, τῷ λέγει, νὰ καυχᾶσαι,
 »κ' εἰς τὸν Ἀργάντην ἀνανδρα προτείνεις; Ἀπατᾶσαι.

22

»Τὴν τύχην ἔχεις. Ἐχε την. Ὀλίγον μὲ τρομάζει·
 »οὐδ' ἀτιμώρητος ἢ σὴ μανία θενὰ μείνη.»
 Καθῶς ἢ φλόξ ν' ἀποσβεσθῆ ὁπότεν πλησιάζῃ,
 φῶς χύνουσα αἰφνίδιον τὸ τέλος της λαμπρύνει,
 οὕτως εἰς φλέγοντα θυμὸν τὸ αἷμά του καχλάζει,
 καὶ τὴν ἐξαντληθεῖσάν του ἀνδρίαν παροξύνει·
 καὶ νὰ δοξάσῃ, ἔφεις τὸν φλέγει, τοῦ θανάτου
 τὴν προσεγγίζουσιν στιγμὴν δι' ἔργου λαμπροτάτου.

23

Τὴν χεῖρα τὴν ἀριστεράν πρὸς τὴν ἐτέραν φέρει,
 κ' αἱ δύο χεῖρές του ὁμοῦ τὴν μάχαιραν κινουῦσι.
 Κτυπᾶ, καὶ ὁ ἀντίπαλος τὸ ξίφος μάτην αἶρει
 καὶ τὴν βαρεῖάν του πληγὴν ἐλπίζει ν' ἀποκρούσῃ.
 Τὸν ὤμον πλήττει, τῶν πλευρῶν ἀροτριᾶ τὰ μέρη
 καὶ σχίζει κατιὸν συχνὰς πληγὰς ἐν τῇ συγκρούσει.
 Ἄν βλέπων τὴν μανίαν του, Ταγκρέδη, δὲν φοβῆσαι,
 ἐκ φύσεως θωρακισθεὶς κατὰ τοῦ φόβου εἶσαι.

24

Τὰς χειῖρας ἐπανήγειρεν ἐκ νέου νὰ προσβάλλῃ,
 πλὴν τὸν ἀέρα ἔπληξε τὸ ξίφος τοῦ Ἀργάντου·
 διότι ὁ Ταγκρέδης, ὡς ἐνόησε καὶ ἄλλη
 πληγὴ πῶς καταφέρεται, ἐπήδησε μακρὰν του.
 Τὸν βάρβαρον τοῦ σώματος τὸ βάρος καταβάλλει·
 πίπτει, καὶ μάτην προσπαθεῖ αὐτοβοήθειάν του.
 Ἐπεσας, πλὴν ἰδία σου, Ἀργάντα, εἶν' ἡ πτώσις
 οὐδὲ τὴν καύχησιν αὐτῆς εἰς ἄλλον θ' ἀποδώσης.

25

Ἡ πτώσις πάλιν τὰς πληγὰς ἀνοίγει, καὶ οἱ πόνοι
 ἀνανεοῦνται. Ὅλον του τὸ αἷμα πάλιν χύνει.
 Τὴν λαιὰν θέτει κατὰ γῆς, ὀρθοῦται εἰς τὸ γόνυ,
 θαρρῶς πληροῖ τὸ βλέμμα του, καὶ στρέφεται ἐν ἀμύνη.
 Ὁ δὲ Ταγκρέδης τὸν ἐχθρὸν ἠπίως προσεφώνει,
 χωρὶς νὰ προκαλῆ αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν παροξύνῃ.
 Ἄλλ' εἰς τὴν πτέρναν ὑπουλον πληγὴν αὐτὸς τῶ πλήττει,
 καὶ μετὰ τοῦτο ἀπειλῶν κ' ὑβρίζων ἐπιπλήττει.

26

Καὶ ὁ Ταγκρέδης ἐκφωνεῖ εἰς ἕξαψιν μεγάλην·
 «Οὕτως ἀγνώμων, ἄπιστε, ἐστὶν ἡ σὴ κακία!»
 Καὶ καταφέρει τῶ πληγὴν, ἄλλην πληγὴν, καὶ ἄλλην,
 ὅπου τοῦ κράνουσ ἔχαινε διάληψις κάμμία.
 Ἀπέθανε δ' ὁ βάρβαρος ὡς εἶχε ζήσει· πάλιν
 ἠπεῖλει καθὼς ἄλλοτε, οὐδόλως δ' ἠγωνία.
 Ἀγέρωχος καὶ βλάσφημος καὶ ἄγριος συγχρόνως
 τοῦ κλειομένου χεῖλους του ἦν ὁ ἐκπνέων τόνος.

27

Τὸ ξίφος εἰς τὴν θήκην θείς, καὶ πλήρης εὐλαθείας,
ὁ ἥρωσ κλίνει, τὸν Θεὸν τῆς νίκης νὰ δοξάσῃ.
Ἄλλ' ἐκ τῆς νίκης ὁ νικῶν ἐπίσης νεανίας
ἡμιθανῆς ἀπέμεινε. Τοσοῦτον δὲ αἰμάσσει,
ὥστε τὸ τέρμα τῆς μικρᾶς αὐτοῦ ὁδοιπορίας
φοβεῖται μὴ τὴν δύναμιν δὲν ἔχῃ ὅπως φθάσῃ.
Οὐχ ἦττον ὅμως προχωρεῖ, καὶ βῆμα βῆμα βαίνων,
σύρει βραδὺ τὸ σῶμά του τὸ ἐκνευρισμένον.

28

Τὸ ἄχθος τέλος ἀπαυδεῖ τοῦ σώματός του σύρων,
καὶ ὅσῳ μᾶλλον προσπαθεῖ, τοσοῦτον ἐξαντλεῖται.
Ἐπὶ τὴν γῆν ἐκάθησε, τὴν κεφαλὴν ἐνειρών
εἰς τὴν παλάμην· καὶ ἡ χεὶρ ὡς κάλαμος κινεῖται.
Πέριξ τὸ πᾶν στρεφόμενον τῷ φαίνεται εἰς γύρον,
καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ νυκτὸς σκοτία χεῖται.
Τέλος, ἐλειποθύμησε· δυσκόλως δ' ἐννοεῖτο
τίς ἐκ τῶν δύο νικητῆς, τίς ἠττημένος ἦτο.

29

Ἐν ᾧ δ' αὐτὰ συνέβαινον, καὶ ἡ μονομαχία
εἰς ἔχθραν ἰδιωτικὴν ἐβόσκετο κ' ἐλύσσα,
τῶν νικησάντων ἡ ὀργὴ ἐφέρετο τραχεῖα
εἰς τὸν ὑπεύθυνον λαὸν τῶν ἀσεβῶν χυθεῖσα.
Εἰς τὴν κατακτηθεῖσαν γῆν ὅποια δυστυχία
ἐπῆλθε, τίς ἀφήγησις, ἢ τίς εἰκὼν γραφεῖσα
θα παραστήσῃ; Ποιοῦ τίς θέλει ψάλλει γλῶσσα
δεινὰ ὅποια ἐπ' αὐτὴν ἐπέσκηψαν καὶ πόσα;

30

Αιμάτων λίμναι πανταχοῦ, φρίκης σκηναὶ καὶ φόνος,
 πτωμάτων λόφοι, καὶ νεκρῶν ἐφαίνοντο σωρεῖαι.
 Οἱ τραυματί' ἐπὶ νεκρῶν κατέκειντο· συγχρόνως
 καὶ τεθαμμέν' ὑπὸ νεκροῦς ἀτάφους τραυματίαι.
 Λυσίκομοι διέτρεχον τὸν τόπον τοῦ κλαυθμῶνος
 μητέρες, βρέφη φέρουσαι, περίτρομοι, ταχεῖαι.
 Ὁ στρατιώτης δέ, μεστὸς αἱμάτων καὶ λαφύρων
 ὕβριζε, κόρας δυστυχεῖς ἀπὸ τῆς κόμης σύρων.

31

Ἄλλὰ κατὰ τὴν ἀνοδὸν τοῦ λόφου τοῦ ὑψίστου
 τοῦ πρὸς τὴν δύσιν, ἔπου ἦν ναὸς ἐπὶ τοῦ ὄρους,
 καὶ ἔρρεον οἱ χεῖμαρροι τοῦ αἵματος τοῦ πλείστου,
 ἦν ὁ Ῥινάλδος, ἐντροφῶν εἰς φόνους αἰμοβόρους.
 Ἐπιπτον ῥάγδην αἱ πληγαὶ τῆς σπάθης τῆς φρικτῆς του,
 ἀλλ' ἐπιπτον εἰς κεφαλὰς κυρίως κρανοφόρους,
 καὶ οὐδὲ κράνος οὐδ' ἀσπίς ἦν ἄμυνα ἐκείνοις,
 ἀλλ' ἦτον μάλλον ἄμυνα ἢ ἔλλειψις ἀμύνης.

32

Τὴν μάχαιραν πρὸς μάχαιραν μετρεῖ διασταυρώνων,
 κατὰ δ' ἀόπλων ἀψηφεῖ τὰ ὅπλα νὰ κινήσῃ.
 Ὅσους δὲ βλέπει ἔχοντας γυμνὸν τὸ στῆθος μάνον,
 διώκει διὰ βλέμματος, διὰ φωνῆς ἐκπλήσσει.
 Ἔργα ἐκεῖ τερατωδῶν θὰ ἔβλεπες ἀγώνων
 πῶς ἀπειλεῖ, περιφρονεῖ, καταδιώκει, πλήσσει,
 πῶς ἀνίσ' εἰς τὸν κίνδυνον, πλὴν φεύγουσιν ἐπίσης
 οἱ ἄοπλοι περίτρομοι, κ' οἱ ἔχοντες ὀπλίσεις.

33

Εἰς τὸν ναὸν συνήχθησαν τοῦ ὄχλου τοῦ βαρβάρου
 τινὲς ἐν ὅπλοις, τοῦ λοιποῦ ἀμάχου ὄλου ὄντος.
 Παντοίας τύχας καὶ μορφὰς λαβόντος τοῦ μεγάρου,
 ἢ κληῖσις ἐναπέμεινεν αὐτῷ τοῦ Σολομῶντος,
 τοῦ πρώτου πτίστου, κόσμησιν ἐκ κέδρου καὶ μαρμάρου
 πλουσιωτάτην, κ' ἐκ χρυσοῦ ἀπέφθου αὐτῷ δόντος.
 Δὲν ἦτον πλέον πλούσιον τοσοῦτον, ἀλλ' οὐχ ἦττον
 καλλίπυργον, χαλκόπυλον, ὠχυρωμένον ἦτον.

34

Πρὸς ταῦτα ὁ ἀδάμαστος πολεμιστῆς τὰ ὕψη,
 ἔπου τὸ πλῆθος τὸ πολὺ συνέβρευσεν, ἀνέβη.
 Αἱ πύλαι πλὴν ἦσαν κλεισταί, καὶ ἵνα τὰς καλύψῃ,
 ὁ ὄχλος συνεσώρευε πολλὰ πολέμου σκεύη.
 Τὸ βλέμμα σπεύσας εἰς αὐτὰ δις, φοβερὸν, νὰ ρίψῃ,
 ὁ νέος ἦρωσ τὰ μετρεῖ καὶ τὰ κατασκοπεύει,
 ζητῶν ῥαδίαν ἄνοδον· καὶ δὴ, ὡς τάχους ἔχει,
 τοὺς πρόποδας διερευνῶν, τὸν λόφον περιτρέχει.

35

Καθὼς ὁ λύκος τῶν βουνῶν, θηρίον σαρκοφάγον,
 τὴν νύκτα περιφέρεται τὰς μάνδρας περιβλέπων,
 τοὺς ἀχορέστους λυκιδεῖς εἰς λείαν περιάγων,
 κ' εἰς λύσσαν αἵματος αὐτοῦς ἐξάπτων καὶ προτρέπων,
 ὁμοίως μονοπάτιον ζητεῖ ἐκεῖνος, ἄγον
 ἐπὶ τὸν λόφον, ἢ πρανὲς, ἢ, ἔστω, ἄνω ῥέπον.
 Εἰς τὴν πλατεῖαν ἔφθασε, κ' οἱ ἄνω μετὰ τρόμων
 προσμένουσι τὸν πρὸς αὐτοῦς πότε θὰ λάβῃ δρόμον.

36

Ἐκεῖ που ἔκειτο δοκὸς μεγάλη καὶ παγία,
 εἰς οἷαν δῆποτε ἂν ᾔην ἀποκειμένη χρῆσιν.
 Οὐδέποτε εἰς τὸν ἴστον ἢ ναῦς ἢ Λιγυρία
 ἀνήρτησε τὸ μέγεθος κεραίαν ποτὲ ἴσην.
 Λαβὼν αὐτὴν (καὶ δι' αὐτὸν ὀλίγον ᾔην βαρεῖα),
 κατὰ τῆς πύλης τὴν κινεῖ πρὸς τῶν μοχλῶν τὴν λύσιν
 ὡς δόρ' εἰς τὴν παλάμην του τὸ πάλλει, τὸ τινάσσει,
 καὶ κατὰ τοῦ θυρώματος σφοδρῶς τὸ καταρράσσει.

37

Λίθος ἢ μέταλλον, οὐδὲν κατὰ τῶν ἐπαλλήλων
 καὶ σφοδρότερον πάντοτε πληγῶν ἀντέχει τούτων.
 Ἐποπηδῶσ' οἱ στρόφιγγες τῶν μαρμαρίνων στύλων,
 θραύοντ' αἱ πύλαι, πίπτουσι τὰ κλεῖθρα τοῦ μοχλοῦ των.
 Ποτὲ δὲν ἔβλαψε κριὸς, τὸ χαλκοφόρον ξύλον,
 ἢ βόμβα, φόνου κεραυνὸς δὲν ἔβλαψε τοσοῦτον.
 Ὅρμαξ δὲ, ὡς κατέπεσεν ἢ κλονισθεῖσα θύρα,
 τῶν τοῦ Ῥινάλδου ὀπαδῶν ἢ ζωντανὴ πλημμύρα.

38

Φρικτὴν εἰς τὸν λαμπρὸν ναὸν, εἰς τοῦ Θεοῦ τὸν οἶκον
 ὁ φόνος περιέφερε τὴν αἰμοπότιν λύσσαν.
 Οἱ κεραυνοὶ ἐξ οὐρανοῦ οἱ κατ' ἀνδρῶν ἀδίκων
 τοσοῦτω φοβερώτεροι ὅσω βραδύτερ' ἦσαν.
 Σοὶ καὶ ὁ συμπαθέστερος, ὦ θεῖα δίκ', ὑπείκων,
 μανίας τὴν καρδίαν του ἤσθάνθη πληρωθεῖσαν.
 Διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἀπέπλυνε τοῦ σπίλου
 ὁ ἀσεβῆς τὸν ἱερὸν ναὸν, ὃν ἐβεβήλου.

39

Ἄλλ' εἰς τὸν πύργον ἐνταυτῷ, ὃς τοῦ Δαβίδ καλεῖται,
 ὡς εἰς ἐσχάτην προσφυγὴν ὁ Σολιμὸν προβαίνει.
 Ἐνταῦθα ὅσοι ἔμενον συνήχθησαν ὀπλῖται,
 καὶ τὰς τοῦ πύργου ἔφραξαν προσβάσεις παντὶ σθένει.
 Ὁ Ἀλαδῖνος, καὶ αὐτὸς ἐκεῖσε ἀφικνεῖται.
 Τῷ λέγει δὲ ὁ Σολιμὸν, ἰδὼν τον ν' ἀναβαίνῃ·
 «Ἐλθὲ, μεγάλε Βασιλεῦ, καὶ παρ' ἡμῖν ἐμβαίνων,
 »ἐπὶ τὸν βράχον κάθησον τὸν περιπεφραγμένον.

40

»Φύγε τὰ ξίφη τῶν ἐχθρῶν, καὶ μὲν' ἐν ἀσφαλείᾳ.
 »Σὲ καὶ τὸ σκῆπτρον ἐνταυτῷ νὰ διασώσης δέον.»
 — «Φεῦ! φεῦ! αὐτὸς ἀπήντησε. Καταστροφὴ τελεία
 »τὴν πόλιν μας κατέλαβε, τὴν πόλιν τῶν γενναίων.
 »Ἀπώλετό μου ἡ ζωὴ, καὶ πίπτ' ἡ βασιλεία.
 »Ἐζήσα, ἤρξα· οὐδὲ ζῶ, οὐδ' ἄρχω περιπλέον.
 »Ἵπήρξαμεν. Τετέλεσται· καὶ πάντων τούτων τῶρα
 »ἡ τελευταία ἔφθασε καὶ ἡ μοιραία ὥρα.»

41

«Μὴ τῆς ἀρχαίας ἀρετῆς ἀπόστηθι· εὐψύχει»,
 ὁ Σολιμὸν αὐτὸν φωνῇ προσεῖπε τεθλιμμένη.
 «Μᾶς ἀφαιρεῖ βασιλεία ἐχθρὰ πολλάκις τύχη,
 »τοῦ Βασιλέως ἡ τίμῃ ἐντός μας ὅμως μένει.
 »Συνόδευσόν μας εἰς αὐτὰ, ὦ Βασιλεῦ, τὰ τείχη,
 »ὅπου τὸ σῶμά σου καμὸν ἀνάπαυσις προσμένει.»
 Τοιαῦτα εἶπε, καὶ πεισθεὶς ὁ Βασιλεὺς ὁ γέρων,
 ἐκεῖ ἐκλείσθη μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ τῶν ἐτέρων.

42

Ὁ δὲ, νὰ κρέμαται ἀφείς ἢ ἄχρηστός του σπάθη,
 ῥόπαλον ἐπισίδηρον ἀρπάζει καὶ τὸ πάλλει.
 Εἰς τοῦ φρουρίου μετ' αὐτοῦ τὴν εἴσοδον ἐστάθη
 ὑπερμαχῶν, μὴ δι' αὐτῆς εἰσέλθωσιν οἱ Γάλλοι.
 Οὐδεὶς ἐστὶ τὰ τραύματα αὐτοῦ νὰ διαλάθη,
 καὶ ἔν τινι δὲν θανατοῖ, ἐκεῖνον καταβάλλει·
 νὰ φύγῃσι δὲ θέλουσιν ἄλλος κατόπιν ἄλλου
 πάντες τὸν χῶρον τὸν κλειστὸν, τὸ τραῦμα τοῦ ῥοπαλοῦ.

43

Ἴδου δὲ, φέρων φάλαγγα ἐκεῖ μαχιμωτάτην,
 καὶ ὁ Ῥαιμόνδος ἔφθασεν, ἰππότης τῆς Τολώσης,
 καὶ ἦλθε πρὸς τὴν δίοδον τὴν κινδυνωδεστάτην
 νεάζων ὄλως, μὴ ψηφῶν πληγὰς οὐδὲ κακώσεις.
 Πρῶτος ἐκτύπησεν αὐτὸς τὸν Τοῦρκον, ἀλλ' εἰς μάτην·
 ὁ δ' ἄλλος ἀντεκτύπησε μετὰ μανίας τόσης,
 ὥστε βαλὼν τὴν κορυφὴν, τὸν ρίπτει εἰς τὸ χῶμα
 ἄπνουν, ἐκτάδην κείμενον, ἀσπαίροντα τὸ σῶμα.

44

Τῶν ἠττηθέντων τὴν ψυχὴν καὶ πάλιν ἡ ἀνδρία
 ἀνέφλεξεν, ἣν εἶχε πρὶν ὁ φόβος ἀποσβέσει.
 Τοὺς Φράγκους ἀπεδίδρασκεν ἡ νίκη, κ' ἐδειλία
 πᾶς ὅστις εἰς τὴν εἴσοδον ἐμπρὸς δὲν εἶχε πέσει.
 Ἄλλ' ὁ Σουλτάνος, ὅπου ἦν ἡ τῶν νεκρῶν σωρεία
 τὸν Φράγκον ἀρχηγὸν ἰδὼν ἐν φονευθέντος θέσει,
 τοῖς ὀπαδοῖς του ἔκραξεν· «Αὐτὸν, ζωγρήσατέ τον,
 »καὶ εἰς τὸ φρούριον, ἐντὸς τῆς πύλης σύρατέ τον.»

45

Ἵπήκουσαν τῇ πρόσταγῇ. Ἄλλ' ἡ ἐκτέλεσις τῆς
 δὲν ἦτον ἕσον ἄπονος ἐνόμιζον πῶς ἦτον
 διότι μετὰ ζέσεως ἐβρίφθησαν μεγίστης
 ὄλ' οἱ ἱππόται. Φοβερά ὑπῆρξεν ἡ ὄρμη των.
 Λύσσ' ἀφ' ἐνὸς ἐμάχετο, καὶ ἀφ' ἐτέρου πίστις,
 οὐδ' ἄθλον ἐπεδίωκε μικρὸν ἢ συμπλοκή των.
 Ἄνδρὸς μεγάλου τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν
 οἱ μὲν νὰ σώσωσ' ἤθελον, οἱ δ' ἐπεζήτουν λείαν.

46

Ἄλλ' εἰς τὸ στάδιον αὐτὸ τοῦ φονικοῦ κινδύνου
 ἡ νίκη τὸν Ὀθωμανὸν θὰ ἔστεφε φονέα,
 διότι κατὰ τοῦ φρικτοῦ ροπάλου του ἐκείνου
 ματαία ἦν διπλῆ ἀσπίς καὶ περικεφαλαία,
 ἀνίσως καὶ τὴν θέσιν του ἐξαίφνης δὲν ἐδείνου
 ἀφικομέν' εἰς τὸν ἐχθρὸν ἐπικουρία νέα,
 ἐξ ἀντιθέτων ἂν μερῶν δὲν ἔφθανον ἀθρόον
 ὁ στρατηγὸς ὁ ὑπάτος, ὁ πρῶτος τῶν ἡρώων.

47

Ὡς ποιμὴν, ὅταν ἀστραπὴ σπαράττη τὰς νεφέλας,
 ὅταν βρυχᾶται ἡ βροντὴ καὶ ὁ βορρᾶς συρίζη,
 καὶ ἀπειλῇ ὁ οὐρανὸς, καὶ ἀγριοῦται μέλας,
 μακρὰν τῶν ἀνοιχτῶν χωρῶν τὸ ποίμνιον κομίζει
 εἰς μέρος ὅπου ἡ ὄργη τῶν οὐρανῶν θυέλλας
 δὲν πέμπει, οὐδὲ κεραυνοὺς καὶ φλόγας ἀκοντίζει,
 καὶ διὰ ράβδου καὶ φωνῆς τὰ πρόβατα ἐλαύνων
 παρακινεῖ τὰ βήματα τῶν ὀκνηρῶν καὶ χαύνων,

[ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΓΑΓΚΑΒΗ— Τόμ. Ζ']

17

48

Τοιοῦτος καὶ ὁ ἄπιστος. Ἡ λαίλαψ ἡ μεγάλη
 ὁπόταν εἶδε ν' ἀπειλῆ, φρικτὴ ἐπερχομένη,
 καὶ ἤκουσεν ἀλαλαγμὸς τὰ νέφη νὰ προσβάλλῃ,
 καὶ πάντα τὰ περὶ αὐτὸν ἐπλήρουν ὠπλισμένοι,
 προπέμπει τοὺς συντρόφους του, καὶ ἐπιμέν' οἱ ἄλλοι
 ἐμπρός του νὰ εἰσέλθωσιν. Αὐτὸς δ' ὀπίσω μένει.
 Ὅπισω μένει ἔσχατος, κ' ἡ ὑποχώρησίς του
 ἀνδρίας φαίνεται ὀρμῆ, καὶ θάρρους τοῦ μεγίστου.

49

Ἀσθμαίνων, κεκοπιακῶς, τὴν πύλην τοῦ φρουρίου
 διῆλθεν ἔν' ἀναπαυθῆ· πλὴν μόλις αὐτὴν κλείει,
 καὶ ὁ Ῥινάλδος προχωρεῖ ὡς τούτου τοῦ ὀρίου·
 καὶ οὐδὲ μένει ὡς αὐτοῦ, ἀλλὰ τὰ κλεῖθρα λύει·
 καὶ ἀνδρειότερος αὐτὸς ποθῶν παντὸς ἀνδρείου
 ν' ἀναδειχθῆ, εἰς τὴν θερμὴν καρδίαν του ὀμνύει
 ὅτι θὰ μείν' ἡ πρώτη του ὑπόσχεσις ἐδραία,
 νὰ θανατώσῃ τοῦ Δανοῦ τὸν ἄνομον φονέα.

50

Ὁ ἥρωας ὁ ἀήττητος καὶ ἐπ' αὐτὸ τὸ τεῖχος
 τὸ ἀναλώτως ὀχυρὸν τὴν χεῖρα θὰ ἐκίνει,
 καὶ ὁ Σουλτάνος, ἐν αὐτῷ κατακλεισθεὶς εὐψύχως
 ἀσφαλῆς ἴσως τὴν ζωὴν δὲν ἤθελ' ἐκεῖ μείνει,
 σαλπίγγων πρὸς ἀνάκλησιν ἂν δὲν ἐκρότει ἤχος,
 καὶ ὁ ὀρίζων σκοτεινὸς ἂν δὲν εἶχε γίνεαι.
 Ὁ τροπαιοῦχος Βουλλιῶν ἐσκήνωσεν ἐν χώρᾳ,
 ἕως οὗ ἔλθῃ τὴν αὐγὴν τῆς μάχης πάλιν ὥρα.

51

Περιχαρῆς τὸ πρόσωπον λαλεῖ τοῖς ὀπαδοῖς του·
 «Τῇ εὐλογίᾳ τοῦ Θεοῦ συνέδραμεν ἡ τύχη
 »τὰ ὄπλα μας. Ὁ θρίαμβος τοῦ ἔργου μας τοῦ πλείστου
 »παύει τὸν φόβον τὸ λοιπὸν πῶς δὲν θὰ ἐπιτύχη.
 »Ἄθλιον ἄσυλον, κ' ἐλπίς ἐσχάτη τοῦ ἀπίστου,
 »καὶ ταῦτα τέλος αὔριον θὰ πέσωσι τὰ τεῖχη.
 »Ἐν τούτοις ὅμως ἔχετε καθῆκον εὐσπλαγχνίας
 »πρὸς τοὺς πεσόντας ἀσθενεῖς καὶ πρὸς τοὺς τραυματίας.

52

»Ἴτε, κ' ἐπιμελήθητε τῶν αἵμα θερμὸν δόντων
 »ἵνα προσκτήσῃσθε ὑμεῖς πατρίδα τὴν ἀγίαν.
 »Τοῦτο ἀρμόζ' εἰς τοῦ Χριστοῦ ἱππότας· ἀξιόν των
 »ἐστὶν ὑπὲρ ἐκδίκησιν καὶ ὑπὲρ ἀπληστίαν.
 »Ἴδομεν πλῆθος, φεῦ! πολὺ, πλῆθος πολὺ πεσόντων,
 »καὶ δίψαν τινῶν ἴδομεν ἀκόρεστον πρὸς λείαν.
 »Ὁ φόνος δίδω προσταγὴν κ' ἡ ἀρπαγὴ νὰ λήξῃ.
 »Φωνὴ σαλπύγγων πανταχοῦ τὸ πρόσταγμ' ἄς κηρύξῃ.»

53

Ταῦτα εἰπὼν ἐσίγησε, καὶ πορευθεὶς ἐστάθη
 ὅπου ὁ κόμης, συνελθὼν, κατέκειτο στενάζων.
 Συγχρόνως δὲ ὁ Σολιμὰν τοῖς Τούρκοις ἀπετάθη,
 ἀγέρωχος τὸ μέτωπον, τὴν θλίψιν του δαμάζων.
 «Τὴν τύχην, φίλοι, ἀψηφᾶ ἡ ἡμετέρα σπάθη.
 »Εἶν' ἔτι τῶν ἐλπίδων μας τὸ στέλεχος χλοάζον.
 »Φόβος πολὺς, πλὴν μάταιος εἶν' ὁ ἡμᾶς ταραττων.
 »Σήμερον εἶναι ἀληθῶς ἡ βλάβη μας ἐλάττων.

54

» Τὴν πόλιν πῶς ἐνίκητε φρονεῖτ' ἐχθρὸς γενναῖος;
 » Μόνον τὸν ὄχλον τὸν πολύν. Στέγας καὶ τείχη μόλις,
 » τὴν πόλιν δὲν κατέκτησεν. Ἡ φρὴν τοῦ βασιλέως,
 » αἱ χεῖρές σας, τὰ στήθη σας, ὑμεῖς ἐστὲ ἡ πόλις.
 » Σῶος ἐστὶν ὁ Βασιλεὺς, καὶ λόχος ῥωμαλέος
 » προτάττει τὴν ἀνδρίαν του τοῖς ἐχθρικοῖς των δόλοισι.
 » Ἄν κατακτῶσι σήμερον τὴν ἔρημον, ἡ νίκη
 » ὡς τέλους θέλομεν ἰδοῦν εἰς τίνα θεὸν ἀνήκει.

55

» Δὲν θεὸν ἀνήκει εἰς αὐτούς· τὸ λέγω ἐπομνύων.
 » Ὅταν ὑβρίζ' ἡ τύχη των, ὑβρίζουσιν ἐπίσης,
 » εἰς πλήθη ἐπιχαίροντες λαφύρων καὶ σφαγίων,
 » εἰς ἀτιμώσεις γυναικῶν καὶ πόλεων συλήσεις.
 » Ἀλλὰ ταχέως, μεταξὺ πτωμάτων κ' ἐρειπίων,
 » τῆς δῖψης τῆς ἀπλήστου των, τῆς φονικῆς των λύσσης,
 » θ' ἀπολεσθῶσι καὶ αὐτοί, ἀνίσως ἀφικνῆται
 » τὸ ἐξ Αἰγύπτου στράτευμα. Ἀφίκετο· θαρσύνετε.

56

» Ἐντεῦθεν βράχους ρίπτοντες, τῇ κατωτέρα πόλει
 » θὰ ἐπικείμεθα ἡμεῖς, καὶ τοῖς κτιρίοις πᾶσι,
 » καὶ θὰ παρακωλύωσιν ἡμῶν οἱ λιθοβόλοι
 » τὸν τάφον τῆς λατρείας των οὐδεὶς νὰ προσπελάσῃ.»
 » Ἦσαν ἐγερσικάρδιοι οἱ λόγοι αὐτοῦ ὅλοι,
 » καὶ τὴν ἀπελπισίαν των ἐζήτει νὰ δαμάσῃ.
 » Ἄνω ἐκεῖ συνέβαινον αὐτά. Ἐν τούτοις κάτω
 » ἐν τοῖς στρατοῖς ὁ πονηρὸς Βαφροῖνος ἐπλανᾶτο.

57

Ὅπότε ἐκίνησεν αὐτὸς πρὸς ἔργα κατασκόπου,
 ὁ ἥλιος κατήρχετο βραδέως πρὸς τὸ ὄρος·
 καὶ διὰ τόπου σκοτεινοῦ καὶ δι' ἐρήμου τόπου
 νυκτερινὸς καὶ ἄγνωστος ἐχώρει ὁδοιπόρος,
 κ' εἰς τὰ πεδία ἔφθασε τῆς Ἀσκαλῶνος, ὅπου
 ἔτι δὲν εἶχεν ἡ αὐγὴ φανῆ ἀκτινοφόρος·
 καὶ μετ' ὀλίγον, ὁ φωστήρ ὀπότε ἔμεσουράνει,
 εἰς τὸν πυκνὸν κονίσαλον τοῦ στρατοπέδου φθάνει.

58

Μυρίας εἶδε τὰς σκηνάς, καὶ ἐπ' αὐτῶν μυρίας
 σημαίας, ἐρυθράς, χλωράς, πολλῶν χρωμάτων ἄλλων,
 καὶ ξενοφώνων ἤκουσε γλωσσῶν κακοφωνίας,
 τυμπάνων κρότον βάρβαρον, κεράτων καὶ μετάλλων,
 ἵππων λαμπροὺς χρεμετισμοὺς, πρὸς δὲ, φωνὰς παντοίας
 τῶν ἐλεφάντων τῶν φρικτῶν, καμήλων τῶν μεγάλων·
 ὥστ' ἔλεγε καθ' ἑαυτόν· «Ἐδὼ λοιπὸν, συτᾶσα,
 » ἢ Ἀφρικὴ συνέρβρευσε καὶ ἢ Ἀσία πᾶσα;»

59

Καὶ πρῶτον μὲν διερευνᾷ τὴν θέσιν, τὰς προσόδους,
 τὸν τρόπον τοῦ ἀφοπλισμοῦ καὶ τὰς περιτειχίσεις.
 Δὲν τρέπεται πρὸς σχολιάς καὶ πρὸς κρυπτάς διόδους,
 καὶ τοῦ συρρέοντος λαοῦ δὲν φεύγει συναντήσεις,
 ἀλλ' ὑπερέβη τὴν οὐδὸν τῆς πύλης τῆς δημώδους,
 νῦν ἐρωτῶν ὁ ἴδιος, νῦν δίδων ἀπαντήσεις·
 καὶ ὡς ἠρώτα τολμηρῶς καὶ ὡς ἀπῆντ' ἀψήφως,
 ὁμοίως τοῦ προσώπου του ἦν ἀψήφρον τὸ ὕφος.

60

Τὸ βῆμα φέρει πανταχοῦ, εἰς πάντα ἐμβατεύει,
 παρατηρεῖ προσεκτικῶς ὁδοὺς, σκηναί, πλατείας·
 ἄνδρας καὶ ἵππους ἀριθμεῖ, τὰ ὄπλα καὶ τὰ σκεύη,
 μανθάνει καὶ τὰς τάξεις των καὶ τὰς ἐπωνυμίας,
 κ' εἰς ταῦτα μὴ ἀρκούμενος, καὶ ἄλλα ἀνιχνεύει·
 τὰς μυστικὰς προθέσεις των· μαντεύει δὲ ἑνίας·
 καὶ κινηθεῖς καὶ τεχνασθεῖς πολλὰ, ἐντὸς ὀλίγου
 προέβη μέχρι τῆς σκηνῆς τῆς τοῦ ἀρχιστρατήγου.

61

Τὸ βλέμμα ἐπλησίασε· ῥωγμὴ τις ἐσχισμένη
 παρατηρεῖ εἰς τῆς σκηνῆς τὸ ὕφασμα πῶς ἦτον,
 δι' ἧς τὸ βλέμμα εἰσχωρεῖ· καὶ ἡ ῥωγμὴ πῶς χαίνει
 ἐπακριβῶς ἀπέναντι τῶν τῆς σκηνῆς ἀδύτων·
 ὥστε κ' εἴαν τις ἔξωθεν ν' ἀκούσῃ ἐπιμένῃ,
 εὐκόλως εἶναι κάτοχος τῶν ἔσω ἀπορρήτων.
 Παραμονεύων ἵσταται πλησίον ὁ Βαφρίνος,
 ὡς εἴαν ἦτον τῆς ῥαφῆς ὁ ἀκεστῆς ἐκεῖνος.

62

Ὁ στρατηγὸς ἦν ὄρθιος καὶ ἐχλαμυδοφόρει·
 εἶχε γυμνὴν τὴν κεφαλὴν, ἀλλ' ἦτον ὠπλισμένος.
 Τὸ κράνος καὶ τὸ σάκκος του ἐκράτουν δορυφόροι,
 κ' ἦν εἰς ἀκόντιον μακρὸν αὐτὸς ἐστηριγμένος.
 Ἄνδρα δ' ἀγριοπρόσωπον ἐμπρὸς του ἐθεώρει,
 γιγαντιαῖον τῶν μελῶν τὸ μέγεθος καὶ σθένος.
 Τὴν τοῦ Βαφρίνου προσοχὴν ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν σύρει
 τοῦ Γοδεφρείδου τ' ὄνομα. Τὰ ὦτά του ἐγείρει.

63

Ὁ στρατηγὸς τῷ ἔλεγε· «Λοιπὸν τὸν Γοδεφρεΐδον
 »ἐλπίδας ἔχεις ἀσφαλεῖς πῶς θέλεις ἀποκτείνει;»
 Ὁ δ' ἄλλος, «Βεβαιότητα, ἀπῆντα, ἀντ' ἐλπίδων.
 »Δὲν ἐπιστρέφω παρὰ σοὶ τὸ ἔργον ἂν δὲν γίνη.
 »Θενὰ προλάβω τοὺς λοιποὺς τὸ πρῶτον τραῦμα δίδων·
 »καὶ ἄλλως μὴ μοι ἐκφρασθῆ ἢ σὴ εὐγνωμοσύνη,
 »πλὴν μόνον δι' ἰδρύσεως τροπαίου ἐν Κάρῳ,
 »ὃ, ἐπιγράψας λόγια τοιαῦτα, νὰ ἐγείρω·

64

» «Τὰ ὅπλα αὐτὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φράγκων τῶν ἀνόμων,
 » ἃ ὁ Ὁρμόνδος ἤρπασε, τὸν βίον του ἀρπάσας,
 » ἐνταῦθα τ' ἀφιέρωσε, τοῖς πολεμίοις τρόμον,
 » κ' ἵνα ἡ μνήμ' εἰς γενεὰς ἐναπομείνη πάσας.» »
 — «Μὴ γένοιτο, ὁ Βασιλεὺς τῷ εἶπεν ὁ εὐγνώμων,
 » ν' ἀφήσω ἄνευ ἀμοιβῆς τ' ἀνδραγαθήματά σας.
 » Σοὶ δίδωμι τὴν δωρεάν προθύμως ἦν προβάλλεις,
 » μετὰ πλουσίας ἐνταυτῷ ἀντιμισθίας ἄλλης.

65

» Τὰ ψευδῆ ὅπλα σου λοιπὸν ἐτοίμασον. Ἐπείγει
 » ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐποχὴ τῆς μάχης πλησιάζει.»
 — «Εἶν' ἐτοιμ',» ἀποκρίνεται ὁ ἄλλος. Κ' ἐδῶ λήγει
 ἡ ἐντευξις. Ἐσίγησαν ἀμφότεροι. Διστάζει
 πλὴν ὁ Βαφρῖνος. Ἦκουσεν, οὐδὲν δὲ τῷ ἐξήγει
 τ' ἦσαν τὰ ὅπλα τὰ ψευδῆ. Ματαίως ἐξετάζει
 καθ' ἑαυτὸν τὸ σχέδιον τοῦ ἔργου τοῦ βεβήλου.
 Τὸν τρόπον καὶ τὰς τέχνας του οὐδὲν τῷ κατεδήλου.

66

Καὶ τότε ἀνεχώρησεν· οὐδόλως δ' ἐκοιμήθη
τὴν νύκτα πᾶσαν, πρὸ αὐτοῦ τοῦ μυστικοῦ κινδύνου.
Ἄλλ' ὡς ἡ αὔρα τῆς αὐγῆς ἐκ νέου διεχύθη
κ' εἰς τὰς σημαίας τοῦ στρατοῦ ἐφύσησεν ἐκείνου,
μετὰ τῶν ἄλλων μαχητῶν ὡς εἰς τῶν ἐκινήθη,
κ' εἰς τὰς κατασκηνώσεις τῶν ὁμοῦ τῶν κατεσκήνου,
καὶ τὰς σκηνάς διέτρεχεν ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην,
ἴσως ἐξ ὄσων ἀγνοεῖ ἀκούσῃ τι καὶ πάλιν.

67

Μεταξὺ, βλέπει, μαχητῶν καὶ μεταξὺ παρθένων
ἦν ἡ Ἀρμίδα ἔνθρονος ἐφ' ἔδρας ἀνωτέρας.
Στενάζει, καὶ καθ' ἑαυτὴν λαλεῖ, βεβυθισμένον
εἰς ἀναμνήσεις ἔχουσα τὸν νοῦν ἰδιαιτέρας.
Τὸ πρόσωπον ἐπὶ λευκῆς χειρὸς ἐστηριγμένον,
κλίν' εἰς τὴν γῆν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐρωτικούς ἀστέρας.
Ἔχει τὰ βλέφαρα ὑγρά· πλὴν δὲν ἠξεύρεις, κλαίει;
καὶ μαργαρίται ἐπ' αὐτῶν ἀστράπτουσιν ὠραῖοι.

68

Ὁ Ἄδραστος, μετ' ἀτενῶν βλεμμάτων ἀκινήτων,
ὡς ἄπνους τις ἐφαίνετο, καθήμενος ἐμπρὸς τῆς·
τόσον ἐκ τῶν νευμάτων τῆς ἐξηρητημένος ἦτον.
Διέκαιε τοὺς πόθους τοῦ ἠ φλόξ τοῦ βλέμματός τῆς.
Καὶ ἀπωτέρω, νῦν ποθῶν, νῦν ζηλοτύπως φρίττων,
ἔβλεπ' ἐκεῖνον καὶ αὐτὴν ὁ Τισσαφέρνης, ὅστις
ἐξέφραζε, μεταποιῶν τὴν ὄψιν τοῦ ἀλλοῖαν,
λυσσῶσαν ἀγανάκτησιν, ἢ ἔρωτος μανίαν.

69

Καὶ ὁ Ἀλτάμωρ ἔπειτα, ὃν εἶχον αἱ παρθένοι
 περιστοιχίσει, κ' ἔμενον ὀπίσω των, προκύπτει.
 Ἦ ὄψις του ἀπότομον τὸν πόθον δὲν ἐμφαίνει
 ἀλλὰ ποθοῦντα βλέμματα συνεσταλμένα ρίπτει.
 Ὁ ὀφθαλμὸς ἐκ τῆς χειρὸς εἰς τὴν μορφὴν προβαίνει,
 ἢ καὶ εἰς ὅ,τι ἀτελῶς τὸ ἔνδυμ' ἀποκρύπτει,
 κ' εἰσδύ' ὑπὸ τὸ κάλυμμα τὸ βλέμμα του, εὐρίσκον
 ὁδὸν ὠραίαν μεταξὺ διπλῶν λευκῶν λοφίσκων.

70

Ἄλλ' ἢ Ἀρμίδα πρὸς αὐτοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐγείρει,
 καὶ ἔκφρασις χαρμόσυνος τὴν ὄψιν της φαιδρύνει.
 Τὰ ὄμματα της πάντοτε δακρύων ὄντα πλήρη
 ὡς ἥλιος διὰ βροχῆς μειδίαμα λαμπρύνει.
 «Μοὶ ἔδωκας, ὦ μαχητὰ, ὑπόσχεσιν θυμήρη»,
 λέγει. «Αὐτὸ τὴν θλίψιν μου, μόνον αὐτὸ πραύνει.
 »Μ' ὑπέσχεσο ἐκδίκησιν. Θὰ μοὶ τὴν δώσης ἴσως;
 »διότι ἐκδικούμενον εἶν' ἠδονὴ τὸ μῖσος.»

71

Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Ἰνδός· «Μὴ ἔσο καθὼς ἦσο
 »εἰς ἀθυμίαν ἔκδοτος εἰς τὸ ἐξῆς. Φαιδρύνου.
 »Πῶς τὸν Ῥινάλδον τάχιστα θεν' ἀποκεφαλίσω
 »πίστευσον, καὶ θὰ φέρω σοι τὴν κεφαλὴν ἐκείνου,
 »ἢ διὰ ταύτης τῆς χειρὸς θὰ τὸν αἰχμαλωτίσω,
 »νά σοὶ τὸν δώσω δέσμιον. Σὺ δεσμοφύλαξ γίνου.»
 Τοιαῦτ' αὐτὸς ὑπέσχετο. Σιγῶν δὲ καὶ ἡσύχως
 ὁ ἄλλος μένει· πλὴν ὀργὴ τὸν δάκνει ἐνδομύχως.

72

Πρὸς Τισσαφέρνην στρέψασα τὸ εὐχαρί της βλέμμα,
 «Σὺ δὲ, τί λέγεις;» ἐρωτᾷ. Αὐτὸς δ' ἐν προσποιήσει
 ἀπήντησεν· «Ἐγὼ βραδύς, θ' ἀκολουθῶ ἡρέμα
 »μακρόθεν τὸν ἀνδρεῖόν σου, εἰς ὃν νὰ σ' ἐκδικήσῃ
 »σὺ τὴν τιμὴν ἀνέθηκας, καὶ ὅστις πίνει αἷμα.»
 Καὶ οὕτω τὸν προσέβαλε πικρᾷ τοιαύτῃ ῥήσει.
 Ὁ δὲ Ἰνδὸς ἀπήντησε· «Πράττει καλῶς ν' ἀπέχη.
 »Ἄν τὴν ἀντιπαράθεσιν φοβῆται, λόγον ἔχει.»

73

Τότε λαλεῖ, τὴν κεφαλὴν ὁ Τισσαφέρνης σείων·
 «ὦ! ἐὰν ἤμην κύριος τῆς ῥώμης τῆς χειρός μου,
 »ἂν κατὰ βούλησιν αὐτὸ διεῖπον τὸ σπαθίον,
 »ἂν εἶναι θὰ ἐδείκνυον αὐτὸς ταχύτερός μου.
 »Δὲν τρέμω σέ, οὐδὲ τὰς σὰς καυχῆσεις, ὦ θηρίον·
 »ἀλλ' ἐμπρὸς τρέμω τ' οὐρανοῦ, ἐμπρὸς τοῦ ἔρωτός μου.»
 Σιγᾷ· ὁρμᾷ δ' ὁ Ἄδραστος, καὶ ἤδη τὸν προὔκαλει·
 ἀλλ' ἢ Ἀρμίδα ἑαυτὴν προφθᾶσα παρεμβάλλει.

74

Τοῖς ἀπεκρίθη λέγουσα· «Πολεμισταί, ὃ δῶρον
 »τοσάκις μοὶ ἐδώκατε, πρὸς τί τὸ ἀφαιρεῖτε;
 »Προμάχων μου ἠτήτασθε τιμὴν καὶ δορυφόρων.
 »Ἡλπίζον εἰς τὸ σύνθημα αὐτὸ νὰ ἐνωθῆτε.
 »Ὀργίζεσθε. Φέρετ' ἐμοὶ τὸν τῆς ὀργῆς σας φόρον.
 »Προσβεβλημέν' εἰμὶ ἐγὼ, καὶ δὲν τὸ ἀγνοεῖτε.»
 Ταῦτα καταπραύνεται ἐκάτερος ἀκούσας,
 καὶ κάμπτει ὁ ζυγὸς αὐτῆς ψυχᾶς διχογνωμούσας.

75

Καὶ ὁ Βαφρῖνος εἰς αὐτὰς παρῆν τὰς ὁμιλίας.
 Ἐκεῖ δὲ, ἀφ' οὗ ἤκουσε τὰ πάντα, δὲν ἐστάθη,
 καὶ ἐπλανήθη ἰχνηλατῶν τὰ τῆς συνωμοσίας.
 Ἄλλὰ κατώρθωσεν οὐδὲν ν' ἀκούσῃ ἢ νὰ μάθῃ.
 Αὐξάνει πλὴν ὁ ζῆλός του ὑπὸ τὰς δυσκολίας,
 κ' ἐνίοτ' ἐρωτήσεων ἀμέσων ἐπειράθη.
 Ἔχει ἀπόφασιν ἐδῶ τὸν θάνατον νὰ εὕρῃ,
 ἢ ἀπελθῶν, τὸ μυστικὸν τὸ μέγα νὰ ἤξεύρῃ.

76

Καὶ χρῆσιν ἐποιήσατο μυρίων τεχνασμάτων,
 καὶ δόλους ἐπενόησε κ' ἐξύφανε μυρίους.
 Ἄλλὰ δὲν ἀνεκάλυψε, καὶ τὰ τοιαῦτα πράττων
 τοὺς δόλους τῶν συνωμοτῶν, τοὺς τρόπους τοὺς κρυφίους.
 Ἡ τύχη ἔμωε, ὅτι ἦν αὐτῷ τῶν ἀδυνάτων,
 τοὺς δρόμους τῶν ἐδειξε τοὺς πονηρῶς σκοτίους.
 Ὅστε τούντεῦθεν εἰς αὐτὸν κατάδηλον ἐφάνη
 κατὰ τοῦ Βουλλιῶνος τίς ὑφαίνετο πλεκτάνη.

77

Ἐπέστρεψε δὲ ὅπου ἦν εἰς θρόνον καθημένη
 ἡ ἔρωτόληπτος ἐχθρὰ ἐν μέσῳ τῶν μαχίμων.
 Ἐκεῖ δ' ἀνθρώπων μεταξὺ τοσοῦτων περιμένει
 ἴσως λαλήσας προδοθῆ τοῦ ἔργου τις εἰδήμων.
 Προβάς δὲ ὅπου αἱ πολλαὶ παρίσταντο παρθένοι,
 μίαν εἰς τρόπον προσφωνεῖ ὡς παλαιῶν γνωρίμων.
 Στελλόμενος ὡς ἔκπαλαι ἀνίσως ἦσαν φίλοι,
 μετ' οἰκειότητος πολλῆς καὶ θάρρους τῇ ὠμίλει.

78

Ὡς παίζων δὲ τῇ ἔλεγε· «Κ' ἐγὼ ὑπὲρ ὠραίας
 »εἶμ' ἔτοιμος ν' ἀποδύθῃ εἰς στάδιον ἀγῶνος,
 »εἰμὶ νὰ κόψω ἔτοιμος διὰ χειρὸς γενναίας
 »τὴν τοῦ Ῥινάλδου κεφαλὴν καὶ τὴν τοῦ Βουλλιῶνος.
 »Διάταξον τὴν ἐκλογὴν αὐτῆς μου τῆς Ῥομφαίας,
 »ἂν νὰ σφαγῇ ἐπιθυμῆς τις βάρβαρος βαρῶνος».
 Τοιαῦτα λέγων ἤρξατο, καὶ ἤλπιζεν ἐν τέλει
 τὸ παίγνιον πῶς ν' ἀποβῇ σπουδαῖος λόγος μέλλει.

79

Καὶ λέγων ἐμειδίασεν. Ὅποταν δ' ἐμειδία,
 τὴν ὄψιν τοῦ τὴν φυσικὴν ἢ νῦν τοῦ ὁμοιάζει.
 Παρθένος ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀποσπασθεῖσα μία
 τὸν βλέπει, τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούει, πλησιάζει,
 καὶ λέγει· «Ἐγὼ ἔσομαι, ἐγὼ ἡ σὴ κυρία.
 »Τὸ δῶρόν σοι τοῦ ἔρωτος ἡ χεὶρ μου ἐτοιμάζει.
 »Σ' ἐκλέγω πρόμαχον ἐμὸν, καὶ πρέπει ἐπομένως
 »ὁμοῦ νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ ἐμπεπιστευμένως.»

80

Κ' εἶπεν ἰδίως πρὸς αὐτόν· «Σ' ἐγνώρισκα, Βαρρῖνε·
 »εἰμὶ βεβαία δὲ καὶ σὺ πῶς μὲ ἀναγνωρίζεις.»
 Βαθέως τὸν ἐτάραξαν αἱ λέξεις τῆς ἐκεῖναι·
 ἀλλ' ὅμως ἐμειδίασεν εἰπὼν αὐτῇ· «Νομίζεις;
 »Δὲν ἔχω εἰς τὴν μνήμην μου νὰ σ' εἶδα ποτὲ, γύναι·
 »καὶ ὅμως νὰ σὲ βλέπῃ τις, κόρη καλὴ, ἀξίζεις·
 »οὐδ' ἐννοῶ τί ὄνομα τὸ στόμα σου προσφέρει·
 »τοῦ εἰς ἐμὲ ἀνήκοντος μεγάλως διαφέρει.

81

»Εἰς τὴν Βισέρταν γεννηθεὶς ὑπὸ πατρὸς Ἀλβίνου,
 »ὄχθην ἀπότομον οἰκῶν, Ἀλμάνζορος καλοῦμαι.»
 — «Νὰ μ' ἀπατήσης, ἀπαντᾷ, μὴ μάτην καταγίνου.
 »Πάλαι καλῶς σ' ἐγνώριζον, καὶ ἤδη σ' ἐνθυμοῦμαι.
 »Φίλη σου καὶ προστάτις σου εἰμί· μὴ ὑποκρίνου·
 »καὶ ὑπὲρ σοῦ καὶ τὴν ζωὴν νὰ δώσω προθυμοῦμαι.
 »Ἡ Ἑρμινία εἶμ' ἐγὼ, θυγάτηρ Βασιλέως.
 »Εἰς τοῦ Ταγκρέδου τὰ δεσμὰ σὺ μὲ κατεῖχες τέως.

82

»Εὐδαίμων ἐθελόδουλος δὴ ὀλοκλήρους μῆνας
 »εἰς τὴν εἰρκτὴν τὴν προσφιλεῖ ὑπῆρξα, καὶ δεσμίαν
 »μὲ ὑπηρέτεις, παρ' ἐμοὶ προφρόνως διαμείνας.
 »Ἐγὼ εἰμί· βλέπεις ἐμὲ, ἐμὲ, ναί, τὴν ἰδίαν.»
 Ὅ δ' εἰς αὐτὴν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὀξέως διευθύνας
 ἐγνώρισε τὴν εὐχαρὶν μορφήν τῆς τὴν γλυκεῖαν·
 «Μὴ φοβηθῆς, προσέθηκε, σοὶ ἐπαναλαμβάνω.
 »Εἰς μάρτυρα τὸν οὐρανὸν, τὸν ἥλιον λαμβάνω.

83

»Νὰ ἐπιστρέψῃς πρὸς τοὺς σοὺς ἂν μελετᾷς ὀπίσω,
 »κ' ἐμὲ εἰς τὴν ἀγαπητὴν εἰρκτὴν μου πάλιν φέρε.
 »Πικρὰ ἐλευθερία μου, προθύμως θὰ σ' ἀφήσω.
 »Μοὶ εἶν' αἱ νύκτες θάσανος, καὶ νύκτες αἱ ἡμέραι.
 »Ἄν ἤλθες ὦν κατάσκοπος, θενὰ σ' εὐχαριστήσω.
 »Ἡ τύχη σου ἐδείχθη σοὶ σπανίως εὖνους. Χαῖρε.
 »Συνωμοσίαν παρ' ἐμοῦ θ' ἀκούσης, κ' εἴ τι ἄλλο,
 »ὃ ἀλλαχοῦ ἂν δύνασαι νὰ μάθῃς ἀμφιβάλλω.»

Χαίρων εκείνος ἤκουε, διστάζων πλὴν ἐπίσης.
 Δὲν ὀμιλεῖ, τὴν πονηρὰν Ἀρμίδα μνημονεύων.
 Δολία εἶναι κ' ἐλαφρὰ τῆς γυναικὸς ἡ φύσις.
 Θέλει, ἀρνεῖται. Εἰς αὐτὴν εἶν' ἄφρων ὁ πιστεύων.
 Τέλος τῇ λέγει· «Ἄν ποθῆς νὰ με ἀκολουθήσης,
 »ἐλθὲ κατόπιν· ὁδηγῶ ἐγὼ σε συνοδεύων.
 »Ἀρκεῖτω αὐτ' εἰς τὸ παρὸν ἡ σύντομος συνθήκη.
 »Πρὸς λόγους ἄλλους, πλείονας ἄλλος καιρὸς ἀνήκει.»

Νὰ χαλινώσῃ ὁ στρατὸς τοὺς ἵππους προσκαλεῖται.
 Ἡ σάλπιγξ ἡ χαλκότηχος τὴν ἐξοδὸν σημαίνει.
 Ὁ μὲν Βαφρῖνος ἔφυγεν· ἐκείνη δὲν κινεῖται,
 καὶ μετὰ τῶν συντρόφων τῆς ὀλίγον ἔτι μένει.
 Περὶ προμάχου ὀμιλεῖ, πῶς παίζει προσποιεῖται,
 καὶ τέλος ἀνεπίδεικτος ἐκ τῆς σκηνηῆς ἐκβαίνει.
 Ἐλθοῦσα δ' ὄπου ὤρισται, εὕρισκει τὸν Βαφρῖνον,
 καὶ πρὸς τὸν τόπον ἔστρεψαν τὰ νῶτά των ἐκεῖνον.

Ὡς δ' ὁ Βαφρῖνος μετ' αὐτῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ μόνος
 εὐρέθη, κ' αἱ Σαρακηναὶ σκηναὶ μακρὰν των ἦσαν,
 τῇ εἶπε· «Θέλησον λοιπὸν κατὰ τοῦ Βουλλιῶνος
 »τὴν σκευωρίαν νὰ μ' εἰπῆς τὴν ῥαδιουργηθεῖσαν.»
 Καὶ τότε ἐκείνη ἤρχισε, τῷ πόθῳ του συμφώνως,
 νὰ ἐκτυλίσῃ ἣν ἤξευρε πλεκτάνην ὑφανθεῖσαν·
 «Ὅκτῶ εἰσὶ τῶν μαχητῶν, τῶν μάλιστα εὐρώστων,
 »καὶ ὁ Ὀρμόνδος ἐν αὐτοῖς ὁ εὐρωστότερός των.

87

» Αὐτοί, — ἀνίσως τοὺς κινῆ ἢ μῖσος ἢ κακία, —
 » εἰς ὄρκον συνεδέθησαν οἱ μὲν μετὰ τῶν ἄλλων.
 » Ὅποτε θὰ καταστηθῆ εἰς μάχην ἡ Ἀσία,
 » κ' ἡ κρίσις ἔσται τῶν στρατῶν τῶν δύο ἀντιπάλων,
 » θὰ ἔχωσ' εἰς τὰ ὅπλα των τὰ τοῦ σταυροῦ σημεῖα,
 » καὶ ὅπλα θεὰ φέρωσιν ὅποια τὰ τῶν Γάλλων.
 » Πρσέτι δὲ θὰ ἔχωσι χρυσόλευκον χιτῶνα,
 » ὡς οἱ σωματοφύλακες οἱ περὶ Βουλλιῶνα.

88

» Εἰς μέρος δὲ τοῦ κράνουσ των θὰ ἔχωσι σημεῖον,
 » ἐξ οὗ θὰ διακρίνωνται πῶς εἶναι συνωμόται.
 » Ὅποταν δ' ἔλθωσ' οἱ στρατοὶ οἱ ἐχθρικοὶ πλησίον,
 » ἀμέσως εἰς τὰ ἔχνη του θεὰ ριφθῶσι τότε·
 » κ' ἕκαστος, φίλον πρόσωπον προασπιστοῦ δεικνύων,
 » θὰ δράμη, καὶ τὸ στῆθος του θὰ πλήξωσ' οἱ προδόται.
 » Λόγχην θὰ ἔχωσι βαπτὴν εἰς ἰοβόλα εἶδη,
 » ὥστε νὰ εἶναι βέβαιος ὁ θάνατος ὃν δίδει.

89

» Ἡξεύροντες δ' οὗτοι ἐκεῖ ὅτι ἐγὼ γνωρίζω
 » τὰ ὅπλα, τὰ ἐνδύματα ὑμῶν, ὡς καὶ τὰ ἦθη,
 » μ' ἠνάγκασαν τὸν ὀπλισμὸν αὐτῶν νὰ καταρτίζω,
 » καὶ ἔργον ἀποτρόπαιον τοιοῦτο μ' ἐπεβλήθη.
 » Ἴδου διατί ἔφυγον. Οὐδόλως συνηθίζω
 » νὰ κλίνω εἰς διαταγὴν, ἀνίσως δὲν μὲ πείθῃ,
 » καὶ ἀποτροπιάζομαι, περιφρονῶ διόλου
 » πᾶν ψεύδους μηχανούργημα, πᾶν τέχνασμα τοῦ δόλου.

90

»Ναί, διὰ τοῦτο ἔφυγα· οὐχὶ δὲ μόνον τοῦτο....»
 Πρὶν τελειώσῃ σιωπᾶ, κ' ἐκόπη ἡ φωνή της·
 οἱ ὀφθαλμοὶ της ἔκλινον, ἡ ὄψις ἠρυθροῦτο,
 κ' ἐξήλθον μόλις ἑναρθροὶ οἱ λόγ' οἱ ἔσχατοὶ της.
 Τῇ εἶπε δὲ ὁ σύντροφος, ζητῶν νὰ μάθῃ οὕτω
 τί ἡ αἰδήμων ἀπ' αὐτοῦ ἀπέκρυπτε σιγή της·
 «Πρὸς τὸν πιστὸν σου ὀπαδὸν τοιαύτην ἔχεις πίστιν
 »ὥστε τῶν αἰτιῶν τῶν σῶν νὰ κρύπτῃς τὴν μεγίστην;»

91

Τότ' ἐκ τοῦ στήθους στεναγμὸν ἐξέπεμψεν ἡ νέα,
 κ' ἦν ἡ φωνή της τρέμουσα, καὶ εἶχε διαλήψεις.
 «Αἰδῶς ἦν δὲν διέσωσα, εἶπεν, αἰδῶς ματαία,
 »παρῆλθον αἱ ἡμέραι σου, καὶ δύνασαι νὰ λείψῃς.
 »Μάτην τούντεῦθεν προσπαθεῖς, δὲν εἶσαι ἀναγκαία
 »τὴν φλόγα εἰς τὰς φλόγας σου τοῦ ἔρωτος νὰ κρύψῃς.
 »Ἦν χρήσιμον τὸ σέβας σου, ἀλλὰ προηγουμένως,
 »οὐχὶ ἀφ' ὅτου ἔγινα πλανόβιος παρθένος.»

92

Εἰς ταῦτα δὲ προσέθηκεν· «Ὅτ' ἔπιπτεν ὁ θρόνος
 »κατὰ τὴν νύκτα τῶν δεινῶν καὶ τῆς ἀπελπισίας,
 »δὲν ἦτον οὗτος δι' ἐμὲ ὁ ὄλεθρος ὁ μόνος·
 »ἡ νύξ πηγὴ καταστροφῆς μοὶ ἦτον διπλασίας.
 »Ἡ βασιλεία μου μικρὰ ζημία! ὦ! συγχρόνως
 »καὶ ἐμαυτὴν ἀπώλεσα μετὰ τῆς βασιλείας.
 »Ναί, ἐμαυτὴν ἀπώλεσα τὰς φρένας μου, κ' ἐπίσης
 »καρδίαν ἀνεπιστρεπτὴ ἀπώλεσα, κ' αἰσθήσεις.

93

» Ἐν μέσῳ φόνων, ἀρπαγῶν, τὸ ἔχεις κατὰ μνήμην
 » πῶς ἔφευγον περίτρομος, ἀλλοφρονοῦσα κόρη·
 » κ' ἐν ᾧ περιπλανῆς ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων ἦμην,
 » ὁ κύριός σου ὠρμησε, καὶ ἐσιδηροφόρει.
 » Τότε καθικετεύουσα ἐκεῖνον, προσεκέειμην·
 » « Ἴππότα, εὐσπλαγχνίσθητι, χαρίσθητι, συγχώρει!
 » » Πολεμιστὰ, τὴν δῶρεάν δὲν θέλω τῆς ζωῆς μου.
 » » Τὸ ἄνθος τῆς παρθενικῆς προστάτευσον τιμῆς μου.»

94

» Ἐκεῖνος δ' εἰς τὴν χεῖρά μου, ὡς ταῦτα εἶπα, θέτει
 » τὴν χεῖρα· οὐδ' ἐπρόσμεινε τὸ τέλος τῆς εὐχῆς μου.
 » « Θάρρει, ᾧ κόρη πάγκαλε, μοὶ λέγει, καὶ προσθέτει·
 » « Σοῦ ἔσται καὶ τῆς σῆς τιμῆς προστάτις ἢ ἰσχύς μου.»
 » Τότε, — τί ἦτον ἀγνοῶ, — γλυκὺ εἰσέφρησέ τι
 » καὶ ρίζας ἔβαλεν ἐντὸς λανθάνον τῆς ψυχῆς μου.
 » Εἰσέρπον δὲ, καὶ βαθμηδὸν θερμότητα παράγον,
 » ὡς τέλους εἰς πυρκαϊᾶν ἀνέλαμψε παμφάγον.

95

» Πολλάκις μ' ἐπεσκέπτετο καὶ μὲ συνελυπεῖτο,
 » καὶ λόγους ἀποτείνων μοι γλυκεῖς μὲ παρηγόρει,
 » καὶ « Ἐλευθέραν, μ' ἔλεγεν, ᾧ κόρη, σὲ κηρύττω »,
 » ἤρνεῖτο πᾶν μου λάφυρον, καὶ μοὶ τὰ παρεχώρει.
 » Φεῦ! δι' ἐμὲ πᾶν λάφυρον καὶ δῶρον πᾶν τί ἦτο;
 » Μ' ἀφήρει ἀπ' ἐμοῦ αὐτοῦ ὅταν αὐτὰ μ' ἐδώρει.
 » Ἐδώρει ὅ,τι δι' ἐμὲ ἦτο μικρᾶς ἀξίας,
 » κ' ἐλάμβανεν ἀντάλλαγμα τὸ κράτος τῆς καρδίας.

» Κακῶς ὁ ἔρωσ κρύπτεται. Δὲν ἔρριψας εἰς λήθην
 » πῶς περὶ τοῦ κυρίου μου ἠρώτων πανημέρως.
 » Σὺ δὲ, εἰκάζων πῶς δεινῶς τὴν φρένα ἐκεντήθην,
 » « ὦ Ἑρμινία, ἔλεγες, σὲ διαφλέγει ἔρωσ. »
 » Τοῦτο μὲν σὺ ὑπώπτευες, ἐγὼ δὲ τὸ ἠρνήθην.
 » ἀλλ' ὁ θερμὸς μου στεναγμὸς ἀπήντ' ἀληθεστέρως.
 » Κ' ἡ γλῶσσ' ἂν κατεψεύδετο, ἀλλ' ἔλεγε τὸ βλέμμα
 » ὅποια κάμινος φλογὸς μοὶ ἔκαιε τὸ αἷμα.

» ὦ δυστυχοῦς μου σιωπῆς! Ἄν εἶχον κἂν ζητήσει
 » τὸ φάρμακον ὃ ἤθελε τὴν ἴασιν μοὶ φέρει,
 » ἀφ' οὗ ὁ πόθος ἔμελλε τὸν χαλινὸν νὰ λύσῃ
 » ὅποτε πλέον σήμερον μικρὸν ἐνδιαφέρει!
 » Ἀπῆλθον, καὶ τὸ τραῦμά μου εἶχον ἐντὸς ἐγκλείσει,
 » κ' ἐνόμιζον πῶς θάνατον αὐτὸ θὰ μ' ἐπιφέρει.
 » Τέλος τὴν δαδα τῆς ζωῆς ὁ ἔρωσ ἀνακαύσας,
 » πᾶν σέβας μοὶ ἀφήρσε, πάντα δεσμὸν τοῦ θραύσας.

» Ἀπῆλθα τὸν δεσπότην μου τὸν προσφιλῆ ζητοῦσα.
 » Μόνος ἀφ' οὗ μ' ἐπλήγωσεν, ἦν μόνος νὰ μ' ἰάνῃ.
 » Πλὴν συνοδί' ἀνδρῶν σκληρῶν ἐκεῖ περιφρουροῦσα,
 » ἐμπρός μου, ἀποκλείουσα τὸν δρόμον μου, ἐφάνη,
 » καὶ παρ' ὀλίγον εἰς αὐτὴν ἐνέπιπτον ἀλοῦσα·
 » πλὴν νὰ μὲ σώσ' εἰς ἔρημον φυγὴ ταχεῖα φθάνει.
 » Ἐκεῖ μονήρης ἔζησα, κ' ἐπὶ καιρὸν ἐκρύβην
 » ὡς ποιμενὶς εἰς ἀγροτῶν φιλόξενον καλύβην.

99

»Οἱ πόθοι μου δ' οἱ πρὸς στιγμὴν ἐνδόντες εἰς τὸν τρόμον
 »ὁπότε ἀνεφλέχθησαν ἐν τῇ σφοδρότητί των,
 »καὶ πάλιν ἐπανέλαβον τὸν πρὸς ἐκεῖνον δρόμον,
 »ἢ τύχη μετὰ τῶν αὐτῶν ἐδείχθη ὠμοτήτων.
 »Ἀγέλη λαφυραγωγῶν, ἀνθρώπων παρανόμων
 »ἐπῆλθε, καὶ ἡ ἐκφυγὴ ἀδύνατος μοι ἦτον.
 »Αὐτοὶ μὲ ἤχμαλώτισαν. Αἰγύπτιοι δὲ ἦσαν
 »ἐκ Γάζης, καὶ μ' ἀπήγαγον ἐκεῖσε συλληφθεῖσαν.

100

»Ὡς δῶρον μὲ προσήνεγκον εἰς τὸν διοικητὴν των.
 »Τῷ εἶπα τὰ κατ' ἐμαυτὴν. Ὁ λόγος μου τὸν πείθει.
 »Πλησίον του περίθαλψιν μετὰ τιμῆς ἀπήντων.
 »Καὶ ἡ Ἀρμίδα ἦν ἐκεῖ, κ' ἐπίσης μ' ἐλυπήθη.
 »Ἐμαθες τὰς πλανήσεις μου, τὰς τύχας, τὴν στροφὴν των
 »καὶ τὰς αἰχμαλωσίας μου. Τὸ πᾶν σοὶ ἐξηγήθη.
 »Συνεχῶς δούλης, συνεχῶς ἀπελευθερωθείσης,
 »ἄλυτ' εἰσὶ καὶ μένουσιν αἱ πρῶταί μου ἀλύσεις.

101

»Ἄν μόνον ὅστις τὰ δεσμὰ μοι εἶχεν ἐξυφάνει,
 »καὶ δι' αὐτῶν τὴν εὐπειθῆ ψυχὴν μου περιβάλλει,
 »δὲν μοὶ εἶπῃ· «Ἀπόστηθι ἐντεῦθεν, κόρη πλάνη,
 »ἀπέλθε. Κατοικία σου μακρὰν μου ἔστω ἄλλη.»
 »Εἶθε φανῆ μοι εὐσπλαγχνος, ὡς ἄλλοτε μ' ἐφάνη,
 »κ' ἐκ νέου εἰς τὴν φυλακὴν τὴν ποθητὴν μ' ἐμβάλη!»
 Τοιαῦτα τὰ συμβάντα τῆς ἐκείνη διηγεῖται,
 καὶ θαίνουσι νυχθημερὸν ἀκάματ' οἱ ὁδοῖται.

402

Τῆς λεωφόρου παρεκβάν, βραχεῖαν ἀναβαίνει
 τὸ ζευγος, ἀσφαλῆ ὁδόν. Τὰ τείχη πλησιάζει
 καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἥλιος πρὸς δύσιν καταβαίνει,
 καὶ ἡδ' ἡ νύξ τὸν οὐρανὸν πρὸς ἔω συσκιάζει.
 Εἶναι ὑγρά ἡ ἀτραπὸς, καὶ αἷμα τὴν μαιίνει·
 κ' ἔπειτα βλέπουσι νεκρὸν εἰς αἷμα ὃ λιμνάζει,
 πᾶσαν πληροῦντα τὴν ὁδόν, πρὸς τ' ἄνω ἐστραμμένον,
 καὶ ἔτι ἀπειλητικὸν τὸ πρόσωπόν του μένον.

403

Ἡ ξένη του ἀναβολὴ καὶ πᾶς ὁ ὀπλισμὸς του
 τὸν βάρβαρον ἐνέφαινον. Παρῆλθεν ὁ Βαφρῖνος.
 Μακρὰν ὀλίγον ἔκειτο ἄλλος νεκρὸς ἐμπρὸς του,
 καὶ ἔμφροντι τὸ βλέμμα του ἐπέσυρεν ἐκεῖνος.
 «Οὗτος ἐστὶ χριστιανὸς, εἰκάζω», εἶπ' ἐντός του·
 ὁ φαιὸς δ' ἤλεγχε χιτῶν ἐξ ἔθνους ἦτον τίνος.
 Πεζεύσας, τῷ ἀφήρεσε τὴν περικεφαλαίαν·
 «Φεῦ! Ὁ Ταγκρέδης!» ἐκφωνεῖ εἰς τὴν οἰκτρὰν του θέαν.

404

Πλησίον τοῦ ἀγριωποῦ πολεμιστοῦ εὐρέθη,
 βλέπουσ' αὐτοῦ τὸ πρόσωπον ἢ δυστυχῆς ἀλῆτις.
 Ἄλλ' ἤκουσε τὴν φοβερὰν κραυγὴν, καὶ συνεσχέθη
 ὑπ' ἀλγηθόνος, ὡς δεινῶς τρωθεῖσα ἡ ψυχὴ της.
 Εἰς τοῦ Ταγκρέδου τ' ὄνομα παραφροσύνης μέθη,
 μανία τὴν κατέλαβε, καὶ πλείστ' ἦν ἡ σπουδὴ της.
 Τὴν καλὴν ὄψιν τὴν ὠχρὰν ὡς ἔκφρων ἐθεᾶτο,
 δὲν καταβαίνει, ρίπτεται τοῦ ἐφιππίου κάτω.

105

Τὸν βρέχει τῶν δακρύων τῆς ὀ χεῖμαρῶρος προῶρέων,
καὶ ἡ φωνή τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐγείρεται πενθίμη·
«Εἰς τί σημεῖον μ' ἔφεραν ἡ τύχη ἀπευκταῖον!
» ὦ ὄψις, ὄψις φοβερά! ὦ ὦρα μισητή μοι!
» Ἐπὶ μακρὸν σ' ἀπώλεσα· σ' εὐρίσκω τελευταῖον·
» σ' ἐπαναβλέπω· ἀλλὰ σὺ, σὺ δὲν μὲ βλέπεις, οἴμοι!
» Ναι, δὲν μὲ βλέπεις, φίλτατε, ἂν καὶ εἰμὶ παροῦσα,
» καὶ σοῦ στεροῦμαι ἔσαει, σὲ μόλις ἀνευροῦσα.

106

» Ποτὲ ὅτι ἡ ὄψις σου θὰ εἶν' ἐφανταζόμενῃ
» ἀφορμὴ λύπης δι' ἐμὲ, πηγὴ ἀπελπισίας.
» Εἰς αἰώνιαν τύφλωσιν ἂν κατεδικαζόμενῃ,
» τῆς θεᾶς ἴν' ἀπαλλαγῶ αὐτῆς τῆς ἀπαισίας!
» Ποῦ τῶν καλῶν ἀστέρων σου ἡ φλόξ ἦν ἡσθανόμενῃ;
» Τίς τὰς ἀκτῖνας ἔσβυσε τὰς καυστικῶς γλυκείας;
» Τὸ ἀνθηρὸν ἐρύθημα τῶν παρειῶν ποῦ εἶναι,
» κ' αἱ λάμψεις αἱ περιχαρεῖς τῶν παρειῶν ἐκεῖναι;

107

» Ἀλλ' ἔχεις, εἰ καὶ πελιδνόν, τὸ πρόσωπον ὦραῖον.
» Ἐνταῦθα ἂν περιπολῆς ἐν ἀοράτῳ πτήσει,
» ψυχὴ φιλότατη, θὰ ἰδῆς τὸ ὄμμα μου τὸ κλαῖον,
» καὶ ἴσως θέλεις τὴν κλοπὴν, τὴν τόλμην συγχωρήσει.
» Κατάψυχρα φιλήματα ἐκ τῶν ὠχρῶν χειλέων
» νὰ λάβω ἄφες με, ἂ πρὶν εἶχον θερμὰ ἐλπίσει.»
Τὴν λείαν ὡς ἂν ἤθελε ν' ἀρπάσῃ τοῦ θανάτου,
προσέφυ εἰς τ' ἀκίνητα τὰ χεῖλη τὰ στυγνά του·

108

« ὦ χεῖλη, λέγει, εὐσπλαγχνα, ὑμεῖς ἐπὶ ζωῆς σας
 » παρηγορίαν, λέγοντα, μ' ἐδίδατε· ὦ χεῖλη,
 » πρὶν ἀποθάνω ἄφετε ἐν φίλημα γλυκύ σας
 » εἰς τὴν ψυχὴν μου αἶσθημα παρήγορον νὰ στείλη.
 » Τότε δὲ ἴσως σὺ αὐτὴν ποθοῦσαν ἐλεήσας,
 » θὰ δώσης ὅ,τι κλέπτουσα ν' ἀρπάσῃ νῦν ὀφείλει.
 » Ἄφες εἰς τὴν ἀγκάλην μου, ὦ! ἄφες νὰ σ' ἐγκλείσω,
 » καὶ εἰς τὸ φίλον στόμα σου τὸ πνεῦμά μου ν' ἀφήσω.

109

» Τὸ πνεῦμά μου σ' ἀκολουθεῖ. Σὺ, σὺ αὐτὸ ὁδηγεῖ,
 » σὺ, πρὸς τὰς αἰωνίας σου εὐδαίμονας οἰκήσεις.»
 Εἶπε στεναζούσα, καὶ ἦν ἐγγὺς νὰ τῇ ἐκφύγη
 διερχομένη ἡ ψυχὴ τῶν ὀφθαλμῶν τὰς βρύσεις.
 Τὸ δάκρυ της πλὴν ζωपुरεῖ αὐτὸν, καὶ διανοίγει
 τὸ στόμα εἰς σπασμωδικὰς καὶ ἀφανεῖς κινήσεις.
 Τὸ στόμ' ἀνοίγει· πάντοτε τοὺς ὀφθαλμοὺς πλὴν κλείει,
 καὶ στεναγμοὺς του εἰς αὐτῆς τοὺς στεναγμοὺς μιγνύει.

110

Ἡ νέα τὸν ἡμιθανῆ ἀκούει νὰ στεναζῆ,
 κ' ἐλπίδα, καὶ ἀναψυχὴν αἰσθάνεται ἡδεῖαν.
 « Τοὺς ὀφθαλμοὺς σου ἀνοιξον, Ταγκρέδ', ἰδὲ, φωνάζει
 » ἦν διὰ τῶν δακρύων μου σ' ἠτοίμασα κηδεῖαν.
 » Ρίψόν μοι βλέμμα ἔσχατον. Ὁ τάφος σου μὲ κράζει!
 » ν' ἀπέλθω θέλω τὴν μακρὰν ὁδὸν σου τὴν ἰδίαν.
 » Περίμεινέ μ' ἐπὶ βραχὺ ἐπάνω νὰ μ' ἐπάρης.
 « Αὕτη μοι ἔστω παρὰ σοῦ ἡ τελευταία χάρις.»

111

Ἄνοίγει ὁ ψυχρὸρραγῶν τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ κλείει
αὐτοὺς καὶ πάλιν· καὶ θρηνεῖ καὶ κόπτεται ἐκείνη.
«Ζῆ, ὁ Βαφροῖνος ἔκραξε, καὶ μόνον καταμύει.
»Πρῶτον ἄς βοηθήσωμεν, καὶ μετὰ ταῦτα θρήνει.»
Καὶ ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ τὴν πανοπλίαν λύει,
πρὸς ὃ τὴν χεῖρα τρέμουσαν κ' ἡ Ἑρμινία τείνει.
Ἄνοίγει καὶ διερευνᾷ τὰ τραύματα, βυθίζει
ἔμπειρον βλέμμα εἰς αὐτὰ, καὶ ἴασιν ἐλπίζει.

112

Ἡ στάσις του, κατανοεῖ, προῆλθ' ἐκ τοῦ καμάτου
καὶ ἐκ τῆς ἐξαντλήσεως κ' ἐκ τῆς αἰμορροΐας.
Ἄλλ' ἔχει πρὸς ἐπίδεσμον διὰ τὰ τραύματά του
οὐδέν, πλὴν τῆς καλύπτρας τῆς, ἐντὸς τῆς ἐρημίας.
Τότε ὑπέβαλεν αὐτῇ κενὰ διδάγματα του
ὁ ἔρωσ, καὶ πρωτοφανεῖς τῇ εὔρε τὰς ταινίας.
Διὰ τῆς κόμης τῆς λυτῆς τὰ τραύματ' ἀπομάττει,
τὰ ἐπιδέει, κόπτουσα τὴν κόμην, καὶ τὰ φράττει.

113

Δὲν ἤρκει ἡ καλύπτρα τῆς, διότι ὄλος ἦτον
πλήρης πληγῶν, ἀλλὰ λεπτὴ ἐκείνη καὶ βραχεῖα.
Δίκταμον, κρόκος, ἔλειπον· πλὴν λέξεις τῶν ἀρρήτων
τινάς ἐγνώριζεν, ἐξ ὧν διδάσκει ἡ μαγεία.
Ἄνεκυψε, τοὺς ὀφθαλμοὺς κινεῖ ἐν εὐκολίᾳ·
βλέπει τὸν ὑπηρέτην του καὶ τὴν γυναῖκα βλέπει
ἐν στολῇ ξένη εὐσεβῶς αὐτὸν νᾶ περιέπη.

414

«Σύ; Πότε ἦλθες; ἐρωτᾷ· καὶ πῶς ἐδῶ, Βαφρῖνε;
 »καὶ σὺ, καλὴ μου ἰατρὲ, παρθένε, ποία εἶσαι;»
 Ἦ δὲ στενάζει, κ' ἔμπλεως χαρᾶς συγχρόνως εἶναι,
 κ' αἰ παρειαί της λάμπουσιν ὡς ῥόδιναί βαφεῖσαι.
 Τῷ λέγει· «Θὰ σοὶ τὸ εἰπῶ. Τώρα ἡσύχως μεῖνε.
 »Τὸ διατάττ' ἡ ἰατρὸς· καὶ σίγα, μὴ κινῆσαι.
 »Θέλεις σωθῆ.» Καὶ στήριγμα τῷ προπαρασκευάζει,
 καὶ εἰς τὸν κόλπον της αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν βαστάζει.

415

Ἄλλ' ὁ Βαφρῖνος σκέπτεται ἐν τούτοις πῶς ἡμπόρει
 διὰ νυκτὸς τὸν στρατηγὸν εἰς τὸν στρατὸν νὰ φέρῃ,
 ὁπότε φαίνονται πολλοὶ ἐξαίφνης ὀπλοφόροι
 τῶν τοῦ Ταγκρέδου, πρὸς αὐτὰ προβαίνοντες τὰ μέρη.
 Ὅποτε πρὸς τὸν ἔσχατον ἀγῶνά του ἐχώρει
 ὁ μονομάχος, μετ' αὐτοῦ παρῆσαν οἱ ἑταῖροι,
 πλὴν δὲν τὸν ἠκολούθησαν, διαταγὴν λαβόντες.
 Νῦν δ' ἔτρεχον εἰς ζήτησιν αὐτοῦ περιϊόντες.

416

Ἐζήτουν ἄλλοι ἀλλαχοῦ τὰ ἴχνη του ὁμοίως,
 πλὴν μόνοι νὰ τὸν εὔρωσιν ἐπέτυχον ἐκεῖνοι·
 κ' ἐπὶ τῶν βραχιόνων των αὐτὸν ἐπιτηδεῖως
 παρέλαβον, οὓς ἔπλεξαν ὥστ' ἔδρα τις νὰ γίνῃ.
 Ἄλλ' ὁ Ταγκρέδης ὁμιλῶν «Πῶς, εἶπεν, ὁ ἀνδρεῖος
 »Ἀργάντης ἔρμαιον, βραχὰ κοράκων θενὰ μείνη;
 »Μὴ, πρὸς Θεοῦ, ἀφήσωμεν αὐτὸν ἀπεῤῥιμμένον,
 »ἀκήδευτον καὶ ἄταφον, καὶ ἄμοιρον ἐπαίνων.

417

»Τὸ αἷμά μου ἐξέβρυσσε, καὶ ἔχθρα δὲν μοὶ μένει·
 »συνεξεβρῦν, κ' ἔπεσε νεκρὰ ὡς ὁ γενναῖος.
 »Εἰς τὴν ἀνδρίαν του τιμὴ ἐστὶν ὀφειλομένη·
 »πρὸς τοὺς γενναίως θνήσκοντας τῶν ζώντων εἶναι χρέος.»
 Καὶ οὕτω προπεμπόμενος ὑπὸ πολλῶν προβαίνει,
 μεθ' ἑαυτοῦ παραλαβὼν καὶ τὸν ἐχθρὸν τὸν τέως.
 Ὁ δὲ Βαφρῖνος ἔμενε παρὰ τὴν Ἑρμινίαν,
 διὰ πιστὴν της φρούρησιν καὶ διὰ προστασίαν.

418

Ὁ ἡγεμὼν δὲ εἶπε· «Μὴ πρὸς τὰς σκηνάς χωρῆτε,
 »ἀλλὰ πρὸς τὴν μητρόπολιν τὴν βασιλίδα, φίλοι.
 »Τῆς ἐκλειπούσης μου ζωῆς τὸ τέλος ἀπειλεῖται.
 »Θὰ ἤμην εὐτυχέστερος ἐὰν ἐκεῖ μ' ἠπέλκει·
 »διότι ὁ Θεάνθρωπος ἀπέθανε καὶ κεῖται
 »ἐκεῖ, καὶ ἴσως εἶν' ἐκεῖ τῶν οὐρανῶν ἡ πύλη.
 »Ἐκεῖ κἂν θέλει πληρωθῆ ὁ εὐλαβῆς σκοπός μου
 »τῆς προσκυνήσεως, πρὶν ἢ ἀπαλλαγῶ τοῦ κόσμου.»

419

Ἀκούσαντες, τὸν ἔφεραν ἐκεῖ, κ' ἐπὶ στρωμάτων
 παχέων τὸν κατέθεσαν εἰς ὕπνου ἡσυχίαν.
 Ὁ δὲ Βαφρῖνος, τὴν καλὴν νεάνιδα φυλάττων,
 εἰς προσεχῆ καὶ μυστικὴν τὴν φέρει κατοικίαν.
 Ὅπου δὲ ἦν ὁ Βουλλιῶν, τὰ πάντα διατάττων,
 προσῆλθεν ἔπειτα, χωρὶς νὰ εὕρη δυσκολίαν,
 ἂν καὶ δι' ὅ,τι ἔμενε νὰ πράξωσιν ἀκόμη
 ἐσυζητεῖτο παρ' αὐτῷ τῶν φίλων του ἡ γνώμη.

120

Νοσοῦντος τοῦ Ῥαιμόνδου ἦν κατὰ τὸ μέσον κλίνη.
 Ὁ δὲ στρατάρχης εἰς αὐτῆς ἐκάθητο τὸ πέρασ·
 καὶ κύκλω ἦν περὶ αὐτὸν στεφάνη ἀνθρωπίνη,
 ὅσ' εἶχον ἕξοχον ἰσχὺν, καὶ φρένας πυκνοτέρας.
 Πάντες σιγῶντες δ' ἤκουον ἐν ᾧ, τί εἶχε γίνῃ
 ὁ ἐκπεμφθεὶς ἐξέθετε, κατὰ τὰς πρὶν ἡμέρας·
 «Ὡς διετάχθην, Κύριε, ἀνεῦρον ἐξετάσας
 » τὸ ἐγθρικὸν στρατόπεδον καὶ τὰς δυνάμεις πάσας.

121

» Πόσοι οἱ ἀναρίθμητοι στρατοὶ αὐτῶν καὶ πόσαι
 » νὰ σᾶς ἐκθέσω ἀκριβῶς αὐδαίς μὴ περιμείνη.
 » Τοὺς εἶδα, ὡς διήρχοντο, κοιλάδας νὰ πληρῶσι·
 » ὄρη, πεδία ὑπ' αὐτῶν νὰ κρύπτωνται τὰ σμήνη·
 » καὶ ὅπου ἂν σκηνώσωσι, καὶ ὅπου ἂν φανῶσι,
 » ξηραίνεται πᾶσα ἡ γῆ, στείρευει πᾶσα κρήνη·
 » διότι ἕδωρ δὲν ἀρκεῖ τὴν δίψαν των νὰ σβύσῃ,
 » κ' εἶν' ἡ Σκυθὶ' ἀνίκανος νὰ τοὺς τροφοδοτήσῃ.

122

» Ἄλλ' ὄλων τούτων τῶν πεζῶν, τῶν ἵππικῶν ταγμάτων
 » ὀλίγ' εἰσὶν οἱ χρήσιμοι, ἀπόλεμοι δ' οἱ ἄλλοι.
 » Ἄνιδε' εἰσὶ τάξεως, σημείων, προσταγμάτων.
 » Οὐδαίς αὐτῶν ξιφοφορεῖ, καθεὶς μακρόθεν βάλλει.
 » Εἰσὶν οὐχ ἤττον καὶ τινες ἐκ τῶν ἐκλεκτοτάτων,
 » ἢ Περσικὴ βοήθεια ἣτις αὐτοῖς ἐστάλη.
 » Ἔστι δὲ μεταξὺ αὐτῶν πολεμικὸς ἐξόχως
 » ὁ τῆς φρουρᾶς, καλούμενος «τῶν Ἀθανάτων» λόχος.

123

» Καλοῦνται δὲ Ἀθάνατοι, διότι δὲν μειοῦται
 » ἡ τάξις των ἢ συμπαγῆς ποτὲ οὐδὲ καθ' ἓνα.
 » Ὡς μία θέσις κενωθῆ, ἐν ἀκαρεῖ πληροῦται
 » ὑπ' ἔχοντος πολεμικὰ προσόντα ἐγνωσμένα.
 » Ὁ ἀρχηγός των Ἐμιράν οὔτε εἰς φρένα, οὔτε
 » εἰς ῥώμην ἔχ' ὑπέρτερον, ἔχ' ἴσον του κἀνένα.
 » Τῷ εἶπε δὲ ὁ Βασιλεὺς, διὰ παντοίων τρόπων
 » νὰ προσπαθῆσ' εἰς πεδινὸν νὰ σᾶς ἐλκύσῃ τόπον.

124

» Καὶ ἴσως πρὶν ὁ ἥλιος δις μᾶς ἀφήσῃ δύων,
 » ἔσοντ' αἱ φάλαγγες αὐτῶν ἐνταῦθα ἀφιχθεῖσαι.
 » Σὺ δὲ, Ῥινάλδε, πρόσεχε. Παρὰ τῶν πολεμίων
 » σὺ μᾶλλον ὑποβλέπεσαι καὶ σὺ ἐπαπειλεῖσαι.
 » Οἱ ἀγριώτεροι αὐτῶν, οἱ πρῶτοι τῶν ἀνδρείων,
 » τὴν κεφαλὴν σου θέλουσι, καὶ σὺ σκοπός των εἶσαι·
 » ὄτ' ἡ Ἀρμίδα ἑαυτὴν εἰς ἀμοιβὴν προσφέρει
 » εἰς ὃν τινα τὴν κεφαλὴν τὴν σὴν κοπεῖσαν φέρῃ.

125

» Προέχει μεταξὺ αὐτῶν ὁ Πέρσης ὁ γενναῖος,
 » τῆς Σαρμακάντης βασιλεὺς, ὁ μέγας Ἀλταμόρος.
 » Προσέτι δὲ ὁ Ἄδραστος, ἀνὴρ γιγαντιαῖος,
 » εἰς οὗ τὴν ἐπικράτειαν ἡ Ἔως ἐστὶν ὄρος.
 » Δὲν ἔχει σχῆμα ὅμοιον πρὸς οὐδενὸς ἰππέως·
 » ἀνθ' ἵππου ἔχ' ὑφ' ἑαυτὸν ἐλέφαντα, ζῶν ὄρος.
 » Ὁ Τισσαφέρνης μετ' αὐτῶν ἐστί. Πανδήμου γνώμης
 » φωνὴ τῷ ἀποδίδωσι τὸν στέφανον τῆς ῥώμης.»

426

Εἶπε. Τοῦ νέου ἐρυθρὸν τὸ πρόσωπον ἐβάφη·
 τὰ ὄμματα τοῦ ἔρριψαν ἀκτῖνας, φλογισθέντα.
 Διψᾷ εἰς αἷμα ἐχθρικὸν νὰ πνίξῃ τὰ ἐδάφη,
 καὶ δὲν κατέχει τὸν δριμῦν θυμὸν τοῦ δαμασθέντα.
 Ἄλλ' ὁ Βαφρῖνος ὅπου ἦν ὁ ἀρχηγὸς ἐστράφη,
 καὶ εἶπε· «Κύριε, μικρὰ εἰσὶ τὰ νῦν ῥηθέντα.
 » Ὅσα μοὶ μένει νὰ εἰπῶ οὐδόλως εἰσὶ φροῦδα.
 » Παρασκευάζοντ' ἐπὶ σέ τὰ ὄπλα τοῦ Ἰούδα.»

427

Κ' ἐξέθηκεν, εὐχαριστῶν τὴν περιέργειάν των,
 καθὼς τὸν ἀνεκάλυψε, τὸν τεκταιθέντα δόλον·
 περὶ φαρμάκων, ὀπλισμοῦ, κρανῶν ψευδοσημάντων,
 βραβείων, ὑποσχέσεων, καὶ κόμπων ἀσυστόλων·
 καὶ ἡρωτᾶτο, κ' ἔδιδεν εἰδήσεις περὶ πάντων.
 Σιγῇ ἐπῆλθε μεταξὺ τῶν παρεστώτων ὄλων.
 Τότε ὁ ἀρχιστράτηγος τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐγείρας
 πρὸς τὸν Ῥαιμόνδον, εἶπε· «Δὸς τὴν συμβουλήν τῆς πείρας·

428

Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· «Φρονῶ, ὁπότεν φέξ' ἡμέρα,
 » νὰ μὴ προσβάλωμεν, ὡς ἦν προαπεφασισμένον,
 » ἀλλ' ἡ πολιορκία μας νὰ γίνῃ στενοτέρα,
 » ἵνα ἐξέρχεται οὐδεὶς τῶν ἔνδον κεκλεισμένων.
 » Τῷ δὲ στρατῷ ἀνάπαυσις δοθήτω ἐλευθέρα,
 » ἵν' ἀναλάβῃ, ἰσχυρὰν τὴν μάχην περιμένων.
 » Εἰς σέ δ' ἀνήκει νὰ σκεφθῆς τὴν μάχην ἂν θὰ κρίνης
 » εἰς τὸν ἐχθρὸν ἐπιπεσῶν, ἢ ἂν θὰ τὸν προσμείνης.

129

» Σκέφθητι δὲ πρὸ πάντων, σὲ τοῦ δόλου προφυλάττων,
 » περὶ τῆς ἀσφαλείας σου καὶ συντηρήσεώς σου.
 » Τίς ἄλλος ἐστὶ πρόμαχος, σωτὴρ τῶν στρατευμάτων,
 » τίς ἀσφαλίζων, καὶ αὐτὰ τίς διοικῶν ἐκτός σου;
 » Πρὸς τοῦ κινδύνου ἐκφυγὴν τὴν ἐκ τῶν ἐμβλημάτων,
 » νὰ μεταβάλῃς φρόντισον τὰ τοῦ στρατεύματός σου.
 » Τοιοῦτοτρόπως ματαιῶν τὴν τέχνην τῆς ἀπάτης,
 » ἀντιστρατεύου δι' αὐτῆς εἰς τὸ στρατήγημά της.»

130

Ὁ στρατηγὸς ἀπήντησεν « Ὅποιον σὲ γνωρίζω
 » σ' εὐρίσκω, φρόνιμον τὸν νοῦν, καὶ τὴν καρδίαν φίλον.
 » Ὁ δ' ἄφησες ἀμφίβολον, ἰδοῦ, ἀποφασίζω·
 » Ἡμεῖς θὰ ἐπιπέσωμεν κατὰ τῶν ἀλλοφύλων.
 » Οἱ τῆς Ἀσίας νικηταὶ ἀνοίκειον νομίζω
 » κατάκλειστοὶ νὰ μένωσιν ἐν μέρει θρασυδείλων.
 » Εἰς τὴν ἡμέραν τὴν λαμπράν, εἰς τ' ἀνοικτὰ πεδία
 » ὁ ἀσεβὴς ἄς αἰσθανθῇ τίς ἢ ἡμῶν ἀνδρία.

131

» Οὐδὲ κατ' ὄνομα αὐτοῖς ἔσται ποτὲ ἡ νίκη,
 » οὐδὲ θὰ ὑπομείνωσι τὴν φοβερὰν μας θέαν
 » οὐδὲ τὰ ὄπλα. Ἄλλ' ἡμῖν τὸ κράτος των θ' ἀνήκη,
 » ἐφ' οὗ τὴν δύναμιν ἡμῶν θὰ στήσωμεν ἐδραίαν.
 » Ἄν εἰς ἡμᾶς παραδοθεὶς ταχέως δὲν ὑπέικη
 » ὁ πύργος, ἔξομεν αὐτοῦ τὴν ἄλωσιν βεβαίαν.»
 Ἐνταῦθα ὁ μεγάλθυμος σιγήσας ἀπεσύρθη,
 ὁπότε ὁ ἑσπερινὸς, καλῶν εἰς ὕπνον, ἤρθη.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΕΙΚΟΣΤΗ

1

Ἦδ' εἰς τὰ ἔργα τοὺς θνητοὺς ὁ ἥλιος ἐκάλει,
καὶ τῆς ἡμέρας ἔφθανεν ἡ ὥρα ἡ δεκάτη,
ὅτ' ἐκ τοῦ πύργου μέλαν τι ἐφάνη ὡς μεγάλη
νεφέλη, ἐπὶ ζοφερᾶς νυκτὸς σκοτεινοτάτη,
ἣτις εἰς ἕκτασιν μακρὰν τὸν κόσμον περιβάλλει.
Ἦτον ὁ φίλος τῶν στρατῶν, ὅστις ἔταχυβάτει,
κ' ἐπλήρου πάντα ὑπ' αὐτὸν, καὶ λόφους καὶ πεδία,
καὶ κρύπτουσα τὸν οὐρανὸν ἠγείρετο κονία.

2

Τότε κραυγὴ ἀνέθορε τῶν πολιορκουμένων
ἐκ τῆς ὑψίστης κορυφῆς, καὶ πλήττει τὰς νεφέλας.
Ἄπὸ τῶν θρακικῶν ἀκτῶν γεράνων πετωμένων
κατὰ χειμῶνα βλέπομεν ὁμοίως τὰς ἀγέλας,
πρὸς τόπον ν' ἀποστρέφονται θερμότερον καὶ ξένον,
μετὰ κρωγμῶν, καὶ τὰς ψυχρὰς νὰ φεύγωσι θυέλλας.
Ὡς ζέσεως δ' ἐπλήσθησαν, κ' ἐλπίδων ὡς ἠυπόρουν,
αἱ χεῖρές τῶν ἐτόξευον, αἱ γλῶσσαι ἐλοιδόρουν.

3

Ὑπὸ τῶν Φράγκων εὐχερῶς τίς ἦτον ἐνοήθη
ὁ λόγος ὁ τῶν ἀπειλῶν καὶ τῆς ἐξάψεώς των.
Ὅπισω των ἀπέβλεψαν, καὶ εἶδον πόσα πλήθη
ἐβάδιζον, καὶ ὅτι ἦν ὁ ἐχθρικός στρατός των.
Γενναία φλόξ ἀνέλαμψεν εἰς τ' ἄγριά των στήθη,
ὁ ζῆλος τοὺς διέκαυσεν ὁ φιλοπόλεμός των.
Ἢ νεολαί' ἀκάθεκτος, φρυάττουσα συρρέει
«Τὸ σύνθημα δὸς, ἀρχηγέ!» κραυγάζουσιν οἱ νέοι.

4

Ἄλλ' ὁ ἐχέφρων ἀρχηγὸς ἀντέστη, καταστέλλων
τὴν φιλοπόλεμον αὐτῶν ἀνυπομονησίαν,
πρὸ τῆς αὐγῆς, πρὸς τὸν ἐχθρὸν τὸν φθάσαντα μὴ θέλων
νὰ ἔλθωσ' εἰς ἀπόπειραν καὶ εἰς ἀψιμαχίαν.
«Μέγας ἐστὶν ὁ κόπος σας ὁ παρελθὼν καὶ μέλλον.
» Ἐχετε, εἶπ', ἐν μεταξὺ ἡμέρας ἡσυχίαν.»
Ἴσως δὲ εἶχε δι' αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐχθροῖς θελήσει
τὴν ἄφρονα ἐν ἑαυτοῖς πεποιθήσιν ν' αὐξήσῃ.

5

Καθεὶς παρεσκευάζετο, προσμένων ἢ πρωΐα
νὰ ἐπανέλθῃ φέρουσα τὴν ὥραν τῶν κινδύνων.
Ποτὲ αὐγὴ δὲν ἔφεξε καθὼς αὐτὴ γλυκεῖα,
οὐδ' ὁ ἀήρ ποτ' αἰθριὸς ὑπῆρξεν ὡς ἐκεῖνον.
Φαιδρὰ ἐθάρρεις ἢ ἠὼς πῶς ἦτον, κ' ἐμειδία
ὡς ἂν περιηυγάζετο ὑφ' ὄλων τῶν ἀκτίνων.
Τὸ φῶς αὐξάνει, ὡς, χωρὶς νὰ τὸν καλύπτῃ σκέπη,
ἂν τὸν ἀγῶνα ἤθελεν ὁ οὐρανὸς νὰ βλέπῃ.

6

Ὡς δὲ τῆς πρώτης χαραγῆς τὰ ῥόδα διακρίνει
 ὁ Γοδεφρείδος, τὸν στρατὸν ἐξήγαγεν ἐν τάξει.
 Πλὴν τὸν Ῥαιμόνδον, ὅπως ἦν, παραταχθέντ' ἀφήνει
 τὸν πύργον, καὶ τὸν ἔγκλειστον Σουλτάνον, νὰ φυλάξῃ.
 Καὶ τοὺς πιστοὺς προστίθησι τοὺς πρὸς τῇ Παλαιστίνῃ,
 οὓς ζυγοῦ ἦλθεν ὁ στρατὸς τῶν Φράγκων ν' ἀπαλλάξῃ.
 Ἦσαν μὲν οὗτοι πάμπολλοι· οὐχὶ πλὴν τούτους μόνον,
 ἀλλ' ἔτι καὶ ἀπόσπασμα ἐπέστησε Γασκόνων.

7

Προέβαινε δ' ὁ ἡγεμὼν, κ' ἐφαίνετο βεβαίαν
 τῆς νίκης τὴν ἐγγύησιν εἰς τὴν μορφήν του φέρων.
 Νέα ἐξ ὕψους χάριτι, σεβάσμιος τὴν θέαν
 ἐφάνη, καὶ ἀνάστημα γιγαντιαῖον αἴρων.
 Δόξης ἀκτὶς τὴν ὄψιν του κατέλαμψεν ωραίαν,
 καὶ εἰς ἀκμὴν νεότητος ἀνέθαλεν ὁ γέρων.
 Τὰ μέλη του ἐδείκνυον, τὸ βλέμμα του ἐπίσης
 ὡς ἂν θνητοῦ ἀνώτερον τὸν ἐπλασεν ἡ φύσις.

8

Δὲν ἐπροχώρησε μακρὰν, πρὶν τὰς δυνάμεις πάσας
 τῶν Αἰγυπτίων νὰ ἰδῇ τῶν περιμενομένων.
 Τότε εἰς ὄρος τὸν στρατὸν ἀναβιβάζει, φθάσας,
 ὀπίσω κ' εὐωνύμως των εἰς ὕψος ἀναβαῖνον·
 καὶ τὸ τῆς μάχης μέτωπον εὐρὺ ἀναπετάσας,
 στενὰς ἀφῆκε τὰς πλευρὰς τῶν παραταττομένων.
 Θέτ' εἰς τὸ κέντρον τοὺς πεζοὺς· τὰς δ' ἄκρας ταχυτέρας
 πτεροῖ, θεῖς ἐκατέρωθεν τὴν ἵππον εἰς τὸ κέρασ.

9

Τὸν ἓνα καὶ τὸν ἕτερον Ῥοβέρτον διορίζει
 εἰς φρούρησιν τῆς δεξιᾶς, κ' εἰς τὸν κρημνὸν τοὺς τάττει
 ὅστις τῆς παρατάξεως τὴν πτέρυγα ὀρίζει.
 Τῷ ἀδελφῷ του ἔδωκε τὸ κέντρον νὰ φυλάττη.
 Αὐτὸς δὲ τὴν εὐώνυμον πλευρὰν ἐξασφαλίζει,
 ὅπου ἡ θέσις πεδινὴ καὶ κινδυνωδεστάτη,
 καὶ ὅπου εἶχεν ὁ ἐχθρὸς προβαίνων νὰ ἐλπίσῃ
 τὸν χριστιανικὸν στρατὸν νὰ ὑπερκερατίσῃ.

10

Ἐκεῖ τοὺς Λοθριγγίους του καλεῖ, καὶ τῶν γενναίων
 τὸ ἄνθος, καὶ τῶν ὀπλιτῶν τοὺς ἐκλεκτοὺς προσέτι·
 τοὺς ἵππους τάττει τοὺς φρακτοὺς, κ' ἐν μέσῳ τῶν ἱππέων
 οὓς πεζομάχους ἱκανοὺς εὕρισκει παρενθέτει.
 Κ' ἐθελοντὰς συνήγαγε τῶν μᾶλλον Ῥωμαλέων,
 κ' ἐνταῦθα τοὺς παρέταττε καὶ τοὺς ἐτοποθέτει.
 Εἰς τάξιν πρὸς τὰ δεξιὰ τοὺς ἔστησε πλαγίαν,
 κ' εἰς τὸν Ῥινάλδον ἔδωκεν αὐτῶν τὴν ὁδηγίαν.

11

Συγχρόνως δ' εἶπεν· «Ἐπὶ σοί, ἱππότα, μόνῳ κεῖται
 » ἡ νίκη, τὸ κεφάλαιον τῶν ἔργων τῶν μεγάλων.
 » Χρόνον τινὰ κρυπτόμενοι ἄς μείνωσ' οἱ ὀπλιῖται
 » τῆς ἡμετέρας φάλαγγος ὀπίσω, καὶ τῶν ἄλλων.
 » Ὄταν δ' ἐπέλθῃ ὁ ἐχθρὸς, πλαγίως σεῖς ριφθῆτε,
 » καὶ τοὺς σκοποὺς του τάραξον, αἴφνης αὐτὸν προσβάλλων.
 » Οἱ δὲ σκοποὶ του, ἂν νοῶ αὐτοὺς, θὰ εἶναι πρῶτον
 » νὰ ἐπιπέσῃ δεξιῶς, καὶ εἶτα κατὰ νῶτον.»

12

Εἶτα δ' εἰς ἵππον κάθηται ἐν καλπασμῶ χωροῦντα
ἀπὸ ἱππέων εἰς πεζοὺς, ἐκ τάξεων εἰς τάξεις.
Ἐκάλυπτα τὰ ὄμματα αὐτοῦ καὶ κεραυνοῦντα,
διὰ φλογῶν συνώδευον ἃς ἔδιδε προστάξεις.
Ἦτρυνε τὸν διστάζοντα, ἐξῆπτε τὸν θαρρόντα,
τῷ γαύρῳ ἀνεμίμνησκεν ἃς ἐκαυχᾶτο πράξεις,
τῷ ἰσχυρῷ ἃς ἔπραξε· καὶ εἰς τινὰς, μεγάλους
νὰ δώσ' ὑπέσχετο μισθοὺς, πολλὰς τιμὰς εἰς ἄλλους.

13

Τέλος, κρατῶν τὸν ἵππον τοῦ ἐμπρὸς τῶν λεγεῶνων
τῶν πρώτων εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τῶν εὐγενεστέρων,
ὠμίλησ' ἐκ περιωπῆς, καὶ τὴν φωνὴν ὑψώνων,
καὶ ὁ στρατός του ἤκουεν ἐνθουσιῶν καὶ χαίρων.
Ὡς χεῖμαρρος ἐξ ὑψηλῶν Ἀλπογενῶν χιόνων
ραγδαῖος καταλείβεται, ὕδατα λαῦρα φέρων,
ὁμοίως ἐξερρέυγοντο ἀπὸ τοῦ στόματός του
οἱ λόγοι του δι' ἠχηρᾶς φωνῆς, φωνῆς εὐρώστου·

14

« Ὡ κεχρισμένοι μᾶστιγες ὑμεῖς τῶν ἀντιχρίστων,
» ὧ ἀκατάβλητε στρατὲ, δαμάτωρ τῆς Ἀσίας,
» ἰδοὺ ὑμῖν ἡ πλήρωσις τῶν πόθων τῶν μεγίστων,
» ἡ κρίσις τῆς ἐνδόξου σας, θεοσεβοῦς στρατείας.
» Τὸ πλῆθος ἅπαν τῶν λαῶν ἐνταῦθα τῶν ἐγθίστων
» ὁ οὐρανὸς συνήγαγεν οὐχὶ χωρὶς αἰτίας.
» Πάντες ἁμοῦ ἐπέτρεψεν εἰς ἓν νὰ συναχθῶσι,
» ἵνα εἰς πόλεμος πολλοὺς πολέμους τελειώσῃ·

45

»καὶ νίκας ἄρωμεν πολλὰς ἡμεῖς ἐν μιᾷ νίκῃ,
 »χωρὶς προσθέτων δι' αὐτὰς ἢ πόνων ἢ κινδύνων.
 »Εἰς φόβον πέπεισμά' ἐξ ὑμῶν ὅτι οὐδεὶς ὑπέικει
 »βλέπων τὸ πολυάριθμον στρατόπεδον ἐκείνων.
 »Ἐνότῃς λείπει ἀπ' αὐτῶν, διχόνοια τοὺς τήκει,
 »καὶ πνεῦμα ἀνυπότακτον, πρὸς ἀναρχίαν τεῖνον.
 »Ὅπως μᾶς πολεμήσωσιν εἰς ταῦτα τὰ πεδία,
 »θὰ λείψῃ τόπος εἰς πολλοὺς, κ' εἰς τοὺς λοιποὺς καρδία.

46

»Οἱ ἀντιστρατευόμενοι, ὄχλος γυμνῶν ἀνθρώπων,
 »καὶ ῥώμῃς εἰσὶν ἄμοιροι, καὶ ἄνευ ἐμπειρίας,
 »ἀπὸ τῆς ὀκνηρίας των, τῶν δουλικῶν των τρόπων
 »μὴ ἀποσπώμενοι, εἰμὴ διὰ μαστίγων βίας.
 »Ἴδέτ' αἰ σπάθαι εἰς αὐτὸν πῶς τρέμουσι τὸν τόπον,
 »πῶς αἰ σημαῖαι τρέμουσι τὸν τρόμον τῆς δειλίας.
 »Ἀκούσατε τ' ἀμφίβολα, δειλὰ σαλπίσματα των.
 »Βεβαίῳν προμαντεύματα εἰσὶν αὐτὰ θανάτων.

47

»Οὗτος ἐκεῖ δ' ἀρχηγός, χρυσοπορφυροφόρος,
 »εἶναι τῶν λόγων κορυστῆς, ἀγριωπὸς τὴν θέαν.
 »Ἴσως πρὸς Μαύρους, Ἄραβας, ὑπῆρξε νικηφόρος,
 »πλὴν καθ' ἡμῶν τὴν προσβολὴν ἐπιχειρεῖ ματαίαν.
 »Καὶ ἂν σοφὸς ὑποτεθῆ, θὰ δυνηθῆ εὐπόρως
 »πρὸς πνεῦμα ν' ἀντιστῆ κακὸν, πνεῦμα τὸ πᾶν συγγέαν;
 »Ὀλίγοι τὸν γνωρίζουσιν, ὀλίγων ἔχει μνήμην,
 »καὶ εἰς ὀλίγους θὰ εἰπῆ: «Σὺ ἦσο, ἐγὼ ἦμην.»

18

» Ἐγὼ δ' ἀνδρείους ὀδηγῶ, τὸν ἐκλεκτὸν στρατὸν μου
 » κοινὰς τὰς μάχας εἶχομεν καὶ τῶν δαφνῶν τὸ θέρος.
 » Μετόχους σὰς συνέλεξα τῶν ἱερῶν σκοπῶν μου.
 » Τίνος τὸ γένος ἀγνοῶ, τῆς γενετῆς τὸ μέρος;
 » καὶ ποῖον εἶναι ξίφος σας ἢ βέλος ἀγνωστὸν μου,
 » ἂν καὶ ἀκόμη πέτεται ἐν μέσῳ τοῦ ἀέρος;
 » Τίς ἐκ Γαλλίας ἔρχεται καὶ τίς ἐξ Ἰρλανδίας
 » ἠξέυρω, τίς ὁ πέμπων τον, τίνος ἐστὶν ἀνδρίας.

19

» Δὲν ζητῶ νέα παρ' ὑμῶν, δὲν θέλω ἀσυνήθη.
 » Οἴους ἐγνώρισα ὑμᾶς ἔστε καὶ πάλιν, φίλοι.
 » Μὴ τις νυστάζη ῥαθυμῶν, καὶ παραδῶ τῇ λήθῃ.
 » ὅ,τ' εἰς ἐμέ, εἰς ἑαυτὸν, εἰς τὸν Χριστὸν ὀφείλει.
 » Πατῆτε εἰς τὰ μέλη των, εἰς τὰ σχισθέντα στῆθη,
 » καὶ οἱ σωροὶ των ἔστωσαν τοῦ κράτους μας οἱ στύλοι.
 » Ἀρκεῖ ὅσον τὸν ζῆλόν σας ἀνέβαλα λαλήσας.
 » Τὸ βλέπω. Ἐνικήσατε. Τὸ λέγει ἡ μορφή σας.»

20

Ὡς ταῦτα εἶπε, φῶς γλυκὺ καὶ ἰλαρὸν ἐφάνη
 εἰς τὴν μορφήν του καταβὰν καὶ σχίσαν τοὺς αἰθέρας,
 καθὼς ἐν ὥρᾳ θερινῇ ἢ νυκτικῇ στεφάνῃ
 συχνὰς σκεδάζει ἀστραπὰς καὶ πίπτοντας ἀστέρας.
 Αὐτ' ἡ ἀκτὴ πλὴν φαίνεται ἐπὶ τὴν γῆν πῶς φθάνει
 τοῦ κέντρου τῆς ἡλιακῆς ἀποκοπεῖσα σφαίρας.
 Τὴν κεφαλὴν τῷ ἔστεψε δι' ὃ ἀντ' ἀγγελίας
 ἐξέλαβόν τινες αὐτὴν μελλούσης βασιλείας.

21

Ἴσως (ἂν δέδοται ποτε εἰς γλώσσας ἀνθρωπίνας
 νὰ ἐμβαθύνωσ' εἰς βουλὰς κρυπτάς τοῦ Ὑπερτάτου)
 προστάτης ἦτον ἄγγελος ὁ καταβάς κ' ἐκτείνας
 πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ τ' ἀθάνατα πτερά του.
 Πρὶν δ' ἀποστῆ ὁ Βουλλιῶν, τὰς τάξεις διευθύνας,
 κ' ἦν μεταξὺ δημηγορῶν εἰς τὰ στρατεύματά του,
 καὶ τῆς Αἰγύπτου ὁ στρατὸς ἐντὸς τοῦ χρόνου τούτου
 κοσμούμενος ἐτάττετο ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ του.

22

Τὰς φάλαγγας ἐξέφερε καὶ οὗτος, παρατάττων,
 ὁποῖος εἶδεν ὁ στρατὸς ὅτ' ἦν ὁ ἐναντίος.
 Ὅμοίως τὰς ἀνέπτυξε μετὰ διπλῶν κεράτων,
 θέτων ἐν μέσῳ τοὺς πεζοὺς, τοὺς δὲ ἰππεῖς πλαγίως,
 τὴν πτέρυγα τὴν δεξιὰν δι' ἑαυτὸν φυλάττων.
 Ὁ δ' Ἀλταμόρος τῆς λαιᾶς προὔταχθη ὁ ἀνδρεῖος.
 Τῶν μὲν πεζῶν προίστατο ταχθεὶς ὁ Μουλεάσσης,
 εἰς δὲ τὸ κέντρον τῆς γραμμῆς ἦν ἡ Ἀρμιίδα πάσης.

23

Παρίστατο τῷ Βασιλεῖ ὁ ἄρχων τῆς Ἰνδίας,
 ὁ Τισσαφέρνης, κ' ἡ φρουρὰ ὁμοῦ τῶν Βασιλέων.
 Ὁ δ' Ἀλταμόρος ἔμενεν εἰς τὰς εὐρυχωρίας
 ἔπου πρὸς τὰς κινήσεις ἦν πεδῖον ἀναγκαῖον
 κ' οἱ Βασιλεῖς τῆς Ἀφρικῆς παρῆσαν καὶ Περσίας,
 κ' οἱ δύο, οὓς τὸ ἔδαφος ἐξέπεμψε τὸ καῖον.
 Ἐνταῦθα τὸ εὐώνυμον ἐλεύθερον κινεῖται,
 κ' ἐτάττοντο οἱ βαλισταὶ, τοξόται, σφενδογιῆται.

24

Οὕτω κοσμεῖ ὁ Ἐμιράν αὐτοὺς, καὶ διατρέχει
 μέσον καὶ ἄκρα, τάγματα τὰ ἔσχατα καὶ πρῶτα.
 Νῦν ὁμιλεῖ δι' ἑαυτοῦ, νῦν ἐρμηνεῖς του ἔχει.
 Ἐπήνει καὶ ἐπέπληττεν, ὑπέσχετο κ' ἠρώτα.
 Καί τινα βλέπων, ἔλεγε· «Τίς φόβος σὲ συνέχει;
 »Τί ἢ κατήφεια δηλοῖ αὐτῆ σου, στρατιῶτα;
 »Ἔστε πρὸς ἓνα ἑκατόν. Θ' ἀρκέση ἢ σκιά σας
 »καὶ ἢ κραυγῆ, τὰς τάξεις των νὰ διαλύση πάσας.»

25

Εἰς ἄλλον λέγει· «Εὐγέ σου. Σὲ βλέπω τόλμης πλήρη.
 »Τὰ λάφυρ' ἃ μᾶς ἀφαιρεῖ ὁ ξένος σὺ θὰ σώσης.»
 Καὶ εἷς τινας ἐν ζωηρᾷ εἰκόνι διεγείρει
 τὴν μνήμην τῆς πατρίδος των ἱκετικῶς βοώσης·
 καὶ πρὸς τὴν οἰκογένειαν κινεῖ στοργὴν θυμῆρη,
 τὰς πρὸς τὰς συμφορὰς αὐτῆς ἐξάπτων ἐντυπώσεις.
 «Ἡ πατρίς, λέγει, σᾶς καλεῖ μετὰ φωνῆς πενθίμου·
 »διότι τῆς πατρίδος σας οἱ λόγ' εἰσὶν αὐτοί μου·

26

» «Σὺ φρούρησον τοὺς νόμους μου, κ' εἰς αἷμα πνιγομένους
 » μὴ τοὺς ναοὺς μου πάριδε, μὴ πίπτοντα τὸν θρόνον.
 » »Ἀσφάλισον κατ' ἀσεβῶν καὶ σῶσον τὰς παρθέτους·
 » »τοὺς τάφους σῶσον τοὺς σεπτοὺς, τὴν κόνιν τῶν προγόνων.
 » »Σοὶ, κλαίοντες τὸ παρελθὸν οἱ γέροντες τοῦ γένους,
 » »τὴν πολιὰν δεικνύουσι καὶ τὸν δριμύν των πόνον.
 » »Εἰς σὲ δεικνύ' ἢ σύζυγος τὸ τραῦμα τῶν μαστῶν τῆς,
 » »τὸ λίκνον τῆς, τὰ βρέφη τῆς, τὸ λέχος τὸ κενόν τῆς.»»

27

Καὶ εἰς πολλοὺς προσέθετε· «Προμάχους ἢ Ἀσία
 »ύμᾱς κατέστησεν. Ὑμεῖς ἐστὲ αὐτῆς προστάται
 »πρὸς ταῦτα τὰ εὐάριθμα ἀλλ' ἄγρια θηρία,
 »καὶ δι' ὑμῶν ἐκδίκησις δικαία προσδοκᾶται.»
 Καὶ οὕτω τεχναζόμενος καὶ ὁμιλῶν παντοῖα
 ἐγερσικάρδια, ἐντὸς τῶν τάξεων πλανᾶται.
 Τέλος σιγῶσ' οἱ ἀρχηγοὶ, καὶ τῶν στρατῶν τὰ σμήνη
 ἐλάχιστον διάστημα τούντεῦθεν διακρίνει.

28

Καὶ μέγα ἦν καὶ θαυμαστὸν ὅτ' ἔφθασαν πλησίον
 εἰς ἄλληλα τὰ μέτωπα τῶν δύο στρατευμάτων,
 ὅτ' ἐκινεῖτο ἕκαστον, κ' ἦν πρόθεσιν δεικνύον
 ἢ προσβολῆς ἢ συμπλοκῆς διὰ τῶν κινημάτων.
 Ὁ ἄνεμος ἐπιπετῶν καὶ τὰς σημαίας λύων,
 ἐπὶ τὰ κράνη ἔπνεε, κ' ἐκίνει τὰ πτερά των.
 Χρώματα, στίλβη ὀπλισμῶν χρυσῶν καὶ χαλυβδίνων,
 κοσμήματ', ἀναπέμπουσι τὰ φῶτα τῶν ἀκτίνων.

29

Οἱ δύο ἴστανται στρατοὶ ὡς δύο πυκνὰ δάση·
 τῆσφι εἶναι τῶν λογχῶν συνώθησις μεγάλη.
 Ἐκεῖνος ξίφος, ἕτερος ἀκόντιον τινάσσει·
 τὰ τόξα ἐτοιμάζουσι καὶ τὰς σφενδόνας ἄλλοι·
 πᾶς ἵππος προαισθάνεται τὴν μάχην καὶ φριμάσσει,
 καὶ ὁ τοῦ ἐπιβάτου του θυμὸς ἐν αὐτῷ πάλλει·
 ὀρθοῦται ἐν χρεμετισμοῖς, τὴν γῆν κτυπᾷ καὶ ξέει,
 ὄγκοι τοὺς ῥώθωνας φουσῶν, καπνὸν καὶ φλόγας πνέει.

30

Ἐνέπρεπον δὲ οἱ στρατοὶ ἐν κάλλει τῷ φρικτῷ των,
 κ' ἐπήγαζ' ἐκ τῆς φρίκης των αὐτῆς ἢ καλλονῆ των.
 Ἦσαν δὲ τρόμος ἐνταυτῷ καὶ χαρμονὴ τῶν ὠτων
 αἱ σάλπιγγες αἱ ἤχηραὶ κ' ἡ φοβερά φωνή των.
 Ἄλλ' ἦν τῶν Φράγκων ὁ στρατὸς τὴν θέαν καὶ τὸν κρότον
 ἀνώτερος, ἂν κ' ἔλαττον τὸ πλῆθος αὐτοῦ ἦτον.
 Αὐτοῦ λαμπρότερον ἤχεϊ ἡ σάλπιγξ καὶ τὸ κέρας,
 καὶ ρίπτουσι τὰ ὄπλα των ἀκτῖνας λαμπροτέρας.

31

Σαλπίζουσι τὴν πρόκλησιν πρῶτ' οἱ τῶν Φράγκων τόνοι.
 Παραδοχὴν αἱ σάλπιγγες τῶν ἄλλων ἀντηχοῦσι.
 Δὴ τότε οἱ Χριστιανοὶ κλίνουσ' εἰς γῆν τὸ γόνυ,
 καὶ εὐλαβῶς εὐξάμενοι τὸ ἔδαφος φιλοῦσι.
 Ἐξέλιπεν ἡ μεταξὺ τῶν δύο στρατῶν ζώνη,
 καὶ συνεμίγησαν εἰς ἓν ἐν ἰσχυρᾷ συγκρούσει.
 Ἄρχεται ἤδη κρατερὰ κατὰ τὸ πέρας μάχη,
 καὶ εἰς τὸ κέρας ἔρχονται εἰς χεῖρας πεζομάχοι.

32

Τίνα δὲ πρῶτον τοῦ Χριστοῦ ἰππότην θὰ ὑμνήσω;
 Νὰ κατορθώσῃ μέγα τίς πρῶτος ἐδυνήθη,
 ἔργον ἀνδρίας καὶ τιμῆς; Σὺ, ὦ Γυλδίππη, ἦσο,
 ὑφ' ἧς ὁ μέγας Ὑρκανὸς ἐξ Ὀρμου προσεβλήθη,
 καὶ (δόξαν, δόντος τ' οὐρανοῦ, τοσαύτην σὺ ἐκτήσω),
 ἡ χεὶρ ἡ γυναικεία σου τῷ ἔσχισε τὰ στήθη.
 Καὶ ἔπεσεν ὁ πληγωθεὶς, καὶ ἤκουσ' ἐν τῇ πτώσει
 γὰ ἐπιχαίρωσ' οἱ ἐχθροὶ καὶ νὰ ἐπικροτῶσι.

33

Σφίγκει τὴν σπάθην τῆς ἐντὸς τῆς ἀνδρικῆς παλάμης,
τὴν λόγχην ὡς ἀπέβαλε, θραυσθεῖσαν αἰφνιδίως.
Ἐλαύνει πρὸς τὰς Περσικὰς τὸν ἵππον τῆς δυνάμεις,
καὶ ρίπτεται φονεύουσα ἐν μέσῳ τῆς πληθύος.
Καὶ σὺ ὑπὸ τὸ ξίφος τῆς, ὦ Ζώπυρε, ἐδάμης,
διχοτμηθεὶς, ὅπου ἐστὶν ἡ θέσις τῆς ὀσφύος.
Τοῦ δὲ Ἀλάρκου τοῦ σκληροῦ ὡς τὸν λαιμὸν ἐγγίζει,
τῆς ἐδωδῆς καὶ τῆς φωνῆς τὸν αὐλακα χωρίζει.

34

Τὸν Ἀρταξέρξην βάλλουσα, κτυπῶσα τὸν Ἀργαῖον,
τὸν ἕνα ρίπτει κατὰ γῆς, τὸν ἕτερον δὲ κτείνει.
Τοῦ Ἰσμαῆλ δ' ἀπέτεμε τὸ μέρος τὸ συνδέον
τὴν χεῖρα καὶ τὸν πῆχυν του. Ἐκεῖνος δὲ ἀφήνει
ἐκ τῶν χειρῶν νὰ πέσωσιν οἱ χαλινοὶ, ἐκπνέων.
Εἰς τὴν τοῦ ἵππου ἀκοὴν σίζ' ἡ πληγὴ ἐκείνη.
Ὁ ἵππος δὲ, ὡς ἀφετα ἡσθάνθη τὰ ἡνία,
τάξεις συγγέων καὶ πατῶν, ἐρρίφθ' εἰς τὰ πεδία.

35

Αὐτῶν, καὶ ἄλλου ἀριθμοῦ ἐχθρῶν οὐχὶ ἐλίγου
ρίπτ' εἰς τὴν κόνιν τοὺς νεκροὺς, οὓς σιωπᾶ ἡ λήθη.
Τῶν δὲ Περσῶν, οὓς ἔφεσις λαφύρων ἐμαστίγου,
αἷμα διψῶντα κατ' αὐτῆς ἐρρίφθησαν τὰ πλήθη.
Ἄλλ' ὁ πιστὸς τῆς σύζυγος τὴν θέσιν τῆς συζύγου
ιδῶν, ὄρμα ὑπὲρ αὐτῆς, διότι ἐφοβήθη.
Τὸ ζεῦγος οὕτω συνελθὼν, εἰς τὴν συνάντησίν του
ἀναδιπλοῖ τὴν δυνάμιν καὶ τὴν ἀντίστασίν του.

36

Καὶ τότε ἡ μεγάλη θυμὸς δυὰς μετεχειρίσθη
 ἀνήκουστον πρὶν καὶ μετὰ τὸν τρόπον τῆς ἀμύνης.
 Τὸν ἄλλον σώζων, ἑαυτοῦ καθείς των ἐπελήσθη.
 Μάχετ' ἐκεῖν' ὑπὲρ αὐτοῦ, αὐτὸς ὑπὲρ ἐκείνης.
 Ἐκτύπα ἡ ἀτρόμητος, οὐδ' ἑαυτῆς ἐφείσθη
 τὸν φίλον τῆς καρδίας της ὅτ' ἔβλεπ' ἐν κινδύνοις.
 Ὁ δ' ὑπὸ τὴν ἀσπίδα του ζητῶν νὰ τὴν φυλάξῃ,
 εἶν' ἑτοιμὸς τὴν κεφαλὴν γυμνὴν νὰ τῇ προτάξῃ.

37

Ἦν ἕκαστος ὡς ἑαυτοῦ ἰδίαν ἐκλαμβάνων
 τὴν τοῦ ἐτέρου ἀμυναν καὶ τὴν ἐκδίκησίν του.
 Ἐκεῖνος τὸν ἀγέρωχον φονεύει Ἀρταβάνον,
 τὴν νῆσον ἔχοντα Βοϊκὰν εἰς τὴν ὑποταγὴν του
 διὰ στροφῆς τοῦ ξίφους του καὶ τὸν Ἀλβάντην φθάνων,
 ὅστις πληγὴν κατέφευγεν εἰς τὴν ἀγαπητὴν του.
 Κ' ἐκείνη τὸν Ἀρίμωνα ἐν μέσῳ τῶν ὀφρύων
 κτυπᾷ, ὅστις τὸν φίλον της ἠπειλεῖ τὸν ἀνδρεῖον.

38

Οὕτω τοὺς Πέρσας ἔσφαζον. Ἀλλὰ τῆς Σαμαρκάντης
 ὁ βασιλεὺς ἐπέφερε τοῖς Φράγχοις ἴσον φόνον.
 Ἦν βέβαιος θανάσιμον πληγὴν νὰ λάβῃ ἂν τις
 ἀπὴντα ἢ τὸ ξίφος του ἢ καὶ τὸν ἵππον μόνον.
 Εὐδαίμων ἂν ἡ μάχαιρα εἰς τὴν καταφορὰν της,
 ὑπὸ τὸν ἵππον πρὶν ριφθῆ, ἀπήλλαξε τῶν πόνων.
 Τὰ μέλη τῶν τραυματιῶν ὁ ἵππος του τῶν ζώντων
 σπαράττει διὰ τῆς ὀπλῆς καὶ διὰ τῶν ὀδόντων.

39

Ὁ Ἄλταμόρος, μεταξύ πολλῶν ἐτέρων, σφάζει
 τὸν Βρυνελλόνην, μαχητὴν τῶν μάλιστα εὐσώμων.
 Τὸ κράνος του, καὶ μετ' αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν διχάζει,
 ὥστ' αὕτη εἰς ἐκάτερον κατέπεσε τὸν ὦμον.
 Τρυπᾶ δὲ τὸν Ἀρδόνιον, ἐκεῖ ὅπου ἐδράζει
 ὁ γέλως. ὦ Θεάματος καινοῦ, κινουῦντος τρόμον!
 Ἐν ᾧ θρηνηῶδες ἐπ' αὐτὸν ἐπήρχετο τὸ τέλος,
 ἀκούσιος διέστρεφε τὸ πρόσωπόν του γέλως.

40

Ταῦτα δὲν ἦσαν, πολλοῦ δεῖ, τὰ μόνα θύματά του.
 Ὑπῆρξεν ἀναρίθμητος πληθὺς τῶν φονευθέντων.
 Ἐν ἄλλοις ὑπὸ δρέπανον κατέπεσαν θανάτου
 ὁ Ῥοσαμόνδος, ὁ Γασκῶν, ὁ Γίδος καὶ ὁ Γέντων.
 Πλὴν τίς τὸ πόσους, νὰ εἰπῆ, φονεύ' ἢ μάχαιρά του
 καὶ αἱ χηλαὶ τοῦ ἵππου του; τίς τ' ὄνομα καθέν των;
 Τίς ν' ἀριθμῆσῃ δύναται τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων,
 καὶ τίς τὰ εἶδη τῶν πληγῶν, τὸν τοῦ θανάτου τρόπον;

41

Οὐδεὶς τὸν ἄγριον τολμᾶ ἐκεῖνον ν' ἀτενίσῃ,
 καὶ ἔτι ὀλιγώτερον τολμᾶ νὰ τὸν προσβάλλῃ.
 Μόν' ἢ Γυλδίππη ἐπ' αὐτὸν τὸ βλέμμα της νὰ στήσῃ
 οὐδένα ἔχει δισταγμὸν· δὲν τὴν τρομάζ' ἢ πάλλῃ.
 Εἰς τὸν Θερμόδοντ' Ἀμαζῶν δὲν ἦτον αὐτῇ ἴση
 εἴτε ἀσπίδα νὰ κινῆ ἢ πέλεκυν νὰ πάλλῃ·
 οὐδ' ἦτον τόσον τολμηρὰ ὅπόσον ἦν ἐκείνη
 ὅτ' ἐπ' ἐλπίδι ὤρμησε τὸν Πέρσην νὰ ἀποκτείνῃ.

42

Τὸν ἔβαλλ' ἐπὶ κεφαλὴν, ἐκεῖ ὅπου τὸ κράνος
 βαρβάρῳ διαδήματι χρυσῷ περιστιλπνοῦται.
 Θραύει αὐτό. Τὴν κεφαλὴν νὰ κάμψη ὁ Σουλτάνος
 βιάζεται. Ὁ τράχηλος ὁ γαῦρός του κυρτοῦται.
 Ἡσθάνθη χεῖρα εὐρωστον ὁ πρὶν ὑπερηφάνως
 περιφρονῶν αὐτήν. Ὀργῆς κ' αἴσχους ὁμοῦ πληροῦται.
 Ἐπῆλθε πλὴν ἐν ἀκαρεῖ καὶ ἡ ἐκδίκησίς του
 ὁμοῦ μετὰ τοῦ αἴσχους του καὶ μετὰ τῆς ὀργῆς του.

43

Τὴν βάλλει κατὰ μέτωπον μετὰ τοσαύτης βίας,
 ὥστ' αἰσθησιν ἀπέβαλε καὶ ῥώμην ὡς ἐτρώθη.
 Τοῦ ἵππου θ' ἀπεσεῖετο, ἐὰν εἰς τῆς συμβίας
 τὴν ἀρωγὴν δὲν ἔσπευδεν ὁ σύζυγος· κ' ἐσώθη.
 Εἶτε ἐκ τύχης δὲ αὐτῶν, ἡ μεγαλοψυχίας
 ἐκείνου, ἡ φρικτὴ πληγὴ δὲν μετεδευτερώθη.
 Οὕτως ὁπόταν ἔπεσε τὸ θυμὰ του ἐκπνέον,
 τὸ βλέπει, κ' ὑπερήφανος παρέρχεται ὁ λέων.

44

Ἄλλ' ὁ Ὀρμόνδος ἐνταυτῷ, ὁ ἀνομος ἐργάτης
 τῆς πράξεως τῆς ἀπηνοῦς, μετὰ τῶν ὁμοσάντων,
 εἰς τοῦ Χριστοῦ τὰς φάλαγγας εἰσέδου δι' ἀπάτης,
 διὰ συμβόλων προχωρῶν ψευδῶν ἐν μέσῳ πάντων.
 Οὕτως ἐπιβουλεύονται οἱ λύκοι τοῖς προβάτοις,
 ὑπὸ τὰ σκέλη κρύπτουσι τὴν ὑποπτον οὐράν των,
 τοὺς κύνas προσποιούμενοι, κ' ἐλπίζουσ' εἰς τὰς μάνδρας
 νὰ ἔμβωσι, λανθάνοντες τοὺς κύνas καὶ τοὺς ἀνδρας.

45

Ἐπιτηδείως προχωρῶν, εἰς τὴν πλευρὰν πλησίον
 τοῦ Γοδεφρείδου βαθμηδὸν ὁ ἀσεβὴς ἐγγίζει.
 Ἄλλ' εἶδε τὸ λευκόχρυσον ὁ ἀρχηγὸς σημεῖον,
 κ' ἐκ τούτου τὸν φονέα του τὸν ἄτιμον γνωρίζει.
 «Ἴδου, ἐφώναξεν, ἰδοὺ ἐκείνον τὸν ἀχρεῖον,
 «ὅστις ὡς Φράγκος παρ' ἡμῖν νὰ ἐκληφθῆ ἔλπίζει.
 «Ἴδου κ' οἱ ἄλλοι μου φονεῖς, οἱ συνεπίβουλοί του!»
 Οὕτως εἰπὼν, ἀμείλικτος ὄρμαῖ κατέναντί του.

46

Δεινὴν λαβὼν, θανάσιμον πληγὴν ὁ δολοφόνος,
 οὐδ' ἔφευγεν, οὐδ' ἔπληττεν, οὐδὲ πληγὰς ἀπώθει.
 Ἄλλ' ὡς ἐμπρός του κεφαλὴν ἂν ἔβλεπε Γοργῶνος,
 (εἰ καὶ αὐθάδης ἄλλοτε), ἐπάγωσ', ἐλιθώθη.
 Στρέφεται μόνον κατ' αὐτῶν πᾶν ὄπλον τοῦ ἀγῶνος·
 πᾶσα φαρέτρα ἐπ' αὐτοὺς, πᾶν βέλος ἐκενώθη·
 κ' ὑπὸ τοσοῦτων βάλλονται βελῶν, ξιφῶν, δοράτων,
 ὥστ' ἐν νεκροῖς δὲν ἔμειναν οὐδὲ τὰ πτώματά των.

47

Ὁ Βουλλίων τοῦ αἵματος ὡς ἦτον ἀποστάζων
 τῶν φαύλων, εἰς τὴν συμπλοκὴν ἐρρίφθη κατὰ πρῶτον,
 ὅπου ὁ ἄρχων τῶν Περσῶν εἶχεν ὄρμησει σφάζων
 κατὰ τῶν λόχων τῶν πυκνῶν, τῶν μᾶλλον συνεστώτων,
 καὶ ἦν τὰς τάξεις διασπῶν καὶ τοὺς νεκροὺς στιβάζων
 κ' οἱ λόχοι ἐσκορπίζοντο ὡς κόνις εἰς τὸν νότον.
 Ἐκεῖ προτρέπων, ἀπειλῶν, ἀναχαιτίζων τρέχει,
 διώκει τοὺς διώκοντας, τοὺς φεύγοντας συνέχει.

48

Ἡ συμπλοκὴ τῶν δεξιῶν ἐνταῦθα ἦν τραχεῖα,
οἷαν δὲν εἶδαν πρόπαλαι ὁ Ξάνθος καὶ ἡ Ἴδη.
Καὶ ἀλλαχοῦ συνίσταται φρικτὴ πεζομαχία
τοῦ Βαλδουίνου μεταξὺ καὶ Μουλεάσσου ἤδη.
Οὐδ' ἡ τῶν ἵππων συμπλοκὴ παρὰ τῇ ὑπωρείᾳ
πρὸς τὰ εὐώνυμ', ἀφορμὴν ἠττόνων ἔργων δίδει.
Ὁ τῶν βαρβάρων ἀρχηγὸς μετὰ τῶν δύο ἦτον
ἐκεῖ συναρχηγῶν αὐτοῦ, τῶν δύο ἀτρομήτων.

49

Τὸν πρῶτον ὅστις τ' ἄγρια διώκει ταῦτα στίφη
ὁ εἰς Ῥοβέρτος πολεμεῖ. Ἡ ῥώμη των ἦν ἴση.
Ἐπὶ τοῦ ἄλλου ὁ Ἰνδὸς ξιφήρης ὡς ἐρρίφη,
τὰ ὄπλα καὶ τὸ κράνος του κατῶρθωσε νὰ σχίσῃ.
Πολλὰ δ' ἠπείλουν ἄπωθεν τὴν Τισσαφέρνην ξίφη·
πᾶν ξίφος δ' ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ πᾶς ἐχθρὸς του πτήσσει.
Ὁ δὲ, εἰς τὸ πυκνότατον εἰσώρμα τῶν ἀγώνων,
καὶ πέριξ του διένεμε πολὺν, ποικίλον φόνον.

50

Οὕτως ἐμάχετο, καὶ ἦν νῦν φόβων, νῦν ἐλπίδων
ἀνάπλεω τὸ αἶσθημα τῶν ἀντιμαχομένων.
Τὸ ἔδαφος κατάσπαρτον ἀχρήστων ἦν ἀσπίδων,
αἰμοσταγῶν πανοπλιῶν, δοράτων ἐρρήγμένων·
καὶ πλῆθος μέγα εἰς τὴν γῆν ἐφαίνετο λεπίδων,
ἢ εἰς τὰ στήθη, ἢ ἐντὸς γαστέρων ἐσχισμένων,
καὶ σώματα ἢ κολοβά, ἢ δάκνοντα τὸ χῶμα,
καὶ ἄλλα στρέφοντα σβεστόν πρὸς ἥλιον τὸ ὄμμα.

51

Παρά τῷ ἵππῳ ὁ ἵππευς, πεσὼν παρὰ πεσόντι,
 ἐχθρὸς πλησίον τοῦ ἐχθροῦ ἐν περιπτύξει κεῖται,
 παρ' ἠττηθέντι νικητῆς, θανῶν παρὰ τῷ ζῶντι,
 καὶ παρ' ὀπλίταις σύντροφοι ἐκπνέουσιν ὀπλίται.

Σιγὴ δὲν εἶναι, θόρυβος δὲν εἶναι. Ἄγνωστόν τι
 εἰς τὸν ἀέρα καὶ τραχὺ πλανᾶται καὶ κινεῖται.
 Μυκηθμοὶ ἦσαν τῆς ὀργῆς καὶ ὀρυγμοὶ τῆς λύσσης,
 θνησκόντων καὶ τραυματιῶν αἱ λοίσθι' ἐκφωνήσεις.

52

Τῶν ὄπλων τῶν τοσοῦτον πρὶν τὴν ὄψιν χαρμοσύνων
 ἦτον οἰκτρὸν τὸ θέαμα. Εἰσὶν ἐστερημένοι
 ὁ σίδηρος τῆς λάμψεως καὶ ὁ χρυσοὺς ἀκτίνων.
 Τὸ χάρειν, τὸ εὐθαλλὲς τοῦ χρώματος δὲν μένει.
 Πᾶν τὸ κοσμοῦν τὸν ὀπλισμὸν, τὰς παρυφὰς λαμπρύνον,
 εἰς καταπάτημα ποδῶν τῶν ἵππων ἀποβαίνει.
 Κονιορτὸς ἦν πανταχοῦ καὶ λύθρος ἦν αἱμάτων
 εἰς τὸ πεδίον, τῆς προτοῦ μορφῆς του παραλλάττον.

53

Τῶν Μαύρων τότε αἱ φάλαγγες καὶ αἱ τῶν Αἰθιοπῶν,
 αἱ κατὰ τὸ εὐώνυμον παραταχθεῖσαι πέρας,
 τὰς τάξεις των ἀνέπτυξαν κατὰ τοιοῦτον τρόπον,
 ὥστ' ἔλαβον τὰς ἐχθρικὰς δυνάμεις κατὰ κέρας·
 κ' οἱ σφενδονῆται εἰς αὐτὸν ἰστάμενοι τὸν τόπον,
 καὶ οἱ τοξόται, ἔβαλλον πληγὰς καιριωτέρας.
 Πλὴν τὸν Ῥινάλδον βλέπουσιν ἐξαίφνης ἐπελθόντα,
 ὡς ἂν ἐσειέτο ἡ γῆ, ὁ οὐρανὸς ἐβρόντα.

54

Ὁ ἐκ Μερόης Ἀσσιμίρ τοῦ κεκαυμένου πλήθους
 τῶν Αἰθιοπῶν κράτιστος ἦν, ἄνευ ἐφαμίλλου.
 Ὁ δὲ Ῥινάλδος ἐπληξεν αὐτὸν ὅπου τοῦ στήθους
 ἦν ὁ δεσμὸς πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ μέλανος τραχήλου.
 Τῆς νίκης δ' ὡς ἐγεύσατο, μετ' ἀνημέρου ἤθους
 εἰς αἶμα βάφωσιν τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους τοῦ ὀργίλου,
 ἐβρίθ' εἰς τῆς καταστροφῆς τὸ ρεῦμα, φρικτὰ πρᾶττων,
 ἄπιστ', ἀνήκουστα, πληγῶν ἐργάτης καὶ θανάτων.

55

Μᾶλλον θανάτων ἢ πληγῶν. Πλὴν δίκην τρικυμίας
 οὐχ ἦττον φέρει τὰς πληγὰς τεμνούσας ἢ κεντώσας.
 Ὡς ὄφις εἰς τὴν κίνησιν τῆς γλώσσης τῆς ταχείας
 πολλάκις ἐκλαμβάνεται ὡς τρεῖς ἂν εἶχε γλώσσας,
 εἰκάζουσιν οἱ τὰς πληγὰς ὀρῶντες τὰς τραχείας
 ὅτ' ὑπὸ μίαν μάχαιραν μαχαίρας κινεῖ τόσας.
 Ἐκθαμβὸν τ' ὄμμα εὐπιστεῖ, κ' ὑπὲρ τῶν ἀπιθάνων
 ὁ φόβος τὴν ἀπάτην τοῦ ἐπέρχεται αὐξάνων.

56

Οἱ τῆς Λιβύης βασιλεῖς κ' οἱ Μαῦροι ἡγεμόνες
 φονεύονται, κ' εἰς ρύακα τὸ αἷμά των ἐμίγη.
 Λαμπροὶ καὶ τῶν συντρόφων τοῦ ὑπῆρξαν οἱ ἀγῶνες,
 οὓς τὸ καλὸν παράδειγμα τοῦ ἀρχηγοῦ ἐπέιγει.
 Κατέπιπτον αἱ τῶν δειλῶν βαρβάρων λεγεῶνες,
 κ' ἦν ἡ ἀντίστασις αὐτῶν κάμμία, ἢ ὀλίγη.
 Δὲν εἶναι τοῦτο πόλεμος, ἀλλ' εἶναι σφαγὴ μόνον.
 Ὑπηρετοῦσ' οἱ τράχηλοι κ' αἱ μάχαιραι τὸν φόνον.

57

Τὸ σμῆνος πλὴν ἐπὶ μακρὸν δὲν ἀντιπαρατάττει
 εἰς τὰς πληγὰς τὸ εὐγενὲς τοῦ σώματος, τὰ στήθη·
 Φεύγει, καὶ εἶν' ἡ ἀνανδρος φυγὴ του ταχυτάτη,
 ὥστ' αἱ σειραὶ συγχέονται, κ' ἡ τάξις διελύθη.
 Ἐκεῖνος δ' εἰς τὰ ἴχνη των εἰς αἵματα ἐπάτει
 βάλλων, διώκων, μέχρῃς οὐ ἐσκέδασε τὰ πλήθη·
 καὶ τότε ἡ αἱματηρὰ ὀρμὴ του ἀνεστάλη,
 ὅτι τοὺς μᾶλλον φεύγοντας ἤττον αὐτὸς προσβάλλει.

58

Ὡς τοῦ ἀνέμου ἡ πνοὴ λυσιώδης εἶναι βία
 ὁπότεν πρόσκομμ' ἀπαντᾶ τοὺς βράχους καὶ τὰ δάση,
 ἀλλ' ὅταν εἰς ἐλεύθερα ἐκτείνηται πεδία,
 μαλακῶς πνέει, οὐδ' ἀργεῖ καθόλου νὰ κοπάσῃ·
 ἢ κῦμα ὡς πρὸς σκόπελον λυσιᾶ ἐν τρικυμῖα,
 ἀλλ' ἔπειτα γαληνῖα ἐν ἀνοικτῇ θαλάσῃ,
 ὅσω ἀπῆντα ἤττονας τὰς ἀντιστάσεις, οὕτω
 καὶ τοῦ Ῥινάλδου ἡ ὀργὴ κ' ἡ λύσσα ἤλαττοῦτο.

59

Νὰ ἐξαντλήται τοῦ λοιποῦ ἀπαξιῶν, ματαίως,
 ἐπὶ δειλοὺς ριψάσπιδας ὁ εὐγενὲς θυμὸς του,
 ἐστράφη κατὰ τοῦ πεζοῦ στρατεύματος ταχέως.
 Εἶχεν αὐτὸ τοὺς Λίβυας καὶ Ἀραβας ἐμπρὸς του,
 ἀλλ' ἤδη μένει ὑπ' αὐτῶν ἀκάλυπτον τελέως,
 καὶ φεύγει ἀβοήθητος ὁ πρῶην βοηθὸς του.
 Ὅρμᾶ μετὰ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ, καὶ μένη πνέει
 καὶ διασχίζων τοὺς πεζοὺς τὰς τάξεις των συγχέει.

60

Ὅρμα, καὶ θραύει προχωρῶν πᾶν κώλυμα, πᾶν δόρυ
 νικᾷ τὰς ἀντιστάσεις των κ' ἐνσκήπτει μεταξύ των.
 Τοὺς τύπτει καὶ τοὺς διασπᾷ. Ἡ καταιγὶς εἰς ὄρη
 δὲν θραύει τόσον εὐχερῶς βλαστοὺς τῶν νεοφύτων.
 Δι' ὄπλων, αἵματος, μελῶν σπαιρόντων ἐπροχώρει,
 ὑφ' ὧν τὸ πέριξ ἔδαφος κατεστρωμένον ἦτον.
 Διῆλθε διὰ τῶν πεζῶν ἢ ἵππος ταχυτάτη,
 καὶ διεξῆλθε φοβερά καὶ τοὺς ἐποδοπάτει.

61

Τοῦ δίφρου τέλος τοῦ χρυσοῦ προήλασε πλησίον
 δε τὴν Ἀρμίδαν ἔφερον, εἰς μάχην ὀπλισμένην,
 ὑπὸ πολυπληθοῦς φρουρᾶς ὑπασπιστῶν παντοίων
 καὶ δορυφόρων ἐραστῶν παρακολουθουμένην.
 Ὡς δὲ τὸν ἀνεγνώρισεν ἀπὸ γνωστῶν σημείων,
 ὄργην ἠσθάνθη τρέμουσαν καὶ πόθοις μεμιγμένην.
 Τὸ πρόσωπόν της δ' ἢ ὄργῃ μετέβαλον κ' οἱ πόθοι.
 Ὡς πάγος πρῶτον ἔγινε, καί εἶτα ἐπυρώθη.

62

Ἀπὸ τοῦ δίφρου πλὴν στραφεῖς αὐτὸς, ἀλλοῦ προὔχῳρει,
 ὡς ἄνθρωπος εἰς ὃν οὐδὲν τῶν ὄντων ἐκεῖ μέλει.
 Πλὴν μάχην, πλὴν ἐκδίκησιν ζητοῦσ' οἱ δορυφόροι.
 Καθεῖς των τοῦ ἀντεραστοῦ τὴν τιμωρίαν θέλει.
 Ὁ μὲν τὸ ξίφος του κινεῖ, ὁ δὲ ὑψοῖ τὸ δόρυ,
 κ' ἐκεῖν' εἰς τὴν φαρέτραν της ἤδη ζητεῖ τὰ βέλη·
 κ' ἐντεῦθεν ἢ ὄργῃ αὐτῆς τὴν χειρὰ της ὀτρύνει,
 ἐκεῖθεν δ' ἀναστέλλων τὴν ὀῦρος τὴν πραῦνει.

63

Ὁ ἔρωσ τῆς διατελεῖ πρὸς τὴν ὀργὴν εἰς πάλιν,
καὶ εἰς τὴν τέφραν προφανὲς πῶς καίει ἔτι ἔρωσ.
Τὸ βέλος ἐπὶ τὴν χορδὴν τρὶς φέρει, καὶ τρὶς πάλιν
ἀτόξευτον ἀφείσ' αὐτὸ, τὸ θέτει κατὰ μέρος.
Πλὴν τέλος νίκην ἢ ὀργὴν ἐνίκησε μεγάλην.
Ἡ χορδὴ τείνεται, πετᾶ τὸ βέλος ὑποπτέρως.
Πετᾶ τὸ βέλος· ἀλλ' ἐντὸς τῶν σπλάγχων τῆς ἀντήχει
κρυπτὴ τοῦ πόθου τῆς φωνῆ, τὸ βέλος ν' ἀποτύχη.

64

Ὅπισω πῶς τὸ ἤθελε, καὶ πῶς, παλινδρομῆσαν,
νὰ ἐπανήρχετο ποθεῖ τὸ στῆθός τῆς νὰ σχίσῃ!
Οὕτως ὁ ἔρωσ, νικηθεὶς, αὐτὴν ταπεινωθεῖσαν
κατετυράννει. Τί θὰ ἦν ἂν ἤθελε νικήσει;
Πλὴν πάλιν μεταμέλειαν αἰσθάνεται καὶ λύσσαν.
Πληροῦσι τὴν καρδίαν τῆς ἔρωσ ὁμοῦ καὶ μίση·
καὶ νῦν φοβεῖται, νῦν ποθεῖ τὴν ἔμπτωσιν τοῦ βέλους.
Τὴν πτῆσίν του ἀκολουθεῖ τὸ βλέμμα τῆς ὡς τέλους.

65

Δὲν ἐπληρώθη δ' ἡ εὐχὴ περὶ ἀποτυχίας.
Τὸν τοῦ Ῥινάλδου θώρακα τὸν στερεὸν προσβάλλει.
Ναί, ἦν ὁ θώραξ στερεός. Ῥιφθὲν ἐκ γυναικειᾶς
χειρὸς, τὸ βέλος ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἄκραν ἀποβάλλει.
Στρέφεται ἐκεῖνος ἀλλαχοῦ. Ἡ δ' ἀδιαφορίας
νομίζει τοῦτο ἐνδειξίν, κ' ἡ φλόξ τῆς ἀναθάλλει,
φλόξ τῆς ὀργῆς. Ἀνώνητα πολλὰ τοξεύει βέλη,
ἐν ᾧ κατατοξεύων τὴν ὁ ἔρωσ διετέλει.

66

«Τοιαύτη, λέγ' εἰς ἑαυτὴν, ἡ ῥώμη τοῦ ἀδμήτου,
 » ὥστ' οὐδεμία δύναμις ἐχθροῦ τὴν καταλύει!
 » Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἰάσπιδος ἐξ οὗ εἶν' ἡ ψυχὴ του
 » ἐπλάσθη καὶ τὸ σῶμά του, καὶ οὐ τι κατισχύει,
 » οὐδὲ τὸ βλέμμα, οὐδ' ἡ χεὶρ, κατὰ τῆς ἀητηότητος!
 » Τοιαύτην ἀκατάβλητον τὴν δύναμιν δεικνύει!
 » καὶ ἔρωμέν' ἢ μαχητὴς, ἄοπλος, ὀπλισμένη,
 » ἐπίσης εἴμ' ἀνίσχυρος καὶ περιφρονημένη!

67

» Τὰ πάντα μ' ἐγκατέλιπον· οὐδ' ἔχω τίνα πλέον
 » ν' ἀνεύρω τεχνουργήματα, μεταμορφώσεις τίνας.
 » Φεῦ! Οὐδεμία μοι ἐλπίς ἐκ τούτων τῶν ἰππέων.
 » Πιστεύω, — μᾶλλον πάσας μου γνωρίζω τὰς ὀδύνας, —
 » ὄπλον ἀντέχον εἶν' οὐδέν, οὐδεὶς ἀντιπαλαίων
 » ἀνὴρ πρὸς τὰς δυνάμεις του τὰς φοβερὰς ἐκείνας.»
 Καὶ μετ' ὀδύνης ἔβλεπε τριγύρω τῆς μεγίστης
 νὰ πίπτωσι νικῶμενοι, νὰ θνήσκωσ' οἱ ἰππεῖς τῆς.

68

Ἦν μόνη, ἀβοήθητος, καὶ ἤδη ἐθεώρει
 ὡς εἰς ἀλύσεις ἑαυτὴν καὶ εἰς αἰχμαλωσίαν.
 Τὸ τόξον τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς Ἀθηνᾶς τὸ δόρυ
 ἀνωφελῆ, δὲν ἔδιδον βοήθειαν κάμμιναν.
 Ὡς κύκνος, ἐφ' ὃν μάχιμον πτηνὸν, ἀφέν τὰ ἔρη
 ὄρμα ὁ γαῦρος ἀετὸς, θίγων χηλὴν ἀγρίαν,
 πτήσσει δειλὸς, καὶ εἰς τὴν γῆν τὰς πτέρυγας ἐκτείνει,
 τοιαῦτα εἶχε τὰ δειλὰ κινήματα κ' ἐκείνη.

69

Ὁ Ἄλταμόρος ὅμως ἦν οὐχὶ μακρὰν ἱππεύων,
καὶ τρεπομένους εἰς φυγὴν τοὺς Πέρσας ἀναβάλλων.
Ἐκλινεν ἤδη, ἔφευγεν ἢ φάλαγξ, πρὸς ἦν νεύων
καὶ κράζων, ἀνεχαιτίζεν αὐτήν, καὶ μόνος βάλλων.
Βλέπων δ' εἰς κίνδυνον αὐτὴν ἦν ἀγαπᾶ λατρεύων,
στρέφει τὸν ἵππον πρὸς αὐτήν, ὄρμᾶ, πετᾶ δὲ μᾶλλον.
Τὰς φάλαγγάς του, τὴν τιμὴν, τὰ πάντα ἐλησμόνει.
«Ἡ γῆ ἐρῶρέτω, ἔλεγεν· αὐτὴ σωθήτω μόνῃ!»

70

Τὸν δίφρον τῆς ἀφρούρητον ἐκεῖνος συνοδεύει,
καὶ δρόμον εἰς τὸ ξίφος του ἀνοίγουσ' οἱ ἱππῶται.
Ἄλλ' ὁ Ῥινάλδος κ' ἐνταυτῷ ὁ Βουλλιῶν, φονεύει
τοὺς ὄπαδούς του. Πίπτουσ' σωροὶ οἱ στρατιῶται.
Τὸ βλέπει μὲν ὁ ἄθλιος, ἀλλὰ συγκατανεύει,
διότι μᾶλλον ἐραστὴς ἢ στρατηγὸς ἦν τότε.
Ἄφεις δ' αὐτὴν ἐν ἀσφαλεῖ, ἐστράφη, πλὴν ἀκαίρως
εἰς ὃ κατετροπώθησαν οἱ ὄπαδοί του μέρος.

71

Πλήρης ἡ ἦττα κ' ἡ φυγὴ ἦν κατ' αὐτὸ τὸ κέρας,
κ' εἰς ἐντελῆ διάλυσιν ἡ μάχη ἐκεῖ λήγει.
Ἦττῶντο δ' οἱ ἡμέτεροι οἱ ἐπὶ τῆς ἐτέρας
πτέρυγος. Φεύγ' ἢ φάλαγξ των, καὶ μένουσιν ὀλίγοι.
Στῆθος τρωθεὶς καὶ κεφαλὴν, πληγὰς καιριωτέρας
μόλις κατώρθωσεν ὁ εἷς Ῥοβέρτος ν' ἀποφύγη.
Ὁ Ἄδραστος συνέλαβε τὸν ἄλλον, κ' ἰσορρόπως
ἡ μάχη ἐκατέρωθεν χωρεῖ τοιοῦτοτρόπως.

72

Ὁ Γοδεφρείδος πλὴν λαβὼν κατάλληλον τὸν χρόνον,
 ἐκ νέου συναρμολογεῖ τὰς φάλαγγάς του τάττων.
 Πάλιν ἐπέρχεται ὀξὺς ἐν μέσῳ τῶν ἀγώνων,
 καὶ ἦν τῶν δύο σύγκρουσις ὀλοσχερῶν κεράτων.
 Προβαίνει ἕκαστον μεστὸν λαφύρων, πνέον φόνον,
 καὶ ἀποστάζον ἐκ θερμῶν, ἐξ ἐχθρικῶν αἱμάτων.
 Τιμὴ καὶ νίκη ἐνταυτῷ ἑκάτερον δοξάζει.
 Τῆς Τύχης καὶ τοῦ Ἄρεως ἡ πλάστιγξ πλὴν διστάζει.

73

Ἐν ᾧ δ' ἐπάλαιον ἐντὸς τοῦ φονικοῦ πεδίου
 πιστοὶ καὶ ἄπιστοι αὐτὴν τὴν πάλην τὴν ἀγρίαν,
 ὁ Βασιλεὺς ἐκάθητο εἰς εἶδος θεωρείου,
 ὅπου ὁ πύργος ὑψιστος προεῖχεν εἰς γωνίαν·
 καὶ ὡς ἐπὶ παλαίστρας, ἢ θεατρικοῦ ἰκρίου,
 τὴν ἀνθρωπίνην ἔβλεπεν ἐκείνην τραγωδίαν,
 τὴν φρίκην τῆς αἱματηρᾶς ἀνθρωποκτόνου θήρας,
 τὰ παίγνια καὶ τὰς στροφὰς τῆς τύχης καὶ τῆς μοίρας.

74

Τὸ πρῶτον μένει ἔκπληκτος εἰς τὴν φρικώδη θέαν
 καὶ ἄφωνος. Ταχέως πλὴν ἐξάπτεται, νεάζει,
 θέλ' εἰς τὴν πάλην καὶ αὐτὸς νὰ σπεύσῃ τὴν γενναίαν,
 ὅπου καθῆκον ἀνδρικὸν, ὅπου τιμὴ τὸν κράζει.
 Ἄμ' ἔργον. Περιβάλλεται τὴν περικεφαλαίαν
 (ἤδη τὸν ἄλλον ὀπλισμὸν ἐφόρει), καὶ φωνάζει·
 «Ἐμπρός, ἐμπρός! Μὴ μέλωμεν! τούντεῦθεν μᾶς ἀνήκει
 » ἢ δάφνη ἢ κυπάρισσος, ἢ θάνατος ἢ νίκη. »

75

Εἴτε δ' ἔστιν ὁ οὐρανὸς ὅστις τὸν μυωπίζει,
καὶ ζέσιν ἀρειμάνιον ἐμβάλλ' εἰς τὴν ψυχὴν του,
διότι ταύτην τὴν στιγμὴν εἰς ὄλεθρον ὀρίζει
τοῦ βασιλείου τῆς Σιών καὶ εἰς καταστροφὴν του·
εἴτ' ἐπειδὴ τὸν θάνατον νοεῖ ὅτι ἐγγίζει,
καὶ νὰ ριφθῆ ἐπείγεται εἰς προὔπαντησίν του,
κατῆλθεν εἰς τὴν εἴσοδον, καὶ τοὺς μοχλοὺς τῆς αἶρει,
καὶ ἐξορμῶν, ἀνέλπιστον ἐπικουρίαν φέρει.

76

Μὴ περιμείνας δ' ἡ θερμὴ νὰ φέρῃ πρόσκλησίς του
τοὺς ὀπαδοὺς του μετ' αὐτοῦ, ὀρμᾶ εἰς τὸ πεδῖον,
καὶ πολεμίους προκαλεῖ χιλίους ἢ λεπὶς του,
καὶ μόνος ἀντιτάττεται αὐτὸς κατὰ χιλίων.
Πλὴν κ' οἱ λοιποὶ, νησόμενοι ὑπὸ τῆς ἀρετῆς του,
ὁ Ἄλαδῖνος μετ' αὐτῶν, τῷ ἔρχονται πλησίον.
Ὅ πρὶν διστάζων, ὁ δειλὸς οὐδόλως νῦν φοβεῖται.
Λύσσα τυφλὴ, οὐχὶ ἐλπίς, ἐντὸς αὐτῶν κινεῖται.

77

Ὁ Τοῦρκος ὁ ἀπαίσιος κρημνίζει, ἀνατρέπει,
σφάζει, κ' εἰς γῆν καταπατεῖ τοὺς πρωταπαντηθέντας.
Οὕτω δ' ὄξεια ἢ πληγὴ, ὥστ' ἔκθαμβός τις βλέπει
φονευομένους οὐδαμῶς, καὶ μόνον φονευθέντας.
Τὸν πρῶτον καὶ τὸν ἔσχατον ὁ τρόμος, πάντας, τρέπει,
κ' ἐπαναλέγει ἢ ἠχῶ τοὺς θρήνους ἐγερθέντας.
Οὕτω τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν προμάχων τῆς Συρίας
μικροῦ δεῖν ἤπτετο φυγῆς ἀτάκτου καὶ τελείας.

78

Ὁ Γάσκων πλὴν ἀτάραχος, ὁ λόχος τῶν ἀνδρείων,
γενναίως διετήρησε τὰς τάξεις στερεάς του,
ἂν κ' ὑπὲρ πάντας τοὺς λοιποὺς ἦν μάλιστα πλησίον
τῆς φοβερᾶς αὐτῆς σφαγῆς καὶ τῆς ἀναποδράστου
καὶ σαρκοφάγον ὄρνεον ποτὲ, οὐδὲ θηρίον,
τοσοῦτο δὲν καθήμαξεν ὀδόντας ἢ χηλάς του,
εἰς δασοδίαιτα πτηνὰ ἐπιπεσὸν κ' εἰς μάνδρας,
ὡς τοῦ Σουλτάνου εἰς αὐτοὺς ἢ μάχαιρα τοὺς ἀνδρας.

79

Καὶ ἀδδηπάγος φαίνεται αὐτὴ καὶ πειναλέα,
τὰ μέλη ὡς βιβρώσκουσα, τὸ αἷμα ὡς ροφῶσα.
Τῶν δ' Ἀλαδίνου ὀπαδῶν ὁμοίως ἢ ῥομφαία
τοὺς πολιορκητὰς αὐτοῦ κατέβαλλε κτυπῶσα.
Ἄλλ' ὁ Ῥαιμόνδος ἐφορμᾷ. Τοῦ Σολιμάν ἡ θεὰ
οὐδόλως τρέπει καὶ αὐτὸν, τερατουργοῦντος τόσα.
Ἀνθίσταται, ἂν καὶ καλῶς ἐνθύμησιν φυλάττων
τῆς στιβαρᾶς αὐτοῦ χειρὸς, τῶν ἀπ' αὐτῆς τραυμάτων.

80

Καὶ πάλιν ἐπ' αὐτὸν ὄρμᾷ· ὁ δὲ καὶ πάλιν παίει
αὐτὸν ὅπου τὸν ἔπαισεν, εἰς πρὶν τρωθέντα μέρη.
Οὐδὲν δ' εἰς τοῦτο, πλὴν αὐτῆς τῆς ἡλικίας πταίει,
εἰς ἣν πᾶν μέγα κίνημα εὐκόλως πταῖσμα φέρει.
Ξίφη, ἀσπίδας ἑκατὸν ὑπὲρ αὐτοῦ γενναῖοι
αἴρουσι, κ' ἴσας κατ' αὐτοῦ, τοῦ Τούρκου οἱ ἑταῖροι.
Ἄλλ' ὁ Σουλτάνος πρὸ αὐτοῦ παρῆλθε, νεκρὸν ὄλωσ
αὐτὸν φρονῶν, ἢ μέλλοντα νὰ συλληφθῆ εὐκόλως.

81

Εἶτα κατ' ἄλλων ρίπτεται, καὶ ἀνθρωποκτονίαν
 τελεῖ ἐνταῦθα φοβερὰν, κ' αἱμάτων χύνει ρεῦμα·
 καὶ ἔπειτα, εἰς φονικὴν ἐπόμενος μανίαν,
 τῶν φόνων τοῦ τοῦ θεάτρον ἀλλάσσει εἰς πᾶν νεῦμα,
 ὡς ὁ τραπέζης πενιχρᾶς γευθεῖς, ἀλλ' εὐωχίαν
 ἐπιθυμῶν, ὃν πρόγευμα ὀτρύν' εἰς μέγα γεῦμα.
 Ὅρμα πρὸς μείζονας σφαγᾶς, κ' ἐλπίζει κορεσθεῖσαν
 νὰ καταπνίξ' εἰς αἵματα τὴν φονικὴν τοῦ λύσσαν.

82

Κατῆλθε διὰ τῶν τειχῶν τῶν κατηδαφισμένων,
 καὶ πρὸς τὸ φονικώτερον τῆς συμπλοκῆς προέβη.
 Τὸ δ' ἦθος τῶν συντρόφων τοῦ ἦν ἔτ' ἠγριωμένον,
 καὶ φόβος τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰσέτι κυριεύει.
 Κ' οἱ μὲν τὴν νίκην, ἣν αὐτὸς ἤθελε δρέψει μένων
 ζητοῦσιν, ἥτις δ' ἔκτοτε ἀκροσφαλῆς ἀπέβη·
 οἱ δὲ ἀνθίστανται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἀντιστάσεις
 ὑπόκρυφός τις πρὸς φυγὴν ὑποδηλοῦται τάσις.

83

Ὁ λόχος πλὴν ἀνέκρουεν ὁ Γάσκων. Εἶχ' ἐνδώσει·
 κ' ἐν ἀταξία ἔφευγον πρὸς τὴν σκηνὴν οἱ Σύροι.
 Ἦν ὁ Ταγκρέδης ἐν αὐτῇ κατάκοιτος, κ' ἐνόσει.
 Ἀκούσας ὅμως τὴν βοήν, τὸ σῶμά του ἐγείρει
 τὸ ἄρρωστον. Νὰ στηριχθῆ ζητεῖ νὰ κατορθώσῃ,
 καὶ πρὸς τὴν θύραν τῆς σκηνῆς βαρὺ τὸ βῆμα σύρει.
 Βλέπει. Ὁ Κόμης ἔκειτο· ἐνέδιδον οἱ ἄλλοι,
 καὶ ἄλλων ἦν διάσπασις καὶ ἦν φυγὴ μεγάλη.

Ἡ ἀρετὴ, ἧς οὐποτε στεροῦνται οἱ ἀνδρεῖσι,
 μετ' ἀσθενοῦς τοῦ σώματος κ' ἐκείνη δὲν ἡσθένει.
 Κατάπονα καὶ ἄρρωστα τὰ μέλη του ῥωννύει,
 ὡς πνεῦμα νέον εἰς αὐτὰ, ὡς αἷμα ὠρουμένη.
 Ἡ ἐμβριθὴς αὐτοῦ ἀσπίς τὴν χειρὰ του ἐνδύει,
 χωρὶς νὰ κλίνη ὑπ' αὐτὴν ἡ χεὶρ βεβαρημένη.
 Διὰ τῆς ἄλλης δὲ χειρὸς τὸ ξίφος του ἀρπάζει.
 Αὐτὸ ὡς ὄπλον τῷ ἀρκεῖ καὶ πλέον δὲν διστάζει.

Κατῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον, κ' ἠκούσθη ἡ φωνὴ του
 «Φεύγετε, καὶ προδίδετε τὸν ἀρχηγόν, ὀπλίται,
 »κ' εἰς τὰ προσκυνητήρια, πρὸς αἴσχος, τοῦ προφήτου
 »νὰ κρεμασθῶσι τρόπαιον τὰ ὄπλα του θ' ἀρῆτε;
 »Κ' εἰς τὴν Ἀκυτανίαν τί θ' ἀκούσωσ' οἱ υἱοὶ του;
 »ὅτι τὸν κατελείψατε νεκρὸν θὰ τοῖς εἰπῆτε;»
 Εἰπὼν τοιαῦτα, τὸ γυμνὸν, μωλώπων πλήρες στῆθος
 ἄοπλον τάττει θώρακα εἰς ἔνοπλον τὸ πλῆθος.

Καὶ ἡ ἐπτάπτυχος αὐτοῦ ἀσπίς ἡ βαρυτάτη,
 ἡ ἐκ ταυρείων, ἰσχυρῶν δερμάτων συγκειμένη,
 ἧς δ' ἔσωθεν ἐπίστρωσις χαλύβδου ἐπεκράτει,
 στερεωτάτη μὲν, ἀλλὰ λεπτῶς ἐληλαμένη,
 καλύπτει τὸν λειπόψυχον Ῥαιμόνδον, τὸν φυλάττει,
 πρὸς ὄπλον, πρὸς ἀκόντιον, πρὸς ὄπλον πᾶν ἐγ γένει.
 Ὑπὸ τὸ ξίφος δ' ἔμενε σῶος αὐτὸς τοῦ φίλου,
 ὡς κείμενος ἐν ἀσφαλεῖ, καὶ εἰς σκιάν ἀσύλου.

87

Καὶ ἀνεκάθησε, μικρὸν ἀναλαβὼν ὁ γέρων,
 τὸ σῶμα ἐρειδόμενος εἰς τὸν προστάτην τοῖχον.
 Καὶ ἦν τὴν ἤτταν μετ' ὀργῆς καὶ μετ' αἰσχύνης φέρων.
 Πῦρ ἢ καρδία του, καὶ πῦρ αἱ παρειαὶ του εἶχον·
 κ' ἐζήτει, πέριξ πύρινον τὸ βλέμμα περιφέρων,
 ποῦ ἦν ὅστις τὸν ἔβριψεν ἐν μέσῳ τῶν ἀψύχων.
 Μὴ βλέπων αὐτὸν μαίνεται, κ' ἐπὶ τῶν ὀπαδῶν του
 νὰ χύση θέλει τὸν θυμὸν τῶν ἐκδικήσεών του.

88

Στραφέντες οἱ Ἀκυτανοὶ ὑπὸ τὸν ἀρχηγόν των,
 συμπράττους' εἰς τὴν φονικὴν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν.
 Ἡ φάλαγξ ἤδη δειλιᾷ τῶν τόσα πρὶν τολμώντων·
 τὸ θάρρος ἀντικαθιστᾷ τὴν πρώην ἀτολμίαν.
 Φεύγουσιν οἱ διώξαντες ἐμπρὸς τῶν πρὶν φευγόντων,
 καὶ οὕτω μεταβάλλεται τὸ πᾶν εἰς στιγμὴν μίαν.
 Ὁ δὲ Ῥαιμόνδος ἐκδικεῖ τὴν πρώτην ἤτταν, θύων,
 κ' ἐξαγοράζων αἴσχος πᾶν διὰ πληγῶν μυρίων.

89

Ὡς δ' ὁ Ῥαιμόνδος τὴν ὀργὴν ἐζήτει τῆς αἰσχύνης
 νὰ πνίξῃ εἰς τὰ αἵματα τῶν ἐπιφανεστέρων,
 τὸν τύραννον τὸν ἄνομον ἰδὼν τῆς Παλαιστίνης
 ἐν τοῖς προμάχοις, ἐπ' αὐτὸν ὄρμα ὁ δριμύς γέρων.
 Δίδ' εἰς τὸ μέτωπον πληγὴν, καὶ ἄλλην ἐπ' ἐκείνης,
 καὶ ἄλλας δὲν διέλιπεν ἐπ' ἄλλων καταφέρων,
 ἕως οὗ εἶδε τὸν ἐχθρὸν τὸν ὑπ' αὐτὰς πεσόντα
 τὴν γῆν ἧς ἐδυνάστευε μετ' ὀρυγμοῦ δακόντα.

90

Ἐκ δὲ τῶν μετὰ τὴν φυγὴν καὶ τὴν σφαγὴν μεινάντων,
 τὰς τύχας εἶχον ἕτεροι παντοδαπὰς κ' ἑτέρας.
 Οἱ μὲν, ὡς θῆρες τῶν δασῶν, εἰς τὴν ἀπόνοιάν των
 τὰ στήθη των ἐπέρριπτον τυφλῶς εἰς τὰς μαχαίρας,
 οἱ δὲ, ἀπελπιζόμενοι ἐκ τῶν παρόντων πάντων,
 εἰς τὰς σκηνώσεις προσφυγὴν ἐζήτουν τὰς προτέρας.
 Μετὰ φευγόντων πλήν αὐτῶν ὁ νικητὴς ἐμίγη,
 κ' εἰς τοῦτο ἢ κατάκτησις τοῦ πύργου ἀπολήγει.

91

Ἐάλ' ὁ βράχος, κ' εἰς αὐτοῦ τοὺς πόδας τῶν αἱμάτων
 ὁ χειμαρρὸς νεοσφαγεῖς σωροὺς νεκρῶν κυλίζει.
 Ὅ δὲ Ῥαιμόνδος, δι' αὐτῶν τὸν δρόμον του χαραττων,
 ἀνέρχεται. Τὴν ἱερὰν σημαίαν των ἐγκλείει
 ἡ χεὶρ του, καὶ, ἀπέναντι τῶν δύο στρατευμάτων,
 τὸ τροπαιοῦχον ἔμβλημα εἰς τοὺς ἀέρας λύει.
 Δὲν εἶδε πλήν ὁ Σολιμὰν αὐτὸ, μακρὰν ἀπέχων,
 καὶ ἦν εἰς τὸ πυκνότερον τῆς μάχης, ἐμπρὸς τρέχων.

92

Καὶ φθάνει ὅπου ἐρυθρὸν, ἀχνίζον τὸ πεδίον,
 εἰς ὃ αἰεὶ ὀγκούμενον αἱμάτων κῦμα ῥέει,
 εἰκὼν ἐστὶ τῶν φοβερῶν τοῦ ἄδου βασιλείων.
 Νέα του τρόπαια ἐκεῖ, καὶ θρίαμβοὶ του νέοι.
 Ἐν τούτοις δ' ἵππον βλέπει, ὅς, ἀφέντων τῶν ἡνίων,
 χωρὶς ἰππέως, τοῦ στρατοῦ τὰ περίξ διαθέει.
 Τὴν χεῖρα εἰς τὸν τράχηλον τῷ φέρει κατὰ πρῶτον,
 κ' ἔπειτα τρέχει, ἀναβάς εἰς τὸ κενόν του νῶτον.

93

Ἡ ἀπ' αὐτοῦ βοήθεια, βραχεῖα πλὴν μεγάλη
 ἐπῆλθε τοῖς βαρβάροις, οὓς παρέλυε δειλία,
 ὡς βραχὺς, μέγας κεραυνὸς ἐνσκήπτει, καταβάλλει,
 παρέρχεται. Τὸν ἔφερε, τὸν σβέει στιγμὴ μία·
 πλὴν μὲν' εἰς τὰ συντρίμματα τῶν βράχων οὓς προσβάλλει
 βραχείας ἐμφανίσεως ἡ μνήμη αἰωνία.
 Φονεὺ' ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν αὐτός. Ἄλλ' ἐπὶ δῶ
 δὲν θά σιγήσω, τῆς Κλειοῦς τὸν πίνακα δὲν κλείω.

94

Γυλδίπτῃ, Ὀδοάρδε, τίς ἦν ἡ δεινὴ σὰς μοῖρα,
 τίς ἡ φιλοτιμία σὰς, τὰ κατορθώματά σὰς,
 νὰ γράψῃ ἐὰν δέδοται εἰς Τοσκανὸν χρωστῆρα,
 διὰ τὰς ξένας γενεάς θὰ τὰ ὑμνήσω πάσας.
 Διότι, εἴ τις μὴ ἐστὶ μεγαλουργίας χήρα,
 ἢ μὴ πρὸς ἔρωτα ψυχρὰ, θὰ ἔχῃ θαυμαστάς σὰς·
 καὶ ἴσως τις ὑπήκοος τοῦ ἔρωτος δακρύσῃ,
 ὅπως τοὺς στίχους μου, κ' ὑμῶν τὸν θάνατον τιμήσῃ.

95

Ὀρμᾶ ἡ εὐγενὴς γυνὴ ἐπὶ τὸν τόπον, ὅστις
 τῷ Σολιμᾶν ἦν θέατρον τῆς ἀνθρωποθυσίας,
 καὶ τὴν ἀσπίδα δι' ἑνὸς τρυπᾶ κτυπήματός της,
 διὰ δευτέρου τὴν πλευρὰν τῷ σχίζει μετὰ βίας·
 «Ἴδου, φωνάζ', ἡ μοιχαλὶς, ἰδοὺ καὶ ὁ μοιχὸς της»
 ὁ αἰμαβόρος, γνοὺς αὐτὴν ἐκ τῆς ἐνδυμασίας,
 «Ἄθλια, λάβε ἄτρακτον, βελόνην, ἡλακάτην.
 »Τὸ ξίφος καὶ τὸν ἐραστὴν ἐπικαλεῖσαι μάτην.»

96

Ἐνταῦθα ἐσιώπησεν, ὑπερχειλῆς τὴν λύσσαν.
 Τὴν μάχαιράν του κατ' αὐτῆς ἀγρίως διευθύνει,
 τὰ ἔπλα τῆς τολμήσασαν νὰ κόψη, καὶ εἰσδῦσαν
 εἰς στῆθος, οὗ τοῦ ἔρωτος καλύπτουσιν οἱ κρίνοι.
 Τὴν ἐκλυθεῖσαν χειρὰ τῆς, τοὺς χαλινοὺς ἀφεῖσαν,
 λειπόψυχος, ὡς φθίνουσα, ὡς θνήσκουσα ἐκτείνει.
 Ὑπὲρ αὐτῆς, τὴν θέσιν τῆς ἰδὼν, ὁ Ὀδοάρδος
 ἀνωφελῶς μὲν ρίπτεται, ἀλλὰ γενναιοκάρδως.

97

Τί θενὰ πράξ' εἰς τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῆς φρίκης πλήρη;
 Βαθεῖα θλίψις, καὶ ὀργὴ τὸν κυριεύει ἴση.
 Εἰς στήριξιν τῆς φίλης του ἢ μὲν τὸν ἐξεγείρει,
 ἢ δ' ἄλλη τὸν παρακινεῖ αὐτὴν νὰ ἐκδικήσῃ.
 Ὁ δ' ἔρωσ, πρὸς ἀμφοτέρωτα ἰσόβροπος, τὸν σύρει,
 οὐδὲ τὸ μὲν, οὐδὲ τὸ δὲ νὰ μὴ παραμελήσῃ.
 Ἐπὶ τῆς εὐωνύμου του στηρίζεται ἡ φίλη,
 ἐν ᾧ ἡ χεὶρ ἢ δεξιὰ ἐκδίκησιν ἠπειλεῖ.

98

Ἡ θέλησις κ' ἡ δύναμις κεχωρισμέναι ἦσαν,
 καὶ οὐδετέρα τοῦ ἐχθροῦ ἰδίως ἐπεκράτει.
 Νὰ φέρ' εἰς τὸν βραχίονα ἐκείνην πληγωθεῖσαν,
 καὶ νὰ φονεύσῃ τὸν αὐτῆς φονέα ἡδυνάτει.
 Ὁ δὲ Σουλτάνος ἔρριψεν αὐτοῦ ἀποκοπεῖσαν
 τὴν χεῖρα, ἣτις θνήσκουσαν τὴν φίλην του ἐκράτει.
 Δι' ὃ ἐκείνη ἔπεσε. Τὸ σῶμά τῆς πιέζων
 πίπτει κ' ἐκεῖνος, καὶ εἰσὶν ὁμοῦ, ὡς ὅταν ἔζων.

99

Ὡς ὅταν κλῆμα εἰς κορμὸν ἀνέρπηται πελέας,
καὶ περιελισσόμενον μετὰ στοργῆς τὸν θλίβῃ,
ἂν κόψῃ πέλεκυς αὐτὸν ἢ τὸν ἐκσπᾶ βορέας,
ὑπ' αὐτὸν πίπτον τὸ φυτὸν τὸ σύντροφον ἐκρύβῃ.
Θλᾶ τὰς χλωράς του ἔλικας τὸ δένδρον, τὰς ὠραίας,
τὰς βότρεις ἐφ' αἷς ἔχαιρε πιέζει καὶ συντρίβει·
καὶ φαίνεται δι' ἑαυτὸ μὴ ἔχον λύπην τόσῃν
ὅσῃν διὰ τοῦ θνήσκοντος πλησίον του τὴν πτώσιν·

100

Οὕτω κ' ἐκεῖνος ἔπεσε, καὶ ἐν λυπεῖται μόνον,
ἦν σύντροφον ὁ οὐρανὸς τῷ ἔδωκ' αἰωνίαν.
Νὰ ὁμιλήσωσιν ὁμοῦ ζητοῦσι δι' ἀγώνων,
πλὴν κατορθοῦσι στεναγμούς καὶ ὄχι ὁμιλίαν.
Ἄλλήλους βλέπουσι, καὶ, ὡς ἐνῆν, ἐν μέσῳ πόνων
συσφίγγονται περιπαθῶς κατὰ τὴν ἀγωνίαν.
Τὸ φῶς ἐσβέσθη ἐνταυτῷ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν των,
καὶ συναπέστη ἡ дуὰς τῶν εὐσεβῶν ψυχῶν των.

101

Ἡ φήμη, τ' αἰκίνητα τανύουσα πτερὰ της,
τὸν φόνον μυριόστομος ἐκεῖνον διελάλει.
Ὁ δὲ Ῥινάλδος ἤκουσε τὰ διαγγέλματά της.
Τῷ ἦλθε πλὴν καὶ εἰδησις θετικωτέρα ἄλλῃ.
Ὅργῆς, φιλίας αἴσθημα καὶ λύπης βαθυτάτης
τῆς ἐκδικήσεως αὐτῷ καθῆκον ἐπιβάλλει.
Πρὸ τοῦ Σουλτάνου πλὴν φρικτὸς χωρεῖ ἐνώπιόν του
ὁ Ἄδραστος ἐπαπειλῶν, καὶ τέμνων τὴν ὁδὸν του.

102

Καὶ ἔκραξεν ὁ ἄγριος· « Ἀπὸ τῶν σῶν σημάτων
 » ὅτι σὺ εἶ ὁ παρ' ἐμοῦ ζητούμενος εἰκάζω.
 » Ἀσπίδα πᾶσαν ἐρευνῶ, καὶ τὰ ἐμβλήματατά των,
 » καὶ σέ, καὶ σέ πανήμερος ὀνομαστὶ φωνάζω.
 » Βραδεῖαν τὴν ἐκδίκησιν λαμβάνων, καὶ σέ σφάττων,
 » εἰς τὸν Θεόν μου πρόχειρον θυσίαν σ' ἐτοιμάζω.
 » Ἐνταῦθ' ἄς ἀνταγωνισθῇ ἀνδρία, λύσσα, πίστις,
 » σὺ τῆς Ἀρμίδας ἔχθιστος, κ' ἐγὼ προασπιστῆς της. »

103

Χρῆσιν κερτόμων κατ' αὐτοῦ ποιούμενος ἐπέων,
 εἰς τὸν λαιμόν, τοὺς μήνιγγας προσβάλλει, νὰ τὸν τρώσῃ.
 Τὴν περικεφαλαίαν του δὲν ἔσχισε μὲν καίων,
 ἀλλὰ τοῦ ἐφιππίου ἦν ἐγγὺς νὰ τὸν ἐξώσῃ.
 Ἄλλ' ὁ Ῥινάλδος τῷ κτυπᾷ πληγᾶς, ἐφ' ὧν ὁ Παίων
 ὁ τοῦ Ἀπόλλωνος καλὸς δὲν ἦτο νὰ τὸν σώσῃ.
 Κατέπεσεν ὁ ἰσχυρὸς, ὃς οὔποτε ἠττάτο,
 καὶ μία ἤρκεσε πληγὴ ὅπως τὸν ρίψῃ κάτω.

104

Ἡ φρίκη πρὸς κατάπληξιν καὶ τρόμον μεμιγμένη,
 πάγον ἐρρίπτ' εἰς τὴν ψυχὴν τῶν περιῖσταμένων.
 Ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Σολιμὰν ὠχρὸς τὴν ὄψιν μένει,
 τὸ τραῦμα τὸ ἀδόκητον ὡς εἶδε καὶ τὸ ξένον.
 Τί πράττει; Τί ἐπιχειρεῖ; Ποῦ στρέφεται; ποῦ βαίνει,
 τὸν ἰδιὸν του θάνατον βεβαίως περιμένων;
 Εἰς αὐτὸν ξένος μὲν ἐστὶν ὁ δισταγμὸς, ἀλλ' ὅμως
 ὑπὲρ τὰ γῆϊνα ἐστὶ τοῦ οὐρανοῦ ὁ νόμος.

105

Καθὼς ὁ κατακείμενος εἰς κράββατον ἀρρώστου
 πολλάκις βλέπει νοσηρῶν ὀνείρων ὄπτασις·
 τῷ φαίνεται πῶς ἡ ὁδὸς τὰ προσκαλεῖ ἐμπρός του,
 τὰ μέλη του μετὰ πολλῆς πῶς τείνει ἀγωνίας,
 ἀλλ' ἡ ταχύτης τοῦ ποδός, ἡ ῥώμη τῆς χειρός του
 πῶς τῷ ἀρνοῦνται τὰς γνωστὰς αὐτῶν ὑπηρεσίας.
 Λύει τὰ χεῖλη, τὰ κινεῖ ὡς ἔχων τι νὰ εἴπῃ·
 αἱ λέξεις πλὴν δὲν ἔρχονται, καὶ ἡ φωνὴ τῷ λείπει.

106

Τοιοῦτος καὶ ὁ Σολιμάν. Νὰ ἔλθῃ θέλ' εἰς χεῖρας
 ὅπου ἡ μάχη μαίνεται, ὅπου τὸ αἷμα ῥέει·
 πλὴν πλέον δὲν αισθάνεται ὀργὴν ἀνθρωποθήρας,
 ὡς οὐδ' ἡ πρὶν ἀνδρία του ἐντός του πλέον πνέει·
 καὶ ἂν ἀνάπτ' ἡ τόλμη του ὠχρούς τινας σπινθῆρας,
 ὁ τρόμος τῆς καρδίας του εὐθύς τοὺς ἀποσβέει.
 Καρδιοβόρους στοχασμοὺς πολλοὺς ἔχ' εἰς τὴν φρένα,
 ἀλλ' οὐδ' ὑποχωρήσεως οὐδὲ φυγῆς κἀνένα.

107

Ἄλλ' ἐπὶ τὸν διστάζοντα ὁ νικητὴς προφθάνει.
 Καὶ κατ' ἀνδρίαν, μέγεθος, ὠκυποδίαν, ἦτον,
 ἢ κἂν εἰς ταραττόμενον τὸ βλέμμα του ἐφάνῃ,
 καθὼς ἐβρίφη ἐπ' αὐτὸν, κοινοῦ ἀνθρώπου κρείττων.
 Καὶ ἀσθενῶς ἀνθίσταται· πρὶν ὅμως ἀποθάνῃ,
 τῶν τρόπων πάντοτ' ἔχεται τῶν εὐγενῶν οὐχ ἦττον.
 Δὲν φεύγει, οὐδὲ στεναγμὸν ἐκπέμπει ἐκ τοῦ στήθους.
 Σφραγίδα πᾶν του κίνημα μεγάλου φέρει ἦθους.

[ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΡΑΓΚΑΒΗ—Τόμ. Ζ΄]

21

108

Οὕτως ἀφ' οὗ ὁ Σολιμάν, ὡς ὁ ποτὲ Ἄνταϊός,
 πολλάκις μὲν κατέπεσε, πολλάκις δ' ἀνωρθώθη
 φρικτότερος, ἐπὶ τὴν γῆν ἐστρώθη τελευταίως
 ἵνα μὴ πλέον ὀρθωθῆ. Ἡ φήμη διεδόθη·
 ἡ τύχη δ' ἦτις ἔκλινεν εἰς θάτερ' ἀβεβαίως,
 δὲν ἀμφιρρέπει τοῦ λοιποῦ, ἀλλὰ ἐστερεώθη.
 Ἡ νίκη κλείει τὰ πτερὰ, καὶ εἰς τὰς λεγεῶνας
 τῶν Φράγκων, παρακολουθεῖ αὐτῶν τοὺς ἡγεμόνας.

109

Καὶ ἡ βασιλικὴ φρουρὰ, κατόπιν τόσων ἄλλων,
 φεύγει, ἡ περιέχουσα τὸ ἄνθος τῆς Ἀσίας.
 Ἄθάνατος ἐλέγετο· θνητὴ δὲ ἤδη μᾶλλον
 ἐφάνη, διαφεύσασα τὰ τῆς ἐπωνυμίας.
 Ὁ Ἐμιράν πλήν, πρὸς ὃν ἦν τὸ χρέος ἐπιβάλλον
 νὰ φέρῃ τὴν σημαίαν των, λαλεῖ μετὰ πικρίας·
 «Δὲν εἶσαι σὺ ὃν ἐκ πολλῶν ἐγὼ ἐξελεξάμην
 »τὸ τοῦ προφήτου σύμβολον νὰ φέρ' εἰς τὴν παλάμην;

110

» Ῥιμέδων, δὲν σοὶ ἔδωκα τὴν ἱερὰν σημαίαν
 »ταῖς αἰρουμέναις τὴν φυγὴν ν' ἀκολουθῆς ἐλάφοις.
 » Ὁ ἀρχηγός σου πολεμεῖ, καὶ εἰς αὐτοῦ τὴν θέαν
 »σὺ μόνον τὸν παρήτησας, σὺ, ἀνανδρε, ἐστράφης!
 » Τί θέλεις; Θέλεις νὰ σωθῆς; Ἄλλην ὁδὸν βεβαίαν
 »δὲν ἔχεις, πλήν κατόπιν μου. Ὡς βαίνεις, κατεστράφης.
 » Μὴ τις ἐλπίσῃ νὰ σωθῆ, πλήν εἴ τις τολμητίας.
 » Ἡ ὁδὸς εἶναι τῆς τιμῆς ὁδὸς τῆς σωτηρίας.»

111

Οὐτ' ὁ Ῥιμέδων ἐξαφθεις ἐρρίφη πρὸς τὴν πάλην.
 Ὁ δ' ἀποτεινῶν τοῖς λοιποῖς ἐκφράσεις βαρυτέρας,
 καὶ νῦν κτυπῶν, νῦν ἀπειλῶν, ἀνέστρεψε καὶ πάλιν
 κατὰ τῶν μαχαιρῶν τοὺς πρὶν δειλοὺς πρὸς τὰς μαχαίρας.
 Καὶ ἤδη συνελάμβανεν ἐλπίδα νέαν ἄλλην
 ὡς εἶδε συνταττόμενον τὸ κύκλωθέν των κέρας,
 τὸν Τισσαφέρνην μάλιστα ὡς εἶδεν, ὅστις μόνος
 φυγῆς δὲν ἐστοχάζετο ἐν μέσῳ τοῦ ἀγῶνος.

112

Ὁ Τισσαφέρνης ἔδειξεν ἀνδρίαν τεραστίαν,
 μεγάλην κατὰ Νορμανδῶν τὴν νίκην ἀποφέρων,
 τοὺς Φλαμιγγίους εἰς τροπὴν διάσας ὀλεθρίαν,
 Ῥουγέρον πέμψας εἰς νεκροὺς, Γεράρδον, Γερνιέρον.
 Τοιούτοις ἔργοις τὴν ζωὴν λαμπρύνων τὴν βραχεῖαν
 καὶ μέχρις ὄρων τῆς τιμῆς τῆς αἰωνίας αἴρων,
 μικρὸν φροντίζει τοῦ λοιποῦ αὐτὴν νὰ παρατείνῃ,
 καὶ ρίπτεται ὅπου φρικτὸς τὴν μάχην φόνος κρίνει.

113

Τὸν δὲ Ῥινάλδον, — ἂν καὶ ἦν τὸ χρῶμα τῶν σημάτων
 παραλλαγὴν, τὸ κυανοῦν ἔαν καὶ κοκκινίζει,
 καὶ ἦν ὁ ἀετὸς αὐτοῦ ἀνάπλεως αἱμάτων, —
 οὐχ ἤττον ἐκ τοῦ σχήματος τῶν ὄπλων τὸν γνωρίζει.
 «Ἴδού, φωνάζει, ἡ ἀκμὴ κινδύνων ἀκροτάτων.
 »Ὁ οὐρανὸς ἄς βοηθῇ καὶ ἄς μ' ὑποστηρίξῃ!
 »Ἀρμίδα, σὺ ἐμφύχου με διὰ τοῦ βλέμματός σου.
 »Τὰ ὄπλα ταῦτ' ἀφιερῶ, Μωάμεθ, τῷ ναῶ σου.»

114

Διὰ τοιούτων του εὐχῶν ἐξήπτετο, ματαίων
εὐχῶν, διότ' ἦσαν κωφὰ τὰ ὦτα τοῦ Προφήτου.
Καθὼς διὰ τῆς κέρκου του κτυπώμενος ὁ λέων
θυμοῦται, κ' ἐξεγείρεται ἢ ἔμφυτος ὀργή του,
οὕτως αὐτὸς ἐρρίπιζεν, εἰς ἔρωτ' ἀνακαίων,
τὴν φλόγα τῆς ἀνδρίας του τῆς ἀκαταμαχήτου.
Ἄναλαβὼν τὰ ὄπλα του, καὶ τὰς δυνάμεις πάσας,
κατὰ Ῥινάλδου ρίπτεται, τὸν ἵππον του ἐλάσας.

115

Οὕτω δ' αὐτὸν ὀρμήσαντα ὡς εἶδεν ὁ ἱππότης,
νὰ τὸν προσβάλλῃ ἔτοιμον, ἀνθώρμησε προχείρως.
Τότ' ἐμακρύνθη πᾶς ἐκεῖ τυγχάνων στρατιώτης,
κ' ἔστη ὡς μόνον θεατής· καὶ μέγας ἦν ὁ γύρος.
Τόσον τὸ πλῆθος τῶν πληγῶν καὶ τόσ' ἦν ἡ σφοδρότης,
ἃς φέρει ὁ Σαρακηνὸς καὶ ὁ Λατῖνος ἥρως,
ὥστε καθεὶς ἐκ θαύματος τί ἦσαν ἐλησμόνοι
οἱ ἰδιοὶ του κίνδυνοι κ' οἱ ἰδιοὶ του πόνοι.

116

Ὁ εἷς κτυπᾷ· ὁ δ' ἕτερος αὐτῶν κτυπᾷ ἐπίσης,
πλὴν καὶ πληγόνει. Σιδηρᾷ ἢ χεῖρ του καθωπλίσθη.
Τοῦ Τισσαφέρνου βάφουσι τὴν γῆν αἱμάτων ῥύσεις.
Τὸ σάκκος του ἀπέβαλε, τὸ κράνος του ἐσχίσθη.
Εἶδε τὸν πρόμαχον αὐτῆς τὸ βλέμμα τῆς μαγίσσης
ἐπὶ τοῦ ἵππου, ἄοπλος σχεδὸν, πῶς ἐκλονίσθη,
κ' εἶδε τὸν τρόμον κύριον τῆς συνοδίας ὄλης,
ὕπ' ἀσθενῶν ἔτι δεσμῶν συνεχομένης μόλις.

417

Ἡ πρώτην τόσων ἔχουσα μαχίμων συνοδίαν,
 ἧδ' εἰς τὸν δίφρον μόνη της, ὀλόμονος βαδίζει.
 Μισεῖ τὴν ἄχαριν ζῶην, φοβεῖται τὴν δουλείαν,
 δὲν προσδοκᾷ ἐκδίκησιν, καὶ νίκην δὲν ἐλπίζει.
 Κυμαινομένη ἐνταυτῷ εἰς τρόμον κ' εἰς μανίαν,
 ἀπέβη, κ' ἵππον τάχιστα γοργὸν διασκελίζει,
 καὶ φεύγει· καὶ παρέπονται αὐτῇ ἐν τῇ φυγῇ της
 ὀργὴ καὶ ἔρωσ, θηρευταὶ ὡς κύνες ὀπαδοί της.

418

Ἡ Κλεοπάτρα ὡς αὐτῇ ἐπὶ τῶν πάλαι χρόνων
 ἔφυγε, δειλιάσασα, τὴν ναυμαχίαν μόνη,
 κ' εἰς τὸν εὐδαίμον' Αὐγουστον, ὡς γέρας τῶν ἀγώνων
 τῶν ναυτικῶν, κατέλιπε τὸν φίλον κ' ἐλησμόνει.
 Ἐτράπη τότε εἰς φυγὴν κ' ἐκεῖνος αὐτοκτόνον,
 καὶ ἄστρον ὀδηγοῦν αὐτὸν ἦν ἡ φυγὰς ὀθόνη.
 Ὁ Τισσαφέρνης νὰ ριφθῆ κατόπιν της ἐπόθει
 ἐπίσης, τοῦ Ῥινάλδου πλὴν τὸ ξίφος τὸν ἀπώθει.

419

Ὁ ἀσεβῆς, ὡς ἀφανῆς ἀπῆλθεν ἡ φιλτάτη,
 ὠχρὸν πῶς εἶδ' ἐνόμισε, σβεστὸν τὸν ἥλιόν του·
 καὶ τὸν Ῥινάλδον, ὃς αὐτῷ τὸν δρόμον ἀποφράττει,
 ὀρμᾷ λυσσῶν, καὶ τὸν κτυπᾷ κατὰ τὸ μέτωπόν του.
 Θανατηφόρον κεραυνὸν ὀπότ' ἐσφυρηλάτει,
 ἡ σφύρα ἦττον φοβερά κατέπιπτε τοῦ Βρόντου.
 Τοιαύτη δ' ἡ κεραύνειος πληγὴ αὐτῇ ἐνσκήπτει,
 ὥστ' ἐκλινεν ἡ κεφαλὴ, κ' ἐπὶ τὸ στῆθος πίπτει.

120

Ἄλλ' ὁ Ῥινάλδος τάχιστα πάλιν αὐτὴν ἐγείρει·
 ἐπὶ τὸν θώρακα κτυπᾷ, τὸν θραύει μετὰ βίας·
 τῷ διανοίγει τὴν πλευρὰν καὶ τὴν αἰχμὴν ἐνείρει
 ὅπου ἡ ἔδρα τῆς ζωῆς, ἡ ἔδρα τῆς καρδίας.
 Στῆθος καὶ νῶτον ἡ πληγὴ συγχρόνως διαπήρει,
 οὕτως ἀνοίξασα κρουνὸν διπλοῦν αἰμορροίας·
 καὶ οὕτως εἰς τὴν φεύγουσαν ψυχὴν τοῦ θηριώδους
 δύω ἀνέσκαψ' ἔνταυτῷ τὸ ξίφος τοῦ ἐξόδου.

121

Καὶ ὁ Ῥινάλδος ἔμεινεν ὅπως ἐπισκοπήσῃ
 ποῦ νὰ προσβάλη πρέπει, ποῦ νὰ βοηθήσῃ πρέπει.
 Ἐν τάξει ἔμεινεν ἐχθρὸς οὐδεὶς νὰ πολεμήσῃ,
 καὶ πάσας τὰς σημαίας των ἀνεστραμμένας βλέπει.
 Τοῦ φόνου τότε παύεται, καὶ ἐν περιφρονήσει
 ψυχρᾷ, τοῖς ἄλλοις εὐγενῶς νὰ ζῶσιν ἐπιτρέπει.
 Συνεκινήθη· ἡ γυνὴ εἰς μνήμην τῷ ἐπῆλθε
 ἥτις ἐν θλίψει, ἀπελπισ, μόν' εἰς φυγὴν ἀπῆλθε.

122

Φεύγουσαν εἶχε τὴν ἰδῆ. Ἡ ὥρα ἐπιτάττει
 φιλοφροσύνην, ἔλεον αὐτῆς, εἰς τὸν ἀνδρεῖον.
 Δὲν λησμονεῖ ὅτι αὐτῷ ν' ἀνατεθῆ προστάτη·
 τῇ ἔλεγεν ὅτ' ἔφευγε τὸ ἔρημον νησίον.
 Καμπτόμενος ἀκολουθεῖ τὸ ἵχνος ὃ χαράττει
 ἐπὶ τῆς γῆς ὁ ἵππος τῆς τοῦ δρόμου τῆς σημείον.
 Εἶχε δ' ἐκείνη ἑαυτὴν εἰς μέρος ἀποσύρει
 περίκλειστον, κατάλληλον εἰς θάνατον μονήρη.

123

Ἐχάρη πῶς ὁ ἵππος τῆς εἰς τὰ ἠρημωμένα
 μέρη τὴν ἔφερεν αὐτὰ, ὅπου ἡ φύσις θάλλει.
 Ὡς ἔφθασεν, ἀποπηδᾷ· τὰ ὄπλα ἡμαγμένα,
 τὰ βέλη, τὴν φαρέτραν τῆς, τὸ τόξον ἀποβάλλει.
 «ὦ ὄπλα, λέγει, ἄθλια, ὦ ὄπλα ὑβρισμένα,
 »ὦν ἐν τῇ μάχῃ οὐδὲ ἐν κατώρθωσιν νὰ βάλη,
 »ἐδὼ σᾶς ἀποτίθημι, καὶ ἄχρηστα ταφῆτε,
 »ἐκδίκησιν νὰ δώσητε ἀφ' οὗ ἀδυνατεῖτε.

124

»Ποτὲ, οὐδέποτ' ἐπ' αὐτὰ αἶμα θερμὸν ἐχύθη.
 »Κἂν ἄς ποτίσῃ σήμερον τὸ αἶμ' αὐτὰ τὰ βέλη.
 »Τολμήσατε νὰ σχίσῃτε τὰ γυναικεῖα στήθη
 »ἂν εἴν' ἀδάμαντες ὑμῖν τῶν μαχητῶν τὰ μέλη.
 »Κτυπᾶτε. Διὰ σᾶς αὐτὸ τὸ στήθος ἀπεδύθη·
 »εἰς ἔπαινον καὶ νίκην σας αὐτὸ νὰ εἶναι μέλλει.
 »Τρυφερὸν εἶναι πρὸς πληγᾶς. Ὁ ἔρωσ τὸ γινώσκει,
 »ὃ μὴ τοξεύσας το ποτὲ χωρὶς νὰ τὸ τιτρώσκη.

125

»Θανατηφόρα σήμερον (καὶ θὰ σᾶς συγχωρήσω
 »τὴν πρώην σας ἀγένειαν) καὶ ἰσχυρὰ φανῆτε.
 »ὦ! Πῶς τὴν δεινὴν τύχην μου, ὦ! πῶς ν' ἀποθρηνήσω,
 »ἂν νὰ μὲ σώσῃτ' ἐφ' ὑμῖν, καὶ μόνοις ὑμῖν κεῖται!
 »ἂν οὐδεμίαν ἴασιν δὲν ἔχω νὰ ἐλπίσω,
 »πλὴν τὰς πληγᾶς διὰ πληγῶν ὑμεῖς νὰ πολεμῆτε.
 »Πληγὴ σιδήρου ἔρωτος πληγὴν ἄς συνουλώσῃ,
 »κ' εἰς τὴν καρδίαν ἴασιν ὁ θάνατος ἄς δώσῃ.

126

»Εὐδαίμων ἐὰν θνήκωσα φονεύσω καὶ τὸν πόνον,
 »τὴν βάσανον τοῦ βίου μου, τὸν Ἄδην μὴ μολύνῃ!
 »Μακρὰν ὁ ἔρωσ! Ἡ ὀργὴ ἄς ἐπιζήσῃ μόνον,
 »καὶ τῆς σκιᾶς μου σύντροφος διηνεκῆς ἄς μείνῃ·
 »ἢ ἄς ἀνέλθῃ πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν τυφλῶν κευθμώνων
 »ὅστις τοῦ βίου δῆμιος σκληρὸς μοὶ εἶχε γίνεαι,
 »καὶ ἄς τῷ ἐπιφαίνεται ἀπαίσιος καθ' ὕπνου,
 »ὥστε νὰ ἔχῃ τρομερὰς τὰς νύκτας καὶ ἀγρύπνους.»

127

Ταῦτα εἰπούσα, ἔπαυσε· κ' ἐν πλήρει ἀποφάσει
 λαμβάνει τὸ σκληρότερον, ὀξύτερόν της βέλος.
 Ἴδὼν δ' ὁ νέος μαχητῆς αὐτὴν, ὡς εἶχε φθάσει
 τοσοῦτον προσεγγίζουσαν εἰς τὸ οἰκτρὸν της τέλος,
 κ' ἦδ' εἰς τὴν πράξιν θαίνουσαν ἣν εἶχεν ἐτοιμάσει,
 τὸ πρόσωπόν της πελιδνὸν καὶ τρέμον πᾶν της μέλος,
 τὴν πλησιάζει ὀπισθεν, τὴν χεῖρά της συνέχει
 ἥτις τοῦ στήθους τὴν αἰχμὴν πλησίον ἤδη ἔχει.

128

Ἐκείνη δὲν τὸν ἤκουσεν ὡς κατ' ἀρχὰς ἐφάνη·
 ἀλλ' ἤδη στρέφετ' ἔκθαμβος καὶ τὸν ἀναγνωρίζει.
 Φωνάζει· ἀγανάκτησις αὐτὴν καταλαμβάνει·
 πίπτει χαμαὶ λειπόθυμος, καὶ θάνατον ἐλπίζει.
 Πίπτει, ὡς ἄνθος θαλεροῦ ἡμίτητος στεφάνη
 κλίν' εἰς τὸ χῶμα φθίνουσα. Αὐτὸς δὲ τὴν στηρίζει.
 Εἰς τὴν ἀνδρείαν χεῖρά του τὸ σῶμά της ἰδρύει·
 τὴν ζώνην δὲ τοῦ στήθους της εἰς ἀνεσίν της λύει.

129

Καὶ τὰς γλυκείας παρειάς, τὸ στήθος τῆς ἀθλίας
 βρέχει εὐσπλαγχνιζόμενος, κ' ἐν δάκρυ ἐπιβραίνων.
 Καθὼς εἰς ἀργυρᾶν βροχὴν τῆς δροσερᾶς πρώτας
 τὸ ῥόδον βάφεται, τὸ πρὶν χροιάς ἐστερημένον,
 οὕτως αὐτὴ ἀνέζησε, καὶ πλήρες θυμηδίας
 τὸ πρόσωπόν της ἤγειρεν, ὃ βρέχει δάκρυ ξένον.
 Τρὶς ἔστρεψε τὸ βλέμμα της, καὶ τρὶς τὸ ἀποσύρει,
 καὶ ἀποφεύγει νὰ ἰδῆ τὴν ὄψιν τὴν θυμήρη.

130

Διὰ τῆς ἀσθενοῦς χειρὸς ἐζήτει νὰ μακρύνῃ
 τὸν κρατερὸν βραχίονα, ὃς ἦν εἰς στήριγμά της.
 Πλὴν μάτην ἀγωνίζεται, καὶ δὲν τὸν μετεκίνει,
 κ' ἐδέοντο σφιγκτότερα τὰ προσφιλῆ δεσμά της.
 Ὡς τέλους εἰς τὴν ἄλυσιν κατάκλειστος ἐκείνη
 ἦτις ἐδέσμευεν αὐτὴν καὶ τὰ αἰσθήματά της,
 ἤρξατο ταῦτα λέγουσα. Τὸ δάκρυ λάβρον δ' ἔρρει.
 Ἄλλ' εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τὸ βλέμμα της δὲν φέρει.

131

« Σκληρὲ ὅτε ἀπέρχεσαι, σκληρὲ ὅτ' ἐπιστρέφης,
 » τί ἔρχεσαι κατόπιν μου, τὸ βῆμά μου πλανώσης ;
 » Θαυμάσιον σὺ ἀπ' ἐμοῦ τὸ βέλος ν' ἀποστρέφης,
 » καὶ ὁ φονεὺς μου τὴν ζωὴν νὰ θέλῃς νὰ μοὶ δώσης.
 » Σὺ νὰ μὲ σώσης προσπαθεῖς ; Ὅποιους σκοποὺς τρέφεις ;
 » Ποῖα μ' ἠτοίμασας δεινὰ, καὶ ποίας ταπεινώσεις ;
 » Τέχνας ἤξεύρω μαγικὰς πολλὰς· πλὴν ποία φθάνει
 » τέχνη εἰς τὸν μὴ δυνάμενον κἂν οὔτε ν' ἀποθάνῃ ;

132

» Τὴν δόξαν σου, τὸ ἐννοῶ, δὲν θεωρεῖς τελείαν
 » ἂν δὲν προσγράψῃς θρίαμβον προσέτι γυναικεῖον,
 » ὃν εἰς προδότιν ὤφειλες φυγῆν, καὶ νῦν εἰς βίαν.
 » Ὁ πρῶτος τῶν ἐπαίνων σου ἐστὶ καὶ ὁ βελτίων.
 » Ἦτον καιρὸς ὅτε ζωὴν σ' ἐζήτουν κ' ἡσυχίαν.
 » Τώρα ζητῶ τὸν θάνατον πρὸς παῦσιν τῶν δακρῦων.
 » Πλὴν παρὰ σοῦ δὲν τὸν ζητῶ· διότι πᾶν σου δῶρον
 » μ' εἶναι διόλου μισητὸν κακὸν καρδιοβόρον.

133

» Ἐλπίζω, ναί, ἀπάνθρωπε, νὰ κατορθώσω μόνη,
 » καὶ ἄνευ σοῦ, ν' ἀπαλλαγῶ τῆς ἀγριότητός σου.
 » Τὰ ὅπλα ἂν δὲν ἀρκέσωσιν, ὁ βρόχος, ἡ ἀγχόνη,
 » κρημνοὶ καὶ δηλητήριον, ἀλλ' ἡ αἰχμάλωτός σου
 » καὶ ἄλλας ἔχει προσφυγὰς—Θεῷ τῷ κηδεμόνι
 » ἢ χάρις,— ἄλλην τῆς ζωῆς διέξοδον ἐκτός σου.
 » Αἶ! παῦσον τὰ θωπεύματα. Ὅποῖαι προσποιήσεις!
 » Ἐλπίδας πῶς ἐπίστασαι εἰς ψεύδη νὰ ἐνδύσης!»

134

Οὕτως ἐθρήνει λέγουσα. Ὡς ἔκλαιε δ' ἐκείνη
 ἐξ ἔρωτος καὶ ἐξ ὀργῆς καὶ ἐξ ἀπελπισίας,
 καὶ ὁ Ῥινάλδος ἐνταυτῷ μετὰ στοργῆς ἐθρήνει
 ἦν αἰσθημα αἰδήμονος ἐξήγειρ' εὐσπλαγχνίας,
 καὶ λόγον ἠπιότατον, γλυκὺν τῇ ἀποτείνει·
 « Τὴν ταραχὴν κατάστειλον, Ἀρμίδα, τῆς καρδίας.
 » Οὐχὶ δεσμῶν, ἀλλ' ἔσται σοι ἀρχῆς τῆς ὑπερτάτης
 » μερίς. Ἐγὼ δὲ σὸς εἰμὶ οὐχὶ ἐχθρὸς, προστάτης.

135

» Ἀνάγνωθ' εἰς τὸ βλέμμα μου, τὴν πίστιν ἂν ἀρνῆσαι
 » τοῖς λόγοις, τὴν εἰλικρινῆ ἀνάγνωθί μου πίστιν.
 » Ἐπὶ τὸν θρόνον ν' ἀναβῆς τῶν σῶν προγόνων ζῆσε.
 » Θέλω σὲ φέρει ἐπ' αὐτόν. Τοῦ δ' οὐρανοῦ μεγίστην
 » εἶθε τὴν χάριν αἰσθανθῆς! Ἀκτῖνες δ' ἐκπεμφθεῖσαι
 » τῆς ἀληθείας ἐπὶ σέ, σοὶ δείξωσι τὸν ῥύστην,
 » καὶ ἀρνηθῆς τὰ εἰδῶλα. Διὰ τῆς Ἐω πάσης
 » ἐγὼ ἐγκαταστήσω σε περιδοξος ν' ἀνάσσης.»

136

Ὡς λέγει καὶ παρακαλεῖ, καὶ ὁμιλῶν δακρύει·
 προσέτι δὲ καὶ στεναγμὸς τὴν δέησιν ἐκύρου.
 Ὡς δὲ ὄρεων παγετούς καὶ ὡς χιόνας λύει
 ἀκτὶς ἡλίου θάλπουσα, θερμὴ πνοὴ ζεφύρου,
 καὶ ἡ ἀρχαία τῆς ὀργῆς ὁμοίως διεβρύη,
 καὶ μόνος νῦν ὁ πόθος τῆς ὀ ἄλλος τὴν ἐπλήρου.
 «Εἰμὶ, τῷ λέγει, δούλη σου, καὶ πρᾶξον ὡς θελήσης.
 » Ἰερὸς νόμος δι' ἐμέ ἔσοντ' αἱ σαὶ θελήσεις.»

137

Ἐν τούτοις δ' ὁ Αἰγύπτιος δυνάστης τὴν σημαίαν
 πεσοῦσαν βλέπει κατὰ γῆς ἢ κόνις πῶς καλύπτει,
 καὶ βλέπ' ὑπὸ τὴν φοβεράν ἀκίνητον ῥομφαίαν
 τοῦ Γοδεφρείδου ὁ καλὸς Ῥιμέδων ὅτι πίπτει,
 καὶ βλέπει τὴν διάλυσιν κοινὴν καὶ τελευταίαν.
 Μὴ δὲ δειλὸς τις λογισθῆ, μαινόμενος ἐνσκήπτει
 ὅπου τὸν κίνδυνον ζητεῖ, καὶ χεῖρ' ἀνδρειοτάτην
 παρ' ἧς νὰ λάβῃ θάνατον· καὶ δὲν ζητεῖ εἰς μάτην.

438

Τὸν ἵππον του ἐξώρμησε κατὰ τοῦ Βουλλιῶνος,
 διότι τῶν ἀνδρείων ἦν αὐτοῦ ἡ πρώτη τάξις.
 Κ' ἦσαν μεγάλ' αἱ πράξεις του, καὶ ἦν πολὺς ὁ φόνος,
 αἱ τελευταῖαι ἀρετῆς ἀπηλπισμένης πράξεις.
 Πρὶν δ' ἀφίχθῃ μέχρις αὐτοῦ, καλεῖ μεγαλοφώνως·
 « Ἦλθα νὰ πέσω διὰ σοῦ. Σὺ θέλω νὰ με σφάζῃς.
 » Ἄλλ' ὅμως θ' ἀποπειραθῶ ἡ τελευταία πτώσις
 » ἐμοῦ, νὰ εἶναι καὶ ἡ σή· νὰ μὴ ἐπιβιώσῃς.»

439

Τοιαῦτα εἶπε, καὶ θυμοῦ ἐκάτερος ἐπλήσθη,
 καὶ ἐπιρρίπτοντ' ἔνταυτῶ ὁ εἷς κατὰ τοῦ ἄλλου.
 Ἐκόπη μέση ἡ ἄσπις, ἡ χεὶρ ἐτραυματίσθη
 ἀφοπλισθεῖσα, ἡ λαιὰ, τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Γάλλου.
 Τοῦ δ' ἄλλου πρὸς ἀριστερὰν ἡ παρεὶὰ ἐσχίσθη
 δι' οὗ κατάγει τραύματος ὁ Βουλλιῶν μέγαλου.
 Ἐν ᾧ δὲ κλονιζόμενος ἦν εἰς σκοτοδινίαν,
 ἔπεσεν, ἐπιθάνατον τρωθεὶς εἰς τὴν κοιλίαν.

440

Ἀπέθανεν ὁ Ἐμιράν. Φυγάδων μόλις σμήνη
 ἀπέμειναν ἐκ τῶν στρατῶν τῶν πολυπληθεστάτων.
 Τὴν τῶν φυγόντων δίωξιν ὁ Βουλλιῶν ἀφήνει.
 Τὸν δ' Ἀλταμόρον βλέπων ὄς, ἀνάπλευς αἱμάτων,
 πεζὸς, ἡμίοπλος, θραυσθὲν τὸ ξίφος του ἐκίνει,
 ὑπὸ χιλίων φονικῶν περιζώστον δοράτων,
 ἀνέκραξεν· « Ἀφῆτέ τον. Σὺ δ' ἄνευ φόβου μεῖνε.
 » Ὁ Γοδεφρείδος εἶμ' ἐγώ. Αἰχμάλωτός μου γίνε.»

141

Ὁ δὲ, ἂν καὶ οὐδέποτε πρὶν εἶχε ταπεινώσει
 τὴν φρένα τὴν ἀγέρωχον ἐνώπιον ἀνθρώπων,
 τὸ μέγ' ἀκούσας ὄνομα, δ' εἶχε διαδώσει
 ἢ φήμη ἀπὸ τοῦ βορρᾶ καὶ μέχρις Αἰθιοπῶν,
 τῷ εἶπεν· «Ὡς ἐπιθυμεῖς γενέσθω. Προσκυνῶ σοι.
 » Ἀξίζεις. (Καὶ τῷ ἔδωκε τὰ ὄπλα.) Ἄλλ' εἰς τρόπον
 » ἔσται ἢ παραδοῦσά σοι τὸν Ἀλταμόρον νίκη,
 » ὥστε καὶ δόξα καὶ χρυσὸς πολὺς θά σοι ἀνήκη.

142

» Ἡ εὐσεβὴς μου σύζυγος θενὰ μ' ἐξαγοράσῃ
 » διὰ παντός μου τοῦ χρυσοῦ, διὰ τῶν ἀδαμάντων.»
 — «Ὁ οὐρανὸς, ἀπήντησεν αὐτὸς, δὲν μ' ἔχει πλάσει
 » ἐπιθυμίας θησαυρῶν νὰ τρέφω ἀπεράντων.
 » Σὺ ἔχε ὅσα κέκτησαι ἐν τῇ Περσίᾳ πάσῃ
 » καὶ ὅσα ἐν τῇ Ἰνδικῇ. Κύριος ἔσο πάντων.
 » Ἐπὶ χρυσῷ τιμήματι ζωᾶς δὲν ἀπονέμω.
 » Δὲν ἦλθα πρὸς ἐμπόριον, ἀλλὰ ἐπὶ πολέμῳ.»

143

Ὡς εἶπε, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς ὄπαδοῖς του,
 καὶ τρέχων ἠκολούθησε τὰ ἴχνη τῶν φευγόντων.
 Κατὰ τὸ τεῖχος φεύγουσιν αὐτοί· ἀλλὰ κ' ἐγγύς του
 κ' ἐντὸς, δὲν διαφεύγουσι ποσῶς τὸν ὀλεθρόν των.
 Καὶ τοῦτο πίπτει· κ' ἔφερε σφαγὴν ἢ ἄλωσίς του
 νέαν, καὶ λάβρος ποταμὸς αἱμάτων προρρέοντων
 τοὺς κόσμους τοὺς βαρβαρικοὺς, τὸ πλῆθος τῶν λαφύρων
 κυλῖει εἰς τὸ κῦμά του, καὶ τὰ μολύνει φθειρών.

Ὁ Βουλλιών ἐνίκησε. Δὲν εἶχεν ἔτι δύσει
ὁ ἥλιος, κ' ἐξέπεμπεν ἀκτῖνάς φωτεινάς του,
ὅτ' ἐν τῇ πόλει ἔφερε τῇ ἐλευθερωθείσῃ
εἰς τοῦ Χριστοῦ τὸ μέλαθρον τοὺς ἐλευθερωτάς του·
καὶ πρὶν τὸν αἱματόβρεκτον μανδύαν του ἀφήσῃ,
εἰς τὸν ναὸν ὠδήγησε τοὺς συμπολεμιστάς του.
Τὰ ὅπλα του ἀνήρτησεν ἐνταῦθα, κ' ἐδεήθη
ἐν καταλύξει τῆς ψυχῆς, τελέσας ὁ ηὐχέθη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ ΙΑ΄

Στροφή 7

Γουλλιέλμος, επίσκοπος Ὁραγγίας. Ἀδεμάρως, επίσκοπος Πογγίου ἐν Λαγγεδόκη. (Ἰδ. Ῥαψωδ. Α΄, στρ. 38-39).

Καὶ σέ, τὸν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν.

Στροφή 8

Καὶ σέ, τὸν ἀπόστολον Πέτρον.

Στροφή 9

Καὶ σέ, ὦ κόρη σὺ πιστὴ, τὴν Μαρίαν ἐκ Βετανίας, ἀδελφὴν τῆς Μάρθας καὶ τοῦ Λαζάρου.

Στροφή 10

Ἰωσαφάτ, κοιλὰς στενὴ, μῆκος ἔχουσα δύο μιλίων, καὶ προσεχὴς τῇ Ἱερουσαλήμ.

Στροφή 23

Ἐντὸς τοῦ Κλαραμόντου. Πρὸς ἐξέγερσιν τῶν πνευμάτων διὰ τὰς σταυροφορίας δύο συνεκλήθησαν σύνοδοι ὑπὸ τοῦ Πάππα Οὐρβανοῦ Β΄, ἡ μὲν ἐν Πλακεντία, ἔχουσα ἄλλον κυρίως σκοπὸν, ἀλλ' ὑφ' Ἑλλήνων ἀρχιερέων προτραπεῖσα καὶ εἰς ὑπεράσπισιν τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς, καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀγίων τόπων· ἡ δὲ ἐν Κλαραμοντίῳ τῆς Γαλλίας, δι' ἧς ὁ Οὐρβανὸς, Γάλλος καὶ αὐτὸς τὴν καταγωγὴν, ἠθέλησε καὶ κατώρθωσε νὰ ἐξάψῃ τὸν εὐφλεκτον ζῆλον τῶν συμπατριωτῶν του. Ἡ τότε θερμὴ θρησκευτικὴ πίστις τῶν Χριστιανῶν, ὁ κατὰ

τὸ τέλος τῆς πρώτης Χριστιανικῆς Χιλιετηρίδος γενικῶς ἐπι-
κρατήσας φόβος τοῦ προσεχοῦς τέλους τοῦ κόσμου, τὸ τυχο-
διωκτικὸν πνεῦμα τῆς φιλοπολέμου νεολαίας, καὶ τινων καὶ ἡ
φιλοκέρδεια, ἄλλων δ' ἡ φιλοδοξία, συνετέλεσαν οὐκ ὀλίγον εἰς
τὴν πρόοδον τῆς ἰδέας τῶν σταυροφοριῶν.

Στροφή 25

Ἑπτὰ ἀροτήρων, septens triones, ἡ ἄμαξα τῆς Ἄρκτου.

Στροφή 28

Τῆς Δήλου ἡ παρθένος, ἡ Ἄρτεμις.

Στροφή 42

Δευτερότοκον, Γουλλιέλμον, τὸν Βρεταννὸν ἡγεμονόπαιδα.
(Ἰδ. Ῥαψ. Α', στρ. 44.—Ῥαψ. Ι', στρ. 59).

Στροφή 43

Ὁ δὲ τῆς Φλάνδρας, Ῥοβέρτος. (Ἰδ. Ῥαψ. Α', στρ. 43-44.
—Ῥαψ. ΙΗ', στρ. 65.—Ῥαψ. Κ', στρ. 9, 71).

Στροφή 45

Παλαμήδης, Λομβαρδὸς μαχητής. (Ἰδ. Ῥαψ. Α', στρ. 55).

Στροφή 48

Ἐψηγημένη βροχή, ἡ χάλαζα.

Στροφή 49

Ὁ τύραννος τῆς Νικαίας, Σολιμάνος. (Ἰδ. Ῥαψ. Ζ', στρ.
38.—Ῥαψ. Θ', στρ. 16.—Ῥαψ. Ι', στρ. 8).

Στροφή 61

Γαλλίδες, οὐχὶ Γάλλοι, ὡς τὸ τοῦ Βιργιλίου: O vere Phry-
giæ, neque enim Phryges. (Æn. IX, 617).

Στροφή 66

Κεραστάς, εἶδος κερασφόρων ὄφρων, ἐκ τῶν μᾶλλον ἰοβόλων.

Στροφή 72

Δικταμον, εἶδος χόρτου (Διοσκορ. Γ, 37), ὑποτιθέμενον ἰα-
ματικόν, ἰδίως τῶν τραυμάτων. (Virgil. Æn. XII, 411).

Στροφή 73

Ὀρέων ἀπωτάτων, τῆς Κρητικῆς Ἰδης.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΙΒ'

Στροφή 17

Υλας πυρπολικῆς. Αὗται ἦσαν τὸ *Ἑλληνικὸν πῦρ*, περὶ οὗ πολὺς γίνεται λόγος παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς. Περιγράφεται δ' αὐτὸ ὡς ὑγρὸν, δυνάμενον νὰ σφενδονισθῇ εἰς πᾶσαν διεύθυνσιν, καὶ μὴ σβυνόμενον, ἀλλὰ μάλιστα ἐξαπτόμενον ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Τινὲς τὸ νομίζουσιν ἐφεύρεμα τῶν Περσῶν παρ' οἷς πολλὴ ὑπάρχει ἢ νάφθα. Καὶ οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον τὸ λεγόμενον *oleum incendiarium*, συγκείμενον ἐξ ἀσφάλτου, θείου καὶ πίσσης ὑγρᾶς. Τὸ δ' *Ἑλληνικὸν* λέγεται ἐφευρεθὲν ὑπὸ Καλλινίκου τοῦ Ἡλιοπολίτου, ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, ἀποτεφρώσαντος δι' αὐτοῦ τὸν Ἀραβικὸν στόλον πρὸ τῆς Κυζίκου. Κατὰ τῶν σταυροφόρων οἱ Ἀσιανοὶ μετεχειρίσθησαν πολλάκις καὶ ἐπιτυχέστατα ἐμπρηστικὰς ὕλας ὧν βᾶσις ἦν ἡ νάφθα ἢ πετρέλαιον, τὸ παραγόμενον πλησίον τοῦ Βαγδατίου.

Στροφή 22

Τὴν διήγησιν ταύτην ἐδαγείσθη ὁ ποιητὴς ἀπὸ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Αἰλιοδώρου, τοῦ ἐπιγραφομένου «Αἰθιοπικά.» Ὁ Αἰλιοδῶρος, ἐπίσκοπος Τρίκκης ἐν Θεσσαλίᾳ (Τρικκάλων), ἔζη ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου, περὶ τὰ 390 μ. Χ. Ἡ Αἰθιοπίς Χλωρίνδα τοῦ Τάσσου εἶναι ἡ Αἰθιοπίς Χαρίκλεια τοῦ Αἰλιοδώρου, ἀμφότεραι ἀγαθαὶ τοξότιδες, ἀμφότεραι λευκαὶ ἐκ μελανῶν γονέων, τὸ χρῶμα λαβοῦσαι ἐξ εἰκόνας ἦν ἡ μήτηρ ἐθαύμαζε πρὸ τῆς γεννήσεώς των, ἀμφότεραι δ' ἐπίσης πρὸς ἀποφυγὴν ἀδίκων ὑπονοιῶν ἐξετέθησαν εἰς τὰ θηρία, καὶ ἐσώθησαν ὑπ' εὐσπλάγχων ὑπηρετῶν. Τὴν Χλωρίνδαν ὁμοῦς ἐθήλασε τίγρις, δι' ἧ καὶ αὐτὴ ἀπέβη ὠμωτέρα τῆς ἡρώιδος τοῦ Ἑλληνοῦ μυθιστοριογράφου. Τὰ Αἰθιοπικά τοῦ Αἰλιοδώρου ἦσαν γνωστὰ εἰς τὸν Τάσσον. Ὅτε μετέβη εἰς Γαλλίαν, εἰς τὴν αὐλὴν Καρόλου τοῦ Θ', τὸ μυθιστόρημα ἐκεῖνο ἀνεγινώσκετο μετὰ πόθου ὑπὸ τῶν αὐλικῶν ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ Ἀμιότου· ὁ δὲ Τάσσος τοῖς ὑπεσχέθη ὅτι θέλει μεταφέρει τὰς κυριώτερας σκηνὰς αὐτοῦ εἰς

τὸν Ἰταλικὸν Παρνασσὸν, καὶ τοῦτο ἔπραξε διὰ τῆς ἐπινοίας τῆς Χλωρίνδας.

Στροφή 25

Τῆς γῆς τὰ ἔθιμα. Λέγεται ὅτι παρ' αὐτοῖς οἱ μὲν ἄρρενες δὲν ἐβαπτίζοντο πρὸ τῆς 40^{ης} ἡμέρας ἀπὸ τῆς γεννήσεώς των, τὰ δὲ θήλεα πρὸ τῆς 50^{ης}.

Στροφή 28

Πολεμιστὰ οὐράνιε, λέγει τὸν ἅγιον Γεώργιον.

Στροφή 48

Ἡ πύλη ἢ χρυσοῦ. Ἐκείτο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀνατολικοῦ τείχους, ἀπέναντι τῆς κοιλάδος Ἰωσαφάτ καὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΙΓ'

Στροφή 14

Νασαμώνων... Γαραμάντων. Ἀμφότεροι οὗτοι οἱ λαοὶ κατώκουν τὴν ἔσω Ἀφρικὴν, μεσημβρινῶς τῆς Κυρηναϊκῆς. Οἱ πρῶτοι, καθ' Ἡρόδοτον (Δ, 172) διητῶντο νομαδικῶς καὶ περρατικῶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς μεγάλης Σύρτεως, ὅπου πρὶν κατώκουν οἱ Ψίλλοι, λαὸς τοῦς ὄφεις ἡμερῶν, καὶ διὰ βροφῆσεως τὸ δηλητήριον αὐτῶν ἰῶν, ὃ κατὰ μὲν τινὰς ταγεῖς ὑπὸ τὰς ἄμμους τῆς ἐρήμου, κατὰ δ' ἄλλους ἐξολοθρευθεὶς ὑπὸ τῶν Νασαμώνων. Οὗτοι δὲ λέγονται τῶν φοινίκων τὸ ἐμπόριον ἰδίως μετερχόμενοι, καὶ μετέβαινον ἐτησίως εἰς Αὐγίλαν (*Αὐτζελά*), ὅπου καὶ τὴν σήμερον συρρέουσι πρὸς ἐμπορίαν οἱ Ἀραβες τῆς Βεγγάσης. Ἐκεῖ δὲ εἰς πόλιν κειμένην παρὰ τὰς ὄχθας τῆς πηγῆς Σιβίλλας (κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον) ἐπεκαλοῦντο καὶ ἐσυμβουλεύοντο τὰς ψυχὰς τῶν ἀποθανόντων, καὶ ἐπὶ τῶν τάφων κοιμώμενοι, περιέμενον αὐτῶν τὴν ἐμφάνισιν. Ὁ Σκύλλαξ, περὶ τὰ 390 π. Χ. δὲν γνωρίζει κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς Λιβύας ἄλλον λαὸν πλὴν τῶν Νασαμώνων, καὶ τοῦτο βεβαίως διότι οἱ Ψίλλοι εἶχον καταστραφῆ ἤδη ἀπὸ τοῦ 440.— Οἱ δὲ Γαραμάντες, τὰ ἔτι νοτιώτερα, μεταξὺ Νίγρου καὶ Αἰθιοπίας ἔχοντες, λέ-

γονται μέγας λαός ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου, ἀπέχων τριάκοντα ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῶν Λωτοφάγων. Οἱ δὲ νεώτεροι Γεωγράφοι, ἐπειδὴ οἱ Λωτοφάγοι ᾤκουν νοτιοδυτικῶς τῶν Ψίλλων, ἐκ Τριπόλεως μέχρι τῆς μικρᾶς Σύρτεως, παραδέχονται ὅτι ἡ χώρα τῶν Γαραμάντων ἦν αὐτὴ ἡ ἀρχαία Φασανία, τὸ σημερινὸν Φεζζάν. Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς οἱ Γαράμαντες διέτρεχον τὴν Αἰθιοπίαν πρὸς ἀνθρωποθήραν καὶ ἀνθρωπεμπορίαν ὡς καὶ μέχρι τοῦδε οἱ βάρβαροι λαοὶ τοῦ Φεζζάν. Τὸ κλίμα τῶν δύο τούτων χωρῶν, ὡς καὶ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῶν θέσεως, εἶναι θερμότατον, καὶ ὅταν μάλιστα πνέῃ ὁ σιμὸν τῆς ἐρήμου, οἱ κάτοικοι τοῦ Φεζζάν οὐδὲ ν' ἀναπνέωσι δύνανται ἄνευ ἀδιακόπου καταβρέξεως τῶν κατοικιῶν των. Ἐκτὸς δὲ τούτου οἱ σφοδρότατοι αὐτόθι ἄνεμοι πληροῦσιν ἄμμου τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ καθιστῶσιν αὐτὴν πνιγερὰν, καθαριζομένην μόνον ὑπὸ τῶν καταστρεπτικῶν τρικυμιῶν αἵτινες μαίνονται εἰς τοὺς τροπικοὺς.

Στροφή 24

Ἄλκαστος, ἀρχηγὸς τῶν Ἑλβετῶν.

Στροφή 59

Σιλοῆς, ῥυαξὶ παρὰ τὴν Ἱερουσαλήμ, ῥέων ὑπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ ἄρου Μόρφας.

Στροφή 68 καὶ 69

Τὰ ἐνταῦθα περιγραφόμενα εἰσὶν ἀναχρονισμός. Ἡ πείνα καὶ ἡ δίψα, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ λειποταξία ἐνέσκηψαν εἰς τὸν στρατὸν τῶν Σταυροφόρων πολὺ πρὶν. Ἄμα μετὰ τὴν ἔλευσίν των εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐπολιόρκησαν τὴν Ἀντιόχειαν κατὰ προτροπὴν τοῦ Δουκὸς τῆς Λωραίνης καὶ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ πάππα Ἀδεμάρου, μὴ πεισθέντες εἰς τὰς συμβουλάς τῶν ἐμπειροτέρων, οἵτινες ἤθελον νὰ περιμείνωσι μέχρι τοῦ ἔαρος περὶ τὰ παράλια τὰ βοηθήματα καὶ ἐφόδια ἃ τοῖς εἶχον ὑποσχεθῆ ἐκ Βυζαντίου καὶ ἐκ τῆς Εὐρώπης. Πρῶτος ἐγκατέλιπε κρυφίως τὸ στρατόπεδον Γουλλιέλμος, ὁ ὑποκόμης τοῦ Μελόνου. Αὐτὸς ὁ Πέτρος ὁ Ἐρημίτης, ὁ τοὺς ἱππότες εἰς τὴν σταυροφορίαν ἐξεγείρας, ἀπολέσας

πᾶσαν ἐπ' αὐτῶν ἐξουσίαν καὶ ἐπιβρόχην, ἐδραπέτευσεν ἐπίσης ἐν ἐντελεῖ ἀπογνώσει, καὶ ἀδυνατῶν ν' ἀνθέξῃ περαιτέρω εἰς τὰς στερήσεις καὶ κακουχίας. Ἄλλ' ὁ Ταγκρέδης συλλαβὼν ἐπανάφερε καὶ αὐτὸν καὶ τὸν Γουλλιέλμον, καὶ ἀμφότεροι ἀτιμωτικῶς ἐπεπλήχθησαν, καὶ ποινὴ θανάτου κατεψηφίσθη ἔκτοτε κατὰ τῶν λειποτακτῶν. Μεταξὺ τούτων ἦτον ἡ ὑποτίθεται καὶ ὁ Γραικὸς Τατίνος.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΙΔ'

Στροφή 5

Οὐγὼν, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας. (Ἰδ. 'Ραψ. Α', στρ. 37.—'Ραψ. ΙΗ', στρ. 94.)

Στροφή 7

Τὸ ἐνύπνιον τοῦ Γοδεφρείδου δὲν εἶναι ἐντελῶς τῆς ἐπινοίας τοῦ ποιητοῦ, ὅστις ἠρύσατο τὴν περὶ αὐτοῦ παράδοσιν ἐξ ἐνὸς τῶν χρονογράφων τῆς σταυροφορίας, 'Ραιμόνδου τοῦ Ἀγίλης.

Στροφή 8

Αὐτάδελφον, τὸν Βαλδοβίνον τῆς Ἐδέσσης, διαδεχθέντα τὸν Γοδεφρείδον εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἱερουσαλήμ.

Στροφή 27

Ὁ Πρίγκηψ τῆς Δαρίας, ὁ Κάρολος. (Ἰδ. 'Ραψ. Η', στρ. 2.)

Στροφή 38

Τάραϊς, ὁ Δῶν, ὁ χωρίζων τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας.

Στροφή 70

Ἡ νῆσος δὲ, καὶ σύστημα τινῶν αὐτῇ γειτόνων, ἐπωρυμίαν ἔλαβεν ἐκ τῆς Εὐδαιμονίας.

Τὴν ἰδέαν καὶ τὴν περιγραφὴν τῶν *Εὐδαιμόνων* τούτων *νήσων* ἐδύνατο νὰ δανεισθῇ ὁ Τάσσορ καὶ ἐκ τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἐκ τοῦ μεσαιῶνος, καὶ σχεδὸν καὶ ἐκ τῶν συγχρόνων αὐτῷ παραδόσεων. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους ὁ κόσμος ὠρίζετο πρὸς δυσμὰς ὑπὸ δύο θαυμασίων χωρῶν, ὧν ἡ μὲν κατ' αὐτὴν τὴν εἴσοδον τοῦ Ὀκεανοῦ, κατωκεῖτο ὑπὸ τῶν νυκτοβίων *Κιμμερίων*, οὐδέποτε ἔβλεπε τὸν ἥλιον ἢ ἀνατέλλοντα ἢ δύοντα, καὶ ἦν γεί-

των τῆς τῶν νεκρῶν κατοικίας (Ὅμηρ. Ὀδύσσ. Α, 13). Νοτιώτερον δὲ τῶν Κιμμερίων, ἐν αὐτῷ τῷ Ὠκεανῷ, ὑπετίθεντο αἱ νῆσοι τῶν Μακάρων, ἢ τὰ Ἡλύσια, ὅπου μετὰ θάνατον διητῶντο οἱ ἥρωες ἐν διηνεκεῖ εὐδαιμονία (Ὅμ. Ὀδύσσ. Δ, 567). Κατ' ἀρχὰς αἱ δόξαι αὗται ἐπεκράτουν παρὰ τοῖς Φοίνιξι, καὶ διεδίδοντο ὑπ' αὐτῶν ὠφελοῦσαι αὐτοὺς εἰς τὰς ὑπερθαλασσίους πλανήσεις των, καὶ πιστευόμεναι ἔτι μᾶλλον ἕνεκα αὐτῶν. Ἡ ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων ἀνακάλυψις ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ Ὠκεανῷ τῶν Κασσιτερίδων νήσων, αἵτινες ὑποτίθενται οὔσαι αἱ σημεριναὶ Σορλίγγαι, καὶ ἀφ' ὧν ἠρύοντο τὸν Κασσίτερον, ἐπεκύρωσε τὰς περὶ Ἡλυσίων καὶ κήπων τῶν Ἑσπερίδων πεποιθήσεις τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὰς περὶ ὑπάρξεως τῆς Ἀτλαντίδος ἦν ἔψαλλεν ὁ Σόλων, καὶ ἥς μνημονεύει ὁ Πλάτων. Μετὰ δὲ τὴν ἀποίκησιν τῆς Κυρηναϊκῆς καὶ τὰς ὁδοιπορίας τοῦ Ἡροδότου, οἱ ἐν Αἰγύπτῳ Ἕλληνες ἤρξαντο τιθέμενοι τοὺς κήπους τῶν Ἑσπερίδων κατὰ τὰς Ὁάσεις, ἢ εἰς ἐξαιρετικῶς εὐφορὰ των χωρία ὄντα ἢ ὑποτιθέμενα παρὰ τὴν μεγάλην Σύρτιν. Ἀφ' ὅτου δὲ οἱ Φωκαεῖς, ὑπερβάντες τὰς Ἡρακλείας στήλας, ἤρξαντο πλέοντες τὸν δυτικὸν Ὠκεανὸν, ἐκεῖ ἡ Ἑλληνικὴ φαντασία μετέφερεν ἀπὸ τῶν ἀξένων ὑπερβορείων θαλασσῶν τὰς κατοικίας τῶν Εὐδαιμόνων. Ἐπὶ Ῥωμαίων, ἐξόριστος ὁ Σιρτόφιος, ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας ἔπλευσε ζητῶν νέαν πατρίδα πρὸς δύο νήσους τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ὧν εἶχεν ἀκούσει φημιζομένην τὴν εὐφορίαν καὶ τοῦ κλίματος τὴν γλυκύτητα. Μετὰ εἴκοσι δ' ἔτη ὁ Στάτιος Σεβόσος, ἐκ Γαδείρων, πάσας συλλέξας τὰς ἐνδεχομένας πληροφορίας περὶ τῆς θέσεως τῶν δυτικῶν τούτων νήσων, ἔπλευσε καὶ ἀνεκάλυψε πέντε, δυτικῶς τῆς Ἀφρικῆς κατὰ τὴν τριακοστὴν μοῖραν βορείου πλάτους, εἰς ἃς ἄλλα δίδει αὐτὸς ὀνόματα, ὀλίγον δὲ παραλλαγέντα μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μαυριτανίας Ἰόβα, αἵτινες δ' εἰσὶν αἱ Κανάριοι, αἱ σήμερον καλούμεναι Λανζαρότα, Ἀλλεγράνζα, Κιάρρα, Λοβὸς, καὶ Φορτιβεντίρα. Ἐκτοτε δ' οὐδέποτε ἐπαύσαντο αἱ ὠραῖαι αὗται νῆσοι ἔλκουσαι

τὴν προσοχὴν, καὶ ἐγνώριζον αὐτὰς καὶ οἱ Ἄραβες Γεωγράφοι, ἐπικαλοῦντες αὐτὰς *Χαλιδάτ*, ὡς φαίνεται ὅτι ἐγνώριζαν καὶ τὴν Κιερίφταν, ἣν ὠνόμαζαν *Χαρασάρ*. Αὕτη δ' ἡ νῆσος ἐν γεωγραφικῷ τινι χάρτῃ χαραχθέντι ἐν Καστιλία σημειοῦται διὰ τῆς ἐπωνυμίας *Νῆσος τῆς κολάσεως* (*Isola d'Inferno*), ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι μέχρι τῶν χρόνων ἀκόμη ἐκείνων διετηροῦντο ἀπηχῆσεις τῶν ἀρχαίων παραδόσεων περὶ Κιμμερίων καὶ νήσων τῶν Μακάρων. (Ἰδ. *d'Anville, Géogr. anc.* σελ. 218, Paris, 1769.—*Malte-Brun, Hist. de la Géogr.* T. I, σελ. 35-37. 88-99. 227-234. 439-521.—*Alex. Humboldt, Exam. crit. de l'hist. de la géogr. du nouveau cont. et des progrès de l'astronomie nautique aux XVe et XVIe siècles*, T. II. Ὁ δὲ Τάσσοσ, καὶ χωρὶς ν' ἀνατρέξῃ εἰς τὴν ἀρχαιότητα, ἐδύνατο ν' ἀρκεσθῆ εἰς τὰς ἐπ' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Πορτογάλων περιηγητῶν καὶ ἱστορικῶν διαδιδόμενας ὑπερβολικὰς περιγραφὰς τῆς καλλονῆς τῶν Καναρίων νήσων. Εἷς ἐξ αὐτῶν (ἀνώνυμος, ὑπὸ τοῦ Μασούη μνημονευόμενος) γράφει: «Οἱ τὰς χώρας ἐκείνας οἰκοῦντες βιοῦσιν ἀπόνως καὶ ἀπραγμῶνως, οὐδόλως ἀγωνιζόμενοι δι' ὅσα ἡμᾶς βασανίζουσιν. Ἐδαφος εὐφορώτατον, κλίμα χαριέστατον καὶ λίαν εὐκραές, παρέχει πᾶσαν ἄνεσιν τοῦ βίου καὶ πᾶσαν ἀπόλαυσιν. Αἱ πεδιάδες εἰσὶν ὠραῖαι, καὶ διαρρέονται ὑπὸ ρυάκων καὶ ποταμῶν. Ὑπάρχουσι δ' ἐκεῖ καὶ ὑψηλοὶ βράχοι, καὶ χεῖμαρροι, καὶ ρεύματα μικρὰ καὶ μεγάλα, στρέφοντα ὑδρομύλους. Ἡ παραλία εἶναι εὐθεῖα καὶ ὀμαλὴ, καὶ ἡ χλόη αὐτῆς εἶναι πρασίνη, ὡς ἂν δὲν προσεβάλλετο ὑπὸ τῆς θαλάσσης. Τὰ δένδρα εὐθυτενῆ καὶ οὐδόλως ἠκρωτηριασμένα, ἀποδεικνύουσιν ὅτι οὐδέποτε πνέουσιν ἐκεῖ τρικυμῖαι. Πλὴν δὲ τούτων καὶ ἄλλαι τέρψεις ὑπάρχουσιν ἐκεῖ, μάλιστα δὲ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἀντηχοῦσι τὰ δάση ἐκ συμφωνιῶν χιλιάδων πτηνῶν, ἐν οἷς ἀκούονται αἱ ἀπδόνες, οἱ κόσσυφοι, αἱ ἀκανθυλλίδες, αἱ χελιδόνες, καὶ αὐτοὶ οἱ τέττιγες καὶ οἱ γρύλλοι. Τὴν αὐγὴν καὶ τὸ ἑσπέρας παμπούκιλα

ἄνθη καὶ χόρτα ἀποπνέουσι γλυκυτάτας εὐωδίας. Τόσον δ' εὐάερον καὶ ὑγιεινὸν εἶναι τὸ κλίμα, ὥστε οὐδεὶς ποτ' ἐκεῖ ἀσθενεῖ. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει οὐδ' ἄμμος, οὐδ' ἄκανθαί, οὐδ' ἄκανθώδη δένδρα, οὐδὲ βάλτοι, οὐδ' ἐχιδναὶ ἢ ἄλλοι ὄφεις, οὐδὲ κροκόδειλοι εἰς τοὺς ποταμοὺς, οὐδὲ κάμπαι, οὐδὲ κώνωπες, ὅπερ εἶναι τὸ μέγιστον τῶν πλεονεκτημάτων. Ἐν γένει δ' ἡ χώρα ἐκείνη δύναται νὰ παραβληθῆ πρὸς ἐγγύριον παράδεισον.»

ΡΑΨΩΔΙΑ ΙΕ'

Στροφὴ 15

Ῥάφια, πόλις ἐπὶ τῆς Μεσογείου, μετὰξὺ Γάζης καὶ Ῥινόκερας, περίφημος διὰ τὴν νίκην Πτολεμαίου τοῦ Φιλοπάτορος, Βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, κατ' Ἀντιόχου τοῦ Μεγάλου, Βασιλέως τῆς Συρίας.

Ῥινόκερα, πόλις κτισθεῖσα ὑπὸ Ἀκτισάβου, βασιλέως τῆς Αἰθιοπίας, καὶ κατοικηθεῖσα ὑπὸ πειρατῶν, ἐχόντων κεκομμένας τὰς ρίνας.

Ῥορος, τὸ Κάσσιον, παρὰ τὴν Σερβωνίδα λίμνην.

Στροφὴ 16

Τὴν πόλιν, τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Φάρος, ἡ ἀρχαιότερον Κάνωπος νῆσος, προκειμένη τῆς Ἀλεξάνδρειας. Ἐπ' αὐτῆς Πτολεμαῖος ὁ Σωτὴρ ἤγειρε μέγαν φανὸν εἰς ὁδηγίαν τῶν εἰσπλεόντων.

Στροφὴ 17

Μάρμαρική, χώρα τῆς Ἀφρικῆς, μετὰξὺ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Κυρηναικῆς.

Κυρήνη ἢ Πεντάπολις, ὡς περιέχουσα τὰς πέντε πόλεις Κυρήνην, Ἀπολλωνίαν, Πτολεμαῖδα, Ἀρσινόην καὶ Βερενίκην. Ἡ νῦν Ἀλγερία.

Στροφὴ 18

Μάγρα, ποταμὸς τῆς Βαρβαρίας, ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς Τριπλίως.

Ἀλζέρβη, νησίδιον παρὰ τὸ ἀκρωτήριο Ζέρβην.

Στροφή 19

Ποῦ ἄλλοτε ἡ Καρχηδῶν ὑπῆρξεν. Ὡς γνωστὸν ἡ ἀρχαία Καρχηδῶν ἔκειτο παρὰ τὴν Τύνιδα. Ἄλλ' ἡ πόλις τῆς Διδούς κατεστράφη κατὰ τὰ 146 πρὸ Χριστοῦ ὑπὸ τοῦ Ἰπάτου Πουβλίου Κορνηλίου Σκηπίωνος, μετ' ἀρῶν ἀπαγορεύσαντος τὴν ἀνοικοδόμησιν αὐτῆς. Ἄλλ' ἐπ' Αὐγούστου ἀνηγέρθη ἑτέρα πόλις Ῥωμαϊκῆ, μεσημβρινῶς τῆς προτέρας, τὸ *jus italicum* λαβοῦσα ὑπὸ Σεπτιμίου Σεβήρου, καὶ εἰς ἀκμὴν ἀφίχθεισα ἰδίως ἐπὶ Διοκλητιανοῦ. Γενομένη δὲ μετὰ ταῦτα ἔδρα τῶν Βανδάλων βασιλέων, ἠρημώθη αὐθις ὑπὸ Χασσάν, τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Καλίφφου Ἀβδούλ-Μελέκ-Βέν-Μερβάν, καὶ ἐπὶ τῶν ἐρείπιων ταύτης τῆς πόλεως ἀνηγέρθη μετὰ ταῦτα ἡ Τύνις, ἐν ᾗ διάφορα ἐπισώζονται Ῥωμαϊκὰ ἐρείπια.

Λιλυβαῖον, Ἀκρωτήριο τῆς Σικελίας πρὸς τὴν Ἀφρικὴν.

Στροφή 20

Βισέρτα, παράλιος πόλις τῆς Τύνιδος.

Στροφή 21

Βουγία, πόλις ἐν τῇ Ἀλγερίᾳ.

Ὠράνη, πόλις τῆς Βαρβαρίας, ὑποκειμένη τῇ Ἀλγερίᾳ.

Τιγγιτάνη, εὐρεῖα χώρα τῆς Ἀφρικῆς, ἡ τὴν σήμερον περιέχουσα τὸ Μάρκον καὶ τὸ Φέζ.

Στροφή 22

Θάλασσα εἰς θάλασσαν, εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Γιβραλτάρ, ἔχοντα ἐν Ἰσπανίᾳ τὸ ὄρος Κάλπην, ἐν Ἀφρικῇ τὸ ὄρος Ἀβίλην, τὴν σήμερον καλούμενον Σκιμίαν.

Στροφή 30-32

Ὁ Ἰταλὸς Ὅμηρος δικαίως ψάλλει τὴν δόξαν τοῦ Ἰταλοῦ Ὀδυσσεῶς, ὅστις διὰ τῆς τόλμης καὶ μεγαλοφυΐας του ἐδιπλασίασε τῆς γῆς τὴν ἔκτασιν. Πάντες δὲν ἦσαν τότε ἐπίσης δίκαιοι πρὸς τὸν μέγαν ἄνδρα, καὶ πολλοὶ τὸν ἐθεώρουν ὡς φαντασιοκόπον ἢ ἀπαταιῶνα. Τὸν Κολόμβον ὁμοίως ἐξώρμησαν

εἰς τὴν μεγάλην του ἀνακάλυψιν ἢ μεγαλοφυΐα του, ἢ μακρὰ του ναυτικὴ πείρα, τῶν ἀρχαίων αἰ ἐπιστημονικαὶ δόξαι, τῶν Ἀράβων αἰ παραδόσεις, αἰ κοσμογραφικαὶ σκέψεις τῶν νεωτέρων Ἰταλῶν καὶ Γερμανῶν, αἰ διηγήσεις τοῦ Μάρκου Πόλου, τὰ παράδοξα συγγράμματα τοῦ Πέτρου Ἀἰλλῆ, καὶ αἰ ἀστρονομικαὶ θεωρίαι τῶν φίλων του Τοσκανέλλη καὶ Μαρτίνου τοῦ Βοημοῦ. Ὁ δὲ λόγος ὁ κινήσας αὐτὸν εἰς τὴν ῥιψοκίνδυνον ἐπιχείρησιν ἦν φύσεως τοιαύτης, ὥστε νὰ διεγείρῃ πᾶσαν τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ τὴν συμπάθειαν. Ὁ Κολόμβος ἐπίστευεν εἰς τὴν τότε εὐρέως διαδεδομένην ἰδέαν τοῦ προσεχοῦς τέλους τοῦ κόσμου, ὃ συνεπέα παραδόξων ὑπολογισμῶν ὠρίζεν εἰς τὸ ἔτος 1656. Πεποιθῶς λοιπὸν ὅτι διὰ τοῦ Δυτικοῦ Ὠκεανοῦ ἐδύνατο νὰ φθάσῃ εἰς τὰς ἀνατολικὰς ὄχθας τῆς Ἀσίας, κατοικουμένας ὑπὸ λαῶν ἀγνώστων, καὶ βριθούσας χρυσοῦ καὶ ἄλλων θησαυρῶν, ἐνόμιζε καθήκον του ν' ἀνακαλύψῃ τοὺς τόπους ἐκείνους, ἵνα πρὸ τῆς γενικῆς συντελείας τοῖς μὲν λαοῖς διδάξῃ τὴν ἀληθῆ πίστιν, καὶ οὕτω σώσῃ αὐτοὺς ἐν καιρῷ, τοὺς δὲ θησαυροὺς ἀφιερῶσῃ εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ τάφου τοῦ Σωτῆρος.

Στροφή 33

Ὅρος, ἢ Τενερίφα τῶν Καναρίων νήσων.

Στροφή 34

Ὡς τὸ ποτέ. Ἡ Αἴτνα.

Στροφή 36

Ἐκεῖ βεβαίους. Κατὰ τὸν Ὠράτιον:

Germinat et nunquam fallentis termes olivæ
suamque pulla ficus ornat arborem,
mella cava manant ex ilice, montibus altis
levis crepante lymphæ desilit pede.

(Epod. XVI, 45—48.)

ΡΑΨΩΔΙΑ ΣΤ'

Στροφή 41

Ἡ στροφή αὕτη ἐλλείπει εἰς τινὰς τῶν ἐκδόσεων, καὶ φαί-

νεται ὅτι αὐτὸς ὁ ποιητὴς τὴν ἀπεδοκίμαζεν. Οὐχ ἦττον ὅμως τὴν διετήρησεν ἐν τῇ *Κατακτήσει τῆς Ἱερουσαλήμ*.

Στροφή 54

Θὰ εἶμαι σὸς ὑπέρμαχος. Ὁ Ῥινάλδος κηρύττεται ὑπέρμαχος τῆς Ἀρμίδας, κατὰ τοὺς τότε ἐπικρατοῦντας δεσποτικούς νόμους. Τὸ σύστημα τῶν ἵπποτῶν, οἵτινες ἀνελάμβανον διὰ τῶν ὄπλων νὰ ἐπανορθῶσι τ' ἀδικήματα, νὰ τιμωρῶσι τοὺς κακοὺς, νὰ προστατεύωσι τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς καταπιέζομένους καὶ τὸ ὠραῖον φύλον, παρήχθη ἐν ἐποχαῖς καθ' ἃς ὁ νόμος ἦν ἀνίσχυρος νὰ προστατεύῃ τοῦ ἰδιώτου τὴν τιμὴν καὶ τὸ δίκαιον, καὶ ἡ αὐτοδικία ἀπέβαινε κοινωνικὴ ἀνάγκη. Οἱ ἵππόται ἦσαν οἱ οἱ ἀρχαῖοι ἥρωες, καὶ προέκυψαν ἐν δμοδίαις κοινωνικαῖς σχέσεσι. Ῥιψοκίνδυνοι, καὶ ἐπ' ἀνδρία καυχώμενοι, μετέιχον προθύμως πάντων τῶν πολέμων, καὶ ἐννοεῖται ὅτι αἱ σταυροφορίαι εἴλκυον πρὸ πάντων αὐτοὺς, καὶ Οὐρβανὸς ὁ Β' ἐπεκαλέσθη τὴν συμμετοχὴν τῶν πανταχοῦ τῆς Χριστιανωσύνης ἵπποτῶν εἰς τὸν κατὰ τῆς τυραννίας καὶ τῆς ἀσεβείας πόλεμον, ἀποκαλέσας αὐτοὺς νέους Μακεσβάνους. Παρήκμασε δὲ καὶ ἀπλοῦν ὄνομα ἔμεινε τὸ σύστημα τῶν ἵπποτῶν ἀφ' ὅτου ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἐφεύρεσις τῶν πυροβόλων ἠλάττωσεν ἐν τοῖς πολέμοις τὴν ἐπιρροὴν τῆς σωματικῆς ἀνδρίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ κοινωνία ἐπρονόησεν αὐτὴ περὶ τῆς καταστολῆς τῶν ἀδικημάτων.

Στροφή 57

Ἀζίων. Οἱ ἡγεμόνες Ἔσται κατήγοντο ἐκ τῶν Ῥωμαίων Ἀζίων.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΙΖ'

Στροφή 6

Ἡ χώρα ἢ εὐδαίμων, ἢ Ἀραβία.

Στροφή 24

Μερόη. Περὶ αὐτῆς δμιλοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι Γεωγράφοι ὡς περὶ χώρας περιρρύτου, οὐχὶ ὅμως καὶ νήσου. Οἱ περικυκλοῦντες αὐτὴν ποταμοὶ ἐθεωροῦντο ἐπὶ Πλινίου ὡς βραχίονες τοῦ Νεί-

λου. Ὁ Ἑρεν, παραβάλλων τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων, τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Ἀγαθαρχίδου, τοῦ Στράβωνος, τοῦ Διοδώρου καὶ τοῦ Πλινίου, πρὸς τὰς περιγραφὰς τῶν νεωτέρων, τοῦ Βρούκου (Bruce), τοῦ Βρουκχάρδου καὶ ἄλλων, παραδέχεται ὅτι ἡ Μερὸν εἶναι ἡ χώρα ἡ σήμερον καλουμένη Ἀτβάρ, ἀπὸ τῆς 13^{ης} μέχρι τῆς 18^{ης} μοίρας βορείου πλάτους ἐκτεινομένη, ἣν δεξιῶς μὲν παραρρέει ὁ ὁμώνυμος ποταμὸς, ἀριστερῶς δὲ ὁ Νεῖλος. Καὶ πρὸς βορρᾶν μὲν ἄρχεται ἀπὸ τῆς εἰσορῆς τοῦ Σακαζῆ εἰς τὸν Νεῖλον, μεσημβρινῶς δὲ ὁμορον ἔχει τὴν Αἰθιοπίαν. Κατὰ τὸν Μαλτε-Βρουν τὸ μῆκος τοῦ Νείλου ἀπὸ τῆς χώρας ταύτης μέχρι τῆς Μεσογείου εἶναι ἐκ λευγῶν 540. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἔκειτο καὶ πόλις ὁμώνυμος, ἥς ὅμως ἰκανῶς δὲν ἠρευνήθη, καὶ ἀγνοεῖται ἡ θέσις. Κατὰ τὸν Ἐρατοσθένην ἀπεῖχεν ἑπτακόσια στάδια ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἀσταβόρα εἰς τὸν Νεῖλον. Ὁ δὲ Πλίνιος λέγει αὐτὴν ἀπέχουσαν ἑβδομήκοντα ῥωμαϊκὰ μίλια ἀπὸ τῆς θέσεως ἐκείνης, καὶ ἔχουσαν ὡς ἐπίνειον τὴν νῆσον Ταδού· ἐξ ὧν ὀδηγούμενος φρονεῖ ὁ Ἑρεν ὅτι ἡ πόλις ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Νείλου ὀλίγον μεσημβρινώτερον τοῦ χωρίου τοῦ ἤδη καλουμένου *Χενδι*, ἐπὶ τῆς 17^{ης} μοίρας βορείου πλάτους, καὶ 32^{ης} ἀνατολικοῦ μήκους. Ὁ δὲ Γερμανὸς Γεωγράφος Ῥίπτερ φρονεῖ ὅτι ἡ Μερὸν ἦν ἡ μεγάλη νῆσος Ἀλόα τῶν Ἰακωβιτῶν Χριστιανῶν, ἣν περιγράφει ὁ Σελίμ-ἐλ-Ἀσσουανῆ, ἥτοι τὸ Σεννάρ τῶν σημερινῶν χρόνων. Κατὰ τὸν Καλλιῶ (Cailliaud) τὴν Μερὸν ὠρίζον ὁ Νεῖλος, ὁ ποταμὸς Ἀζζοῦρος, ὁ Σακαζζῆς (ὁ ἀρχαῖος Ἀσταβόρας), ὁ Ῥαὰδ, καὶ μικρὸς χεῖμαρρος, ἐκρέων ἐπὶ τῶν χειμερινῶν ὑετῶν ἐκ τῶν δύο τελευταίων τούτων ποταμῶν.

Δύο θρησκείας καὶ τρία κράτη. Θρησκείας ἐννοεῖ τὸν Ἰσλαμισμόν, καὶ τὸν Χριστιανισμόν, ὅστις ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων μαρτυρεῖται εἰσχωρήσας εἰς Αἰθιοπίαν. Ὁ ἅγ. Ἀθανάσιος ἐδίδαξε πρῶτος ἐν Ἀβυssiνίᾳ, καὶ ὁ Σελίμ-ἐλ-Ἀσσουανῆ λέγει ὅτι οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Ἀλόης, ἀποπτύσαντες τὸν Σαβεῖσμόν,

ἠσπάσθησαν τὸν Χριστιανισμόν. Ἦν δ' ἡ Μερὸν ὁ Δεσμὸς με-
ταξὺ τῆς Αἰγύπτου, τῆς Αἰθιοπίας, τῆς Νιγηριτίας καὶ τῶν ἐρή-
μων ἐν αἷς ἐπεκράτει τὸ πάλαι ἡ λατρεία τοῦ Ἄμμωνος.
Τίνα δὲ τὰ τρία κράτη ἃ ὁ ποιητὴς φαντάζεται ἐν τῇ Μερὸν
δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπῶμεν. Ὁ περιηγητὴς Βρουκχάρδ λέγει
τὴν Δαμὲρ ἐπὶ τοῦ Σακαζζὲ πρωτεύουσιν τόπου ἱεροκρατικῶς
κυβερνωμένου ὑπὸ μεγάλου ἱερέως ἐπιλεγομένου Ἐλ-Φακῆ-ἔλ-
Βεκίρ καὶ περιγράφει τὴν κατάστασιν τῆς χώρας ὡς ἀνθηρὰν,
καὶ ἐκεῖθεν διὰ πολυπληθῶν σχολείων τὴν παιδείαν διαδιδόμε-
νην εἰς τοὺς βαρβάρους Ὀθωμανοὺς κατοίκους τῶν πέριξ χωρῶν.

Στροφή 67

Ὁ Γάιος, ἐπὶ Ἀρκαδίου καὶ Ὠνορίου, κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ
τοῦ πέμπτου χριστιανικοῦ αἰῶνος. Ἡ γενεαλογία αὕτη τῶν
Ἑσταίων δὲν εἶναι ἀκριβῶς ἱστορική. Εὐρίσκεται δὲ ἡ ἀληθὴς
παρὰ Μουρατόρη, Τιραβόσκη, Λίττα καὶ ἄλλοις.

Στροφή 70

Μίαν ἐπὶ τοῦ Πάδου πόλιν, τὴν Φερρόραν.

Στροφή 73

Μονσέλικη. Ἡ πόλις αὕτη ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν καὶ τῶν γεω-
γράφων καλεῖται Monselice. Ὁ δὲ Τάσσος γράφει Monseice.

Στροφή 77

Θεοδάλδος, κατ' ἄλλας δ' ἐκδόσεις Θεοβάλδος· κατὰ τὰ
ἐπίσημα ὅμως ἔγγραφα τῶν τότε χρόνων, ὁ μαρκέσιος τῆς Φερ-
ράρας, Μοδένης, Βρεκκίας καὶ Ῥηγίου ἐκαλεῖτο Teudaldus
ἢ Teodaldus.

Στροφή 90

Ἀλφόνσος, ὁ δὸς τῆς Ἑστης, ὁ πρῶτος προστάτης τοῦ
Τάσσου, ὅστις ὅμως μετέπειτα τὸν ἐφυλάκισεν εἰς νοσοκομεῖον.

Στροφή 93

Ὁ Τάσσος, ὅστις ἐκ θρησκευτικῶν προλήψεων τῶν καιρῶν καὶ
τόπων ἐν οἷς ἔζη ὀρμώμενος, ἦν πολλάκις οὐχὶ εὐμενὴς πρὸς
τοὺς Ἕλληνας, ὑπὸ τὰς εἰσηγήσεις ὅμως τῆς εὐγενοῦς του καρ-

δίας, προεφοίβαζε τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν, καὶ ἀπέδιδεν αὐτὴν, εἰς ὑπερτάτην εὐκλειαν εἰς τὸν ἡγεμόνα ὃν εἶχε λάβει ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς μεγαλοφυΐας του.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΙΗ'

Στροφή 35

Βριάρεως, εἰς τῶν ὑπὸ τοῦ Διὸς κεραυνωθέντων γιγάντων.

Στροφή 36

Οἱ Κύκλωπες, βοηθοὶ τοῦ Ἡφαίστου, οἱ κατασκευάζοντες τὸν κεραυνόν, ἦσαν κυρίως τρεῖς, ὁ Βρόντης, ὁ Στερόπης καὶ ὁ Πυράκμων.

Στροφή 41

Γουλλιέλμος ὁ Ἐμβριακὸς, ἐκ Γενούης, ὁ ἐπιλεγόμενος *testa di martello*, ἀνδρεῖος Σταυροφόρος. Καθ' ἱστορικὴν ἀλήθειαν ὅμως ὁ διευθύνas τὴν κατασκευὴν τῶν περὶ τὴν Ἱερουσαλήμ ἰδρυθέντων πολιορκητικῶν μηχανημάτων καὶ πύργων ἦν Γάστων ὁ Βεάρνιος, καὶ οὐχὶ οὗτος ὁ Γουλλιέλμος.

Στροφή 49

Τὰ ἐν τῇ στροφῇ ταύτῃ καὶ ταῖς ἐπομέναις ἐκτιθέμενα δὲν εἶναι, ὡς δύναται νὰ ὑποτεθῇ, ἐπίνοια τοῦ Τάσσου, ἀλλὰ διήγησις ἣν ἀφηγεῖται ὡς αὐτόπτης μάρτυς ὁ χρονογράφος Ῥαιμόνδος ὁ Ἀγίλης. Οὐχὶ δ' εἰς Γολγοθᾶν, καὶ πρὸς τὸν Γοδεφρείδον κατέβη ἡ περιστέρα ὡς πλάττει ὁ ποιητής, ἀλλὰ παρὰ τῷ Κερμήλῳ καὶ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον τοῦ Ἄπτ, πεμπομένη ὑπὸ τοῦ Ἐμίρου τῆς Πτολεμαίδος πρὸς τὸν τῆς Καισαρείας.

Στροφή 83

Μοργιβέλ, ἡ Αἴτνα.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΙΘ'

Στροφή 8-26

Αἱ στροφαὶ αὗται εἰσὶν ἡ περιγραφὴ μιᾶς τῶν μέχρι θανάτου ἀγρίων ἐκείνων μονομαχιῶν ἐφ' αἷς ἐνησμενίζοντο οἱ ἱππῶται,

καὶ εἰς ἃς πολλάκις κατεκερματίζοντο αἱ μάχαι τῶν χρόνων ἐκείνων. Ὁ θάνατος τοῦ ἐνὸς τῶν ἀντιπάλων ἦν τοῦ ἀγῶνος τὸ ἄφευκτον ἀποτέλεσμα. Συγχώρησις ἢ προσφυγὴ εἰς ἕλεος δὲν ἐπετρέπετο. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπέπιπτον ἐπ' ἀλλήλους διὰ τῶν λογχῶν, καὶ ἐπροσπάθει ἕκαστος ν' ἀποσείσῃ τὸν ἀντίπαλόν του ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ τότε ἐπιπίπτων τὸν ἔσφαζεν ἀνιλεῶς. Ἄν δὲ τοῦ ἐνὸς ἢ λόγχῃ ἐθραύετο, ἢ ὁ ἵππος ἐφονεύετο, τότε καθήκον τιμῆς ἐθεώρει καὶ ὁ ἕτερος ν' ἀπορρίψῃ καὶ αὐτὸς τὴν λόγχην, ἢ ν' ἀποπηδήσῃ τοῦ ἵππου, ἵνα μάχωνται δι' ἴσων ὅπλων, καὶ ξιφῆραις ἐφόρμων ἐπ' ἀλλήλους, καὶ τὰ ξίφη των βαρέα πίπτοντα ἐβόμβων ἐπὶ τὰ κράνη, τοὺς θώρακας καὶ τὰς ἀσπίδας αὐτῶν, ἀποσπῶντα σπινθῆρας, καὶ μάτην ζητοῦντα διαλήψεις ἵνα φέρωσι τὴν θανατηφόρον πληγὴν. Ἄν δὲν καὶ ταῦτα ἐθραύοντο, τότε οἱ ἵπποταὶ ἐνηγκαλίζοντο εἰς φοβερὰν καὶ θανάσιμον πάλην, σιδηρὰ ῥόπαλα φέροντες, ἢ ἐγχειρίδια τὰ καλούμενα ξίφη κλέους, καὶ δι' αὐτῶν κατεστρυπῶντο τὸ σῶμα, μέχρις οὗ ὁ εἰς ἔπιπτε νεκρός. Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἀπάνθρωποι αὐταὶ συγκρούσεις, ἄξιοι οὐχὶ χριστιανῶν, καὶ λαῶν ἐξευγενισμένων, ἀλλὰ τῶν θηριωδεστέρων ἀγρίων φυλῶν.

Στροφή 29

Τὰ δεινὰ ὅσα ἐπέσκηψαν εἰς τὴν Ἁγίαν Πόλιν ἐπὶ τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῆς, ἦσαν τῷ ὄντι, ὡς λέγει ὁ ποιητής, ἀπερίριγραπτα. Ἡ ἄλωσις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν ἐγένετο μετὰ τριακονθήμερον πολιορκίαν διὰ τῆς πύλης τοῦ ἁγ. Στεφάνου ἐν ἔτει 1099, τὴν 15 Ἰουλίου, ἐν ἡμέρᾳ παρασκευῆ, τῇ τρίτῃ ὥρᾳ μετὰ μεσημβρίαν, καθ' ἣν ἀκριβῶς ὥραν ὁ Χριστὸς ἐξέπνευσεν. Οἱ τοῦτο ὁμῶς σημειοῦντες χρονογράφοι, δὲν ὑπενθυμίζουσι συγχρόνως ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ παρέδωκε τὸ πνεῦμα ἐπὶ τοῦ σταυροῦ συγχωρῶν τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ ἐξαγοράζων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου. Οἱ πρόμαχοι τοῦ τάφου αὐτοῦ ὑφ' ὅλως ἀντιθέτων αἰσθημάτων ἐνεπνέοντο ὅταν εἰσώρμησαν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἣν πλήρεις φιλεκδίκου καὶ φιλάρπαγος λύσσης

παρέδωκαν εἰς φόνον καὶ εἰς λεηλασίαν· καὶ ἀφ' οὗ δὲ παρῆλθεν ἡ πρώτη τυφλὴ ὁρμὴ καὶ ἐκορέσθη ἡ πρώτη αἰσχροκέρδεια τῶν στρατιωτῶν, οἱ ὠμότεροι καὶ αἰσχροκερδέστεροι αὐτῶν ἀρχηγοί, συνελθόντες ἐν συνεδρίῳ, ψυχρῷ τῷ αἵματι ἀπεφάσισαν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ σφαγὴ καὶ ἡ λεηλασία τῶν ἀόπλων καὶ ἀπροστατευτῶν ἐπὶ τριακονταεννέα ὅλας ἡμέρας, ἐπὶ τῇ βαρβάρῳ προφάσει ὅτι ἂν ἔμενον ζῶντες οἱ Ὁθωμανοὶ κάτοικοι τῆς πόλεως, ἐδύναντο νὰ συνενωθῶσι μετὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ, καὶ νὰ καταστῶσιν ἐπίφοβοι εἰς αὐτοὺς, ὅτι δ' οἱ Χριστιανοὶ ἐν Ἀσίᾳ ἐπὶ τοῦ τρόμου μόνου ἐδύναντο νὰ στηρίξωσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν. Διὰ τοιούτους ἀγενεῖς λόγους ἐσφάγησαν, ὡς λέγουσιν οἱ σύγχρονοι ἱστορικοὶ, ὑπὲρ τὰς ἐβδομήκοντα χιλιάδας ἀθῶων καὶ ἀμαχίμων ἀνθρώπων· ὅσοι δ' ἐξ αὐτῶν ἦσαν Ἰουδαῖοι παρεδόθησαν ζῶντες εἰς τὸ πῦρ· καὶ οὕτως ὁ εὐγενέστερος τῶν ἀγόνων κατησχύνθη εἰς μισητὴν καὶ κακοῦργον κρεουργίαν. Ταύτην ὁμως ἀπετροπιάζοντο καὶ οἱ ἐξοχώτεροι τῶν ἀρχηγῶν τῆς σταυροφορίας, καὶ ὁ Βουλλιῶν ἅμα εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν ἠγωνίσθη νὰ παύσῃ τὴν αἱματοχυσίαν, καὶ οὐδόλως μετέσχεν αὐτῆς, καὶ ὁ Ταγκρέδης ἔπεμψε τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ σημαίαν καὶ σῶμα ἐκ τριακοσίων Ὁθωμανῶν ἵνα τοῖς χρησιμεύσῃ εἰς σωτηρίαν, ἀλλ' ἀπέτυχεν τοῦ σκοποῦ του. Ἐπίσκοπος δὲ τις τῶν τότε, πρὸς ἃν ἐχαρίσθη ἡ ἱστορία μὴ διατηρήσασθαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, γράφει διαβάλλον ἐπὶ αἰσχροκέρδειά τὸ φιλόανθρωπον καὶ φιλοδίκαιον αἶσθημα τοῦ Ῥαιμόνδου, κόμητος τῆς Σαῖν Γίλλης, ὅστις συνθηκολογήσας μετὰ τῶν εἰς τὸν πύργον τοῦ Δαυὶδ καταφυγόντων Ὁθωμανῶν, ἔσωσε τὴν ζωὴν αὐτῶν.

ΡΑΨΩΔΙΑ Κ'

Στροφή 1

Ἡ ἐν τῇ Ῥαψωδίᾳ ταύτῃ περιγραφομένη μάχη συνεκροτήθη οὐχὶ ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Ἱερουσαλήμ, οὐδ' ὅτε πλάττει αὐτὴν ὁ ποιητής, ἀλλὰ ἓνα μῆνα μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως, καὶ εἰς

τάς πεδιάδας τοῦ Ἀσκελῶνος παρὰ τὴν θάλασσαν, ὅταν ἦλθεν ὁ Αἰγυπτιακὸς στρατὸς ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν λείαν των εἰς τοὺς σταυροφόρους, καὶ νὰ ἐκδικήσῃ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ προφήτου. Ἡ καταστροφή δὲ τοῦ στρατοῦ τούτου, καθ' οὗ ὁ Βουλλιῶν ἐξεστράτευσεν ἐξ Ἱερουσαλήμ, αὐτὴ συνεπλήρωσε καὶ ἐξησφάλισε τῆς ἱερᾶς πόλεως τὴν κατάκτησιν, ὥστε καὶ ἦν ἀναγκαῖον μέρος τῆς τὴν κατάκτησιν ταύτην ἀφηγουμένης ἐποποιίας. Ἄνευ ὅμως τοῦ ἀναχρονισμοῦ καὶ τῆς μεταθέσεως τῆς σκηνῆς ἣν ὁ ποιητὴς ἐτεχνάσθη πᾶσα ἐνότης ἐξέλειπε, καὶ ἡ μετὰ τὴν ἐντελῆ κατάκτησιν διήγησις ἄλλης μάχης θὰ παρῆλθε. Διὰ τοῦτο ὁ Τάσσοσ ὑπέθεσε τὸν πύργον τοῦ Δαυὶδ ἀντέχοντα ἔτη, καὶ τὴν μεγάλην ἦτταν τῶν Μουσουλμάνων καὶ Αἰγυπτίων ἐπενεγκούσων καὶ αὐτοῦ τὴν πτώσιν, καὶ ἐπομένως τὴν τελικὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἐφήρμοσε δὲ μόνον εἰς τὴν πόλιν ταύτην ὅ,τι ἀληθῶς συνέβη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ἧς ἡ ἀκρόπολις ἀντέχουσα μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς κάτω πόλεως, παρέδόθη μόνον μετὰ τὴν ἦτταν τοῦ ἐν ὑπαίθρῳ στρατοῦ τοῦ Κερβόγα.

Στροφή 9

Τὸν ἕνα καὶ τὸν ἕτερον Ῥοβέρτον, ἦτοι τὸν κόμητα τῆς Φλάνδρας. (Ῥαψ. Α', στρ. 43-44.—Ῥαψ. ΙΑ', στρ. 43.—Ῥαψ. ΙΗ', στρ. 65), καὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς Νορμανδίας (Ῥαψ. Α', στρ. 38.—Ῥαψ. ΙΑ', στρ. 81).

Τῷ ἀδελφῷ του, Βαλδοβίνῳ.

Στροφή 38

Τῆς Σαρμακάντης ὁ βασιλεὺς, ὁ Ἀλταμῶρος. (Ῥαψ. ΙΖ', στρ. 26.—Ῥαψ. ΙΘ', στρ. 69, 125).

Στροφή 44

Ὁρμόνδος, Ἰνδὸς, ὁ ἀρχηγὸς τῆς κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Γοδεφρείδου συνωμοσίας. (Ῥαψ. ΙΖ', στρ. 30.—Ῥαψ. ΙΘ', στρ. 62).

Στροφή 46

Γοργῶνος, τῆς Μεδούσης, τῆς κατὰ τὸν μῦθον ἀπολιθούσης.

Στροφή 136

Τινὲς τῶν κριτικῶν κατεδίκασαν τὴν τελευταίαν φάσιν ἢ λαμβάνει ἢ σχέσις τοῦ Ῥινάλδου πρὸς τὴν Ἀρμίδα. Καὶ ὁμῶς αὕτη συμπληροῖ τὴν λύσιν τοῦ δραματικοῦ μέρους τῆς ἐποποιίας, καὶ ἀναδεικνύει ὠραιότερον τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ῥινάλδου, ὅστις, ἀφ' οὗ ἀυστηρῶς ἐξεπλήρωσε τὸ πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὴν τιμὴν καθῆκον αὐτοῦ, δὲν δείκνυται πλέον ἀσκόπως ἄσπλαγχνος πρὸς τὴν γυναῖκα ἣτις περιπαθῶς τὸν ἠγάπησε, καὶ πρὸς ἣν καὶ αὐτὸς ὠρκίζετο ἔρωτα.

Στροφή 144

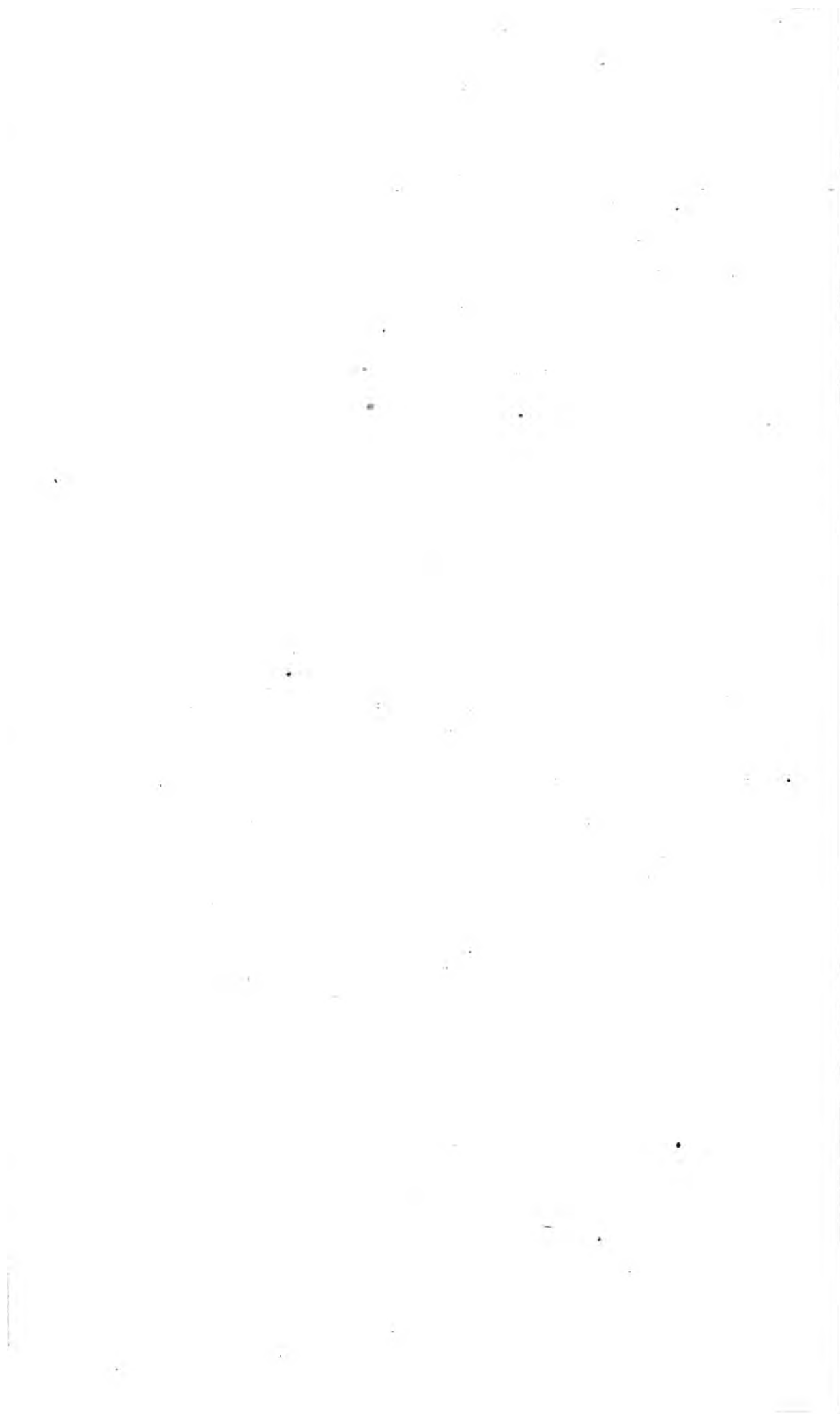
Ὁ Βουλλιὼν ἐνίκησε. Εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Γοδεφρείδου, τὸ Βέλγιον, οὐδὲν ὑπῆρχε μνημεῖον ἀναπολοῦν τὸ ὄνομα καὶ τὴν δόξαν τοῦ ἥρωος τούτου. Ὁ Βασιλεὺς δὲ Λεοπόλδος ἐθεράπευσε τὴν ἀδικίαν ταύτην, ἀνεγείρας αὐτῷ ἐν ἔτει 1847 χαλκοῦν ἐφιππον ἀνδριάντα.

Κατὰ τὸν Baron de Hody (Description des tombeaux de Godefroid de Bouillon, Brux. 1855), ὁ Γοδεφρείδος ἐτάφη, ὡς καὶ πάντες οἱ Λατῖνοι Βασιλεῖς τῆς Ἱερουσαλήμ, εἰς τὸν Κρανίου τόπον, τὸν περιληφθέντα ἐντὸς τοῦ Ναοῦ τοῦ ἁγίου Τάφου, καὶ ἦν ὁ τάφος αὐτοῦ λιθίνη λάρναξ ἐπὶ τεσσάρων ταπεινῶν στηλῶν φερομένη. Εἶχε δ' ἐπιγραφὴν

HIC JACET INCLYTUS DUX GODEFRIDUS DE BULLON
QUI TOTAM ISTAM TERRAM ACQUISIVIT CULTUI CHRIS-
TIANO CUIUS ANIMA REGNET CUM CHRISTO AMEN.

Φαίνεται δὲ ὅτι κατεστράφησαν οἱ τάφοι οὗτοι ἐπὶ τῆς πυρκαϊᾶς ἣτις κατὰ τὰ 1808, εἰς τὸ Ἀρμενιακὸν παρεκκλήσιον ἐκραγεῖσα, ἀπετέφρωσε μέρος τοῦ ναοῦ.

ΠΙΝΑΞ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

Τὰ κεφαλαίους τετυπωμένα ὀνόματα εἰσὶ τὰ τῶν ἐν τῷ πονήματι μνημονευομένων προσώπων. Οἱ δι' Ἑλληνικῶν χαρακτήρων ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰς βραψυδίας, οἱ δὲ δι' Ἀραβικῶν τὰς στροφάς.

A

Ἄγγελοι. Ὁ *Γαβριήλ*, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ στελλόμενος πρὸς τὸν *Γοδεφρείδον*. Α', 44, ἐπ.—*Φύλαξ ἄγγελος*, προστατεύει τὸν *Ρινάλδον*. Ζ', 79.—*Μιχαήλ*, διώκει τοὺς δαίμονας κατὰ θείαν ἐπιταγὴν. Θ', 58, ἐπ.—Ὁ *φύλαξ Ἄγγελος* τοῦ *Γοδεφρείδου* θεραπεύει τὴν πληγὴν αὐτοῦ. ΙΑ', 72.—*Ἄγγελος* μετὰ τοῦ *Μιχαήλ* βοηθοῦσι τῷ *Γοδεφρείδῳ* κατὰ τὴν τελευταίαν ἔφοδον. ΙΗ', 92, ἐπ.

Ἄγγλοι. Στρατὸς αὐτῶν καὶ στόλος. Α', 44, 79. Ζ', 67. Η', 3. (Ἰδ. *ΓΟΥΛΛΙΕΛΜΟΣ*, Ἄγγλος βασιλόπαις.)

ΑΓΡΙΚΑΛΤΗΣ, εἷς τῶν πλανήτων Ἀράβων. Φονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀργιλλάνου. Θ', 79.

ΑΓΡΙΚΑΛΤΙΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν πολεμιστῶν τῶν Ἀραβικῶν νήσων. Ἐν ἐπιθεωρήσει. ΙΖ', 23.

ΑΔΕΜΑΡ ἢ *ΑΔΕΜΑΡΟΣ*, ἐπίσκοπος τοῦ Πογγίου. Ἐν ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ. Α', 38-39.— Ἐν λιτανείᾳ. ΙΑ',

5.—Θανατούται ὑπὸ Χλωρίνδας. *Αὐτ.*, 44.—Ἐπιφαίνεται εἰς τὸν Γοδεφρείδον, καὶ εὐλογεῖ τὸν χριστιανικὸν στρατόν. *ΙΗ'*, 95.

ΔΔΡΑΣΤΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν Ἰνδῶν. Ἐν ἐπιθεωρήσει μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. *ΙΖ'*, 28.—Ἐπόσχεται τῇ Ἀρμίδα νὰ φονεύσῃ τὸν Ῥινάλδον. *Αὐτ.*, 49. *ΙΘ'*, 71.—Ἐρίζει περὶ τούτου μετὰ Τισσαφέρνους, τοῦ ἀντιζήλου του. *ΙΖ'*, 50-51. *ΙΘ'*, 68, ἐπ.—Μάχεται καθ' ἑνὸς τῶν δύο Ῥοβέρτων. *Κ'*, 49.—Αἰχμαλωτίζει αὐτόν. *Αὐτ.*, 71.—Προκαλεῖ τὸν Ῥινάλδον, ὅστις τὸν φονεύει. *Αὐτ.*, 102-103.

Ἄετος, ἐπώνυμον τοῦ ἵππου τοῦ Ῥαιμόνδου. *Ζ'*, 75.

Αἴγυπτος. Κτήσεις, στρατὸς, βασιλεῖς καὶ Καλίφφαι αὐτῆς. *ΙΖ'*, 4, ἐπ.

Αἰθίοπες, ὑποτελεῖς τοῦ Καλίφφου τῆς Αἰγύπτου. Στρατεύματα αὐτῶν. *ΙΖ'*, 24. *Κ'*, 53. (*Ἰδ. Μερόη.*)

Ἀκυτανοὶ, πρὸ τῆς Ἱερουσαλήμ. *Κ'*, 88.

ΔΛΔΔΙΝΟΣ, Βασιλεὺς τῆς Ἱερουσαλήμ. *Α'*, 83.—Ἐπὶ αὐτοῦ καὶ προσπάθειαι πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν προθέσεων τοῦ ἐχθροῦ. *Αὐτ.*, ἐπ.—Ἐπὶ τοῦ Ἰσμένου πεισθεὶς, μεταφέρει τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν προσκύνημα. *Β'*, 7.—Καταδικάζει εἰς πυρὰν τὸν Ὀλινδον καὶ τὴν Σωφρονίαν. *Αὐτ.*, 26, ἐπ.—Προὔπαντᾷ τὴν Χλωρίνδαν, καὶ τάττει αὐτὴν ὑπερτάτην ἀρχηγὸν τοῦ στρατοῦ του. *Αὐτ.*, 45, ἐπ.—Τῇ χαρίζει τὸν Ὀλινδον καὶ τὴν Σωφρονίαν. *Αὐτ.*, 52.—Ἀπὸ πύργου ὑψηλοῦ ἀποβλέπει τὸν ἐχθρικὸν στρατόν. *Γ'*, 12.—Ἐκεῖ ἢ Ἑρμινία τὸν πληροφορεῖ περὶ τῶν Χριστιανῶν ἀρχηγῶν. *Αὐτ.*, 18, ἐπ. 37, ἐπ. 58, ἐπ.—Διατάττει νέας προπαρασκευὰς ἀμύνης. *ΣΤ'*, 2.—Ἀπαγορεύει τῷ Ἀργάντῃ νὰ ἐκδράμῃ. *Αὐτ.*, 9.—Τῷ ἐπιτρέπει μονομαχίαν. *Αὐτ.*, 14.—Διατάττει τῷ στρατῷ του ὀπισθοχώρησιν. *Θ'*, 93-94.—Προίσταται συμβουλίου μετὰ τὴν ἧτταν. *Ι'*, 35.—Ἐνθαρρύνεται ὑπὸ Σολιμάνου, ἐπελθόντος αἰφνης εἰς τὴν συνέλευσιν μετὰ τοῦ Ἰσμένου. *Αὐτ.*, 49, ἐπ.—Προπαρασκευαί αὐτοῦ κατὰ τὴν πρώτην ἔφοδον. *ΙΑ'*, 29.—

Χαίρει ἐπὶ τῇ ἀποφάσει τῆς Χλωρίνδας καὶ τοῦ Ἀργάντου τοῦ νὰ πυρπολήσωσι διὰ νυκτὸς τὸν μέγαν πύργον τῶν Χριστιανῶν. IB', 10, ἐπ.—Ἐνθαῤῥυνθεις ὑπὸ τοῦ Ἰσμένου, διηγουμένου αὐτῷ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν μαγειῶν του, ἐπιδιορθοῖ τὰ τεῖχη. IG', 12, ἐπ.—Φαρμακεύει τὰς πηγὰς ὅθεν ὑδρεύοντο οἱ Χριστιανοί. Αὐτ., 58.—Μάχεται κατὰ τὴν τελευταίαν ἔφοδον. IH', 67.—Ἡττηθεις, ἀποσύρεται εἰς θέσιν ὀχυράν. Αὐτ., 104.—Φεύγει πρὸς τὸν πύργον τοῦ Δαυτδ. IO', 39, ἐπ.—Ἐξελθὼν τοῦ πύργου, κατέρχεται εἰς τὴν μάχην μετὰ τοῦ Σολιμάνου. K', 76.—Φονεύεται ὑπὸ Ῥαιμόνδου. Αὐτ., 89.

ΑΛΑΡΚΟΣ, Ἰνδὸς, ἐκ τῆς φρουρᾶς τοῦ Καλίφφου τῆς Αἰγύπτου. IZ', 30.

ΑΛΑΡΚΟΣ, Πέρσης, φονευθεις ὑπὸ Γυλδίππης. K', 33.

ΑΛΑΡΚΩΝ, Ἀφρικανὸς, ἀρχηγὸς τῶν μαχητῶν τῆς Βάρκας. IZ', 19.

ΑΛΒΑΖΑΡ, εἷς τῶν πλανήτων Ἀράβων. Φονεύει τὸν Ἐρνέστον. Θ', 41.

ΑΛΒΑΝΤΗΣ, Πέρσης. Φονεύεται ὑπὸ Ὀδοάρδου. K', 37.

ΑΛΒΙΑΖΑΡ, εἷς τῶν ἀρχηγῶν τῶν πλανήτων Ἀράβων. IZ', 22.

ΑΛΒΙΝΟΣ. Διατρυπᾶται ὑπὸ Χλωρίνδας. Θ', 68.

ΑΛΓΑΖΑΡΡΟΣ, Σαρακηνὸς, φονεύεται ὑπὸ Δυδῶνος κατὰ τὴν πρώτην συμπλοκὴν. Γ', 44.

ΑΛΓΑΖΕΛ, Ἀραψ. Φονεύει τὸν Ἐγκερλάν. Θ', 41.—Φονεύεται ὑπὸ Ἀργιλλάνος. Αὐτ., 78.

ΑΛΔΙΑΖΙΑ, εἷς τῶν πλανήτων Ἀράβων. Φονεύεται ὑπὸ Ἀργιλλάνος. Θ', 79.

ΑΛΔΙΝΟΣ, εἷς τῶν ἀρχηγῶν τῆς Εὐδαίμονος Ἀραβίας. IZ', 22.

ΑΛΗΚΤΩ, Ἐριννύς. Ἐπιρρίπτει διχόνοιαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Χριστιανῶν. Η', 1, ἐπ.—Ἵποδύεται τὴν μορφήν τοῦ γέροντος Ἀράσπου, ἵνα ἐξεγείρη τὸν Σολιμάνον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Θ', 8, ἐπ.

Ἀλήται. Τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸν Δουδῶνα. Α', 52, ἐπ. ΙΗ', 73. Κ', 40.

ΑΛΗΤΗΣ. Πέμπεται μετὰ τοῦ Ἀργάντου πρέσβυς τοῦ Αἴγυπτίου βασιλέως πρὸς τὸν Γοδεφρείδον. Β', 58, ἐπ.— Ἀγόρευσις αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 61, ἐπ.— Ἀποτυχία αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 81, ἐπ.— Ἀποπέμπεται μετὰ δώρων ὑπὸ Γοδεφρείδου. *Αὐτ.*, 92.— Ἐπιστρέφει εἰς Αἴγυπτον. *Αὐτ.*, 94.

ΑΛΙΠΡΑΝΔΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν Φράγκων λαφυραγωγῶν. Φέρει τῷ Γοδεφρείδῳ τὴν ἐσφαλμένην εἰδησιν τοῦ θανάτου τοῦ Ρινάλδου. Η', 50.

ΑΔΚΑΝΔΡΟΣ, ἀδελφὸς τοῦ Πολυφέρνου καὶ υἱὸς τοῦ Ἀρδελίου. Τραυματίζεται ὑπὸ Χλωρίνδας. Γ', 35.— Ἀπατάται νομίζων ὅτι ὁ ἀδελφὸς του διώκει τὴν Χλωρίνδαν, ἀνθ' ἧς ἀμφότεροι ἐκλαμβάνουσι τὴν Ἑρμινίαν, καὶ εἰδοποιεῖ περὶ τούτου τὸν Γοδεφρείδον. ΣΤ', 107, 112-113.

ΑΔΚΑΣΤΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν Ἑλβετῶν. Ἐν ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν στρατιωτῶν του. Α', 63.— Ὀρμᾶ πρῶτος εἰς τὴν ἔφοδον τῆς Ἱερουσαλήμ, ἀλλὰ κατακρημνίζεται ὑπὸ τοῦ Ἀργάντου. ΙΑ', 34-35.— Προσφέρεται νὰ τάμη τὸ μαγικὸν δάσος, ἀλλὰ δὲν ἐπιτυγχάνει. ΙΓ', 24, ἐπ.

ΑΔΜΑΝΣΟΡ, Σαρακηνός. Φονεύεται ὑπὸ Δουδῶνος κατὰ τὴν πρῶτην συμπλοκὴν. Γ', 44.

ΑΛΤΑΜΩΡΟΣ, Βασιλεὺς τῆς Σαρμακάντης. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὀπαδῶν του. ΙΖ', 26, ἐπ. ΙΘ', 125.— Ἡ Ἀρμίδα δέχεται αὐτὸν ὡς ἓνα τῶν ἐκδικητῶν της. *Αὐτ.*, 69.— Κατορθώματα αὐτοῦ εἰς τὴν ἐσχάτην μάχην. Κ', 22, ἐπ.— Ὑπερασπίζεται τὴν Ἀρμίδα. *Αὐτ.*, 69.— Παραδίδεται εἰς τὸν Γοδεφρείδον. *Αὐτ.*, 140, ἐπ.

Ἀμβύσσα, πόλις τῆς Γαλλίας. Τὰ στρατεύματα αὐτῆς ἐν τῇ παρατάξει. Α', 62.

ΑΜΟΥΡΑΤΗΣ, Σαρακηνός, φονευθεὶς ὑπὸ Δουδῶνος. Γ', 44.

Ἀρομβρία, στερήσασα ὕδατος τὸν χριστιανικὸν στρατόν. ΙΓ',

52, ἐπ.— Παύει διὰ τῶν προσευχῶν τοῦ Γοδεφρείδου. *Αὐτ.*, 70, ἐπ.

Ἀντιόχεια, κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν. Α', 6, 9. (Ἰδ. καὶ Γ', 42. Ε', 49. ΣΤ', 56. Η', 8, ἐπ.)

Ἀρτωνίου προτείχισμα, ἐπωνυμία ἐνὸς τῶν πύργων τῆς Ἱερουσαλήμ. Γ', 31.

Ἀραβες πλάνητες καὶ λησταί. Ε', 87, ἐπ.— Ὁ Σολιμάνος, ἀπωλέσας τὸν στρατὸν καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, γίνεται ἀρχηγὸς αὐτῶν. Θ', 2, ἐπ.

Ἀραβία πετραία, — εὐδαίμων, — ἔρημος. Στρατιῶται αὐτῆς ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. ΙΖ', 20, ἐπ.

Ἀραβικαὶ νῆσοι, ἡ αἰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Στρατιῶται αὐτῶν ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. ΙΖ', 23. Κ', 53.— Νικῶνται ὑπὸ Ῥινάλδου. *Αὐτ.*, 59, ἐπ.

ΑΡΑΔΙΝΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν ἐκ Συρίας ὀπαδῶν τοῦ Ὑδραότου. ΙΖ', 35.

ΑΡΑΜΑΝΤΗΣ, εἷς τῶν πέντε υἱῶν τοῦ Δατίνου. Θ', 27.— Ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Σολιμάνου. *Αὐτ.*, 32.

ΑΡΑΣΠΗΣ, γέρων σύμβουλος τοῦ Σολιμάνου. (Ἰδ. ΔΛΗΚΤΩ.)

ΑΡΑΣΠΗΣ, ἀρχηγὸς τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν Αἰγυπτίων. ΙΖ', 45.

ΑΡΒΙΔΑΝΟΣ, Βασιλεὺς τῆς Δαμασκοῦ, πατὴρ τῆς Ἀρμίδας. Δ', 43, ἐπ.

ΑΡΓΑΔΙΝΟΣ, Ἀραψ. Φονεῖ δὺς Γερμανούς. Θ', 40.— Φονεύεται ὑπὸ Ἀργιλλάκος. *Αὐτ.*, 79.

ΑΡΓΑΙΟΣ, Πέρσης, φονεύεται ὑπὸ τῆς Γυλδίππης. Κ', 34.

ΑΡΓΑΝΤΗΣ, Κιρκάσιος. Ἔρχεται μετὰ τοῦ Ἀλήτου πρέσβυς πρὸς τὸν Γοδεφρείδον. Β', 59.— Τῷ κηρύττει τὸν πόλεμον. *Αὐτ.*, 88-89.— Ἀποπέμπεται μετὰ δώρων ὑπὸ Γοδεφρείδου. *Αὐτ.*, 93.— Ἀποχωρίζεται. *Αὐτ.*, 94.— Ἐξορμᾷ κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Γ', 33-34.— Φονεῖ τὸν Δυδῶνα. *Αὐτ.*, 45.— Ἀπειλεῖ τοὺς Χριστιανούς. *Αὐτ.*, 47-48.— Προτρέπει τὸν Ἀλαδῖνον

νά κρίνη τὴν νίκην διὰ μονομαχίας πρὸς τὸν Γοδεφρείδον, καὶ προσφέρει ἑαυτὸν πρὸς τοῦτο. ΣΤ', 2, ἐπ.—Πέμπει κήρυκα νὰ προκαλέσῃ τοὺς Χριστιανούς. *Αὐτ.*, 14, ἐπ.—Μάχεται κατ' Ὀθωνος, καὶ καταβάλλει αὐτόν. *Αὐτ.*, 29, ἐπ.—Μάχεται μετὰ Ταγκρέδου· ἀλλὰ, τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης, οἱ κήρυκες διακόπτουσι τὴν μονομαχίαν. *Αὐτ.*, 36, ἐπ.—Προκαλεῖ ἐκ νέου τοὺς Χριστιανούς. Ζ', 56.—Ὀνειδίζει αὐτούς. *Αὐτ.*, 73, ἐπ.—Μάχεται κατὰ Ῥαιμόνδου, ὅστις κατέρχεται εἰς τὸ στάδιον ἀντὶ τοῦ Ταγκρέδου. *Αὐτ.*, 86.—Βοηθεῖται ὑπὸ τοῦ Βελζεβούλ. *Αὐτ.*, 99.—Κατορθώματα αὐτοῦ ἐν τῇ γενικῇ μάχῃ. *Αὐτ.*, 107, ἐπ.—Ἐξέρχεται μετὰ τῆς Χλωρίνδας βοηθήσων τὸν Σολιμάνον. Θ', 43.—Διαταγῇ τοῦ Βασιλέως ἀποσύρεται τῆς μάχης. *Αὐτ.*, 94.—Ὀμιλεῖ ἐν τῷ συμβουλίῳ, καὶ ἐνθαρρύνει τὸν Ἀλαδῖνον. Ι', 36, ἐπ.—Ἐπὶ τῆς ἐφόδου τῆς Ἱερουσαλήμ ὑπερασπίζει τὰ τείχη. ΙΑ', 27, 35-36, 49, ἐπ.—Ἀμύνεται κατὰ τοῦ Γοδεφρείδου, καὶ φονεύει τὸν ὑπασπιστὴν αὐτοῦ Σιγέρον. *Αὐτ.*, 78, ἐπ.—Ἐξέρχεται διὰ νυκτὸς μετὰ τῆς Χλωρίνδας, ἵνα καύσῃ τὸ μέγα μηχάνημα τῶν Χριστιανῶν. ΙΒ', 43, ἐπ.—Ὀμνύει νὰ ἐκδικήσῃ τὴν Χλωρίνδαν, φονευθεῖσαν ὑπὸ Ταγκρέδου. *Αὐτ.*, 101, ἐπ.—Ὁ Ἀλαδῖνος τὸν ἀντιτάττει εἰς τὸν Κάμιλλον. ΙΗ', 67.—Μονομαχεῖ μετὰ Ταγκρέδου, καὶ φονεύεται. ΙΘ', 2, ἐπ.—Ὁ Ταγκρέδης τὸν μεταφέρει μετὰ τιμῶν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. *Αὐτ.*, 116, ἐπ.

ΑΡΓΙΑΛΑΝ. Πιστεύσας εἰς τοῦ Ῥινάλδου τὸν θάνατον, κινεῖ τὸν στρατὸν εἰς στάσιν κατὰ τοῦ Γοδεφρείδου. Θ', 57, ἐπ.—Καταδικάζεται εἰς θάνατον, καὶ συλλαμβάνεται. *Αὐτ.*, 81, ἐπ.—Φεύγει ἐκ τῆς φυλακῆς, πολεμεῖ κατὰ τῶν Ἀράβων, καὶ πολλοὺς φονεύει. Θ', 74, ἐπ.—Φονεύεται ὑπὸ τοῦ Σολιμάνου. *Αὐτ.*, 87.

ΑΡΑΕΛΙΟΣ, ἀνδρεῖος γέρον μαχητῆς, πατὴρ τοῦ Ἀλκάνδρου καὶ τοῦ Πολυφέρνους. Φονεύεται ὑπὸ Χλωρίνδας. Γ', 35.

ΑΡΑΟΝΙΟΣ. Φονεύεται ὑπὸ Ἀλταμώρου. Κ', 39.

ΑΡΙΔΑΙΟΣ, κήρυξ τῶν Φράγκων. ΣΤ', 50.

ΑΡΙΔΑΜΑΣ, Ἰνδός, μέγας παλαιστής, ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς τῆς φρουρᾶς τοῦ Αἰγυπτίου Καλίφου. ΙΖ', 31.

ΑΡΙΜΩΝ. Τραυματίσας τὴν Χλωρίνδαν, φονεύεται ὑπ' αὐτῆς. ΙΒ', 49.

ΑΡΙΜΩΝ, Ἰνδός, ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς τῆς φρουρᾶς τοῦ Καλίφου τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ', 31.

ΑΡΙΜΩΝ, Πέρσης. Φονεύεται ὑπὸ τῆς Γυλδίππης. Κ', 37.

ΑΡΜΙΑΔ, ἀνεψιὰ τοῦ μάγου Ὑδράτου, βασιλέως τῆς Δαμασκοῦ, ἔμπειρος καὶ αὐτὴ εἰς τὰς μαγείας. Δ', 23, ἐπ.—Πέμπεται ὑπὸ τοῦ θεοῦ αὐτῆς εἰς τὸ χριστιανικὸν στρατόπεδον ἵνα ῥαδιουργήσῃ. *Αὐτ.*, 28, ἐπ.—Διὰ τοῦ Εὐσταθίου λαμβάνει παρὰ τοῦ Γοδεφρείδου δέκα πολεμιστὰς βοηθοὺς αὐτῆς. *Αὐτ.*, 82, ἐπ.—Τεχνάσματα αὐτῆς ὅπως σύρη κατόπιν τῆς ὅ,τι πλείστους χριστιανούς στρατιώτας. *Αὐτ.*, 87, ἐπ.—Μάτην προσπαθεῖ νὰ ἐμπνεύσῃ ἔρωτα εἰς τὸν Γοδεφρείδον. Ε', 61.—Ἀναχωρεῖ μετὰ τῆς ἐπικουρίας. *Αὐτ.*, 79.—Ἀόρατος ἐν τῷ πύργῳ τῆς βλέπει τὴν μάχην τοῦ Ῥαμβάλδου καὶ τοῦ Ταγκρέδου, ὅστις διὰ δόλου αἰχμαλωτίζεται. Ζ', 36, ἐπ.—Φυλακίζει τοὺς δοθέντας αὐτῇ στρατιώτας. Ι', 69, ἐπ.—Βλέπει τὸν Ῥινάλδον, θέλγεται ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὸν φέρει εἰς μίαν τῶν νήσων τῶν Μακάρων. ΙΔ', 65, ἐπ.—Ὡραία κατοικία αὐτῆς. ΙΣΤ', 1, ἐπ.—Ἐρωτες αὐτῆς μετὰ Ῥινάλδου. *Αὐτ.*, 17, ἐπ.—Κεστός αὐτῆς. *Αὐτ.*, 24.—Ἀκολουθεῖ φεύγοντα τὸν Ῥινάλδον. Δεήσεις, μανία αὐτῆς. *Αὐτ.*, 35, ἐπ.—Ὁμνύει ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ Ῥινάλδου, καταστρέφει τὴν κατοικίαν τῆς, καὶ ἀπέρχεται πρὸς τὸν Αἰγύπτιον στρατόν. *Αὐτ.*, 65, ἐπ.—Ἐρχεται εἰς τὸν Αἰγύπτιον στρατόν. ΙΖ', 33, ἐπ.—Λόγοι αὐτῆς πρὸς τὸν Βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων. *Αὐτ.*, 43, ἐπ.—Ματαία ἐμφάνισις αὐτῆς εἰς τὸν Ῥινάλδον, ἵνα τὸν ἐμποδίσῃ νὰ κόψῃ τὸ γοητευθὲν δάσος. ΙΗ', 25, ἐπ.—Κατὰ τὴν τελευταίαν μάχην κατέχει τὸ κέντρον. Κ', 22.—Ἐπὶ δίφρου παρίσταται εἰς τὴν μάχην. *Αὐτ.*, 61, ἐπ.—

Προσπαθεῖ ματαίως νὰ κτυπήσῃ τὸν Ῥινάλδον. *Αὐτ.*, 63, ἐπ. — Φεύγει. *Αὐτ.*, 117. — Θέλει ν' αὐτοκτονήσῃ, ἀλλ' ὁ Ῥινάλδος τὴν κωλύει. *Αὐτ.*, 127. — Διαλλάττεται μετὰ τοῦ Ῥινάλδου. *Αὐτ.*, 131, ἐπ.

ΑΡΝΑΛΔΟΣ, στενὸς φίλος τοῦ Γερνάνδου. Προκαλεῖ ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ Ῥινάλδου, τοῦ ἐκείνον φονεύσαντος. *Ε'*, 33, ἐπ.

ΑΡΟΝΤΑΙΟΣ, ἀρχηγὸς τῆς δευτέρας Αἰγυπτιακῆς φάλαγγος. Εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν. *ΙΖ'*, 16.

ΑΡΟΝΤΗΣ, πρόσωπον πλαστὸν, ὑπὸ τῆς Ἀρμίδας ὑποτιθέμενον, ἵνα δικαιολογήσῃ τοὺς δόλους τῆς. *Δ'*, 56, ἐπ.

ΑΡΡΗΣ, Αἰγύπτιος εὐνοῦχος. Διηγεῖται εἰς τὴν Χλωρίνδαν τὴν καταγωγὴν αὐτῆς, ἵνα τὴν πείσῃ νὰ καταθέσῃ τὰ ὄπλα. *ΙΒ'*, 18, ἐπ. — Θρηνεῖ τὸν θάνατον τῆς Χλωρίνδας. *Αὐτ.*, 104, ἐπ.

ΑΡΤΑΒΑΝΟΣ, Βασιλεὺς τῆς νήσου Βοικάν. Εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν. *ΙΖ'*, 25. — Φονεύεται ὑπὸ Ὀδοάρδου. *Κ'*, 37.

ΑΡΤΑΞΕΡΕΗΣ, Πέρσης. Καταβάλλεται ὑπὸ Γυλδίππης. *Κ'*, 34.

ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ, κόμης τῆς Πεμβροσίας, ὁ πρῶτος ἐκλεχθεὶς ὅπως ἀκολουθήσῃ τὴν Ἀρμίδα. *Ε'*, 73.

Ἀσκαλῶν, λιμὴν τῆς Συρίας. *ΙΔ'*, 30. *ΙΕ'*, 10.

Ἀσπὶς, ὅφ' ἦν ἄγγελος σκέπει τὸν Ῥαιμόνδον. *Ζ'*, 82, ἐπ.

Ἀσπὶς, ἐν ἧ ὁ Ῥινάλδος βλέπει τὴν ἑαυτοῦ τρυφηλότητα. *ΙΣΤ'*, 30.

Ἀσπὶς, ἐφ' ἧς παρίστανται τὰ ἔργα τῶν προγόνων τοῦ Ῥινάλδου. *ΙΖ'*, 57, ἐπ.

ΑΣΣΙΜΙΡ, Μωαμεθανὸς, βασιλεὺς τῆς Αἰθιοπίας. Εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν. *ΙΖ'*, 24. — Φονεύεται ὑπὸ τοῦ Ῥινάλδου. *Κ'*, 54.

Ἀσταβόρας, ποταμὸς ἐκρέων εἰς τὸν Νεῖλον. *ΙΖ'*, 24.

ΑΣΤΑΓΟΡΗ, δαίμων ἣτις παρακινεῖ τὴν Ἀληκτῶ ν' ἀναστατώσῃ τὸ χριστιανικὸν στρατόπεδον. *Η'*, 1, ἐπ.

Ἀφρική. Περιγραφὴ αὐτῆς. *ΙΕ'*, 15, ἐπ. — Στρατεύματα αὐτῆς ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. *Κ'*, 23. — Ἡττῶνται ὑπὸ Ῥινάλδου. *Αὐτ.*, 59, ἐπ.

ΑΧΙΑΛΕΥΣ, Λομβαρδός, ἀδελφός τοῦ Σφόρζα καὶ τοῦ Παλαμήδους. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει. Α', 55. — Φονεύεται ὑπὸ τῆς Χλωρίνδας. Θ', 69.

B

ΒΑΛΔΟΒΙΝΟΣ, ἀδελφός τοῦ Γοδεφρείδου. Χαρακτήρ αὐτοῦ, κτλ. Α', 9. Γ', 64. — Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 40. — Προτείνει νὰ μονομαχήσῃ κατὰ τοῦ Ἀργάντου. Ζ', 66. — Ὀρμᾶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ τοὺς νικᾷ. *Αὐτ.*, 109, ἐπ. — Ὑπερασπίζει τὸν Γοδεφρείδον ἐπὶ στάσεως ἣν ἐξήγειρε κατ' αὐτοῦ ὁ Ἀργιλλάν. Η', 75. — Μάχεται ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης. ΙΑ', 25. — Ἀποσύρεται εἰς τὴν σκηνὴν μετὰ τοῦ Γοδεφρείδου, τραυματισθέντος. *Αὐτ.*, 68. — Διοικεῖ τὸ κέντρον τοῦ στρατοῦ. Κ', 9. — Μάχεται κατὰ τοῦ Μουλεάσσου. *Αὐτ.*, 48.

Βαλραβίλλη, ἡ πατρίς τοῦ Ῥουγιέρου. Ζ', 408.

Βάρκα, πόλις καὶ ἐπικράτεια ἐν Βαρβαρία τῆς Ἀφρικῆς. Στρατὸς αὐτῆς. ΙΖ', 49.

Βασιλεὺς, τῆς Αἰγύπτου. (Ἰδ. Αἴγυπτος.) — Τοῦ *Βοικάρ*, ΙΖ', 25. — Τῆς *Ὀρμουρτος*. *Αὐτ.* — Τῆς *Σαρμακάντης*. *Αὐτ.*, 27. — Τῆς ἐν Βαρβαρία *Τριπόλεως*. *Αὐτ.*, 49. — Τῆς ἐν Συρίᾳ *Τριπόλεως*. (Ἰδ. *Τρίπολις*.) — Τῆς *Ζουμάρας*. ΙΖ', 49.

ΒΑΦΡΙΝΟΣ, Τοσκάνος, ὑπάσπιστῆς τοῦ Ταγκρέδου. Πέμπεται κατάσκοπος εἰς τὸν Αἰγυπτιακὸν στρατόν. ΙΗ', 57, ἐπ. — Παρατηρεῖ τὰ πάντα. Ἀνακαλύπτει συνωμοσίαν κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Γοδεφρείδου. Ἀναγνωρισθεὶς ὑπὸ τῆς Ἑρμινίας, ἐπιστρέφει μετ' αὐτῆς εἰς τὸ χριστιανικὸν στρατόπεδον. Ἐλθὼν πρὸς τὸν Γοδεφρείδον τῷ διηγεῖται ὅσα ἀνεκάλυψε. ΙΘ', 56 μέχρις 127. (Ἰδ. ΕΡΜΙΝΙΑ, ΤΑΓΚΡΕΔΗΣ.)

ΒΕΛΖΕΒΟΥΛ, δαίμων, βοηθεῖ τὸν Ἀργάντην τραυματίζοντα τὸν Ῥαιμόνδον. Ζ', 99, ἐπ.

ΒΕΡΑΙΓΓΕΡΟΣ. Φονεύεται ὑπὸ Χλωρίνδας. Θ', 68.

ΒΕΡΤΟΛΛΟΣ, πατὴρ τοῦ Ῥινάλδου. Α', 59.

ΒΙΓΚΙΛΑΟΣ, εἰς τῶν Ἀλητῶν, ἀνὴρ ἄλλοτε σπουδαῖος καὶ ἔμφρων, καίτοι γέρον, καταλαμβάνεται ὑπὸ ἔρωτος πρὸς τὴν Ἀρμίδαν, καὶ κληροῦται εἰς τῶν προμάχων αὐτῆς. Ε', 73.

Βλέσση, πόλις τῆς Γαλλίας. Τὰ στρατεύματα αὐτῆς ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 62.

ΒΟΕΜΟΝΑΟΣ, θεῖος τοῦ Ταγκρέδου, Ζ', 28.— Ἐλαβε τὴν κυβέρνησιν τῆς Ἀντιοχείας, τῆς πρώτης κατακτήσεως τῶν Σταυροφόρων. Α', 9-10. Γ', 63. Ζ', 67. ΙΔ', 29.— Ὁ μόνος ἐκ τῶν Σταυροφόρων ὅστις δὲν ἦλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἱερουσαλήμ. Α', 20. Ζ', 58.— Πρὸς αὐτὸν καταφεύγει ὁ Ῥινάλδος. Ε', 49. Γ', 72.

Βοικὰν, νῆσος εἰς τὸ στόμιον τοῦ Περσικοῦ κόλπου. (Ἰδ. ΑΡΤΑΒΑΝΟΣ.)

ΒΟΥΛΑΙΩΝ. (Ἰδ. ΓΟΔΕΦΡΕΙΔΟΣ.)

ΒΡΙΜΑΡΤΗΣ, Ἰνδός. Ἐν ἐπιθεωρήσει. ΙΖ', 31.

Βροχὴ, φέρουσα ἀναψυχὴν τοῖς Χριστιανοῖς. ΙΓ', 74, ἐπ.

ΒΡΓΝΕΛΛΟΝΗΣ. Φονεύεται ὑπὸ Ἀλταμώρου. Κ', 39.

Γ

ΓΑΒΡΙΗΛ, ἄγγελος. (Ἰδ. Ἀγγελιοί.)

Γάζα, πόλις ἐπὶ τῶν μεθορίων τῆς Αἰγύπτου. Α', 67. Η', 51. Γ', 4. ΙΕ', 10, ἐπ. ΙΣΤ', 75. ΙΖ', 1, ἐπ.

ΓΑΖΕΑ, ἀρχηγὸς τῆς τετάρτης Αἰγυπτιακῆς φάλαγγος. ΙΖ', 18.

ΓΑΛΛΟΣ, πληρωθεὶς ὑπὸ Χλωρίνδας. Θ', 68.

ΓΑΡΔΩΝ, ἀρχηγὸς τῶν Χριστιανῶν λαφυραγωγῶν. Φονεύεται ὑπὸ τῆς Χλωρίνδας. Γ', 14, ἐπ.

Γάσκορες, πρὸ τῆς Ἱερουσαλήμ. Κ', 6.

Γάσκων. Οὕτως ἐπιλέγεται ὁ Ῥαιμόνδος.

ΓΕΛΦΟΣ. Καταγωγὴ, ἀρεταὶ αὐτοῦ. Α', 10, 41, ἐπ. Γ', 63. Ε', 36. ΙΖ', 80, ἐπ.— Πείθει τὸν Ῥινάλδον, φονεύσαντα τὸν Γερνάνδον, νὰ φύγῃ εἰς τὸ στρατόπεδον. Ε', 50.— Ὅμιλι

πρὸς τὸν Γοδεφρείδον ὑπὲρ τοῦ Ῥινάλδου. *Αὐτ.*, 57.— Πέμπεται ὑπὸ Γοδεφρείδου κατὰ Χλωρίνδας καὶ Ἀργάντου. Θ', 43, ἐπ.— Πληγόνει τὴν Χλωρίνδαν εἰς τὴν πλευράν, καὶ φονεύει τὸν Ὅσμιδαν. *Αὐτ.*, 72-73.— Διὰ τὸ στενὸν τῆς θέσεως δὲν προχωρεῖ. *Αὐτ.*, 96.— Πληγωθέντος τοῦ Γοδεφρείδου, ἀναλαμβάνει τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ. ΙΑ', 56.— Ἐπὶ τῆς πρώτης προσβολῆς τῶν τειχῶν πίπτει πληγωθείς. *Αὐτ.*, 59.— Ἐν συμβουλίῳ προτρέπει τὸν Γοδεφρείδον νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν Ῥινάλδον. ΙΔ', 21, ἐπ.— Πέμπει δύο ἱππότες εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Ῥινάλδου. *Αὐτ.*, 27, ἐπ.— Δεξιώσεις τοῦ Ῥινάλδου, ἐπανελθόντος. ΙΗ', 4.— Ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ Γοδεφρείδου τὴν φρούρησιν τῶν νώτων τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὴν τελευταίαν ἔφοδον. *Αὐτ.*, 65-66.

ΓΕΝΤΟΝΙΟΣ, εἰς τῶν Ἀλητῶν, Α', 54.— Φονεύεται ὑπ' Ἀλταμῶρου. Κ', 40.

ΓΕΡΑΡΔΟΣ. Δύο Χριστιανοὶ Ἀληταὶ ἔφερον τὸ ὄνομα τοῦτο. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 54.— Εἰς ἐξ αὐτῶν κληροῦται ὑπερασπιστῆς τῆς Ἀρμίδας. Ε', 73.— Ἀμφότεροι ἀντιτάττονται τῷ Ἀργάντῃ. Ζ', 108.— Τὸν ἕνα φονεύει ὁ Τισσαφέρνης. Κ', 112.

Γερμανοί. Στρατεύματα αὐτῶν ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 41.

ΓΕΡΝΑΝΔΟΣ, Νορβηγός. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 54.— Ὑπεροψία αὐτοῦ. Γ', 40.— Φθονῶν τὸν Ῥινάλδον, προσπαθεῖ νὰ ἐκλεχθῆ ἀντ' αὐτοῦ ἀρχηγὸς τῶν Ἀλητῶν. Ε', 15, ἐπ.— Ὑβρίζει τὸν Ῥινάλδον, ὅστις ἐπιπεσὼν τὸν φονεύει. *Αὐτ.* 26, ἐπ.

ΓΕΡΝΙΕΡΟΣ, εἰς τῶν Ἀλητῶν. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 56.— Προσφέρεται νὰ πολεμήσῃ τὸν Ἀργάντην. Ζ', 66.— Τραυματίζει τὴν Χλωρίνδαν, ἥτις τῷ κόπτει τὴν δεξιάν. Θ', 69.— Φονεύεται ὑπὸ Τισσαφέρνου. Κ', 112.

ΓΙΑΟΣ. Δύο ταυτώνυμοι. Ἀμφότεροι ἐκ τῶν Ἀλητῶν. Α', 56.— Προσφέρονται νὰ πολεμήσωσι τὸν Ἀργάντην. Ζ', 66.— Ὁ εἰς τραυματίζεται ὑπ' Ἀργάντου. *Αὐτ.*, 108-109.— Ὁ ἕτερος φονεύεται ὑπ' Ἀλταμῶρου. Κ', 40.

ΓΙΑΒΕΡΤΟΣ, Γερμανός. Φονεύεται ὑπὸ Ἀργαδίνου Θ', 40.

ΓΟΔΕΦΡΕΙΔΟΣ, Βουλλιών. Ἄρεται αὐτοῦ, Α', 1, ἐπ.— Νεανικὰ αὐτοῦ κατορθώματα. Ζ', 72.— Κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀγγέλου συγκαλεῖ τοὺς ἀρχηγοὺς εἰς συμβούλιον. Α', 19.— Ἀγορεύει. Αὐτ., 21.— Ἀναγορεύεται ἀνώτατος ἀρχηγός. Αὐτ., 32, ἐπ.— Τὸν δέχονται ἐπευφημοῦντες οἱ στρατιῶται. Αὐτ., 35.— Ἐπιθεωρεῖ τὸν στρατόν. Αὐτ., 38, ἐπ.— Παραχωρεῖ τοὺς στρατιώτας του εἰς τὸν ἀδελφόν του Βαλδοβίνον. Αὐτ., 40.— Ἀναγγέλλει τοῖς ἀρχηγοῖς ἣν ὥρισεν ἡμέραν ἵνα κινήσῃ κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ. Αὐτ., 65-66.— Πέμπει τὸν Ἑρρίκον εἰς Βυζάντιον ἵνα ἐπιταχύνῃ τὴν ἔλευσιν τοῦ Δανοῦ ἡγεμόνος Συένου, καὶ τὴν ἀποστολὴν ἐπικουρίας τοῦ Αὐτοκράτορος. Αὐτ., 67, ἐπ.— Μέτρα προνοίας ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ. Αὐτ., 74.— Κλείει εἰρήνην μετὰ τοῦ Βασιλέως τῆς Τριπόλεως. Αὐτ., 76. Γ', 47.— Ὁδηγεῖ τὸν στρατόν παρὰ τὴν θάλασσαν. Α', 78.— Ἐν Ἐμάω δέχεται τὸν Ἀλήτην καὶ τὸν Ἀργάντην, πρέσβεις τοῦ Βασιλέως τῆς Αἰγύπτου. Β', 57, ἐπ.— Δέχεται τὸν πόλεμον, φιλοξενεῖ τοὺς πρέσβεις, καὶ τοὺς ἀποπέμπει. Αὐτ., 81, ἐπ.— Φθάνει μετὰ τοῦ στρατοῦ ὑπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ. Γ', 1, ἐπ.— Ἐντέλλεται τῷ Ταγκρέδῃ νὰ ὀρμήσῃ κατὰ τῶν ὑπὸ τὴν Χλωρίνδαν ἐχθρῶν. Αὐτ., 16.— Διατάττει τοῖς ὀπαδοῖς του ὀπισθοχώρησιν. Αὐτ., 52, ἐπ.— Παρατηρεῖ τὴν θέσιν τῆς Ἱερουσαλήμ. Αὐτ. 54, ἐπ.— Σχεδιάζει τὴν πολιορκίαν. Αὐτ. 64, ἐπ.— Ἀποδίδει μεγάλας τιμὰς εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ Δυδῶνος. Αὐτ., 66, ἐπ.— Διατάττει κατασκευὴν πολιορκητικῶν μηχανῶν. Αὐτ., 71, ἐπ.— Δέχεται εἰς ἀκρόασιν τὴν Ἀρμίδα, καὶ ταῖς παρακλήσεσι τῶν ἄλλων ἐνδίδων, ἀκουσίως τῇ δίδει δέκα ἱππότητας νὰ τὴν βοηθήσωσι. Δ', 38, ἐπ.— Σκέπτεται τίνι νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν ὑπὲρ τῆς Ἀρμίδας ἐπιχείρησιν. Ε', 1, ἐπ.— Συγκαλεῖ τοὺς ἀρχηγοὺς εἰς ἐκλογὴν διαδόχου τοῦ Δυδῶνος. Αὐτ., 3, ἐπ.— Αὐστηρὰ αὐτοῦ δικαιοσύνη κατὰ Ῥινάλδου, φονεύσαντος τὸν Γερνάνδον. Αὐτ., 37-59.— Ἀνθίσταται εἰς τῆς Ἀρμίδας τοὺς δόλους. Αὐτ., 61.— Κληροῖ τοὺς δέκα προμάχους αὐτῆς. Αὐτ.,

72, ἐπ.—Ἐνθαρρύνει τοὺς φοβουμένους διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐφοδίων. *Αὐτ.*, 86, ἐπ.—Δέχεται τὴν πρόκλησιν τοῦ Ἀργάντου, καὶ τῷ ἀντιτάττει τὸν Ταγκρέδην. ΣΤ', 17, ἐπ.—Εἰς δευτέραν πρόκλησιν τοῦ Ἀργάντου, βλέπων τοὺς ἄλλους δισταζόντας, θέλει νὰ μονομαχήσῃ ὁ ἴδιος· ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ ἀναδέχεται τὸν ἀγῶνα ὁ Ῥαιμόνδος. Ζ', 58-62.—Βλέπων παραβιασθέντας τοὺς ὄρους τῆς μονομαχίας, καὶ πληγωθέντα τὸν Ῥαιμόνδον, παροτρύνει τοὺς ὀπαδοὺς του εἰς ἐκδίκησιν. *Αὐτ.*, 103, ἐπ.—Ἀκούει τὸν Γερμανὸν Κάρλον διηγούμενον τὸ οἰκτρὸν τέλος τοῦ Συένου. Η', 6, ἐπ.—Ὁ Ἀλιπράνδος τῷ διηγεῖται τὸν ὑποτιθέμενον θάνατον τοῦ Ῥινάλδου. *Αὐτ.*, 50, ἐπ.—Καταστέλλει τὴν ἔνεκα τοῦ ὑποτιθεμένου τούτου θανάτου ἐξεγερθεῖσαν κατ' αὐτοῦ στάσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. (Ἰδ. ΑΡΓΙΑΛΛΑΝ.) *Αὐτ.*, 57, ἐπ.—Παρασκευάζεται νὰ προσβάλῃ τὴν Ἱερουσαλήμ. *Αὐτ.*, 85.—Κινεῖται κατὰ νυκτίας ἐξόδου τοῦ Σολιμάν, προσβάλλει καὶ νικᾷ αὐτόν. Θ', 41, ἐπ.—Κηδεύσας τοὺς νεκροὺς του, διατάττει τὴν ἐφοδὸν διὰ τὴν ἐπαύριον. Ι', 57.—Προσκαλεῖ τοὺς συνοδεύσαντας τὴν Ἀρμίδαν νὰ τῷ διηγηθῶσι τα συμβάντα των. *Αὐτ.*, 58, ἐπ.—Ἀκούει τὰς καλὰς τοῦ Ἐρημίτου προρρήσεις. *Αὐτ.*, 73.—Πρὸ τῆς ἐφόδου διατάττει ἐπίσημον λιτανεῖαν καὶ γενικὰς προσευχὰς. ΙΑ', 1, ἐπ.—Ὀπλίζεται ψιλῶς, καὶ διηγεῖται τῷ Ῥαιμόνδῳ τί εἶχεν ἄλλοτε τάξει τῷ Θεῷ. *Αὐτ.*, 20, ἐπ.—Παρατάττει τὸν στρατὸν, διατάττει τὴν ἐφοδὸν, καὶ διακρίνεται ἐπ' ἀνδρῖα. *Αὐτ.*, 30, ἐπ.—Τραυματίζεται κατὰ τὸν μηρὸν ὑπὸ τῆς Χλωρίνδας. *Αὐτ.*, 54.—Ἀλλὰ δὲν ἀφίσταται τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀλλὰ τέλος ἡ πληγὴ τὸν βιάζει ν' ἀποσυρθῇ. *Αὐτ.*, 55, ἐπ.—Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ τρέπεται ἡ τύχη κατὰ τῶν Χριστιανῶν. *Αὐτ.*, 57.—Θεραπεύεται ὑπὸ Ἐρωτίμου, καὶ ἴαται δι' ἐπεμβάσεως ἀγγέλου. *Αὐτ.*, 68, ἐπ.—Ἐπανέρχεται εἰς τὴν μάχην, πληγόνει τὸν Ἀργάντην, καὶ τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης, δίδει τὰς δεούσας ὁδηγίας καὶ ἀποσύρεται. *Αὐτ.*, 75, ἐπ.—Ἐπισκέπτεται τὸν Ταγκρέδην, φέροντα βαρεῖαν πλη-

γὴν. IB', 84.—'Αποτεφρωθέντος τοῦ μεγάλου πύργου, πέμπει τοὺς λεπτουργοὺς νὰ ὑλοτομήσωσιν εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰσμένου μαγευθὲν δάσος. IG', 17.—'Αποτυχούσης τῆς ἀποπειράς πέμπει πρὸς ἀπόπειραν καὶ ἄλλους πολεμιστάς, ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ. Αὐτ., 19, ἐπ.—Θέλει καὶ ὁ ἴδιος νὰ πορευθῆ πρὸς τὸ ἐστοιχειωμένον δάσος, ἀλλ' ὁ Ἐρημίτης τὸν ἀποτρέπει. Αὐτ., 50.—'Ἐπὶ δεινῆς ἀνομβρίας οἱ στρατιῶται παραπονοῦνται κατ' αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τὸν ἐγκαταλιμπάνουσιν. Ἐπικαλεῖται δ' αὐτὸς τὸν Θεὸν, ἄφθονος βροχὴ ἐπέρχεται, καὶ τὰ πάντα λαμβάνουσιν ἄλλην ὄψιν. Αὐτ., 52, ἐπ. μέχρι τέλους τῆς ῥαψωδίας.—Βλέπει καθ' ὕπνον ὅτι ἀνηρπάγη εἰς οὐρανοῦς. ID', 2, ἐπ.—'Ανακαλεῖ τὸν Ῥινάλδον. Αὐτ., 22, ἐπ.—Δέχεται μετ' ἀγάπης τὸν Ῥινάλδον, καὶ ἀναθέτει αὐτῷ τοῦ δάσους τὴν ἐπιχείρησιν. IH', 1, ἐπ.—Ἰπὸ τὴν πτέρυγα περιστερᾶς εὕρισκει ἐπιστολὴν σπουδαίαν πεμπομένην ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Αἰγυπτίων εἰς τὸν Ἀλαδῖνον. Αὐτ., 50, ἐπ.—Μετὰ θρησκευτικᾶς τελετᾶς καὶ τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας κινεῖται κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ. Αὐτ., 62, ἐπ.—Βλέπει τὴν οὐρανίαν στρατιάν ὑπερμαχοῦσαν τῶν Χριστιανῶν. Αὐτ., 92, ἐπ.—Διώκει τὸν Σολιμάνον, καὶ στήνει ἐπὶ τῶν τειχῶν τὴν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ. Αὐτ., 98, ἐπ.—Εἰσλαύνει εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ περιστέλλει τὴν στρατιωτικὴν ἀκολασίαν. IO', 50, ἐπ.—Ἐπισκέπτεται τὸν Ῥαιμόνδον ἀσθενοῦντα· ἀκούσας δὲ παρὰ Βαφρίνου τὰς κατ' αὐτοῦ ἐπιβουλάς τῶν ἐχθρῶν, συσκέπτεται μετὰ Ῥαιμόνδου, καὶ ἀποφασίζει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν μάχην. Αὐτ., 120, ἐπ.—Παρατάττει πάλιν τὸν στρατὸν, καὶ τῷ προλέγει τὴν νίκην. K', 6, ἐπ.—Φονεύει τὸν Ὁρμόνδον, ἀρχηγὸν τῶν κατ' αὐτοῦ συνωμοτῶν, καὶ πάντας τοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ. Αὐτ., 45-46.—Ἐχει πᾶσαν τὴν δεξιότητα τοῦ στρατηγοῦ καὶ πᾶσαν τὴν ἀνδρίαν τοῦ στρατιώτου. Αὐτ., 47, ἐπ.—Φονεύει τὸν Αἰγύπτιον δυνάστην, καὶ αἰχμαλωτίζει τὸν Βασιλέα Ἀλταμῶρον. Αὐτ., 137, ἐπ.—'Αφ' οὗ πάντα ἐνίκησε τὰ προσκόμματα, ἀπέρχεται εἰς τὸν ναὸν, καὶ ἀναρ-

τῆ ἐκεῖ τὰ ὄπλα του, ὡς τελέσας τὴν εὐχὴν του. *Αὐτ.*, 144.

ΓΟΥΛΑΙΕΛΜΟΣ, Ἄγγλος βασιλόπαις. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὀπαδῶν του. Α', 44.— Διηγείται τῷ Γοδεφρείδῳ τὰ παρὰ τῇ Ἀρμίδῃ συμβάντα του. Γ', 59, ἐπ.— Τραυματίζεται βαρέως ὑπὸ τῆς Χλωρίνδας. ΙΑ', 42.

ΓΟΥΛΑΙΕΛΜΟΣ, ναύαρχος τῶν Λιγυρῶν. Εἰδοποιεῖ τὸν Γοδεφρείδον περὶ τῆς προσεχοῦς ἀφίξεως τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου. Ε', 86.— Κατασκευάζει φοβεράς πολιορκητικὰς μηχανὰς διὰ τὴν προσβολὴν τῆς Ἱερουσαλήμ. ΙΗ', 41.

ΓΟΥΛΑΙΕΛΜΟΣ, ἐπίσκοπος τῆς Ὁραγγίας. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὀπαδῶν του. Α', 38, ἐπ.— Τελευταῖος εἰς τὴν λιτανίαν. ΙΑ', 5.— Τελεῖ λειτουργίαν. *Αὐτ.*, 14, ἐπ.

ΓΟΥΛΑΙΕΛΜΟΣ Ῥογκιλῶν, Ἀλήτης, εἰς ἓκ τῶν κληρωθέντων ὅπως παρακολουθήσῃ τὴν Ἀρμίδαν. Ε', 75.

ΓΥΛΑΙΠΠΗ, σύζυγος τοῦ Ὀδοάρδου. Μάχεται παρὰ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἀλητῶν. Α', 56-57. Γ', 40.— Προσφέρεται νὰ πολεμήσῃ κατὰ τοῦ Ἀργάντου. Ζ', 67.— Φονεύει Σαρακηνούς. Θ', 71.— Φονεύει πολλοὺς Πέρσας, καὶ μεγάλην δεικνύει ἀνδρίαν. Κ', 32, ἐπ.— Τραυματίζει τὸν Ἀλταμῶρον, ἀντιτραυματιζομένη ὑπ' αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 41, ἐπ.— Προσβάλλει καὶ πληγόνει τὸν Σολιμάν. Ἄλλ' αὐτὸς φονεύει καὶ αὐτὴν καὶ τὸν σύζυγον σπεύσαντα εἰς βοήθειάν της. *Αὐτ.*, 94, ἐπ.

Δ

Δαίμονες, συγκαλούμενοι ὑπὸ Πλούτωνος καὶ παροτρυνόμενοι νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τοῦ Χριστιανικοῦ στρατοῦ. Δ', 1, ἐπ.— Εἰς ἐξ αὐτῶν ἐξεγείρει τὸν Ὑδράοτην κατὰ τῶν Χριστιανῶν. *Αὐτ.*, 22, ἐπ.— Διεγείρουσι θύελλαν ὑπὲρ τῶν Τούρκων. Ζ', 114.— Βοηθοῦσι τὴν νυκτερινὴν προσβολὴν τοῦ Σολιμάνου. Θ', 53.— Ἀποδιώκονται ὑπὸ τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ. *Αὐτ.*, 58, ἐπ.— Διὰ τῶν γοητειῶν τοῦ Ἰσμενοῦ καταλαμβάνουσι δάσος. ΙΓ', 1,

έπ.— Οἴκοι Ἀρμίδας ὑπ' αὐτῶν οἰκοδομηθέντες. ΙΣΤ', 1, έπ.

Δαμασκός, πόλις τῆς Συρίας. Δ', 20. Ι', 70. ΙΑ', 69. ΙΣΤ', 72. (Ἰδ. ΑΡΜΙΔΑ, ΥΔΡΑΟΤΗΣ.)

Δαροί, διοικούμενοι ὑπὸ Συένου. (Ἰδ. ΣΥΕΝΟΣ.)

Δάσος, παρὰ τὴν Ἱερουσαλήμ, παρέχον τὴν οἰκοδομικὴν ξυλείαν τοῖς Χριστιανοῖς. Γ', 74, έπ.—Καταλαμβάνεται ὑπὸ τῶν δαιμόνων. ΙΓ', 2, έπ. ΙΔ', 44. ΙΗ', 40, έπ.

Δαυὶδ (τοῦ) πύργος. ΙΘ', 39.

ΔΡΑΓΟΥΤΗΣ, Ἀραβ. Φονεύει χριστιανούς κατὰ τὴν νυκτερινὴν προσβολήν. Θ', 40.

ΔΥΔΩΝ, ἡγεμὼν τῆς Κόνσας, δοῦξ τῶν Ἀλητῶν. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει. Α', 52-53. Γ', 39.—Φονεύεται ὑπ' Ἀργάντου. *Αὐτ.*, 45, έπ.—Κήδευσις αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 66, έπ.—Διχόνοιαί ἐπὶ ἐκλογῆς διαδόχου αὐτοῦ. Ε', 5, έπ.—Μάχεται ἐξ οὐρανοῦ ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν. ΙΗ', 95.

Ε

ΕΒΕΡΑΡΔΟΣ, Βαυαρὸς, εἰς τῶν Ἀλητῶν. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 56.—Κληροῦται εἰς τῶν προμάχων τῆς Ἀρμίδας. Ε', 75.

ΕΒΕΡΑΡΔΟΣ, Σκῶτος. Προσφέρεται ἵνα μονομαχήσῃ πρὸς τὸν Ἀργάντην. Ζ', 67.

ΕΓΚΕΡΔΑΝ, εἰς τῶν Ἀλητῶν. Α', 54.—Φονεύεται ὑπὸ Ἀλγαζέλ. Θ', 41.

Εἰκὼν, τῆς Παναγίας. Οἱ Ὀθωμανοὶ ἀφαιροῦσιν αὐτὴν ἀπὸ τῶν Χριστιανῶν, καὶ τὴν ἀποδίδουσι. Β', 5, έπ.—Σέβεται αὐτὴν ἡ μήτηρ τῆς Χλωρίνδας. ΙΒ', 23.

Ἐλαιῶν ὄρος παρὰ τὴν Ἱερουσαλήμ. ΙΑ', 40.

Ἐλβετοί, ἐδηγούμενοι ὑπὸ Ἀλκάστου. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει. Α', 63.

Ἐλληνας. (Ἰδ. ΤΑΤΙΝΟΣ.)

Ἐμαος, πόλις παρὰ τὴν Ἱερουσαλήμ. Β', 55, έπ.

EMIRAN, Ἀρμενοχριστιανὸς τουρκεύσας, ἀρχιστράτηγος τοῦ Καλίφου τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ', 32, 37, ἐπ.— Πέμπει διὰ περιστερᾶς ἐπιστολὴν τῷ Ἀλαδίνῳ ἥτις πίπτει εἰς χεῖρας τοῦ Γοδεφρείδου. ΙΗ', 49, ἐπ.— Ἐνθαρρύνει τὸν Ὀρμόνδον, ἀρχηγὸν τῶν κατὰ Γοδεφρείδου συνωμοτῶν. ΙΘ', 62, ἐπ.— Παρατάττει τοὺς στρατιώτας του, καὶ ἐξεγείρει αὐτοὺς εἰς τὴν μάχην. Κ', 21, ἐπ.— Μάχεται ἀνδρείως, καὶ φονεύεται ὑπὸ Γοδεφρείδου. Αὐτ., 137, ἐπ.

Ἐρετοί, πλοῖα αὐτῶν. Α', 79.

Ἐπίσκοποι, πολεμοῦντες μετὰ τῶν Σταυροφόρων. (Ἰδ. ΔΑΒΜΑΡΟΣ καὶ ΓΟΥΛΛΙΕΛΜΟΣ, ἐπίσκοποι Ὁραγγίας.)

Ἐρημίται, δύο. Θεραπεύουσι τὸν Γερμανὸν Κάρλον, θανατηφόρως τραυματισθέντα. Η', 27, ἐπ.— Δίδουσι αὐτῷ τὸ ξίφος τοῦ Συένου νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὸν Ῥινάλδον, ἵνα ἐκδικήσῃ ἐκείνου τὸν θάνατον. Αὐτ., 34, ἐπ.— Τὸν προπέμπουσι. Αὐτ., 42.

Ἐρημίτης, ὁ τὴν σταυροφορίαν κινήσας. (Ἰδ. ΠΕΤΡΟΣ.)

Ἐρημίτης, εἰδωλολάτρης ἀσπασθεὶς τὸν Χριστιανισμόν. Δέχεται τὸν Οὐβάλδον καὶ τὸν Κάρλον, τοὺς πεμφθέντας ἵνα μετακαλέσωσι τὸν Ῥινάλδον. Φέρει αὐτοὺς εἰς τὴν ὑπόγειον κατοικίαν του· τοῖς διηγεῖται τὰς τύχας τοῦ Ῥινάλδου, καὶ τοῖς παρέχει τοὺς τρόπους πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτοῦ. ΙΔ', 33, ἐπ.— Τοὺς ὀδηγεῖ πρὸς τὸ θεόθεν ὠρισμένον πλοῖον. ΙΕ', 2.— Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν μετὰ τοῦ Ῥινάλδου ἐπιδεικνύει τούτῳ τὰ κατορθώματα τῆς γενεᾶς αὐτοῦ. ΙΖ', 57, ἐπ.— Προπέμπει αὐτούς. Αὐτ., 96.

ERMINIA. Ἱστορία αὐτῆς. ΣΤ', 55, ἐπ.— Ἐκ τοῦ πύργου τοῦ ὑπερκειμένου τοῦ χριστιανικοῦ στρατοπέδου δεικνύει τῷ Ἀλαδίνῳ τοὺς ἀρχηγούς αὐτοῦ. Γ', 12, 17, ἐπ. 37, ἐπ. 58, ἐπ.— Ἐκ τοῦ πύργου ἐπιβλέπει τὴν μάχην μεταξὺ τοῦ Ἀργάντου καὶ Ταγκρέδου, ὃν ἀγαπᾷ. ΣΤ', 26, ἐπ.— Ἀμφίρροπος ἂν πρέπη νὰ ὑπάγῃ νὰ θεραπεύσῃ τὴν πληγὴν τοῦ Ταγκρέδου. Αὐτ., 66, ἐπ.— Ἐνδυθεῖσα τὰ ὄπλα τῆς Χλωρίνδας,

ἀπέρχεται εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Ταγκρέδου. *Αὐτ.*, 84, ἐπ.—Πέμπει τὸν ὑποσπιστὴν τῆς πρὸς τὸν Ταγκρέδην. *Αὐτ.*, 98, ἐπ.—Προσβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πολυφέρου, ὅστις ἐκλαμβάνει αὐτὴν ἀντὶ τῆς Χλωρίνδας, φεύγει. *Αὐτ.*, 108, ἐπ.—Καταφεύγει πρὸς ποιμένα. *Ζ'*, 1, ἐπ.—Ἐν τῷ αἰγυπτιακῷ στρατοπέδῳ ἀναγνωρίζει τὸν Βαφρίνον, ὑπασπιστὴν τοῦ Ταγκρέδου, καὶ ἀπέρχεται μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ χριστιανικὸν στρατόπεδον. Τῷ διηγείται τὰ συμβάντα τῆς, τῷ ἀποκαλύπτει τὴν κατὰ Γοδεφρείδου συνωμοσίαν καὶ τὸν πρὸς Ταγκρέδην ἔρωτά τῆς. *ΙΘ'*, 79, ἐπ.—Εὐρίσκει τὸν Ταγκρέδην λειπόθυμον, καὶ τὸν κλαίει ὡς νεκρόν. *Αὐτ.*, 103, ἐπ.—Συνελθόντα, τὸν θεραπεύει καὶ μένει παρ' αὐτῷ. *Αὐτ.*, 109, ἐπ.

ΕΡΝΕΣΤΟΣ. Φονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἄραβος Ἀλβαζάρ. *Θ'*, 41.

ΕΡΩΤΙΜΟΣ, ἰατρός. Ἀναλαμβάνει νὰ θεραπεύσῃ τὴν πληγὴν τοῦ Γοδεφρείδου. *ΙΑ'*, 70, ἐπ.

Ἐσταῖοι, πρόγονοι καὶ ἀπόγονοι τοῦ Γέλφου καὶ τοῦ Ρινάλδου. (Ἴδ. ΓΕΛΦΟΣ, ΡΙΝΑΛΔΟΣ.)

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ, νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Γοδεφρείδου καὶ τοῦ Βαλδοβίνου, εἷς τῶν πρώτων ἐν τοῖς Ἀλήταις. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει. *Α'*, 54.—Προσέρχεται τῇ Ἀρμίδα. Θέλγεται ὑπ' αὐτῆς, τὴν εἰσάγει πρὸς τὸν Γοδεφρείδον, καὶ συνηγορεῖ ὑπὲρ αὐτῆς. *Δ'*, 33, ἐπ.—Προτείνει νὰ ἐκλεχθῶσι δέκα τῶν Ἀλητῶν, οἵτινες ν' ἀκολουθήσωσι καὶ βοηθήσωσι τὴν Ἀρμίδα. *Αὐτ.*, 79.—Τὴν παρηγορεῖ. *Αὐτ.*, 84.—Παρακαλεῖ τὸν Γοδεφρείδον ὑπὲρ αὐτῆς. *Ε'*, 6-7.—Ζηλοτυπῶν πρὸς τὸν Ρινάλδον, τῷ ἀπευθύνει δόλιον λόγον, ἵνα τὸν πείσῃ νὰ μὴ τοὺς συνοδεύσῃ. *Αὐτ.*, 8, ἐπ.—Καίτοι μὴ κληρωθεὶς εἷς τῶν δέκα προμάχων τῆς Ἀρμίδας, δραπετεύει διὰ νυκτὸς ἵνα τὴν ἀκολουθήσῃ. *Αὐτ.*, 80, ἐπ.—Αἰχμαλωτίζεται ὑπὸ τῆς Ἀρμίδας. *Ι'*, 69.—Ἐλευθεροῦται ὑπὸ τοῦ Ρινάλδου. *Αὐτ.*, 71.—Τραυματίζεται εἰς τὴν πρώτην ἐφοδὸν κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ. *ΙΑ'*, 60.—Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐφοδὸν, πίπτοντα ἐκ τῆς κλίμακος τὸν σώζει ὁ Ρινάλδος. *ΙΗ'*, 79.

Z

Ζουμάρας, Βασιλεύς. ΙΖ', 19.

ΖΩΠΓΡΟΣ, Πέρσης. Φονεύεται ὑπὸ τῆς Γυλδίππης. Κ', 33.

H

ΗΡΩΔΗΣ. Οἰκοδομεῖ τὸν Ἀντωνίου πύργον ἐν Ἱερουσαλήμ. Γ', 30-34.

Θ

ΘΕΟΣ. Πέμπει τὸν ἀρχάγγελον Γαβριήλ εἰς τὸν Γοδεφρεΐδον, ἵνα τῷ ἀναγγεῖλῃ τὴν θέλησίν του. Α', 7, ἐπ.—Ἐμπνέει Πέτρον τὸν ἐρημίτην, καὶ τοὺς ἀρχηγούς. Αὐτ., 32.—Διατάττει τὸν φύλακα ἄγγελον τοῦ Ῥαιμόνδου ν' ἀναλάβῃ αὐτοῦ τὴν ὑπεράσπισιν. Ζ', 79, ἐπ.—Ἐλέησας τὸν Χριστιανικὸν στρατὸν, διατάττει τὸν Μιχαήλ ν' ἀποκρούσῃ τοὺς δαίμονας εἰς τὸν ἄδην. Θ', 55, ἐπ.—Εἰσακούει τὰς προσευχὰς τοῦ Γοδεφρεΐδου, καὶ στέλλει βροχὴν εἰς τὸν στρατὸν τῶν Χριστιανῶν. ΙΓ', 70, ἐπ.—Πέμπει ὄνειρον εἰς τὸν Γοδεφρεΐδον. ΙΔ', 2, ἐπ.

Θρησκευτικαὶ τελεταὶ τῶν Φράγκων. ΙΑ', 4, ἐπ. ΙΗ', 62.

Θύελλα ἣν οἱ δαίμονες ἐξεγείρουσι κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Ζ', 114, ἐπ.

I

Ἱερουσαλήμ. Θέσις καὶ ὀχύρωσις αὐτῆς. Α', 90. Γ', 55, ἐπ. 64, ἐπ. ΣΤ', 4. ΙΑ', 25, ἐπ.—Πύργοι αὐτῆς. Γ', 9, ἐπ. ΣΤ', 62. Γ', 31. ΙΑ', 25, ἐπ. ΙΘ', 39.—Ἐφόδια αὐτῆς. Γ', 56. ΣΤ', 4, ἐπ. Γ', 43.—Περίχωρα αὐτῆς. Γ', 57. Θ', 95. Γ', 28, ἐπ. ΙΑ', 10.—Ἀφιξίς τοῦ Χριστιανικοῦ στρατοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ. Γ', 3.—Ἰφίσταται τὴν πρώτην ἔφοδον. ΙΑ', 32, ἐπ.—Ἐπὶ τῆς δευτέρας ἐφόδου κυριεύεται ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν. ΙΗ', 68, ἐπ.

Ἰνδοί, ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. ΙΖ', 28, ἐπ.—Τινὲς αὐτῶν

συνωμοτοῦσι κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Γοδεφρείδου. (Ἰδ. ΟΡΜΟΝΑΟΣ.)—
Ἄρχισράττηγος αὐτῶν. (Ἰδ. ΕΜΙΡΑΝ.)—Φυγὴ τῶν Ἰνδῶν. Κ', 109.

Ἰορδάνης, ποταμὸς τῆς Παλαιστίνης. Γ', 57. Ζ', 3. ΙΓ', 67.

ΙΣΜΕΝΟΣ, ἀπὸ Χριστιανοῦ γενόμενος εἰδωλολάτρης καὶ μά-
γος, πείθει τὸν Ἀλαδῖνον ν' ἀρπάσῃ ἀπὸ τοῦ ναοῦ τὴν εἰκόνα
τῆς Θεοτόκου. Β', 1, ἐπ.— Προσπαθεῖ νὰ μάθῃ τί ἔγινεν ἡ εἰ-
κῶν. Αὐτ., 10.— Παρουσιάζεται εἰς τὸν Σολιμάν, φυγάδα, τὸν
παραμυθεῖ, τῷ προλέγει τὴν τύχην τῶν ἀπογόνων του, καὶ ἀό-
ρατον τὸν φέρει εἰς τὸ συμβούλιον τοῦ Ἀλαδίνου. Γ', 7, ἐπ.—
Παρασκευάζει ἐμπρηστικὰς ὕλας ἵνα καύσῃ τὰς μηχανὰς τῶν
Χριστιανῶν. ΙΒ', 17.— Ἐξέρχεται διὰ νυκτὸς μετὰ τῆς Χλω-
ρίνδας καὶ τοῦ Ἀργάντου, ἵνα πυρπολήσῃ τὰς μηχανὰς. Αὐτ.,
42, ἐπ.— Γοητεύει τὸ δάσος ὅθεν οἱ Χριστιανοὶ ξυλευόνται διὰ
κατασκευὴν τῶν μηχανῶν των. ΙΓ', 5, ἐπ.— Ἐνθαρρύνει τὸν
Ἀλαδῖνον διὰ τῶν προρρήσεών του. Αὐτ., 43, ἐπ.— Ἐπινοεῖ
νέας ἐμπρηστικὰς ὕλας. ΙΗ', 47, ἐπ.— Φονεύεται μετὰ δύο ἄλ-
λων μάγων. Αὐτ., 87, ἐπ.

Ἰωσαφάτ, κοιλὰς παρὰ τὴν Ἱερουσαλήμ. ΙΑ', 40.

Κ

Καλίφης, ὁ Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου. (Ἰδ. Αἴγυπτος.)

ΚΑΜΙΛΛΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων. Ἐν ἐπι-
θεωρήσει. Α', 64.— Δὲν εἶναι εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τῆς στά-
σεως τοῦ Ἀργιλλάν. Η', 74.— Εἰς τὴν τελευταίαν ἔφοδον ἀνα-
λαμβάνει νὰ διευθύνῃ ἓνα τῶν πύργων κατὰ τῶν τειχῶν τῆς
Ἱερουσαλήμ. ΙΗ', 56, 63.— Ἀντιτάττεται ὁ Ἀργιλλάν εἰς αὐ-
τόν. Αὐτ., 67.

Καμπανία. Ἴππικὸν αὐτῆς ὑπὸ τὸν Ταγκρέδην. Α', 49.

ΚΑΜΨΩΝ, ἀρχηγὸς τῆς τρίτης Αἰγυπτιακῆς φάλαγγος. ΙΖ', 17.

ΚΑΝΑΡΙΟΣ, εἷς τῶν τριῶν Αἰθιοπῶν βασιλέων τῆς Μερόης. Ἐν
ἐπιθεωρήσει. ΙΖ', 24.

ΚΑΡΛΟΣ, Γερμανός. Διηγείται τῷ Γοδεφρείδῳ τὴν ἱστορίαν

τοῦ Συένου, βασιλόπαιδος τῆς Δανίας, φονευθέντος ὑπὸ Σολιμάν. Η', 6, ἐπ.— Πέμπεται μετὰ τοῦ Οὐβάλδου ἵνα ἀνεύρη τὸν Ῥινάλδον, μετακαλούμενον ἐκ τῆς ἐξορίας. ΙΔ', 27, ἐπ.— Εὐρίσκει τὸν ἐρημίτην ὅστις τὸν φέρει εἰς τὴν ὑπόγειον αὐτοῦ κατοικίαν. *Αὐτ.*, 33.— Ὁδηγεῖται ὑπ' αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει τὰ μέσα πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ Ῥινάλδου. *Αὐτ.*, 50, ἐπ.— Πλέσι ἐν τῷ σκάφει τῆς μοίρας. ΙΕ', 6, ἐπ.— Εἰσέρχεται εἰς τὴν κατοικίαν τῆς Ἀρμίδας. *Αὐτ.*, 44, ἐπ.— Εὐρίσκει τὸν Ῥινάλδον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ἀρμίδας. ΙΣΤ', 17.— Ἀπέρχεται μετὰ Ῥινάλδου πρὸς τὸν Χριστιανικὸν στρατόν. *Αὐτ.*, 62.— Ἀποβαίνει μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ξηράν. ΙΖ', 56.— Τῷ δίδει τὸ ξίφος τοῦ Συένου. *Αὐτ.*, 83.— (Ἰδ. ΟΥΒΑΛΛΟΣ, ΡΙΝΑΛΛΟΣ, Ἐρημίται.)

ΚΑΡΝΟΥΤΙΟΣ κόμης. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 40.

ΚΑΣΣΑΝΟΣ, πατὴρ τῆς Ἑρμινίας, πρώην βασιλεὺς τῆς Ἀντιοχείας. Γ', 12. ΣΤ', 56.

Κήρυκες τῶν Φράγκων. Ε', 53. ΣΤ', 54, ἐπ. ΙΑ', 18.

Κήρυξ τῶν Σαρακηνῶν, πεμφθεὶς εἰς τὸ χριστιανικὸν στρατόπεδον. ΣΤ', 14, 50. Ζ', 56, ἐπ.

Κιλικία, ἐπικράτεια ἐν Ἀσίᾳ κυριευθεῖσα ὑπὸ Ταγκρέδου. (Ἰδ. ΤΑΓΚΡΕΔΗΣ.)

Κιρκάσιος. (Ἰδ. ΑΡΓΑΝΤΗΣ.)

ΚΛΑΡΑΜΟΝΤΟΝ, πόλις τῆς Γαλλίας, ὅπου Οὐρβανὸς ὁ Β' συνήγαγε τὴν σταυροφορίαν. ΙΑ', 23.

ΚΛΩΤΑΡΙΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν ἐκ τῆς νήσου τῆς Γαλλίας στρατευμάτων. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 37.— Φονεύεται ὑπὸ Χλωρίνδας ΙΑ', 43.

ΚΟΛΟΜΒΟΣ (Χριστόφορος). Προρρήσεις τῶν ἀνακαλύψεων αὐτοῦ. ΙΕ', 30, ἐπ.

Κόνσα, πόλις τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως. Α', 53.

ΚΟΡΒΑΣ, Σαρακηνὸς, φονευθεὶς ὑπὸ Δουδῶνος. Γ', 44.

ΚΟΡΚΟΥΤΤΗΣ, εἰς τῶν Τούρκων τοῦ Σολιμάν. Τραυματίζεται ὑπὸ Γοδεφρείδου. Θ', 90.

ΚΟΡΡΑΔΟΣ Β', αὐτοκράτωρ. Εἰς τούτου τὴν αὐλὴν νέος ἔτι
δ' Ῥαιμόνδος ἔδωκε δείγματα ἀνδρίας. Ζ', 64.

Κοσεντίας κόμης. Ζ', 29.

Λ

Λαγκαστρία, δουκάτον ἐν Ἀγγλίᾳ. Α', 55.

Λατῖνοι, (δηλ. Ἴταλοί). Η', 3 καὶ ἀλλαχοῦ.

ΛΑΤΙΝΟΣ, Ῥωμαῖος. Φονεύεται μετὰ πέντε υἱῶν τοῦ ὑπὸ
τοῦ Σολιμάν. Θ', 29, ἐπ.

ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ, υἱὸς τοῦ Λατίνου. (Ἰδ. ΛΑΤΙΝΟΣ.)

ΛΕΟΠΟΛΛΟΣ, πολεμιστὴς ἀνδρεῖος καὶ ἄγριος. Φονεῦει αὐτὸν
δ' Ῥαιμόνδος ἐν τῇ νεότητί του. Ζ', 64.

ΛΕΣΒΙΝΟΣ, ἀκόλουθος τοῦ Σολιμάν. Φονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀργιλ-
λάν. Θ', 81, ἐπ.

Λιβανον, ὄρος ἐν Παλαιστίνῃ. Α', 14.

Λιβύα. Οἱ βασιλεῖς αὐτῆς φονεύονται ὑπὸ Ῥινάλδου. Κ', 56.

Λιγούριοι. Πλοῖα αὐτῶν ἐν τῷ χριστιανικῷ στόλῳ. Α',
79. Ε', 86.

Λιτάρια ἱερὰ τῶν Χριστιανῶν πρὸ τῆς ἐφόδου τῆς Ἱερουσα-
λήμ. ΙΑ', 4, ἐπ.

Λοθρίγγιοι. Κ', 10.

Λομβαρδοί, τρεῖς ἀδελφοί. (Ἰδ. ΛΧΙΛΛΕΓΓΕ, ΠΑΛΑΜΒΑΘΕ,
ΣΦΟΡΕΛΣ.)

Λόχος ἀθανάτων. ΙΘ', 122.— Στέλλεται εἰς τὴν δεξιὰν
πτέρυγα τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ. Κ', 23.— Ἐπὶ τῆς τελευ-
ταίας συμπλοκῆς φεύγει. Αὐτ., 109.

Μ

Μάγισσα. (Ἰδ. ΑΡΜΙΔΑ.)

Μάγοι, φονευθέντες μετὰ Ἰσμένου. ΙΗ', 87, ἐπ.

Μάγοι εἰδωλόλατραι. (Ἰδ. ΓΑΡΑΟΤΗΣ, ΙΣΜΕΝΟΣ.)

Μάγος μεταπεισθεὶς εἰς τὸν Χριστιανισμόν. (Ἰδ. Ἐρημίτης.)

ΜΑΡΛΑΒΟΥΣΤΟΣ, ἐπιλεγόμενος ὁ Ἀραβικὸς. Ἐν ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὀπαδῶν του. ΙΖ', 30.

ΜΑΤΘΙΑΔΗ, ἡ ἀναθρέψασα τὸν Ῥινάλδον. Α', 59.

Μαῦροι, ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. Κ', 53. Οἱ βασιλεῖς των φονεύονται, καὶ ὁ στρατὸς των καταστρέφεται. Αὐτ., 56.

Μεδιόλανον. Ἐμβλημα αὐτοῦ. Α', 55. (Ἰδ. ΟΘΩΝ.)

Μερῶν, χερσόνησος τῆς Αἰθιοπίας. ΙΖ', 24.

ΜΕΧΜΕΤ, πολεμιστὴς Σαρακηνός. Φονεύεται ὑπὸ Δυδῶνος. Γ', 44.

Μηχαναὶ πολεμικαὶ τῶν Χριστιανῶν. Γ', 71, 74. Η', 85. ΙΑ', 1. ΙΒ', 1, 5. ΙΗ', 42, ἐπ.

Μηχαναὶ πολεμικαὶ τῶν πολιορκουμένων. ΙΑ', 27. ΙΗ', 47, ἐπ.

ΜΙΧΑΗΛ. (Ἰδ. Ἄγγελοι.)

Μοῖρα. ΙΕ', 3, ἐπ.

Μορομαχίαι. (Ἰδ. ΑΡΓΑΝΤΗΣ, ΧΛΩΡΙΝΔΑ, ΤΑΓΚΡΕΔΗΣ, ΟΘΩΝ, ΡΑΙΜΟΝΔΟΣ.)

ΜΟΥΛΕΑΣΣΕΜ, Ἀραψ, φονευθεὶς ὑπὸ Ἀργιλλάν. Θ', 79.

ΜΟΥΛΕΑΣΣΗΣ, Ἰνδός, ἀρχηγὸς τῶν Αἰγυπτίων πεζῶν. Κ', 22.

N

Ναῦς, τῆς μοίρας Τύχης. (Ἰδ. Μοῖρα.)

Νῆσος, γεγοητευμένη Ἀρμίδας. ΙΔ', 69, ἐπ. ΙΕ', 37, ἐπ.

Νιγριτῆται, ἐκ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. ΙΖ', 23.

Νίκαια, ἐν Βιθυνίᾳ. Α', 6. Β', 92. ΣΤ', 10. Θ', 3.— Ὀπλίτης τῆς Νικαίας, ὁ Σολιμάνος. Γ', 15.

Νορμανδός, ὁ Ροβέρτος, ἡγεμὼν τῆς Νορμανδίας. ΙΑ', 81.— (Ἰδ. ΡΟΒΕΡΤΟΣ, ἡγεμὼν τῆς Νορμανδίας.)

Ο

ΟΒΙΖΟΣ, Τοσκανός, εἰς τῶν Ἀλητῶν. Α', 55.

ΟΑΕΜΑΡΟΣ, Ἰνδός ἐν τῇ φρουρᾷ τοῦ Καλίφφου τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ', 30.

ΟΔΟΑΡΔΟΣ, ἀνὴρ τῆς Γυλδίππης. (Ἰδ. ΓΥΛΔΙΠΠΗ.)

ΟΘΩΝ, ἡγεμὼν τοῦ Μεδιολάνου, εἰς τῶν Ἀλητῶν. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 55.— Μάχεται ἀντὶ τοῦ Ταγκρέδου κατὰ Ἀργάντου, ὅστις τὸν αἰχμαλωτίζει. ΣΤ', 28, ἐπ.— Ὁ Ἀργάντης εἰς τὴν δευτέραν μονομαχίαν τὸν φέρει ἐμπρός του ὡς ὄμηρον. Ζ', 56.

Οἶκος μεμαγευμένος τῆς Ἀρμίδας. ΙΕ', 66. ΙΣΤ', 1, ἐπ. (Ἰδ. Νῆσος, γεγοητευμένη Ἀρμίδας.)

ΟΛΔΕΡΙΚΟΣ, εἰς τῶν Ἀλητῶν, κληρωθεὶς ὀπαδὸς τῆς Ἀρμίδας. Ε', 75.

ΟΛΙΝΔΟΣ. (Ἰδ. ΣΩΦΡΟΝΙΑ.)

ΟΛΙΦΕΡΝΗΣ, Βαυαρός. φονεύεται ὑπὸ Δραγούττου. Θ', 40.

Ὀλλαρδοί. Οἱ στρατιῶται αὐτῶν ἐν τῷ Χριστιανικῷ στρατῷ. Α', 43.— Πλοῖα αὐτῶν. Αὐτ., 79.

Ὀρειρον οὐρανόθεν πεμφθὲν τῷ Ἀρσῆτι, ὑπὸ τῆς Χλωρίνδας. ΙΒ', 36, ἐπ.— Τῇ Χλωρίνδα. Αὐτ., 40.— Τῷ Γοδεφρείδῳ. ΙΔ', 2.— Ὁ Ταγκρέδης βλέπει κατ' ὄναρ τὴν Χλωρίνδαν, βεβαιούσαν αὐτὸν περὶ τοῦ ἔρωτός της. ΙΒ', 91.— Ὁ Οὐγὼν ἐπιφαίνεται κατ' ὄναρ εἰς τὸν Γοδεφρείδον. (Ἰδ. ΟΥΓΩΝ.)

ΟΡΑΔΙΝΟΣ, περίφημος τοξότης. Δελεασθεὶς ὑπὸ τοῦ Βελζεβούλ, βοηθεῖ τὸν Ἀργάντην, καὶ τραυματίζει τὸν Ῥαιμόνδον. Ζ', 100, ἐπ.

ΟΡΙΝΔΟΣ, Ἰνδός, εἰς τῶν ἐκλεκτῶν τῆς φρουρᾶς τοῦ Αἰγυπτίου Καλίφφου. ΙΖ', 31.

ΟΡΜΑΝΝΟΣ. Φονεύεται ὑπὸ Ἀργάντου. Ζ', 107, ἐπ.

ΟΡΜΟΝΔΟΣ, Ἰνδός τῆς φρουρᾶς τοῦ Αἰγυπτίου Καλίφφου. ΙΖ', 30.— Ἀρχηγὸς συνωμοσίας κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Γοδεφρείδου.

ΙΘ', 62, ἐπ.— Φονεύεται μεθ' ὄλων τῶν ὀπαδῶν του ὑπὸ Γοδεφρείδου. Κ', 44, ἐπ.

Ὅρμους, νῆσος ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ. (Ἰδ. ΓΡΚΑΝΟΣ.)

ΟΡΜΟΥΣΗΣ, ἀρχηγὸς τῶν λαφυραγωγῶν Ἀράβων. Εἰσάγει εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἐφόδια καὶ στρατιώτας. Ι', 55.

ΟΡΧΑΝ. Ἐν τῷ συμβουλίῳ ἀνθίσταται εἰς τὴν γνώμην τοῦ Ἀργάντου. Ι', 39, ἐπ.

ΟΣΜΙΑΔΑΣ, Παλαιστίνιος. Τραυματίζεται ὑπὸ Γέλφου. Θ', 73.

ΟΣΜΙΑΔΑΣ, ἀρχηγὸς τῶν Μαύρων ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. ΙΖ', 23.

ΟΥΒΑΛΛΟΣ, εἷς τῶν Ἀλητῶν. Α', 55.— Ἐπαινος αὐτοῦ.

ΙΔ', 27, ἐπ.— Πέμπεται μετὰ τοῦ Κάρλου εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Ῥινάλδου. Αὐτ., (Ἰδ. ΚΑΡΛΟΣ, ΡΙΝΑΛΛΟΣ.)

ΟΥΓΩΝ, ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας. Α', 37.— Ἐπιφάνεται καθ' ὕπνου εἰς τὸν Γοδεφρείδον, καὶ τῷ συμβουλεύει ν' ἀνακαλέσῃ τὸν Ῥινάλδον. ΙΔ', 5, ἐπ.— Μάχεται ἐν ταῖς ἐπουρανίοις τάξεσιν ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν. ΙΗ', 94.

ΟΥΡΒΑΝΟΣ Β', πάπας. Κηρύττει τὴν σταυροφορίαν ἐν τῇ συνόδῳ τοῦ Κλαραμόντου.

Π

ΠΑΛΗΜΗΛΗΣ, Λομβαρδὸς, εἷς τῶν Ἀλητῶν. Α', 55.— Φονεύεται ὑπὸ Χλωρίνδας. ΙΑ', 45.

Πεμβροσία ἐν Ἀγγλίᾳ. (Ἰδ. ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ.)

Περιστέρα ταχυδρόμος. ΙΗ', 49.

Πέρσαι. Μάχονται κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὑπὲρ τῆς Ἀντιοχείας. Α', 6.— Κατ' αὐτῶν εἰς τὰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις των. Αὐτ., 42. Θ', 18.— Οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ στρατοὶ αὐτῶν. Κ', 23.

ΠΕΤΡΟΣ Ἐρημίτης, ὁ πρῶτος συμβουλεύσας τὴν σταυροφορίαν, προτείνει τὴν ἐκλογὴν ἀρχηγοῦ ὑπερτάτου. Α', 29, ἐπ.— Ἀκούσας τὰ συμβάντα τῶν προμάχων τῆς Ἀρμίδας, ἀνακαλύ-

πτει ὅτι ὁ Ῥινάλδος ζῆ, καὶ προλέγει τὰ κατορθώματα αὐτοῦ καὶ τῶν ἀπογόνων του. Ι΄, 73, ἐπ.—Παρκινεῖ τὸν Γοδεφρείδον νὰ ἐπικαλεσθῆ τὸν Θεὸν πρὸ τῆς ἐφόδου τῆς Ἱερουσαλήμ. ΙΑ΄, 1, ἐπ.—Ἐπιπλήττει ἠπίως τὸν Ταγκρέδην, ἄπελπιν διὰ τὸν θάνατον τῆς Χλωρίνδας. ΙΒ΄, 85, ἐπ.—Ἀποτρέπει τὸν Γοδεφρείδον τοῦ νὰ ἀπέλθῃ ὁ ἴδιος πρὸς τὸ γεγοητευμένον δάσος, καὶ τῷ προλέγει τὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ. ΙΓ΄, 50, ἐπ.—Διευθύνει τὸν Κάρλον καὶ τὸν Οὐβάλδον, πεμφθέντας πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Ῥινάλδου, πρὸς ἐρημίτην τινὰ φίλον του. ΙΔ΄, 29, ἐπ.—Δέχεται τὸν Ῥινάλδον, τὸν ἐξομολογεῖ, καὶ μετὰ σοφῶν συμβουλῶν τὸν πέμπει πρὸς τὸ μεμαγευμένον δάσος. ΙΗ΄, 6, ἐπ.—Πρῶτος ἀναγγέλλει ὅτι ἐνικήθη ἡ γοητεία τοῦ δάσους. *Αὐτ.*, 39.

ΠΙΚΟΣ, υἱὸς τοῦ Λατίνου. (Ἰδ. ΛΑΤΙΝΟΣ.)

ΠΙΝΔΟΡΟΣ, κήρυξ τοῦ Ἀλαδίνου. ΣΤ΄, 50.

ΠΙΡΓΑΣ, Ἰνδὸς, ἐν τῇ φρουρᾷ τοῦ Καλίφφου τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ΄, 31.

Πλάνητες. (Ἰδ. Ἀλήται.)

ΠΛΟΥΤΩΝ. Συγκλεῖ εἰς συμβούλιον τοὺς δαίμονάς του, καὶ τοὺς παροτρύνει νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τοῦ χριστιανικοῦ στρατοπέδου. Δ΄, 1, ἐπ.

ΠΟΥΦΕΡΝΟΣ, υἱὸς Ἀρδελίου. Ἔπεται τῇ Ἑρμινίᾳ, ἣν ἐκλαμβάνει ἀντὶ τῆς Χλωρίνδας. ΣΤ΄, 108.—(Ἰδ. ΑΡΔΕΛΙΟΣ, ΔΑΚΑΝΔΡΟΣ.)

Πρόμαχοι τῆς Ἀρμίδας, κληρωθέντες. Ε΄, 72, ἐπ.—Ἀπέρχονται μετὰ Ἀρμίδας. *Αὐτ.*, 79, ἐπ.—Ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸν στρατὸν καὶ μάχονται κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Σολιμάνου. Θ΄, 92, ἐπ.—Διηγοῦνται τῷ Γοδεφρείδῳ πῶς ἠχμαλωτίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἀρμίδας καὶ ἠλευθερώθησαν διὰ τοῦ Ῥινάλδου. Ι΄, 60, ἐπ.

Πύργοι. (Ἰδ. Ἀρτωρίου πύργος, Δαυὶδ πύργος, Μηχαρὰὶ πολεμικαὶ τῶν Χριστιανῶν.)

Πύργος Ἀρμίδας. (Ἰδ. ΑΡΜΙΔΑΣ, ΤΑΓΚΡΕΔΗΣ.)

Πυρπολικά, ἐφευρεθέντα ὑπὸ Ἰσμένου πρὸς ἐμπρησμὸν τῶν χριστιανικῶν μηχανῶν. (Ἰδ. ΙΣΜΕΝΟΣ)

ΠΥΡΡΟΣ. Διὰ δόλου παραδίδει τὴν Ἀντιόχειαν εἰς τὸν Βοεμόνδον. Ζ', 67.— Προσφέρεται νὰ μονομαχήσῃ πρὸς τὸν Ἀργάντην. *Αὐτ.*— Φονεύεται ὑπὸ Χλωρίνδας. *Αὐτ.*, 119, ἐπ.

P

ΡΑΙΜΟΝΔΟΣ, κόμης Τολώσης. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὀπαδῶν του. Α', 61.— Κτήσεις, κατορθώματα, ἀρεταὶ αὐτοῦ. Γ', 59-60. Ε', 39. Ζ', 64-65.— Ἐπαινεῖ τὴν αὐστηρότητα τοῦ Γοδεφρείδου κατὰ Ῥινάλδου, φονεύσαντος τὸν Γερνάνδον. Ε', 39.— Βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ φύλακος αὐτοῦ ἀγγέλου, μονομαχεῖ κατὰ Ἀργάντου. Ζ', 61, ἐπ.— Δολίως πληγωθεὶς ὑπὸ τοῦ τοξότου Ὁραδίνου, ἐπιπλήττει τὸν Ἀργάντην διὰ τὴν παραβίασιν τῶν συνθηκῶν. *Αὐτ.*, 102, ἐπ.— Προσπαθεῖ ν' ἀποτρέψῃ τὸν Γοδεφρείδον τοῦ ν' ἀναβῆ ὁ ἴδιος εἰς τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλήμ. ΙΑ', 21, ἐπ.— Ἐπὶ τῆς πρώτης ἐφόδου κατὰ Ἱερουσαλήμ προσβάλλεται ὑπὸ βράχου. *Αὐτ.*, 59.— Συμβουλεύει τῷ Γοδεφρείδῳ νὰ πέμψῃ κατάσκοπον εἰς τὸν Αἰγυπτιακὸν στρατόν. ΙΗ', 56, ἐπ.— Κατορθώματα αὐτοῦ εἰς τὴν τελευταίαν ἔφοδον. *Αὐτ.*, 63, ἐπ.— Εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. *Αὐτ.*, 103, ἐπ.— Καταβάλλεται ὑπὸ Σολιμάνου. ΙΘ', 43.— Συμβουλεύει τῷ Γοδεφρείδῳ περὶ τοῦ πρακτέου πρὸς ματαίωσιν τῶν δολερῶν σκοπῶν τῶν ἐχθρῶν. *Αὐτ.*, 127, ἐπ.— Τάττεται ὑπὸ Γοδεφρείδου ἵνα φυλάττῃ τὸν πύργον ἐν ᾧ ἦσαν κατάκλειστοι ὁ Σολιμάν καὶ ὁ Ἀλαδῖνος. Κ', 6.— Μάχεται ἐκ νέου κατὰ Σολιμάν, καὶ καταβάλλεται αὐθις ὑπ' αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 79-80.— Ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ἀσπίδος τοῦ Ταγκρέδου, ἐκδικεῖται κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ φονεύει τὸν Ἀλαδῖνον. *Αὐτ.*, 86, ἐπ.— Κυριευθέντος τοῦ πύργου τοῦ Δαυὶδ, ἰδρύει ἐκεῖ τὴν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ. *Αὐτ.*, 91.

ΡΑΜΒΑΛΛΟΣ, Γάσκων, εἰς τῶν Ἀλητῶν. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει. Α', 54.—Κληροῦται εἰς τῶν προμάχων τῆς Ἀρμίδας. Ε', 75.—Ἀρνησίθρησκος ὑπὲρ Ἀρμίδας. *Αὐτ.*, καὶ Ζ', 33.—Ἐρίζει πρὸς τὸν Εὐστάθιον, ἐλθόντα ἐθελοντὴν νὰ πολεμήσῃ ὑπὲρ τῆς Ἀρμίδας. Ε', 81, ἐπ.—Ἀπειλεῖ τὸν Ταγκρέδην, ἐλθόντα πρὸ τοῦ πύργου τῆς Ἀρμίδας, καὶ μάχεται κατ' αὐτοῦ. Ζ', 32, ἐπ.

ΡΑΠΟΛΔΟΣ, πρῶην ληστής, ἐν τῷ στρατῷ τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ', 30.

ΡΙΑΟΛΦΟΣ, εἰς τῶν Ἀλητῶν. Α', 56.—Εἰς τῶν κληρωτῶν προμάχων τῆς Ἀρμίδας. Ε', 75.

ΡΙΑΟΛΦΟΣ, Ἰρλανδός. Προσφέρεται νὰ μονομαχήσῃ κατὰ τοῦ Ἀργάντου. Ζ', 67.—Φονεύεται ὑπὸ Ἀργάντου. *Αὐτ.*, 120.

ΡΙΜΕΛΩΝ, Ἰνδός τῆς Αἰγυπτιακῆς σωματοφυλακῆς. ΙΖ', 30.—Φονεύεται ὑπὸ Γοδεφρείδου. Κ', 137.

ΡΙΝΑΛΛΟΣ. Ἦθος αὐτοῦ. Α', 10.—Πατρίς, πρόγονοι, γονεῖς αὐτοῦ. Ἐπαινοὶ αὐτοῦ. Α', 58, ἐπ. Γ', 37. Ε', 9. Η', 7. Ι', 74, ἐπ.—Προλέγεται ὅτι ὁ οἶκος αὐτοῦ θέλει συνδεθῆ διὰ συγγενείας μετὰ τοῦ οἴκου τοῦ Γοδεφρείδου. ΙΔ', 19.—Σύμβολα αὐτοῦ. Γ', 37. Η', 49. Κ', 113.—Εἰς ἐκ τῶν πρώτων μεταξὺ τῶν Ἀλητῶν, ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει. Α', 58.—Πρῶτα κατορθώματα αὐτοῦ ὑπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ. Γ', 37, 41, ἐπ.—Ἐξορμᾷ τοὺς ὄπαδούς του εἰς ἔφοδον κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἵνα ἐκδικήσωσι τὸν θάνατον τοῦ Δυδῶνος. *Αὐτ.*, 50.—Θεωρεῖται ἴσος κατὰ τὴν ἀνδρίαν πρὸς τὸν Γοδεφρείδον. *Αὐτ.*, 59.—Ἀπαντᾷ τῷ Εὐσταθίῳ ὅτι ἔνεκα τῶν μυστικῶν του προθέσεων τῷ προτείνει νὰ ἐκλεχθῆ ἀρχηγὸς τῶν Ἀλητῶν. Ε', 12.—Φονεύει τὸν ὕβριστὴν αὐτοῦ Γερνάνδον. *Αὐτ.*, 26, ἐπ.—Ἐπειδὴ ἐφόνευσε τὸν Γερνάνδον, πείθεται ὑπὸ τῶν φίλων του ν' ἀφήσῃ τὸ στρατόπεδον καὶ ἀποσυρθῆ παρὰ τῷ Βοεμόνδῳ. *Αὐτ.*, 40 ἐπ.—Ἡ ψευδὴς εἰδησις τοῦ θανάτου του, ἀποδοθέντος εἰς τὸν Γοδεφρείδον, διεγείρει στάσιν εἰς τὸ στρατόπεδον. Η', 46, ἐπ.—Ἐλευθεροῖ τοὺς ὑπὸ τῆς Ἀρμίδας αἰχμαλωτισθέντας συντρόφους του. Γ'.

71, ἐπ.— Ἀνακαλύπτεται τὸ ψεῦδος τοῦ θανάτου του. *Αὐτ.*, 72, ἐπ.— Διήγησις περὶ τῶν συμβάντων αὐτῷ ἀφ' οὗ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου. *Αὐτ.*, 71-72. 1Δ', 54, ἐπ.— Αἰχμαλωτίζεται ὑπὸ τῆς Ἀρμίδας, θελχθείσης ὑπ' αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 57, ἐπ.— Δι' ὄνειρου δίδεται τῷ Γοδεφρείδῳ ἡ διαταγὴ τῆς ἀνακλήσεως αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 2, ἐπ.— Θηλυπρεπῆς βίος αὐτοῦ ἐν τοῖς κήποις τῆς Ἀρμίδας 1ΣΤ', 17, ἐπ.— Μετανοήσας προτροπαῖς τοῦ Κάρλου καὶ τοῦ Οὐβάλδου, ἐγκαταλείπει τὴν μάγισσαν. *Αὐτ.*, 27.— Φιλοξενηθεὶς ὑπὸ ἐρημίτου, βλέπει ἐν ἀσπίδι τὰ κατορθώματα τῶν προγόνων του, καὶ κυριεύεται ὑπ' ἐναρέτου φιλοτιμίας. 1Ζ', 57, ἐπ.— Λαμβάνει παρὰ Κάρλου τὴν σπάθην δι' ἧς μέλλει νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ Συένου. *Αὐτ.*, 83, ἐπ.— Ὁ ἐρημίτης τῷ προλέγει τὴν δόξαν τῶν ἀπογόνων του. *Αὐτ.*, 89, ἐπ.— Ἐπανέρχεται εἰς τὸ χριστιανικὸν στρατόπεδον, ταπεινοῦται ἐνώπιον τοῦ Γοδεφρείδου, ἐξομολογεῖται εἰς Πέτρον τὸν Ἐρημίτην, δέχεται καὶ ἐκτελεῖ τὴν ἐπιχείρησιν κατὰ τοῦ γεγοητευμένου δάσους. 1Η', 1-40.— Παροτρύνει τοὺς ὄπαδούς του εἰς τὴν ἔφοδον τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀναβαίνει πρῶτος τὸ τεῖχος. *Αὐτ.*, 72, ἐπ.— Βοηθεῖ τὸν Εὐστάθιον, ἐπόμενον αὐτῷ εἰς τὴν ἔφοδον. *Αὐτ.*, 79.— Ἀναβάς εἰς τὸ τεῖχος, φονεύει τοὺς Σύρους κτλ. *Αὐτ.*, 97, ἐπ.— Ὁρμᾶ εἰς τὴν πόλιν, πολλοὺς σφάττων ἐχθροὺς, καὶ ρίπτει τὰς πύλας τοῦ ναοῦ. 1Θ', 31, ἐπ.— Μετὰ τὸ τελευταῖον κατόρθωμα ἐκλέγεται ἀρχηγὸς τῶν Ἀλητῶν. Κ', 10.— Φονεύει τὸν Ἀσσιμῆρον καὶ πολλοὺς ἄλλους ἐξόχους πολεμιστάς. *Αὐτ.*, 53, ἐπ.— Καταβάλλει καὶ φονεύει τοὺς προμάχους τῆς Ἀρμίδας, καὶ ἀδιαφορεῖ δι' αὐτήν, σκοπεύουσαν αὐτὸν διὰ τῶν βελῶν της. *Αὐτ.*, 61, ἐπ.— Μετὰ τοῦ Γοδεφρείδου καταβάλλει τοὺς Πέρσας τοὺς προστατεύοντας τὸν δῖφρον τῆς Ἀρμίδας. *Αὐτ.*, 70.— Φονεύει τὸν Ἀδραστον. *Αὐτ.*, 107, ἐπ.— Φονεύει τὸν Τισσαφέρην. *Αὐτ.*, 113, ἐπ.— Ἀκολουθεῖ τὴν Ἀρμίδαν φεύγουσαν, τὴν ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ φονευθῇ, καὶ διαλλάττεται μετ' αὐτῆς. *Αὐτ.*, 127, ἐπ.

ΡΟΒΕΡΤΟΣ, Φλαμίγγιος. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὀπαδῶν του. Α', 43-44.— Ἐπὶ τῆς πρώτης ἐφόδου τραυματίζεται ὑπὸ τῆς Χλωρίνδας. ΙΑ', 43.— Ἐπὶ τῆς δευτέρας ἐφόδου ἐπιτρέπεται τὴν ὑπεράσπισιν τῶν νώτων τῶν Χριστιανῶν. ΙΗ', 65, ἐπ.— Κατὰ τὴν τελευταίαν σύγκρουσιν διοικεῖ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τοῦ στρατοῦ, Κ', 9.— Τραυματίζεται. *Αὐτ.*, 74.

ΡΟΒΕΡΤΟΣ, Νορμανδός. Ἐν ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὀπαδῶν του. Α', 38.— Ἐπὶ τῆς πρώτης ἐφόδου καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ Σολιμάν. ΙΑ', 84.— Κατὰ τὴν δευτέραν ἐφοδὸν ἐπιτρέπεται τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ὀπισθίων τοῦ Χριστιανικοῦ στρατοῦ. ΙΗ', 65, ἐπ.— Κατὰ τὴν τελευταίαν σύγκρουσιν διοικεῖ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τοῦ στρατοῦ. Κ', 9.— Μάχεται (αὐτὸς ἢ ὁ Φλαμίγγιος) μετὰ τοῦ Γοδεφρείδου καὶ δεικνύει ἴσην ἀνδρίαν. *Αὐτ.*, 49.— Αἰχμαλωτίζεται. *Αὐτ.*, 74.

ΡΟΣΜΟΝΔΟΣ, Ἄγγλος, εἷς τῶν Ἀλητῶν. Α', 55.— Προσφέρεται νὰ μονομαχήσῃ πρὸς τὸν Ἀργάντην. Ζ', 67.— Φονεύεται ὑπὸ Ἀλταμώρου. Κ', 40.

ΡΟΣΣΕΝΟΣ, Τοῦρκος, εἷς τῶν ὀπαδῶν τοῦ Σολιμάν. Ὁ Γοδεφρείδος τῷ κόπτει τοὺς δύο βραχίονας. Θ', 90.

ΡΟΣΤΕΝΟΣ, Τοῦρκος, ὀπαδὸς τοῦ Σολιμάν. Πληγοῦται ὑπὸ Γοδεφρείδου. Θ', 90.

ΡΟΥΓΙΕΡΟΣ ἐκ Βαλναβίλλης, εἷς τῶν Ἀλητῶν. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 54.— Προσφέρεται νὰ μονομαχήσῃ κατὰ τοῦ Ἀργάντου. Ζ', 66.— Ἀνθίσταται τῷ Ἀργάντη, ἀλλὰ μέχρι τέλους καταβάλλεται ὑπ' αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 108, ἐπ.— Φονεύεται ὑπὸ Τισσαφέρνου. Κ', 112.

Ῥωμαῖοι. Ὁ στρατὸς αὐτῶν ὑπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ. Α', 64.

Σ

ΣΑΒΙΝΟΣ, εἷς τῶν πέντε υἱῶν τοῦ Λατίνου. (Ἰδ. ΛΑΤΙΝΟΣ.)

ΣΑΛΛΑΔΙΝΟΣ, Ἄραψ. Φονεύεται ὑπὸ Ἀργιλλάν. Θ', 79.

ΣΑΛΑΔΙΝΟΣ, δισέγγονος τοῦ Σολιμάν. Ὁ Ἴσμενος προλέγει τὴν δόξαν του. Γ', 22-23.

Σαρμακάρτη. (Ἰδ. Βασιλεὺς Σαρμακάρτης).

Σεῖρ, ὄρος παρὰ τὴν ἐν Παλαιστίνῃ Τρίπολιν. Α', 77.

ΣΕΛΙΜ, Τοῦρκος, στρατιώτης τοῦ Σολιμάν. Φονεύεται ὑπὸ Γοδεφρείδου. Θ', 90.

ΣΕΝΑΠΟΣ, Χριστιανὸς, Βασιλεὺς τῆς Αἰθιοπίας, πατὴρ τῆς Χλωρίνδας. ΙΒ', 24.

ΣΙΓΕΡΟΣ, ὑπασπιστὴς τοῦ Γοδεφρείδου. Ἐν ὀνόματι τοῦ ἀρχηγοῦ του διατάττει τὴν ὀπισθοχώρησιν τῶν Χριστιανῶν. Γ', 52.— Ἀνταλλάσσει μετὰ τοῦ Γοδεφρείδου τὰ ψιλὰ αὐτοῦ ὄπλα. ΙΑ', 53.— Φονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀργάντου, προτιθεμένου νὰ κτυπήσῃ τὸν Γοδεφρεῖδον. *Αὐτ.*, 80.

Σιλοῆς, ρυάκιον ἀπεξηραμένον παρὰ τὴν Ἱερουσαλήμ. ΙΓ', 59.

ΣΙΦΑΚΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν στρατευμάτων τῆς Πετραίας Ἀραβίας ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. ΙΖ', 22.

Σιών, ὄρος ἐντὸς τῆς Ἱερουσαλήμ, ἀφ' οὗ παρὰ τῷ ποιητῇ ὀνομάζεται καὶ αὐτὴ ἡ πόλις. Α', 23. Θ', 64. ΙΓ', 4. ΙΗ', 92.

ΣΟΛΙΜΑΝ, ἄλλοτε Σουλτάνος τῆς Νικαίας, ἔπειτα ἀρχηγὸς τῶν πλανήτων Ἀράβων. ΣΤ', 10. Θ', 3, ἐπ.— Ἀρχαῖος ἀντίπαλος τοῦ Ἀργάντου. ΣΤ', 12.— Τὰ στρατιωτικὰ αὐτοῦ ἐμβλήματα. Θ', 25.— Φονεύει τὸν Συένον, ἐπίκουρον τοῦ Γοδεφρείδου, καὶ καταστρέφει τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Η', 16, ἐπ.— Ἐξεγερθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀληκτοῦς, ἐπιπίπτει διὰ νυκτὸς εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, φέρει τρόμον εἰς αὐτοὺς, καὶ πλὴν ἄλλων φονεύει τὸν Λατίνον μετὰ τῶν πέντε υἱῶν του. Θ', 8, ἐπ.— Ἐκδικεῖ τὸν θάνατον τοῦ ὀπαδοῦ του Λεσβίνου, φονεύων τὸν Ἀργιλλάν. *Αὐτ.*, 85, ἐπ.— Πληγωθεὶς φεύγει διὰ τῶν πεδίων. *Αὐτ.*, 97, ἐπ.— Ἀπαντῶν αὐτὸν ὁ μάγος Ἴσμενος τῷ προλέγει τὴν δόξαν τοῦ ἀπογόνου αὐτοῦ Σαλαδίνου, καὶ τὸν φέρει ἀόρατον εἰς Ἱερουσαλήμ, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ συμβουλίου τοῦ Ἀλαδίνου, ὅπου, ἀποκα-

λυφθεις, γίνεται μετὰ πλείστων τιμῶν δεκτὸς παρὰ πάντων, πλὴν τοῦ Ἀργάντου. Ι', 7-56. — Κατὰ τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν Χριστιανῶν ὑπερασπίζεται τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλήμ. ΙΑ', 25, ἐπ. — Μετὰ τοῦ Ἀργάντου ἐπιπίπτει ἐπὶ τὰ νῶτα τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἐπιφέρει αὐτοῖς μεγάλην φθοράν. *Αὐτ.*, 62, ἐπ. — Ἐπὶ τῆς νυκτερινῆς ἐξόδου τοῦ Ἀργάντου καὶ τῆς Χλωρίνδας μένει φρουρῶν τὰς πύλας. ΙΒ', 16, 48. — Ἀντιτάττεται τῷ Γοδεφρείδῳ. ΙΗ', 67. — Προσπαθεῖ νὰ ματαιώσῃ τὰς βολὰς ἐχθρικοῦ πύργου, ἀλλὰ τέλος ἐνδίδει τῷ νικητῇ. *Αὐτ.*, 90, ἐπ. — Βοηθεῖ τὸν Ἀλαδίνον καὶ τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸν πύργον τοῦ Δαυίδ. ΙΘ', 39, ἐπ. — Ἐκδρομὴ αὐτοῦ κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Καταβάλλει τὸν Ῥαιμόνδον. *Αὐτ.*, 42, ἐπ. — Βιάζεται καὶ αὐτὸς νὰ ὑποχωρήσῃ. *Αὐτ.*, 48. — Ἐμπνέει θάρρος τοῖς ὀπαδοῖς του. *Αὐτ.*, 53. — Νέα αὐτοῦ ἐξοδος. Ἐπιφέρει φθοράν, καὶ καταβάλλει αὐθις τὸν Ῥαιμόνδον. Κ', 73, ἐπ. — Φθάνει εἰς τὸ Αἰγυπτιακὸν στρατόπεδον, καὶ φονεύει πλὴν ἄλλων τὸν Ὀδοάρδον καὶ τὴν Γυλδίππην. *Αὐτ.*, 91, ἐπ. — Φονεύεται ὑπὸ Ῥινάλδου. *Αὐτ.*, 104, ἐπ.

ΣΟΥΪΦΑΝΤΟΣ, Ἰνδός, ἐν τοῖς σωμαφύλαξι τοῦ Καλίφου τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ', 31.

Σουλτάνος. (Ἰδ. ΣΟΛΙΜΑΝ.)

Σταυρὸς ἐπὶ τῶν χριστιανικῶν σημαίων. Α', 72, καὶ ἀλλαχοῦ.

Σταυροφορία, ὑπὸ τίνος καὶ πότε κινηθεῖσα. ΙΑ', 23.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, κόμης τῆς Βλέσσης, τῆς Ἀμβυόσσης καὶ τῆς Τούρ. Ἐν ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὀπαδῶν του. Α', 62. — Προσφέρεται νὰ μονομαχήσῃ κατὰ τοῦ Ἀργάντου. Ζ', 66. — Φονεύεται ὑπὸ τῆς Χλωρίνδας. ΙΑ', 43.

Στόλος Χριστιανικός. Α', 78. Β', 75.

Στόλος Αἰγυπτιακός. Ε', 86.

Στρατὸς Χριστιανικός. Αἱ πρῶται ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ ἐν Βιθυνίᾳ, Συρίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ. Α', 6, ἐπ.

Στρατὸς τῶν Τούρκων καὶ Ἀράβων, ἐπίκουρος τοῦ Ἀλαδίνου. (Ἰδ. ΣΟΛΙΜΑΝ.)

ΣΥΕΝΟΣ, βασιλόπαις τῆς Δανίας. Α', 68.— Ἐν ᾧ ἤρχετο ἐπίκουρος τῶν Χριστιανῶν, ἐφρονεύθη ὑπὸ τοῦ Σολιμάν, καταστρέψαντος καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Η', 2-43. (Ἰδ. ΚΑΡΛΟΣ.)

Συνωμοσία τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν κατὰ Γοδεφρείδου. Η', 57, ἐπ.— Τῶν Αἰγυπτίων κατὰ τοῦ αὐτοῦ. ΙΘ', 62, ἐπ.

Συρία, χώρα τῆς Ἀσίας. Στρατεύματα αὐτῆς ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. ΙΖ', 35.

Τ

ΤΑΓΚΡΕΔΗΣ. Α', 9.— Ἐν ἐπιθεωρήσει. Αὐτ., 45.— Θέλεται ὑπὸ τῆς Χλωρίνδας. Αὐτ., 46, ἐπ.— Στρατεύματα αὐτοῦ ἐν ἐπιθεωρήσει. Αὐτ., 49.— Κινεῖται κατὰ τῆς ἐχθρικῆς φάλαγγος ἢν ὁδηγεῖ ἡ Χλωρίνδα. Γ', 16, ἐπ.— Ἀγαπᾶται θερμῶς ὑπὸ τῆς Ἑρμινίας. Αὐτ., 18.— Κτυπᾷ τὴν Χλωρίνδαν εἰς τὸ κράνος, ὅπερ πίπτον ἀποκαλύπτει τὴν κεφαλὴν τῆς. Τότε, ἀναγνωρίζων αὐτὴν, τῇ λέγει τὸν ἔρωτά του. Αὐτ., 21, ἐπ.— Ὀρμᾷ κατὰ στρατιώτου ὅστις θέλει ν' ἀποκεφαλίσῃ τὴν πεσοῦσαν Χλωρίνδαν. Αὐτ., 29, ἐπ.— Ἀπωλέσας τὰ ἔγνη αὐτῆς, στρέφεται εἰς ἐπικουρίαν τῶν ὀπαδῶν του. Αὐτ., 36.— Μετὰ τοῦ Ῥινάλδου διασχίζει τὰς ἐχθρικὰς φάλαγγας. Αὐτ., 41.— Ἐν τῇ μάχῃ θεωρεῖται ἴσος τῷ Γοδεφρείδῳ. Αὐτ., 59.— Συνηγορεῖ ὑπὲρ τοῦ Ῥινάλδου, φονεύσαντος τὸν Γερνάνδον. Ε', 35-36.— Προτρέπει τὸν Ῥινάλδον ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ στρατοπέδου. Αὐτ., 40, ἐπ.— Αἱ πρῶταί του κατακτήσεις, καὶ μετριοπάθεια αὐτοῦ πρὸς τὸν κατακρατοῦντα αὐτάς. Αὐτ., 47, ἐπ. Η', 64.— Ἐκλέγεται νὰ μονομαχήσῃ πρὸς τὸν Ἀργάντην. Ἀλλ' ἰδὼν τὴν Χλωρίνδαν, μένει καθ' ὁδὸν, καὶ ἀντ' αὐτοῦ μάχεται ὁ Ὄθων. ΣΤ', 24, ἐπ.— Ὀρμᾷ εἰς βοήθειαν τοῦ Ὄθωνος. Τραυματίζει τὸν Ἀργάντην, τραυματίζεται ὑπ' αὐτοῦ. Ἡ νύξ διακόπτει τὴν

μονομαχίαν. *Αὐτ.*, 36, ἐπ.— Ἀκούει εὐχαρίστως τὸ μήνυμα τῆς Ἑρμινίας, ἣτις προσφέρεται νὰ τὸν ἰατρύσῃ. *Αὐτ.*, 101.— Παρακολουθεῖ τὰ ἴχνη τῆς Ἑρμινίας, ἣν ἐκλαμβάνει ἀντὶ τῆς Χλωρίνδας. *Αὐτ.*, 114.— Πλανηθεὶς ἔρχεται εἰς τὸν πύργον τῆς Ἀρμίδας, μάχεται κατὰ Ῥαμβάλδου, καὶ μένει αἰχμάλωτος τῆς μαγίσσης. Ζ', 22, ἐπ.— Ἐλευθεροῦται ὑπὸ Ῥινάλδου. Ι', 58-71.— Ἐπὶ τῆς πρώτης ἐφόδου, ὑποχωρούντων τῶν Χριστιανῶν μετὰ τὴν πλήγωσιν τοῦ Γοδεφρείδου, ἐπαναφέρει αὐτούς. ΙΑ', 67, ἐπ.— Μάχεται ἐκ δευτέρου μετὰ τῆς Χλωρίνδας χωρὶς ν' ἀναγνωρίζῃ αὐτήν. Τὴν πληγόνει θανατηφόρως. Βαπτίζων δ' αὐτήν, τὴν ἀναγνωρίζει, κτλ. ΙΒ', 51, ἐπ. (Ἰδ. ΧΛΩΡΙΝΔΑ.)— Ἀπελπὶς διὰ τὸν θάνατον τῆς Χλωρίνδας, παραινεῖται ὑπὸ Πέτρου τοῦ ἐρημίτου. *Αὐτ.*, 70, ἐπ.— Βλέπει κατ' ὄναρ τὴν Χλωρίνδαν παραμυθοῦσαν αὐτόν. Κηδεύει αὐτήν, καὶ ἐπισκέπτεται τὸν τάφον αὐτῆς. *Αὐτ.*, 91, ἐπ.— Ἀναλαμβάνει ν' ἀπαλλάξῃ τὸ δάσος ἐκ τῶν γοητειῶν· ἀλλ' ἠττηθεὶς ὑπὸ τῶν διαβολικῶν τεχνῶν, ἀποσύρεται. ΙΓ', 33-49.— Προτείνει τῷ Γοδεφρείδῳ τὸν ἴδιον ὑπασπιστὴν Βαφρίνον ἵνα ἐξιχνιάσῃ τὰ κατὰ τὸν Αἰγύπτιον στρατόν. ΙΗ', 57.— Κατὰ τὴν δευτέραν ἔφοδον τῆς Ἰερουσαλήμ ἀντιτάττεται μετὰ τοῦ Καμίλλου εἰς τὸν Ἀργάντην. *Αὐτ.*, 67.— Ἀναβαίνει εἰς τὸ τεῖχος τῆς πόλεως, καὶ πηγνύει ἐκεῖ τὴν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ. *Αὐτ.*, 101.— Ἐξέρχεται τῆς πόλεως μετὰ τοῦ Ἀργάντου, μάχεται μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸν φονεύει. ΙΘ', 2, ἐπ.— Εὐρίσκεται ὑπὸ τῆς Ἑρμινίας καὶ τοῦ Βαφρίνου κείμενος ἀναίσθητος. Συνέρχεται. Ἡ Ἑρμινία τὸν θεραπεύει. *Αὐτ.*, 103, ἐπ.— Διατάττει ἔντιμον τὴν κηδεῖαν τοῦ Ἀργάντου, καὶ μεταφέρεται εἰς Ἰερουσαλήμ. *Αὐτ.*, 116, ἐπ.— Κατὰ τὴν τελευταίαν συμπλοκὴν, εἰ καὶ ἀσθενής, ὀρμᾶ εἰς βοήθειαν τοῦ Ῥαιμόνδου, καὶ τὸν καλύπτει διὰ τῆς ἀσπίδος του. Κ', 83, ἐπ.

ΤΑΤΙΝΟΣ, Ἕλλην. Ἐν ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὀπαδῶν του. Α', 50, ἐπ.— Ἐνεκα ἀνομβρίας ἐγκαταλείπει διὰ νυκτὸς τὸ στρατόπεδον τῶν Σταυροφόρων. ΙΓ', 68.

Ταχυδρόμος σταλείς ὑπὸ Ἀρμίδας κατὰ Ταγκρέδου. Ζ', 27, ἐπ.

Τελεταί. (Ἰδ. *Θρησκευτικαὶ τελεταί.*)

ΤΙΓΡΑΝΗΣ, Ἰνδὸς, ἐκ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Καλίφφου τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ', 30.

ΤΙΓΡΑΝΗΣ, Σαρακηνὸς ἐξ Ἱερουσαλήμ. Φονεύεται ὑπὸ Δυδῶνος. Γ', 43.

ΤΙΣΣΑΦΕΡΝΗΣ, Ἰνδὸς ἀνδρειότατος, ἐκ τῆς σωματοφυλακῆς τοῦ Καλίφφου τῆς Αἰγύπτου. Ἀνδρία αὐτοῦ. ΙΖ', 34.—Μάχεται μετ' Ἀδράστου, τοῦ ἀντιζήλου αὐτοῦ, ὅπως ἐκδικήσῃ τὴν Ἀρμίδαν. *Αὐτ.*, 50. ΙΘ', 68, 72-73.—Μετὰ τῶν στρατιωτῶν του κατέχει τὴν δεξιὰν πτέρυγα τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ. Κ', 23.—Φονεύει πολλοὺς Χριστιανοὺς, καὶ ἐν τοῖς ἐνδοξοτέροις τὸν Γερνιέρον, τὸν Ῥουγιέρον καὶ τὸν Γεράρδον. *Αὐτ.*, 49, 112.—Διώκει τὴν φεύγουσαν Ἀρμίδαν· ἀλλ' ἀναχαιτίζεται ὑπὸ τοῦ Ῥινάλδου, ὅστις τὸν φονεύει. *Αὐτ.*, 118, ἐπ.

Τορτοσία, πόλις τῆς Συρίας. Α', 6.

Τοῦρκοι, ἀρχαῖοι ὑπήκοοι καὶ στρατιῶται τοῦ Σολιμάν, ἐνωθέντες ἔπειτα ὑπὸ τὰς σημαίας αὐτοῦ μετὰ τῶν πλανοβίων Ἀράβων. Α', 26, καὶ πρὸ πάντων Θ', 89.

Τοῦρς, πόλις τῆς Γαλλίας. Στρατεύματα αὐτῆς ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 62.

Τρίπολις Βαρβαρίας. Στρατεύματα αὐτῆς. ΙΖ', 49.

Τρίπολις Συρίας. Βασιλεὺς αὐτῆς. Συνθήκη εἰρήνης μεταξὺ αὐτοῦ καὶ Γοδεφρείδου. Α', 76. Ι', 47.

Τρόντος, ποταμὸς τῆς ἐπαρχίας Ἀγκῶνος. Η', 58.

Υ

ΥΔΡΑΟΤΗΣ, Ἰνδὸς, ἐν τῇ σωματοφυλακῇ τοῦ Καλίφφου τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ', 30.

ΥΔΡΑΟΤΗΣ, μάγος, Βασιλεὺς τῆς Δαμασκοῦ. Πέμπει τὴν ἀνε-

ψιάν του Ἀρμίδαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Χριστιανῶν. (Ἰδ. ΑΡΜΙΔΑ, καὶ Δ', 20, ἐπ.)— Λαμβάνει παρὰ τῆς Ἀρμίδας καὶ στέλλει σιδηροδεσμίους εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Αἰγύπτου τοὺς Χριστιανούς ὁπαδοὺς αὐτῆς. Γ', 70, ἐπ.— Μισθοὶ ἐν Συρίᾳ τάγμα ἐπικούρων τῆς Ἀρμίδας. ΙΖ', 35.

ΥΡΚΑΝΟΣ, Πέρσης. Ἐν ἐπιθεωρήσει. ΙΖ', 25. Φονεύεται ὑπὸ Γυλδίππης. Κ', 32.

Φ

ΦΙΛΙΠΠΟΣ, Γερμανός. Φονεύεται ὑπὸ Ἀργαδίνου. Θ', 40.

Φλαμίγγιοι, ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 43.

Φρουρὰ ἀθάνατος. (Ἰδ. Λόχος.)— Τοῦ Καλίφφου τῆς Αἰγύπτου. (Ἰδ. Ἰνδοί)

Χ

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ, μήτηρ τῆς Ἀρμίδας. Δ', 43.

ΧΛΩΡΙΝΔΑ. Φθάνει εἰς Ἱερουσαλήμ εἰς βοήθειαν τῶν Μωαμεθανῶν. Β', 38, ἐπ.— Παρ' Ἀλαδίνου λαμβάνει τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ὀλίνδου καὶ τῆς Σωφρονίας. Αὐτ., 41, ἐπ.— Ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ Ἀλαδίνου ὑπερτάτη ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ. Αὐτ., 48.— Μάχεται κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Γ', 43.— Καταβάλλει τὸν Γάρδωνα, καὶ ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῶν Χριστιανῶν ἃ ἤρπασαν λάφυρα. Αὐτ., 45, ἐπ.— Μάχεται κατὰ Ταγκρέδου, ὅστις, πεσόνας τοῦ κράνουσ της, τὴν ἀναγνωρίζει καὶ τῇ κηρύττει τὸν ἔρωτά του. Αὐτ., 21, ἐπ.— Τραυματίζεται ἐλαφρῶς ὑπὸ στρατιώτου. Αὐτ., 29, 30.— Φονεύει τὸν Ἀρδέλιον; πληγώνει τὸν Ἀλκάνδρον, καὶ τρέπει εἰς φυγὴν τὸν Πολύφερνον. Αὐτ., 35.— Παρίσταται μακρόθεν μετὰ χιλίων στρατιωτῶν εἰς τὴν μονομαχίαν τοῦ Ἀργάντου μετὰ Ὀθωνος καὶ Ταγκρέδου. ΣΤ', 21, ἐπ.— Ὅμοίως εἰς τὴν τοῦ Ἀργάντου μετὰ τοῦ Ῥαιμόνδου. Ζ',

83.—Ψευδῆς ἐμφάνις αὐτῆς εἰς Ὁραδῖνον. *Αὐτ.*, 99, ἐπ.—
 Ἐπελθούσης θυέλλης, παροτρύνει τοὺς ὄπαδούς της, καὶ πολλὰ
 ἀνδραγαθεῖ. *Αὐτ.*, 116, ἐπ.—Ἐξέρχεται μετ' Ἀργάντου εἰς
 βοήθειαν τοῦ Σολιμάν. Θ', 43.—Φονεύει πολλοὺς ἐπισήμους
 πολεμιστάς. *Αὐτ.*, 68, ἐπ.—Τραυματίζεται εἰς τὸ πλευρὸν ὑπὸ
 Γέλφου, εἰς ὃν ἀνδρείως ἀνθίσταται. *Αὐτ.*, 72.—Προσπαθεῖ νὰ
 ἐμποδίσῃ τὴν φυγὴν τῶν Ὀθωμανῶν. *Αὐτ.*, 94.—Ἀπέρχεται
 εἰς χαιρετισμὸν τοῦ Σολιμάν. Ι', 54.—Ἐκ τοῦ γωνιαίου
 πύργου τῆς πόλεως κατατοξεύει πολλοὺς τῶν ἐπισήμων ἐν τῷ
 ἐχθρικῷ στρατῷ. ΙΑ', 27, ἐπ.—Πληγόνει τὸν Γοδεφρεῖδον.
Αὐτ., 54.—Γνωστοποιεῖ τῷ Ἀργάντῃ τὴν πρόθεσιν αὐτῆς
 τοῦ νὰ ἐξέλθῃ καὶ καύσῃ τὸν ξύλινον πύργον τῶν ἐχθρῶν. ΙΒ',
 5, ἐπ.—Μάτην θέλει νὰ τὴν ἀποτρέψῃ ὁ ὄπαδὸς αὐτῆς Ἀρσῆς,
 ὅστις τῇ διηγεῖται τὴν ἱστορίαν τῆς γεννήσεώς της. *Αὐτ.*, 18,
 ἐπ.—Ἐξέρχεται μετὰ τοῦ Ἀργάντου ἵνα πυρπολήσῃ τὴν μη-
 χανήν. *Αὐτ.*, 42, ἐπ.—Ἐν τῇ ἐπιστροφῇ ἀποκλείεται ἔξω,
 καὶ μάχεται αὔθις μετὰ τοῦ Ταγκρέδου. *Αὐτ.*, 49, ἐπ.—Τραυ-
 ματισθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ, ζητεῖ τὸ βάπτισμα, καὶ ἀποθνήσκει.
Αὐτ., 64, ἐπ.—Ἐπιφαίνεται ἐν ὄνειρῳ εἰς τὸν Ταγκρέδην.
Αὐτ., 91, ἐπ.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

ΤΟΥ ΣΤ' ΤΟΜΟΥ

Σελ.	Στίχ.	Ἐντὶ	Γράφε
ιη'	6	Τάσσου,	ποιητοῦ,
κα'	31	ὄταν	ὄτε
κζ'	23	Ἄσσυρίου	Χοσρόου
κη'	4	ἱερᾶς πόλεως.	ἁγίας χώρας:
λα'	31	ὄπου	ὄπερ
λβ'	13	καὶ πώλου	καὶ ἐπὶ πώλου
λγ'	24	ῥοῶν	ῥοῶν
λδ'	7	Βοθριγγίους,	Λοθριγγίους,
λε'	5	Τεναγῶν	τεναγῶν
"	14	ἐπέπεσαν . . . κατέκοψαν,	ἐπέπεσεν . . . κατέκοψεν,
λζ'	9	ἐπίνειον	ἐπίνειον
μά	11	ἐπιχείρησίς των	ἀπόπειρά των
"	19	ἐκθολωμένον,	τεθολωμένον,
"	24	ἤρχετο	ἤρχετο.
μβ'	7	ἐπίνειον	ἐπίνειον
"	13	ἐπεβίβασεν	ἀπεβίβασεν
Σελ.	Στροφ.	Στίχ. Ἐντὶ	Γράφε
289	72	3 φέρει	αἴρει
290	77	1 ἔχθη	ἄχθη
302	9	8 » ἢ ἔμῃ . . . ἢ αἰέμαί	» εἴτ' ἢ ἔμῃ . . . εἴτ' αἰέμαί
311	37	8 » Ὄπου	» Ὄσου
318	58	3 ὄτι'	ὄτ'
322	70	2 ἡμᾶς	ἡμεῖς
Σελ.	Στίχ.	Ἐντὶ	Γράφε
333	17	nuncia	nuntia
"	28	notrorum	nostrorum
"	29	fontium	fontium
"	30	quinquea	quinque
337	3	reperit.	reperita.

Σελ.	Στρ.	Στίχ- 'Αντί	Γράφε
"	33	Τόμ. Ζ']	Τόμ. ΣΤ']
339	16	loni,	Joni,
342	4	ὕπηχόων των.	ὕπηχόων του.
"	9	Βάντρων	Βάκτρων
"	17	ἐξαγορεύση	ἐξαγοράση
349	5	ἐνδιαίτησιν	ἐκδιαίτησιν
350	4	αὐτῆς	καὶ τῆς
"	9	Conop.	Comp.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ.	Στρ.	Στίχ.	Ἀντί	Γράφε
11	20	7	δὲ	δῆ
16	33	6	δίντων·	δύντων·
22	52	2	νὰ καταβαίνει,	ὡς καταβαίνει,
"	52	3	ὡς	εἰς
27	66	8	φλόγας	δαδάς
33	84	6	πλησιάζ' εἰς	πλησιάζει
38	13	1	λέγων,	λέγει·
"	13	1	ὠρμήθη ἀποτόμως,	ὠρμήθη δ' ἀποτόμως
"	13	2	εἰς τὸν Ἀργάντην	καὶ ὁ Ἀργάντης
41	23	5	ἀγῶνα	ἀγῶνα·
42	24	4	ἦν ἡ θυγάτηρ	ἦτον ἡ μήτηρ
"	24	4	ἦν ἐκείνη!	εἶχες γίνεи!
43	28	5	παράστα ὠπλισμένος,	προσεύχου παραμένων,
45	33	1	δύσας	δύσας·
"	34	4	κ' ἐκείνων.	ἐκείνων.
46	37	8	παραγγελίαν.	παραγγελίαν
48	42	6	παροτρύση.	παρορμήση.
52	54	1	λάμποντος ἡλίου,	λάμπσεως ἡλίων,
53	59	5	σιγοῦν	σιγῶν
60	79	3	ἔγινας	ἔγιναν
67	101	4	πηγὴν	πηγῆ
81	33	5	ριπτόμενος	ριπτόμενον
"	34	7	"Ἀλλὰ, καὶ... κ' ἐγὼ, ποτὲ	"Ἀλλὰ, — καὶ... κ' ἐγὼ, — ποτὲ
91	63	1	ἔκειτ'	κεῖται
98	4	2	ὄραμα γλυκίον.	ὄρασις γλυκίων.
106	27	3	δυσχερείας. »	δυσχερείας,

Μετὰ τοῦτο δὲ πρόσθετος ὡς τέταρτον στίχον τὸν ἐπόμενον·
 «ἂν ἐπιστρέψω τὴν κλεινὴν ῥομφαίαν τοῦ προσφέρων.»

Σελ.	Στρ.	Στίχ.	Ἀντί	Γράφε
111	42	3	»δι' ἀκαθάρτων	»διὰ βεβήλων
115	55	1	ἔθηκε	ἔστησε
116	57	6	τῆς βάσεώς του.	τῶν βάσεών του.
117	61	1	ἡ	ἡ
124	1	6	στένος.	σθένος.
130	18	8	Ἀλξέρβη,	Ἀλξέρβη,
132	25	8	πολυμίτης	πολυμήτης
138	42	8	πορωνεύοντα	πόρω νεύοντα
140	48	3	πλήρη	πλήρη,
155	24	6	ὄστις	ἦτις
"	24	6	γυμνός,	γυμνή,
156	27	1	ἐπανερχόμενον τὸ σκότος	ἐπανερχόμενα τὰ σκότη
159	38	3	ἔρκει βλέμμα της	ἔρκε' ἡ ὄψις της
162	45	4	εἶχον κ' ἐγὼ	καὶ σὲ εἶχον
166	57	2	Ἀξίων	Ἀξίων
168	65	5	τέχν' εἰς	τέχν', εἰς

Σελ.	Στρ.	Στίχ.	Ἀντί	Γράφε
174	3	5	στρατίας	Ἄστας
176	10	1	ἐνθρονος	εὐθρονος
177	13	2	αὐτοὶ	αὐτὸς
181	26	8	παίζων.»	παίζον.»
182	28	2	διανοίγεται ὁ	διανοίγεται, ὁ
195	68	1	ταμισμένη,	τεμνομένη,
197	72	5	ἓνα ὁμοιάζει,	ἓνα, ὁμοιάζει
198	75	2	τοῦ	τῆς
201	85	7	ἵππους τους	ἵππους του,
206	1	7	» Προήλθα	» Προσηλθα
215	29	7	τοιαῦται	τοιαῦτα
216	30	5	νέος	νέα
221	45	1	ἐξωμαλισμένη,	ἐξωμαλυσμένη,
227	63	3	χαράττων	χαράττον
»	64	8	βαλισταί,	βαλισταί,
229	70	1	Ἄλλ' ὅμως	Ὀὐχ ἦττον
233	83	8	πονηροτέρους	πνιγηροτέρους
234	85	1	τῶ	ὁ
236	90	3	κινῶν,	κινῶν,
»	92	1	Ῥαφαήλ,	Μιχαήλ,
246	13	7	ἡ	ἡ
»	13	8	καταποντίση,	καταποντίση.
252	30	6	μητέρες, βρέφη	μητέρες βρέφη
254	36	7	τὸ πάλλει, τὸ	τὴν πάλλει, τὴν
»	36	8	τὸ	τὴν
261	59	2	ἀφοπλισμοῦ	ἐφοπλισμοῦ
273	95	6	αὐτοῦ	αὐτῆς
277	106	8	παρειῶν ἐκεῖναι;	ὀφθαλμῶν ἐκεῖναι;
283	125	4	ὄρος.	ὄρος.
284	127	2	τεκταιθέντα δόλον·	τεκτανθέντα δόλον·
290	12	6	αἶς	αἶς
»	14	1	κεχρισμένοι	κεχρισμένοι,
292	20	5	ἀκτῆ	ἀκτίς
293	21	6	κ' ἦν μεταξύ	καὶ ὅτε ἦν
298	37	4	Βοϊκᾶν	Βοικᾶν
»	38	5	ἄν	ὄν

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

ΤΟΥ Ζ' ΤΟΜΟΥ

Σελ.	Στροφ.	Στίχ.	Ἄντι	Γράφε
309	69	5	αὐτήν	ἐκεῖ
316	92	5	ἀφέντων	ἀφέτων
319	100	8	συναπέστη	συναπέπτη
320	103	5	ἐφ' ὧν	ἀφ' ὧν
321	105	3	τὰ	τὸν

Σελ.	Στίχ.	Ἄντι	Γράφε
336	7	septens	septem
338	20	ταγείς	ταφείς
341	21	Σιρτόφιος,	Σερτόριος,
342	3	Κιερίφφαν,	Τενερίφφαν,
343	7	ἐγχώριον	ἐπίγειον
346	5	δεσποτικούς	ἱπποτικούς
"	18	Μακκεσβάνους.	Μακκαβαίους.
348	27	δοῦς	δοῦξ
349	2	αὐτήν, εἰς	αὐτήν, ὡς
350	13	δὲν	δὲ
"	16	κλέους,	ἐλέους,
351	20	καὶ σῶμα	εἰς σῶμα
352	1	τοῦ Ἀσκαλώνος	τῆς Ἀσκαλώνος
"	10	παρῆλθε.	παρεῖλκε.
"	11	ἔτη,	ἔτι,
356	24	ἀποβλέπει	ἐπιβλέπει

2000 2000

1

2

3

4

5

743019

